

Jaarstukken 2022

Inhoudsopgave

1. Hoofdpijnen	3
1.1 Leeswijzer	4
1.2 Samenstelling van het bestuur	7
1.3 Bestuurlijke hoofdpijnen	8
1.4 Financiële hoofdpijnen	11
2. Programma's	17
2.1 Programma Onderwijs, jeugd en zorg	18
2.2 Programma Werk, inkomen en economie	30
2.3 Programma Maatschappelijke ontwikkeling	43
2.4 Programma Ruimtelijke en gebiedsontwikkeling	56
2.5 Programma Buitenruimte, vastgoed en bereikbaarheid	67
2.6 Programma Veiligheid, handhaving en publieke dienstverlening	78
2.7 Programma Bestuur en financiën	92
3. Paragrafen	102
3.1 Lokale heffingen	103
3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	108
3.3 Onderhoud kapitaalgoederen	119
3.4 Financiering	125
3.5 Bedrijfsvoering	132
3.6 Verbonden partijen	142
3.7 Grondbeleid	178
3.8 Corona	183
3.9 Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid	196
4. Financiële jaarrekening	198
4.1 Overzicht van baten en lasten	199
4.2 Analyse resultaat op hoofdpijnen	200
4.3 Overzicht van incidentele baten en lasten	204
4.4 Begrotingsrechtmatigheid	209
5. Balans en toelichting	210
5.1 Balans	211
5.2 Toelichting op de balans	213
6. Bijlagen jaarrekening	234
6.1 Taakvelden	234
6.2 SiSa	236
6.3 Bestemmingreserves	266
6.4 Voorzeningen	286
7. Overige bijlagen	292
7.1 Overzicht van baten en lasten per product	292
7.2 Investerings	296
7.3 BBV indicatoren	301
7.4 Kengetallen bezwaar en beroep	303
7.5 Subsidies	304
7.6 Controle verklaring van de onafhankelijke accountant	309

1. Hoofdpijnen

1.1 Leeswijzer	4
1.2 Samenstelling van het bestuur	7
1.3 Bestuurlijke hoofdpijnen	8
1.4 Financiële hoofdpijnen	11

1.1 Leeswijzer

Met deze leeswijzer willen we u makkelijk door de jaarstukken navigeren. Voor verschillende onderwerpen wordt aangegeven waar u deze in de jaarstukken kunt vinden. Via verschillende stappen vindt u steeds meer gedetailleerde informatie.

De eerste stap is 'Het jaar 2022 in één oogopslag'. Dit overzicht biedt een samenvatting van de jaarstukken 2022. Daarna worden in de bestuurlijke hoofdlijnen de belangrijkste resultaten vermeld. Voor de meest gedetailleerde informatie wordt u verwezen naar de programmaverantwoording en de paragrafen. In de programmaverantwoording is op activiteitsniveau toegelicht wat de realisatie over 2022 is. Ook zijn de financiële afwijkingen op programmaniveau toegelicht. De paragrafen zijn een soort dwarsdoorsnede van de programma's. Hierin staat informatie over de financiële positie van de gemeente, over beheersmatige aspecten en over risico's. Daarna treft u in het financiële deel van de jaarstukken het overzicht van

baten en lasten en de balans met toelichting. Als laatste zijn bijlagen opgenomen die dieper ingaan op een aantal onderwerpen, met name financieel gerelateerd. Hieronder volgt een verdere uitleg per onderdeel.

Het jaar 2022 in één oogopslag

Als losse bijlage is 'Het jaar 2022 in één oogopslag' bijgevoegd. Hierin zijn de meest aansprekende financiële en beleidsmatige onderwerpen weergegeven. Op financieel gebied zijn de lasten en baten voor diverse onderwerpen opgenomen om inzicht in het volume en de aard van de uitgaven en inkomsten te geven. Een aparte grafiek laat zien

welke delen hiervan incidenteel en structureel zijn. Ook de balanspositie is opgenomen en de hoogte van de bezittingen en schulden uitgedrukt per inwoner. Op beleidsmatig gebied zijn aansprekende zaken uitgelicht langs de acht lijnen van het coalitieakkoord.

Bestuurlijke hoofdlijnen

Ieder jaar legt het college via de jaarstukken verantwoording af over de behaalde resultaten van het afgelopen jaar. Ook kijkt het college via de begroting vooruit naar de komende jaren.

Dit is het laatste jaar dat we verantwoorden volgens de oude programma-indeling. Vanaf 2023 is de begroting ingedeeld in programma's die aansluiten op onze opgaven. Naast de naweën van corona werden we in 2022 geconfronteerd met een oorlog tussen Rusland en Oekraïne. In de hoofdlijnen starten we met de impact hiervan op de gemeente Zaanstad. Daarna gaan we in op het nieuwe coalitieakkoord dat op 8 juni 2022 is gepresenteerd. Tot slot worden de bestuurlijke hoofdlijnen in de volgorde van de opgaven uit het vorige coalitieakkoord weergegeven.

Daarnaast wordt op hoofdlijnen een financieel overzicht gegeven, waarbij de grote financiële afwijkingen ten opzichte van de Narap 2022 worden beschreven. Ook dit jaar is een Dashboard financiën in de financiële hoofdlijnen opgenomen, als invulling van motie 5B Deltaplan Financiën. Met dit dashboard wordt op 3 onderdelen informatie gegeven over de financiële situatie en ontwikkeling van de gemeente. Deze 3 onderdelen zijn: exploitatie, vermogen en schuld en weerbaarheid en wendbaarheid.

Programmaverantwoording

De gemeenteraad stelt de begroting vast op programma-niveau. Per programma worden in dit onderdeel zowel de beleidsmatige als de financiële resultaten vermeld. Om dit onderdeel zelfstandig leesbaar te maken, zijn ook de doelstellingen en de prestaties uit de begroting opgenomen. Op activiteitsniveau is de realisatie vermeld. De financiële resultaten zijn voor het programma als geheel opgenomen, omdat de gemeenteraad op programmaniveau autoriseert. Er zijn 7 programma's:

- Programma 1: Onderwijs, jeugd en zorg
- Programma 2: Werk, inkomen en economie
- Programma 3: Maatschappelijke ontwikkeling
- Programma 4: Ruimtelijke en gebiedsontwikkeling
- Programma 5: Buitenruimte, vastgoed en bereikbaarheid
- Programma 6: Veiligheid, handhaving en publieke dienstverlening
- Programma 7: Bestuur en financiën

Het investeringsfonds en het transformatiefonds maken onderdeel uit van programma 7.

Paragrafen

In de paragrafen staat informatie over de financiële positie van de gemeente, de beheersmatige aspecten en de risico's. Er zijn 9 (verplichte) paragrafen, waarvan de Openbaarheidsparagraaf *Wet open overheid* dit jaar nieuw is. Er is een extra paragraaf toegevoegd waarin de financiële gevolgen van de coronacrisis worden toegelicht.

1. **Lokale heffingen**; geeft inzicht in de opbrengsten van belastingen en heffingen.
2. **Weerstandsvermogen en risicobeheer**; geeft inzicht in de risico's en in welke mate de gemeente in staat is deze op te vangen. Hierin zijn onder andere kengetallen over de schuldpositie, solvabiliteit en structurele exploitatieruimte opgenomen.
3. **Onderhoud kapitaalgoederen**; geeft inzicht in de onderhoudsstaat van de gemeentelijke bezittingen en openbare ruimte.
4. **Financiering**; geeft inzicht in de schuldpositie en betaalde rente. In 2019 is deze paragraaf uitgebreid ten opzichte van voorgaande jaren, om invulling te geven aan de afspraken die met DZ gemaakt zijn. Eén van de afspraken is het 'afleggen van verantwoording over de schuldpositie in de jaarrekening'. In deze paragraaf wordt daarom uitgebreid uitgelegd met welk doel schulden zijn ontstaan, wat de hoogte van de schulden is en wat de vooruitzichten zijn.
5. **Bedrijfsvoering**; geeft inzicht in de speerpunten van de interne bedrijfsvoering en in het personeelsbestand inclusief inhuur.
6. **Verbonden partijen**; geeft inzicht in de samenwerkingsverbanden die de gemeente heeft.
7. **Grondbeleid**; geeft inzicht in de wijze waarop het grondbeleid binnen de gemeente wordt ingezet.
8. **Corona**; geeft inzicht in de ontvangen compensatie van het Rijk en de impact op de uitgaven en inkomstenderving van de gemeente.
9. **Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid**; de Wet Open Overheid (WOO) verplicht de gemeente om zoveel mogelijk informatie openbaar te maken. Hiermee kunnen inwoners, bedrijven, raadsleden, journalisten en andere geïnteresseerden met de gemeente samenwerken, vragen stellen of eerlijke procedures voeren.

Financiële jaarrekening

De financiële jaarrekening geeft inzicht in het behaalde financiële resultaat. Dit wordt in het overzicht van baten en lasten op programmaniveau weergegeven, waarin de stortingen en de onttrekkingen aan de reserves per programma apart worden weergegeven. De cijfers zijn toegelicht met een analyse op hoofdlijnen, waarin het ontstaan van het

resultaat wordt uitgelegd. Ook wordt hier een toelichting op de incidentele baten en lasten gegeven. Inzicht hierin is belangrijk voor de structurele financiële houdbaarheid.

Balans

De balans geeft de bezittingen en schulden van de gemeente weer per einde van het jaar ten opzichte van het begin van het jaar. In de toelichting zijn alle verschillende onderdelen verder gespecificeerd. Hier is bijvoorbeeld ook een overzicht van de reserves en de voorzieningen te vinden met een toelichting omtrent het gebruik.

Bijlagen

In de bijlagen wordt verplichte informatie gegeven (taakvelden, BBV-indicatoren, Sisa), maar ook worden de investeringen verder toegelicht en is er een overzicht van baten en lasten op prestatieniveau opgenomen. Bijlagen met niet financiële informatie gaan over het handavingsprogramma en over kengetallen bezwaar en beroep.

Afrondingsverschillen

De financiële tabellen in de jaarrekening worden afgerond op € 1.000. Door deze afronding kunnen afrondingsverschillen ontstaan. Deze afrondingsverschillen kunnen een telverschil veroorzaken (+1 of -1).

1.2 Samenstelling van het bestuur

Jan Hamming burgemeester

- Openbare orde en veiligheid
- Handhaving
- Bestuur

Harrie van der Laan (POV) wethouder

- 1e Locoburgemeester
- Actief burgerschap
- Buurthuizen
- Wonen
- Zorg en ouderenbeleid
- Dienstverlening
- Juridische zaken, ICT & informatievoorziening
- Gebiedswethouder Zaandam Oost
- Wijkwethouder Poelenburg, Peldersveld, Hoornseveld, Zaandam Zuid, Rosmolenwijk en Kogerveldwijk (Zaandam Oost).

Gerard Slegers (CDA) wethouder

- Inburgering
- Inclusiviteit
- Havens en Vaarwegen
- Bereikbaarheid, Mobiliteit en Parkeren
- Sport
- Gebiedswethouder Zaanstad Noord
- Wijkwethouder Assendelft

René Tuijn (PvdA) wethouder

- Armoedebeleid en schuldhulpverlening
- Gebiedsontwikkeling, MAAK.Noord en MAAK.Centrum
- Ruimtelijke ontwikkeling
- Grondzaken en vastgoed
- Duurzaamheid
- Gebiedswethouder Zaanstad Noord
- Wijkwethouder Wormerveer en West Knollendam

Stephanie Onclin (VVD) wethouder

- Jeugdgezondheidszorg (GGD)
- Economische zaken en arbeidsmarkt
- Toerisme en streekmarketing
- Personeel & Organisatie en Inkoop
- Externe betrekkingen en internationaal beleid
- Financiën
- Gebiedswethouder Noordzeekanaalgebied, Stad rond de Zaan
- Wijkwethouder Westzaan, Krommenie en Westerwatering

Natasja Groothuismink (ROSA) wethouder

- Onderwijs
- Werk en inkomen
- Monumenten en erfgoed
- Dierenwelzijn
- Cultuur
- Jeugdbeleid en (specialistische) Jeugdhulp
- Zorg en Veiligheid
- Gebiedswethouder Stad rond de Zaan
- Wijkwethouder Koog aan de Zaan, Zaandijk en 't Kalf.

Wessel Breunese (GL) wethouder

- Openbare ruimte
- Gebiedsontwikkeling MAAK.Midden en Zuid
- Klimaatadaptie
- Natuur, landschap en recreatie
- Milieu (incl. luchtkwaliteit)
- Kunst en cultuur
- Gebiedswethouder Landelijk gebied
- Wijkwethouder Zaandam West en Oude Haven (inclusief Centrum)

Gerda Blom gemeentesecretaris

1.3 Bestuurlijke hoofdlijnen

Een bijzonder jaar door de oorlog in Oekraïne en gemeenteraadsverkiezingen

2022 was een bijzonder jaar. Niet alleen voelden we de naweeën van de coronacrisis. Ook werden we geconfronteerd met een oorlog in Europa, doordat Rusland Oekraïne binnenviel. Dit leidde tot vele vluchtelingen uit Oekraïne naar de rest van Europa, waaronder Nederland en dus ook Zaanstad. Zaanstad nam haar verantwoordelijkheid en begon voortvarend met de crisisondopvang in hotels en daarna bij de evenementenhal van Taets. Snel daarop volgde noodopvang op twee riviercruiseschepen in de Havenstraat, de voormalige basisschool Et Buut, een woning in Wormerveer en bij gastgezinnen. Ook is het besluit genomen voor de verbouwing van het kantoorgebouw Saendenborch als opvanglocatie met mogelijkheid om zelf te koken en voor de realisatie van tijdelijke woningen in Assendelft. We zijn hierbij trots op onze Zaan kanters. Samen met vrijwilligers en Zaanse organisaties zorgden we voor dagbesteding, taalles en snelle begeleiding naar werk.

Het afgelopen jaar vonden de gemeenteraadsverkiezingen plaats. Waar we minder trots op zijn, is de historisch lage opkomst, met 44,8 procent, minder dan de helft van het totaal van de Zaanse kiesgerechtigden. Dit past in de lande-

lijke ontwikkeling met dalende opkomst. Tegelijkertijd trekken wij ons dit aan en willen we samen met onze inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners, raad en organisatie werken aan meer vertrouwen van Zaan kanters.

Nieuw coalitieakkoord met elkaar 'Slagen maken'

De zes Zaanse fracties van de POV, PvdA, VVD, ROSA, GroenLinks en CDA presenteerden op 8 juni 2022 het coalitieakkoord 'Slagen Maken'. Hierbij zetten wij in op de uitvoering door zichtbare slagen te maken en door samen de handen uit de mouwen te steken. Daarbij richten we op de uitvoer van bestaand beleid, met concrete resultaten voor inwoners en ondernemers.

Het college gaat verder werken aan nieuwe, betaalbare en betere woningen, meer groen, meer mogelijkheden om te bewegen, klimaatadaptatie, betere voorzieningen en ruimte voor banen en bedrijvigheid, zodat er een goede balans tussen wonen en werken in Zaanstad blijft.

Investeren in Kanselijkheid door onder meer onderwijs en zorg

Dit college wil graag dat alle inwoners kunnen meedoen, zo veel mogelijk op eigen kracht, met behulp van het eigen netwerk en een krachtige buurt. Goed en toegankelijk onderwijs is het fundament waarop kinderen en jongeren hun talenten kunnen ontplooiën en leren om in een context van diversiteit samen te leven. Daarbij zijn leefbare wijken een belangrijke voorwaarde om Zaananters gezond en waardig ouder te laten worden.

Om bovenstaande te bereiken is een nieuwe Stichting Jeugdteam opgericht en zijn nieuwe afspraken gemaakt met de zorginstellingen binnen de tweedelijns jeugdzorg. Hiermee is de zorgcontinuïteit voor gezinnen met een hulpvraag sterk verbeterd. Wat hierbij ook helpt is dat extra capaciteit is toegevoegd ter bestrijding van wachtlijsten en dat de samenwerking met het onderwijs verder vorm heeft gekregen. Dit is gebeurd door Jeugdzorg en veiligheidscoördinatoren direct op school te positioneren. Daarbij worden door middel van de sluitende aanpak (waarbij kwetsbare jongeren vroegtijdig worden besproken) zaken in gezamenlijk door de school en gemeente opgepakt.

We zijn trots dat de achterstanden door Corona zoveel mogelijk zijn tegengegaan. Het aantal brugfunctionarissen is uitgebreid met 4,5 fte en de inzet van jongerenwerkers op scholen is voortgezet.

Werken aan de Welvarende stad en dorpen

Door de stijgende energieprijzen en aanhoudende inflatie dreigden al vroeg in het jaar niet alleen inwoners met een laag inkomen, maar ook middeninkomens en het lokale MKB in de knel te komen. De Rijksoverheid heeft in verschillende stappen maatregelen genomen om de gevolgen hiervan te verzachten. Als gemeente hadden we een belangrijke rol in de uitvoering van een deel van deze maatregelen. Zo heeft Zaanstad onder meer zorggedragen voor de uitbetaling van de energietoeslag. Ook is volop ingezet op concrete maatregelen om inwoners in energiearmoede op korte termijn te helpen met het verlagen van hun energierekening. Denk hierbij aan de inzet van energiecoaches, FIX-brigade en subsidies, maar ook aan het vroegtijdig signaleren van betalingsproblemen en het aanbieden van hulp via onze sociale wijkteams.

Verder heeft het college ingezet om onze samenwerking met de vastgoedeigenaren in de binnenstad te verstevigen en is verder samengewerkt met de industrie. Ook hebben we verder invulling gegeven aan de samenwerking met Techlands en bijgedragen aan het vinden van een tijdelijk onderkomen voor Techlands. Daarnaast hebben ook in 2022 verschillende bedrijven zich op HoogTij gevestigd zoals Fiege, EQUANS en Decolegno. Dit draagt bij aan de werkgelegenheid in Zaanstad.

Onze gemeente is voor iedereen

Zaanstad moet een stad zijn waar iedereen zich thuis voelt:

jong en oud, met welke afkomst of achtergrond dan ook. Bij de snelle ontwikkeling en verstedelijking van onze stad is het belangrijk om te waarborgen dat oude én nieuwe wijken uitnodigen tot ontmoeting en actief meedoen. Zo is Zaanstad een stad waar jong en oud zich kunnen ontwikkelen, gezond en prettig samen leven. Zaanstad heeft in 2022 het lokale sportakkoord succesvol afgerond en de uitvoeringsagenda Sport en Bewegen vastgesteld. We zijn gestart met het rookvrij maken van openbare sport- en speelplekken in Zaanstad en hebben het ambitieakkoord 'Gezonder voedingsaanbod in gemeentehuizen en provinciehuizen' ondertekend. We zijn blij dat de meeste sportvereniging hun trainingen en competities weer kunnen uitvoeren.

Na de jaren van corona, waarin elkaar ontmoeten lastig was, was afgelopen jaar een mooi jaar van verbinding. Binnen gemeenschappen hebben mensen elkaar weer meer gevonden en verenigd. Ook tussen gemeenschappen verbreedde en verdiepten de contacten zich, wat aan het einde van het jaar samenkwam in een sprankelende Samen zijn wij Zaanstad bijeenkomsten. We hebben meer dialogotafels georganiseerd, zoals rond Keti Koti en de pietendiscussie. Op steeds meer plaatsen bruist het dankzij cultuurmakers en organisaties die werken in verbondenheid met elkaar en een rol spelen in de stad en de wijk. Veranderingen in de samenstelling van onze bevolking verrijkt steeds meer het culturele aanbod.

De cultuursector moet zich na Corona deels opnieuw uitvinden, bezoekersaantallen herstellen zich niet naar het oude niveau en de sector wil graag breder publiek bereiken. Dit jaar stond daarom het stimuleren van vernieuwing centraal door onder andere subsidieregelingen, het aanbieden van workshops en het aanstellen van stadsprogrammeurs die partijen met elkaar verbinden. In de Poelenburcht is een tijdelijke vestiging van de bibliotheek gerealiseerd waar veel gebruik van wordt gemaakt. Dit ter overbrugging van de periode tot aan de realisatie van het Huis van de Wijk.

Ook is in de gebouwen van maatschappelijke voorzieningen geïnvesteerd. Dit jaar zijn de scholen Dynamica XL (speciaal basisonderwijs) en de Toermalijn (basisschool in Wormerveer) opgeleverd.

De leefbare stad; de kwalitatieve groei van Zaanstad accommoderen

In Zaanstad willen we prettig kunnen samenleven in een welvarende, ondernemende, duurzame, bereikbare en veilige stad. Dit college zet verder in op kwalitatieve woningbouw in een leefbare stad met passende maatschappelijke voorzieningen? Ruimtelijke ontwikkeling gaat om het leggen van een duurzame verbinding tussen de verbetering van de fysieke omgeving en een integrale aanpak van maatschappelijke en economische opgaven. Er zijn door het college in de gebiedsontwikkeling vele stappen gezet. Zo zijn de wijken Oostzijderpark en Bannehoven volop in aanbouw.

Tegelijkertijd zijn we door het Rijk geconfronteerd met het uitstel van de Omgevingswet. Dit heeft tot gevolg

dat we de ontwerpbestemmingsplannen waaraan we werkten, niet meer dit jaar ter inzage hoefden te leggen. We zijn trots dat we tien bestemmingsplannen hebben vastgesteld. Denk hierbij aan de bestemmingsplannen voor Jonker Juffer, Paltrok en Slachthuisstraat. Met de vastgestelde bestemmingsplannen worden in totaal zo'n 2.700 woningen planologisch mogelijk gemaakt. Verder hebben we met drie woningcorporaties de handen ineen geslagen om flexwoningen te realiseren. Hiervoor is een intentieakkoord ondertekend. Dit college zet, in navolging van het Landelijk Programma Wonen, in op het versterken van het middensegment. Dit is input voor nieuwe plannen en wordt beleidsmatig verankerd. Niet alleen in Zaanstad werken we hieraan. We doen dit samen met partners uit de regio. Samen met de andere partners in de Metropoolregio zijn de woondeal met het Rijk en een Realisatieakkoord flexwoningen opgesteld. Binnen de samenwerking met Zaanstreek-Waterland werkten we aan een gezamenlijke strategie rondom opvang en huisvesting voor ontheemden, asielzoekers en statushouders.

Leegstand van kerken is een toenemend probleem in Nederland. Ook in Zaanstad. Daarom heeft Zaanstad een kerkvisie opgesteld met partners in de stad. Door vroegtijdig met eigenaren, geloofsgemeenschappen, erfgoedverenigingen en burgers in gesprek te gaan over de toekomst van kerkgebouwen, helpen we de leefbaarheid van stad, dorp en wijk te bewaken. In overleg met partners heeft Zaanstad gekozen voor een kerkvisie die een basis biedt voor een structureel overleg met belanghebbenden.

Benutten van de schaarse ruimte en inzet op vergroening

Zaanstad groeit de komende jaren van 155.000 naar 200.000 inwoners. Als gevolg van de stedelijke verdichting neemt de druk op de buitenruimte toe. Dit plaatst Zaanstad voor een opgave op het gebied van schaarser wordende buitenruimte, mobiliteit en ruimte om te recreëren. Daarbij bewaken wij het open landschap als belangrijke kernkwaliteit voor de stad en regio. Naast de toenemende druk stellen ontwikkelingen als de klimaatverandering, de energietransitie, de circulaire economie en de vergrijzing eisen aan de inrichting en het beheer en onderhoud van de buitenruimte.

In het coalitieakkoord is vergroenen van de openbare ruimte opgenomen als één van de ambities. We zijn gestart met het vormgeven van het programma vergroening. Doel van het programma is uitvoering geven aan beleid op het gebied van bomen, klimaat en biodiversiteit en als programma verbinding te zoeken met alle plannen die gemaakt worden voor de openbare ruimte. Ook zijn stappen gezet om tot uitvoering van het uitvoeringsplan klimaatadaptatie te komen. Bij gebiedsontwikkelingen en bij vervangingsinvesteringen wordt in toenemende mate rekening gehouden met klimaatverandering.

We zijn begonnen met het opstellen van het Uitvoeringsprogramma bij het Zaans Mobiliteitsplan

waarmee invulling wordt gegeven aan (delen) van de visie uit dat plan. In het eerste kwartaal van 2023 wordt een uitvoeringsprogramma met een voorstel voor prioritering van projecten ter besluitvorming aangeboden. Daarnaast is gestart met de realisering van de nieuwe Zaanbrug. Tenslotte is er gewerkt aan de aanpak 'grip op stikstof'. Dit bestond onder andere uit een verkenning van de impact van de wet- en regelgeving en een inventarisatie van stikstofvragende en stikstofgevendende projecten. Hieruit voortvloeiend is gestart met de ontwikkeling van een stikstoftool, waarmee we de stikstofimpact van bronnen en projecten kunnen registreren. Op basis daarvan kunnen we scenario's uitwerken. Met deze verkenning en inventarisatie is een agenda voor gemeentelijk handelen en een lobby-agenda in ontwikkeling.

We doen het samen

Het landelijk tekort aan COA-opvangplekken voor vluchtelingen die asiel aanvragen bereikte een dieptepunt. Een overvol aanmeldcentrum in Ter Apel en mensen die buiten sliepen onder slechte omstandigheden waren het gevolg. Zaanstad heeft met de huidige opvanglocaties een proportioneel deel van de vluchtelingen opgevangen. Ons college nam samen met de raad verantwoordelijkheid door de bestaande noodopvanglocatie voor asielzoekers in de Achtersluispolder uit te breiden met de komst van een tweede schip. Verder organiseerde de Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland op verzoek van het Rijk crisisnoodopvang. Eerst 3 maanden in de sporthal Lycurgus (Assendelft), aansluitend in Purmerend.

Verder zijn we blij dat de toegankelijk van de website Zaanstad.nl in 2022 is verbeterd. Deze is nu nog beter leesbaar voor mensen met een beperking en mensen die de Nederlandse taal niet machtig zijn. Daarnaast is in de hal van het stadhuis een fysiek informatiepunt geopend, waar burgers zonder afspraak terecht kunnen voor persoonlijk contact met een medewerker van de gemeente. Ook heeft gemeente Zaanstad in 2022 ingezet op voortzetting van het programma Helder Zaans! en is aangehaakt bij het landelijke programma Direct Duidelijk.

Door het lage opkomstpercentage bij de gemeenteraadsverkiezingen wil het college investeren in meer vertrouwen in de Zaanse politiek en bestuur. Dit nieuwe college ziet de lage opkomst als aanleiding om democratische vernieuwing te agenderen en zette de lijn van regionale samenwerking en nationale lobby door. Dat leverde een mooi resultaat op: het Nationaal Programma Leefbaarheid & Veiligheid, met als één van de focusgebieden Zaandam Oost. Dit was er niet gekomen zonder inzet van Zaanstad. Ook is dit college actief in de G40, de Metropoolregio Amsterdam en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten.

1.4 Financiële hoofdlijnen

Analyse resultaat

Het resultaat over 2022 is -€ 18,0 mln. positief. In de Najaarsrapportage (Narap) verwachtten wij nog een resultaat van -€ 10,2 mln. positief.

Het voorspelde resultaat in de Narap was als volgt opgebouwd:

- Een positief saldo (-€ 11,5 mln.) in de Bestuursrapportage (Burap).
- Een eenmalige dotatie (€ 9,8 mln.) aan de egalisatie-reserve via de Kaderbrief. Aan deze egalisatiereserve wordt meerjarig onttrokken om een sluitende meerjarenbegroting te kunnen presenteren.
- Een incidenteel budget (€ 0,1 mln.) voor een extra wethouder.
- Een positief saldo (-€ 8,6 mln.) aan overige mutaties in de Narap.

Voor meer toelichting verwijzen wij u naar de Burap en de Narap die u op [Financiën.Zaanstad.nl](https://www.finanze.zaanstad.nl) aantreft.

Het verschil tussen het resultaat 2022 en het voorspelde resultaat in de Narap is -€ 7,8 mln. positief.

Als rode draad in de verschillen zien we twee hoofdoorzaken:

1. Een aantal incidentele meevallers (-€ 9,8 mln.) en tegenvallers (€ 5,1 mln.).
2. Onderbesteding van diverse incidentele exploitatiebudgetten (-€ 3,2 mln.). De werkzaamheden hiervan lopen door in het jaar 2023. Dit was nog onvoldoende in te schatten bij het opstellen van de Narap. Voor de restantbudgetten hiervan op 31 december 2022 wordt in de Voorjaarsnota 2023 een voorstel voor resultaatbestemming gedaan.

Hieronder lichten we de verschillen ten opzichte van de Narap en de voorstellen voor resultaatbestemming verder toe.

Narap		(Bedragen x € 1 mln.)
Saldo Narap		-10,2
Voorstellen voor resultaatbestemming		
Restantbudgetten incidentele exploitatiebudgetten waarvan werkzaamheden doorlopen in 2023	-3,2	
Voordelen bij jaarrekening		
P1; Lagere lasten jeugdhulp	-2,3	
P7; Hogere baten OZB	-0,7	
P5; Hogere baten verhuur, servicekosten en erfpacht	-0,6	
P1; Lagere lasten Eigen kracht inwoners	-0,6	
P7; Lagere lasten (vrijval) reorganisatievoorziening digitale informatievoorziening	-0,6	
P2; Lagere lasten inburgering	-0,6	
P1; Lagere lasten Een veilig thuis	-0,6	
P7; Lagere lasten elektra stadhuis	-0,5	
P7; Lagere lasten (vrijval) voorziening voor wethouderpensioenen	-0,5	
P2; Lagere kosten Stadspas invoeringsbudget	-0,3	
P4; Vrijval RRE niet uitgegeven subsidie	-0,3	
P7; Vrijval verplichtingen 2021	-0,3	
P2; Lagere lasten loonkosten WSW-medewerkers Werkom	-0,2	
P2; Lagere lasten loonkostensubsidie	-0,2	
Overige voor- en nadelen	-1,5	
Nadelen bij jaarrekening		
P7; Lagere baten algemene uitkering	2,0	
P7; Hogere lasten dotatie voorziening verlofsparen	1,7	
P5; Hogere lasten prijsontwikkeling brandstof, energie en materialen	0,7	
P7; Hogere lasten rente kort- en langlopende leningen (financieringsfunctie treasury)	0,5	
P7; Hogere lasten dotatie voorziening leningen	0,2	
Resultaat 2022		-18,0

Toelichting op voor- en nadelen

Voordelen

P1; Lagere lasten jeugdhulp (-€ 2,3 mln.)

Er was een terugloop in het aantal cliënten bij de gecertificeerde instellingen (jeugdbescherming). Dit is een gevolg van een andere manier van werken en personeelstekorten bij jeugdbescherming. Daarnaast hebben de overeenkomsten voor (hoog)gespecialiseerde jeugdhulp en verblijf een andere indeling gekregen (segmenten B, C en V). Dit leidde tot prijsaanpassingen en per saldo lagere lasten.

P7; Hogere baten OZB (-€ 0,7 mln.)

De baten uit onroerende zaak belasting (OZB) vielen dit jaar hoger uit. Dit kwam hoofdzakelijk door gestarte ontwikkelingen in de stad en opleggingen over voorgaande jaren.

P5; Hogere baten verhuur, servicekosten en erfpacht (-€ 0,6 mln.)

Er was een toename van het aantal overeenkomsten met betrekking tot de verhuur van stukjes openbaar groen. Ook was de werkelijke indexatie van de tarieven voor huur (grond en gebouwen) en door te berekenen servicekosten hoger dan geraamd. Daarnaast is er een nieuwe erfpacht-overeenkomst afgesloten op Hoogtij.

P1; Lagere lasten Eigen kracht inwoners (-€ 0,6 mln.)

De eindafrekening met Stichting Jeugdteam over het jaar 2021 viel lager uit. Als gevolg van vacatureruimte waren er minder personeelslasten van het Jeugdteam in 2021. Daarnaast haalden we een aantal in 2022 gestelde doelen niet. Dit betrof onder meer de inzet ervaringsdeskundigheid voor kwetsbare groepen en inzet casusregie voor personen met verward gedrag. Hierdoor waren de lasten ook lager.

P7; Lagere lasten reorganisatievoorziening DIV (-€ 0,6 mln.)

De voorziening die getroffen was als gevolg van de reorganisatie bij DIV (digitale informatievoorziening) is voor een deel vrijgevallen. Medewerkers die per 1 januari 2023 boven-talig zouden worden, hebben voor die tijd een andere baan gevonden.

P2; Lagere lasten inburgering (-€ 0,6 mln.)

De inburgering van statushouders onder de nieuwe Wet inburgering startte later in het jaar. Hierdoor zijn de lasten ook lager.

P1; Lagere lasten Een veilig thuis (-€ 0,6 mln.)

De Opvang voor Jongvolwassenen vond dit jaar nog niet plaats. Deze is gekoppeld aan de verbouwing van de Klaas Katerstraat die medio 2023 plaats vindt. Dit leidde tot lagere lasten.

P7; Lagere lasten elektra stadhuis (-€ 0,5 mln.)

In de Narap was het budget voor energielasten voor het stadhuis verhoogd. Toen was de inschatting dat de energielasten bleven stijgen. Door een afvlakkende stijging en zelfs een daling in het vierde kwartaal, ontstaat nu een voordeel.

P7; Lagere lasten voorziening voor wethouderpensioenen (-€ 0,5 mln.)

Voor toekomstige pensioenverplichtingen aan (oud-) wethouders wordt jaarlijks de benodigde omvang van de hiervoor gevormde voorziening vastgesteld. Als gevolg van een forse stijging van de rekenrente naar 2,472% (vorig jaar nog 0,528%) kon een deel van de voorziening vrijvallen. Hierdoor ontstaat een voordeel.

P2; Lagere kosten Stadspas invoeringsbudget (-€ 0,3 mln.)

De implementatie van Stadspas is vertraagd en loopt door in 2023. Hierdoor is circa -€ 0,3 mln. van het daarvoor geraamde budget niet uitgegeven.

P4; Vrijval RRE niet uitgegeven subsidie (-€ 0,3 mln.)

Er zijn meer inkomsten uit de subsidie Reductie Regeling Energieverbruik (RRE) ontvangen dan er aan subsidiabele kosten is gemaakt. Omdat de prestatiedoelstellingen wel zijn bereikt, hoeft het overschot aan inkomsten niet te worden terugbetaald.

P7; Vrijval verplichtingen 2021 (-€ 0,3 mln.)

In het boekjaar 2021 waren verplichtingen opgenomen, waarvoor dit jaar geen facturen zijn ontvangen of waarvan de factuur lager uitvalt dan de ingeschatte verplichting in 2021. In de Narap was hier al voor -€ 0,55 mln. op geanticipeerd. Bij de jaarrekening ontstaat nog een extra voordeel van -€ 0,3 mln..

P2; Lagere lasten loonkosten WSW-medewerkers Werkom (-€ 0,2 mln.)

De loonkosten voor medewerkers onder de Wet sociale werkvoorziening (WSW) bij Werkom waren lager dan verwacht. Dit was het gevolg van een hogere uitstroom van medewerkers.

P2; Lagere loonkostensubsidie (-€ 0,2 mln.)

We verstrekten een lager bedrag aan loonkostensubsidie dan geraamd. De plaatsing van het aantal hiervoor in aanmerking komende medewerkers was lager dan het verwachte aantal. Ten opzichte van 2021 is de totale verstrekking van loonkostensubsidie wel toegenomen.

Overige verschillen (-€ 1,5 mln.)

Op de diverse programma's waren er meerdere kleine verschillen die per saldo een voordeel opleveren van -€ 1,5 mln.

Nadelen

P7; Lagere baten algemene uitkering (€ 2,0 mln.)

Een aantal parameters binnen de algemene uitkering is bijgesteld. Dit betrof een verlaging van het aantal bijstandsgerechtigden en een verhoging van WOZ-waarden. Deze bijstellingen leiden tot een verlaging van de uitkering. .

P7; Hogere lasten dotatie voorziening verlofsparen (€ 1,7 mln.)

Gemeenten moeten sinds 2022 een voorziening vormen voor gespaarde bovenwettelijke verlofdagen van medewerkers. Deze nieuwe voorziening is berekend bij de jaarrekening en komt uit op een bedrag van € 1,7 mln. Aangezien de

voorziening niet was begroot, vormt het hele bedrag een nadeel.

P5; Hogere lasten prijsontwikkeling brandstof, energie en materialen (0,7 mln.)

De stijgende prijzen van brandstof, energie en (bouw) materialen hadden een forse invloed op de grond-, weg- en waterbouw. Dit leidde tot hogere lasten.

P7; Hogere lasten rente kort- en langlopende leningen (€ 0,5 mln.)

De landelijk stijgende rente had ook zijn effect op de kort- en langlopende leningen van Zaanstad. Hierdoor vallende de rentelasten per saldo hoger uit.

P7; Hogere lasten dotatie voorziening leningen (€ 0,2 mln.)

Er is een voorziening getroffen voor de verstrekte lening aan Textiles2Textiles B.V. vanwege onzekerheid over de continuïteit van deze deelneming.

Voorstellen voor resultaatbestemming

De werkzaamheden van een aantal incidenteel in 2022 beschikbaar gestelde exploitatiebudgetten loopt door in 2023. Voor de restantbudgetten hiervan op 31 december 2022 doen we in de Voorjaarsnota 2023 een voorstel tot resultaatbestemming. Dit betreft:

• Energietoeslag regulier	-€ 2,4 mln.
• Lerarentekort / zij-instromers onderwijs	-€ 0,2 mln.
• Breed offensief participatie	-€ 0,1 mln.
• Invoeringsbudget stadspas	-€ 0,1 mln.
• Zonwering Prins Bernard Kazerne	-€ 0,1 mln.
• Structuurschets Dam en omgeving	-€ 0,1 mln.
• Regionale middelen Zorg- en Veiligheidshuis	-€ 0,1 mln.
• Legal quick scan (POK-middelen)	-€ 0,1 mln.

	-€ 3,2 mln.

Corona

Ook dit jaar heeft corona nog enige impact gehad op de taken van Zaanstad. In de paragraaf 3.8 van deze jaarrekening lichten wij toe wat de financiële impact van corona is geweest op de baten en lasten in dit boekjaar.

Weerstandscapaciteit en risicobeheersing

In de nota weerstandsv Vermogen en risicomanagement is bepaald dat de bandbreedte van de weerstandsratio (verhouding tussen de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit) tussen de 1,4 en de 1,8 moet liggen. Om de risico's van Zaanstad in kaart te brengen, zijn de risico's voor de gemeente geïnventariseerd en is per risico een risicoprofiel opgesteld. Met behulp van een Monte Carlo analyse is het optreden van de verschillende risico's gesimuleerd. Uit de simulatie blijkt dat bij een zekerheidspercentage van 90% alle risico's kunnen worden afgedekt met een weerstandscapaciteit van € 12,4 mln. Bij een weerstandsratio van 1,4 is de benodigde weerstandscapaciteit € 17,4 mln. Dit betekent dat € 17,4 mln. moet worden opgevangen door de algemene reserves.

De stand van de algemene reserves bedraagt € 12 mln. De algemene reserves zijn dus lager dan de minimaal vereiste € 17,4 mln. Het weerstandsratio komt uit op 0,97. Dit is buiten de gewenste bandbreedte van 1,4 en 1,8. Er dient een extra storting gedaan te worden voor een minimaal bedrag van € 5,4 mln. om aan het vereiste ratio van 1,4 te komen. De algemene reserve grondzaken is in 2022 afgenomen door het ophogen van de verliesvoorziening met betrekking tot de grondexploitaties. Hierdoor is de algemene reserve grondzaken per saldo met € 7,5 mln. afgenomen. De noodzakelijke extra storting vindt plaats bij de voorjaarsnota 2023.

Meer gedetailleerde informatie is te vinden in de paragraaf 3.2 Weerstandsv Vermogen en risicomanagement.

Financiering

De gemeente Zaanstad is volop in ontwikkeling. Om te kunnen ontwikkelen, moet de gemeente investeren in de stad (zoals woningbouw, scholen, riolen, etc.). Om te investeren leent de gemeente geld en lost dit weer af over de levensduur van de activa. De schuld van de gemeente Zaanstad in verhouding tot het eigen vermogen (de netto schuld quote) is ten opzichte van vorig jaar afgenomen en wordt als verantwoord geacht. De belangrijkste redenen hiervoor zijn dat de kosten van de schuld (rente en aflossing) betaalbaar zijn in de begroting en dat tegenover de schulden hogere bezittingen staan. In de paragraaf 3.4 Financiering wordt dit uitgebreid uitgelegd en geïllustreerd met grafieken.

Dashboard financiën

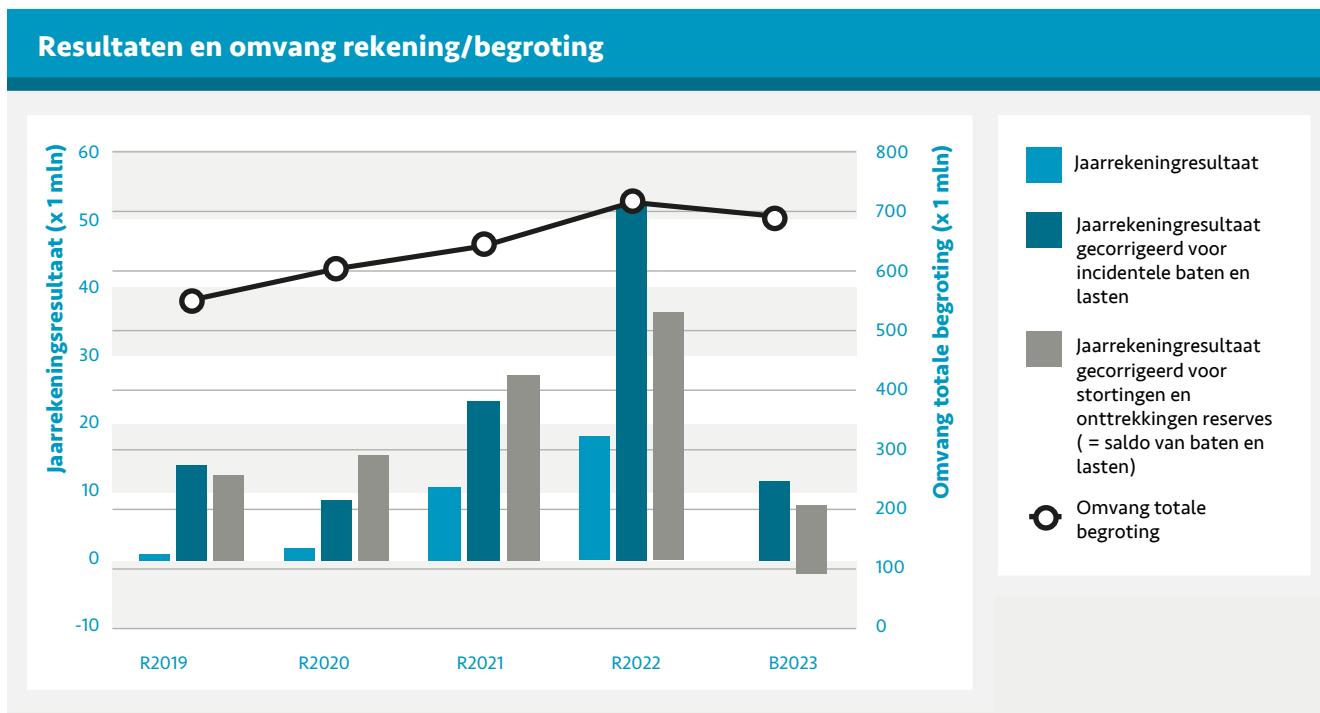
In juli 2021 heeft het college de raad geïnformeerd (zie Rib [2021/15713](#)) over de resultaten van de werkgroep die zich heeft gebogen over de invulling van [motie 5B Deltaplan Financiën](#). Het college heeft daarbij aangegeven het advies van de werkgroep, bestaande uit raadsleden en ambtelijke ondersteuning, over te nemen. Dat betekent dat met ingang van de begroting 2022 onderstaande informatie, het Dashboard financiën, over de gemeentelijke financiën bij elke begroting en elke jaarrekening geactualiseerd wordt en onderdeel vormt van de financiële hoofdlijnen. Om goed zicht te krijgen op de financiële situatie en ontwikkeling van de gemeente wordt op drie onderdelen informatie gegeven in het dashboard. Deze drie onderdelen zijn:

- Exploitatie
- Vermogen en schuld
- Weerbaarheid en wendbaarheid

In het dashboard wordt zowel teruggekeken als vooruit. Met terugkijken laten we de realisatie van de afgelopen vier jaar zien. Dit zijn de 'harde' cijfers. De cijfers die voor de jaren 2023 zijn opgenomen, zijn de schattingscijfers op basis van de begroting 2023.

Exploitatie

De grafiek laat drie resultaatberekeningen per jaar zien.

1. De eerste berekening (blauw) is het totaalresultaat. Het jaarrekeningresultaat 2022 is net als voor de afgelopen jaren positief.
2. Bij de tweede berekening (donkerblauw) wordt het resultaat gecorrigeerd voor de incidentele baten en lasten. Dit geeft dus het resultaat weer van de structurele baten en lasten en geeft daarmee een beeld van het structurele begrotingsevenwicht. Er is structureel sprake van een positief beeld.
3. Bij de derde berekening (grijs) zijn de stortingen en dotaties aan de reserves niet opgenomen (het zogenaamde resultaat voor bestemming). Dat het resultaat voor bestemming hoger is dan het resultaat na bestemming (blauw) betekent dat er per saldo meer stortingen zijn gedaan dan onttrekkingen en dat de reserves in totaliteit zijn toegenomen. Dit is in alle jaren het geval.

Stortingen en onttrekkingen aan reserves worden ook als incidentele baten en lasten beschouwd.

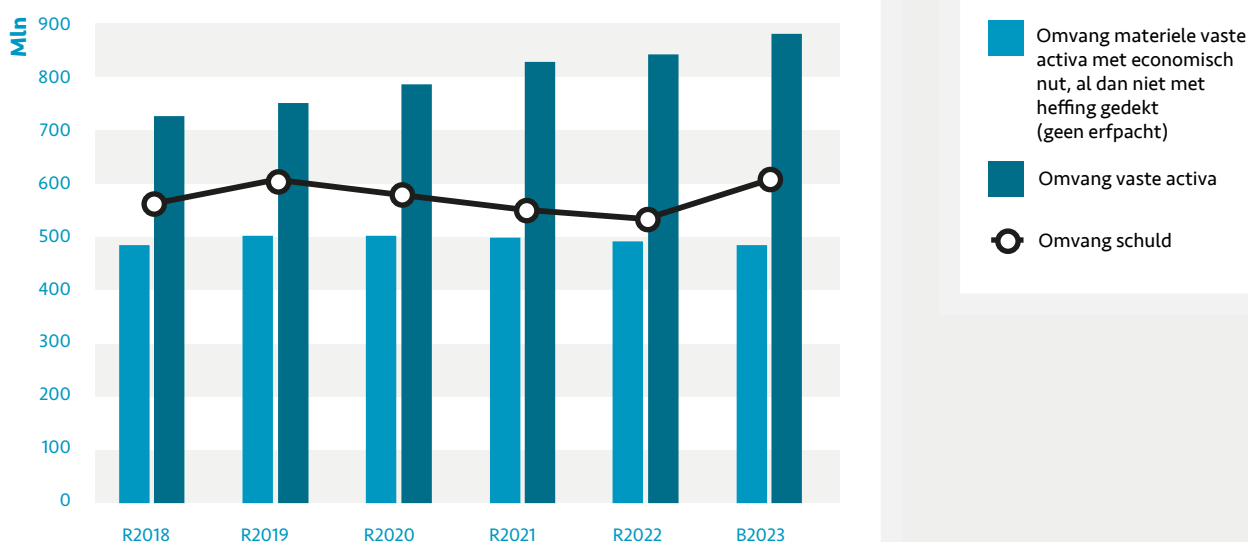
Voor de eerste drie punten is de schaalverdeling aan de linkerkant van de grafiek van belang. In de grafiek is ook de lijn van de begrotingsomvang te zien. De schaalverdeling hiervoor staat aan de rechterkant. We zien een jaarlijkse stijging van de begrotingsomvang. Dit heeft te maken met de groei van de stad en de projecten die we uitvoeren waarvoor extra middelen beschikbaar zijn gekomen.

Vermogen en schuld

Het overzicht laat zien dat de omvang van de vaste activa in 2022 licht is gestegen ten opzichte van de jaarrekening 2021. De omvang van de materiële vaste activa met economisch nut daalt iets. De schuldpositie stijgt niet mee met de groei van de vaste activa en kent een lichte daling. Deze wordt met name veroorzaakt door de rijkssubsidies die al ontvan-

gen zijn, maar over een termijn van 10 jaar worden uitgegeven. Denk hierbij aan de woningbouwimpuls en het volkshuisvestingsfonds. Wanneer deze middelen daadwerkelijk tot besteding komen, zal de omvang van de gemeentelijke schuld toenemen.

Ontwikkeling vaste activa en schuld

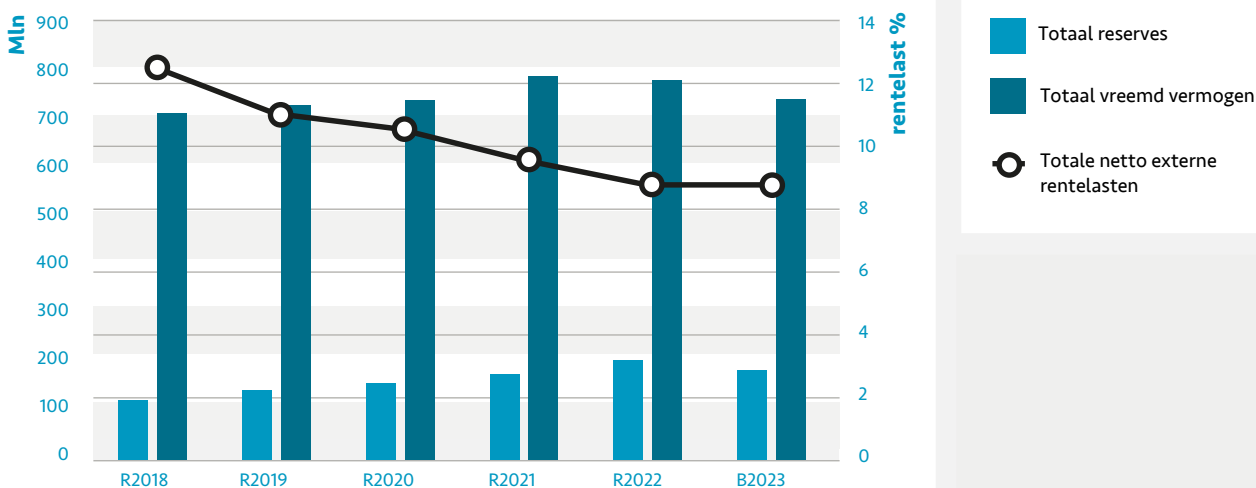

Ontwikkeling reserves, vreemd vermogen en rentelast

De onderstaande grafiek laat de verhouding tussen het eigen vermogen (de reserves) en het vreemd vermogen zien. De grafiek laat een lichte stijging zien van de reservepositie en een redelijk constant vreemd vermogen. Een groot deel van de investeringen in de stad wordt gefinancierd met vreemd vermogen.

Het bedrag dat betaald wordt aan rentelasten daalt nog steeds. De bedragen staan op de rechter as. Dit komt door het lage rentepercentage, waardoor herfinanciering gunstig uitpakt.

Ontwikkeling reserves, vreemd vermogen en rentelast

Overige kengetallen

Overige kengetallen					
	2019	2020	2021	2022	2023
Solvabiliteit	16,9%	17,7%	19,2%	22,2%	19,9%
Renterisiconorm	8%	8%	10%	14%	10%
Investeringsuitgaven, toename nieuw bezit (* € 1 miljoen)	62	60	65	52	98

We zien de solvabiliteit stijgen. Dat komt hoofdzakelijk door een stijging van de activa terwijl het vreemd vermogen redelijk constant is gebleven. De VNG geeft 20% als signaalwaarde aan. Zaanstad zit boven deze signaalwaarde en dat is positief.

De renterisiconorm geeft aan hoeveel procent van de langlopende leningen er gedurende een jaar vervalt. Het percentage blijft stabiel. Deze norm mag niet boven de 20%

uitkomen (regelgeving van het rijk). Met het herfinancieren van leningen en de lage rentestand willen we toegroeien naar een renterisiconorm van 5%. Of dat gezien de inmiddels stijgende rente een haalbare norm is, gaan we in 2023 verder beoordelen. De investeringsuitgaven betreffen zowel de vervangingsinvesteringen als nieuwe investeringen.

Weerbaarheid en wendbaarheid

Overige kengetallen					
Weerbaarheid	R2019	R2020	R2021	R2022	B2023
Benodigde weerstandscapaciteit bij zekerheidspercentage 90% en ratio 1,4 (* € 1 miljoen)	16,7	19,6	17,2	17,4	16,7
% rijksbudget (algemene uitkering) van totale baten	55%	53%	53%	56%	55%
Percentage niet beïnvloedbare kosten (alleen bij begroting)					33%
Onbenutte belastingcapaciteit	1,0%	1,5%	1,6%	2,2%	-

We zien dat de omvang van de financiële risico's marginaal is gestegen ten opzichte van de berekening bij de jaarrekening 2021. Met de toegenomen digitalisering en de afhankelijkheid van digitale systemen neemt de kans op cybercrime toe. Door de juiste beheersmaatregelen toe te passen proberen we dit risico te minimaliseren. De kans wordt laag ingeschat, terwijl de financiële gevolgen groot kunnen zijn. Het risico is daarom wel in de top 20 van financiële risico's gekomen. De risico's bij de jeugdzorg blijven bestaan. Ten eerste omdat dit een open einde regeling betreft, maar ook omdat de afspraken rond de hervormingsagenda moeizaam tot stand komen. Hierdoor is het moeilijk in te schatten of de geplande bezuinigingen ook daadwerkelijk kunnen worden behaald. Voor 2024 en volgende jaren gaan we er van uit dat Corona geen extra nadelige financiële gevolgen meer oplevert, anders dan waarmee we rekening houden binnen de gevormde Coronareserve. Om die reden is geen financieel risico voor Corona meer opgevoerd voor de berekening van het weerstandsvermogen.

Het percentage rijksbudget ten opzichte van het totaal van de baten is in 2022 toegenomen. Dit wordt hoofdzakelijk verklaard door stijging van de algemene uitkering van € 321 mln. in 2021 naar € 369 mln. De onbenutte belastingcapaciteit kan alleen achteraf berekend worden. Hiervoor zijn landelijke gegevens nodig. Dit kengetal wordt berekend via de houdbaarheidstest van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). Dit kengetal geeft aan hoeveel een gemeente bij een slechtweerscenario haar inkomsten kan verhogen. Een negatieve uitkomst voor dit kengetal betekent dat de belastingdruk hoger is dan wat als een aanvaardbaar belastingtarief wordt gezien. Dat geeft aan dat een gemeente in principe geen ruimte heeft voor ombuigingen op haar belastingbaten binnen de grenzen van een aanvaardbaar belastingtarief. Zaanstad heeft de afgelopen jaren een positieve uitkomst gehad.

2. Programma's

2.1 Programma Onderwijs, jeugd en zorg	18
2.2 Programma Werk, inkomen en economie	30
2.3 Programma Maatschappelijke ontwikkeling	43
2.4 Programma Ruimtelijke en gebiedsontwikkeling	56
2.5 Programma Buitenruimte, vastgoed en bereikbaarheid	67
2.6 Programma Veiligheid, handhaving en publieke dienstverlening	78
2.7 Programma Bestuur en financiën	92

2.1 Programma Onderwijs, jeugd en zorg

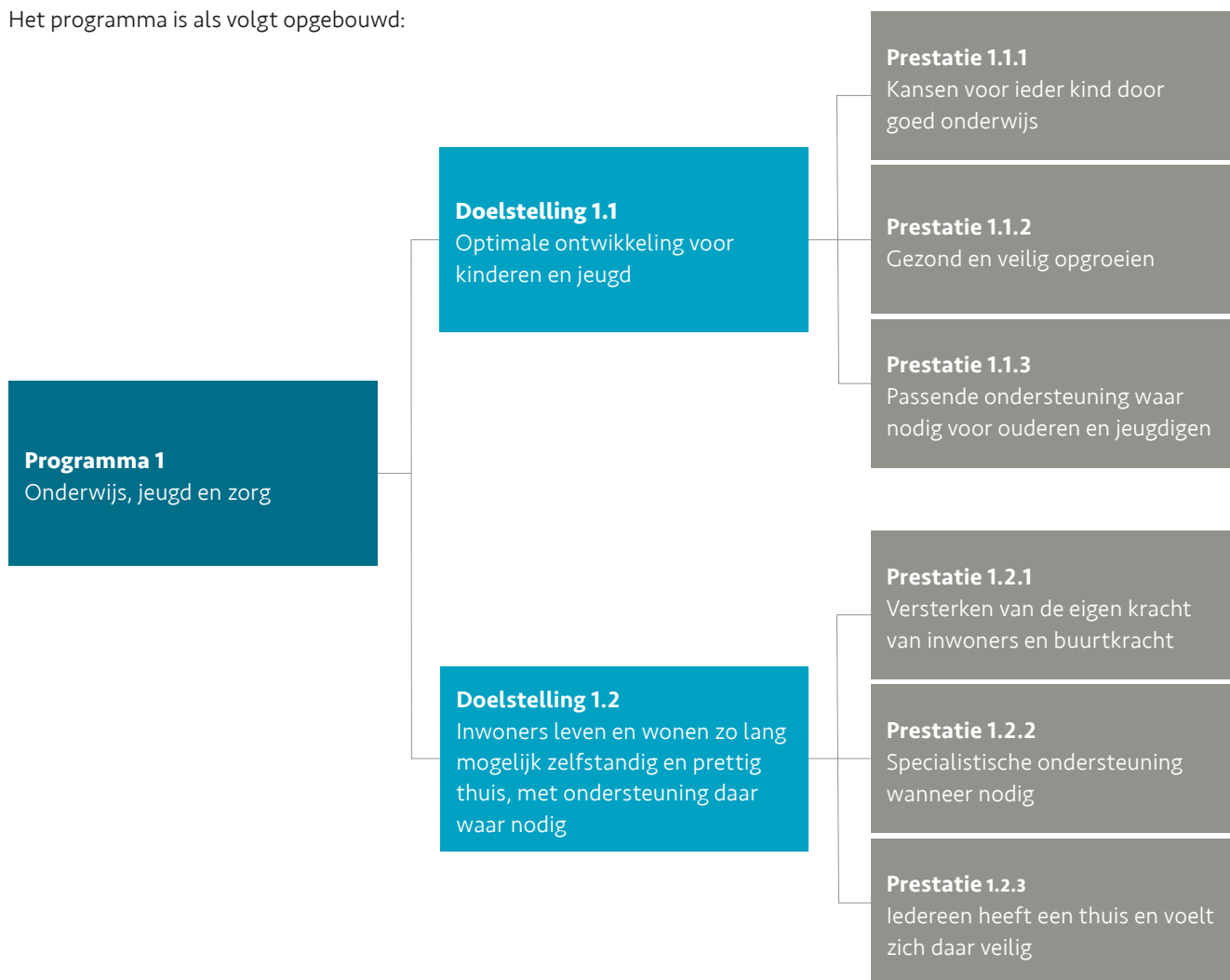
Portefeuillehouder(s): Groothuismink, Van der Laan, Onclin

Programmadoelstelling en de rol van de gemeente

In Zaanstad willen we dat alle inwoners kunnen meedoen, zo veel mogelijk op eigen kracht, met behulp van het eigen netwerk en een krachtige buurt. Goed en toegankelijk onderwijs is het fundament waarop kinderen en jongeren hun talenten kunnen ontplooiën en leren om in een context van diversiteit samen te leven. Leefbare wijken zijn een belangrijke voorwaarde om Zaanse gezinnen gezond en waardig ouder te laten kunnen worden. Waar bewoners, jong en

oud, hindernissen ervaren in het meedoen, of dreigen te vereenzamen, bieden we ondersteuning; licht waar mogelijk, zwaarder en specialistisch indien nodig. Er ligt een stevige opgave om de zorg betaalbaar en toekomstbestendig te houden.

Het programma is als volgt opgebouwd:

Terugblik en realisatie 2022

Stichting Jeugdteam is een stevige organisatie die niet meer afhankelijk is van aanbestedingen. Ook is de zorgcontinuïteit van de tweedelijns jeugdhulp behouden gebleven. Dit is het gevolg van de nieuwe contracten per 1-1-2022.

Het Jeugdteam, maar ook de tweedelijns jeugdhulp, heeft te maken met wachtlijsten. Onder invloed van corona is de hulpvraag zwaarder geworden. In de loop van het jaar zijn er extra financiële middelen gegaan naar het bestrijden van wachtlijsten, die daarmee deels zijn weggewerkt.

Voor de jeugdbescherming zijn landelijk crisismaatregelen opgestart ter overbrugging naar het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming 0-100. Lokaal is gewerkt aan meer samenwerking tussen Jeugdteam en gecertificeerde instelling.

De krapte op de arbeidsmarkt is merkbaar; zowel in het onderwijs als in de jeugd- en wijkteams. Het is voor zorgaanbieders ook moeilijk om aan voldoende gekwalificeerd personeel te komen. Dit heeft zijn weerslag op de rest van de medewerkers en kan zorgen voor wachttijden.

Hoewel de nasleep van corona en het tekort aan personeel hun invloed hebben in het onderwijs en in de kinderopvang, zijn wij er in 2022 in geslaagd om samen met de partners verscheidene interventies in te zetten die erop gericht zijn de achterstanden door corona zoveel mogelijk tegen te gaan. Zo hebben wij het aantal brugfunctionarissen kunnen uitbreiden en hebben wij de inzet van jongerenwerkers in de school kunnen voortzetten.

De Sociale Wijkteams hebben te maken gekregen met een toenemende hulpvraag en hebben zich tegelijkertijd moeten richten op een hernieuwde openstelling na de coronaperiode. Deze periode heeft invloed gehad op het bereik en de inzet van vrijwilligers om de algemene voorzieningen te kunnen bemensen. In 2022 is hier veel inspanning op geleverd. Daarnaast is er van zowel de Sociale Wijkteams als een aantal aanbieders veel inzet en flexibiliteit gevraagd om de opvang van en zorg voor Oekraïense ontheemden van de grond te krijgen.

Voor de opvang van dak- en thuisloze mensen zijn tien beschikbare woningen voor Housing First ingevuld en is het

besluit genomen dat de opvang van jongvolwassen daklozen wordt uitgebreid. Gedurende de winter- en de coronaperiode zijn extra slaapplekken gerealiseerd.

Vanuit Zorg & Veiligheid is in 2022 de honorering (en uitvoering) van diverse subsidieactiviteiten een feit. Daardoor wordt de samenwerking rond kwetsbare mensen verbeterd. Er is ook eerder en beter inzicht in de problematiek en professionals hebben meer handelingsperspectief om bescherming te bieden aan inwoners (o.a. regionale subsidies van

ZonMW en Rijkssubsidie voor de implementatie van het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming).

Daarnaast is er een geschikte locatie gevonden voor de inloopvoorziening voor mensen met overlastgevend gedrag, met een eindverantwoordelijke zorgpartner. Dit alles draagt eraan bij dat kwetsbare mensen meer grip krijgen op hun leven, succesvol integreren in de wijk en overlast/onveiligheid wordt verminderd.

Indicatoren						
	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Begroting 2022	Realisatie 2022	Streefwaarde	Bron
% Doelgroepkinderen dat deelneemt aan voorschoolse educatie, reguliere opvang of opvang bij gastouder	80%	81,3%	83,5%	79,2%	83,5%	GGD
% Schooladviezen havo/vwo	44%	42%	44%	42,6%	48%	DUO
% Jeugdigen dat ondersteund wordt door jeugdteam*	11,5%	12,2%	8,8%	12,4%	8,9%	Gemeentelijke registratie
% Jeugdigen met specialistische jeugdhulp*	10,5%	11,3%	9,4%	11,6%	8,3%	Gemeentelijke registratie
% Inwoners 18+ dat wordt ondersteund door wijkteam	8,2%	8,4%	9,0%	9,4%	9,0%	Gemeentelijke registratie
% Inwoners 18+ met een WMO-voorziening/begeleiding	7,4%	7,4%	8,0%	7,7%	7,4%	Gemeentelijke registratie
% Inwoners dat zich beter kan redden door de specialistische ondersteuning	82%	83%	81%	79%	81%	Gemeentelijke registratie (cliënt-ervaringsonderzoek)
% Inwoners dat de kwaliteit van de specialistische ondersteuning goed vond	82%	83%	81%	83%	81%	Gemeentelijke registratie (cliënt-ervaringsonderzoek)

* bron is gewijzigd per 2022. De realisatiecijfers 2020 en 2021 zijn met terugwerkende kracht tevens aangepast aan de nieuwe bron om vergelijking mogelijk te maken. De streefcijfers (Begroting 2022 en Streefwaarde) zijn hiermee niet meer passend. Deze zijn echter eerder vastgesteld en kunnen daarom niet meer aangepast worden.

Doelstelling 1.1 Optimale ontwikkeling voor kinderen en jongeren

Investeren in de toekomst van Zaanstad is investeren in haar jeugd. Behalve de ouders hebben ook de onderwijspartijen en de gemeente daarin gezamenlijk een verantwoordelijkheid. We streven er naar dat kinderen gelijke kansen op ontwikkeling ervaren doordat zij op extra steun kunnen rekenen als hun uitgangspunt minder gunstig is. Samen met de bewoners en professionals dragen we zorg voor een goed pedagogisch klimaat in de buurten en wijken, immers 'it takes a village to raise a child'.

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties:

Prestatie 1.1.1 Kansen voor ieder kind door goed onderwijs

Alle kinderen volgen onderwijs met als doel dat zij hun talenten optimaal kunnen ontwikkelen. Voor een deel van de kinderen geldt dat zij extra aandacht nodig hebben. We zoeken die kinderen actief op en daarin werken we samen met kinderopvangorganisaties en de onderwijsbesturen. Die samenwerking is vastgelegd in de Onderwijsagenda Zaanstreek, gespecificeerd in acht ontwikkelthema's die bij elkaar betrekking hebben op de hele schoolloopbaan van

kinderen en jongeren, vanaf de voorschoolse fase tot aan de eerste echte baan of een studie in het hoger onderwijs (zie ook programma 2).

Activiteiten en realisatie

Uitvoering onderwijsagenda 2019 -2022 Zaanstreek

In de onderwijsagenda staan acht inhoudelijke thema's genoemd waaraan door gemeente en partners ook in 2022 is gewerkt. In overleg met de partners is bepaald dat taal het focuspunt is. Om meer inzicht en kennis te vergaren, is gewerkt aan op een onderwijsonderzoeksagenda waarbij een keuze is gemaakt voor de onderzoeksonderwerpen taalvaardigheid en ouderbetrokkenheid. Deze worden in de Zaanstreek verder onderzocht.

Invoering VVE en OAB beleid 2020-2024

In 2022 is een groep leerkrachten gestart met de VVE trainingen. Deze trainingen bieden handvatten om kinderen in groep 1 en 2 een breed aanbod te geven.

Samen met de partners zijn we gestart met het opstellen van een kwaliteitskader Voor- en Voorschoolse educatie.

In Poelenburg-Peldersveld hebben we door middel van de Zaanse aanpak gewerkt aan een systematische toeleiding naar voorschoolse voorzieningen, bijvoorbeeld door het opzetten van dreumesspel aan huis en de uitbreiding van de ouder- en kindclubs (zie ook programma 3, Werken aan open, diverse en kansrijke wijken). Met de partners zijn we in gesprek over het bereik (het aantal kinderen met een VVE-indicatie dat deelneemt aan de voorschool) en een goede toeleiding vanuit de JGZ naar VVE. Het bijstellen van de subsidieregeling Voorschoolse Voorzieningen en onderwijsachterstandenbeleid gebeurt na de vaststelling van het nog te vormen beleidsplan OAB 2023-2026.

Voorkomen van schooluitval door Leerplicht, RMC (regionale meld- en coördinatiefunctie) en het Jongerenloket

Sinds oktober 2022 is Leerplicht onderdeel van het Jongerenloket. Met deze overgang is alles op het gebied van onderwijs, werk en inkomen voor kinderen en jongeren vanaf 5 jaar tot 27 jaar ondergebracht bij één afdeling.

De samenwerking met het onderwijs heeft verder vorm gekregen. Zo is de sluitende aanpak gecontinueerd waarbij kwetsbare jongeren (afkomstig van Praktijk Onderwijs, Voortgezet Speciaal Onderwijs, Internationale Schakelklas en Entree-opleidingen) vroegtijdig worden besproken en knelpunten indien nodig gezamenlijk door de school en gemeente worden opgepakt. Ook is het Jongerenloket meerdere dagdelen per week aanwezig binnen het Regio College (mbo). Dit alles maakt de samenwerking, het voorkomen van schooluitval en het begeleiden van jongeren in een kwetsbare positie beter mogelijk.

De knel- en ontwikkelpunten op het gebied van de overgangsmomenten van VO naar mbo en van het mbo naar werk zijn geïnventariseerd. Vanuit die inventarisaties zijn speerpunten opgesteld die in 2023 verder worden uitgewerkt.

Nieuwe verordening en beleidsregels leerlingenvervoer

Bij aanvang van schooljaar 2022-2023 is het nieuwe contract ingegaan voor het leerlingenvervoer. We leggen de aandacht steeds meer op mobiliteit met focus op eigen kracht en zelfredzaamheid.

In 2022 zijn er voorbereidingen getroffen zodat we in 2023 kunnen starten met de ov-coach.

Aannamebeleid po-scholen

In maart 2022 is de raad geïnformeerd over het aannamebeleid. Daarin werd geconcludeerd dat de schoolbesturen geen gezamenlijk vastgesteld aannamebeleid hebben, maar dat de criteria die zij hanteren grotendeels overeenkomen.

Nationaal Programma Onderwijs

Middels het Nationaal Programma wordt ingezet om de opgelopen (onderwijs)achterstanden die door Corona zijn opgelopen in te halen. Er zijn verschillende interventies die hieruit worden bekostigd zoals: de brugfunctionarissen, de Zaanse Experiences, het jongerenwerk in het onderwijs, etc.

Prestatie 1.1.2

Gezond en veilig opgroeien

We willen steeds beter kunnen voorkomen dat kleine problemen en risicovolle en onveilige gezinssituaties uitgroeien tot grotere problemen, waarbij professionele hulp noodzakelijk wordt. Door dicht op de leefomgeving van jeugdigen en ouders te werken, maken we het hen makkelijker om gezonde en positieve keuzes te maken. Professionals werken goed met ouders en met elkaar samen in de wijk. We bevorderen betrokkenheid van vrijwilligers en ervaringsdeskundigen bij de ondersteuning van ouders en jeugdigen.

Activiteiten en realisatie

Opstellen gezamenlijke agenda Jong zijn in Zaanstad en beleidskader Jeugd

De uitwerking van de gezamenlijke agenda Jong zijn in Zaanstad willen we koppelen aan de Hervormingsagenda die momenteel landelijk wordt ontwikkeld. De Hervormingsagenda kent acht actielijnen, zoals reikwijdte jeugdwet en aanpalende domeinen, verstevigen toegang, afbouw residentiële jeugdhulp, kwaliteit en monitoring, eenvoudiger uitvoering en verbeteren jeugdhulp stelsel én regionale/landelijke samenwerking.

Samenwerken Jeugdteam en onderwijs

Het Jeugdteam Zaanstad is vanaf 1 januari 2022 operationeel. Er is gewerkt aan het verbeteren van de samenwerking met scholen. Zo sluiten ze aan bij multidisciplinaire casuïstiek overleggen op scholen en weten scholen steeds vaker het jeugdteam te bereiken voor vragen. Kinderen worden zo sneller geholpen waardoor ze niet uitvallen op school.

Inzet conflict scheidings

Naast de reguliere inzet door Jeugd- en Wijkteams en de specifieke inzet vanuit Humanitas voor begeleidde omgangsregeling, de training Ouders Inc en het aanbod via het cursusbureau, is er samen met Stichting Jeugdteam inge-

zet op extra aandacht voor dit thema. Dit heeft geleid tot aanvullende acties op uitvoerend niveau en de inkoop van scheidingsmaatjes en online ouderbijeenkomsten voor ouders per 2023. Regionaal zijn gesprekken gevoerd met specialistische aanbieders. Die hebben tot doel de aanpak waar mogelijk te verbeteren.

Kansrijke Start

Vanuit de ZONMW-subsidie is het verdiepend onderzoek naar preventie ongewenste zwangerschappen afgerond. We zijn aan de slag gegaan met de uitkomsten ervan, zoals een campagne over de rol van vaders bij een kindervens. Ook werkten we aan scholingen aan professionals uit het medisch-, sociaal- en onderwijsdomein om handelingsbekwaamheid op gespreksvoering over seksualiteit en anti-conceptie te vergroten. Het programma Nu Niet Zwanger, prenatale huisbezoeken en de ouder- en kindclubs zijn interventies die in samenwerking met ketenpartners zijn uitgevoerd. Voor de pilot Moeders van Zaanstad zijn de voorwaarden geschapen om de ondersteuning aan zwangeren en ouders met heel jonge kinderen van start te laten gaan.

Centrale zorgverleners

Centrale zorgverleners begeleiden (vanuit JOGG-Zaanstad, GGD-ZW) elk jaar ruim 200 gezinnen. Deze jeugdverpleegkundigen en pedagogen werken samen met gezinnen aan een gezonde leefstijl en betere kwaliteit van leven van kinderen met overgewicht. De aanpak blijkt effectief.

Vernieuwde aanpak Jongerenwerk

De implementatie van de nieuwe aanpak jongerenwerk is niet volledig afgerond en loopt door in 2023. De Hub voor jongeren in Zaanstad Noord is bekend onder jongeren. Ook voor Zaanstad Midden en Zuid is gewerkt aan een Hub voor jongeren. De opdrachten aan de verschillende partijen die werken met jongeren zijn bijgesteld. Er zijn jongerenwerkers beschikbaar die rond crises en incidenten gemeentebreed kunnen werken. Het inbouwen van voldoende flexibiliteit behoeft daarin nog aandacht. Het Jongerenwerk op VO-scholen staat. Het traject om Straathoekwerk vanuit de GGD onder te brengen bij de gemeente is gerealiseerd.

Prestatie 1.1.3

Passende ondersteuning waar nodig voor ouders en jeugdigen

Professionals van Centra Jong, stedelijk Jeugdteam en Sociaal Wijkteams ondersteunen ouders, kinderen en jongeren bij het omgaan met opvoedings-, gedrags- en ontwikkelingsproblemen, zo licht als mogelijk is. Als die ondersteuning niet toereikend is en intensieve of specialistische zorg nodig blijkt, wordt die hulp geleverd. Hiertoe hebben gemeenten en zorgaanbieders samen een nieuwe werkwijze ontwikkeld. Centraal staat dan de integrale gezinsaanpak; de ouders houden de regie, gezamenlijk sturen ouders en professional op resultaat en er is voldoende aandacht voor de kosten.

Het 'perspectiefplan' is het instrument waarin het principe van één gezin, één plan, één regisseur wordt geborgd. We

verbeteren de manier waarop de professionals van Centra Jong, Jeugdteams en Sociaal Wijkteams met elkaar samenwerken rond complexe gezinsproblemen.

Activiteiten en realisatie

Opbouw Stichting Jeugdteam

Sinds 1 januari 2022 staat stichting Jeugdteam. De meeste medewerkers zijn bij het jeugdteam gebleven, waardoor de doorstart soepel verliep. Helaas heeft het jeugdteam ook te maken met wachtlijsten en ondanks extra middelen was er niet altijd voldoende personeel beschikbaar om de wachtlijsten weg te werken. Het jeugdteam heeft diverse opdrachten meegekregen, zoals samenwerking met scholen, huisartsen (middels een praktijkondersteuner), specialistische jeugdhulp, Centrum Jong en Sociaal Wijkteam, ontwikkelen van 1 jeugdteam en zelf hulp verlenen waar dat kan.

Extra middelen jeugdhulp en maatregelen

Vanaf 2022 zijn er extra middelen beschikbaar gekomen vanuit de rijksoverheid om de kwaliteit van de jeugdhulp te verbeteren en om de steeds toenemende kosten om te buigen. Diverse maatregelen zijn opgepakt, zoals het ontwikkelen van een Peuterplusgroep, onderwijszorgarrangement en extra inzet verkorten wachtlijsten, en afbakening jeugdwet door uitstroom andere wetgeving (zoals WLZ). Sommige maatregelen hebben een besparing opgeleverd, zoals uitstroom andere wetgeving. Bij andere is de besparing nog niet zichtbaar of is de maatregel later opgestart. Niet alle maatregelen zijn gestart in 2022, mede door personeelskrapte, en daardoor zijn niet alle middelen uitgegeven.

Gespecialiseerde jeugdhulp

Per 1 januari zijn de nieuwe contracten specialistische jeugdhulp ingegaan. De financieringssystematiek is gelijk gebleven en daardoor kon de zorgcontinuïteit behouden blijven en is de inbedding van de contracten soepel verlopen. Ook is de verordening aangepast en is de uitvoering getraind om met de nieuwe regels om te gaan. Naar aanleiding van de nieuwe contracten is er een regionale ontwikkelagenda vastgesteld om samen met aanbieders de hulp aan alle kinderen te verbeteren. Belangrijke thema's hierin zijn onder andere kleinschalig wonen (programma 'Thuis voor Noordje'), eenduidige crisisroute, aanpak complexe scheidings- en verbinding GGZ Volwassenen (samenwerkingsagenda Zilveren Kruis).

Jeugdigen in verblijf

Als Zaanstreek-Waterland zijn we aangesloten bij het programma 'Thuis voor Noordje'. Doel van dit plan is om jeugdigen zo thuis mogelijk op te laten groeien. Wanneer dit niet (meer) kan in hun eigen gezin, dan plaatsen we jeugdigen in één keer op de juiste plek waar ze onvoorwaardelijk mogen wonen en inclusieve, liefdevolle zorg ontvangen. In 2022 zijn plannen gevormd om in de verschillende regio's kleinschalige woonvoorzieningen op te zetten en zijn de eerste voorzieningen gerealiseerd.

Doelstelling 1.2

Inwoners leven en wonen zo lang mogelijk zelfstandig en prettig thuis, met ondersteuning daar waar nodig

In Zaanstad werken we samen aan een inclusieve samenleving, waarin iedereen volwaardig kan meedoen en mensen elkaar helpen om zo lang mogelijk zelfstandig en prettig thuis te kunnen wonen. Één van de speerpunten is dat inwoners in de eigen wijk waardig ouder kunnen worden. We werken onder andere aan passende woonvormen, een veilige en toegankelijke woonomgeving en een gevarieerd zorg- en dienstenaanbod. Alle inwoners met een ondersteuningsvraag kunnen terecht bij de Sociaal Wijkteams.

Samen met de inwoner kijken zij in eerste instantie wat iemand zelf kan, al dan niet met hulp van zijn netwerk. Waar nodig levert de gemeente passende ondersteuning van goede kwaliteit, met oog voor kostenbeheersing om de zorg op termijn houdbaar en betaalbaar te houden.

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties:

Prestatie 1.2.1

Versterken van de eigen kracht van inwoners en buurtkracht

Sociaal Wijkteams bouwen aan een netwerk in de wijk zodat met een preventief aanbod en passende ondersteuning waar mogelijk dure zorg kan worden voorkomen. De leefomgeving van de inwoner staat centraal en die krijgt maatwerk geleverd. Hierbij heeft de gemeente niet alleen oog voor de mensen met een hulpvraag, maar ook voor de inspanningen van mantelzorgers en vrijwilligers. De gemeente stimuleert initiatieven van inwoners en organisaties die bijdragen aan de vitaliteit, gezondheid en leefbaarheid van een wijk.

Activiteiten en realisatie

Sociale Wijkteams

In 2022 hebben we de in 2020-2021 ontwikkelde aanpak voortgezet om GGZ deskundigheid aan de wijkteams toe te voegen. Zo kunnen we problemen vroeg in kaart brengen en kunnen we direct en gericht handelen bij een vermoeden van ernstige of toenemende ggz-problematiek.

Inloop GGZ

In 2022 is er een uitbreiding van het aantal plekken in De Huiskamer gerealiseerd.

Pilot individuele begeleiding

De pilot individuele begeleiding is uitgebreid naar alle wij-

ken en heeft een looptijd tot medio 2023. Hierdoor kunnen inwoners snel en direct begeleiding krijgen van de Sociale Wijkteams. Deze ontwikkeling draagt bij aan de verschuiving van de tweede naar de nulde lijn.

Scootmobielpools

In 2022 zijn in samenwerking met de instellingen de processen van aanmelding tot en met registratie gebruik van de scootmobiel geactualiseerd. Dit betekent dat het voor de gebruikers eenvoudiger wordt om een scootmobiel te reserveren. Voor de medewerkers van de instellingen zijn de administratieve werkzaamheden verminderd. Ook is een start gemaakt om de haal- en brengservice niet alleen afhankelijk te laten zijn van vrijwilligers.

Strategische agenda ouder worden

In 2022 hebben we de uitvoering van de strategische agenda ouder worden met partners in de stad stevig doorgezet. De raad is daarover separaat geïnformeerd via de Vijfde voortgangsrapportage.

In 2022 is onder andere:

- de pilot 'complexgewijze woningaanpassing' doorgezet. De pilot is een succes, tot en met 2022 zijn 456 woningen meer toegankelijk;
- de verhuisregeling 65plus aangepast, om nog beter te voldoen aan de uitgangspunten. De samenwerkingsovereenkomst met woningcorporaties en de andere zes gemeenten in Zaanstreek-Waterland is met een jaar verlengd. De woningcorporaties bieden tot 1 juli 2023 100 tot 300 woningen in Zaanstreek-Waterland aan met het label 65 plus verhuisvoordeel;
- een start gemaakt met het herijken van de woonzorgopgave voor ouderen en start van een woonzorgvisie;
- een nieuwe buurtkamer in de IJdoorn gerealiseerd in samenwerking tussen bewoners, woningcorporatie, sponsors en de buurt;
- onderzoek gedaan door studenten van de HvA naar eenzaamheid;
- een mooie toer gemaakt met onze '65plus zomerbus';
- ingezet op het vergroten van de bewustwording over dementie o.a. via de zomerbus, de 'dementie simulatie' tijdens Wereld Alzheimerdag met gebruik van een VR-bril en gezamenlijk project met Zilveren Kruis met kinderen en ouderen om te komen tot nieuwe inzichten over de vraag we als samenleving ervoor kunnen zorgen dat mensen met dementie mee kunnen blijven doen in de maatschappij. Met het netwerk dementie hebben we gewerkt aan onder andere de SlimoTheek, de bewustwordingscampagne voor mantelzorgers en het Buitenhuis. Alzheimer Zaanstreek-Waterland heeft in de tweede helft van 2022 met een nieuw bestuur met succes de focus gelegd op het opnieuw starten van de Alzheimercafe's.

Collectieve aanpassingen wooncomplexen

In 2022 is de toegankelijkheid van de gemeenschappelijke ruimten voor in totaal 48 woningen verbeterd en zijn

82 scootmobielstallingen en -oplaadpunten gerealiseerd. De ontvangen subsidie vanuit de provincie is hiermee volledig benut.

Prestatie 1.2.2 **Specialistische ondersteuning** **wanneer nodig**

De gemeente zorgt ervoor dat gespecialiseerde ondersteuning op maat beschikbaar is voor die inwoners voor wie ondersteuning door het eigen netwerk (buren, vrijwilligers, familie) of het sociale wijkteam ontoereikend is. Het gaat om arrangementen die kunnen bestaan uit elementen van individuele begeleiding, dagbesteding, hulp bij het huishouden en beschermd wonen. Maar ook om hulpmiddelen, zoals een scootmobiel of traplift. Met deze arrangementen kan iedereen zo goed mogelijk meedoen en zo zelfstandig mogelijk wonen. De specialistische ondersteuning wordt ingeschakeld door het Sociaal Wijkteam.

Activiteiten en realisatie

Samenwerking tweedelijnszorg

We hebben in 2022 de samenwerking met tweedelijnsaanbieders geïntensiveerd met betrekking tot het verbeteren van de overdracht van ondersteuningsplannen vanuit de wijkteams naar de aanbieders, en de monitoring van de personeelstekorten in de hulp in de huishouding.

Beschermd Wonen/Opvang Jongvolwassen Dak- en Thuislozen

In 2022 is een casuïstiekoverleg ingevoerd, waarbij complexe casuïstiek door de vier zorgaanbieders BW wordt besproken en verdeeld. Daarmee wordt uitvoering gegeven aan de 'acceptatie'-plicht, zodat aan iedere melder of Verblijf of een vorm van Begeleiding kan worden geboden.

Voor de herlocatie van de Opvang Jongvolwassen Dak- en Thuislozen is –na uitgebreid onderzoek- de keuze gevallen op een schoolgebouw aan de K. Katerstraat te Zaandam.

Crisiskaart ggz

De crisiskaart wordt meegenomen in het traject van de Regionale Kenniswerkplaats Onbegrepen Gedrag, waarvoor in 2022 een ZonMW subsidie is toegekend.

Doelgroepenvervoer

Het jaar 2022 stond in teken van de aanbesteding inzake het doelgroepen- en leerlingenvervoer. We gaan nu verder werken aan de transformatie waarin één thema centraal staat: Samen bouwen aan mobiliteit. We verleggen het accent van vervoer naar mobiliteit. Daarbij heeft de inwoner zo veel mogelijk in (eigen) regie en de gemeente vooral een ondersteunende en faciliterende rol. In 2022 is ten gevolge van de besparingsopdracht het maximaal te reizen kilometer op 1.500 per jaar ingevoerd. Gelijktijdig is de reizigersbijdrage in twee stappen verhoogd en in lijn gebracht met het reguliere openbaarvervoertarief.

Activeringscoach

In samenwerking met partners zijn mogelijkheden verkend voor het inzetten van een activeringscoach. We gaan niet

werken met het inzetten van een aparte activeringscoach, maar hebben met bestaande partners de afspraken verbeterd gericht op het (indien mogelijk) meer activeren van inwoners bij het huishoudelijk werk. De Sociale Wijkteams hebben hierin de regiefunctie en kijken waar het aanleren van huishoudelijke vaardigheden haalbaar is. Met de Wmo-aanbieders zijn de afspraken over de inzet hiervoor aangescherpt en verduidelijkt. De werkwijze gaat in 2023 in.

Mantelzorg

De evaluatie van het actieplan is uitgevoerd en op basis hiervan zijn de actiepunten bepaald voor 2023-2024. De raad is hierover in een raadsinformatiebrief geïnformeerd. In 2022 is de pilot Het Buitenhuis succesvol uitgevoerd met de 7 gemeenten van Zaanstreek Waterland, Zilveren Kruis en de Zorgcirkel. De gemiddelde bezetting was 56% en vanaf de zomer ca 80%. De waardering van gasten en hun mantelzorgers is gemiddeld cijfer van 9,2. Daarnaast beveelt 100% van de gasten en 99% van hun mantelzorgers anderen een verblijf in Het Buitenhuis aan.

Prestatie 1.2.3 **Iedereen heeft een thuis en voelt zich** **daar veilig**

De gemeente vangt inwoners op die thuis niet veilig kunnen wonen of dakloos zijn. Het betreft de opvang van slachtoffers van huiselijk geweld en kindermishandeling en de opvang van dak- en thuislozen. Deze ondersteuning is tijdelijk en erop gericht dat zij weer een zelfstandige woning kunnen betrekken en zelfstandig weer meedoen in de samenleving. Met de ondersteuning wordt de kans op herhaling van het veiligheidsrisico en verslechtering van de woonsituatie voorkomen. Daarnaast zet de gemeente in op voorlichting en vroegsignalering om situaties van huiselijk geweld, kindermishandeling en dakloosheid te voorkomen.

Activiteiten en realisatie

Aanpak dak- en thuisloosheid

Het ministerie van VWS heeft per 2022 structureel meer middelen beschikbaar gesteld voor de doorontwikkeling van de Maatschappelijke Opvang. In de loop van 2022 zijn de tien beschikbare woningen voor Housing First volledig ingevuld.

Langdurige en Kortdurende Opvang

In 2022 is als onderdeel van de vernieuwing van de Maatschappelijke Opvang gestart met de ontwikkeling van een andere Toegang tot de Maatschappelijke Opvang. Hiermee krijgt de gemeente meer zicht op de instroom in de Maatschappelijke Opvang en wordt voldaan aan de juridische eisen bij een maatwerkvoorziening zoals een beschikking en een ondersteuningsplan. Met de klant kan dan gewerkt kan worden aan zijn zelfstandigheid.

Nazorg ex-gedetineerden

De pilot Buiten Re-integratiecentrum (RIC) van Stichting Surant is met twee jaar verlengd en wordt begin 2023 tussentijds geëvalueerd.

Geweld hoort nergens thuis

Het project Geweld Hoort Nergens Thuis is afgerond en heeft een vervolg gekregen in het regionaal Actieplan Huiselijk Geweld en kindermishandeling 2022-2023.

Hierin zijn de ontwikkelingen rondom Veilig Thuis en het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming opgenomen. Er is gewerkt aan:

1. het vergroten van de bewustwording van inwoners en professionals van wat huiselijk geweld is en hoe te handelen (door o.a. deelname aan Orange The World)
2. het trainen van aandachtsfunctionarissen,
3. complexe casuïstiek
4. gegevensuitwisseling
5. ervaringsdeskundigheid
6. Data-lab Huiselijk Geweld

Veilig Thuis

In 2022 is een vernieuwde regionale overeenkomst afgesloten met prestatie-indicatoren en afspraken over het wachtlijstbeheer van Veilig Thuis. Er is extra personeel geworven, wat effect heeft gehad op vermindering van de wachtlijst. Hiernaast is gewerkt aan de doorontwikkeling van de Veilig Thuis-organisatie, de samenwerkingsafspraken met de lokale teams en toekomstige ontwikkelingen, zoals GGD 3.0 en het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming.

Pilot Blijvend Veilig

Met behulp van de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslagen middelen (POK-middelen) is op kleine schaal gestart met de pilot 'Blijvend Veilig' volgens het gedachtengoed van het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming. Zaanstad is één van de pilotgemeenten. Voor de implementatie van het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming is vanuit de regio Zaanstreek-Waterland subsidie bij het Rijk aangevraagd en toegekend.

Zorg- en Veiligheidshuis

Dankzij de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslagen middelen (POK-middelen) voor de Zorg- en Veiligheidshuizen, en de incidentele versterkingsmiddelen Contraterrorisme Extremisme en Radicalisering (CTER) is de formatie van het Zorg- en Veiligheidshuis in 2022 uitgebreid. Er is hierdoor extra inzet geweest op com-

plexe doelgroepen (zoals CTER, Personen met onbegrepen gedrag en Huiselijk Geweld/Kindermishandeling), informatiebeheer en coördinatie van het netwerk van het Zorg- en Veiligheidshuis.

Personen met onbegrepen gedrag (POG) en Wvvgz

In 2022 is uitvoering gegeven aan het regionale plan van aanpak Personen met Onbegrepen Gedrag, met het doel om verward of onbegrepen gedrag eerder te signaleren en tijdig passende zorg te verlenen. De uitvoering van de door ZonMW gehonoreerde subsidieprojecten Zorg & veiligheid - domeinoverstijgend samenwerken, leiden tot een betere samenwerking rond specifieke doelgroepen en heldere handelingskaders, waardoor burgers nog beter beschermd worden. Om zwaardere problematiek nog meer te voorkomen (preventief) is met succes een subsidie voor een regionale Kenniswerkplaats onbegrepen gedrag aangevraagd bij ZonMW.

De gemeenten in de regio Zaanstreek-Waterland hebben de dienstverleningsovereenkomst met de GGD rond de Wet verplichte ggz met ingang van 2022 voor twee jaar verlengd.

Burgemeester In 't Veldpark

Met behulp van lokale subsidie van ZonMW is begin 2022 een Wijk-GGD'er aangetrokken, die tezamen met partners zoals het Leger des Heils en stichting Surant uitvoering geeft aan de persoonsgerichte aanpak van personen met overlastgevend gedrag in het Burgemeester in 't Veldpark. Om de voortgang van het actieplan Burgemeester In 't Veldpark te monitoren, is een vragenlijst uitgezet onder omwonenden. Als onderdeel van het actieplan is gewerkt aan de voorbereiding van een inloopvoorziening, dankzij gelden van het Volkshuisvestingsfonds. Deze zal in 2023 worden gerealiseerd.

Woonoverlast

In 2022 hebben we samen met partners zoals de woningbouwcorporaties, Sociale Wijkteams en de politie complexe woonoverlast-casussen opgepakt. In 2022 is door het college en raad ook besloten om voor de gemeentelijke regiefunctie op complexe woonoverlast-casussen structureel budget beschikbaar te stellen.

Financiën

Programma Onderwijs, jeugd en zorg				(Bedragen x € 1.000)
	Begroting na wijziging	Realisatie	Verschil	
Lasten	164.500	158.053	-6.447	
Baten	-14.003	-13.521	482	
Toevoegingen reserves	1.291	1.471	180	
Ottrekkingen reserves	-1.842	-719	1.123	
Saldo	149.946	145.284	-4.662	

Toelichting op afwijkingen per programma

Toelichting saldo

In totaal is er op dit programma over 2022 een positief saldo van € 4,7 mln. Op een totale begroting van € 150 mln. vertegenwoordigt dat saldo een afwijking van 3,1%.

Het positieve saldo van € 4,7 mln. bestaat uit € 6,4 mln. lagere lasten, € 0,4 mln. lagere baten en € 0,2 mln. hogere toevoegingen reserves en € 1,1 mln. lagere onttrekkingen reserves.

Hieronder volgt per onderdeel een toelichting op hoofdlijnen.

Lasten

Onderwijsbeleid

De totale afwijking op het begrotingsonderdeel Onderwijsbeleid is € 0,86 mln. positief.

Een van de oorzaken is vertraging van de activiteiten voor het vergroten van de kansen van de jeugd (regiodeal) die pas in 2022 en verder uitgevoerd gaan worden (- € 0,25 mln.). De middelen blijven beschikbaar voor 2023 in de daarvoor gevormde bestemmingsreserve Regiodeal.

De middelen voor lerarentekort/zij-instromers zijn niet volledig ingezet (- € 0,15 mln.) als gevolg van minder geworven zij-instromers en door de coronasluitingen. Via de resultaatbestemming 2022 in de Voorjaarsnota 2023 wordt voorgesteld om dit restantbudget alsnog over te hevelen naar 2023

Binnen het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) zijn interventies, die van NPO waren begroot, gedekt uit andere middelen (- € 0,15 mln.) of doorgeschoven naar 2023 (- € 0,1 mln.). Op het onderdeel Onderwijs-achterstandenbeleid (Oab) zijn de lasten lager als gevolg lagere verantwoording van verstrekte middelen (- € 0,08). De NPO- en Oab middelen zijn specifieke uitkeringen. Door de onderbesteding is minder beroep gedaan op de specifieke uitkering. Zie baten. De niet bestede middelen blijven beschikbaar voor 2023 en verder.

Er zijn diverse kleine voor- en nadelen van per saldo - € 0,1 mln.

Jeugd

De totale afwijking op het begrotingsonderdeel specialis-tische jeugdhulp is € 2,3 mln. positief. De overeenkomsten voor (hoog)specialistische jeugdhulp en verblijf - de zoge-naamde segmenten B, C en V - hebben per 2022 een andere indeling gekregen. Daarmee zijn de kosten per segment niet meer vergelijkbaar met voorgaande jaren. Hierdoor was de prognose bij de Narap 2022 voorzichtig en bedraagt de afwijking - € 1,7 mln. positief (ca. 3% ten opzichte van de begroting).

Daarnaast is het positief voordeel voor € 0,4 mln. te verklaren door de terugloop van het aantal cliënten bij de gecertificeerde instellingen (jeugdbescherming). Dit heeft

te maken met een andere manier van werken en door personeelstekorten bij de jeugdbescherming. Daarnaast zijn de kosten voor persoonsgebonden budgetten (PGB) € 0,2 mln. lager uitgevallen, door actieve sturing en aanpassing van het beleid. Dit is ook een van de kostenbesparende maatregelen geweest waar de raad middelen voor beschikbaar heeft gesteld.

Eigen kracht inwoners

Voor de realisatie van Inloopvoorziening Veldpark wordt de locatie vanaf februari 2023 verbouwd. De hiervoor in 2022 begrote middelen schuiven door naar 2023 (- € 0,24 mln.).

In 2022 is een aantal gestelde doelen niet gehaald. Onder andere de inzet ervaringsdeskundigheid voor kwetsbare groepen, project informatie-ontsluiting en vak ontwikkeling en inzet casusregie gemeentelijke taken personen met verward gedrag zijn niet volledig gerealiseerd in 2022. Dit heeft geleid tot een onderbesteding van € 0,21 mln.

Bij de Jeugdteams was er sprake van een onderbesteding van € 0,28 mln. over 2021 vanwege vacatureruimte o.a. en dus lagere personeelskosten. Omdat de opdracht van het uitvoeren van de jeugdteams ophield vanwege de start van de Stichting en overname van onderneming en personeel is het bedrag teruggestort naar de gemeente.

Op de maatwerkprojecten die door de GGD worden uitgevoerd, is door diverse oorzaken een onderbesteding gerealiseerd van € 0,2 mln. op een totaal maatwerkprojecten-budget van € 4,4 mln.

Voor Mantelzorgwaardering zijn de lasten lager € 0,11 mln. doordat, na het verlagen van de waardering in 2021, minder mantelzorgers de waardering hebben aangevraagd. In de bijlage bij de raadinformatiebrief van december 2022 over mantelzorg is een daling in de verstrekte mantelzorgwaarderingen al gemeld.

Wmo

De totale afwijking op het begrotingsonderdeel Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning) bedraagt € 0,1 mln. positief. Daarvan komt het grootste deel (- € 0,71 mln.) door een lagere consumptie als gevolg van het gewijzigde PGB-beleid waardoor minder PGB's worden toegekend en de tarieven zijn verlaagd. Daarnaast zien we voor Beschermd Wonen een positief resultaat van -€ 0,35 mln. doordat er een verschuiving is ontstaan door de inkoop Beschermd Wonen in 2021. Hier is voor de dagbesteding een apart product gemaakt. Daarmee werd de werkwijze gelijk aan Wmo-maatwerk. Gevolg daarvan was dat de dagbesteding van deze cliënten ook wordt betaald uit het budget voor Begeleiding in plaats van Beschermd Wonen. Daartegenover was er door de hoge Coronabesmettingen veel ziekteverzuim bij de zorgaanbieders, daardoor moeten we corona meerkosten vergoeden aan deze zorgaanbieders. Het gaat hier om totale meerkosten van € 0,54 mln. In de voor- en najaarsnota is de begroting op Wmo specialistische zorg met € 1,3 mln. verlaagd, omdat uitgaven lager waren dan verwacht. De correctie blijkt nu € 0,78 mln. te groot te

zijn geweest. Op het gehele WMO begeleiding budget gaat dit om een verschil van 2,9%

Op het gebied van Aanvullend Openbaar Vervoer zien we dat de kosten € 0,24 mln. lager zijn uitgevallen. Na de Coronamaatregelen zagen we een behoorlijke groei in het aantal ritten en kilometers, vergelijkbaar met de periode voor de Coronamaatregelen. De verwachting was dat het aantal ritten en kilometers voor de rest van 2022 op een vergelijkbaar niveau zou zitten als voor de Coronamaatregelen, als in 2019. Dit is echter niet gebeurd.

Een veilig thuis

De totale afwijking op het begrotingsonderdeel Een veilig thuis is € 1,5 mln. positief. Waarvan € 0,6 mln. effect heeft op het resultaat.

De uitvoering van Plan Blokhuis loopt achter waardoor budgetten niet volledig zijn uitgegeven (- € 0,9 mln.). Onder andere door kosten van Housing First op te vangen binnen het reguliere dak- en thuisloze opvang budget. Een deel van de Blokhuismiddelen zijn doorgeschoven naar 2023. Deze middelen € 0,4 mln. worden ingezet voor de verbouwing van een Jongerenopvang in de K. Katerstraat. De niet bestede Blokhuis middelen van € 0,9 mln. blijven daarom staan in de daarvoor gevormde bestemmingsreserve.

De DUVO middelen zijn bedoeld voor regionale uitgaven rondom het thema Vrouwenopvang, Huiselijk geweld, mensenhandel en Kinder mishandeling. De onderbesteding van De Doeluitkering Vrouwenopvang (DUVO) in 2022 is € 0,23 mln., waarvan 0,04 mln. effect heeft op het resultaat. Over 2021 bleken veel subsidie ontvangers een lager resultaat te hebben behaald, dan vooraf was voorzien. Mede als gevolg van de Coronamaatregelen. Dit heeft in 2022 geleid tot het terugstorten van een deel van de subsidies 2021. Daarnaast is niet het gehele bestemde budget 2022 tot uitkering gekomen

Daarvan is € 0,18 mln., zijnde het regionale deel, gedoteerd aan de reserve Vrouwenopvang.

Apparaatskosten

De afwijking op de apparaatskosten bedraagt - € 0,2 mln., deze wordt nader toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

Baten

Zie lasten, onderdeel Nationaal Programma Onderwijs. Door de onderbestedingen op Nationaal Programma Onderwijs is minder beroep gedaan op de daarvoor ontvangen specifieke uitkeringen. Daarnaast diverse kleine afwijkingen.

Toevoegingen

Zoals bij de lasten toegelicht, betreft de afwijking op de begroting een toevoegingen van niet bestede middelen Doeluitkering Vrouwenopvang (€ 0,18 mln.)

Onttrekkingen

Zoals bij de lasten toegelicht hebben de afwijkingen op de begroting betrekking op Plan Blokhuis is (€ 0,9 mln.) en de Doeluitkering Vrouwenopvang (€ 0,22 mln.)

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen hebben een relatie tot dit programma:

- Regionale samenwerking decentralisaties sociaal domein
- GGD Zaanstreek Waterland
- Stichting Jeugdteam Zaanstad

Zie voor een verdere toelichting de Paragraaf Verbonden Partijen.

Kerncijfers

Zaanpeiling en andere enquêtes

	2019	2020	2021	2022	Bron
% Inwoners dat mantelzorg verricht	14%	14%	15%	13%	Zaanpeiling
% Mantelzorgers dat aangeeft zwaar belast te zijn	17%	14%	20%	14%	Zaanpeiling
% Inwoners dat voldoende contacten heeft met anderen (buiten werk, school of eigen huishouden)	91%	90%	91%	90%	Zaanpeiling

Kerncijfers					
	2019	2020	2021	2022	Bron
% Kinderen in klas 2 met (ernstig) overgewicht (wordt tweejaarlijks gemeten)	20%	nb	nb	nb	Jaarrapportage JGZ GGD Zaanstreek-Waterland
Aantal jongeren met jeugdhulp (nieuw)*	5.175	5.209	5.466	5.503	Gemeentelijke registratie
Aantal jongeren contact met jeugdteam (nieuw)*	3.636	3.602	3.796	3.826	Gemeentelijke registratie
Aantal jongeren met specialistische jeugdhulp (nieuw)*	3.109	3.291	3.523	3.587	Gemeentelijke registratie
Aantal cliënten Wmo	8.956	9.317	9.481	9.795	Gemeentelijke registratie
Aantal cliënten Wmo met een maatwerkarrangement (=begeleiding)	4.971	4.991	5.444	6.249	Gemeentelijke registratie
Aantal cliënten Wmo met een voorziening	6.161	6.190	6.134	6.285	Gemeentelijke registratie
Aantal cliënten Wmo met Verpleging Verzorging Thuis (VVT)	3.317	3.475	3.812	4.188	Gemeentelijke registratie
Aantal cliënten Wmo met Geestelijke Gezondheids-Zorg (GGZ)	1.188	1.195	1.326	1.386	Gemeentelijke registratie
Aantal cliënten Wmo met GezondheidsZorg (GZ)	397	389	387	377	Gemeentelijke registratie

BBV indicatoren					
	2019	2020	2021	2022	Bron
% Kinderen tot 18 jaar in uitkeringsgezin	7%	7%	6%	nb	Waar staat je gemeente.nl
Aantal verwijzingen naar Halt per 10.000 jongeren	166	164	+/- 80 **	nb	Bureau Halt
Aantal cliënten met een maatwerkarrangement WMO per 10.000 inwoners	530	560	560	570	GMSD
% Jongeren (12-21 jaar) met delict voor rechter verschenen	1%	1%	nb	nb	Waar staat je gemeente.nl
% Jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel	1,0%	1,2%	1,0%	0,9%	Waar staat je gemeente.nl
% Jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel	0,3%	0,4%	0,3%	0,3%	Waar staat je gemeente.nl
% Jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp (nb: is niet vergelijkbaar met andere gemeenten)	12,3%	13,1%	17,0%	16,7%	Gemeentelijke registratie
Absoluut verzuim (aantal leerplichtigen niet ingeschreven op een school per 1.000 leerlingen)	1,73	0,60	0,70	nb	VSV Kompas
Relatief verzuim (aantal ingeschreven leerplichtigen dat ongeoorloofd afwezig is per 1.000 leerlingen)	22,47	23,47	27,98	nb	VSV Kompas
% Leerlingen (12-23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat	2,3%	2,1%	nb	nb	VSV Kompas

* Bron is gewijzigd per 2022. Realisatiecijfers 2019, 2020 en 2021 met terugwerkende kracht ook aangepast om vergelijking mogelijk te maken.

** Wordt nu per 1.000 gerapporteerd i.p.v. per 10.000. Het ging in 2021 om 8 op de 1.000 jongeren.

Beleidsnota's

- [De herziene Onderwijsagenda 2018](#)
- [Onderwijsagenda 2015-2018 update 2018](#)
- [Onderwijsachterstandenbeleid 2020-2023](#)
- [Verordening leerlingenvervoer 2021](#)
- [Lange termijn plan van aanpak lerarentekort 2020-2022](#)
- [Rapportage het Zaanse IKC](#)
- [Raadsbesluit toekomstvisie op het Zaanse IKC](#)
- [Gezamenlijke visie en opgaven decentralisaties](#)
- [Beleidskader Jeugdhulp en AWBZ/Wmo in Zaanstad](#)
- [Aanvullende beleidspunten Jeugdwet en Wmo 2015](#)
- [Strategische agenda Ouder worden in Zaanstad](#)
- [Regiovisie Kwetsbare burgers](#)
- [Regiovisie GIA Z-W 2020 - 2023 Geweld hoort nergens thuis \(nieuwe september\)](#)
- [Visie Samen sterk op mantelzorg](#)
- [Verordening Jeugdhulp 2022](#)
- [Wijzigingsverordening WMO](#)

2.2 Programma Werk, inkomen en economie

Portefeuillehouder(s): Breunesse, Groothuismink, Onclin, Tuijn

Programmadoelstelling en de rol van de gemeente

In Zaanstad gaan wonen en werken van oudsher hand in hand. De kracht en vindbaarheid die deze combinatie vraagt is kenmerkend voor het Zaanse DNA. Zaanstad investeert hierin door het versterken van ontwikkelingskansen, het verbeteren van de vestigingsvoorwaarden voor het aantrekken van nieuw en toekomstbestendig ondernemerschap en innovatiekracht. Een goede balans tussen wonen, werken, recreëren en kwalitatief hoogwaardige en duurzame voorzieningen maakt Zaanstad ook op de

langere termijn tot een aantrekkelijke stad. Dat maakt het nog niet vanzelfsprekend dat iedereen meedoet in de maatschappij. Daarom bieden wij een vangnet voor inwoners die door omstandigheden niet zelfstandig in het eigen levensonderhoud kunnen voorzien en helpen hen om weer mee te kunnen doen.

Het programma is als volgt opgebouwd:

Terugblik en realisatie 2022

Nadat in de afgelopen jaren Corona een hoofdrol eiste had de samenleving in dit jaar te maken met de gevolgen van de inval van Rusland in de Oekraïne. Dit leidde tot hogere energieprijzen en tekort aan belangrijke grondstoffen. Door de stijgende energieprijzen en aanhoudende inflatie dreigden al vroeg in het jaar niet alleen inwoners met een laag inkomen, maar ook middeninkomens in de knel te komen. Het lokale MKB werd geconfronteerd met sterk stijgende kosten, wat in een aantal gevallen leidde tot beëindiging van het bedrijf (bijvoorbeeld bakkerijen). Maar tegelijk toonde de Zaanse economie veerkracht. Het belang van bedrijven ondersteunen in de energietransitie en duurzame productie werd klip en klaar. Al was de capaciteit van het stroomnetwerk een serieus obstakel.

Positieve ontwikkelingen waren te zien in de toeristische sector. Na een aantal jaren van teruglopende bezoekersaantallen door de lock downs was er dit jaar sprake van herstel. Bezoekers wisten Zaanstad goed te vinden. De Zaanse Schans had een goed jaar en voor het eerst verspreiden bezoekers zich meer over de stad. Van Zaanbocht tot aan het Hembrugterrein, van Krommenie tot in Zaandam, overal bezochten (internationale en regionale) bezoekers onze stad. De hiervoor benoemde ontwikkelingen dragen onder andere bij aan economische groei in de Zaanstreek en een banengroei.

Het blijft een uitdaging de banen in te vullen. Niet alleen in kwantitatieve zin is sprake van tekorten. In kwalitatieve zin is er ook een uitdaging: vraag en aanbod sluiten niet in alle gevallen even goed op elkaar aan. De inzet op een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt is dit jaar versterkt. Partners als Techlands dragen hier in belangrijke mate aan bij. De grote werkgelegenheid leidt ook tot minder huishoudens die afhankelijk zijn van een bijstandsuitkering. Als mensen inkomen nodig hebben lukt het vaak wel om werk te vinden. Daardoor is er in de uitvoering meer tijd voor mensen die ook meer ondersteuning nodig hebben om een plek te vinden op de arbeidsmarkt. Dat blijkt hard nodig; kansen voor kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt zijn er ook in deze tijd nog niet veel.

Het tekort aan ruimte blijft een nijpend probleem. Uit de vraagraming Plabeka blijkt dat in de Zaanstreek er een tekort aan bedrijventerreinen zal ontstaan van ca. 100-120 hectare. Ook voor kantoren wordt een tekort voorzien. Met de uitvoering van de strategie bedrijventerreinen hebben we geprobeerd om de problematiek te verlichten.

Het capaciteitsprobleem was ook een nijpend probleem, hierdoor zijn niet alle activiteitendoelstellingen behaald.

Indicatoren						
	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Begroting 2022	Realisatie 2022	Streefwaarde	Bron
% Uitkeringsgerechtigden met een plan van aanpak (meting vanaf 2019)	84%	62,5%	85%	67,4% *	90%	Gemeentelijke registratie
% Plannen van aanpak waarvan de resultaten zijn gehaald (meting vanaf 2018)	29%	33%	60%	69,8%	70%	Gemeentelijke registratie
% Uitstroom uit de bijstand t.o.v. het totaal aantal mensen in de bijstand	14%	17,8%	20%	19,2%	35%	Gemeentelijke registratie
Vestigingsbegeleiding (aantal)	70	300+**	70	89***	100	Gemeentelijke registratie
Acquisitie van bedrijven (aantal)	15	3	15	4	15	Gemeentelijke registratie
Aantal circulaire aanbestedingen	10	9	12	8	10	Gemeentelijke registratie
CO2 uitstoot (ton)	nb	nb	800.000	nb	800.000	De nationale klimaatmonitor

* De indicator is voor het eerst gebruikt in 2019. Om deze indicator te kunnen bepalen zijn aanpassingen nodig in de registratie. Aanvankelijk moest aanwezigheid van een plan van aanpak worden afgeleid van reeds beschikbare gegevens. Het registratieproces wordt nog steeds verbeterd, waardoor we beter in staat zijn om werkelijke plannen van aanpak te tellen. Dit is vanaf de jaarrekening 2021 zichtbaar in de waarde van de indicator. Daarom zijn de cijfers vanaf 2021 niet vergelijkbaar met de jaren daarvoor.

** Dit cijfer blijkt door een telfout onjuist, het juiste cijfer voor 2021 is 55.

*** Van deze 89 zijn er 50 verzoeken tot vestigingsbegeleiding voor Hoogtij.

Doelstelling 2.1

Een aantrekkelijke stad voor ondernemen

Zaanstad is een stad waarin voor zowel gevestigde, nieuwe bedrijven als ZZP'ers ruimte is voor ondernemerschap. Ondernemerschap dat zich onderscheidt in innovatie, diversiteit en circulariteit. Daarnaast biedt Zaanstad in uiteenlopende economische sectoren en op verschillende niveaus voldoende werkgelegenheid voor haar inwoners. Gecombineerd met een gevarieerd winkelaanbod en een bruisende horeca, is Zaanstad een prettige stad om in te wonen, te werken en te recreëren. Het programma MAAK.Zaanstad beoogt een goede balans te vinden tussen wonen, werken en duurzaamheid.

Gemengde woon-werkgebieden hebben veel potentie maar stellen ons tegelijkertijd voor uitdagingen en het maken van keuzes. Ruimte in Nederland wordt steeds schaarser. De beschikbare ruimte voor zowel wonen als werken staat onder druk, net als de beschikbare ruimte voor productieprocessen binnen het bedrijfsleven. Deze uitdaging gaat Zaanstad samen met de ondernemers aan. Door verantwoordelijkheid te delen wordt een groter draagvlak voor uiteindelijke keuzes geborgd.

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties:

Prestatie 2.1.1

Meer ruimte voor ondernemerschap en werkgelegenheid

Van oudsher is de maakindustrie in de Zaanstreek van groot economisch belang. Ontwikkelingen in deze sector, zoals de snel voortschrijdende innovatie en het zogenaamde 'reshoring' (de terugkeer van een deel van de maakindustrie vanuit de lagelonenlanden naar Europa) bieden kansen voor Zaanstad die passen binnen de duurzame ambities en het creëren van werkgelegenheid. Dat geldt ook voor minder theoretisch geschoolden die goed opgeleid worden tot vakman of vakvrouw middels een "Hogeschool voor de Handen". In het ondersteunen van reeds aanwezige ondernemingen en het werven van nieuwe bedrijven zal de maakindustrie daarom een belangrijk speerpunt vormen.

Ondernemers zorgen voor economische waarde en werkgelegenheid. Bedrijven hebben behoefte aan ruimte om te ondernemen, goede bereikbaarheid, lage regeldruk en goede gemeentelijke dienstverlening. Het creëren van randvoorwaarden voor een gunstig vestigingsklimaat resulteert in het aantrekken van nieuwe bedrijvigheid. Om een van de mkb-vriendelijkste gemeenten van Nederland te worden, creëert de gemeente ruimte en faciliteert zowel grote gevestigde als kleine startende bedrijven bij de vestiging, verplaatsing en uitbreiding van hun activiteiten.

Activiteiten en realisatie

Intensiveren samenwerking gemeente, UWV en onderwijs

De samenwerking met als UWV en onderwijs vindt plaats in diverse trajecten, onder meer met het Regionaal Werkbedrijf en het Regionaal Mobiliteitsteam. Daarnaast is er meer samenwerking (binnen Techlands) met het beroepsonderwijs en bedrijfsleven om de afstand tussen arbeidsmarkt en onderwijs te verkleinen. Zie ook prestatie 2.4.2.

Uitvoeren Strategie Werklocaties (=Strategie Bedrijven-terreinen en Kantorenstrategie)

Op Businesspark Wormerveer, voorheen bedrijventerrein Noorderveld-Molletjesveer, is een begin gemaakt met een bedrijveninvesteringszone (BIZ). Op basis van een economisch profiel is een toekomstige ontwikkelrichting opgesteld, medegefinancierd door de provincie. De drie Keurmerken Veilig Ondernemen (KVO's) op de bedrijventerreinen Businesspark Wormerveer, OVZZ en ABIN zijn verlengd. Tot slot is er in kader van het mengen van wonen en werken een start gemaakt om te komen tot een strategisch kader.

Toekomstbestendige Detailhandel en Welvarende Stadscentra

Er is binnen de drie aangewezen hoofdwinkel kernen Stadshart, Krommenie en Wormerveer conform detailhandelsvisie gewerkt aan compacte winkelcentra waar ondernemers hun bedrijf tot bloei kunnen laten komen. Vanuit de beleidsnota plan van aanpak Leegstand zijn diverse acties ondernomen om de leegstand van winkelpanden tegen te gaan en de leefbaarheid te verhogen in het Stadshart.

Resultaten zijn onder andere dat er:

- een kopgroep is opgericht voor een vastgoedeigenaren collectief;
- een concept plintenstrategie (planning 2023 BBV) is opgesteld;
- continuïteit in de samenwerking BIZ Stadshart is;
- een onderzoek & pilot makelpunt is uitgevoerd;
- een pilot energiebesparing MKB is uitgevoerd
- meerdere samenwerkingen met de provincie zijn ontstaan.

Verder hebben we:

- diverse ondernemingen begeleid bij vestiging en verplaatsing;
- regelmatig contact met ondernemersvertegenwoordigers van de hoofdwinkelcentra;
- deelgenomen aan bestuurs- en ledenvergaderingen;
- vragen beantwoord van individuele ondernemers of bewoners en ze indien nodig doorverwezen.

Uitvoeren samenwerkingsovereenkomst met de Industrie (vereniging Zaanstad Maakstad)

Eind 2022 is de eerste stuurgroepmeeting geweest waarin koersdocumenten voor Energietransitie, Arbeidsmarkt, Mobiliteit en Ruimtelijke ordening zijn vastgesteld. Er

is afgesproken vaker (tweemaandelijks) een stuurgroep meeting te houden. Er zijn twee onderzoeken meegefinancierd en gefaciliteerd: naar de Energietransitie en naar Toekomstbestendige strategie voor Zaanstad Maakstad. Op advies van deze laatste is extra ambtelijke capaciteit gereserveerd (ca 0,5 FTE) voor een professionaliseringsslag van de vereniging.

Opstellen visie Noordzeekanaalgebied

In het kader van de NOVEX werken overheden samen aan een plan voor de inrichting van de regio. Daarvoor moet duidelijk zijn wat de ruimtevragers zijn en wat er ruimtelijk moet worden ingepast. In de regio is gewerkt aan de (ruimtelijke) verkenningen op het gebied van verstedelijking, economie, energietransitie, piekwaterberging, landschap, etc. In 2023 leiden deze verkenningen, die ook nodig zijn voor het NOVEX traject, tot een integrale herijking van de visie op het Noordzeekanaalgebied. Zaanstad is één van de bestuurlijke trekkers van het Novex-traject. Zaanstad heeft de strategische opgaven van de stad vertaald in een visie voor het Zaanse Noordzeekanaalgebied. Die concept visie is in 2021 overgenomen in de gemeente brede omgevingsvisie, deelgebied Noordzeekanaalgebied. Tegelijkertijd zijn we gestart met het opzetten van een programmatische aanpak om beter te kunnen sturen op de steeds groter en complexer wordende opgaven in het gebied.

Prestatie 2.1.2

Kennis en inzicht voor economische ontwikkeling en innovatie

Het stimuleren van innovatie is een belangrijke voorwaarde voor een toekomstbestendige Zaanse economie. Zaanstad profiteert van de ligging in de Metropoolregio Amsterdam: een dynamische, innovatieve regio met kennisinstellingen die Zaanstad de mogelijkheid biedt zich verder te ontwikkelen tot kennis- en innovatiestad. Bovendien kan innovatie een belangrijke rol spelen in het realiseren van de Zaanse ambities op het gebied van circulariteit en energietransitie. Dit heeft onze bijzondere aandacht.

Activiteiten en realisatie

Inzicht bieden in economische ontwikkeling

Dit jaar is de laatste Coronamonitor opgeleverd. Hierin werd specifiek aandacht besteed aan de impact van de Coronacrisis op de Zaanse economie. Deze monitor vervangt tijdelijk Werken langs de Zaan als reguliere monitor economie.

Meten of ondernemers tevreden zijn over de gemeente

We hebben voorbereidingen getroffen voor een eigen continue tevredenheidspeiling onder ondernemers. Dit is een aanvulling op de tweejaarlijkse MKB-tevredenheid enquête. Hiermee kunnen we nog beter duiden waar we verbeteringen kunnen doorvoeren in onze dienstverlening aan het MKB. Door capaciteitsgebrek is de eigen continue tevredenheidspeiling nog niet gereed.

Agenderen PIM-regeling Innovatie

De PIM regeling (Programma Investeringsgereed Innovatief MKB) Noord Holland helpt MKB'ers in Noord-Holland met groei- en financieringsvragen. Vanaf 2017 tot heden zijn 754 innovatieve ondernemers door PIM geholpen en 215 van hen hebben financiering opgehaald. Gevraagd is of PIM ook een verbijzondering voor de Zaanstreek kan maken, maar deze informatie is nog niet beschikbaar.

Doorontwikkelen Fieldlab Robotica

De ontwikkeling van Fieldlab Robotica is afgerond. Het is nu integraal onderdeel geworden van de Techlands samenwerking en daarmee van het curriculum van het RegioCollege. Het is geweldig dat met dit initiatief het onderwijs nog beter aansluit bij de snel veranderende technologische omgeving en bij de behoefte van bedrijven om geschoolde werknemers met "21e eeuwse" vaardigheden. Met dit initiatief worden de kansen op de arbeidsmarkt voor studenten vergroot.

Doelstelling 2.2

Een aantrekkelijke stad om te verblijven

Bij een aantrekkelijke stad is een divers en aantrekkelijk cultureel aanbod onmisbaar (zie ook programma 3). Enerzijds zijn culturele voorzieningen nodig om bezoekers te trekken en tegelijkertijd versterkt dit het draagvlak voor een verspreid en divers aanbod van culturele voorzieningen binnen Zaanstad.

Toerisme levert extra banen en dynamiek in de gemeente op. De Zaanse Schans is onze lokale toeristische magneet. De uitdaging is om de groeiende stroom bezoekers langer aan onze stad en streek te binden en om ze beter te spreiden over de stad. Door beter op die groei in te spelen, het aanbod van toeristische bezienswaardigheden te vergroten en te spreiden, richt Zaanstad zich op alle bezoekers; een aantrekkelijke stad voor zowel inwoners als bezoekers.

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties:

Prestatie 2.2.1

Een meer divers en verspreid toeristisch aanbod

Zaanstad heeft een authentiek en interessant verhaal te vertellen aan zowel onze inwoners als bezoekers. Het grote aantal unieke locaties en gebouwen getuigt van de bijzondere geschiedenis van de streek. De belangrijkste trekpleisters hierbij zijn de Zaanse Schans, het centrum van Zaandam, het Hembrugterrein en de zaanbocht in Wormerveer. Het zijn gebieden in de stad waar aanbod, bereikbaarheid en promotie samenvallen. Het aanbod van toeristische trekpleisters in Zaanstad moet groter worden en meer verspreid door de stad.

Activiteiten en realisatie

Opzetten toeristische overlegstructuur

In november is het eerste toeristische netwerkevenement Zaanstreek gehouden. Een succesvolle bijeenkomst waar ondernemers, verenigingen en instellingen elkaar ontmoeten. Dit was de eerste stap voor een sterker Zaanstreek toeristisch netwerk dat verder wordt uitgebreid.

Uitbreiden fiets- en wandelroutes

In Zaanstad liggen vele fiets- en wandelroutes vanuit verschillende initiatiefnemers (Laag Holland, Recreatieschap, Marketing Zaanstreek). Deze routes zijn grotendeels in kaart gebracht. De ontbrekende schakels in de netwerken moeten nog aangevuld worden.

Actualiseren marketing en promotie

Een goed inzicht in alle initiatieven zorgt ook voor verbinding in de advertenties en acties. Samen met Stichting Marketing Zaanstreek, erfgoed en cultuurpartijen is gewerkt aan een sterkere marketing en promotie die in de kalender ook beter op elkaar aansluiten.

Doelstelling 2.3 Zaanstad klimaatneutraal in 2030-2040 en circulair in 2050

De verandering van het klimaat, de instabiliteit in de wereldhandel en de eindigheid van fossiele energiebronnen en grondstoffen maken in de komende decennia een volledige transitie naar een circulaire samenleving met hernieuwbare energiebronnen noodzakelijk. Het bewustzijn hierover groeit, evenals de economische waarde hiervan. In de samenleving zijn steeds meer initiatieven in het licht van deze transities zichtbaar. Via het [Klimaatakkoord](#) heeft het Rijk dwingende maatregelen en taakstellingen aangekondigd. Er is veel inzet uit de samenleving nodig om de benodigde stappen echt te zetten. Dat vraagt van de gemeente een regie- en voorbeeldfunctie.

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties:

Prestatie 2.3.1

Transitie naar een CO₂-neutrale samenleving

De missie van Zaanstad is om de gehele gemeente uiterlijk in 2040 klimaatneutraal te maken. Klimaatneutraal betekent dan: alle activiteiten tezamen genomen hebben geen impact op het klimaat. Daarbij ligt focus op het reduceren van de CO₂-uitstoot door energiegebruik. Zaanstad gaat uit van de kracht van de samenleving. De gemeente voert regie door mensen bij elkaar te brengen, kennis te leveren en mee te denken over externe financiering van acties die door andere partijen worden uitgevoerd.

Activiteiten en realisatie

Strategie grootschalige bronnen

Er is een verkenning uitgevoerd naar mogelijkheden tot versnelling van de uitrol van alternatieven voor aardgas als bron voor warmte. Hierbij is gekeken naar technische aspecten en samenwerkingsvormen voor bijvoorbeeld de uitkoppeling van restwarmte van de industrie, de (helaas beperkte) potentie van geothermie en mogelijkheden voor aquathermie. We werken hierbij samen in de RES-regio, het Noordzeekanaalgebied en met partners, waaronder Warmtenet Zaanstad (WZN). Voor het opwekken van duurzame elektriciteit is een startnotitie voorbereid voor het proces tot verdere uitwerking van de in de RES1.0 aangewezen zoekgebieden voor wind- en zonne-energie.

Woningen aardgasvrij

Om te zorgen dat de eigenaren van de bestaande woningen minder energie gaan gebruiken en over kunnen stappen naar duurzame energie zijn collectieve inkoopacties, adviestrajecten, waardebonnen, en subsidieregelingen doorgevoerd. Om isolatie en energiebesparende maatregelen voor inwoners beter toegankelijk te maken en de inwoners te ontzorgen, is een overkoepelende aanpak in ontwikkeling. De middelen vanuit het Nationaal Isolatieprogramma richten zich op maatregelen en niet op wijken. Hierdoor zijn specifieke wijkaanpakken nog niet ontwikkeld. Capaciteitstekorten spelen hierbij ook een rol. Voor Zaanstad Oost is in het kader van het Volkshuisvestingsfonds een wijkaanpak in ontwikkeling.

Elektriciteitsinfrastructuur verbeteren

De transitie naar een duurzame stad slaagt alleen als we de energie-infrastructuur versterken en slimmer maken. Vooral de verzwaring van het elektriciteitsnet is acuut. Daar is in 2022 heel veel werk aan gedaan omdat de capaciteitsbeperkingen gevolgen hebben voor verduurzaming, economische ontwikkeling, voorzieningen en mobiliteit. Hierbij werken wij nauw samen met andere overheden, netbeheerders en het bedrijfsleven in het Bestuursplatform Noorzeekanaalgebied, onder andere in het opstellen van een herziene Cluster Energiestrategie (CES). Voor zowel de gemeente als de netbeheerder is het tekort aan personeel een remmende factor. Voor drie locaties in de stad onderzoeken wij de haalbaarheid van lokale slimme energiesystemen.

Duurzame Gemeente

De gemeente heeft een voorbeeldfunctie als het gaat om het promoten van duurzaamheid bij inwoners. Daarom hebben we gewerkt aan de verduurzaming van de gemeente en het in de gaten houden van de resultaten zoals in de doorrekening van de broeikasgasemissies en de certificering van de gemeente in de CO₂-prestatieladder. In december 2022 is het Zaanstreek Klimaatakkoord 3.0 gepubliceerd: de stand van zaken en ontwikkelingen van onze duurzaamheidsopgave. Initiatieven van inwoners en organisaties en (beleids)ontwikkelingen worden in dit document samengebracht om iedereen een overzicht te geven.

Energiearmoede

Voor veel inwoners van de stad is de energierekening een (te) grote uitgave en zijn investeringen in verduurzaming van hun woning niet mogelijk. Door toekenning van circa € 3 miljoen aan SPUK-middelen is het mogelijk geworden om meer en sneller te doen dan voorzien. Er is een integrale aanpak van energiearmoede ontwikkeld vanuit de opgave kansengelijkheid en duurzaamheid. Die aanpak wordt nu uitgevoerd. Het bestaat uit onder andere:

- het opschalen van de Fixbrigade;
- subsidieregeling voor isolatiemaatregelen van woningbezitters met lage inkomens;
- waardebonnen voor energiebesparende producten en energieadvies;
- extra inzet van energiecoaches;
- advies met betrekking tot energiecontracten;
- actieve informatievoorziening aan inwoners.

Dit alles doen wij in samenwerking met partners zoals de sociale wijkteams, de woningcorporaties, marktpartijen en Werkom.

Prestatie 2.3.2

Transitie naar een circulaire economie

Als snelgroeende stad wil Zaanstad in 2050 volledig circulair zijn. Daarvoor is een grote omslag nodig. In de huidige economie, worden grondstoffen geconsumeerd, tot producten verwerkt en weggegooid. Dit is niet langer houdbaar en wenselijk. Tegelijkertijd biedt de overgang naar een circulaire economie kansen voor Zaanstad, op het gebied van innovatie, werkgelegenheid, gezondheid en reductie van CO₂-uitstoot.

Activiteiten en realisatie

Actualisatie uitvoeringslijnen circulaire economie

We actualiseren de uitvoeringslijnen van het programma. Dat werken we daarna verder uit tot een visie op een circulair Zaanstad en uitvoeringslijnen t/m 2026. Hiervoor is onder andere het nieuwe jaarprogramma van de MRA (2023) vastgesteld. Dit geeft inzicht in wat de opgave is voor Zaanstad, welk beleid er al is ontwikkeld (rijk, regio, Zaanstad) en wat de inzet van de gemeente is voor de huidige coalitieperiode.

Circulariteit in bouw / gebiedsontwikkeling

We nemen circulair bouwen mee in diverse gemeentelijke projecten. In elk MAAK-gebied lopen projecten waar circulair bouwen een van de uitgangspunten is (o.a. hergebruik materialen en toepassing hernieuwbare materialen). De houtbouwambitie wordt standaard meegegeven in woningbouwprojecten. Er is een studie gedaan naar de mogelijkheden van gemeenten om meer te sturen op circulair bouwen en van diverse circulaire projecten worden de lessen opgehaald om breder in de organisatie te gaan delen.

Doelstelling 2.4 Duurzame inzetbaarheid van het Zaanse arbeidspotentieel

De arbeidsmarkt is volop in beweging. Het is van belang dat de Zaanse beroepsbevolking daarvan beter kan profiteren. Zaanstad zet zich in om mensen toe te leiden naar het werk van morgen. In samenwerking met het onderwijs en het bedrijfsleven zorgen we voor omscholingsmogelijkheden om de vaardigheden te leren, die, nu en straks, op de arbeidsmarkt worden gevraagd. Zaanstad participeert in House of Skills, waarbij de mismatch tussen vraag en aanbod wordt aangepakt.

Het doel is om de doorstroom van lager- en middelbaar opgeleiden van krimp- naar groeisectoren te stimuleren. Duurzame inzetbaarheid (employability) is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van werkgevers en werknemers. De gemeente heeft er veel baat bij dat samenspel te bevorderen.

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties:

Prestatie 2.4.1

Zowel werkenden als werkzoekenden hebben meer kansen zich duurzaam te ontwikkelen

Juist mensen in een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt hebben ondersteuning van de gemeente nodig. Daarom richt Zaanstad zich op die mensen die genooddaakt zijn met een uitkering in hun levensonderhoud te voorzien. We bieden hen een blijvend ontwikkelaanbod om persoonlijke vaardigheden te leren, waarmee ze kansen op de arbeidsmarkt kunnen benutten. Het aanleren van ondernemersvaardigheden is daarbij van belang. Ook het goed beheersen van de Nederlandse taal, in lezen en schrijven, is belangrijk om mee te kunnen doen op de arbeidsmarkt. Met de ontwikkeling van mensen wordt bijgedragen aan een betere werking van de arbeidsmarkt.

Activiteiten en realisatie

Voortzetting aanpak nieuwe instroom

De aanpak nieuwe instroom omvatte een pakket aan extra dienstverlening om de werkloosheid als gevolg van de coronacrisis op te vangen. In 2022 is het aantal mensen met een uitkering verder gedaald. Een versnelde aanpak voor de mensen met een korte afstand tot de arbeidsmarkt is wegens succes verankerd in de dienstverlening.

Het relatief lage aantal mensen met een uitkering biedt de mogelijkheid om mensen die meer ondersteuning nodig hebben intensief te begeleiden. In 2022 waren dat statushouders en mensen met een arbeidsbeperking. Onder statushouders is een hoge uitstroom gerealiseerd, maar mensen met een beperking blijken nog niet zo goed inzetbaar bij werkgevers. Om duurzaam werk voor bijstandsgerechtigde inwoners te stimuleren is er circa € 150.000,- extra uitgegeven aan scholing voor mensen met een uitkering.

De middelen voor de aanpak nieuwe instroom ook ingezet voor de begeleiding naar werk van mensen uit Oekraïne. Er zijn speciale banenmarkten georganiseerd en op 1 december had 30% van de Oekraïners die in Zaanstreek Waterland verblijven een baan gevonden.

Uitvoering regionaal mobiliteitsteam

Het regionaal mobiliteitsteam (RMT) biedt aanvullende dienstverlening aan inwoners in de regio Zaanstreek-Waterland. Ongeacht of en welke uitkering mensen ontvangen kan er via het RMT aanspraak worden gemaakt op ondersteuning naar of bij het behouden van werk. Dat kan in de vorm van een voorziening of een verwijzing naar een partij die de mensen kan helpen. Het Rijk heeft budget beschikbaar gesteld voor deze aanvullende dienstverlening, om werkloosheid vaker te voorkomen. De dienstverlening bestaat bijvoorbeeld uit opleidingen en de aanvullende kosten zoals boeken of speciale voorzieningen die nodig zijn om werk te kunnen aanvaarden, zoals een bril of vervoer. Op deze manier zijn 140 mensen ondersteund. Er is voor ruim € 6 ton aan trajectkosten gedeclareerd bij het Rijk.

Zaanstad ondersteunt als centrumgemeente het administratieve proces van het RMT. Naast het RMT en de samenwerking in het Werkgeversservicepunt (WSP) is er in de arbeidsmarktregio samengewerkt in een aantal projecten, zoals:

- het creëren van een sluitende aanpak tegen jeugdwerkloosheid;
- een impuls voor mensen die vallen onder de banenafspraken;
- de start van een samenwerking om de kansen op werk voor mensen met psychische problemen te vergroten.

Uitvoering Banenplan ZaanIJ

Capaciteitsproblemen door personele uitval hebben ertoe geleid dat het banenplan ZaanIJ in 2022 vertraging heeft opgelopen. Binnen het Pact Poelenburg Peldersveld zijn stappen gezet om een "punt in de wijk" te creëren. Dat wordt een fysieke locatie waar de bestaande dienstverlening rondom werk laagdrempelig aan iedereen met vragen over werk op een fysiek punt toegankelijk wordt gemaakt (zie ook programma 3, Werken aan open, diverse en kansrijke wijken). In de aanvraag voor een nieuwe regio-deal tussen Zaandam-Oost en Amsterdam-Noord is afgesproken dat de WSP's gezamenlijk zullen optrekken in de werkgeversbenadering in het grensgebied. Als de aanvraag wordt toegekend krijgt dat in 2023 een vervolg.

Voortzetten aanpak werk of meedoen

De aanpak werk of meedoen is het initiatief van Zaanstad om alle mensen met een Participatiewet-uitkering te spreken over de recht- en doelmatigheid van de uitkering. We boden daarbij ondersteuning bij het zetten van een stap richting de arbeidsmarkt. In 2022 is de gemeente met ruim 650 huishoudens in gesprek gegaan. Daarnaast is dit team in toenemende mate ingezet om de uitvoeringsketen te ondersteunen in moeilijke situaties, bijvoorbeeld wanneer er onduidelijkheid is ontstaan over wat mensen kunnen en willen doen om financieel zelfstandig te worden.

Vervolg ontwikkeling Werkom

In februari hebben de gemeenteraden van Zaanstad en Purmerend het koersbesluit over Werkom vastgesteld. Aanvullend heeft Berenschot onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om de koers ook meerjarig te financieren. Daarover hebben de colleges in oktober een besluit genomen. We hebben onderscheid gemaakt tussen maatregelen op de korte en maatregelen op lange termijn. De kortetermijnmaatregelen worden door Werkom geïmplementeerd en uitgewerkt in het strategische plan van aanpak van de nieuwe directeur. Naar de wenselijkheid en haalbaarheid van de langetermijnmaatregelen doen de gemeenten aanvullend onderzoek. Werkom heeft sinds het koersbesluit aanvullende analyses gedaan naar diverse bedrijfsonderdelen, de capaciteit voor re-integratie aangepast aan het besluit en een sectorgerichte werkwijze geïmplementeerd.

Veranderopgave Inburgering

Sinds 1 januari 2022 heeft de gemeente de volledige regie op inburgering. Sindsdien werken regisseurs inburgering, samen met de nieuwkomer, eraan dat alle stappen van inburgering doorlopen worden en mensen in maximaal drie jaar inburgeren. Afgelopen jaar zijn er 227 Inburgeringsplichtigen binnen de nieuwe wet in begeleiding. Daarvan zijn 162 statushouders en 65 gezinsmigranten. 87 zitten in de Brede intake fase en 160 zijn gestart met hun leerroute. Halverwege dit jaar zijn contracten afgesloten voor de onderwijsroute. Met de VU voor het hbo/wo-traject en met Toptaal en het Regiocollege voor het mbo-Schakeltraject. Het proces van financieel ontzorgen is geëvalueerd, het verbeterplan volgt begin komend jaar.

Het belang van basisvaardigheden (voorheen aanpak laaggeletterdheid)

Voor de regionale aanpak van Zaanstreek Waterland, waar Zaanstad centrumgemeente van is, zijn er twee belangrijk acties uitgevoerd. In nauwe samenwerking met de bibliotheken Zaanstreek en Waterland is een bewustwordingscampagne gevoerd. Hiermee zijn regionaal 297 inwoners bereikt. In Zaanstad zijn 57 mensen bereikt waarvan veel zorgpersoneel. Daarnaast is het formeel taalonderwijs aanbesteed.

Prestatie 2.4.2

Betere aansluiting van het onderwijs op de (huidige en toekomstige) vraag van de regionale arbeidsmarkt

Voldoende gekwalificeerd personeel is een voorwaarde voor economische groei. De banen van de toekomst zijn banen waarin mensen samenwerken met nieuwe technologie. Dat vergt actuele kennis van ICT en technologie en competenties als ondernemerschap, klantgerichtheid, empathisch vermogen, creativiteit en flexibiliteit. Als gevolg van de technologische vooruitgang blijven de banen veranderen. Mensen moeten zich blijven ontwikkelen. Het onderwijs speelt hierin een cruciale rol, door leerlingen die competenties aan te leren die aansluiten op de toekomstige vraag op de arbeidsmarkt.

Activiteiten en realisatie

Doorgaan met project Techlands

Techlands heeft een subsidie ontvangen vanuit het Regionaal Investerings Fonds waaruit onder meer onderwijsvernieuwing in het mbo-onderwijs wordt bekostigd. Zo wordt bijvoorbeeld het beroepsonderwijs steeds meer modulair ('skills based') ingericht waardoor het makkelijker wordt om specifieke competenties aan te leren of bij te spijkeren. Het onderwijs sluit hierdoor nog beter aan op de actuele vraag van werkgevers. Daarnaast worden gesprekken gevoerd met de Hogeschool van Amsterdam om doorlopende leerlijnen VMBO-MBO-HBO te creëren voor beroepen samenhangend met de energietransitie. Tot slot is de nieuwe Techlandslocatie bij het RegioCollege Zaanstad gerealiseerd waardoor vrijwel alle mbo-techniekopleidingen nu op één centrale locatie gevestigd zijn.

Formuleren Zaanse arbeidsmarktvisie

Er is een arbeidsmarktanalyse op hoofdlijnen gemaakt die gebruikt is als input voor de Economische Visie. Op basis van de Economische Visie en het onderliggende uitvoeringsprogramma zijn we begonnen met de voorbereidingen voor het opstellen van een arbeidsmarktagenda Zaanstad. De arbeidsmarktanalyse waarin onderwijs en arbeidsmarkt samen worden gebracht is nog in ontwikkeling.

Bouwen aan geïntegreerd regionaal netwerk voor arbeidsmobiliteit

Het Regionaal Mobiliteitsteam, het Leerwerkloket en het Werkgeversservicepunt zijn steeds nauwer gaan samenwerken. Dat leidt ertoe dat meer mensen en werkgevers konden worden ondersteund naar werk of bij het behouden van werk, onder andere door het organiseren van banenmarkten. Daarnaast is het Werkgeversservicepunt een pilot gestart met competentiegericht ('skills-based') werven en matches. Door de competenties van werkzoekenden te matchen met de competenties die een werkgever vraagt, komen snellere en betere matches tot stand.

Doelstelling 2.5 Terugdringen van langdurige armoede

Een op de vijf huishoudens heeft financiële problemen. Van de kinderen groeit 13 procent op in armoede. Langdurige armoede veroorzaakt stress en belemmert het vermogen om actief deel te nemen in de samenleving. Daarom zorgt Zaanstad enerzijds voor financiële regelingen waarmee het inkomen aangevuld wordt. Anderzijds begeleidt de gemeente die inwoners weer perspectief te krijgen en een plan te maken om duurzaam uit hun financiële problemen te komen en mee kunnen (blijven) doen in de samenleving.

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties:

Prestatie 2.5.1

Meer inwoners hebben handelingsperspectief en zijn financieel zelfredzaam

Samen met bewoners, organisaties, ondernemers en initiatiefnemers in de wijk werken we aan het voorkomen, terugdringen of stabiliseren van armoede in de Zaanse huishoudens. Hierbij staat de inwoner en zijn leefwereld centraal. In deze opgave ligt de nadruk op preventie van armoede, aanpak van schulden, het activeren naar werk en bieden van gerichte ondersteuning waar dat nodig is.

Activiteiten en realisatie

De methode Saenbility/ Get a grip

Het Saenbility expertiseteam heeft een plan van aanpak opgesteld om Saenbility uit te breiden en structureel te borgen binnen onze organisatie. Hierover heeft afstemming plaatsgevonden met de wijkteams. Door uitval van externe trainers zijn dit jaar nog niet alle medewerkers van de wijkteams in de methodiek getraind. Mede daardoor wordt nog niet in alle gevallen Saenbility ingezet, maar waar dat wel gebeurt zien betrokken hulpverleners de toegevoegde waarde van de methode.

Implementeren van brede inzet Vroegsignalering

In de eerste drie kwartalen van 2022 heeft Zaanstad van haar vastelastenpartners 6.524 signalen van betalingsachterstanden ontvangen, wat neerkomt op een gemiddelde van 725 per maand. Inwoners ontvingen een brief of e-mail met een hulpaanbod. Elke maand hebben 120 huishoudens met de meest ernstige signalen actief een reactie van de gemeente ontvangen middels huisbezoek en/of door hen te bellen.

Professionaliseren van schulddienstverlening aan ondernemers

Om het aanbod van dienstverlening meer onder de aandacht te brengen bij ondernemers is in 2022 extra ingezet op communicatie. Wij hebben onder meer boekhoudkantoren en onafhankelijke accountants opnieuw geïnformeerd over onze dienstverlening en we hebben ondernemers die ten tijde van Corona financiële ondersteuning hebben ontvangen actief telefonisch benaderd. De gevreesde grote toeloop van ondernemers met schuldenproblematiek als gevolg van Corona is (gelukkig) uitgebleven, maar door er extra bekendheid aan te geven hebben wel meer ondernemers hun weg gevonden naar onze (schuld-)dienstverlening.

Versterken het Zaanse armoedenetwerk Wind in de Zeilen

Het netwerk van Zaanse armoede initiatieven is verder in beeld gebracht, in beeld gehouden, met elkaar verbonden en gestimuleerd om door te gaan. Dit is onder meer gedaan door werkbezoeken, een gezamenlijk diner met ruim 15 initiatieven in juli, het delen van verhalen in 3 magazines, de Thank You Tour in de Week van de armoede waar dagelijkse activiteiten plaatsvonden en het samen oplossen van kleine problemen en/of uitdagingen waar initiatieven tegenaan lopen. Tijdens de week van de armoede is bovendien ook verbinding gelegd tussen initiatieven, onderdelen van de gemeentelijke organisatie en andere externe partijen.

Onderzoek naar stadspas voor minima

Na de aanbestedingsprocedure heeft in december de gunning van de stadspasorganisatie plaatsgevonden. Volgend jaar zomer wordt hij ingevoerd. Alle inwoners kunnen hem kopen en voor minima en mantelzorgers wordt hij gratis.

Financiële educatie voor scholieren

Het lesprogramma 'Hoe word je rijk?' wordt in schooljaar 2022-2023 voor het zesde jaar op rij in Zaanstad aangeboden. Money Start verdeelt het afgesproken aantal lessen zoveel mogelijk over negen vmbo en mbo-scholen in Zaanstad. We zien meer bewustzijn ontstaan bij de scholen om ook zelf meer te gaan doen aan de financiële zelfredzaamheid van de leerlingen. Er is ook van scholen die niet mee kunnen doen, vraag naar dit traject.

Prestatie 2.5.2

Inkomensverstrekking voor wie dat nodig heeft

Een bijstandsuitkering is een noodzakelijke voorziening in het systeem van sociale voorzieningen. Het vangnet zorgt ervoor dat iedere inwoner van Zaanstad in zijn levensonderhoud kan voorzien, als hij of zij door omstandigheden daartoe niet in staat is. Om de werking van het vangnet duurzaam te garanderen, is het belangrijk dat inwoners snel duidelijkheid krijgen of ze recht hebben op een voorziening. Tegelijkertijd moeten zij weten dat zij die niet langer krijgen dan nodig is.

Activiteiten en realisatie

Evalueren gezamenlijke eerste gesprek

De evaluatie van het eerste gesprek heeft plaatsgevonden. De belangrijkste conclusie is dat niet alle wijkteams struc-

tureel over voldoende capaciteit beschikken om de gesprekken gezamenlijk te voeren. De wijkteams hebben te maken met verloop van personeel en het moeilijk vervullen van vacatures. Uit de evaluatie komt ook naar voren, dat beide partijen nog steeds de meerwaarde zien van het gezamenlijke gesprek. We blijven dan ook toewerken naar een verdere implementatie van deze vorm van het eerste gesprek.

Aanvraag en afhandeling bijzondere bijstand

Door capaciteitstekort konden we aanvragen niet altijd tijdige afhandelen. Er is gestart met het optimaliseren van de werkprocessen en het automatiseren van werkzaamheden. Hierdoor kunnen inwoners op eenvoudigere wijze een aanvraag indienen en krijgen zij snel antwoord op vragen.

Optimaliseren keten Bbz

Het gehele Bbz proces is inmiddels geoptimaliseerd. Er zijn samenwerkingsrelaties opgezet om ondernemers snel en kundig verder te helpen. Zo kunnen startende ondernemers een traject volgen bij het Instituut Midden- en Kleinbedrijf of Startersloket Zaanstreek Waterland. Daar worden zij voorbereid op het zelfstandig ondernemen. Bij de selectie van kandidaten werken het Jongerenloket of Werkom in samenwerking met een Bbz consultant. Daardoor kan in een vroeg stadium de levensvatbaarheid van het plan van de ondernemer worden onderzocht. Hierbij zijn externe partijen betrokken met kennis van het bedrijfsleven. Dit maakt dat sneller op de aanvraag beslist kan worden en rekening gehouden kan worden met specifieke branche-informatie. Ook zijn meer vindplaatsen voor hulp aan ondernemers gecreëerd, zoals de gemeentelijke website, 155 Help een bedrijf (IMK), de Sociale Wijkteams en de website Geldfit zakelijk.

Financiën

Programma Werk, inkomen en economie			(Bedragen x € 1.000)	
	Begroting na wijziging	Realisatie	Verschil	
Lasten	119.107	111.221	-7.886	
Baten	-66.657	-64.914	1.743	
Toevoegingen reserves	9.466	9.466	0	
Onttrekkingen reserves	-9.054	-7.278	1.776	
Saldo	52.861	48.494	-4.367	

Toelichting op afwijkingen per programma

Toelichting saldo

Hieronder volgt per onderdeel een toelichting.

Programma 2 heeft over 2022 een positief saldo van -€ 4,37 mln. Het saldo bestaat uit -€ 7,89 mln. lagere lasten, € 1,74 mln. lagere baten en € 1,77 mln. lagere onttrekkingen aan reserves.

Van dit voordeel heeft € 2,52 mln. betrekking op werkzaamheden, welke doorlopen in 2023. Dat zijn de volgende:

Energietoeslag	€ 2,38 mln
Breed offensief Participatie	€ 0,14 mln
Totaal	€ 2,86 mln

Bij de Narap 2022 was deze budgetoverheveling nog onvoldoende in te schatten. Via de resultaatbestemming 2022 in de Voorjaarsnota 2023 wordt voorgesteld om dit restant-budget alsnog over te hevelen naar 2023.

Lasten

De lagere lasten bij meer ruimte voor ondernemerschap en werkgelegenheid zijn lager uitgevallen door lagere uitgaven op het lokaal economisch beleid (- € 0,08 mln). Dat komt voornamelijk doordat het totaal van de aangevraagde coronasubsidie Reuring lager is uitgevallen dan het beschikbaar gestelde subsidieplafond. Verder zijn er lagere uitgaven voor bedrijfsbegeleiding (- € 0,15 mln.) omdat de activiteiten zijn opgestart na de beleidsintensivering voor de woningbouwimpuls (WBI) voor bedrijven en industrie.

Bij de transitie naar een CO-2 neutrale samenleving zijn de lasten lager vanwege een langere opstarttijd van activiteiten bij de projecten betreffende de specifieke uitkering energiearmoede (-€ 0,60 mln.).

Minder mensen dan verwacht hebben een beroep gedaan op ondersteuning van de gemeente. De inburgering van statushouders onder de nieuwe wet is later in het jaar van start gegaan. Dit heeft geleid tot lagere kosten (-€ 1,30 mln). Daarnaast zijn de loonkosten voor WSW-medewerkers bij Werkom ook lager dan verwacht (-€ 0,16 mln). Ook jongvolwassenen hebben minder beroep gedaan op de gemeente voor ondersteuning bij werken en leren. Daarnaast heeft het Rijk in september middelen verstrekt voor een aanpak 'Breed Offensief'. Hiervoor is extra capaciteit nodig, die in de loop van 2023 wordt verwacht (-€ 0,27 mln).

Zaanstad faciliteert de administratie van de samenwerking in de arbeidsmarktregio. Een deel van de plannen van de samenwerkende partijen hebben minder geld gekost dan verwacht en een deel van de plannen is niet uitgevoerd (-€ 1,42 mln).

De invoering van de stadspas is verschoven naar 2023 (-€ 0,34 mln). Het bleek niet mogelijk om de verstrekking van de energietoeslag in 2022 helemaal af te krijgen. Hiermee wordt doorgedaan in 2023 (-€ 1,82 mln). De start van de verstrekking van lunches op scholen hebben wij versneld gerealiseerd (-€ 0,10 mln). De uitgaven voor hulp bij schulden zijn lager door minder vraag van ondernemers. De sociale wijkteams konden niet alle plannen uitvoeren door een tekort aan personeel (-€ 0,26 mln).

Wij hebben minder bijstandsuitkeringen betaald. De uitstroom uit de bijstand hield aan als gevolg van de krappe arbeidsmarkt (-€ 0,95 mln). Wij hebben meer Bijstand Besluit Zelfstandigen uitkeringen (BBZ-light) betaald dan begroot. De vraag was groter dan verwacht (€ 0,86 mln). Wij lichten het voordeel op de apparaatskosten toe in de paragraaf bedrijfsvoering (-0,59 mln).

Wij betalen minder terug aan het Rijk voor de Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers (Tozo). Wij hebben minder Tozo terug hebben gevorderd dan verwacht op basis van de trend(-€ 0,43 mln). Wij hebben minder loonkostensubsidies verstrekt. Wij verwachtten een hoger bedrag omdat Rijk dat liet weten (-€ 0,23 mln).

Baten

De baten zijn lager uitgevallen door een lagere vrijval van de subsidies. Het gaat om projecten betreffende de specifieke uitkering energie armoede en verduurzaming en het Volkshuisvestingsfonds (€ 0,60 mln).

Een deel van de kosten van inburgering betalen wij uit een rijksbijdrage op basis van werkelijke kosten. Omdat de werkelijke kosten lager zijn dan begroot ontvangen wij minder rijksbijdrage (€ 0,97 mln).

De arbeidsmarktregio en het Regionaal Mobiliteits Team hebben minder inkomsten, omdat minder werkzaamheden zijn doorgegaan in 2022 (€ 0,39 mln).

Wij hebben minder Tozo-uitkeringen teruggevorderd dan verwacht. De ontwikkeling uit het 1e halfjaar is niet doorgegaan in het 2e halfjaar (€ 0,43 mln).

Onttrekkingen

Wij betalen de kosten van de arbeidsmarktregio uit de reserve arbeidsmarktregio. De onttrekking aan de reserve is lager. De gezamenlijke partners hebben meer tijd nodig om alle plannen uit te voeren (€ 0,97 mln). De uitvoering van de RegioDeal ZaanIJ verloopt minder snel dan gepland. Wij hebben daarom minder geld aan de reserve RegioDeal gehaald (€ 0,66 mln).

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen hebben een relatie tot dit programma:

- Warmtenet
- Werkom
- Alliander
- Textiles2Textiles

Zie voor een verdere toelichting de Paragraaf Verbonden Partijen.

Kerncijfers

Zaanpeiling en andere enquêtes					
	2019	2020	2021	2022	Bron
% Inwoners dat zegt (zeer) tevreden te zijn met het winkelaanbod	76%	74%	61%	62%	Zaanpeiling
% Inwoners dat zegt slecht of minder goed rond te kunnen komen van het inkomen	23%	18%	18%	27%	Zaanpeiling
% Inwoners dat zegt werkzaam te zijn in de eigen gemeente (of standplaats)	38%	39%	39%	41%	Zaanpeiling
% Inwoners dat zegt wel eens over na te denken om in Zaanstad een baan te zoeken	44%	42%	43%	38%	Zaanpeiling

Kerncijfers					
	2019	2020	2021	2022	Bron
Aantal huishoudens met inkomen tot 110% van de bijstandsnorm	7.700	7.700	7.280	nbn	Armoedemonitor
Aantal huishoudens met inkomen tot 110% van de bijstandsnorm gedurende 3 jaar of langer	3.600	3.600	3.880	nbn	Armoedemonitor
Aantal kinderen dat opgroeit in huishouden met inkomen tot 110% van de bijstandsnorm	3.100	3.100	2.380	nbn	Armoedemonitor
Verstreking minimaregeling	4.168	6.786	10.184	9.452	Gemeentelijke registratie
Aantal mensen met traject schulddienstverlening	460	577	547	486	Kredietbank
Aantal kwijtscheldingen	5.652	5.299	5.172	5.300*	Gemeentelijke registratie
Aantal vestigingen	15.777	17.020	17.400	nbn	Waar staat je gemeente.nl
Aantal opgerichte ondernemingen in de Zaanstreek	1.910	1.885	2.885	nbn	CBS
Aantal bedrijfsfaillissementen	38	43	nbn	nbn	Waar staat je gemeente.nl
Aantal bezoekers Zaanse schans (x 1.000)	2.400	350	260	1.286	Zaanse Schans
Aantal overnachtingen in hotels en B&B (x 1.000)	345	140	135	nbn	Zaanstadincijfers.nl
Totale potentiële beroepsbevolking 1 januari, 15-74 jaar	117.990	118.520	118.900	nbn	Zaanstad in cijfers
Aantallen Arbeidsongeschiktheid per 1-1	8.480	8.430	8.480	nbn	Gemeentelijke registratie
% huishoudens met bijstandsuitkering	5,6%	5,2%	5,3%	5,2%	Waar staat je gemeente.nl
Werkloosheid als percentage van beroepsbevolking	3,4%	3,8%	4,7%**	nbn	Waar staat je gemeente.nl
Aantal uitkeringen levensonderhoud Participatiewet (bijstand)	4.328	4.274	4.290	4.058	Gemeentelijke registratie
% Nieuwe instroom in de bijstand t.o.v. het totaal aantal mensen in de bijstand	14%	22%	16%	17%***	Gemeentelijke registratie
Aantal banen	66.440	66.840	66.950	nbn	Waar staat je gemeente.nl
% Van de uitstroom uit de bijstand dat naar werk gaat	39%	34%	41%	42%***	Gemeentelijke registratie
% Parttime werkende bijstandsgerechtigde t.o.v. het totaal aantal mensen in de bijstand	10%	7%	8%	16,8%	Gemeentelijke registratie

* Op het moment van schrijven van deze tekst is dit nog niet de eindstand over 2022. De verwachting is dat die rond de 5.300 komt.

** Er is een herberekening voor deze indicator doorgevoerd, waardoor een trendbreuk sinds 2021 zichtbaar is. Volgens de nieuwe berekening geldt voor 2019: 4,5% en voor 2020: 5,1%.

*** Voorlopig cijfer

Kerncijfers

	2019	2020	2021	2022	Bron
Aantal jongeren < 27 jaar dat uitstroomt naar werk en/of school	132	100	83	91***	Gemeentelijke registratie
Aantal banen op basis van de banenafspraken (quotumwett) bij de gemeente Zaanstad	53	55,2	47,6	51,6	Gemeentelijke registratie
Aantal mensen geplaatst op een betaalde beschutte werkplek	12	20	23	49	Gemeentelijke registratie
Aantal mensen geplaatst o.b.v. de 'oude' WSW	292	271	267	249	Gemeentelijke registratie

BBV indicatoren

	2019	2020	2021	2022	Bron
Aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	140,4	143,6	146,5	nbn	Waar staat je gemeente.nl
Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa	6,3%	4,3%	nbn	nbn	Rijkswaterstaat Klimaatmonitor
Aantal personen met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners	377	532	521	nbn	Waar staat je gemeente.nl
Aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	563,1	563,9	563,8	nbn	Waar staat je gemeente.nl
Funciemenging	49,3%	49,2%	49,2%	nbn	Waar staat je gemeente.nl
% Werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	68,5%	67,1%	68,9%	nbn	Waar staat je gemeente.nl
Aantal reïntegratievoorzieningen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	14,9	12,0	14,2	nbn	Waar staat je gemeente.nl
% Werkloze jongeren (16-22 jaar)	2%	3%	2%	nbn	Waar staat je gemeente.nl

Beleidsnota's

- [Uitvoeringsstrategie Plabeka 3.0](#)
- [Monitor Plabeka](#)
- [Economische Verkenningen Metropoolregio Amsterdam 2021](#)
- [Uitvoeringsagenda Toerisme](#)
- [Regio in Beeld 2022 Zaanstreek/Waterland](#)
- [Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt en Onderwijs 2021-2023](#)
- [Armoede Agenda 2019-2022 Gemeente Zaanstad](#)
- [Koersbesluit participatie](#)
- [Koersdocument Herijking Werkom](#)
- [Koersdocument Veranderopgave Inburgering](#)
- [Manifest Arbeid en Onderwijs in Noord-Holland - Provincie Noord-Holland \(noord-holland.nl\)](#)
- [Regionale Energiestrategie 1.0](#)
- [Transitievisie Warmte](#)
- [Zaans Klimaatakkoord 2022](#)
- [Uitvoeringsprogramma Vluchtelingen](#)
- [Eindrapportage uitvoeringsprogramma Vluchtelingen](#)
- [Voortzetting vluchtelingenaanpak 2020](#)
- [Strategie bedrijventerreinen Gemeente Zaanstad](#)
- [Plan van aanpak Leegstand Zaanstad](#)
- [Plan van aanpak Energiearmoede Zaanstad](#)

2.3 Programma Maatschappelijke ontwikkeling

Portefeuillehouder(s): Groothuismink, Van der Laan, Slegers, Breunesse

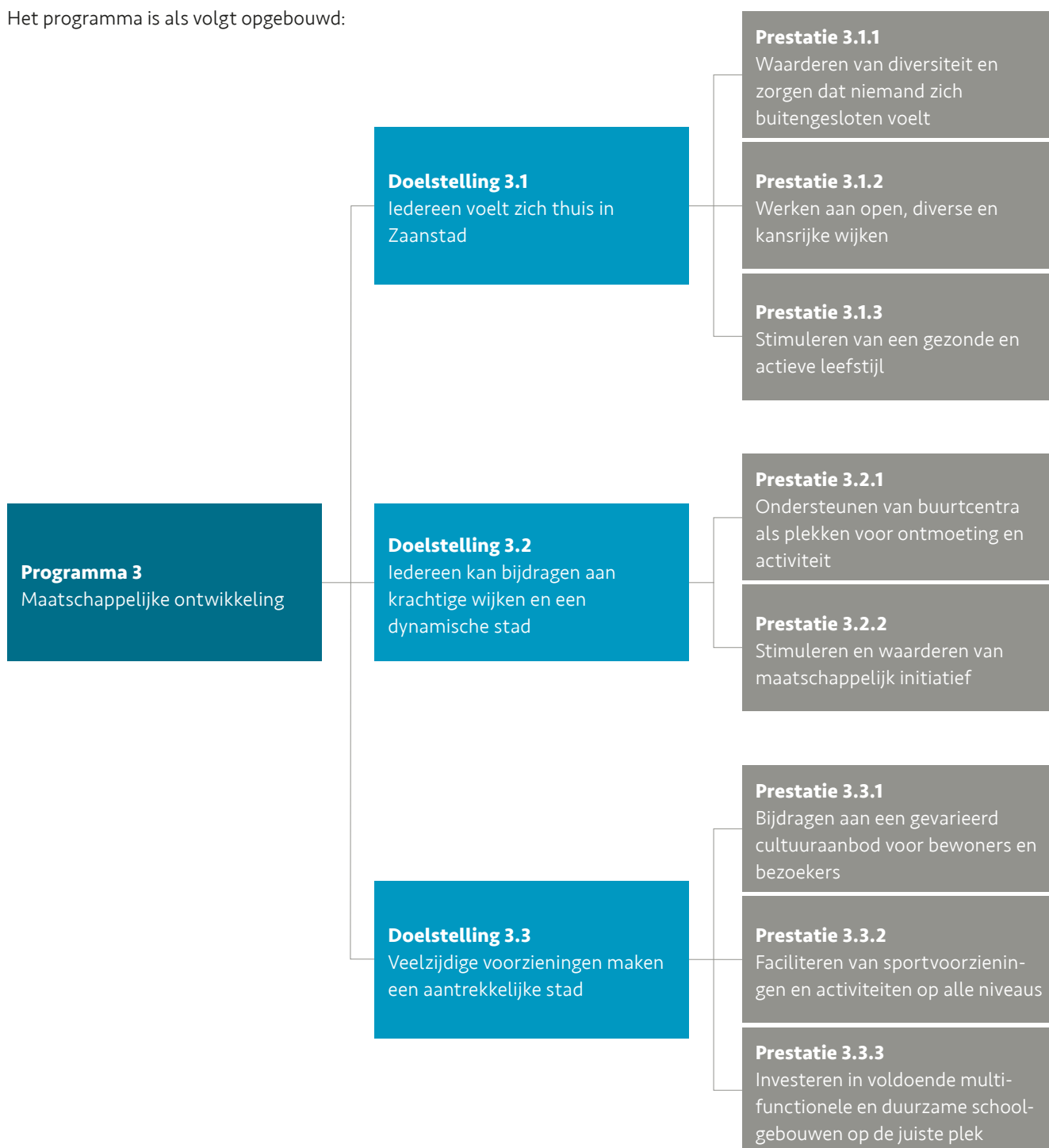
Programmadoelstelling en de rol van de gemeente

Zaanstad wil een stad zijn waar iedereen zich thuis voelt: jong en oud, met welke afkomst of achtergrond dan ook. Bij de snelle ontwikkeling en verstedelijking van onze stad is het belangrijk te waarborgen dat oude én nieuwe wijken uitnodigen tot ontmoeting en actief meedoen. Zo is Zaanstad een stad waar jong en oud zich kunnen ontwikkelen, gezond en prettig samen leven.

De kracht van de Zaankanters is groot: iedereen kan bijdragen aan de dynamiek van de stad. De gemeente stimuleert en ondersteunt initiatieven van inwoners en verenigingen en vormt duurzame coalities met de betrokken inwoners en

partners in de stad om samen te werken aan complexe opgaven. Ze faciliteert buurtcentra als plek voor ontmoeting en activiteiten. Zaanstad wil zich ook verder ontwikkelen tot een aantrekkelijke stad voor de (toekomstige) bewoners én bezoekers. Zaanstad bewaakt de leefbaarheid door oog te hebben voor goede en veelzijdige voorzieningen voor sport, cultuur en onderwijs. Ook kerken, moskeeën en andere maatschappelijke organisaties spelen daarbij een belangrijke rol. De gemeente werkt aan grotere kansengelijkheid door meer te sturen op het bereiken van de gewenste doelgroep, bijvoorbeeld door te differentiëren in aanpak per wijk.

Het programma is als volgt opgebouwd:

Terugblik en realisatie 2022

In 2022 hebben we geïnvesteerd in sport, bewegen, ontmoeten en culturele ontwikkeling, omdat we weten dat dit bijdraagt aan de fysieke en mentale gezondheid van onze inwoners. Gezonde mensen met een sociaal netwerk zijn minder vatbaar voor ziekte en veerkrachtiger bij tegenslag. Dat investeren deden we door extra rijks gelden in te zetten voor het ondersteunen van de cultuursector, de sportverenigingen en de buurthuizen bij het herstel na corona en de (subsidie- en besparings)mogelijkheden voor verduurzaming.

De meeste sportvereniging hebben in 2022 - soms met nodige kunst en vliegwerk - hun trainingen en competities weer kunnen uitvoeren. Daarnaast hebben we het lokale sportakkoord succesvol afgerond en de uitvoeringsagenda

Sport en Bewegen vastgesteld. We zijn gestart met het rookvrij maken van openbare sport- en speelplekken in Zaanstad en hebben het ambitieakkoord 'Gezonder voedingsaanbod in gemeentehuizen en provinciehuizen' ondertekend.

Voor de cultuursector speelde corona in 2022 nog een grote rol. Veel van onze aandacht is uitgegaan naar het steunen en versterken van de sector door middel van een uitgebreid pakket met steunmaatregelen dat tot stand is gekomen in overleg met de sector. De cultuursector moet zich na Corona deels opnieuw uitvinden, bezoekersaantallen herstellen zich niet naar het oude niveau en de sector wil graag breder publiek bereiken. Dit jaar stond daarom het stimuleren van doorontwikkeling centraal via onder

andere de schade- en stimuleringssubsidiereregelingen in het kader van corona, het aanbieden van workshops en het aanstellen van stadsprogrammeurs die partijen met elkaar verbinden. Door de prioriteit die is uitgegaan naar de corona- en energiecrisis, is de herijking van de subsidieregeling 'Amateurkunst en culturele activiteiten' een jaar uitgesteld. In aanloop hiernaar is wel al een brede groep cultuurmakers bevroegd naar hun ervaringen met de regeling, zodat we die kunnen aanpassen en een bredere groep kunnen bereiken. Extra aandacht kreeg de jongerencultuur via de impulsregeling daarvoor.

In de Poelenburcht is een tijdelijke vestiging van de bibliotheek gerealiseerd waar veel gebruik van wordt gemaakt. Dit ter overbrugging van de periode tot aan de realisatie van het Huis van de Wijk.

Na de jaren van corona waarin elkaar ontmoeten lastig was, was 2022 een mooi jaar van verbinding. Binnen gemeenschappen hebben mensen elkaar weer meer gevonden en verenigd. En ook tussen gemeenschappen verbreedde en verdiepten de contacten zich, wat aan het einde van het jaar samenkwam in een sprankelende Samen zijn wij Zaanstad bijeenkomst. De groeiende polarisatie in de samenleving benadrukt het belang van dialoog en gehoord kunnen worden. In 2022 hebben we meer dialoogtafels georganiseerd, zoals rond Keti Koti en de pietendiscussie. Op steeds meer plaatsen bruist het dankzij cultuurmakers en organisaties die werken in verbondenheid met elkaar en een rol spelen in de stad en de wijk. Veranderingen in de samenstelling van onze bevolking verrijkt steeds meer het culturele aanbod.

In reactie op stijgende energiekosten en de energiearmoede hebben verschillende organisaties van de nood een deugd gemaakt door zich open te stellen als warmteplek voor de buurt. Dit was nodig, want eind 2022 werden we opnieuw met een crisis geconfronteerd. Deze raakt ook onze verenigingen, maatschappelijke organisaties en vrijwilligersinitiatieven door hoge inflatie en financiële onzekerheid. Bijna al deze organisaties hebben weinig buffer om de inflatie- en energiecrisis het hoofd te bieden. Bij de cultuurorganisaties komt dit extra hard aan, omdat zij hun bezoekersaantallen nog niet hebben zien herstellen. Dit was mede aanleiding om dit jaar een inflatiereserve in te stellen, om de ergste nood aan te pakken.

Gelukkig zijn in 2022 diverse sportvelden voorzien van LED-verlichting, wat scheelt in de energiekosten. Het onderzoek naar de duurzaamheidssituatie van bestaande school-

gebouwen is gestart en zal aanknopingspunten gaan bieden voor besparingsmogelijkheden voor schoolbesturen.

Ook is in 2022 in de gebouwen van maatschappelijke voorzieningen geïnvesteerd. Dit jaar zijn de scholen Dynamica XL (speciaal basisonderwijs) en de Toermalijn (basis-school in Wormerveer) opgeleverd. De nieuwe Integraal Huisvestingsplannen (IHPs) zijn vastgesteld, waarin de vernieuwing van schoolgebouwen in kwetsbare wijken versnellen. We hebben de buurthuizen De Vuister, de Pelikaan en Kleurrijk ondersteund in het maken van plannen voor nieuwe locaties. Samen met Parteon onderzoeken we de haalbaarheid van een laagdrempelige cultureel-maatschappelijke voorziening voor Zaanstad-Noord (de Durghorstlocatie). Het huisvestingsvraagstuk van De Grote Weiver is ondergebracht in het haalbaarheids-onderzoek rondom het PWN-terrein.

2022 was ook het jaar van de opvang van vluchtelingen. Eind februari viel Rusland Oekraïne binnen, wat het begin betekende van de oorlog in Oekraïne. Voor de vluchtelingen uit Oekraïne trad de (Europese) Richtlijn Tijdelijke Bescherming in werking en de gemeenten kregen de opdracht om de opvang te organiseren. Zaanstad begon voortvarend met crisisnoodopvang in hotels en daarna bij de evenementenhal van Taets. Snel daarop volgde noodopvang op twee riviercruiseschepen in de Havenstraat, de voormalige basisschool Et Buut, een woning in Wormerveer en bij gastgezinnen. Ook is het besluit genomen voor de verbouwing van het kantoorgebouw Saendenborch als opvanglocatie met mogelijkheid om zelf te koken en voor de realisatie van tijdelijke woningen in Assendelft. Door inzet van relatie-management, houden we voeling met wat er leeft in de nieuwe Oekraïense gemeenschap in onze stad en zorgen we voor verbinding. Samen met vrijwilligers en Zaanse organisaties zorgen we voor dagbesteding, taallessen en snelle begeleiding naar werk.

Daarnaast bereikte ook het landelijk tekort aan COA-opvangplekken voor vluchtelingen die asiel aanvragen een dieptepunt; een overvol aanmeldcentrum in Ter Apel en mensen die buiten sliepen onder slechte omstandigheden waren het gevolg. Zaanstad draagt bij aan de oplossing door de bestaande noodopvanglocatie voor asielzoekers in de Achtersluispolder uit te breiden met de komst van een tweede schip. Bovendien organiseerde de veiligheidsregio op verzoek van het Rijk crisisnoodopvang. Eerst 3 maanden in de sporthal Lycurgus (Assendelft), aansluitend in Purmerend. De samenwerking met COA is goed verlopen.

Indicatoren						
	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Begroting 2022	Realisatie 2022	Streefwaarde	Bron
% Inwoners dat zegt te sporten	66%	70%	67%	65%	68%	Zaanpeiling
% Inwoners dat zegt (zeer) tevreden te zijn over de sportvoorzieningen in de eigen buurt	53%	56%	57%	56%	61%	Zaanpeiling
% Inwoners dat zegt (zeer) tevreden te zijn over de culturele voorzieningen in de hele gemeente	47%	46%	50%	48%	65%	Zaanpeiling
% Inwoners dat zegt (zeer) tevreden te zijn over de voorzieningen basisonderwijs in de eigen buurt	72%	72%	72%	70%	63%	Zaanpeiling

Doelstelling 3.1 Iedereen voelt zich thuis in Zaanstad

Wij staan voor een gastvrije en inclusieve samenleving in Zaanstad, waarin iedereen mee kan doen ongeacht mogelijke beperkingen, achtergrond en religie, economische status, leeftijd, geslacht of seksuele geaardheid. We willen open, diverse en kansrijke wijken, waarin iedereen zich kan ontwikkelen met dezelfde kansen op een goede toekomst.

Daarbij is het ook belangrijk dat inwoners letterlijk lekker in hun vel zitten. Zaanstad stimuleert, samen met inwoners en partners, daarom een gezonde levensstijl en heeft daarbij extra aandacht voor jeugd en ouderen.

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties:

Prestatie 3.1.1 Waarderen van diversiteit en zorgen dat niemand zich buitengesloten voelt

Wij staan voor een inclusieve samenleving in Zaanstad, waarin iedereen volwaardig kan meedoen. In Zaanstad leven veel verschillende nationaliteiten met en naast elkaar. Artikel 1 van de grondwet omschrijft ons uitgangspunt: iedereen wordt gelijk behandeld, ongedacht godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht, of elke andere reden. We blijven investeren in een ruimhartige acceptatie van nieuwkomers en in netwerken die nieuwkomers ondersteunen. Van nieuwkomers verwachten wij eigen inzet om te integreren en te participeren.

Iedereen moet volwaardig kunnen meedoen, op allerlei levensgebieden, zoals onderwijs, gezondheidszorg, werk, sport en cultuur. Dit vraagt extra aandacht voor diverse groepen in de stad.

Activiteiten en realisatie

Activiteiten Multicultureel

Dit jaar stond in het teken van het opbouwen van een duurzaam netwerk, Samen zijn wij Zaanstad. Er vond een bijeenkomst plaats, georganiseerd door de stichting samenbindende projecten Zaanstreek en gefaciliteerd door de gemeente. De gemeente bouwt ook aan een netwerk waarin contact is met alle partners. Burgemeester, wethouders en gemeentelijke collega's ontvangen partners in het stadhuis of gaan op bezoek bij een partner in de stad. De app-groep 'De Verbinding' wordt door verschillende partijen goed gebruikt.

Inmiddels zijn verschillende Zaanse organisaties bij de Stichting Samenbindende projecten Zaanstreek betrokken. Het filmpje over het thema 'De Vrijheid van meningsuiting' is een resultaat van deze samenwerking. Het moedersnetwerk (in samenwerking met de politie) is inmiddels een begrip in Zaanstad. Vrouwen met diverse achtergronden, behoeften en vragen wisten het netwerk te vinden.

Communicatieve vaardigheden vergroten

De gemeente organiseerde meerdere workshops voor ambtenaren over verschillende culturen die Zaanstad rijk is. Het overdragen van deze kennis is een onderdeel van het nieuwe inwerkprogramma voor nieuwe medewerkers. Bij specifieke casussen en de ontwikkeling van nieuw beleid raadpleegden we ook deze kennis. Zoals over een Islamitische begraafplaats en de grafrechten voor voormalige militairen uit het Koninklijk Nederlands-Indisch Leger (KNIL).

Dialogo voeren over onderwerpen als discriminatie en polarisatie, integratie en inclusie

Er is een lhbtqi+ netwerk opgebouwd met vertegenwoordigers uit onder andere de zorg, sport en het onderwijs. Met inzet van de Regenboogstads subsidie zijn bijvoorbeeld workshops gegeven op scholen en bij de politie. Ook is de Zaanse Regenboogweek met ZaanPride en Paarse Vrijdag georganiseerd. Daarnaast zijn er verschillende dialogotafels georganiseerd met de thema's Ketu Koti en de Sinterklaasviering.

Prestatie 3.1.2 Werken aan open, diverse en kansrijke wijken

We willen open, diverse en kansrijke wijken, waarin kinderen kunnen opgroeien met gelijke kansen op een goede toekomst. Waar nodig werken we wijkgericht aan (integrale) opgaven. We continueren de huidige aanpak van het Actieplan Poelenburg en Peldersveld. Tegelijkertijd sturen we op de woningtoewijzing zodat we de eenzijdige bevolkingssamenstelling in de wijken doorbreken. Ook pakken we ondermijnende criminaliteit in het gebied aan.

Bij de huidige verstedelijkingsopgave, bij het programma MAAK.Zaanstad, het maatschappelijke voorzieningenmodel en bij de gebiedsgerichte ontwikkeling, streven we naar de inrichting van open en kansrijke wijken, samen met partners en bewoners.

Activiteiten en realisatie

Pijler Jeugd van het Pact

Op zeven basisscholen in Poelenburg en Peldersveld voerden we de verlengde leertijd in. Activiteiten worden geboden door derde partijen, zoals De Bieb, FluXus, het Sportbedrijf en anderen. De bedoeling was de leertijd verder uit te breiden naar 5 uur per week. De schoolbesturen hebben dit niet gedaan, omdat het wegwerken van de door corona opgelopen achterstanden veel energie kostte. Daarnaast heeft het onderwijs te maken met een lerarentekort en toenemende werkdruk bij het personeel. De planning is nu met de ingevoerde 2,5 uur door te gaan.

Op het gebied van taalontwikkeling gebeurt er ontzettend veel. Prinses Laurentien heeft in november een bezoek gebracht aan Poelenburg, in het kader van meertalig opvoeden en de eerste duizend dagen. Zaanstad is een koploper op dit gebied. Voor professionals is een handboek ontwikkeld, over goede advisering aan ouders over meertalig opvoeden.

De methodiek van Studiezalen (ondersteuning op maat voor leerlingen) slaat goed aan. Het aantal aanmeldingen stijgt en Studiezalen wil uitbreiden met een extra middag per school.

Door de samenwerking tussen SK Coaching en de Jongerenwinkel is een doelgroep bereikt die eerder alleen in beeld was, doordat ze voor overlast zorgden. Er worden meer activiteiten aangeboden om hun talenten verder te ontwikkelen. Jongeren uit de andere wijken van Zaandam-Oost geven aan graag naar Poelenburg te komen voor activiteiten. Wekelijks komen er 150 jongeren naar de Jongerenwinkel toe.

Zie ook programma 1 voor de bredere aanpak Jeugd/Onderwijs.

Pijler Participatie en armoede van het Pact

De eerste lichting van de entree-opleiding haalde een diploma. 13 vrouwen boven de 27 jaar namen deel aan de opleiding. Zij ontwikkelden zich in de Nederlandse taal, computervaardigheden, presenteren en plannen. Hierdoor kunnen de vrouwen doorstromen naar een mbo 2 opleiding of gaan werken. Een nieuwe lichting vrouwen is gestart met hetzelfde traject. In 2022 zijn wijkbewoners die een bijstandsuitkering ontvangen opgeroepen (participeren met perspectief). In 2021 en in de eerste helft van 2022 zijn 182 wijkbewoners uitgestroomd uit de uitkering. Daarmee is Poelenburg en Peldersveld vergeleken met de rest van de stad koploper op gebied van uitstroming. De banenmarkt was een groot succes. Veel werkgevers meldden zich aan en meer dan 50 inwoners vonden een betaalde baan of startten een leerwerktraject.

Fysieke taallessen waren weer mogelijk in 2022. Pascal Zuid startte met taal en ouderbetrokkenheid. Op basisscholen blijft een grote vraag van ouders voor taallessen om hun kind beter te begeleiden. Het animo voor taallessen in de Sultan Ahmet Moskee neemt toe.

Zie ook programma 2 voor de bredere aanpak Participatie en Armoede.

Pijler Veiligheid van het Pact

Voor het thema veiligheid stelden we twee uitvoeringsplannen vast. Op het thema woonfraude scherpten we de regelgeving aan. We investeerden in het uitvoeren van fysieke controles om de feitelijke situatie vast te stellen.

Met financiële steun van het Rijk werkten we aan het opzetten van een integraal interventieteam. Een georganiseerd team bestaande uit professionals, vanuit verschillende afdelingen binnen de gemeente, politie en arbeidsinspectie, dat zich gezamenlijk inzet voor het verstoren van criminele netwerken en verdienmodellen. Bij de controles van ondernemingen en winkels, waarbij we ons focussen op mogelijke sleutellocaties en facilitators van criminele netwerken, klopt bij 85% van de controles iets niet.

Zie ook programma 6 voor de bredere aanpak Veiligheid.

Pijler Fijn Wonen van het Pact

Het stadsstrandje van Poelenburg was een groot succes en kwam voort uit ideeën van bewoners. 'Huurder aan zet' is ook een voorbeeld waarbij ideeën van bewoners worden gerealiseerd en bewoners eigenaar worden van een project. Dit zijn voorbeelden van onze inzet op participatie, eigenaarschap en gemeenschapsvorming.

Voor het thema wonen stelden we een jaarplan, woonvisie en een samenwerkingsovereenkomst op. Deze is goedgekeurd door de verschillende partners. In de plannen is een duidelijke verbinding gemaakt met de andere pijlers van het Pact. De gemeente en haar partners hebben vier projecten geprioriteerd, namelijk de Spaghettiflat, het Zaanse Hoekje, Poelenburg Oost/Woeste Westering en flexwonen Zuidervaart + SP Poelenburg.

Zie ook programma 4 voor de bredere aanpak Wonen.

Stedelijk vernieuwingsprogramma Leefbaarheid en Veiligheid vanuit het Rijk voor Zaandam Oost

De verbreding van het Pact Poelenburg Peldersveld naar een groter gebied is in volle gang. De verkenningsfase is afgerond. De analyses van de nieuwe wijken zijn gemaakt aan de hand van gesprekken met bewoners en sleutelfiguren. In de huidige fase wordt de analyse van het gebied omgezet naar een Pact Zaandam Oost.

Maatschappelijk voorzieningenplan voor heel Zaanstad

In de MAAK-gebiedsontwikkeling is steeds meer aandacht voor ontmoetingsplekken, ruimte voor eerstelijns zorg en welzijn, combinaties van wonen en zorg, kansen voor cultuur en sport- en speelvoorzieningen. Dit jaar zijn verschillende adviezen gegeven over behoeften aan aanvullende maatschappelijke voorzieningen en de kansen om deze wensen te realiseren. Het betrof zowel MAAK gebieden in totaal als nieuwe deellooties en woningbouwplannen. Daarbij is gebruik gemaakt van het maatschappelijk voorzieningenmodel. In vervolg daarop ontwikkelen we nu een investeringsagenda en financiële opgave voor maatschappelijke voorzieningen in de komende jaren die bij de voorjaarsnota kan worden betrokken.

Voor het project Huis van de Wijk Poelenburg werkten we aan de positionering en de functionele eisen van deze nieuwe voorziening. Dit deden we samen met de organisaties die in de toekomst gebruik zullen maken van het Huis van de Wijk.

Voor de Durghorstlocatie in Krommenie (buurtcentrum de Pelikaan in combinatie met een cultuurzaal) werkten we in 2022 aan het haalbaarheidsonderzoek, dat in 2023 zal worden afgerond.

Prestatie 3.1.3

Stimuleren van een gezonde en actieve leefstijl

In Zaanstad vinden we het belangrijk dat iedereen actief kan zijn, ook met enig (lichamelijk) ongemak. Met het gezondheidsbeleid bewegen we mee op drie ontwikkelin-

gen. Allereerst de demografische ontwikkeling op zich. Ten tweede is er sprake van de dubbele vergrijzing door de stijging van het aantal ouderen én de toenemende levensverwachting. Tenslotte zullen er grotere verschillen optreden in de gezondheidssituatie tussen inwoners met een hoge en lage sociaaleconomische status.

Activiteiten en realisatie

Uitvoeringsagenda Zaanse visie op gezondheid

We willen activiteiten op het gebied van gezonde leefstijl, het verkleinen van gezondheidsverschillen en het realiseren van een gezonde fysieke omgeving meer in samenhang uit te voeren. Een goede uitwerking daarvan zien we bij de Vakantie-experiences waar verschillende partijen bij aansluiten en waar breder wordt ingezet op een gezonde leefstijl. De gezondheidsnetwerken en de succesvolle programma's van JOGG Zaanstad dragen daar ook aan bij.

Uitvoering Zaanse preventieakkoord

De partners van het Zaanse preventieakkoord 'Samen aan de slag met gezondheid', zetten zich in om een gezonde keuzes onder inwoners mogelijk te maken. Het thema 'Gezonde keuzes kunnen maken, beginnen bij kinderen en jongeren' loopt van 2021 tot en met 2023. In 2022 werkten we aan activiteiten voor een rookvrije generatie en het geven van het goede voorbeeld. We maakten een groot aantal openbare sport- en speelplekken in Zaanstad rookvrij en zetten ons in voor 'Gezonder voedingsaanbod in gemeentehuizen en provinciehuizen' door ondertekening van een ambitieakkoord.

GGD 3.0

De GGD Zaanstreek-Waterland kampt met structurele tekorten. Samen met de regiogemeenten in Zaanstreek-Waterland werkten we plannen uit om de GGD weer financieel gezond te maken. Dit is verwerkt in de Kadernota 2024 en regiovisie van de GGD. Beide stukken zijn eind 2022 voorgelegd voor vaststelling bij het Algemeen bestuur van de GGD en krijgt in 2023 zijn vervolg.

Doelstelling 3.2 Iedereen kan bijdragen aan krachtige wijken en een dynamische stad

Veel Zaanse inwoners zijn actief betrokken bij de stad en de samenleving. Er ontstaan steeds meer maatschappelijke initiatieven en activiteiten die bijdragen aan krachtige wijken en dynamiek in de stad. We stimuleren het gebruik van de basisvoorzieningen in de gezondheidszorg en de maatschappelijke voorzieningen in de buurthuizen en juichen initiatieven toe die de kracht van inwoners aanboren. We brengen al deze initiatieven samen onder de term Buurtkracht. Door maatschappelijke partners, zoals Sociaal Wijkteams, buurthuizen en betrokken gemeentelijke afdelingen die deze initiatieven aan elkaar verbinden, ontstaan coalities in de wijk die met elkaar de opgaven kunnen aanpakken.

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties

Prestatie 3.2.1

Ondersteunen van buurtcentra als plekken voor ontmoeting en activiteit

Zaanstad heeft 19 buurthuizen die bijna allemaal bestuurd worden door inwoners zelf. De gemeente ondersteunt deze ontmoetingsplekken in de wijk onder meer met subsidie en gerichte advisering. De ondersteuning richt zich op 'ontzorgen waar nodig' en 'doorontwikkelen waar mogelijk'. Buurthuizen zijn vooral geholpen met ondersteuning op maat, want elk buurthuis heeft een eigen verhaal en ontwikkeling.

Activiteiten en realisatie

Ondersteuning richting 'normalisering'

In 2022 konden de buurthuizen gelukkig hun deuren weer als vanouds openen voor bezoekers. Her en der zijn er bezoekers en met name vrijwilligers afgehaakt, maar over het algemeen liggen de bezoekersaantallen en het activiteiten aanbod weer op het niveau van voor 'corona'. Het is de verdienste van de vrijwilligers die hun schouders er weer onder hun eigen buurt- of dorps huis hebben gezet.

Afgelopen jaar zagen de buurthuizen zich ook geconfronteerd met een nieuwe uitdaging: de stijgende energieprijzen. Naast de reguliere ondersteuning is er het nodige gecommuniceerd over de stijgende energieprijzen en de mogelijke bijdrage die de buurthuizen ontvangen vanuit de inflatie-reserve van de gemeente Zaanstad. Verder adviseerden we over de verschillende subsidieregelingen voor verduurzaming en werkten we samen met de duurzaamheidscoaches van de provincie Noord-Holland.

Begeleiding bij verhuizing en verhuisplannen buurthuizen

De besturen van De Vuister en de Pelikaan zijn in 2022 actief ondersteund in de planvorming rondom de nieuwbouwlocaties. Voor buurthuis Kleurrijk is een onderzoek ingesteld voor een alternatieve locatie dat in 2023 afgerond moet zijn.

Ondersteuning nieuwe besturen

Bij verschillende buurthuizen zijn nieuwe bestuursleden toegetreden. Vanuit de gemeente wordt advies geboden indien dat gewenst is. Zo overlegden we met het bestuur van de Kolk over hun verdienmodel. In het geval van de Bovenkruier is een geheel nieuw bestuur opgestaan. Met regelmatig advies zijn zij ondersteund in uiteenlopende kwesties.

Prestatie 3.2.2

Stimuleren en waarderen van maatschappelijk initiatief

Zaankanters zijn betrokken doeners. In Zaanstad zijn veel maatschappelijke initiatieven en activiteiten met betekenis voor de directe omgeving en de samenleving. De gemeente wil dit daar waar nodig verder faciliteren, verbinden en stimuleren, en vooral ook waarderen. Daar waar de gemeente

het initiatief neemt in beleid of uitvoering, betrekken we ervaringsdeskundigen en direct betrokkenen en laten we ons graag uitdagen door initiatief dat ook bijdraagt aan onze doelen (right to challenge).

Activiteiten en realisatie

Voortzetten activiteiten wijk- en themamanagement

Na twee coronajaren stond 2022 in het teken van het onderhouden en versterken van onze relatienetwerken in de stad. In de wijken stond het elkaar weer kunnen ontmoeten centraal, zoals bijvoorbeeld met nieuwe pop-up bijeenkomsten in Rooswijk en op vijf locaties een burendag in Wormerveer.

Vanuit wijkmanagement worden netwerken opgezet en mensen aan elkaar verbonden. Een voorbeeld is de verbinding tussen de zorgorganisatie Odion en de businessclub Wormerveer. Er is een mooie samenwerking ontstaan genaamd "Onbeperkt meedoen" waarbij er een match wordt gezocht en gemaakt tussen de klanten van Odion en de banen vanuit het bedrijventerrein.

Gebiedsgericht samenwerken

In 2022 oefenden we met het beter gebiedsgericht samenwerken in onze organisatie. Vooruitlopend op de organisatieontwikkeling is in twee gebieden lerend gewerkt met twee gebiedsteams. De focus is gericht op de interne integrale samenwerking. Gestart is met een vertaling naar en borging van een werkwijze voor de hele organisatie, te beginnen met Zaandam-Oost.

Stimuleren van buurtkracht

In 2022 hebben we samen met het jeugd- en opbouwwerk van de Sociaal Wijkteams, wijkmanagers en partners in de wijk de wijkopgaven-plannen opgesteld. Het stimuleren van buurtkracht staat centraal. Mooi voorbeeld is het bewonersinitiatief 'de Kleurentuin' in Hoornseveld; een moestuin waarin 40 bewoners uit de Kleurenflats samen tuinieren. Dit is onderdeel van "De Levende Stad", een programma om de Kleurenbuurt meer leefbaar te maken. Dit door slimmer gebruik te maken van de openbare ruimte en zo te werken aan opgaven zoals gezondheid, klimaatadaptatie, spelen, ontmoeten en bewegen.

Inzetten instrumentarium voor waardering initiatief en vrijwilligers

In 2022 zijn minder vrijwilligerswaarderingen uitgereikt dan andere jaren. De focus zat, na 2 jaar corona, juist op het elkaar weer ontmoeten en activiteiten organiseren. De waardering schuldte in 2022 juist in het mogelijk maken, verbinden en aanwezig zijn. Verwachting is dat er volgend jaar weer veel te waarderen is.

Clëntenparticipatie

Om ons nog bewuster te maken van cliëntenparticipatie pasten we de verordening Cliëntenparticipatie aan. Inwoners die gebruik maken van de Wmo, de Participatiewet en de Jeugdwet denken mee over beleid vanuit hun ervaringen, maar ook vanuit belangenorganisatie of cliëntenraden. Inwoners denken graag mee over onderwerpen waar ze uit eigen ervaring veel van weten.

Zo zijn er meedenkgroepen en platformen ontstaan die regelmatig contact houden met de gemeente. Dit helpt ons om het beleid en de uitvoering beter aan te laten sluiten bij de leefwereld. Specifieke aandacht is er nog steeds voor de slachtoffers van de toeslagenaffaire. Ook heeft het panel Werk en Inkomen een onafhankelijk onderzoek gehouden. De resultaten hiervan worden in 2023 verwacht.

Doelstelling 3.3 Veelzijdige voorzieningen maken een aantrekkelijke stad

Zaanstad wil een aantrekkelijke stad zijn voor, zowel (toekomstige) inwoners als bezoekers. Goede voorzieningen voor cultuur, sport en onderwijs zijn belangrijk voor ontplooiing en talentontwikkeling, voor contacten tussen inwoners van de stad en voor de kracht van wijken en het verenigingsleven. Dat geldt ook voor kerken, moskeeën en andere maatschappelijke organisaties. Veelzijdige voorzieningen dragen er bovendien aan bij dat de stad nieuwe bewoners, toeristen en interessante bedrijven trekt (zie programma 2).

Dat betekent: een gevarieerd cultuuraanbod met aantrekkelijke evenementen, musea en (pop)podia, goede sport- en beweefaciliteiten voor iedereen en voldoende duurzame schoolgebouwen op de juiste plek in de stad voor goed onderwijs. We zetten hierbij in op multifunctioneel gebruik van maatschappelijk vastgoed voor sport en bewegen, ontmoeten, cultuur, onderwijs en zorg.

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties:

Prestatie 3.3.1

Bijdragen aan een gevarieerd cultuuraanbod voor bewoners en bezoekers

Een gevarieerd en kwalitatief goed cultuuraanbod is belangrijk voor Zaanstad. Het biedt Zaanstaders ontspanning en de kans om zichzelf te ontplooien. Dat geldt voor jong en oud. Bovendien werkt het samen genieten én beoefenen van cultuur verbindend. Een divers aanbod vergroot ook de aantrekkingskracht van Zaanstad op bezoekers en toeristen. Cultuur heeft vele facetten; van het aantrekken van professionele organisaties en podia, tot het stimuleren en subsidiëren van (kleine) culturele initiatieven.

Activiteiten en realisatie

Coronasteun en -herstel

In overleg met de cultuursector is een uitgebreid pakket aan steunmaatregelen uitgevoerd. Dit gaf een impuls aan de doorontwikkeling van een authentieke, onderscheidende en stadsbrede cultuursector, met ruimte voor vernieuwing. Onderdeel van het pakket waren onder andere de schade- en stimuleringsregeling, workshops en individuele ondersteuning op het gebied van digitale communicatie en promotie, en het aanstellen van stadsprogrammeurs die vraag

en aanbod bij elkaar brachten en makers, podia en maatschappelijke instellingen actief bij elkaar brachten. Hiervoor zijn aanvullende middelen vanuit Rijk en Provincie ingezet.

Ontwikkeling Cultuurzaal Durghorst en herhuisvesting De Groote Weiver

Voor de laagdrempelige cultureel-maatschappelijke voorziening voor Zaanstad-Noord aan het Durghorstplantsoen, zie de toelichting in paragraaf 3.1.2. Het huisvestingsvraagstuk van De Groote Weiver is meegenomen in het haalbaarheidsonderzoek rondom het PWN-terrein, waarbij de insteek is dat DGW behouden blijft op of rondom het PWN-terrein.

Bibliotheek Poelenburg

In de Poelenburcht is een tijdelijke vestiging van de bibliotheek gerealiseerd waar veel gebruikt van wordt gemaakt. Dit ter overbrugging van de periode tot aan de realisatie van het Huis van de Wijk. Er worden meerdere diensten voor inwoners aangeboden waarmee zij hun vaardigheden en zelfredzaamheid kunnen vergroten, zoals het informatiepunt, taal- en computerlessen en taal- en voorleesactiviteiten voor ouders en kinderen.

Toekomst poppodium, Zaans Museum, jongerencultuur

De verdiepende verkenning over de popfunctie is opgestart. Op basis van nader onderzoek naar behoefte, financiële haalbaarheid en best practices worden mogelijke scenario's opgesteld.

Door de Impuls Jongerencultuur stimuleerden we activiteiten en eigentijdse vormen van cultuurbeoefening door en voor lokale jongeren. Cultuurdeelname door jongeren draagt naast de positieve effecten op hun mentale welzijn ook bij aan een aantrekkelijke, leefbare en creatieve bruisende gemeente.

We hebben het Zaanse museum financieel ondersteund bij het doen van onderzoek naar een toekomstbestendig gebouw en museumorganisatie.

Herijking subsidieregelingen Cultuur en evenementenbeleid

De herijking van de Subsidieregeling Amateurkunst en culturele activiteiten is noodgedwongen een jaar uitgesteld vanwege de tijd die het opstellen en uitvoeren van het coronasteunpakket vroeg. Vooruitlopend op de herijking brachten we al de ervaringen met het gebruik van de regeling in beeld, vooral van individuen en organisaties die op dit moment niet aanvragen via de regeling. Dit om te zorgen dat de aangepaste regelingen straks door een nog bredere groep cultuurmakers gebruikt worden.

Prestatie 3.3.2

Faciliteren van sportvoorzieningen en activiteiten op alle niveaus

Iedereen in Zaanstad moet kunnen sporten. Sporten en bewegen hebben een belangrijke sociale en maatschappelijke functie en een positief effect op de fysieke en mentale gezondheid van mensen. Op sportverenigingen

ontmoeten mensen met diverse achtergronden elkaar. Sportbeleving versterkt de betrokkenheid van inwoners bij verenigingen. Daarom gebruiken we ons sportkapitaal optimaal: de binnen- en buitensportaccommodaties, het sportverenigingsleven, sporten op en via school en de uitvoerende partij van het sportbeleid: [Sportbedrijf Zaanstad](#).

Activiteiten en realisatie

Uitvoering sportvisie

In februari 2022 is de Uitvoeringsagenda Sport en Bewegen 2022 - 2024 vastgesteld. Concrete resultaten die hieruit zijn gerealiseerd zijn:

- Inventarisatie naar de impact van de energiecrisis onder sportverenigingen en ondersteuning bij energiebesparing;
- Afschaffing chemische gewasbescherming sportparken;
- Proefprojecten i.s.m. NOC/NSF Meer mensen in beweging door sport en zorg en District Spo^ots in i.s.m. Krajicek Foundation;
- Zaanse sportverkiezing, Sporttiendaagse voor senioren en walking football toernooien;
- Uitvoering beleid Veilig Sportklimaat waaronder Uitreiking certificaten Veilig Sportklimaat;
- Sportaanbod gerealiseerd voor vluchtelingen;
- Integraal sportaanbod voor jongeren onder andere in Saendelft en Zaandam Oost.

Uitvoering lokaal sportakkoord

Het lokaal sportakkoord 'Delen is vermenigvuldigen' is in zijn laatste jaar succesvol afgerond. Gerealiseerd is o.a.:

- Bewegen op recept in samenwerking met huisartsenzorg, fysiotherapeuten en het Sportbedrijf;
- Certificaat Veilig Sportklimaat uitgereikt aan div. sportverenigingen waaronder RKVV Saenden en ZV de Ham;
- Kwalitatieve impuls beweegonderwijs op Zaanse basisscholen met vernieuwde valmatten waardoor leerlingen meer veelzijdig leren te bewegen.

De rijksoverheid is van plan de ondersteuning van lokale sportakkoorden ook na 2022 te verlengen.

Beweegadvies aan coalitieonderhandelaars

Bij het opstellen van de begroting was de verwachting dat het rijk structurele middelen beschikbaar zou stellen voor sport en beweegbevordering. In de loop van 2022 volgden wel wat extra incidentele middelen maar nog geen structurele inzet. Samen met de partners van het sportakkoord is dit ingezet om verenigingen te ondersteunen daar waar zij het het meest nodig hebben. Dat resulteerde in de ontwikkeling van de functie van een 'sport-business manager' die start in 2023, de inventarisatie van de impact van de energiecrisis en inflatiecrisis onder sportverenigingen, voorlichting en communicatie daarover en de stimulering duurzaamheidsmaatregelen en start van het vervangen van de veldverlichting door LED.

Beter gebruik binnensportaccommodaties

De bezettingsgraad van onze sportaccommodaties blijkt relatief hoog te zijn, waardoor er nauwelijks ruimte is om de bezettingsgraad nog te verhogen. De verduurzaming van de gymzalen is grotendeels afgerond waardoor kosten wor-

den bespaard. In de toekomst zijn, gelet op de groei van de stad, meer accommodaties nodig. Sport is daarom integraal onderdeel van het Maatschappelijk voorzieningenmodel.

Nieuwe afspraken beheer buitensportaccommodaties

De uitgangspunten van het nieuwe beheermodel zijn op hoofdlijnen besproken met de gebruikers. In 2022 ging een deel van onderhoud aan 'bomen, pompen en gemalen' op sportparken over naar de gemeente. Daarmee ontlasten we de gebruikers. De eerste sportvelden zijn in 2022 voorzien van LED-verlichting, een belangrijke pijler in de verduurzaming van buitensportaccommodaties. In 2022 zijn onderhoudsachterstanden ingelopen. Ter voorbereiding op nieuwe sportaccommodaties zijn ZKC en ZKV gefuseerd, net zoals Zaanlandia en FC Zaandam en de tennisverenigingen de Gouw en LTVZ. We streven ernaar een proef met meer open sportparken uit te voeren op Hoornseveld.

Nieuwe sportaccommodaties

De start van de bouw van het zwembad De Slag is uitgesteld. Door de onverwachte stijgingen van de bouwkosten, stelde de raad in de zomer extra budget beschikbaar. De verwachting is dat de offerte past binnen het beschikbare budget, maar de prijsontwikkeling in de bouw is nog steeds zorgwekkend.

De gemeente startte na de zomervakantie met het bouwrijp maken van het terrein van de Kraaien. De aanleg van de velden start zodra de rechter een uitspraak heeft gedaan over de beroepszaak tegen de aanlegvergunning. De vereniging heeft de vergunning voor het clubgebouw aangevraagd.

Het gebied in en rond winkelcentrum Drielse Wetering vraagt om een integrale aanpak die impuls geeft aan leefbaarheid, woningbouw, sfeer etc van het gebied. De keuze voor een sporthal of gymzaal als vervanging van de Tref, en de plaats waar die moet komen, onderzoeken we nog.

Prestatie 3.3.3

Investeren in voldoende multifunctionele en duurzame schoolgebouwen op de juiste plek

Goede schoolgebouwen zijn belangrijk. Een kwalitatief goed gebouw maakt modern onderwijs mogelijk en heeft daarmee invloed op de schoolprestaties van onze kinderen. Zaanstad maakt zich sterk voor op tijd het realiseren van kwalitatief goede schoolgebouwen op de juiste plek in de stad. Een aantrekkelijk gebouw kan een krachtig vliegwiel voor wijkontwikkeling zijn.

Duurzaamheid van de schoolgebouwen krijgt extra aandacht. Daarmee draagt Zaanstad bij aan de klimaatdoelstellingen (programma 2).

Activiteiten en realisatie

IHP Primair onderwijs (PO)

In 2022 is het nieuwe Integraal Huisvestingplan Primair Onderwijs (IHP PO) vastgesteld. Daarin zijn de financiële middelen toegekend om klimaatneutraliteit van de scholen te realiseren. Ook zijn er zogeheten kansenselecties opgenomen: versnelde uitvoering van projecten binnen kwetsbare wijken. Deze kansenselecties dragen bij aan het tegengaan van (geclusterde) onderwijsachterstanden.

De oplevering van Dynamica XL (speciaal basisonderwijs) en de Toermalijn (basisonderwijs), beide in Wormerveer, vonden plaats in 2022. Er is ingestemd met behoud van cultuurhistorische waarden voor de Herman Gorter locatie D. Doniastraat (Zaandam) en de vergunningsaanvraag voor deze school is in voorbereiding.

Lopende projecten die in uitvoering zijn: Wij-land Westzaan; Herman Gorter, D. Doniastraat; IKC Zaanse Hout (Inverdan); Rosmolen Noord; IKC In 't Veld; Behouden Haven; OBS Kogerveld; Populierenlaan (Komeet/Palet); P.A. van Meverstraat.

IHP Voortgezet onderwijs (VO)

Na het faillissement van de bouwkundige aannemer en een nieuwe aanbesteding is de derde fase van de renovatie van het Sint Michaël College (Zaandijk) in uitvoering gegaan. Samen met Openbaar Voortgezet Onderwijs Zaanstad (OVO) stelden we een haalbaarheidsonderzoek voor het Bertrand Russell College (Krommenie) op.

Verduurzaming schoolgebouwen

Nieuwe scholen die deel uitmaken van het IHP PO en het IHP VO worden Energie Neutrale Gebouwen (ENG). Voor projecten die gestart zijn in de periode van het 'oude IHP PO' passen we de verduurzaming toe zover als mogelijk is binnen de budgettaire kaders. We maakten een begin met een rapportage over de duurzaamheidsituatie van bestaande schoolgebouwen. De eindrapportage verwachten we in de loop van 2023.

Actualisatie Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs

Gemeente en schoolbesturen werken op dit moment samen aan de actualisatie van de huidige Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs, die dateert uit 2015. Besluitvorming hierover vindt plaats in 2023.

Financiën

Programma Maatschappelijke ontwikkeling		(Bedragen x € 1.000)	
	Begroting na wijziging	Realisatie	Verschil
Lasten	65.879	65.016	-863
Baten	-16.962	-18.502	-1.540
Toevoegingen reserves	0	0	0
Onttrekkingen reserves	-481	-365	115
Saldo	48.437	46.149	-2.288

Toelichting op afwijkingen per programma

Toelichting saldo

In totaal is er op dit programma over 2022 een positief saldo van - € 2,29 mln. Op een totale begroting van € 48,44 mln. vertegenwoordigt dat saldo een afwijking van 4,73%.

Het positieve saldo van - € 2,29 mln. bestaat uit - € 0,86 mln. lagere lasten, - € 1,54 mln. hogere baten en € 0,11 mln. lagere onttrekkingen reserves.

Hieronder volgt per onderdeel een toelichting.

Lasten

De totale afwijking op dit begrotingsonderdeel bedraagt - € 0,86 mln.

Sportvoorzieningen

Sportpark Hoornse veld

Doordat het ontwerp van het Sportpark Hoornse veld niet passend bleek binnen het budget, kon de aanbesteding niet volgens planning in 4e kwartaal plaatsvinden. De doorlooptijd van het project wordt daardoor wat langer en schuiven de benodigde budgetten door naar volgend jaar. Hierdoor ontstaat dit jaar een voordeel in de lasten van € 2,0 mln.

Het nieuw te realiseren sportpark wordt gedekt uit het investeringsfonds (- € 1,9 mln.) en de reserve sport (- € 0,1 mln.). De verantwoording loopt deels via de exploitatie en deels via de investeringen. Tegenover dit voordeel staat een lagere onttrekking uit het Investeringsfonds (€ 1,9 mln. verwezen wordt naar programma 7.) en uit de reserve sport (€ 0,1 mln.).

Beheer buitensportaccommodaties

Het project beheer buitensport loopt in de planning uit naar 2023, waardoor er in 2022 minder kosten zijn gemaakt (- € 0,06 mln.).

De onderbesteding op onderhoudssubsidie, deels veroorzaakt doordat Het Sportpark de Kraaien en Sportpark Hoornse veld nog niet gerealiseerd zijn, is ingezet voor het inlopen van de onderhoudsachterstanden op de sportparken.

Lokaal sportakkoord en preventie

Er is subsidie voor Lokaal sportakkoord en preventie begroot in 2022, die na toestemming van de subsidiegever

in 2023 uitgegeven mag worden (- € 0,11 mln.). Vanwege Corona ontvingen we in november '22 een specifieke uitkering voor zwembaden, die niet begroot was (€ 0,16 mln.). Deze subsidie is doorbetaald aan het Sportbedrijf.

Waarderen van diversiteit en zorgen dat niemand zich buitengesloten voelt

De totale afwijking op dit begrotingsonderdeel bedraagt € 1,49 mln. negatief.

Alle kosten voor de realisatie en exploitatie van opvang voor ontheemden uit de Oekraïne en opvang van vluchtelingen door het COA zijn door het rijk gedekt. Bij de baten staan tegen deze hogere kosten ook hogere baten verantwoord.

Wij hebben kosten gemaakt voor de realisatie van opvanglocaties voor ontheemden uit Oekraïne. Het gaat om aankoop woonunits voor de Noorderveenweg fase 1 en de locaties Et Buut en Havenstraat. Ook zijn hier de kosten van capaciteit opgenomen. (€ 1,46 mln.).

De exploitatie van de noodopvang van ontheemden uit Oekraïne heeft eindelijk minder gekost dan wij konden voorspellen. Dit komt vooral door meevallers bij opvangkosten (- € 0,10 mln.).

Wij hebben meer mensen ingezet voor de noodopvang van vluchtelingen. Dat komt door de verlenging van het contract met het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) (€ 0,13 mln.).

Maatschappelijke initiatieven

De totale afwijking op het begrotingsonderdeel Maatschappelijke initiatieven bedraagt -€ 0,29 mln. positief. Dit betreft - € 0,27 mln. Poelenburg, - € 0,04, corona jongerenwerk (onder kopje corona) en - € 0,2 mln. overig.

Pact Poelenburg

Voor het Pact Poelenburg is sprake van € 0,27 mln. lagere kosten: Een aantal activiteiten is later opgestart (Moeders van Zaandam en opleiding in de wijk. (- € 0,05 mln.) en een aantal activiteiten start in 2023 waaronder een onderzoek en het opzetten van een plan van aanpak arbeidsmigranten en online weerbaarheid (- € 0,12 mln.).

Wegens het later starten is ook de rol van regisseur afglijdende jongeren in 2022 niet ingevuld en is de versterking

van het programmamanagement nog niet gerealiseerd (- € 0,15 mln.).

Wij hebben meer aandacht besteed aan communicatie met bewoners, waaronder de nieuwskranten voor bewoners en professionals, het opzetten van de communicatie rondom het pact, waaronder de website en de organisatie van een aantal bijeenkomsten (€ 0,05 mln.).

Overige verschillen bedragen - € 0,2 mln.

Buurthuizen

Evaluatie buurthuisregeling en haalbaarheidsonderzoek tijdelijke huisvesting Kleurrijk

Het haalbaarheidsonderzoek voor de tijdelijke huisvesting van buurthuis Kleurrijk is later gestart en loopt door in 2023. De projectleider voor de evaluatie buurthuizenregeling is elders in begroting gedekt (- € 0,2 mln.). Onder het kopje corona is - € 0,08 mln. toegelicht.

Cultuur

Voor cultuur zijn er € 0,23 mln. hogere lasten; Aan culturele instellingen is extra subsidie uitgekeerd gericht op het stimuleren van eigentijdse cultuurbeoefening en talentontwikkeling voor jongeren (€ 0,31 mln.). Tevens zijn er extra beveiligingskosten gemaakt voor het Tsaar Peter huisje in verband met de potentiële dreiging door het uitbreken van de oorlog in Oekraïne (€ 0,06 mln.);

De multiculturele accommodatie Durghorst bevindt zich nog in de voorbereidingsfase, hierdoor zijn in 2022 minder kosten gemaakt (- € 0,14 mln.)

Corona

Er is € 0,11 mln. minder uitgegeven aan coronamaatregelen dan was begroot. Dat betreft buurthuizen, jongerenwerk en cultuur.

Buurthuizen

Er is minder aan compensatie vanwege corona naar buurthuizen gegaan. Het afgelopen jaar zijn de bezoekersaantallen, het activiteitenaanbod en de vraag naar ruimtes bij de buurthuizen weer toegenomen. Daarmee zijn de financiële gevolgen van 'corona' op de exploitaties van 2022 voornamelijk minder groot dan verwacht (- € 0,08 mln.). De financiële nood die er wel degelijk is, wordt veroorzaakt door stijgende vaste lasten (met name de hogere energiekosten). Daarnaast maken de buurthuizen zich zorgen over het teruglopende vrijwilligersbestand.

Jongerenwerk

Er is een voordeel op het beschikbaar gestelde budget voor coronamaatregelen jongerenwerk (- € 0,04 mln.), doordat deze kosten via de NPO gelden gedekt zijn.

Cultuur

Hierbij gaat het om een extra subsidie uitkering aan culturele instellingen voor gedeelde inkomsten als gevolg van de uitbraak van Covid-19 en de maatregelen ter bestrijding ervan (€ 0,07 mln.) en om minder subsidieaanvragen voor

evenementen vanwege de Corona-onzekerheden in het eerste halfjaar van 2022 (-€ 0,05 mln.).

Baten

Het positieve saldo op baten bedraagt - € 1,54 mln.

Hieronder volgt per onderdeel een toelichting:

Waarderen van diversiteit en zorgen dat niemand zich buitengesloten voelt

Wij ontvangen een bijdrage van het Rijk voor de realisatie van opvanglocaties voor ontheemden uit Oekraïne. Het gaat om aankoop woonunits en de locaties Et Buut en Havenstraat. Ook zijn hier de kosten van capaciteit opgenomen (- € 1,53 mln.). Wij ontvangen een lagere bijdrage van het Rijk voor de noodopvang van ontheemde uit Oekraïne, omdat onze kosten ook lager waren. Het Rijk vergoedt alle kosten van de noodopvang (€ 0,76 mln.).

Maatschappelijke initiatieven

Er zijn bij de maatschappelijke initiatieven € 0,11 mln. lagere baten.

Doordat er bij het pact Poelenburg minder kosten gemaakt zijn, ontvangen we ook minder subsidie uit het VHF (€ 0,15 mln.). Tevens is er sprake van een saldo van diverse inkomsten van € 0,04 mln., waaronder de bijdragen van derden voor de huur van het sociaal winkeltje.

Gevarieerd cultuuraanbod voor bewoners en bezoekers

De baten bij dit onderdeel zijn hoger uitgevallen (- € 0,42 mln.) doordat er meer subsidie is ontvangen voor culturele instellingen voor activiteiten gericht op het stimuleren van eigentijdse cultuurbeoefening en talentontwikkeling voor jongeren (€ 0,31 mln.). Tevens zijn er hogere subsidies ontvangen voor culturele instellingen voor gedeelde inkomsten als gevolg van de uitbraak van Covid-19 en de maatregelen ter bestrijding ervan (- € 0,07 mln.). De verkoop van kunstwerken vanwege de Beeldende Kunstenaars Regeling heeft - € 0,04 mln. meer opgebracht.

Sportvoorzieningen

De totale afwijking op het begrotingsonderdeel Sportvoorzieningen bedraagt - € 0,22 mln. positief.

Zoals onder de lasten aangegeven komt dat door de doorgeschoven specifieke uitkeringen Preventie en lokaal sportakkoord naar 2023 (€ 0,11 mln.) en de in november 2022 ontvangen uitkering voor zwembaden vanwege corona ontvangen - € 0,16 mln.. Tevens is er meer subsidie verantwoord vanuit diverse regelingen, die nog niet begroot waren, zoals maatschappelijke versterking, huurcompensatie voor verenigingen (zgn. TVS) en zijn er kosten doorbelast, die niet begroot waren (- € 0,13 mln.). En is er een voordeel op de apparaatskosten (- € 0,04 mln.); apparaatslasten (V of N) worden nader toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

Multifunctionele scholen

Er is een voordeel op de baten bij Multifunctionele scholen van € -0,05 mln. positief.

Dit voordeel betreft hogere verhuurinkomsten van tijdelijk leegstaande schoolgebouwen (- € 0,1 mln.)

De begrote opbrengsten inzake onderwijshuisvesting voor Oekraïners zijn elders in de begroting verantwoord (€ 0,05 mln.).

Per saldo is er op dit programma nog - € 0,15 mln. aan verschillen kleiner dan 0,1 mln.

Toevoegingen

n.v.t.

Onttrekkingen

Voor de reserve sport is € 0,11 mln. minder onttrokken voor het nieuw in aanbouw zijnde Sportpark Hoornse veld; Deze onttrekking is gerelateerd aan de voortgang van het Project, wat nog 2 jaar loopt. Zie ook toelichting lasten sportvoorzieningen.

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen hebben een relatie tot dit programma:

- [Stichting Sportbedrijf Zaanstad](#)

Zie voor een verdere toelichting de Paragraaf Verbonden Partijen.

Kerncijfers

Zaanpeiling en andere enquêtes					
	2019	2020	2021	2022	Bron
% Inwoners dat zegt actief te zijn als vrijwilliger	34%	30%	29%	29%	Zaanpeiling
% Inwoners dat zegt afgelopen jaar actief te zijn geweest om zijn buurt te verbeteren	26%	29%	29%	28%	Zaanpeiling
% Inwoners dat zegt regelmatig gebruik te maken van een buurthuis	21%	22%	16%	19%	Zaanpeiling

Kerncijfers					
	2019	2020	2021	2022	Bron
Aantal bezoekers Zaans Museum	200.022	75.460	59.435	117.550	Zaanstadincijfers.nl
Kaartverkoop Zaantheater	93.720	31.714	42.121	92.719	Zaanstadincijfers.nl
Aantal bezoekers De Fabriek, filmtheater	32.367	16.120	14.214	32.601	Zaanstadincijfers.nl
Aantal bezoekers bibliotheek	377.066	191.423	120.819	260.542	Zaanstadincijfers.nl
Aantal bezoekers De FluX	12.117	9.279	13.152	30.922	Fluxus.nl
Aantal basisscholen	47	47	47	45 *	Zaanstadincijfers.nl
Aantal leerlingen basisonderwijs	12.745	12.785	12.687	13.610	DUO
Aantal scholen voortgezet onderwijs	8	8	8	8	Zaanstadincijfers.nl
Aantal leerlingen voortgezet onderwijs	9.302	9.162	9.221	8.910	DUO
Aantal leerlingen speciaal onderwijs (basis en voortgezet)	668	541	709	nb	DUO

* In het integraal huisvestingsplan hebben gemeente en schoolbesturen beleid opgenomen over de meest gewenste omvang van scholen, namelijk 300 tot 600 leerlingen per school. Hierdoor neemt het aantal basisscholen heel licht af, terwijl het aantal leerlingen in de gemeente toeneemt.

BBV indicatoren

	2019	2020	2021	2022	Bron
% Inwoners dat niet sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners (wordt vierjaarlijks gemeten)	nb	52%	nb	nb	CBS, RIVM

Beleidsnota's

- [Regenboogstembusakkoord](#)
- [PACT Poelenburg-Peldersveld 2020-2040](#)
- [Strategische agenda Ouder worden](#)
- [Zaanse Visie op Gezondheid](#)
- [Zaankanters voor elkaar: visie op vrijwillige inzet](#)
- [Uitwerkingsplan Zaankanters voor elkaar: visie op vrijwillige inzet](#)
- [Stand van zaken inzake de voortgang van de visie op vrijwillige inzet](#)
- [Visie op gebruik en ondersteuning buurthuizen](#)
- [Subsidieregeling buurthuizen](#)
- [Evaluatie visie en ondersteuning buurthuizen](#)
- [Zaanse Visie op Sport 2020-2040](#)
- [Actualisatie integraal huisvestingsplan primair onderwijs \(IHP\)](#)
- [VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap](#)
- [Zaanstad bruist! Cultuurvisie 2019-2030 \(samenvatting\)](#)
- [Zaanstad bruist! Cultuurvisie 2019-2030](#)
- [Zaanstad bruist! Uitvoeringsagenda 2019-2022](#)
- [Zaans preventieakkoord](#)
- [Vierde voortgangsrapportage strategische agenda ouder worden in Zaanstad](#)
- [Zaans lokaal sportakkoord](#)

2.4 Programma Ruimtelijke en gebiedsontwikkeling

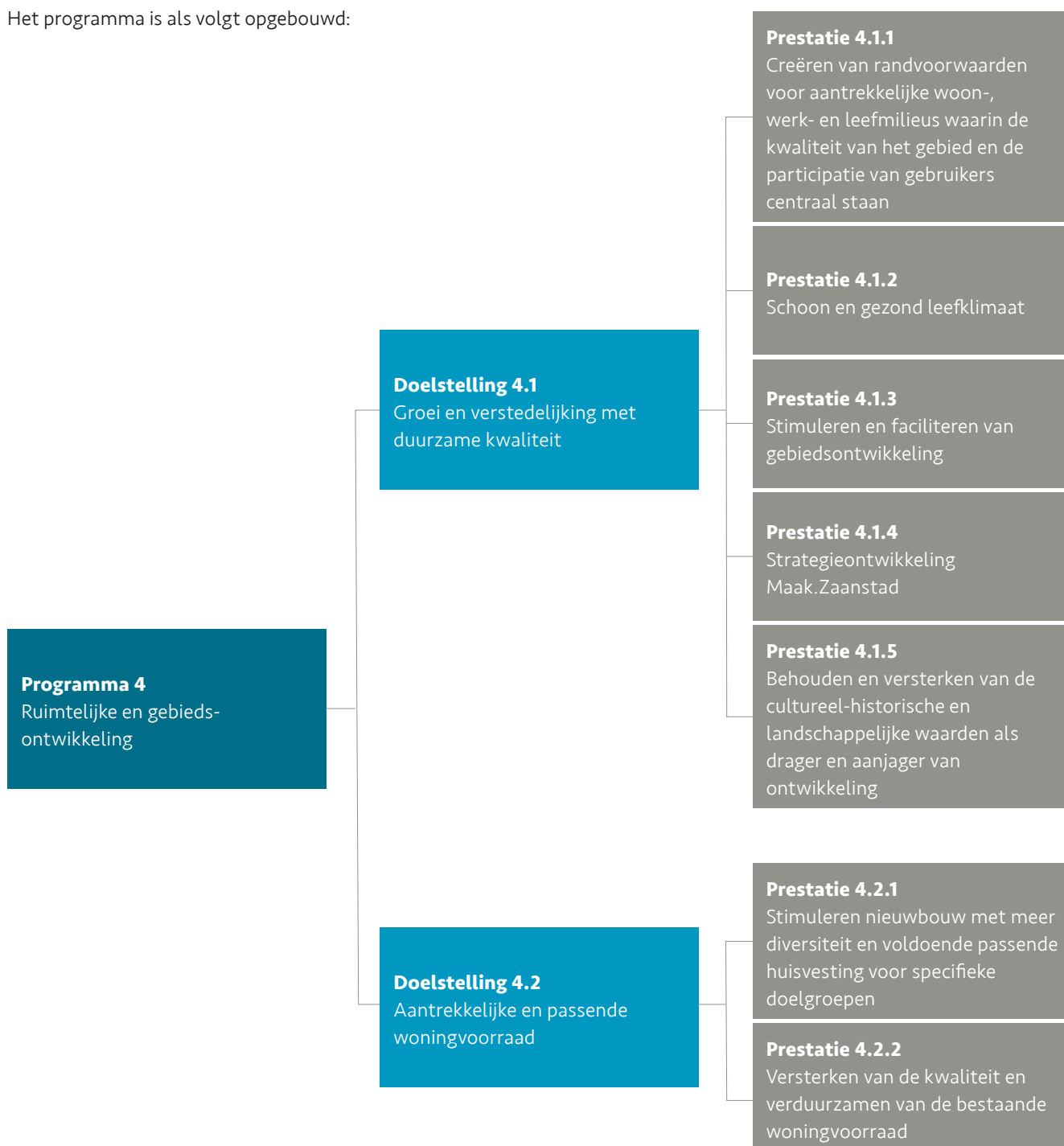
Portefeuillehouder(s): Breunesse, Groothuismink, Van der Laan, Tuijn, Slegers, Onclin

Programmadoelstelling en de rol van de gemeente

Zaanstad staat voor grote ruimtelijke uitdagingen. We willen prettig kunnen samenleven in een welvarende, ondernemende, duurzame, bereikbare en veilige stad. Maar hoe realiseren we onze forse woningbouwopgave en houden we een leefbare stad met passende maatschappelijke voorzieningen als de ruimte steeds schaarser wordt? We willen investeren in duurzaamheid en milieumaatregelen om de leefomgeving beter te beschermen, maar hoe houden we de stad schoon en tegelijk goed bereikbaar? We willen het

eigen karakter van Zaanstad beschermen en versterken, maar kunnen we onze kansen nog effectiever benutten? Ruimtelijke ontwikkeling gaat om het leggen van een duurzame verbinding tussen de verbetering van de fysieke omgeving en een integrale aanpak van maatschappelijke en economische opgaven. Voor het realiseren van bovenstaande opgaven is het samenwerken met vele verschillende partners in de stad noodzakelijk.

Het programma is als volgt opgebouwd:

Terugblik en realisatie 2022

Door ziekte en onderbezetting is vertraging opgetreden bij voorgenomen plannen en projecten. Ondanks deze beperkingen hebben we veel plannen en doelstellingen gehaald. Onderstaand een aantal voorbeelden daarvan. De bestemmingsplannen - die zijn vastgesteld en onherroepelijk zijn geworden - maken in totaal zo'n 2.700 woningen planologisch mogelijk. In de gebiedsontwikkeling zijn er ook grote stappen gezet:

- Bestemmingsplannen (vastgesteld/onherroepelijk) 10
- Startnotities 6
 - Witte de Withstraat
 - PWN-terrein/Kerkstraat Noord
 - Esdoornlaan 40
- Milieueffectrapportage (MER) 1
 - Kogerveld
- Anterieure en intentie-overeenkomsten 10
- Toegekende subsidieaanvragen 2
 - Erfgoeddeal
 - Bereikbare steden
- Vastgestelde perspectieven 1
 - MAAK.Noord
- Mobiliteitsplan 1
 - Noord
- Ontwikkelstrategie 1
 - Achtersluispolder
- Festina Lente
- Gasfabriekterrein Wormerveer
- Marktstraat 22

De Dam-tot-damfietsroute is een gezamenlijk project van Zaanstad, Amsterdam en de Vervoerregio. In het derde kwartaal bleek na een geactualiseerde kostenraming dat de geplande kosten beduidend hoger werden dan waar dekking voor is. Daarom is er nu een scenarioverkenning om deze extra kosten zoveel mogelijk te verminderen.

Leegstand van kerken is een toenemend probleem in Nederland, daarom heeft Zaanstad een kerkenvisie opgesteld met partners in de stad. Samen met kerkenorganisaties en betrokken inwoners gaan we in gesprek over de toekomst van een kerkgebouw.

Indicatoren						
	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Begroting 2022	Realisatie 2022	Streefwaarde	Bron
Aantal woningen start bouw (meting vanaf 2019)	635	1.014	2.000	865 *	1.000	Gemeentelijke registratie
Aantal intentie en anterieure overeenkomsten om nieuwe ontwikkellocaties van de woningbouwopgave te faciliteren	8	15	3	10	3	Gemeentelijke registratie
Aantal door woningcorporaties jaarlijks op te leveren huurwoningen	10	133	228	173	300	Monitor prestatie-afspraken
Aantal verbeterde funderingen van particuliere woningen per jaar	143	156	150	168	300	Gemeentelijke registratie

* Het is niet mogelijk om uit het vergunningensysteem het aantal extra woningen start bouw uit de koude aanvragen te bepalen. We moeten dit jaar dus zonder dat aantal rapporteren. De trend is daarom niet te vergelijken met 2020 en 2021.

Doelstelling 4.1 Groei en verstedelijking met duurzame kwaliteit

Zaanstad wil de woningbouwproductie versnellen en 1.000 woningen per jaar gaan bouwen. Tegelijkertijd werkt de gemeente aan de verbetering van de fysieke en sociale kwaliteit in de gehele stad. Deze uitdaging vraagt om ingrijpende infrastructurele investeringen en maatregelen (zie programma 3 en programma 5). De keuze om de groei binnenstedelijk te laten plaatsvinden, dwingt ons tot zorgvuldigheid bij de invulling van de schaarser wordende ruimte.

Daarbij kijken we onder meer naar de waarde en betekenis van de openbare ruimte, van het landschap in en om de stad en naar de behoefte aan maatschappelijke voorzieningen. Ook de ambities die we hebben op het gebied van bijvoorbeeld klimaatadaptatie en energietransitie maken deel uit van de ontwikkeling van Zaanstad (zie programma 2). Deze opgaven spelen niet alleen lokaal, maar ook regionaal. Zaanstad werkt dan ook nauw samen met partners in de Metropoolregio Amsterdam (MRA), de gemeente Amsterdam en in Zaanstreek en Waterland.

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties:

Prestatie 4.1.1 Creëren van randvoorwaarden voor aantrekkelijke woon-, werk- en leefmilieus waarin de kwaliteit van het gebied en de participatie van gebruikers centraal staan

Zaanstad is in ontwikkeling. Projectontwikkelaars willen aan de slag. Ondernemers zoeken geschikte locaties of willen hun bedrijfsvoering veranderen. Ook maatschappelijke initiatieven hebben ruimte nodig. Er komen steeds meer bezoekers. Hoe gaan we slim om met de beschikbare ruimte en hoe blijven we bereikbaar? De gemeente stelt de integrale kaders gericht op omgevingskwaliteit en heeft daarmee een belangrijke rol in het bepalen van de randvoorwaarden bij ontwikkelingen. Met het oog op de toekomst sluiten we daarbij meer aan bij de kwaliteiten van het gebied en betrekken we huidige en toekomstige gebruikers al vroeg in het proces.

Activiteiten en realisatie

Vaststellen van de Omgevingsvisie 1.0 met het oog op de integrale samenhang (fase 3)

Er heeft een uitgebreid consultatie- en communicatietraject op de hoofdlijnen van de Omgevingsvisie plaatsgevonden. De contouren van de Omgevingsvisie (sleutels en principes) zijn besproken in een werkdocument. Het werkdocument is voorgelegd aan de raad in een vernieuwd zienswijzentraject. In 2023 wordt de Ontwerp Omgevingsvisie ter inzage gelegd en de visie door de raad vastgesteld.

Bestemmingsplannen opstellen in de geest van de Omgevingswet

10 bestemmingsplannen zijn vastgesteld en deels onherroepelijk, waaronder Zaankwartier, Juffer Jonker, Slachthuisstraat, Paltrok, Heldin/Stelling en Hembrug Noord. De bestemmingsplannen maken zo'n 2.700 woningen planologisch mogelijk. Tegen 2 plannen is beroep ingesteld. Voor een groot aantal gebiedsontwikkelingsplannen werkten we aan het opstellen van het ontwerpbestemmingsplan. Door de stikstofuitspraak van november is vertraging ontstaan, omdat de bouwfase nu eerst berekend moet worden. Door uitstel van de Omgevingswet is de druk er afgehaald om voor het einde van het jaar (2022) de ontwerpbestemmingsplannen ter inzage te leggen.

Er hebben zittingen plaatsgevonden over de bestemmingsplannen Omgeving Nauerna, Techniekcampus, Oliehandel Van Megen en Reparatieplan. Voor het Reparatieplan moet een herstelbesluit worden genomen. Voor Oliehandel Van Megen en Techniekcampus is het beroep ongegrond verklaard. Voor het beroep van Omgeving Nauerna is nog geen uitspraak gedaan.

Met de implementatie van de Omgevingswet voor het Zaanse omgevingsplan zijn we verder gegaan. We werkten aan de Zaanse Regels en zijn gestart met de voorbereidingen voor de pilot voor het 1e omgevingsplan Bestaande woonwijken voor Willis en Westzaan. Ook is een routekaart voor omzetting van een tijdelijk omgevingsplan naar een Zaanse omgevingsplan opgesteld. Het delegatiebesluit Vaststelling delen van het Omgevingsplan voor de Omgevingswet is door de raad vastgesteld.

Gebiedsgericht beleid en de Zaanse verordening als basis voor omgevingsplannen

Er is gewerkt aan het opstellen van de 4e en 5e tranche van de Verordening Fysieke Leefomgeving (VFL). De 4e tranche is een actualisatie en de 5e tranche is de technisch-juridische omzetting naar de Omgevingswet. Door uitstel van de Omgevingswet hoefde de VFL niet meer dit jaar vastgesteld te worden. Dit wordt 2023.

Invulling en advisering rond leefomgevingskwaliteit

We investeerden in de kwaliteit van advisering door nieuwe werkprocessen, extra samenwerking na corona en het oefenen met de advisering voor vergunningverlening aan de voorkant.

Zaanse belangen in regionale samenwerking borgen.

Zowel ambtelijk als bestuurlijk zijn we structureel vertegenwoordigd in verschillende regionale overleggen om de belangen van onze stad hierin te brengen. Voorbeelden zijn de bestuurlijke platforms van de Metropoolregio Amsterdam en de overleggen in de deelregio Zaanstreek Waterland.

Onderzoek en instrumentarium voor integrale afweging en monitoring

Voor de ruimtelijke keten werkten we aan een verkennend onderzoek voor de integrale afweging in beleid. Reguliere

monitoring heeft plaatsgevonden. Voor 2023 is er formatie voor het opzetten van een monitoringssysteem vanuit het versterken van de keten.

Prestatie 4.1.2 Schoon en gezond leefklimaat

Door de milieubelasting terug te dringen verbetert de kwaliteit van de leefomgeving en worden belemmeringen voor woningbouw weggenomen. Door de toename van het aantal woningen ([MAAK.Zaanstad](#)) komen wonen en werken dicht bij elkaar en neemt de intensiteit van het verkeer toe. De kans bestaat dat omwonenden meer hinder ervaren. De gemeente spant zich in om de hinder terug te dringen. Daarbij gaat het vooral om geur- en geluidshinder in de woonwijken van bijvoorbeeld grote bedrijven en vrachtverkeer.

Activiteiten en realisatie

Uitvoering van het bodemprogramma, waaronder de aanpak van diffuus lood

De Zaanse aanpak van diffuus lood vervult een voortrekkersrol in Nederland en is de afgelopen jaren door andere overheden overgenomen of als inspiratiebron gebruikt. We hebben circa 2.400 bewoners uitgenodigd om deel te nemen aan het onderzoek. Voor de periode 2023 tot en met 2030 zijn via een bestuursakkoord afspraken op bodemgebied vastgelegd tussen de verschillende overheden.

Actieplan Omgevingslawaaai 2019-2023

Het opstellen van de nieuwe geluidskaarten is gestart en wordt in de eerste helft van 2023 afgerond. De geluidszonering van Meneba is opgeheven. De geluidszonering van Pielkenrood wordt opgeheven bij vaststelling van het bestemmingsplan. Voor Achtersluispolder richt de dezonering zich op het noordelijk deel van het industrieterrein (Sluiskwartier).

Actieplan luchtkwaliteit

Er is een walstroomvoorziening gerealiseerd aan de Prins Hendrikkade in Zaandam. De dieselponten over het Noordzeekanaal zijn vervangen door elektrische ponten (GVB Amsterdam). In Koog aan de Zaan is het burgermeetproject Hollandse Luchten gestart waarbij circa 15 deelnemers zelf de luchtkwaliteit meten.

Zaanse geurbeleid

De evaluatie van het Zaanse Geurbeleid is vertraagd en wordt begin 2023 opgepakt.

Integreren van milieuaspecten in de Omgevingsvisie en omgevingsplannen

We werkten aan het opstellen van een Omgevingsvisie met deelvisies voor deelgebieden, waarin aandacht is voor zowel milieuaspecten als voor een gezonde en veilige leefomgeving. Ook startten we met het opstellen van nieuw omgevingsveiligheidsbeleid dat voldoet aan de Omgevingswet.

Opstarten van een bestemmingsplanwijziging

Voor de woningen in Westzaan, die vallen onder de uitkoopregeling, is het bestemmingsplan inmiddels onherroepelijk geworden. Voor de rest van de woningen wordt in de loop van 2023 gestart met het opstellen van het bestemmingsplan.

Prestatie 4.1.3

Stimuleren en faciliteren van gebiedsontwikkeling

Zaanstad brengt in de komende jaren een groot aantal locaties tot ontwikkeling door samen met inwoners en investeerders geleidelijk (kleinschalige) ontwikkelingen over een langere periode tot stand te laten komen. Deze aanpak wordt ook wel 'organische gebiedsontwikkeling' genoemd. Het rijk en de provincie Noord-Holland staan positief tegenover deze Zaanse werkwijze om gebiedsontwikkelingen op gang te brengen.

Activiteiten en realisatie

MAAK.Midden

- **Centrum 't Kalf/Sporthal de Tref**
In december 2021 is de bestuursopdracht voor Gebiedsontwikkeling Centrum 't Kalf / Toekomst sporthal de Tref vastgesteld. Het ruimtelijk programma van eisen (RPVE) is in concept gereed gemaakt. Het RPVE wordt in 2023 met betrokken partijen besproken en ter besluitvorming aangeboden.
- **Sanering terrein Kan Palen**
Het saneringsplan wordt in Q1 uitgewerkt in een bestek en vervolgens aanbesteed. De start van de sanering is vertraagd omdat de voorbereiding vanwege personeelsgebrek en complexiteit meer tijd in beslag nam dan voorzien. Geplande start werkzaamheden is Q3.
- **Bestemmingsplannen**
De bestemmingsplannen Jonker-Juffer (inclusief MER), Paltrok en Slachthuisstraat zijn onherroepelijk. Het bestemmingsplan Hofwijk Noord fase 1 wordt naar verwachting in april 2023 vastgesteld. Vanuit de erfgoeddeal zijn rijksinkomsten ontvangen voor De Hemmes.

MAAK.Zuid

- **Strategische positie van Zaanstad Noordkanaalgebied**
Zaanstad is actief betrokken in het Novex traject voor het Noordzeekanaalgebied. Het Novex is een integraal ruimtelijk traject met Rijk en regio. Op basis hiervan wordt een nieuw masterplan voor het Noordzeekanaalgebied gemaakt. We werkten actief samen met de gemeente- en Havenbedrijf Amsterdam om de Zaanse belangen in het Noordzeekanaalgebied te behartigen.
- **Bestemmingsplan noordelijk deel Hembrugterrein**
Het bestemmingsplan Hembrug noord is op 13 oktober 2022 vastgesteld door de raad. Er zijn 3 beroepen ingediend. Eind tweede kwartaal 2023 verwachten we meer duidelijk over de beroepen.
- **Visievorming voor het Hembrugbos**
De visie is 10 maart 2022 vastgesteld. Half 2023 is het inrichtingsplan, inclusief begroting en beheerplan, gereed. Het inrichten van het bos wordt naar verwachting

gefaseerd uitgevoerd (budget technisch en i.v.m. bouwplanning). Eind 2025 is de inrichting van het bos gereed.

- **Eerste woonvergunning op het Hembrugterrein is onherroepelijk**
De woonvergunningen voor de transformatie van monumenten naar gemengd woon-werken (Enclave) zijn in 2021 onherroepelijk geworden. De meeste bouwvergunningen hiervan zijn dit jaar verleend. Een enkele is nog in procedure.
- **De haalbaarheid van de transformatie van de Achtersluispolder wordt in beeld gebracht**
Voor de Achtersluispolder werkten we aan de principenota Ontwikkelstrategie MAAK.Achtersluispolder. De principenota is begin dit jaar vastgesteld door de gemeenteraad. De principenota is het startdocument voor de planvorming, het eerste deel van de Ontwikkelstrategie. Om de basis te leggen voor de transformatie, wordt een gebiedsperspectief gemaakt. Ook wordt de haalbaarheid onderzocht met onder meer een aantal vooronderzoeken in het kader van de Milieueffect Rapportage en een Maatschappelijke Impact Analyse.

MAAK.Centrum

- **Centrum Oost**
De focus lag vooral op de uitwerking van het plan Peperstraat. In januari 2023 is de Anterieure overeenkomst getekend. Er zijn meerdere bijeenkomsten geweest met omwonenden (participatie). Ook is een Omgevingsmanager gestart.
- **Stationsgebied Centrum**
Voor het stationsgebied Zaandam Centrum is gewerkt aan een Masterplan. Op deze manier komt er weer een integraal toetsingskader beschikbaar voor toekomstige ontwikkelingen in het gebied. We verwachten het Masterplan in het najaar van 2023 vast te stellen.
- **Europese aanbesteding Figaro**
Het op de juiste manier in de markt zetten van de locatie Figaro, bleek ingewikkelder en complexer dan vooraf gedacht. Onder andere door de complexiteit van eerdere overeenkomsten uit 2013 en 2014 tussen Zaanstad en NS. We hebben gewerkt aan:
 - opstellen van de leidraden;
 - uitvoeren van onderzoeken voor het bestemmingsplan;
 - afstemming over windhinder, bouwhoogte en fiscale onderzoeken;
 - afwegingen over eigenaarschap van de fietsenstalling en grondbezit.

MAAK.Noord

- **Durghorst**
Na 2021 is er getekend aan een nieuw plan om zoveel mogelijk tegemoet te komen aan de bezwaren uit de omgeving. De bouwhoogten zijn naar beneden bijgesteld. Ook zijn nieuwe bebouwingsgrenzen aangegeven voor het nieuwbouwplan. Het programma is ongewijzigd. Er zijn enkele participatiemomenten georganiseerd over het nieuwe plan en er is een integraal plan van eisen voor cultuurzaal en buurcentrum opnieuw doorgerekend.

- **Zaankwartier/Meneba**
De planologische procedure is gevolgd om de beoogde herontwikkeling mogelijk te maken. Het bestemmingsplan is onherroepelijk geworden. Het Inrichtingsplan buitenruimte is vastgesteld.
- **Mercurius**
In juli 2022 is opnieuw een voorbereidingsbesluit genomen. Daarna werkten we, in overleg met de belanghebbenden, aan de uitgangspunten ruimtelijke visie.
- **Kerkstraat**
De locatie van Kerkstraat is eigendom van de gemeente. De Startnotitie met de uitgangspunten voor de herontwikkeling van deze locatie is door de raad vastgesteld. Daarna zijn we gestart met de haalbaarheidsanalyse en het opstellen van een stedenbouwkundige studie.
- **PWN-terrein**
Het PWN-terrein is eigendom van de woningbouwvereniging ZVH. De Startnotitie met de uitgangspunten voor de herontwikkeling van deze locatie is door de raad vastgesteld. Daarna zijn we gestart met de haalbaarheidsanalyse en het opstellen van een stedenbouwkundige studie.

Overig

- **Uitwerking vernieuwing stationsgebied Kogerveld**
Door de projectenstop in 2022 is dit project niet van start gegaan. De start is uitgesteld naar het 1e kwartaal 2023.
- **Bestemmingsplannen**
Voor project Jaspersstraat (sloop Spaghettiflat en nieuwbouw) is een ontwerp bestemmingsplan opgesteld en ter visie gelegd.
- **Aanvraag Woningbouwimpuls derde tranche**
Voor het Hembrugterrein hebben we de aanvraag Woningbouwimpuls derde tranche ingediend. De aanvraag is afgewezen.
- **Start uitvoering van de woonvisie fijn wonen in Poelenburg Peldersveld**
Met de partners van Pact Poelenburg Peldersveld is een samenwerkingsovereenkomst opgesteld. In de samenwerkingsovereenkomst zijn afspraken opgenomen hoe we de ambities van de Visie fijn wonen gaan realiseren.
- **Kleinschalige woningbouwprojecten**
Binnen MAAK.Centrum bespraken we verscheidene kleinschalige woningbouwprojecten in supervisie. een aantal locaties aan de Westzijde en aan de Gedempte Gracht.

Prestatie 4.1.4

Strategieontwikkeling Maak.Zaanstad

Zaanstad brengt via [MAAK.Zaanstad](#) in de komende jaren een aantal locaties en gebieden tot ontwikkeling om de ambitieuze woningbouw- en verstedelijkingsdoelen te realiseren. Een gebiedsstrategie komt tot stand in samenspraak met alle stakeholders, zoals bewoners, maatschappelijke partijen, ketenpartners, ondernemers en investeerders. Daarmee sluiten we aan op de brede en integrale uitgangspunten van de Omgevingswet. Op basis van een grondige en brede analyse van het gebied met stakeholders en bewoners worden gebiedsgerichte perspectieven samengesteld.

Activiteiten en realisatie

Mobiliteitsplan Noord

Op 31 mei 2022 is het Mobiliteitsplan (MP) vastgesteld na een zienswijze van de raad te hebben gevraagd. De maatregelen uit het MP Noord worden verwerkt in het uitvoeringsprogramma van de Strategienota MAAK.Noord.

MAAK.Centrum

Aan de westkant van het station is een start gemaakt met de sloop van het oude belastingkantoor. Het oude Achmeapand is gesloopt om plaats te maken voor nieuwbouw. Zaanse Helden is in uitvoering en voor Molenweide werkten we aan een visie. Aan de oostkant van het station zijn de voorbereidingen gestart van onder andere woningbouw aan de Houthavenkade en de Mauritsbuurt. De anterieure overeenkomst én ruimtelijke uitgangspunten voor de ontwikkeling van Saendeborch zijn geaccordeerd. Voor de jachthaven Dukra ontwikkelden we een plan dat kan rekenen op draagvlak in de buurt. De planontwikkeling voor een fietsenstalling in de Rozenhof staat on hold.

MAAK.Zaanstad Noord

Voor het MAAK.Zaanstad gebied Noord werkten we samen met overheden, maatschappelijke organisaties, bewoners en ondernemers aan de Strategienota. Dit betreft een uitvoeringsplan dat voor de komende jaren de leidraad vormt voor maatregelen en projecten. De concept Strategienota is vrijgegeven voor overleg in de stad.

Prestatie 4.1.5

Behouden en versterken van de cultureel-historische en landschappelijke waarden als drager en aanjager van ontwikkeling

De gemeente vindt het belangrijk om het cultuurhistorisch erfgoed te koesteren. Met het bewaken van dit erfgoed wil Zaanstad de kwaliteit van de woon- en leefomgeving en de Zaanse identiteit versterken, nu en in de toekomst. Het ophalen en vastleggen van de verhalen van de Zaankanters zijn hierin waardevol.

Activiteiten en realisatie

Het maken van cultuurhistorische verkenningen naar wijken, buurten en gebieden

We hebben onderzoek gedaan naar wijken, buurten, gebieden en structuren voor gebiedsvisies, MAAK.Zaanstad, bestemmingsplannen, ruimtelijke plannen en de transformatie van het landschap. We werkten aan het in kaart brengen van cultuurhistorie in Westzaan, Krommenie en Assendelft voor het Omgevingsplan. De waarden van de vooroorlogse sociale woningbouw wijken zijn geïnventariseerd en gewaardeerd en zijn vastgelegd in de welstandsnota.

Monumenten met een sleutelpositie in de wijk actief inzetten als aanjager voor gebiedsontwikkeling

Binnen de stad gingen we op zoek naar monumenten die een sleutelpositie hebben in een wijk of een gebied. Waar mogelijk zetten we deze in, eventueel in samenwerking met de provincie, als aanjager voor de herontwikkeling van de

wijk. Er zijn 2 Erfgoed Deal aanvragen gehonoreerd namelijk voor de ontwikkeling op de Hemmes en de Rode Buurt. Erfgoed wordt ingezet als aanjager en inspiratiebron voor de ontwikkeling.

Het uitvoeren van de Kerkenvisie

De Zaanse Kerkenvisie is vastgesteld. De eerste kerkenplatformbijeenkomsten hebben plaatsgevonden. Er is een start gemaakt met een pilot voor een op te stellen kerkenpaspoort.

De basis op orde van het Zaanse Erfgoed

De gemeente heeft wettelijke taken uitgevoerd, zoals

- de vergunningverlening;
- de restauratiebegeleiding;
- herbestemmen van monumenten;
- verduurzamen van monumenten;
- subsidieverlening;
- het aanwijzen van nieuwe monumenten.

We informeerden monumenteneigenaren en erfgoedliefhebbers over monumenten en erfgoed via de website. Ook stuurden we nieuwsbrieven, waarbij speciale aandacht was voor het verduurzamen van hun monument. Er is een monumenteninspecteur aangesteld voor advies, toezicht en handhaving.

Archeologisch onderzoek

Het grootste project van archeologie is het sorteren, bekijken en selecteren van de vondsten die gedaan zijn bij het vergroten van de Wilhelminasluis. We hebben van de meer dan 5,5 miljoen vondsten in totaal 404.403 vondsten geselecteerd voor verdere uitwerking en publicatie. We verwachten dat dit in totaal zes jaar in beslag zal nemen. Ook zijn er meerdere publicaties geweest over archeologische vondsten in de Zaanstreek in het blad Zaanse Erfgoed en in een vaktijdschrift.

We gaven advies over tientallen verschillende bouwplannen. De gemeente Zaanstad heeft voor archeologie een samenwerkingsovereenkomst met de buurgemeenten Wormerland en Oostzaan. Voor de gemeenten Wormerland en Oostzaan hebben we adviezen gegeven en Programma's van Eisen geschreven.

Doelstelling 4.2 **Aantrekkelijke en passende woningvoorraad**

De lokale en regionale woningmarkt is gespannen. De vraag naar woonruimte groeit en de beschikbaarheid van woningen voor lage en middeninkomens is onvoldoende. Dat zien we aan de wachtlijsten. Zaanstad streeft naar een goede match tussen vraag en aanbod op de woningmarkt. Zaanstad wil een versnelling van de woningbouwproductie en meer gedifferentieerde woonmilieus mogelijk maken. Zo wordt Zaanstad een veelzijdige en aantrekkelijke stad in de regio. We

bouwen niet alleen betaalbare nieuwe woningen, maar verbeteren op een duurzame manier ook de kwaliteit van de bestaande woningvoorraad.

In navolging van het Nationaal en Zaanse Klimaatakkoord zetten we in op energiebesparing en duurzame energieopwekking (zie programma 2). Vanwege de lage energetische kwaliteit van de woningvoorraad is dit een grote uitdaging. We kijken ook naar energiebesparing bij de brede aanpak van funderingsherstel. Duurzaam betekent ook dat ouderen langer zelfstandig thuis kunnen blijven wonen. De toenemende vergrijzing maakt levensloopbestendig wonen urgent.

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties:

Prestatie 4.2.1 **Stimuleren nieuwbouw met meer diversiteit en voldoende passende huisvesting voor specifieke doelgroepen**

Zaanstad zorgt bij nieuwbouw voor de juiste randvoorwaarden en inzet op gedifferentieerde woonmilieus. Die maken Zaanstad tot een aantrekkelijke stad met een sterke positie in de regio. Het streven is om tot 2040 tussen de 15.000 - 20.000 woningen toe te voegen en de bouwproductie te verhogen naar gemiddeld 1.000 woningen per jaar. Hiermee wordt invulling gegeven aan de woningbehoefte in Zaanstad. In alle woningsegmenten moeten nieuwe woningen worden gebouwd. Ook het aantal sociale en middeldure huurwoningen moet toenemen: voor iedereen is er plek nodig. Daarbij blijft het uitgangspunt dat we niet gaan bouwen in het groen.

Activiteiten en realisatie

Uitvoering Zaanse samenwerkingsovereenkomst

We hebben samen met de woningcorporaties en de huurdersorganisaties uitvoering gegeven aan de Zaanse samenwerkingsovereenkomst 2020-2024. In de samenwerkingsovereenkomst staan afspraken over:

- de betaalbaarheid en voorraadontwikkeling van sociale huurwoningen;
- verduurzaming en verbetering van de bestaande woningvoorraad;
- het verbeteren van de leefbaarheid;
- opgaven op het gebied van wonen en zorg.

Met de meeste afspraken liggen we op koers. Zo werken partijen samen aan preventieve maatregelen om huurschulden en huisuitzettingen te voorkomen. Naast sturen op nieuwbouwplannen passen woningcorporaties bij de verkoop van woningen de zelfbewoningsplicht toe en krijgen Zaanse huurders voorrang. De voortgang van de nieuwbouwproductie blijft extra aandacht vragen. Externe ontwikkelingen hebben geleid tot aanvullende acties. In antwoord op de energiecrisis is fors ingezet op de aanpak van energiearmoede. Door marktontwikkelingen en het nieuwe coalitieakkoord is met elkaar verkend hoe de middenhuur kan worden uitgebreid om zo de doorstroming te

verbeteren.

Uitvoering geven aan de Uitvoeringsagenda Wonen 2019-2024

De doorstroomregeling voor senioren is half mei 2021 gestart in Zaanstreek-Waterland. De regeling maakt passend wonen voor ouderen mogelijk én stimuleert een betere benutting van de woningvoorraad. Hierdoor komen woningen voor jongeren en starters beschikbaar. Na evaluatie is de regeling met een jaar verlengd tot 1 juli 2023.

In de pilot Beroepsgroepen krijgen (jongere) medewerkers in de zorg en het onderwijs met voorrang beschikking over een woning. Na de eindevaluatie is de wens uitgesproken deze pilot met 2 jaar te verlengen (in afwachting van de invoering van de wijziging van de huisvestingswet).

Stimuleren woningproductie en passend woonprogramma

Naast de prioritering die wordt gegeven aan de planvorming voor reguliere nieuwbouw, hebben we met drie woningcorporaties de handen ineengeslagen om flexwoningen te realiseren. Hiervoor is een intentieakkoord ondertekend. Het nieuwe coalitieakkoord en het landelijk programma wonen zetten naast de bouw van sociale huurwoningen in op versterking van het middensegment. Dit is input voor nieuwe plannen en wordt beleidsmatig verankerd.

Regionale samenwerking

In MRA-verband is een actualisatie van de woondeal met het Rijk en een Realisatieakkoord flexwoningen opgesteld. De ondertekening staat gepland in het voorjaar van 2023. Een plan van aanpak voor de huisvesting van aandachtsgroepen is opgesteld. Binnen de samenwerking met Zaanstreek-Waterland werkten we aan een gezamenlijke strategie rondom opvang en huisvesting voor ontheemden, asielzoekers en statushouders. De doorstroomregeling heeft een vervolg gekregen.

Woonruimteverdeling

Na een lange voorbereidingstijd ging, in samenwerking met gemeenten en woningcorporaties in de Amsterdamse regio, de nieuwe systematiek van de woonruimteverdeling per 16 januari 2023 in.

Prestatie 4.2.2

Versterken van de kwaliteit en verduurzamen van de bestaande woningvoorraad

Voor een aantrekkelijke en passende woningvoorraad zetten we in op een brede en herkenbare aanpak van particuliere woningverbetering. Bij het verduurzamen van woningen kijken we meteen naar de mogelijkheden voor funderingsherstel en woningaanpassingen die helpen om langer zelfstandig thuis te wonen (zie ook programma 1).

Activiteiten en realisatie

Informatie en advies aan huiseigenaren

Gemiddeld staat het Funderingsloket per dag met tientallen mensen in contact. Per telefoon en e-mail. Ook bezoeken de technisch adviseurs per jaar zo'n 200 adressen om in gesprek te gaan met de eigenaren. Na de corona jaren is

er weer een aantal bewonersbijeenkomsten georganiseerd over funderingsproblemen en collectieve inkoopacties voor duurzaamheidsmaatregelen.

In kaart brengen van funderingsproblematiek

Het is voor woningeigenaren mogelijk gemaakt om zelf online de meetgegevens van hun woning te raadplegen. Zo'n 2.500 eigenaren hebben een account aangemaakt.

Doorontwikkelen en uitbreiding financieel instrumentarium funderingsherstel

Er is een tiental leningen verstrekt via het Fonds Duurzaam Funderingsherstel ("Landelijk Fonds") voor eigenaren die niet zelf een financiering kunnen krijgen.

Samenwerking en afspraken met corporaties

De funderingen van de 178 woningen (51 particulieren, 127 huurwoningen van Parteon) in de Zeeheldenbuurt in Wormerveer zijn allemaal hersteld. Een bijzonder project waarin Parteon met haar huurders, de particuliere eigenaren samen met de gemeente Zaanstad is opgetrokken in het funderingsherstel.

Gemeente Zaanstad en Parteon werken samen voor een toekomstbestendige 'arbeiderswijk' de Rode Buurt in Oud Zandijk. Dit omvat een integrale vernieuwing van een buurt met de typische kenmerken van een tuindorp. Het betreft 96 woningen, welke grotendeels behouden blijven en worden verduurzaamd in plaats van te slopen. Het programmabureau Erfgoed Deal van de Rijksdienst Cultureel Erfgoed heeft een financiële bijdrage van € 600.000,- toegekend.

Stimuleren verduurzaming eigen woning

De gemeente Zaanstad heeft in 2022 voorzien in een aantal arrangementen voor huurders en particuliere eigenaren om de woning te verduurzamen en/of te (funderings-) herstellen.

Regeling/subsidie of anders	Doelgroep	Wat/resultaat
Subsidieregeling Kleine maatregelen voor energiebesparing 2022 - 2023, betreft 3.500 waardebonnen van € 100	Specifieke doelgroep onder huurders en woningeigenaren	Loopt
Zaanse subsidie voor vloer- en spouwmuurisolatie	Specifieke doelgroep: Woningeigenaren in of energiearmoede.	Loopt, 40 woningeigenaren zijn benaderd voor deelname
Inzet Energiecoaches voor besparingstips en afgifte en plaatsing materialen	Huurders	171 adviesgesprekken gevoerd
Collectieve inkoopactie woningisolatie, zonnepanelen en hybride warmtepompen	Particuliere woningeigenaren	Loopt, 158 aanmeldingen
RREW, de waardebon actie in 2022	Huurders	9.100 deelnemers
Wijk Advies Traject (WAT)	Particuliere woningeigenaren	Loopt, 400 woningeigenaren zijn benaderd voor deelname
Duurzame Huizenroute	Particuliere woningeigenaren	65 aangemelde belangstellenden
Regeling Stimuleren Verduurzamen Zaanse Woningen	Particuliere woningeigenaren bij funderingsherstel	92 verleende subsidies (€ 188k aangevraagd, € 184k verleend)
Wisselwoningen	Particuliere woningeigenaren bij funderingsherstel	4 keer gebruikt

Financiën

Programma Werk, inkomen en economie			(Bedragen x € 1.000)
	Begroting na wijziging	Realisatie	Verschil
Lasten	81.485	65.396	-16.089
Baten	-58.362	-38.878	19.484
Toevoegingen reserves	3.593	4.667	1.073
Onttrekkingen reserves	-7.320	-11.626	-4.306
Saldo	19.397	19.559	162

Toelichting op afwijkingen per programma

Toelichting programma

In totaal is er op dit programma over 2022 een positief saldo van -€ 0,2 mln. Op een totale begroting van € 81 mln. vertegenwoordigt dit saldo een afwijking van 0,02%.

Het positieve saldo van -€ 0,2 mln. bestaat uit - € 16,1 mln. lagere lasten en € 19,5 mln. lagere baten. Daarnaast is er € 1,1 mln. aan hogere toevoegingen aan de reserves en - € 4,3 mln. aan hogere onttrekkingen uit de reserves. Hieronder een toelichting bij de posten waar de afwijking groter is dan € 0,1 mln.

Lasten

Het verschil in de lasten van - € 16,1 mln. wordt met name verklaard door lagere lasten (- € 13,8 mln.) binnen het product Gebiedsontwikkeling. Deze lagere lasten worden verklaard in het MPG 23.1.

Het resterende verschil van - € 2,3 mln. aan lagere lasten wordt grotendeels verklaard door:

- Er waren minder meldingen in het kader van bodemsanereringen voor het project Diffuus lood. Daarnaast zijn er

niet begrote spoedopgaven uitgevoerd en zijn de kosten bij Zaans lood en bodemprojecten hoger wegens versneling in fasering waarmee er in totaal - € 1,1 mln. lagere lasten resulteren.

- We zijn wederom geconfronteerd met een verschuiving van de datum inwerkingtreding van de Omgevingswet (was 1 januari 2023). In 2022 is derhalve minder inspanning verricht voor de implementatie Omgevingswet met - € 0,2 mln. lagere lasten als gevolg.
- De kosten van strategie ontwikkeling binnen het MAAK-programma zijn € 0,2 mln. uitgevallen verband houdend met de aanpassingen in het transformatiegebied Kogerveld en dan met name de aanpak Guisweg.
- De bestedingen in het voorbereidingsbudgetten van de woningbouwimpuls zijn - 0,5 mln. lager uitgevallen. Hier staat een € 0,5 mln. lagere onttrekking uit het transformatiefonds tegenover (zie toelichting in programma 7).
- De PRI bestedingen zijn € 0,2 mln. hoger en wordt toegelicht in het MPG 23.1
- Op het gebied van het versterken van de kwaliteit van de woningvoorraad geldt dat de lasten bij het versterken van de kwaliteit en verduurzamen van de bestaande woningvoorraad lager zijn uitgevallen (- € 0,51 mln.) door minder

aanvragen voor de stappensubsidieregeling ten opzichte van het geraamde subsidieplafond (- € 0,06 mln.) Dit ging gepaard met een € 0,2 mln. lagere onttrekking aan de bestemmingsreserve GAF (zie ook de toelichting onder de reserves).

- De apparaatslasten (nadelig € 0,08 mln.) worden nader toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

Baten

Het verschil in de baten van € 19,5 mln. wordt met name verklaard door lagere baten (€ 19,0 mln.) binnen het product Gebiedsontwikkeling. Deze lagere baten worden verklaard in het MPG 23.1.

Het resterende verschil van € 0,5 mln. lagere baten wordt grotendeels verklaard door:

- Zoals onder de lasten beschreven zijn er minder aanvragen geweest inzake Diffuus Lood. De begrote vrijval van de hiervoor verkregen subsidie heeft niet plaatsgevonden (€ 1,05 mln.). Daarnaast is een niet begrote subsidie voor uitvoering van de spoedopgaven ontvangen (- 0,3 mln.);
- Bij MAAK Zaanstad is er voor - € 0,2 mln. aan hogere bijdragen ontvangen vanuit de MRA.

Toevoegingen

De € 1,1 mln. hogere toevoeging aan reserves wordt met name verklaard door de hogere toevoeging binnen het product Gebiedsontwikkeling (€ 0,9 mln.), verklaard in het MPG 23.1).

Daarnaast is er € 0,2 mln. hogere toevoeging aan de reserve Invoering Omgevingswet.

Onttrekkingen

De - € 4,3 mln. hogere onttrekking aan de reserves wordt met name verklaard door de hogere onttrekking binnen het product Gebiedsontwikkeling (- € 4,7 mln., verklaard in het MPG 23.1). De € 0,2 mln. lagere onttrekking bij reserve bodem houdt verband de lagere lasten. En ook bij de reserve GAF is een € 0,2 mln. lagere onttrekking zichtbaar als gevolg van lagere lasten bij de versterking kwaliteit woningen voorraad.

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen hebben een relatie tot dit programma:

- Masterplan Noordzeekanaalgebied
- Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied
- Vereniging Bedrijvenpark Westzanerpolder/Bedrijvenpark Hoogtij
- Betaalbare koopwoningen Zaanstad
- RON Achtersluispolder

Zie voor een verdere toelichting de Paragraaf Verbonden Partijen.

Kerncijfers

Zaanpeiling en andere enquêtes					
	2019	2020	2021	2022	Bron
Lawaai van auto's % Inwoners dat ernstige hinder ondervindt	10%	12%	13%	11%	Zaanpeiling
Lawaai van treinen % Inwoners dat ernstige hinder ondervindt	2%	1%	1%	1%	Zaanpeiling
Lawaai van fabrieken % Inwoners dat ernstige hinder ondervindt	6%	4,8%	5%	5%	Zaanpeiling
Lawaai van vliegtuigen % Inwoners dat ernstige hinder ondervindt	17%	16%	20%	17%	Zaanpeiling
Waardering woonomgeving (schaal 0-10)	7,1	7,1	7,0	7,0	Zaanpeiling

Kerncijfers

	2019	2020	2021	2022	Bron
Aantal opgeleverde woningen	695	334	896	463	BAG/CBS
Aantal eengezinswoningen	43.317	43.618	43.621	43.890	CBS
Aantal meergezinswoningen	25.085	25.329	25.493	26.024	CBS
Woningvoorraad: aantal woningen koop	37.412	37.692	37.770	38.036	CBS
Woningvoorraad: aantal woningen corporatiebezit	25.871	25.784	25.624	25.765	CBS
Woningvoorraad: aantal woningen overige huur	5.033	5.353	5.624	6.051	CBS
Woz waarde koop (x € 1.000)	267	299	321	nbn	Gemeentelijke registratie
Woz waarde huur (x € 1.000)	173	194	210	nbn	Gemeentelijke registratie
Woz waarde gemiddeld (x € 1.000)	228	255	280	nbn	Gemeentelijke registratie

BBV indicatoren

	2019	2020	2021	2022	Bron
Aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen	7,6	3,9	8,3	5,2	CBS

Beleidsnota's

- [Bodemprogramma 2016-2020](#)
- [Nota bodembeheer Zaanstad 2020-2030](#)
- [Zaans Geurbeleid 2016](#)
- [MAAK.ambitiedocument 2016](#)
- [MAAK.uitvoerings- en investeringsagenda 2016](#)
- [MAAK.Monitor 2018](#)
- [Analyse Kogerveldwijk 2017](#)
- [Analyse Centrum Oost 2017](#)
- [Aanpak participatie MAAK.gebieden perspectieffase](#)
- [Stedelijke kavelruil](#)
- [Archeologienota 2009](#)
- [Uitvoeringsprogramma Erfgoed](#)
- [Erfgoedstrategie 2019-2023](#)
- [Strategische agenda rondom ouder worden in Zaanstad](#)
- [Metselen aan het Zaanse Mozaïek actualisatie woonvisie 2019](#)
- [Strategienota Kogerveldwijk](#)
- [Perspectief Kogerveldwijk](#)
- [Uitvoeringsagenda Wonen 2019-2024](#)

2.5 Programma Buitenruimte, vastgoed en bereikbaarheid

Portefeuillehouder(s): Tuijn, Breunese, Groothuismink, Onclin, Slegers

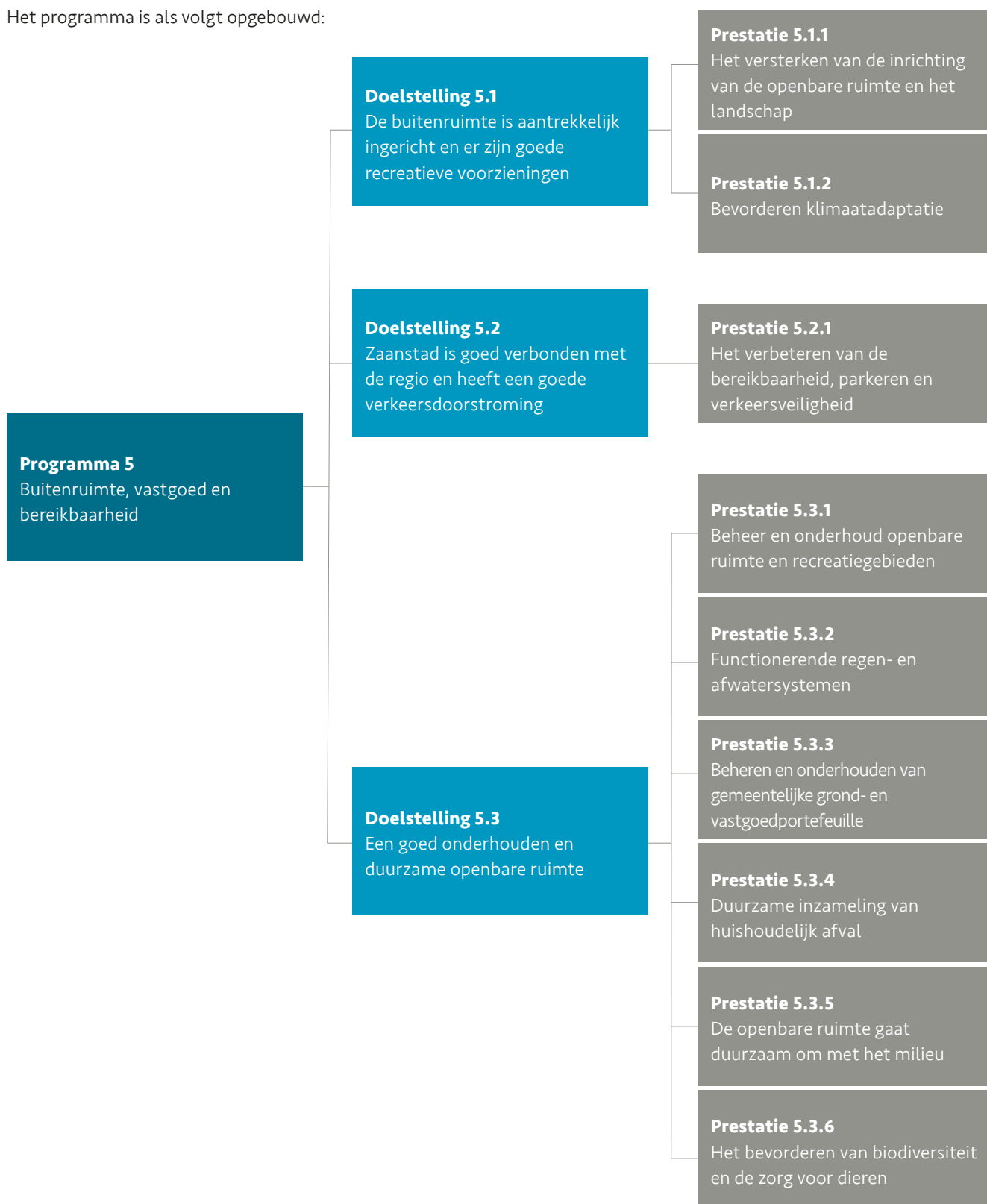
Programmadoelstelling en de rol van de gemeente

Zaanstad groeit de komende jaren van een stad van 155.000 naar 200.000 inwoners. Als gevolg van de stedelijke verdichting neemt de druk op de buitenruimte toe. Meer mensen zullen gebruik maken van schaarser wordende buitenruimte. Zij willen zich kunnen verplaatsen in de stad en in de regio, hun auto of fiets parkeren en goede plekken vinden om te recreëren. Daarbij bewaken wij het open landschap als belangrijke kernkwaliteit voor de stad en regio. Naast

de toenemende druk stellen ontwikkelingen als de klimaatverandering, de energietransitie, de circulaire economie en de vergrijzing eisen aan de inrichting en het beheer en onderhoud van de buitenruimte.

De gemeentelijke grond- en vastgoedportefeuille is compact en wordt duurzaam onderhouden.

Het programma is als volgt opgebouwd:

Terugblik en realisatie 2022

Het vergroenen van de openbare ruimte is één van de ambities uit het coalitieakkoord. Er is gestart met het vormgeven van het programma vergroening. Doel van het vergroeningsprogramma is uitvoering geven aan beleid op het gebied van bomen, klimaat en biodiversiteit en als programma verbinding te zoeken met alle plannen die gemaakt worden voor de openbare ruimte.

Bij gebiedsontwikkelingen en bij vervangingsinvesteringen wordt in toenemende mate rekening gehouden met klimaatveranderingen. Zo worden de eerste resultaten van het uitvoeringsplan klimaatadaptatie ook buiten zichtbaar in de Schildersbuurt, het Stadhuisplein en andere plekken waar tegels verwijderd zijn en groen is teruggeplaatst. Ook is ingezet op meer bewustwording bij bewoners door informatiecampagnes via diverse media, is er meer dan 1.000

keer gebruik gemaakt van de regentonsubsidie en zijn meer geveltuintjes aangelegd. Samen met scholen en schoolbesturen vergroenen we schoolterreinen.

Er is gewerkt aan de aanpak 'Grip op stikstof'. De doelstelling is om stikstofdepositie in natuurgebieden te verminderen/voorkomen. De Integrale Gebiedsvisie Polder Westzaan is vastgesteld door het bestuur. Hiermee is een belangrijke stap genomen voor de bescherming en ontwikkeling van de polder Westzaan. Op basis hiervan wordt een uitvoeringsplan opgesteld dat leidt tot concrete maatregelen.

Er zijn ontwikkelingen op een aantal verkeerskundige projecten. Zo is er begonnen met de realisatie van de nieuwe Zaanbrug. Een tijdelijke brug garandeert de bereikbaarheid van de omgeving rondom de brug. Ook is de aanbesteding voor het hoofdcontract van het project AVANT (Thorbeckeweg) gestart. Verder zijn er voor het project Guisweg twee MER-alternatieven van de nieuwe autoverbindingsweg uitgewerkt.

Andere ontwikkelingen die van invloed zijn geweest op gemeentelijke projecten zijn de kostenstijging in de grond-, weg- en waterbouw, het gebrek aan grondstoffen en de schaarste in de arbeidsmarkt. Volgens het CBS zijn de kosten voor oktober 2022 ten opzichte van oktober 2021 met 17,3% gestegen. Gemeentelijke projecten en ook het onderhoud van de openbare ruimte zijn daarmee het afgelopen jaar duurder geworden. Het gebrek aan grondstoffen zorgt ook voor vertraging of uitstel van projecten.

Ook is het moeilijk om voldoende personeel te vinden. Dat geldt voor de gemeente en ook voor bedrijven waar de gemeente van afhankelijk is zoals nutsbedrijven en aannemers. Dit heeft onder meer effect op inzet die kan worden gepleegd op de projecten van het Zaans Mobiliteitsplan en het Meerjareninvesteringsprogramma voor de openbare ruimte.

Indicatoren						
	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Begroting 2022	Realisatie 2022	Streefwaarde	Bron
% Inwoners dat tevreden is over de Verkeersveiligheid in eigen buurt	43%	40%	60%	42%	70%	Zaanpeiling
% Inwoners dat tevreden is over de Bereikbaarheid van de buurt per fiets	92%	92%	90%	91%	90%	Zaanpeiling
% Inwoners dat tevreden is over de Bereikbaarheid van de buurt per auto	79%	79%	80%	79%	80%	Zaanpeiling
% Inwoners dat parkeren als grootste probleem in de buurt ziet	19%	21%	20%	19%	10%	Zaanpeiling
% Areaal openbare ruimte met een onderhoudsachterstand	18%	17%	19%	nbn	19%	Gemeentelijke registratie
% Hoeveelheid gescheiden afval als aandeel van de totale hoeveelheid ingezameld afval	54%	nbn	56%	nbn	60%	HVC

Doelstelling 5.1 De buitenruimte is aantrekkelijk ingericht en er zijn goede recreatieve voorzieningen

De buitenruimte is goed ingericht en nodigt uit om in te verblijven en te recreëren. Binnenstedelijke woningbouw gaat concurreren met de verschillende andere functies die in de buitenruimte een plek hebben. De kwaliteit van de buitenruimte wordt steeds meer bepaald door de beschikbaarheid van ruimte. Daarom gaat Zaanstad de schaarse ruimte hoogwaardig inrichten. Met deze hoogwaardige inrichting wordt de gebruikswaarde van de openbare ruimte vergroot. Ook het buitengebied, gezien als een belangrijke kernkwaliteit van de stad, wordt beter ontsloten voor recreatief medegebruik.

Ook de effecten van de klimaatverandering vragen om een andere inrichting van de openbare ruimte.

Verstedelijking van de openbare ruimte zal ertoe leiden dat er toenemende mate behoefte is aan voldoende bergingscapaciteit bij droogte en extreme regenval. Daarnaast zal er ruimte moeten zijn om in periodes van hitte voldoende schaduwplekken te hebben waar met name kwetsbare groepen in de samenleving verkoeling kunnen vinden.

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties:

Prestatie 5.1.1 Het versterken van de inrichting van de openbare ruimte en het landschap

Bij de grote stedelijke ontwikkelingen in Zaanstad hoort een toekomstbestendig ingerichte openbare ruimte. Groen en water in en om de stad zijn belangrijke vestigingsfactoren en bieden volop ruimte voor recreatief gebruik dat goed is voor de gezondheid van de Zaanse kanters. Vergroening van

de leefomgeving is een uitgangspunt. De nieuwe en de bestaande woongebieden moeten bewoners uitnodigen tot recreëren en bewegen. Er zijn goede verbindingen naar het buitengebied voor voetgangers en fietsers. De recreatieve mogelijkheden van de (vaar)wateren worden benut.

Activiteiten en realisatie

Realiseren Uitvoeringsagenda Groen- en Waterplan

De Integrale Gebiedsvisie Polder Westzaan is vastgesteld door het bestuur. In het najaar is gestart met het opstellen van een integraal uitvoeringsprogramma.

Er is gestart op gemeentelijke percelen in de Krommenieër Woudpolder met een inventarisatie naar mogelijkheden om het weidevogelbeheer en klimaatbestendigheid te verbeteren. Zo ook met een inventarisatie om te komen tot een plan van aanpak duurzaam Varen. Maatregelen en projecten op het gebied van biodiversiteit zijn opgepakt (Puntensysteem Natuurinclusief bouwen, Meetnet Biodiversiteit, vleermuisvriendelijke verlichting) en de planvoorbereiding van Buitenpoort station Wormerveer is opgepakt. Ook is er budget besteed aan recreatieve voorzieningen, waaronder fietspad naar sportpark Omzoom, het boerenlandpad bij Kreekrijk en het Schanzzichtpad, in samenwerking met de recreatieschappen.

Inspelen op gebiedsontwikkeling

De Omgevingsvisie Zaans Buiten is ontwikkeld in 2022. Bij bouwplannen en bestemmingsplannen adviseren we hoe we stedenbouwkundige ontwikkelingen willen toepassen.

Kwaliteit voor verblijfsruimte

We willen de kwaliteit van het groen in de openbare ruimte en de verbinding met het landschap verbeteren. In de planvorming krijgen de kwaliteitsambities steeds meer plek. Zo wordt er gewerkt aan een kwalitatief hoogwaardige inrichting van de Zaanweg-oost, en wordt de vergroeningsopgave meegenomen bij de herinrichting van het Pontplein. Het vergroten van de kroonbedekking vindt onder meer plaats speelplaats Claude Monetstraat.

Transities landelijk gebied

In samenwerking met regionale (Regiegroep Laag Holland, MRA) en landelijke partners (Klimaatkoord-Veenweidestrategie) werkt Zaanstad aan concrete plannen om bodemdaling en stikstofdepositie in onze natuurgebieden te verminderen/voorkomen.

Prestatie 5.1.2

Bevorderen klimaatadaptatie

De openbare ruimte wordt zo ingericht dat de effecten van klimaatverandering voldoende kunnen worden opgevangen (zie ook programma 2). De opwarming van de aarde heeft een aantal negatieve effecten op het klimaat. Bij klimaatadaptatie wordt geanticipeerd op: hittestress, extreme wateroverlast, droogte en risico op hoog water/stormen. Samen met andere partners worden maatregelen in beeld gebracht die in de periode 2021-2050 tot uitvoering worden gebracht.

Activiteiten en realisatie

De bestaande stad klimaatbestendig

Bij gemeentelijke vervangingsprojecten in de openbare ruimte zijn diverse klimaatadaptatieve maatregelen genomen. Een voorbeeld is de Schildersbuurt waar wateropvang in de openbare ruimte is vergroot en groene parkeerplaatsen zijn gerealiseerd. Met dit project wordt ervaring opgedaan in het dagelijks onderhoud met nieuwe inrichtingsconcepten.

De nieuwe stad klimaatbestendig

Bij de ontwikkelde gebieden hebben we rekening gehouden met de klimaatveranderingen. We hanteren daarbij de 'Basisveiligheidsniveaus klimaatbestendige nieuwbouw'. Bij elk ruimtelijk plan vragen we een klimaatstresstest. Dit is opgenomen in de standaarden voor Anterieure Overeenkomsten en in de toelichting op het bestemmingsplan. We besteden extra aandacht aan het goed toepassen van deze afspraken bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Voor de bevordering van biodiversiteit en het vergroenen van daken en gevels, maken we een afwegingskader.

Klimaatbestendig handelen stimuleren

We willen klimaatbesteding handelen bij bewoners en bedrijven stimuleren. Daarom leggen we geveltuintjes aan die bij bewoners in onderhoud komen. Ook heeft de gemeente in het kader van Operatie Steenbreek en Tegelwippen tegels opgehaald bij particulieren als deze hun tuin gingen vergroenen. Daarnaast konden bewoners gebruik maken van een regentonsubsidie. Zo is er ruim 200 ton aan tuinbestrating opgehaald en zijn ruim 1.000 regentonnen aan bewoners verstrekt.

Er zijn, met steun van de gemeente, vier groene schoolpleinen gerealiseerd. Ook zijn er in de nabijheid van een aantal schoolpleinen bomen geplant.

Op social media via de WATZR-campagne en op de gemeentelijke website is regelmatig aandacht geweest voor klimaatadaptatie.

Regionale samenwerking

In het kader van de regionale samenwerking is subsidie aangevraagd voor de Impulsregeling klimaatadaptatie van het Rijk. Voor Zaanstad is € 722.960 (incl. btw) aan subsidie toegekend voor het stimuleren en versnellen van klimaatadaptatieve maatregelen in de bestaande openbare ruimte. De projecten die profiteren van de subsidie zijn: aanleg van geveltuinen, verbeteren van boom-groeiplaatsen, AVANT, herinrichting Duinkerken en Kruisstraat (Krommenie), aanpak Guisweg, Hembrugbos en Hofwijk-Noord (Zaandam). Er is ook een subsidieaanvraag ingediend bij het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier voor de groen-blaue schoolpleinen en het verwijderen van onnodige verharding; het toekenningsbesluit volgt in 2023.

Koppelkansen

Er is gewerkt aan het ontwikkelen van een puntensysteem voor natuur-inclusief bouwen. Zie ook 5.3.6.

Doelstelling 5.2

Zaanstad is goed verbonden met de regio en heeft een goede verkeersdoorstroming

Zaanstad is een stad die goed bereikbaar is vanuit de regio en ook de bereikbaarheid binnen de stad is goed. Er is een goed openbaar vervoersnet dat het hoofdwegenet ontlast. Inwoners kunnen zich met openbaar vervoer, per auto, per fiets of te voet op een veilige wijze verplaatsen door de stad. Ook mensen met een beperking krijgen ondersteuning om op pad te kunnen gaan. Daarmee levert de buitenruimte een belangrijke bijdrage om te komen tot een inclusieve maatschappij, waarin iedereen goed kan meedoen (zie ook programma 3).

Er is een toename van het aantal mensen dat zich met de fiets verplaatst en men is in staat om ook grotere afstanden af te leggen. De elektrische fiets heeft grote impact op hoe we ons vervoeren. De komende jaren wordt ingezet op het verbeteren en het uitbreiden van het fietsnetwerk. Daarbij wordt ook gekeken naar goede voorzieningen die bij dit gebruik horen zoals de mogelijkheden om veilig de fiets te kunnen stallen en het realiseren van oplaadvoorzieningen.

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties:

Prestatie 5.2.1

Het verbeteren van de bereikbaarheid, parkeren en verkeersveiligheid

Door de sterke groei van de stad komt de bereikbaarheid onder druk te staan (zie ook programma 4). Zaanstad streeft naar een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Een goed bereikbare stad met een goede bereikbaarheid over land en over water. Een stad die goed is verbonden met de regio en die een verkeersveilig en goed werkend verkeersnetwerk heeft voor alle modaliteiten zoals openbaar vervoer, auto en fiets. De duurzaamheidstransitie en stedelijke verdichting hebben grote gevolgen voor mobiliteit en parkeren.

Activiteiten en realisatie

Verbeteren aansluiting met de regio

De aanbesteding voor het hoofdcontract van het project AVANT (Thorbeckeweg) is gestart. Vooruitlopend is buiten alle voorbereidende werkzaamheden gestart met het verleggen van kabels en leidingen en het bouwrijp maken van de locatie voor het nieuwe tankstation.

Verder zijn er voor het project Guisweg twee MER-alternatieven van de nieuwe autoverbindingsweg uitgewerkt. De bestuurlijke partners in het project Guisweg hebben als voorlopig voorkeursalternatief, het alternatief van de Zuidelijke Ligging vastgesteld. Dit is in lijn met het besluit van de raad.

Het Landschapsplan Verbinding A8-A9 Stelling van Amsterdam is door Provinciale Staten vastgesteld en vervolgens aan Unesco ter beoordeling aangeboden.

Voor wat betreft de afwaardering van de A7/Prins Bernhardweg is een met Rijkswaterstaat afgestemd voorlopig ontwerp opgesteld en is de benodigde financiële bijdrage van het Rijk daaraan succesvol aangevraagd.

Verruimen openstellen Busbrug

Onder de geldende regelgeving is het verkrijgen van een stikstofvergunning problematisch. Er loopt momenteel een procedure voor een passende beoordeling. Dat heeft nog niet tot een uitkomst geleid. Inmiddels is door de uitspraak van de Raad van State de bouwvrijstelling komen te vervallen.

De motie 'Derde ontsluiting Westerwatering' is aangenomen. Begin 2023 komt er in samenhang met de Busbrug en de centrumontwikkelingen een voorstel voor een onderzoeksopzet.

Er is begonnen met de realisering van de nieuwe Zaanbrug. Een tijdelijke brug garandeert de bereikbaarheid van de omgeving rondom de brug. Ook is begonnen met de bouw van de nieuwe Zaanbrug.

Parkeernota

Er is een start gemaakt met het actualiseren van het parkeerbeleid. Allereerst is een uitgebreide inventarisatie gemaakt van het beschikbare materiaal en is ingegaan op de diverse vragen over parkeren binnen de diverse ontwikkelc.q. MAAK-gebieden.

Besluitvorming heeft plaatsgevonden over het verbeteren van de verkeersveiligheid op Provincialeweg N203 ter hoogte van de Witte Veerstraat en de Prunuslaan waarbij besloten is om op deze locaties een verkeersregelinstallatie aan te leggen.

Verbeteren verkeersveiligheid

Het afgelopen jaar heeft de gemeente ingezet op gedragsbeïnvloeding. Zo waren er meer 'Doortrappen' activiteiten, meer acties bij campagnes en meer lessen en acties op school. Er zijn ook aandachtlocaties aangepakt en er zijn onderzoeken uitgevoerd naar bijvoorbeeld schoolomgevingen.

Onderzoek HOV ZaanIJCorridor (Zaanstad - Amsterdam-Noord)

De onderzoeken naar de oplossingsrichtingen voor de verbetering van de ov-verbinding op de lange termijn zijn afgerond. De gezamenlijke partijen kiezen voor de middellange termijn voor een Bus Rapid Transit systeem met de ambitie dit (gefaseerd) om te zetten naar een tramsysteem. Het college en de gemeenteraad zijn geïnformeerd.

Aanbesteding openbaar vervoer

De aanbestedingsprocedure met betrekking tot de nieuw te verlenen concessie is afgerond. Vervoersbedrijf EBS verzorgt vanaf 10 december 2023 het busvervoer in Zaanstreek en in Waterland voor een looptijd van 10 jaar.

Zaanferry

In september 2022 is de samenwerking met rederij Lee, die de Zaanferry liet varen, beëindigd.

Zaans Mobiliteitsplan(ZMP)

Om te komen tot een Uitvoeringsplanning voor het ZMP zijn voor alle projecten factsheets opgesteld. De factsheets geven informatie over samenwerking met externe partijen, het beschikbare budget, de relatie met andere projecten, de beschikbare capaciteit en de prioriteit die aan deze maatregel moet worden gegeven. In Q1 van 2023 wordt een uitvoeringsprogramma met voorstel voor prioritering van projecten ter besluitvorming aangeboden.

Doelstelling 5.3 Een goed onderhouden en duurzame openbare ruimte

De openbare ruimte wordt goed onderhouden. Goed onderhoud draagt bij aan de aantrekkelijkheid van de stad en nodigt uit om in de openbare ruimte te bewegen, te werken, te verblijven en te recreëren.

De openbare ruimte houdt rekening met de natuur en het milieu en draagt zo bij aan een duurzame samenleving. Dit beperkt zich niet alleen tot goede voorzieningen. Het is ook belangrijk dat inwoners zich verantwoordelijk voelen voor een prettige duurzame openbare ruimte en zich bewust zijn van de effecten van hun handelen op natuur en milieu.

Naast openbare ruimte heeft de gemeente ook een vastgoedportefeuille. De gemeente streeft naar een duurzame wijze van beheer van het maatschappelijk vastgoed, zodat we voldoen aan de eisen van deze tijd.

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties:

Prestatie 5.3.1 Beheer en onderhoud openbare ruimte en recreatiegebieden

De gemeente zorgt voor een schone en veilige verblijfsruimte, nette begraafplaatsen en goede recreatieve voorzieningen. Bewoners en bedrijven worden zoveel mogelijk betrokken bij het onderhoud van de openbare ruimte. Dat versterkt het gezamenlijke gevoel van verantwoordelijkheid voor de omgeving en de sociale cohesie in buurten.

Activiteiten en realisatie

Onderhoud van de openbare ruimte

Bij het onderhouden van de openbare ruimte wordt gebruik gemaakt van de inzet van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Vanuit het sociaal wijkteam, Werkom, Werken of meedoen en het Jongerenloket worden de aanmeldingen hiervoor gedaan. ZaanStart kan ingezet worden als stap voor een kandidaat uit de bijstand. Er zijn 52 mensen ingezet. Hiervan zijn er 36 uitgestroomd, waarvan 7 naar regulier werk.

Vermindering van het aantal ingezette mensen hangt samen met verandering van de arbeidsmarkt. Kandidaten die nu in de bijstand zitten hebben veelal een grotere afstand hebben tot de arbeidsmarkt. Er is hierdoor minder toestroom van kandidaten. ZaanStart en de sociale wijkteams zijn in gesprek over de inzet van ZaanStart voor deze groep en wat er nodig is.

Er zijn voorbereidingen getroffen voor besluitvorming over het plan van aanpak Inlopen onderhoudsachterstanden. Dit zal in 2023 besproken worden met de raad.

Meldingen op tijd afhandelen

In totaal zijn bij de gemeente 24.384 meldingen gedaan over de openbare ruimte. 94% van de meldingen is op tijd afgehandeld.

Daarnaast is gewerkt aan het verbeteren van het proces van afhandeling van de meldingen. Hiervoor een supervisor aangesteld.

Het vervangen van de openbare ruimte

De projecten uit het Meerjaren Investeringsplan MIP 2022 zijn gerealiseerd. Hierbij is zoveel mogelijk rekening gehouden met de ontwikkelingen in de stad en werkzaamheden van externe partijen zoals de nutsbedrijven en de woningbouwcorporaties. Er is bij de vervangingen ook rekening gehouden met de ambities van andere beleidsvelden zoals klimaatadaptatie en duurzaamheid. Daardoor is de betreffende openbare ruimte weer toekomstbestendig. Gerealiseerde vervangingsprojecten zijn Allanstraat/ Zuideinde in Westzaan, Weverstraat/Iepenstraat in Krommenie en Kleurenbuurt Zuid in Zaandam.

Door onder andere de oorlog in de Oekraïne zijn de levertijden op bepaalde grondstoffen en producten langer dan gebruikelijk. Dit heeft effect gehad op de planning van projecten. De uitvoering van een aantal projecten (of delen daarvan) is daardoor doorgeschoven naar 2023.

Begraafplaatsen

De toekomstscenario's die in de nota Begraafplaatsen staan zijn onderzocht. In mei is een voorstel voorgelegd aan de gemeenteraad en in juni is daarover een informatiebijeenkomst voor de raad georganiseerd. Via de besluitvorming over de 'Begroting 2023-2026' is structurele dekking voor de exploitatie van de begraafplaatsen gerealiseerd. Ook de beheerverordening voor de begraafplaatsen is aangepast. Daarmee is het mogelijk gemaakt om op de drie

grootste begraafplaatsen het grafrecht voor onbepaalde tijd uit te geven.

Met de stichting Zaanse Islamitische Organisaties in Samenwerking in Zaanstad (ZIOS) zijn besprekingen gaande over het realiseren van islamitische begraafplaats in Zaanstad. Door het ZIOS is een eerste opzet voor een bedrijfsplan opgesteld. Dit wordt de komende tijd verder uitgewerkt.

Toegankelijkheid

Voor alle centrum- en stationsgebieden is er een schouw op toegankelijkheid gedaan. Daaruit zijn adviezen voor aanpassingen voortgekomen. Die aanpassingen zijn meegenomen in geplande herinrichtingsprojecten. Dat geldt ook voor het verbeteren van de toegankelijkheid van bushaltes en van diverse plekken waarover inwoners meldingen hebben gedaan.

Vanwege het vaak in storing staan van de roltrappen Ankersmidplein, is er een onderzoek uitgezet ten behoeve van het verbeteren van de betrouwbaarheid van de roltrappen.

De Wegwijzer Inrichting Openbare Ruimte Zaanstad (WIORZ) is herzien, hierin zijn specifieke richtlijnen voor Toegankelijkheid opgenomen.

Beheer en onderhoud van recreatiegebieden

De recreatieschappen zijn een Beleidsplan Recreatief Netwerk Laag-Holland en Haalbaarheidsstudie De Kil (als overblijfsel van de Oer-II) aan het opstellen. De studie gaat na hoe invulling aan recreatieve voorzieningen (kanoën, fietsen, wandelen, vismigratie) op en langs de Kil wordt gegeven. Beide documenten worden in 2023 afgerond.

In Saendelft en Omzoom is, als uitvoering van het Groenen Waterplan het wandelnetwerk uitgebreid en is een boerenlandpad tussen Busch & Dam en de Noorderweg aangelegd. Ook is het Schanszichtpad opgeknapt en voor het publiek opengesteld.

Prestatie 5.3.2

Functionerende regen- en afwatersystemen

De gemeente streeft naar een doelmatige en milieuverantwoorde inzameling en afvoer van regen- en afvalwater. Daarbij wordt samengewerkt met partners in de waterketen zoals het drinkwaterbedrijf en het hoogheemraadschap.

Activiteiten en realisatie

Onderhoud van de riolering

Het gemeentelijk rioolbeheer richt zich op een doelmatig beheer en onderhoud van de riolering volgens een actueel beleidskader. Het is het van belang het riool regelmatig te reinigen en te inspecteren. Goede inspectiegegevens zijn nodig om tot goede investeringsbeslissingen te komen.

De riolering in Oud Zaanwijk-Noord, Langeheit, het Witte Dorp en de Beemsterstraat en omgeving (Assendelft) is gereinigd en geïnspecteerd. Zo ook is de riolering in Noorderham, de Van Bloisstraat (Krommenie), Kogerveld en Poelenburg (Zaandam) gereinigd.

Verminderen kapitaallasten

Om de kapitaallasten van de riolen te verlagen is sinds 2019 begonnen met sparen voor de vervangingsinvesteringen. Er is in 2022 € 5,1 mln. gespaard (€ 65,15 per heffingseenheid). Dit is conform de begroting.

Vervangingen van de riolering

De onderhoudsachterstanden voor riolering zijn ingelopen. Bij het inplannen van rioolvervanging is een goede afstemming met andere projecten in de openbare ruimte noodzakelijk. Om dit te bereiken werken we het investeringsplan jaarlijks bij.

De riolering in een deel van 't Kalf, de Venenbuurt, Schrijfstersbuurt en bij de Grote Tocht is vervangen. De openbare ruimte is heringericht, overige kabels en leidingen zijn vernieuwd en bij de Grote Tocht is waar mogelijk materiaal hergebruikt.

Systeemoverzicht Stedelijk Water (SSW)

De gemeente Zaanstad en het hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier zijn gestart met het Systeemoverzicht Stedelijk Water; de databestanden voor het rekenmodel zijn op orde gebracht. Concrete resultaten komen in 2023 beschikbaar.

Samenwerking in de waterketen

Binnen de deelregio Zaanstreek-Waterland is de Visie afvalwaterketen afgerond. De visie schetst een vergezicht (2050+) en dient in het nieuwe verbeterd Gemeentelijk rioleringsplan (vanaf 2025, onder Omgevingswet als Water- en Rioleringsprogramma) als beleidskader.

In het kader van het project Indirecte lozingen is op elk van de vijf thema's voortgang geboekt:

- Capaciteit en budget;
- Netwerk in beeld;
- Ken uw lozingen;
- Gezamenlijk borgen van kaders voor afvalwater;
- Juiste prikkels voor bedrijven.

Voor de nadere uitwerking is de focus gelegd op het deelproject Capaciteit en budget.

Prestatie 5.3.3

Beheeren en onderhouden van gemeentelijke grond- en vastgoedportefeuille

Zaanstad streeft naar een duurzame en compacte grond- en vastgoedportefeuille, die zowel de kerntaken van de gemeente faciliteert als ook de gebiedsontwikkeling uit MAAK.Zaanstad.

Activiteiten en realisatie

Beheer en onderhoud van de vastgoedportefeuille

De meerjaren-onderhoudsplannen voor het gemeentelijk vastgoed zijn uitgevoerd conform de gebruikelijke cyclussen en hebben het gewenste resultaat. Daarnaast wordt correctief en niet-gepland onderhoud uitgevoerd, maar binnen de gestelde kaders en financiële randvoorwaarden. Ook is bij onderhoud en vervangingen daar waar mogelijke verduurzaming meegenomen.

Het verduurzamen van gemeentelijk vastgoed

Er is doorgegaan met het project 'verduurzamen van het gemeentelijk vastgoed'. Er zijn zonnepanelen geplaatst, er is energiereductie behaald door na-isolatie en technische installaties zijn zo mogelijk energiezuiniger gemaakt of vervangen. Deze werkzaamheden worden gedurende het regulier onderhoud gepland op het natuurlijke moment. Daarmee voorkomen we vervroegd afschrijven. Bij maatregelen wordt getoetst of ze binnen de kaders vallen van zowel technische als financiële haalbaarheid.

Prestatie 5.3.4

Duurzame inzameling van huishoudelijk afval

Zaanstad streeft naar halvering van de hoeveelheid restafval. Dit streven komt voort uit de Zaanse ambitie om een klimaatneutrale stad te worden en uit landelijke doelstellingen met betrekking tot het hergebruik van grondstoffen en reductie van restafval bij huishoudens (zie ook programma 2). Daarvoor is een grote omslag nodig. Zorgvuldig omgaan met grondstoffen is hierbij essentieel. Het beheersen van de gemeentelijke lasten en lasten van de inwoners is een belangrijk bijkomend effect. Het doel is om zo veel mogelijk grondstoffen buiten de afvalzak (restafval) te houden en kringlopen van grondstoffen te sluiten.

Activiteiten en realisatie

Inzameling huishoudelijk afval

Ten opzichte van 2021 waarin 204kg restafval per inwoner werd ingezameld is in 2022 naar verwachting (o.b.v. bekende gegevens eerste drie kwartalen) een reductie van ongeveer 5kg gerealiseerd. De landelijke VANG-doelstelling van 100kg restafval wordt nog niet behaald. Het huidige Grondstoffenplan is geëvalueerd en hier zijn aanbevelingen uit naar voren gekomen voor een verdere daling van het restafval en een hoger scheidingspercentage van de grondstoffen. Deze aanbevelingen worden verder uitgewerkt.

Buitengebied

In bepaalde delen van het stedelijk gebied hebben huishoudens vier minicontainers. Dit gaat om gebieden waar geen ruimte is voor ondergrondse containers. Er is geen inzet op nodig geweest.

Optimalisatie van ondergrondse inzamelloccaties

Het Grondstoffenplan is afgerond. Dit betekent dat bijna heel Zaanstad over is op het nieuwe inzamelsysteem en alle ondergrondse inzamelloccaties geplaatst zijn.

Realisatie bedrijfsplan ZNMC

Er is een traject doorlopen om tot een bouwvergunning met bestemmingswijziging te komen. De bouwvergunning is afgegeven en in de tweede week van 2023 onherroepelijk geworden. Er kan gestart worden met de realisatie van de nieuwbouw voor het ZNMC. Deze nieuwbouw wordt zoveel mogelijk circulair gerealiseerd (80%-90%).

Verbeteren van de communicatie

Veel aandacht is besteed aan communicatie over bomen, groen en afval. Denk onder andere aan promotie voor de Lijst Beschermde Bomen, de campagne 'bloembollen in boomspiegels', de campagne maabeleid (met proefveldjes) en de campagnedag over zwerfafval in Zaanstad centrum. De website buitengewoon.zaanstad.nl is hierbij ingezet en verder ontwikkeld.

Prestatie 5.3.5

De openbare ruimte gaat duurzaam om met het milieu

Zaanstad gaat in de openbare ruimte duurzaam om met grondstoffen en materialen en dringt het energieverbruik in de openbare ruimte terug (zie ook programma 2). Daar waar energie wordt gebruikt, gebeurt dat met duurzaam opgewekte energiebronnen. Binnen de inkoopcategorie grond-, weg- en waterbouw (GWW) wordt in 2019 het duurzaam inkopen geïmplementeerd.

Activiteiten en realisatie

Duurzaam inkopen GWW (Grond-, weg- en waterbouw)

Er is in de organisatie bewustwording en draagvlak gecreëerd op het gebied van duurzaamheid door trainingen en bijeenkomsten. Specifieke thema's hierbij zijn o.a. CO₂-prestatieladder, Ambitiweb, Dashboard SKAO geweest. Ook zijn de moederbestekken van Duurzaam beton, Biobased materialen en Asfalt aangepast. Daarnaast zijn er in projecten pilots gestart op het gebied van hergebruik van materialen, circulair wegdek bij bruggen, beperking grondafvoer, duurzaamheid als gunningscriterium en de MVIZ-tool (Maatschappelijk Verantwoord Inkopen).

Het duurzaam omgaan met energie

Er is 6,5% meer ledverlichting geplaatst dan gepland, circa 2.200 armaturen. Tevens is, als uitvoering van het Groen en Waterplan gestart met het plaatsen van vleermuisvriendelijke verlichting langs, door de ecooloog opgegeven, routes voor vleermuizen.

Het totaal aan vervangen armaturen in 2022 bedraagt 8,5% van het areaal.

Laadpalen

Er zijn circa 52 laadpalen (104 laadpunten) geplaatst in de openbare ruimte. In totaal zijn er nu binnen de gemeente Zaanstad circa 616 publieke laadpunten. Op dit moment zijn er nog circa 81 laadpalen (162 laadpunten) in voorbereiding. De uitvoering is gestagneerd door leveringsproblemen van onderdelen bij de leverancier van laadpalen.

Verduurzamen en optimaliseren gebruik van het gemeentelijk wagenpark

Afgeschreven personenauto's zijn vervangen door elektrische auto's. Investeren in zwaar materiaal is onderzocht en uitgesteld tot er goede duurzame oplossingen zijn die de bedrijfsvoering niet in gevaar brengen. Zo is de verwachting dat er in 2025 mogelijkheden zijn voor elektrische vuilniswagens die passen bij onze bedrijfsvoering. Tot die tijd huren we vrachtwagens die op diesel rijden.

Prestatie 5.3.6 Het bevorderen van biodiversiteit en de zorg voor dieren

De biodiversiteit in Zaanstad wordt bevorderd en Zaanstad zet zich in voor een goede opvang voor dieren.

Activiteiten en realisatie

Uitvoering dierenwelzijnsbeleid

Zaanstad heeft een subsidie verstrekt voor de juni-chipmaand waarmee tegen zeer gereduceerd tarief 71 katten in Zaanstad gechipt zijn. De gemeente is in gesprek met de provincie Noord-Holland over een gezamenlijke inzet op schuilstallen en preventie ter voorkoming van afschot van ganzen. Ook is de module dierenmishandeling opgenomen in de training over Huiselijk Geweld voor het sociaal domein. De vuurwerkvrije zones rond dier-locaties zijn ingevoerd en met de Zaanse Stichting Dierenzorg is een nieuw contract afgesloten.

Advisering biodiversiteit

Er is een ecologische gebiedenkaart opgesteld om te zien waar welke natuurwaarde waar aanwezig is. Op basis van deze kaart kan een visie op natuurwaarden worden opgesteld. Dit is een resultaat uit het Groen- en Waterplan.

Meten van de biodiversiteit

Het Meetnet Biodiversiteit heeft een doorstart gemaakt. Er zijn vrijwilligers geworven en opgeleid om diverse soorten planten en/of dieren te monitoren. Onder deskundige begeleiding slagen de vrijwilligers er goed in om waarnemingen te doen en op de goede manier te verwerken. Dit levert bruikbare informatie op over de stand van de Zaanse biodiversiteit. We zetten dit de komende jaren zo voort en vullen deze informatie aan met gegevens die andere organisaties verzamelen. In 2025 wordt een eerste trendrapportage opgeleverd.

Herziening van de Zaanse Leidraad flora en fauna

Er is de nieuwe leidraad flora en fauna gerealiseerd, bestuurlijk vastgesteld en in gebruik genomen.

Versterken biodiversiteit

Met de begroting 2023 zijn extra middelen beschikbaar voor meer ecologisch maaibeheer in Zaanstad. Inmiddels zijn de voorbereidingen gestart voor een nieuwe aanbesteding van het maaibestek voor de komende jaren waarmee dit nieuwe beleid tot uitvoering wordt gebracht.

Om de biodiversiteit te versterken is ingezet op het aanbrengen van vleermuisvriendelijke verlichting. Dit is hoofdzakelijk gebeurd bij foerageerroutes van vleermuizen. Er is een Bio-step gerealiseerd bij de herinrichting van de Twiskeweg. Dit zijn 'groene eilandjes' binnen de openbare ruimte die als doel hebben meer insecten, zoals wilde bijen en vlinders, aan te trekken.

Natuur-inclusief bouwen

Er is gewerkt aan het ontwikkelen van een puntensysteem voor natuur-inclusief bouwen en in 2023 gaan we hier mee aan de slag bij concrete projecten. Het puntensysteem beoogt dat alle nieuwe gebiedsontwikkelingen op een klimaatadaptieve manier bijdragen aan het behouden en verbeteren van de Zaanse biodiversiteit. Een ontwikkelaar kiest daarbij zelf welke maatregelen toepasbaar zijn in diens project.

Financiën

Buitenruimte, vastgoed en bereikbaarheid			(Bedragen x € 1.000)
	Begroting na wijziging	Realisatie	Vershil
Lasten	100.317	101.272	955
Baten	-74.827	-77.211	-2.384
Toevoegingen reserves	200	208	8
Ottrekkingen reserves	-11	-11	0
Saldo	25.679	24.259	-1.420

Toelichting op afwijkingen per programma

Toelichting saldo

In totaal is er op dit programma over 2022 een positief saldo van -€ 1,4 mln. Op een totale begroting van € 100 mln. vertegenwoordigt dat saldo een afwijking van 1,4%.

Het positieve saldo van -€ 1,4 mln. bestaat uit € 0,9 mln. hogere lasten en € 2,3 mln. hogere baten.

Hieronder volgt per onderdeel een toelichting.

Lasten

Het saldo op de lasten op het programma Buitenruimte, vastgoed en bereikbaarheid is € 0,9 mln. negatief. Daarvan heeft € 0,73 mln. betrekking op stijgende prijsontwikkeling van brandstof, energie en de materialen in de grond-, weg- en waterbouw (GWW-sector). De rest van het saldo (€ 0,17 mln.) heeft betrekking op de toegenomen sloop- en saneringskosten van gemeentelijk vastgoed.

Baten

Het saldo op de baten op programma Buitenruimte, vastgoed en bereikbaarheid is -€ 2,3 mln. positief. Daarvan heeft -€ 1,2 mln. betrekking op de verkoop van gemeentelijke gronden en incidentele erfpachtomzettingen. De gerealiseerde verkoopvoordelen worden toegevoegd aan het investeringsfonds en zijn zichtbaar in programma 7. Daarnaast zijn de baten gestegen (-€ 0,6 mln.) als gevolg van meer verhuur-, servicekosten- en erfpachtovereenkomsten. De rest van het saldo (-€ 0,5 mln.) heeft betrekking op

meerdere, relatief kleine opbrengstonderdelen in het programma (waterhuishouding werkzaamheden voor andere gemeenten, verhaalde schades op derden, hogere productieve uren door het Ingenieursbureau).

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen hebben een relatie tot dit programma:

- Vervoerregio Amsterdam
Mobiliteit
De banden met de Vervoerregio Amsterdam zijn in 2022 opnieuw aangehaald en versterkt. Zaanstad wil binnen het noordelijk deel van de vervoerregio weer de belangrijkste partner van de VRA worden. Versterken van de samenwerking met de VRA is er op gericht om meer gebruik te maken van de daar aanwezige expertise en biedt dit de mogelijkheid meer projecten op te pakken en hiervoor subsidie aan te vragen.
- Recreatieschap Alkmaarder en Uitgeestermeer
- Recreatieschap Twiske-Waterland
- Huisvuil Centrale
- Metropoolregio Amsterdam

Zie voor een verdere toelichting de Paragraaf Verbonden Partijen.

Kerncijfers

Zaanpeiling en andere enquêtes

	2019	2020	2021	2022	Bron
% Inwoners dat afval gescheiden aanbiedt	87%	91%	92%	92%	Zaanpeiling
% Inwoners dat andere vervoermiddelen dan auto gebruikt voor woon-werkverkeer	47%	44%	51%	51%	Zaanpeiling
Waardering inwoners voor het onderhoud van de openbare ruimte (schaal 0-10)	6,2	6,1	6,1	6,6	Zaanpeiling
% Bewoners dat tevreden is over de afhandeling van meldingen openbare ruimte	52%	49%	55%	51%	Zaanpeiling

Kerncijfers

	2019	2020	2021	2022	Bron
Hoeveelheid gescheiden afval als % van de totale hoeveelheid ingezameld afval	46%	54%	52%	nnb	HVC
Gemeentelijke en waterschapswegen (km)	559	559	559	561	CBS
Provinciale wegen (km)	27	27	27	27	CBS
Rijkswegen (km)	15	15	15	16	CBS
Aantal vierkante meter vervangen verhardingen (x 1.000)	202	210	151	170	Gemeentelijke registratie
Aantal meter geïnspecteerd riool	30.640	35.000	31.831	27.458	Gemeentelijke registratie

Kerncijfers

Aantal meter vervangen riolering	14.135	12.084	9.887	16.800	Gemeentelijke registratie
% Meldingen dat binnen de afhandelingstermijn wordt afgedaan	95%	93%	94%	94%	Gemeentelijke registratie
Aantal begrafenissen (excl. herbegraving)	209	232	220	229	Gemeentelijke registratie
Aantal mensen met afstand tot de arbeidsmarkt dat begeleiding ontvangt om te kunnen doorstromen naar regulier werk	116	46	50	52	Gemeentelijke registratie
Aantal mensen met afstand tot de arbeidsmarkt dat doorstroomt naar regulier werk	38	8	9	7	Gemeentelijke registratie
Aantal nieuwe maatschappelijk initiatieven op gebied van beheer en onderhoud openbare ruimte	95	137	n.v.t.	53	Gemeentelijke registratie

BBV indicatoren

	2019	2020	2021	2022	Bron
Gewicht restafval per bewoner per jaar (kg)	254	234	204	nmb	HVC

Beleidsnota's

- [Groen- en Waterplan](#)
- [Bomenbeleidsplan - 2009](#)
- [Beeldkwaliteitsplan buitengebied - 2009](#)
- [Provinciale Ruimtelijke Verordening \(PRV\)](#)
- [Deltaprogramma 2022 Ruimtelijke adaptatie](#)
- [Ruimte voor Parkeren, parkeernota Zaanstad - 2016](#)
- [Nota Onderhoud Kapitaalgoederen Openbare Ruimte](#)
- [Beheerverordening op de gemeentelijke begraafplaatsen in Zaanstad](#)
- [Verbreed gemeentelijk rioleringsplan 2020-2024](#)
- [Uitvoeringsplan klimaatadaptatie 2021-2026](#)
- [Rioolaansluitingsverordening](#)
- [Meetplan biodiversiteit Zaanstad](#)
- [Beleidsnota Dierenwelzijn 2009](#)
- [Beleidsplan 'Begraafplaatsen in beeld'](#)
- [Zaans Mobiliteits Plan 2021](#)
- [Werkplan Verkeersveiligheid 2021-2023](#)
- [Nota maaibeleid Zaanstad 2021](#)

2.6 Programma Veiligheid, handhaving en publieke dienstverlening

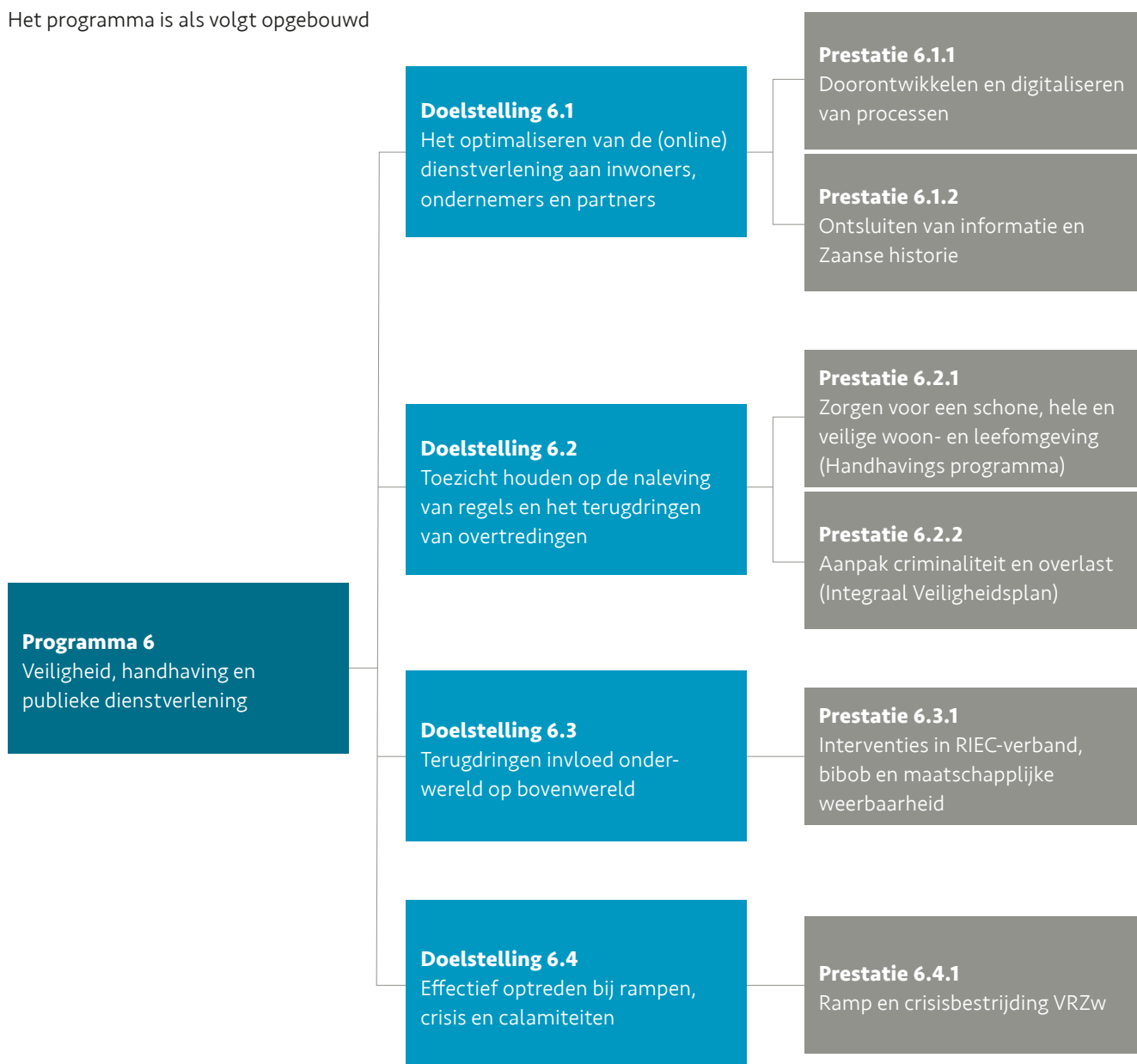
Portefeuillehouder(s): Hamming, Van der Laan, Slegers, Onclin, Tuijn, Breunesse

Programmadoelstelling en de rol van de gemeente

Zaanstad werkt samen met inwoners, ondernemers en partners aan een veilige en toekomstbestendige stad. Hierbij hanteren we een praktische doe-mentaliteit: niet wegkijken maar aanpakken waar nodig. We zijn actiegericht om misstanden te voorkomen én aan te pakken. We hebben oog voor de effecten van ontwikkelingen als verstedelijking, klimaatverandering en technologisering en passen onze werkwijze daarop aan. Voor inwoners en ondernemers biedt

Zaanstad een niveau van dienstverlening dat aansluit bij hun behoefte en bij de ontwikkelingen in de stad. Met de digitalisering van de dienstverlening voldoen we aan de verwachting van inwoners dat producten en informatie altijd en overal kunnen worden opgehaald. Tegelijkertijd hebben we aandacht voor hen die niet digitaal mee kunnen, ook in het licht van de vergrijzing.

Het programma is als volgt opgebouwd

Terugblik en realisatie 2022

Voor externe dienstverlening was afgelopen jaar de uitvoeringsagenda van de visie op dienstverlening, de leidraad om de dienstverlening verder te verbeteren.

Burgers zoeken op verschillende manieren contact met de gemeente: in persoon, telefonisch, via contactformulieren op de website en via WhatsApp. Het aantal personen dat telefonisch contact opneemt is nog steeds veel hoger dan voor de Corona crisis. Ook het aantal bezoeken aan de website blijft stijgen.

De toegankelijk van de website Zaanstad.nl is in 2022 verder verbeterd. Deze is nu nog beter leesbaar voor mensen met een beperking en mensen die de Nederlandse taal niet machtig zijn. Daarnaast is in de hal van het stadhuis een informatiepunt geopend, waar burgers zonder afspraak

terecht kunnen voor persoonlijk contact met een medewerker van de gemeente.

Verder heeft gemeente Zaanstad in 2022 ingezet op voortzetting van het programma Helder Zaan! en is aangehaakt bij het landelijke programma Direct Duidelijk.

Afspraken bij de afdeling Burgerzaken vinden alleen op afspraak plaats. Het aantal afspraken is in 2022 iets gedaald ten opzichte van 2021. De afdeling Burgerzaken biedt sinds juni 2022 in samenwerking met de RDW de mogelijkheid om digitaal een nieuw rijbewijs aan te vragen. Van deze mogelijkheid wordt veel gebruik gemaakt. Deze e-dienst voegde Burgerzaken in 2022 toe aan de lijst van e-diensten die al eerder beschikbaar waren.

Denk hierbij aan onder andere om de aangifte verhuizingen, wijziging naamgebruik, aanvragen uittreksel BRP en vermis-sing reisdocument.

Gemeente Zaanstad wil dat producten/diensten voor alle inwoners toegankelijk zijn. Daarom kunnen de inwoners ook alle producten/diensten nog op traditionele wijze aanvragen.

Het jaar 2022 werd verder gekenmerkt door de vluchtelingen-crisis. Het opvangen van Oekraïense ont-heemden en asielzoekers in crisis(noodopvang) vroeg veel van partijen. De samenwerking en afstemming tussen de gemeente Zaanstad en Veiligheidsregio Zaanstreek Waterland (VrZW) over verschillende onderwerpen die hierbij aan de orde kwamen is prima verlopen. Het netwerk verstrekte hierdoor.

In 2022 was er krapte op de arbeidsmarkt. Hierdoor kon de organisatie op veel plekken vacatures niet of laat vervullen. De extra inhuur die hierdoor nodig was leidde tot hogere kosten en uitvoeringsprogramma's stonden onder druk. Dit speelt met name bij het vergunningencentrum, straat-toezicht en klantcontact centrum.

De voorbereiding op de Omgevingswet en Wet Kwaliteitsborging voor het bouwen kostte in 2022 veel capaciteit. De wetgever stelde de ingangsdatum van de wet opnieuw verder uit. Dit vraagt om een groot uithoudings-vermogen van de organisatie. Het afgelopen jaar zijn systemen, processen en dienstverlening voorbereid en aangepast.

Voor veiligheid en handhaving waren de prioritaire thema's in 2022 corona, aanpak overlast door overbewoning, jeugd en veiligheid en ondermijning. De inzet op de pandemie bestond o.a. uit het vergunnen van test- en vaccinatie-locaties, handhaven op quarantaineplicht, afspraken over demonstraties en het volgen/voorkomen van aangekon-digde rellen onder jongeren.

Vanuit het woningsplitsing- en verkameringsbeleid hebben we met de vergunningverlening en bestuurlijke boete extra preventieve en repressieve instrumenten ingezet voor de aanpak van overlast door overbewoning.. Het team wijk-gerichte overlast zet gericht in op deze overlast in de wijken Poelenburg-Peldersveld, Zaandam-Zuid en de Russische buurt.

Voor 10 van de 12 jongeren zijn de doelstellingen uit de 075-aanpak behaald:

- terugdringen van recidive;
- gedragsverandering;
- voorkomen dat jongere broertjes en zusjes eveneens afglijden naar criminaliteit.

Naast de 075-aanpak is er Back on Track; dat is de aanpak risicojongeren. In 2022 zaten er rond de 30 jongeren in de aanpak en resultaten bestonden onder anderen uit minder overlastgevend gedrag van individuen op straat en minder schoolverzuim.

In het kader van de bewustwording op ondermijning is in 2022 is ook een weerbaarheidsscan gedaan op de gemeente (raad-college-ambtelijke organisatie).

Indicatoren						
	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Begroting 2022	Realisatie 2022	Streef-waarde	Bron
Oordeel inwoners over de veilig-hed in het uitgaansgebied in het centrum van Zaandam, overdag	7,4	7,4	7,3	7,4	7,3	Zaanpeiling
Oordeel inwoners over de veilig-hed in het uitgaansgebied in het centrum van Zaandam, 's avonds	5,6	5,8	5,8	5,8	6,1	Zaanpeiling
Totaal aantal misdrijven	7.038	6.663	7.000	nnb	7.000	Politie.nl/ politiecijfers
Aantal misdrijven High Impact (inbraak, geweld, straatroof, overval)	1.028	808	1.000	nnb	1.200	Politie.nl/ politiecijfers
% Terugbelverzoeken afgehandeld binnen termijn	70%	67%	77%	69%*	85%	Gemeentelijke registratie
Waarderingscijfer website zaan-stad.nl en telefonie	8,0	8,3	8,0	8,5**	7,7	Gemeentelijke registratie

* Door personeelsuitval als gevolg van ziekte is voorrang gegeven aan de directe dienstverlening aan inwoners waardoor minder aandacht kon worden geschonken aan de tijdige afhandeling van terugbelverzoeken

** Dit zijn alleen de waarderingscijfers voor telefonie. Op waardering website kon in 2022 helaas geen onderzoek plaatsvinden vanwege druk op de capaciteit. Waarderingscijfers telefonie 2020 (8,3) en 2021 (8,3).

Doelstelling 6.1

Het optimaliseren van de (online) dienstverlening aan inwoners, ondernemers en partners

Zaanstad wil transparante en betrouwbare dienstverlening leveren op het gebied van bereikbaarheid, vergunningverlening, het leveren van persoonlijke documenten, toegankelijkheid van het archief en het behandelen van klachten. Daarom werkt de gemeente met heldere procedures, aanspreekbare en bereikbare ambtenaren en duidelijke taal in brieven en andere gemeentelijke uitingen. Zaanstad wil dat inwoners zaken digitaal kunnen regelen en werkt daarom aan een website die eenvoudig en duidelijk is.

Tevens biedt de gemeente de komende jaren steeds meer producten en diensten digitaal aan. Het Stadhuis blijft open voor het regelen van zaken die ook digitaal beschikbaar zijn. Gebruikers kunnen feedback geven en de gebruiksvriendelijkheid van onze dienstverlening wordt continu verbeterd. Als het nodig is, zoekt de gemeente persoonlijk contact of komen medewerkers thuis. Bijvoorbeeld als een inwoner zijn paspoort niet kan ophalen of bij complexe zorgvragen.

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties:

Prestatie 6.1.1

Doorontwikkelen en digitaliseren van processen

De gemeente Zaanstad stelt steeds meer producten en diensten digitaal beschikbaar via Zaanstad.nl. Zo kunnen inwoners, ondernemers en instellingen snel en makkelijk zelf hun zaken regelen. In deze collegeperiode wordt verder gewerkt aan zowel een goede digitale informatievoorziening via de website als dienstverlening voor ouderen of niet-digitaal vaardigen en minder geletterden. Waar mogelijk zullen processen worden gedigitaliseerd.

Activiteiten en realisatie

Maatwerk

- Informatiepunt
Gemeente Zaanstad breidde haar dienstverlening uit door het openen van een fysiek informatiepunt in de hal van het stadhuis. Ook is het mogelijk om daar een melding openbare ruimte te maken. Op 7 februari 2022 startten we met een proef. Dit was een succes. Daarom blijft het informatiepunt nu standaard geopend in de hal van het stadhuis. In 2022 is ca. 5.200 keer klantcontact geweest via dit informatiepunt.

In 2022 voerden we verkennende onderzoeken uit voor implementatie van Teletolk en beeldbellen. Privacy en AVG vormen op dit moment een belemmering tot uitrol.

- Klanttevredenheidsonderzoeken
We voerden in 2022 meerdere malen een klanttevredenheidsonderzoek (KTO) uit. Die KTO's gingen onder andere over de kwaliteit van de eerstelijns telefonie (3x), het maken van Meldingen Openbare Ruimte (MOR)(1x) en het maken van meldingen over grof afval (1x).

Communicatie

Tweetaligheid van dienstverlening

- De Europese verordening 'Single Digital Gateway' (SDG) houdt in dat alle gemeenten in Nederland vanaf december 2022 informatie over een aantal producten en diensten beschikbaar stellen in het Nederlands en Engels. Inmiddels zijn 73 gemeentelijke producten en diensten in het Nederlands en Engels beschikbaar via het -door de VNG- centraal georganiseerde platform Your Europe. In 2023 wordt verder ingezet op het meertalig aanbieden van webformulieren.
- We brengen in beeld wat de gevolgen zijn van tweetaligheid voor techniek en financiën.
- Helder!Zaans is een programma binnen de gemeente Zaanstad met als doel om de communicatie vanuit de gemeente begrijpelijker te maken. Met taalniveau B1 als richtlijn proberen we alle bewonersbrieven begrijpelijk van toon te maken. Dat hebben we in 2022 ook weer gedaan. Daarnaast hebben de schrijfcoaches het hele jaar door collega's ondersteund die een brief of tekst naar B1 wilden omzetten. Ook ondertekenden we als gemeente de Direct Duidelijk Deal. Hiermee laten we aan de buitenwereld én de interne organisatie zien waar we voor gaan (heldere taal), en welke afspraken we daarvoor gemaakt hebben.
- De geplande (tussen)evaluatie of brieven voor iedereen leesbaar en te begrijpen zijn is niet uitgevoerd in 2022. Dit gaat plaatsvinden in 2023.

Digitalisering

- Digitaal aanvragen rijbewijzen
De afdeling Burgerzaken is in samenwerking met het RDW sinds juni 2022 gestart met het digitaal verlengen van rijbewijzen. Dit blijkt een succes. Gemeente Zaanstad blijft deze digitale mogelijkheid daarom aanbieden. Sinds juni zijn er ca. 1.495 rijbewijzen digitaal verlengd.
- Digitaal aanvragen ligplaats voor de recreatievaart
Het is in 2022 voor recreatievaart en beroepsvaart mogelijk geworden om digitaal een ligplaats aan te vragen en te betalen. Dit is niet alleen gebruiksvriendelijker voor de aanvrager van deze ligplaats omdat deze direct antwoord krijgt, maar ook krijgt de gemeente beter zicht op de bezette ligplaatsen. Dit is ook van belang bij calamiteiten.

Bereikbaarheid meldkamer

In 2021 startten we een proef om de bereikbaarheid van meldkamer voor bewoners te verbeteren. Deze proef is in 2022 afgebroken en wordt niet voortgezet vanwege onvoldoende capaciteit om dit goed vorm te geven. Daarnaast bleek dat inwoners deze mogelijkheid weinig gebruikten.

Vorbereiding implementatie Ow en Wkb

In 2022 werkten we verder aan de voorbereiding van de implementatie van de Ow en de Wkb zodat onze systemen, processen en dienstverlening hierop tijdig zijn aangepast en integraal de keten ondersteunen. Voor de verwerking van vergunningaanvragen onder de Ow en Wkb voerden we in 2022 een zaakstelsel in. De doorontwikkeling van dit vraagt veel inspanning op dit moment. Begin 2023 is de inrichting gereed en gaan we oefenen met de nieuwe wijze van vergunningsaanvragen..

In 2022 draaiden wij proefprojecten om zowel de ondernemers te laten kennis maken met de Wkb en zich goed te kunnen voorbereiden, als gemeentelijk te ervaren wat dit betekent voor toezicht en handhaving.

De Ow en Wkb zouden moeten bijdragen aan een snellere en verbeterde dienstverlening. Door druk op de capaciteit lukte dit in 2022 niet. De aanpassing van de gemeentelijke website op de Ow en Wkb krijgt verder vorm in de eerste helft van 2023. Belangrijkste verbetering is dat er één ingang komt voor alle initiatieven.

Omgevingsvergunning binnen 8 weken

Voor eenvoudige plannen ontwikkelden we een versnelde (flits)procedure. Via deze (flits)procedure kunnen initiatiefnemers van een eenvoudig plan ((dak)kapel, bijgebouw, erfafscheiding, dakraam) een digitale vergunning aanvragen.

We zetten verder in op verschillende vormen van vooroverleg. Als de Omgevingswet in werking treedt, is er voor de kleine initiatieven een klein vooroverleg mogelijk. Voor de ingewikkelde initiatieven richtten we de intaketafel en omgevingstafel in. Met de uitkomst van de omgevingstafel kan de initiatiefnemer een vergunning aanvragen. In 2022 oefenden we met de nieuwe vorm van vooroverleg via de omgevingstafel. Dit zetten we in 2023 voort. De ervaringen gebruiken we voor verdere doorontwikkeling van de omgevingstafel.

Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) - Eén digitaal loket voor de fysieke leefomgeving

Gemeente Zaanstad sloot in 2022 aan op DSO. De inwerkingtreding van de landelijke voorziening DSO is vertraagd. De verwachting is, als straks de Ow en Wkb in werking treden, deze dienst ook nog niet optimaal werkt. Om voor de gebruikers alle functionaliteiten aan te bieden worden er tijdelijke noodoplossingen aangeboden. Naar verwachting leidt dit in de beginfase tot extra handmatige werkzaamheden.

Wegwijzer omgevingsvergunning

We werken aan goede communicatie op de website Zaanstad.nl. Het aanpassen van de wegwijzer maakt hier onderdeel van uit. Door spanning op de capaciteit van Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) en communicatie realiseerden we dit onderdeel niet in 2022. Naar verwachting is de aangepaste wegwijzer gereed in de

eerste helft van 2023, zodat initiatiefnemers tijdig weten welke stappen zij moeten nemen.

Prestatie 6.1.2

Ontsluiten van informatie en Zaanse historie

Het Gemeentearchief Zaanstad bewaart, beheert en stelt de overheidsarchieven van Zaanstad, Oostzaan en de Veiligheidsregio beschikbaar conform de Archiefwet 1995. Dit doet het GAZ ook voor particuliere archieven, zoals verenigings- en bedrijfsarchieven en een grote collectie beeld- en bibliotheekmateriaal die van belang zijn voor het geheugen van de Zaanstreek. Bij de verwerving van particuliere archieven hanteert het Gemeentearchief drie speerpunten: bedrijven en industrie, jongerencultuur en migratie. Het GAZ is hiermee de belangrijkste aanbieder van historisch bronmateriaal in de regio.

Activiteiten en realisatie

Ontsluiting van archieven en collecties

Er zijn inventarissen beschikbaar gekomen van:

- Schildersbedrijf Sol (1900 - 1980);
- Vereniging tot Behoud van Monumenten van Bedrijf en Techniek Zaanstreek (1891 - 2001);
- Zaanse VVV (1928 - 2005);
- Architectenbureau Jaap Schipper (1949 - 2007);
- de Gereformeerde Kerk Zaandam (1836 - 2004);
- Personeelsvereniging(en) Zaanstad (1946 - 2007);
- de Assendelftse Oudheidkamer (1836 - 1986).

De inventarisatie van de (bedrijfs)archieven van de familie Honig (ca. 1700 - 1980) loopt nog.

De bouwvergunningen van Zaandam over de periode 1851-1973 zijn gedigitaliseerd en komen in 2023 online beschikbaar. Ruim 60 vrijwilligers leverden hand- en spandiensten bij de materiële verzorging van de collecties en het beschrijven van foto's en films.

Het crowdsourcing project voor het op naam toegankelijk maken van de zogenaamde Verpondingsregisters (belastingkohieren) uit de 17e en 18e eeuw is klaar. Er is een nieuw indiceringsproject gestart met de Zaanse transportakten 1560-1811, waaraan 103 vrijwilligers online aan werken.

Toezicht rechtmatigheid beheer van niet-overgedragen archieven

Het GAZ voerde rechtmatigheidsinspecties uit bij de gemeente Zaanstad en de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Zaanstreek Waterland. Bij de gemeente Oostzaan en de gemeenschappelijke regelingen GGD Zaanstreek Waterland, Werkom en OVER-gemeenten zijn naar aanleiding van de inspecties in 2021 vervolgesprekken gevoerd hoe het er nu voor staat. Hierbij keken we zowel naar rechtmatigheid als doelmatigheid.

Ontsluiting audiovisuele collecties

We digitaliseerden 124 videobanden van afwijkend formaat uit de periode 1980-1995 en 35 films uit de periode 1930-1970. Deze zijn in te zien in de studiezaal.

Aanbieden educatie voor het basisonderwijs

We voerden dit jaar geen educatie voor het basisonderwijs uit. Fluxus regelt het aanbod van alle cultuureducatieprojecten. Zij schraptten het aanbod van het Gemeente archief Zaanstad uit het basispakket en verplaatsten het naar het facultatieve pakket. Hierdoor was er geen vraag naar het gemeentelijk aanbod.

Stimuleren belangstelling Zaanse historie

In 2022 hebben de volgende activiteiten plaatsgevonden:

- Cursussen en workshops: voorouderonderzoek, huizenonderzoek, paleografie, basiskennis archiefonderzoek en zoeken in gedigitaliseerde kranten.
- Er waren vijf tentoonstellingen te zien in de publiekshal van het stadhuis, waarvan die over de Zaanse vrouwenbeweging en Zaanse branden 1699 - 2001 veel aandacht trokken van publiek en pers. Aanvullend op de tentoonstelling over de Zaanse vrouwenbeweging is op 8 maart (Internationale Vrouwendag) een drukbezocht symposium georganiseerd in de Vermaning van Zaandam. Ook de wethouders Rita Noordzij en Natasja Groothuismink gaven daar een presentatie.
- Het gemeentearchief was in september aanwezig op De Uitmarkt met een stand in de Bullekerk. De uitrol van de Westzijderol op Open Monumentendag in de Vermaning aan de Westzijde werd bezocht door meer dan 400 bezoekers.
- Het programma van de maand van de Geschiedenis had dit jaar als thema rampen. Jan van der Male gaf lezingen in de Bullekerk, de Oostzijderkerk en de Grote Kerk van Westzaan. De Grote Zaanse Geschiedenisquiz in het Zaantheater is gespeeld met ruim 180 aanwezigen. In het filmtheater De Fabriek is een uitverkocht filmprogramma over de Brand van het Zaans Veem vertoond.
- Het gemeentearchief leverde een belangrijke bijdrage aan de tentoonstelling Zestig jaar Molukse wijk in de Vermaning te Wormerveer.

Doelstelling 6.2 Toezicht houden op de naleving van regels en het terugdringen van overtredingen

Zaanstad wil inwoners, ondernemers en bezoekers een veilige en leefbare omgeving bieden en verloedering of vervuiling, overtredingen, overlast en criminaliteit zoveel mogelijk beperken. De gemeente richt zich hierbij vooral op concrete situaties op het water, op straat, bij inwoners thuis of bij ondernemers. De kaders en prioritering hiervoor volgen uit het [integraal veiligheidsplan \(IVP\)](#) en het [handhavingsplan \(HHP\)](#). Deze beleidsplannen gelden voor meerdere jaren. Voor beide beleidsplannen wordt jaarlijks een uitvoeringsprogramma gemaakt.

De gemeente heeft andere taken en bevoegdheden dan de politie. Door nauwe samenwerking en afstemming van werkzaamheden, vullen handhavers en politie elkaar goed aan. Bij de bediening van bruggen en sluizen zorgt Zaanstad voor een vlotte doorstroming van het scheepvaartverkeer, zonder dat dit ten koste gaat van de veiligheid.

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties:

Prestatie 6.2.1

Zorgen voor een schone, hele en veilige woon- en leefomgeving (Handhavingsprogramma)

Handhaven is het optreden bij overtredingen van wet- en regelgeving, gericht op het vergroten van veiligheid en verminderen van overlast. Toezichthouders constateren overtredingen zelf ter plaatse, of omdat bewoners een melding of handhavingsverzoek doen. Bij constatering van een overtreding moet de gemeente handhavend optreden, afhankelijk van de aard van de overtreding. Uitgangspunt is dat de gemeente zoekt naar een passende oplossing in overleg met alle betrokkenen en binnen de kaders die wet- en regelgeving biedt. Op deze wijze voorkomt Zaanstad onnodige juridische procedures.

Activiteiten en realisatie

Daadkrachtig optreden bij overtredingen

De inzet van toezicht en handhaving is er in basis om preventief veiligheidsrisico's in de leefomgeving te verkleinen en in te grijpen als toezicht alleen niet voldoende is. Daarnaast is een belangrijke taak het zorgen voor het verminderen en voorkomen van overlast. Door toe te zien op de regels door toezicht en handhaving zowel op straat, bij (bestaande) bouw en op het water dragen zij bij aan het naleven van regels. Het betreft ook veiligheidsregels.

Voor uitgebreide informatie over de uitgevoerde taken van VTH, meldingen en afhandeling daarvan zie jaarrapportage VTH in de bijlage van deze jaarrekening.

- In de stad
 - Het takenpakket van de buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) is groot, terwijl de beschikbare capaciteit beperkt is. In het uitvoeringsprogramma Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) zijn prioriteiten gesteld. Om zo efficiënt mogelijk te kunnen handhaven op deze prioriteiten, zetten we in op gebiedsgericht en data gestuurd werken. Dagelijks analyseren we alle beschikbare data. Dit resulteert in werkopdrachten per wijk. Het doel is om achter de bronnen van de overlast te komen. We treden dan preventief en daar waar nodig repressief op.
 - Door krapte op de arbeidsmarkt worden een groot aantal vacatures niet ingevuld. Dit leidt er toe dat beloftes gedaan in het VTH-uitvoeringsprogramma niet volledig waargemaakt kunnen worden. In de praktijk betekent dit dat niet op alle geprioriteerde overlast in de openbare ruimte gehandhaafd is. Denk hierbij

bijvoorbeeld aan handhaving parkeren rond begin- en eindtijden bij scholen, opruimplicht hondenpoep en handhaving op onjuist geplaatst afval met uitzondering van Poelenburg/Peldersveld. Het niet handhaven hierop kan leiden tot verrommeling en onvrede bij bewoners, ondernemers, ketenpartners en politiek.

- Na positieve uitkomsten van een pilot in Utrecht waar bij boa's handhaven op lichte verkeersovertredingen, is ook Zaanstad in 2022 geselecteerd om mee te doen aan deze pilot. In januari 2023 startten de Zaanse boa's met de handhaving van het in de hand vasthouden van telefoons op de fiets, negeren van roodlicht door voetgangers en fietsers en het geen of onjuist voeren van fietsverlichting.
- (Bestaande)bouw
Jaarlijks hebben we o.a. te maken met circa 15 langlopende handavingsdossiers waarbij sprake is van overtredingen op het gebied van bouw/RO en het niet naleven van de (veiligheids)regels daarvan.
- Op het water
 - De toezichthouders op het water en de operators bij de bruggen zorgen voor vlotte en veilige doorvaart. Op diverse plekken, waaronder bij de Nauernaschevaart, verwijderden we boten die onveilig waren, verwaarloosd of illegaal bewoond werden. In 2022 voerden we hiervoor ca. 40 bestuurlijke handhavingstrajecten uit. Als eigenaren van verwijderde boten onbekend zijn en boten zijn nog bruikbaar, dan verkopen we die via veilingen. We brachten de overige boten voor verwerking naar gespecialiseerde bedrijven.
 - Dagelijks houden we toezicht op het gebruik van 2 zeehavens, binnenhavens en 37 kilometer aan doorgaande hoofdvaarwegen. We controleren op onder andere nautische overtredingen, binnenhavengeld, ligplaatsen, snelheid, vergunningen (bijvoorbeeld exploitatievergunningen voor ponten, veerboten, verhuurbedrijven van sloepen, enz.) en scheepsmilieudelicten. In het vaarseizoen van 2022 voerden we weer controles op het beschikbaar houden van gereserveerde afmeerplekken voor riviercruise- en passagiersschepen en rondvaartboten.
 - In 2022 begeleidde we ongeveer 30 bijzondere transporten over de Zaan. Deze begeleiding is noodzakelijk om er voor te zorgen dat het transport veilig verloopt, ook voor de overige scheepvaart en te zorgen dat de (woon)boten aan de kant geen schade oplopen.
 - De Zaan is een belangrijke vaarweg en is vanuit de Europese Unie aangewezen als een onderdeel van het Trans-Europees transport netwerk (TEN-T corridor). Bij verstedelijking langs de Zaan betekent dit dat er extra veiligheidsmaatregelen getroffen moeten worden om schade aan woningen te voorkomen als er een aanvaring plaatsvindt. De nautische advisering hierbij is complex.

Eenvoudig kunnen doen van meldingen en adequaat afhandelen

Via de website kan men eenvoudig een digitale melding doen. We pakken deze meldingen dagelijks op en we nemen snel contact op met de melder.

Wijkgerichte aanpak

De wijkgerichte aanpak richt zich op verschillende vormen van woonfraude. De inzet is om overlast als gevolg van overbewoning, illegale onderverhuur of illegale bewoning terug te dringen. Het team wijkgerichte overlast heeft het afgelopen jaar vooral ingezet op controle van een drietal zaken:

1. de huisvestingsvergunning (HVV)
Bewoners dienden zo'n 400 vergunningaanvragen in, de meeste keurden we goed. Drie vergunningen weigerden we op basis van de politicscreening. In 70 gevallen zijn de toezichthouders op locatie geweest voor het niet aanvragen van de vergunning of voor een geweigerde vergunning. Meestal vroeg de bewoner dan alsnog een vergunning aan. In 11 casussen gebeurde dit niet en ontvingen zij een boete.
2. de basisregistratie personen (BRP)
Sinds afgelopen najaar zijn toezichthouders ook enkele dagen ingezet voor het aanlopen van panden in heel Zaanstad waarvan het vermoeden bestaat dat er sprake is van woon- of adresfraude. Daarbij controleren we op de inschrijving in het BRP en maken we dit in orde. Op overige dagen vindt dit aanlopen van panden en controleren op inschrijving in het BRP ook plaats in de wijken Poelenburg, Peldersveld, Zaandam-Zuid en de Russische buurt.
3. de huisvestingsverordening (kamerverhuur, woning-splitsing)
Het team controleerde dit jaar zo'n 130 panden waarbij een vermoeden was van illegale kamerverhuur. Bij zo'n 20 panden legden we een bestuurlijke boete op en loopt er een last onder dwangsom. Dit is een mooi signaal naar de bewoners toe dat de gemeente optreedt.

Digitale handhaving parkeerbelasting

De scanauto scant kentekens van voertuigen om te controleren of er parkeergeld is betaald. De scanauto maakt een scan van het kenteken en foto's van de situatie. Om te voorkomen dat mensen onterecht een naheffingsaanslag krijgen, zijn een aantal controles ingevoerd voordat we de naheffingsaanslag versturen.

In 2022 legden we ca. 30.000 naheffingen op voor niet betaald parkeren. Dit is meer dan vooraf ingeschat. Landelijk is de ervaring dat na enige gewenning deze aantallen in latere jaren weer iets zullen zakken.

Preventief handhaven overlast jongeren op en rondom het water

Vanaf de start van het vaarseizoen was er onvoldoende capaciteit om de problemen rond snelvaren consistent op te pakken. De samenwerking met bureau Halt zetten we voort. Jongeren die zijn betrapt op overtredingen verwezen we naar bureau Halt voor een preventieprogramma met

betrekking op veilig varen. In 2022 verwezen we negen personen door naar bureau Halt. De samenwerking met bureau Halt zetten we voort in 2023.

Registratie kleine recreatieboten

De invoering van dit registratiesysteem voor kleine recreatieboten lukte niet in 2022. Het bleek complex en vraagt om meer onderzoek. In 2023 worden de mogelijkheden verder onderzocht.

Bedienen bruggen en sluisen

- Het programma brugveiligheid ronden we af in 2022 en er is een start gemaakt met cameraoptimalisatie. In 2023 pakten we dit verder op. Aanbevelingen van de Onderzoeksraad voor Veiligheid uit 2020 nemen we hierin mee.
- De geplande eerste audit op de governance/aanpak van het Integrale Veiligheidsscan team is niet uitgevoerd in 2022. In 2023 pakten we dit op.
- In 2022 waren er bijna 40.000 brugopeningen. Dit is vergelijkbaar met 2021. Het betreft hier bruggen die we op afstand bedienen. De gemeente bedient ook bruggen van de Provincie Noord-Holland, Rijkswaterstaat en ProRail. Het aantal brugopeningen is wederom minder dan in 2020 (44.000). Dit komt onder andere door de langdurige stremming van de Coenbrug. Daardoor kon scheepvaart hoger dan 6,20 meter niet meer gebruikmaken van de Zaan. Daarnaast was er stremming op de Nauernasche vaart bij een van de provinciale bruggen.
- De Wilhelminasluis is in 2022 ruim 6.000 keer geschut voor de scheepvaart. De trend van 2021 het inzetten van grotere schepen en duwbakken zetten in 2022 ook door. In 2022 waren er 9.850 passages van beroepsvaart door de sluis. Dit is iets meer dan in 2021 (9.475 passages). Er hebben 4.885 pleziervaartuigen gebruik gemaakt van de Wilhelminasluis.
- Recreatievaart nam toe tijdens de coronaperiode. Deze trend zette zich voort in 2022. Dit draagt bij aan een hoger aantal sluisopeningen. De Hondsbosschesluis, die door vrijwilligers bediend wordt, heeft in 2022 8.886 boten geschut.
- In 2022 is wederom een lichte stijging te zien van zeeschepen die Zaanstad aandoen.

Prestatie 6.2.2

Aanpak criminaliteit en overlast (Integraal Veiligheidsplan)

Inwoners van Zaanstad moeten veilig kunnen wonen, werken, recreëren en leren in de gemeente. Elke vier jaar vindt een analyse plaats van de veiligheid. Op basis daarvan stelt de gemeente een beleidsplan en jaarlijks een uitvoeringsprogramma vast. Op basis van de Veiligheidsanalyse is in 2018 het [Integraal Veiligheidsplan 2019-2022](#) (IVP) vastgesteld. De gemeente ziet als regisseur toe op een goede uitvoering van het IVP in samenwerking met partners.

Activiteiten en realisatie

Vergroten burgerbetrokkenheid

Om ervoor te zorgen dat burgers zich enerzijds meer betrokken voelen bij wat er in hun gemeente gebeurt en anderzijds om maatschappelijk draagvlak te creëren voor gemeentelijke beslissingen, vragen wij burgers om advies en hulp. Burgers weten als geen ander wat er speelt in hun eigen wijk. Zij zijn als het ware de ogen en oren van de politie en de gemeente. Daarom wil de gemeente Zaanstad burgerparticipatie zoveel mogelijk stimuleren.

Afgelopen jaar intensiveerden we het contact met de huidige buurtpreventiegroepen en poogden we bewoners in wijken waar nog geen buurtpreventie is enthousiast te maken om bij te dragen aan de veiligheid in hun buurt. In diverse preventiebijeenkomsten voor woninginbraken lag de nadruk op het waardevolle werk wat buurtpreventiegroepen verrichten.

Daarnaast is de inzet van buurtouders belangrijk voor de veiligheid. Buurtouders gaan het gesprek met jongeren aan met als doel om overlast in de wijk te voorkomen. Afgelopen jaar hebben de buurtouders in Saendelft een basis- en verdiepende communicatietraining gekregen gericht op het contact leggen en aanspreken van jongeren. Er waren vijf terugkom-momenten waarbij ook de politie, handhaving en jongerenwerk waren aangesloten. Op hun beurt gaven de buurtouders van Saendelft een presentatie aan bewoners in t Kalf, waar nu ook een startende groep buurtouders is die de eerste basistraining hebben gevolgd.

In Assendelft en Wormerveer organiseerden we in 2022 trainingen om woninginbraken terug te brengen. Bewoners kregen tips hoe zij hun woning zo goed mogelijk kunnen beveiligen. Buurtpreventiegroepen gaven op deze avonden uitleg over hoe zij de veiligheid in de wijk proberen te vergroten door het lopen van schouwen en hoe zij buurtbewoners adviseren over het belang van verlichting in huis en het goed afsluiten van ramen en deuren.

Een overval heeft grote impact op slachtoffers, fysiek maar vooral mentaal. Ondernemers kunnen trauma's ervaren die jarenlang kunnen doorspelen in hun doen en laten. Naast verwijzing naar Slachtofferhulp biedt gemeente Zaanstad getroffen ondernemers nazorggesprekken aan. Zo legden de burgemeester (of loco burgemeester) samen met de politie en de gemeente bezoeken af aan de slachtoffers om te luisteren naar hun verhaal, ondersteuning te bieden met praktische zaken en adviezen te geven om herhaald daderschap te voorkomen. Ook kijken we of (tijdelijk) cameratoezicht een mogelijkheid is, bieden we een gratis winkelscan aan en organiseren we overvalpreventietrainingen om ondernemers en hun medewerkers handelingsperspectieven te bieden in geval van een overval.

Aanpak 075

De Aanpak 075 richt zich op jongeren in de leeftijd van 12 tot en met 23 jaar die misdrijven plegen en/of daar verdachte van zijn, waaronder tenminste één High Impact Crime (HIC). In een periode van minimaal 2 jaar zetten we in op

het stoppen van recidiverend crimineel gedrag, het bieden van toekomstperspectief en een veiliger leefklimaat voor de samenleving. Daarbij sturen we op drie pijlers:

1. voorkomen recidive;
2. gedragsverandering;
3. voorkomen afglijden van broertjes/ zusjes.

De Aanpak 075 werkt onder het convenant en privacyprotocol van het Zorg en Veiligheidshuis Zaanstreek Waterland (ZVH ZaWa). Het betreft multicomplexe casuïstiek op het snijvlak van zorg en veiligheid. Netwerkpartners zijn voornamelijk de bovenregionale partners van het ZVH ZaWa; politie, openbaar ministerie, 3 reclasseringsorganisaties, gecertificeerde instellingen, Raad van de Kinderbescherming en de GGD.

Jaarlijks wordt, met aansluiting van het lokale veld, een urgent thema bepaald. Dit jaar was dat "licht verstandelijke beperking (LVB) in samenhang met (jeugd) criminaliteit".

De Aanpak 075 heeft zich, samen met de bovenregionale partners, doorontwikkeld tot een Aanpak dat staat. Het doorontwikkelingsplan 2022 - 2023 wordt in 2023 vervangen door het gedragen plan "De Aanpak 075".

Er zijn verschillende resultaten bereikt. Het niet recidiveren staat op nummer één. De belangrijkste factoren zijn: het hebben van huisvesting, werk/inkomen, schuldenbeheersing en een (gezonde) relatie. Om hiertoe te komen, moet er vaak gedragsverandering worden ondergaan. Toeleiding naar de juiste zorg is hierin essentieel. Contact met ouders, zorgnetwerk en broertjes en zusjes dragen bij in het resultaat van de Aanpak 075.

Aanpak risicjongeren (groep die voor de 075-aanpak zit)

Naast de aanpak 075 heeft de aanpak Risicjongeren gedraaid. Het doel is te voorkomen dat jongeren onder de 18 jaar afglijden richting (ernstigere) criminaliteit (zoals de 075 subjecten), recidive voorkomen en perspectief bieden. Onder regie van de gemeente werken ketenpartners zoals politie, jeugdbo's, scholen, jeugteams en wijkteams integraal samen. Het gaat om complexe casuïstiek rondom Zaanse minderjarigen, waarin zich zowel zorg- als veiligheidsproblemen voordoen.

Het is een persoonsgerichte maatwerk aanpak, die naast de inzet van (extra) hulpverlening, ook inzet van straf- en bestuursrechtelijke instrumenten kan bevatten. Door combinatie en afstemming van maatregelen gaan we versnippering tegen, leveren we maatwerk en ontstaan er uitgebreidere mogelijkheden om op te treden.

Er zitten gemiddeld 30 jongeren in de aanpak. Daarbij zijn onderstaande resultaten bereikt:

- jongeren zijn minder (probleematisch) aanwezig op straat;
- jongeren plegen geen strafbare feiten meer en/of krijgen geen politieregistraties op hun naam;
- minder schoolverzuimen;
- succesvolle toeleiding naar (vervolg)opleidingen en in sommige gevallen naar specialistische hulpverlening.

We hebben ruim 25 dossiers afgesloten, waarbij op één of meerdere leefgebieden van de jongeren sprake was van verbetering. Stroomt een jongere uit de aanpak dan vindt, indien van toepassing, een warme overdracht plaats naar betrokken organisatie(s) zoals bijvoorbeeld het sociaal wijkteam, jongerenloket, (jeugd)reclassering, of nazorg ex-gedetineerden.

Naast het behalen van deze gerichte resultaten binnen de casuïstiek, is ook ingezet op de doorontwikkeling van de aanpak Risicjongeren. Zo zijn het doel en de uitgangspunten van de Aanpak Risicjongeren en de criteria om ervoor in aanmerking te komen, op hoofdlijnen vastgelegd tussen (regionale) partners. Ook zijn werkprocessen en de taken en verantwoordelijkheden van de casusregisseurs vastgesteld, in lijn met de werkwijze van het Zorg- en Veiligheidshuis Zaanstreek Waterland en de Aanpak 075. Tot slot zijn de casusregisseurs getraind op kennis en vaardigheden met betrekking tot het aanpakken van integrale complexe problematiek.

Back on track en Be on track

We hebben verder ingezet op de vier pijlers binnen het Project Back On Track. Door vroegtijdige interventies op het gebied van repressie en preventie gaven wij de aanpak tegen georganiseerde/ondermijnende jeugdcriminaliteit verder vorm.

Personen met verward gedrag

Mensen met een psychische stoornis en/of verstandelijke beperking en/of verslaving kunnen een veiligheidsrisico vormen voor zichzelf of hun omgeving. We hebben samen met de politie, de GGD-Zaanstreek Waterland, GGZ-partijen en andere gemeenten op regionaal niveau samengewerkt om toeleiding naar beveiligde zorg voor personen met een hoog veiligheidsrisico te versnellen en verbeteren.

Gezamenlijk hebben we aan diverse casussen rond personen met onbegrepen gedrag gewerkt. We zorgden dat deze personen met behulp van passende zorg de juiste ondersteuning kregen en zo weer grip op hun leven kregen. Ook werd voorkomen dat de problematiek verergert of dat personen afglijden naar overlast en criminaliteit.

Cybercrime

We willen de bewoners van Zaanstad bewust maken van het opkomend gevaar van cybercrime. Dat deden we door veelvuldig over dit onderwerp te communiceren naar verschillende doelgroepen. Tijdens de Week van de Veiligheid in oktober hebben we in samenwerking met het Platform Veilig Ondernemen Noord Holland een lezing georganiseerd. Die ging over herkenning van cybercrime en wat we er aan kunnen doen. We startten in samenwerking met Noord Holland Samen Veilig om het project Hackshield te introduceren op een aantal basisscholen in Zaanstad. Leerlingen in de leeftijd van 8 tot 12 jaar leren via een online spel allerlei deelonderwerpen van cybercrime kennen. Het doel is dat leerlingen met hun opgedane kennis andere mensen in hun omgeving kunnen informeren over de gevaren van cybercrime. Ook startten we om senioren in verzor-

gingshuizen bewust te maken hoe zij in het dagelijks leven te maken kunnen krijgen met vormen van cybercrime, zoals de babbeltruc en de helpdeskfraude.

Doelstelling 6.3 Terugdringen invloed onderwereld op bovenwereld

Ondermijning is een belangrijk en actueel thema in het openbaar bestuur. Zaanstad is daar actief mee bezig en is begin 2017 een programma Ondermijning gestart. Samen met politie, justitie en de Belastingdienst zet de gemeente Zaanstad bestuurlijke maatregelen in als barrière tegen vormen van georganiseerde criminaliteit waarbij de onderwereld sterke grip krijgt op de bovenwereld. Doel is om de invloed van criminelen op de gemeenschap te beperken en te voorkomen dat jongeren en volwassenen verleid worden tot (medewerking aan) criminele activiteiten.

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties:

Prestatie 6.3.1 Interventies in RIEC-verband, Bibob en maatschappelijke weerbaarheid

Georganiseerde misdaad en ondermijning zijn een bedreiging voor de rechtsstaat en het economische of maatschappelijke verkeer. De verleiding van snel geld en status is groot, waardoor het belang van een opleiding en regulier werk niet meer wordt gezien. Mensen die betrokken raken lopen ook het risico slachtoffer te worden van overlast, dwang, dreiging en geweld. Juist de bewoners in kwetsbare wijken lopen een groot risico. Als medeplichtige én als slachtoffer.

Activiteiten en realisatie

Plan van aanpak Ondermijning

- Ondermijning algemeen
Zaanstad wil weerbaar zijn tegen criminele inmenging. Dat betekent: Een veilige en weerbare stad met voldoende ruimte voor iedereen om te wonen, te recreëren en te ondernemen. Als onderdeel van een breed kader van ketenpartners vervullen we een belangrijke rol in het creëren van een veilige stad. Vertrekpunt voor ons handelen is een veilige omgeving voor de bewoners en de ondernemers van onze stad en de jeugd in het bijzonder.

We hebben extra geld gekregen via regionale versterkingsmiddelen voor de eenheid Noord Holland. Daarnaast is budget beschikbaar gesteld voor de aanpak van ondermijning in het Noordzeekanaalgebied. Wij hebben bijgedragen aan het vormen van ideeën en het ontwikkelen van ambities en plannen.

We werkten intensief en integraal samen aan casuïstiek, het opwerpen van barrières en het uitvoeren van integrale

controles. De controles op bedrijfspanden, verzamelgebouwen en woningen leidden onder meer tot handhaving op druggerelateerde criminaliteit, illegale bewoning, illegale horeca-exploitatie, uitkeringsfraude en illegaal gokken. Handhaving vond plaats in de vorm van het sluiten van panden, het opleggen van dwangsommen of waarschuwingen. Het doel is om in 2023 deze werkwijze voort te zetten, onze informatiepositie te versterken en het blijven opwerpen van barrières, zodat deze criminaliteitsvormen kunnen worden aangepakt.

- **Beleid**
Bibob-beleid
De gemeente Zaanstad heeft Bibob-beleid vastgesteld, specifiek voor aanbestedingen, subsidies, vastgoed en grondacties, vergunningen, Wabo en Milieu activiteiten. We startten met het uitvoeren van de verbeterpunten uit de evaluatie. Ook onderzochten we de verbetermogelijkheden van het Bibob-proces binnen de organisatie en de mogelijkheden naar het efficiënter inzetten van het instrument. Uitgangspunt is het vaststellen van een nieuw beleid in 2023, waarbij een bewuste prioritering wordt gemaakt aan de hand van het ondermijningsbeeld en beschikbare capaciteit.
- **Beleid 13b Opiumwet**
Als onderdeel van een regionale werkgroep van verschillende gemeenten met ondersteuning van het RIEC startten we met het actualiseren van het Beleid 13b Opiumwet. Burgemeesters moeten volgens jurisprudentie meer maatwerk leveren bij het sluiten van panden en alle belangen tegen elkaar af te wegen. In het nieuwe beleid (2023) worden naast het sluiten van panden ook andere instrumenten ingezet. Bijvoorbeeld het opleggen van een last onder dwangsom.
- **Regionaal Beleidsplan Mensenhandel Zaanstreek-Waterland.**
Het regionaal beleidsplan mensenhandel is vastgesteld. Zaanstad heeft een sleutelfunctionaris mensenhandel. De sleutelfunctionaris hield zich bezig met het inrichten van interne processen en het organiseren van trainingen en voorlichting. Dit wordt in 2023 voortgezet.
- **Bewustwording en interne weerbaarheid**
Een succesvolle aanpak ondermijning begint bij een integer en weerbaar bestuur en ambtelijke organisatie. In 2021 heeft daarom een onderzoek plaatsgevonden naar de gemeentelijke weerbaarheid tegen criminele inmenging. We startten met het uitwerken van de aanbevelingen uit dit onderzoek en werkten aan het structureel borgen van de aandacht voor ondermijnende criminaliteit. Intern hielden we bewustwordingssessies om de gemeentelijke weerbaarheid te vergroten. De aandacht voor het vergroten van de interne weerbaarheid wordt in 2023 voortgezet.
- **Gebiedsgerichte aanpak**
Het gebied Zaandam-Oost kenmerkt zich door structurele overtredingen van met name de Opiumwet en moet

bezien worden tegen de sociaaleconomische kwetsbaarheid van het gebied. Het gebied is gezien die kenmerken aangewezen als één van de aandachtsgebieden van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid. We voerden actief integrale controles uit met het Interventieteam (IT). Om de problematiek in het gebied effectief aan te kunnen pakken is het gebied in 2022 aangewezen als een handhavingsknelpunt. Het uitgangspunt is om de aanpak in 2023 vorm te geven.

Het Noordzeekanaalgebied (NZKG) is een internationaal centrum van handel, logistiek en productie. Het is strategisch gelegen aan de Noordzee, verbonden met de Rijn en dicht bij grote Europese markten en productiecentra. Het is een aantrekkelijk gebied voor legale activiteiten door de geografische ligging, de economische efficiëntie en de uitstekende infrastructurele voorzieningen. Dit maakt het gebied ook aantrekkelijk voor criminele activiteiten die hier ook gebruik van maken. Daarom hebben diverse publieke en private partijen in 2022 de handen ineengeslagen voor de veiligheid en integriteit in het Noordzeekanaalgebied. Met de versterkingsgelden deden we onderzoek naar de kwetsbaarheden in het NZKG ten aanzien van de in- en doorvoer van harddrugs. In 2023 wordt de integrale samenwerking voortgezet en wordt met behulp van de onderzoeksresultaten toegewerkt naar een integraal plan van aanpak voor de komende jaren.

- **Interventieteam en Pact Poelenburg**
Het Interventieteam startte in mei. Het team richt zich op de aanpak van criminele netwerken en het verstoren van haar verdienmodellen. Dit bereiken zij o.a. door het snel oppakken van meldingen, gerichte interventies op sleutelfiguren, locaties, bedrijven en facilitators en de aanpak op branches. Het doel van deze preventieve aanpak van het Pact is om de aantrekkingskracht van het criminele pad voor jongeren en het ondermijnende effect te verkleinen.

Dit leidde in 2022 tot de sluiting van twee (horeca) sleutelplaatsen, intrekken van vergunningen, twee sluitingen van woningen (en voornemen nog twee woningen te sluiten), beëindiging van een tiental Participatiewet uitkeringen, 150 controles van bij de Kamer van Koophandel ingeschreven bedrijven, preventieve vuurwerk actie, preventieve drugsacties en meerdere integrale bedrijfscontroles. Zie ook programma 3, Werken aan open, diverse en kansrijke wijken.

- **Fenomenen**
Handhavingsknelpunt Outlaw Motorcycle Gangs (OMG).
In de afgelopen jaren is door de partners consequent en succesvol opgetreden om criminaliteit en overlast door OMG's tegen te gaan. De integrale handhaving van OMG's heeft zich de afgelopen jaren bewezen en daarom verlengden we het handhavingsknelpunt. In 2023 blijven wij inzetten op een constructieve en duurzame aanpak
Handhavingsknelpunt Glazenwassers.
In de glazenwassersbranche zijn meerjarige signalen van criminele activiteiten die samengaan met bedreigingen/

intimidatie en soms ook met geweld. Het gaat onder andere om uiteenlopende vormen, zoals uitbuiting van werknemers, bedreiging, geweld, intimidatie (het toe-eigenen van wijken). We onderzochten de mogelijkheid om een vergunningplicht in te stellen voor glazenwassers. Samen met de Nederlandse Arbeidsinspectie voerden we controles uit, waarbij meerder overtredingen zijn geconstateerd. Dit varieerde van zwart werken tot onrechtmatig verblijf. We hebben het handhavingsknelpunt Glazenwassers verlengd. Ook blijven wij in 2023 inzetten op een goede integrale informatiepositie en opwerpen van barrières om de illegale activiteiten aan te pakken.

Doelstelling 6.4 Effectief optreden bij rampen, crisis en calamiteiten

Zaanstad wil snel en effectief kunnen optreden bij fysieke crisissituaties, branden, calamiteiten en andere (natuur)rampen. Een kwalitatieve brandweezorg en een professioneel voorbereide crisisorganisatie zijn daarvoor van groot belang. Bij de manier van optreden en het oefenen daarvan wordt ook gekeken naar toekomstige veranderingen in de stad als gevolg van onder andere verstedelijking, klimaatverandering of afhankelijkheid van technologie.

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties:

Prestatie 6.4.1 Ramp en crisisbestrijding VrZW

De veiligheidsregio is de partij die optreedt bij calamiteiten op het gebied van fysieke veiligheid: onder meer brandveiligheid, gevaarlijke stoffen, ad hoc incidenten in de openbare orde, brandweezorg, (natuur)rampen, evenementveiligheid en ongelukken of calamiteiten in gebouwen of op straat.

Activiteiten en realisatie

Vorbereid zijn op rampen, calamiteiten en incidenten

Zaanstad wil snel en effectief kunnen optreden bij crisissituaties, branden, calamiteiten en andere (natuur)rampen. Kwalitatieve brandweezorg en een goed werkende crisisorganisatie zijn van groot belang. Daartoe hebben we de nodige stappen gezet. Dit jaar is de crisisorganisatie ook ingezet voor de opvang van vluchtelingen.

Door het Algemeen Bestuur van Veiligheidsregio Zaanstreek Waterland (VrZW) is het Regionaal repressief dekkingsplan 2022-2025 vastgesteld. Er zijn vier knelpunten geconstateerd die de continuïteit van de brandweezorg onder druk zetten:

- het in de toekomst niet meer mogen kazerner en con-signeren van vrijwilligers vanwege Europese regelgeving;
- de afnemende beschikbaarheid van duikteams en redvoertuigen;
- de bereikbaarheid van posten in de stedelijke omgeving die steeds lastiger wordt;
- het dalende aanbod van voldoende vrijwilligers.

Het Algemeen Bestuur van Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland (VrZW) heeft opdracht gegeven om de inrichting

van de repressieve brandweezorg via een geleidelijke weg meer toekomstbestendig te maken, startend met het op orde brengen van de basis in met name het zuidelijk deel van Zaanstad.

Dit jaar werd gekenmerkt door de vluchtelingen crisis. Het opvangen van Oekraïense ontheemden en asielzoekers in crisis(noodopvang) vroeg veel van partijen. De samenwerking en afstemming tussen Zaanstad en VrZW verliep prima en leidde tot een versterking van het netwerk.

Financiën

Veiligheid, handhaving en publieke dienstverlening				(Bedragen x € 1.000)
	Begroting na wijziging	Realisatie	Vershil	
Lasten	40.536	41.154	619	
Baten	-11.172	-11.963	-791	
Saldo	29.364	29.191	-172	

Toelichting op afwijkingen per programma

Toelichting saldo

In totaal is er op dit programma over 2022 een positief saldo van € 0,17 mln. Op een totale begroting van € 29 mln. vertegenwoordigt dat saldo een afwijking van 0,4%.

Het positieve saldo van € 0,17 mln. bestaat uit € 0,62 mln. hogere lasten en € 0,79 mln. hogere baten.

Hieronder volgt per onderdeel een toelichting op hoofdlijnen.

Lasten

De afwijking op de lasten wordt als volgt verklaard:

- € 0,51 mln. wordt veroorzaakt door apparaatskosten. Deze wordt nader toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.
- € 0,45 mln. afwijking in kosten welke gedekt worden door subsidies. Dit betreft onderwerpen als Contraterrorisme Terrorisme Extremisme en Radicalisering (CTER) én Volkshuisvestingsfonds. Er is extra inzet gepleegd op gebied van ondermijning en onderzoek/voorlichting op het gebied van radicalisering en extremisme.
- € 0,12 mln. Als gevolg van hogere uitgaven voor toezicht en handhaving in de openbare ruimte, waaronder extra toezicht rondom Koningsdag en bevrijdingsdag.
- -€ 0,36 mln. lagere lasten op de onderwerpen coffeeshops en Back on Track. Het experiment coffeeshopketens is uitgesteld tot 1-1-2024. Voor Back on Track zijn lasten lager uitgevallen. De invulling van tijdelijke functies die gefinancierd worden vanuit deze subsidie is niet gelukt.
- -€ 0,12 mln. lagere lasten met betrekking tot Ramp en crisisbestrijding. Dit wordt verklaard door lagere gebruikerslasten die vanuit de VRZW zijn doorberekend.

Het overige wordt verklaard door kleinere afwijkingen.

Baten

De afwijking op de baten wordt als volgt verklaard:

- - € 0,31 mln. door hogere inkomsten op leges voor vergunningen, reisdocumenten en andere producten die de gemeente verstrekt, waar leges voor worden geheven. De hogere inkomsten voor reisdocumenten wordt onder andere verklaard door het vervallen van reisbeperkingen wereldwijd, waardoor inwoners van Zaanstad de reisdocumenten weer verlengen. Daarnaast zijn er hogere inkomsten op leges voor vergunningen. Dit wordt verklaard door een aantal grotere (nieuw)bouwprojecten waar een vergunning voor is afgegeven.
- - € 0,52 mln. wordt verklaard door hogere onttrekkingen de subsidies. Daarnaast zijn er hogere inkomsten voor binnenhavengeld als gevolg van meer vaarbewegingen op de Zaan en het opleggen van dwangsommen met betrekking tot milieu en andere vormen van overlast.

Het overige wordt verklaard door kleinere afwijkingen.

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen hebben een relatie tot dit programma:

- Gezamenlijke ombudsman metropool Amsterdam
- Centraal Nautisch Beheer
- Veiligheidsregio Zaanstreek Waterland

Zie voor een verdere toelichting de Paragraaf Verbonden Partijen.

Kerncijfers

Zaanpeiling en andere enquêtes					
	2019	2020	2021	2022	Bron
% Inwoners dat zegt het (zeer) eens te zijn met de stelling 'De brieven van de gemeente zijn makkelijk leesbaar'	74%	75%	72%	70%	Zaanpeiling
% Inwoners dat zegt het (zeer) eens te zijn met de stelling 'De informatie op de gemeentelijke website is goed'	60%	59%	55%	55%	Zaanpeiling
% Inwoners dat tevreden is over de balie Burgerzaken in het stadhuis	86%	80%	78%	78%	Zaanpeiling
% Inwoners dat zich mede-verantwoordelijk voelt voor de leefbaarheid in de buurt	81%	81%	79%	77%	Zaanpeiling

Kerncijfers					
	2019	2020	2021	2022	Bron
Aantal ontvangen klachten	592	604	491	557*	Gemeentelijke registratie
Aantal inwoners 1 januari	155.892	156.859	157.232	159.917	BRP
0 - 4 jaar	8.593	8.586	8.438	8.426	BRP
5 - 19 jaar	26.518	26.201	26.201	26.346	BRP
20 - 64 jaar	92.537	93.128	93.263	95.333	BRP
65 jaar en ouder	28.244	28.944	29.330	29.812	BRP
% Niet westerse migratieachtergrond	21,6%	22,8%	22,7%	nbn	BRP
Aantal klantcontacten telefonisch	145.565	212.060	172.770	163.688	Gemeentelijke registratie
% Telefoongesprekken binnen 30 seconden opgenomen	77%	62%	nb	nb**	Gemeentelijke registratie
Aantal klantcontacten online (contact-formulieren)	6.024	12.913	10.797	10.044***	Gemeentelijke registratie
Aantal bezoekers website Zaanstad.nl	676.720	1.334.472	1.257.416	1.368.413	Gemeentelijke registratie
Aantal klantcontacten WhatsApp****	5.127	0	847	4.428	Gemeentelijke registratie
Aantal baliebezoeken Burgerzaken	85.000	40.174	67.448	61.599	Gemeentelijke registratie
% Baliebezoeken Burgerzaken op afspraak	72%	100%	100%	100%	Gemeentelijke registratie
% Eerstelijns afhandeling telefonie	75%	76%	78%	79%	Gemeentelijke registratie
Aantal diefstallen brom-, snor-, fiets	808	608	664	nbn	Politie.nl/politiecijfers
Aantal vernielingen cq zaakbeschadigingen	667	811	658	nbn	Politie.nl/politiecijfers
Aantal mishandelingen	448	399	402	nbn	Politie.nl/politiecijfers
Aantal bedreigingen	312	301	261	nbn	Politie.nl/politiecijfers
Brand, brandweer ter plaatse (Zaanstreek-Waterland)	1.100	673	630	667	Instituut Fysieke Veiligheid (t/m 2019 CBS)
Hulpverlening door brandweer, ter plaatse	1.660	1.448	1.405	1.669	Instituut Fysieke Veiligheid (t/m 2019 CBS)

* Het aantal behandelde klachten

** Het is door technische onvolkomenheden niet mogelijk om de gegevens van 2021 en 2022 te achterhalen.

*** Daadwerkelijk ingediende ontvangen contactformulieren

**** In 2019 en een deel van 2020 was klantcontact via Whatsapp niet mogelijk.

BBV indicatoren					
	2019	2020	2021	2022	Bron
Demografische druk (groene + grijze t.o.v. 15-64 jaar)	53,2%	54,2%	53,3%	nbn	Waar staat je gemeente.nl
Aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners	2,4	1,8	2,0	nbn	Waar staat je gemeente.nl
Aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners	5,6	5,1	5,0	nbn	Waar staat je gemeente.nl
Aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners	1,9	1,5	1,2	nbn	Waar staat je gemeente.nl
Aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners	5,9	7,3	4,2	nbn	Waar staat je gemeente.nl

Beleidsnota's

- [Visie op dienstverlening 2020](#)
- [Uitvoeringsagenda visie op dienstverlening 2021](#)
- [Beleidsplan Vergunningverlening Toezicht en Handhaving 2019-2021 - verlengd tot en met 2022](#)
- [Uitvoeringsprogramma Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving 2022](#)
- [Integraal Veiligheidsplan 2019-2022](#)

2.7 Programma Bestuur en financiën

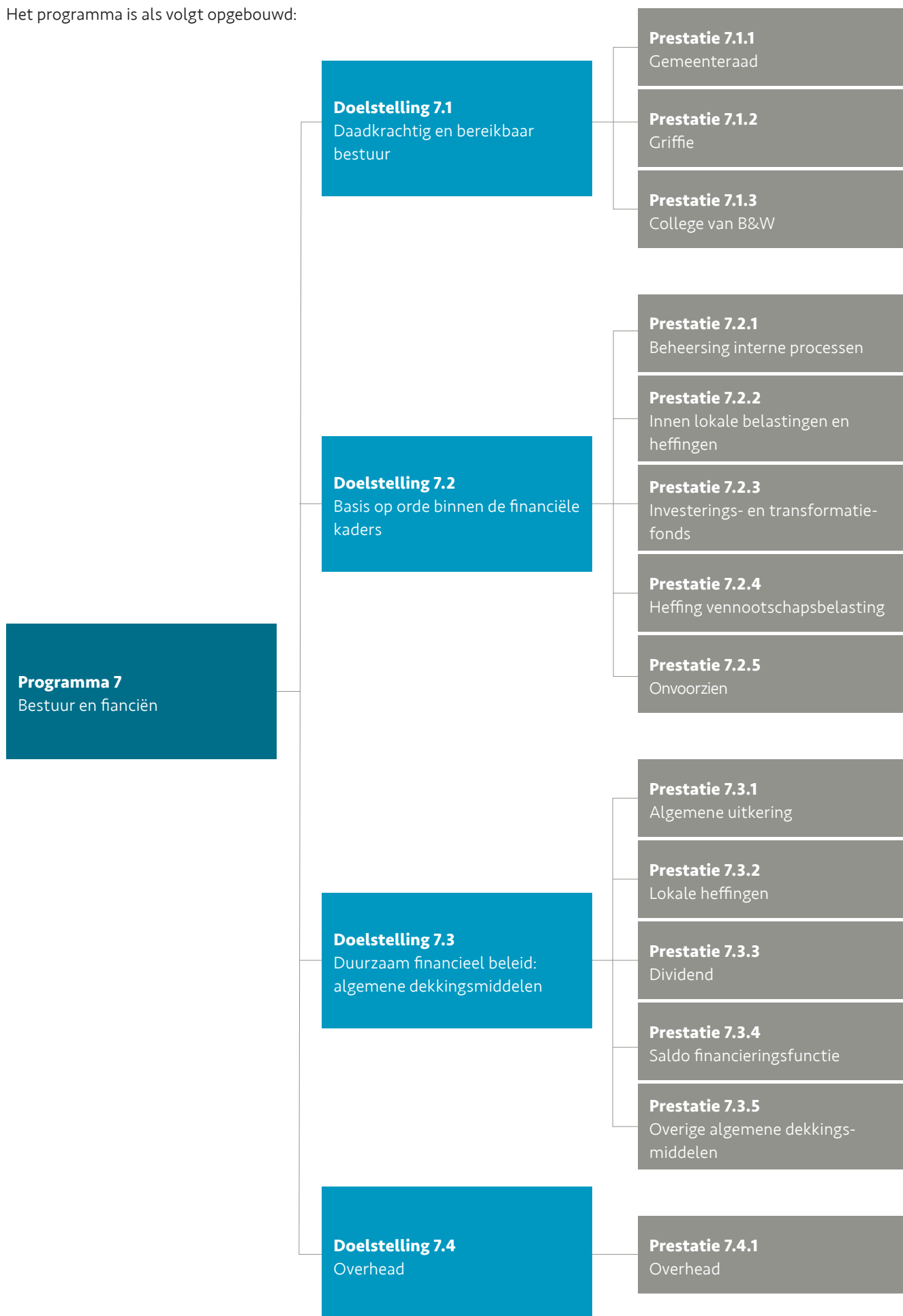
Portefeuillehouder(s): Hamming, Onclin, Van der Laan

Programmadoelstelling en de rol van de gemeente

Zaanstad is een financieel duurzame gemeente met een goed functionerend bestuur. Een goed openbaar bestuur is essentieel voor het functioneren van onze democratische rechtsstaat. Het bestuur weet wat er leeft in Zaanstad, is bereikbaar voor inwoners en ondernemers en trekt samen met hen op. Het bestuur neemt heldere besluiten en is daar open en transparant over. De gemeenteraad stelt de

kaders voor het beleid, dat het gemeentebestuur uitvoert. Het programma Financiën is ondersteunend aan de andere begrotingsprogramma's, zodat de doelstellingen uit die programma's kunnen worden behaald.

Het programma is als volgt opgebouwd:

Terugblik en realisatie 2022

2022 stond in het teken van de gemeenteraadsverkiezingen en de wissel van het bestuur. De opkomst bij de verkiezingen was met 45% opvallend laag. Het nieuwe college ziet dat als aanleiding om democratische vernieuwing te agenderen. Het nieuwe college zet de lijn van regionale samenwerking en nationale lobby door. Dat leverde resultaat op: het Nationaal Programma Leefbaarheid & Veiligheid, met

als één van de focusgebieden Zaanstad Oost was er niet gekomen zonder inzet van Zaanstad.

Het samenspel tussen raad, college en organisatie is verbeterd. Zo was er een begrotingsmarkt als voorbereiding op de besluitvorming in de raad.

Indicator						
	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Begroting 2022	Realisatie 2022	Streefwaarde	Bron
Oordeel van inwoners in welke mate zij betrokken worden bij de totstandkoming van gemeentelijke plannen	n.b.	5,5	6,0	5,6	6,5	Zaanpeiling
% Openstaande debiteuren einde van het jaar*	12,6%	6,1%	9%	15,3% *	<4,0%	Gemeentelijke registratie
% Gehonoreerde WOZ-bezwaren t.o.v. totaal aantal WOZ objecten	0,7%	1,0%	0,7%	0,6%	<0,5%	Gemeentelijke registratie

* Als gevolg van overgang naar nieuw belastingstelsel is aanslagverzending in 2022 vertraagd waardoor er sprake is van een hoger openstaand saldo per jaareinde

Doelstelling 7.1 Daadkrachtig en bereikbaar bestuur

Bij de opgaven waarvoor Zaanstad staat, kiezen we ervoor samen te werken met partners in de stad of andere overheden. Wij zoeken deze samenwerking actief op, om gezamenlijk nog meer te bereiken voor de Zaanse kanters. Gemeenteraad, college van burgemeester en wethouders (B&W) en ambtenaren gaan de dialoog aan met de stad. Met respect voor elkaars meningen komen we tot inhoudelijke keuzes waarmee we de stad verder helpen. De raad stelt kaders en controleert. Het college is het uitvoeringsorgaan van de hele raad en treedt bekwaam, efficiënt en daadkrachtig op.

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties:

Prestatie 7.1.1 Gemeenteraad

De gemeenteraad is het hoogste bestuursorgaan in de gemeente. De gemeenteraad vertegenwoordigt de inwoners van Zaanstad en stelt de kaders voor beleid vast. De gemeenteraad controleert het college van burgemeester en wethouders op de uitvoering van het beleid. Bij zijn kaderstellende en controlerende rol wordt de raad ondersteund door de Rekenkamer Metropool Amsterdam en de onafhankelijke accountant. In de [brief van 10 juni 2018](#) heeft de raad vijf uitgangspunten geformuleerd ter

verbetering van de samenwerking in de raad. Naast de samenwerking helpen deze uitgangspunten de raad ook in zijn kaderstellende rol.

Activiteiten en realisatie

Raad aan de Voorkant

In 2022 heeft het college de Raad bij de volgende onderwerpen via Raad aan de voorkant betrokken:

- de eerste startnotities bij de ruimtelijke initiatieven zoals de startnotitie Westzijde, de startnotitie Oostzijderpark en de startnotitie Gasfabriekterrein Wormerveer;
- de startnotitie Plan van Aanpak Achterstanden Openbare Ruimte;
- het Evenementenbeleid is doorgeschoven naar 2023 door het ontbreken van een evenementencoördinator.

Gemeenteraadsverkiezingen

In maart 2022 waren gemeenteraadsverkiezingen. Dit keer kon voor het eerst tijdens drie dagen gestemd worden. Zaanstad had een historisch lage opkomst van 44,8%. Tijdens een uitslagenavond werd de samenstelling van de nieuwe gemeenteraad bekend.

De nieuwe raad en het nieuwe college hebben een inwerkprogramma gekregen. Zij bezochten de vijf gebieden van de omgevingsvisie. Zo maakten zij kennis met de uitdagingen in de wijken en de partnerorganisaties die eraan werken. In september vond de raadsconferentie plaats. Daar zetten raadsleden gezamenlijk hun uitgangspunten en wensen voor de komende periode op papier.

Prestatie 7.1.2

Griffie

Voor de ondersteuning heeft de gemeenteraad de beschikking over de griffie. De griffie verleent diensten aan de raad en de raadscommissies, zorgt voor de communicatie tussen de inwoners van Zaanstad en de raad en faciliteert de contacten tussen de raad en de inwoners.

Prestatie 7.1.3

College van Burgemeester en Wethouders

Het college van burgemeester en wethouders vormt het dagelijks bestuur van de gemeente. Het college voert de besluiten van de gemeenteraad uit. Het college voert ook wetten en regelingen van het rijk en de provincie uit (medebewind), zoals de Wet maatschappelijke ondersteuning en de Wet milieubeheer. De signatuur van dit college is er een van lef en bereikbaarheid. Door steeds scherpe keuzes te maken komt de kracht van Zaanstad en de Zaankanters los. Iedereen is uitgenodigd daaraan mee te doen.

Activiteiten en realisatie

Versterken samenwerking in de regio en lobby bij het rijk

Het nieuwe college is gestart in juni 2022. Ook dit college is actief in de G40 en de MRA. Mede dankzij een effectieve lobby vanuit Zaanstad is in juli 2022 het Nationaal Programma Leefbaarheid & Veiligheid gestart. Hierbij zet het Rijk zich lange tijd samen met gemeenten en lokale partijen in om de leefbaarheid en veiligheid in 20 focusgebieden op orde te krijgen en bewoners kansen op een betere toekomst te bieden. Een van deze gebieden betreft Zaandam Oost.

Zoeken naar digitale en hybride samenwerking voor participatie

We willen bereikbaar blijven en de kracht van onze inwoners en maatschappelijke partners benutten. Dat hebben we het afgelopen jaar gedaan via het organiseren van (kleine) fysieke, digitale en hybride bijeenkomsten. Langzaamaan werden fysieke bijeenkomsten op grotere schaal weer mogelijk. De mix tussen fysieke en digitale vorm lijkt blijvend te zijn.

Uitwerken acties Zaans Samenspel

Met het aflopen van de bestuursperiode in 2022 hebben we de bestuursopdracht Zaans Samenspel afgerond die in 2020 was vastgesteld (Raadsinformatiebrief 2020/11608). We hebben de gemeenteraad over de resultaten van de drie sporen van deze bestuursopdracht geïnformeerd (Raadsinformatiebrief 2022/11147). We blijven werken aan een beter samenspel. Ook de aanbevelingen uit het rapport & Vanderlaar helpen hierbij. Een goed voorbeeld: in 2022 hebben we een informatiemarkt georganiseerd voor raadsleden als voorbereiding op de besluitvorming over de begroting.

Vertegenwoordiging in VNG bestuur en commissies

Door de gemeenteraadsverkiezingen in 2022 en de start van de nieuwe colleges zijn ook de posities in verschillende commissies, themagroepen en platforms van de landelijke

en regionale netwerken herverdeeld. Onze wethouder Groothuismink is lid geworden van de VNG-commissie Zorg, Jeugd en Onderwijs.

Doelstelling 7.2

Basis op orde binnen de financiële kaders

De gemeente voert een stabiel financieel beleid waarmee de financiële basis op orde blijft. Het uitgangspunt is dat we rekeningen niet doorschuiven naar toekomstige bestuursperiodes en dat we tegenvallers kunnen opvangen. Het financiële beleid ondersteunt het afwegings- en realisatieproces van beleidsdoelstellingen. De gemeente streeft naar een positief oordeel van de toezichthouders over (de interne beheersing van) de gemeentefinanciën.

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties:

Prestatie 7.2.1

Innen lokale belastingen en heffingen

De gemeente verzorgt de heffing en inning van de verschillende lokale heffingen (belastingen en rechten). Het heffen en innen vindt plaats op grond van de Gemeentewet en bijzondere wet- en regelgeving. Jaarlijks verstuurt de gemeente ongeveer 115.000 WOZ-beschikkingen en 300.000 aanslagen. De inwoners en ondernemers van Zaanstad leveren via de lokale heffingen een financiële bijdrage aan de stad.

Activiteiten en realisatie

Herwaardering onroerende zaken

Het college is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ). We gebruiken de WOZ-waarde voor verschillende doelen (bijvoorbeeld heffing onroerende zaakbelasting, eigen woningforfait, waterschapslasten, erfpacht en successierecht, verzekeringen en hypotheek). De Waarderingskamer is wettelijk toezichthouder en houdt toezicht op de kwaliteit en de uitvoering van de Wet WOZ.

De gemeente zorgt ervoor dat het stelsel van basisregistraties van een hoge kwaliteit is. Met een goede informatieverstrekking en mogelijkheden tot persoonlijk contact worden juridische procedures zoveel mogelijk vermeden.

Vanaf 2022 is wettelijk voorgeschreven dat de basis voor de WOZ-waarde de gebruiksovervlakte is, en niet meer de inhoud van de onroerende zaak.

Omgevingswet, Wet Kwaliteitsborging en Leges Verordening 2022

Minister De Jonge heeft op 14 oktober 2022 bekend gemaakt dat de per 1 januari 2023 aangekondigde nieuwe Omgevingswet (en hiermee ook de Wet Kwaliteitsborging),

met een half jaar is uitgesteld naar 1 juli 2023. Over 2022 is de Leges Verordening op grond van de oude wetgeving gehandhaafd.

Prestatie 7.2.2

Investerings- en transformatiefonds

Het Investeringsfonds is opgezet ter dekking, geheel of gedeeltelijk, van ruimtelijke nieuwe en uitbreidingsinvesteringen. Het financieel kader van het fonds dwingt tot integrale afweging in de bekostiging van de groei van de stad.

Het Transformatiefonds is bij de begroting 2017 ingesteld om een versnelling in de bouw van extra woningen mogelijk te maken. Onder strikte voorwaarden wordt het fonds ingezet voor het decken van de onrendabele top bij nieuwbouw van woningen.

Activiteiten en realisatie

Investeringsbehoefte meerjarig in beeld

Het investeringsfonds loopt tegen de minimale stand (buffer van €5 miljoen) aan. Met de inflatie in het afgelopen jaar worden de lopende en de beoogde (gereserveerde) investeringen duurder. Hierdoor loopt het investeringsfonds tegen de grenzen aan. Er is een aanvulling vanuit het rekeningresultaat nodig om de reeds goedgekeurde en gereserveerde investeringen te kunnen uitvoeren.

Verwerking besluiten en uitkomsten evaluatie Transformatiefonds

Eind 2022 is gestart met de evaluatie van het transformatiefonds. De eerste interviews zijn afgenomen. In het eerste kwartaal 2023 worden deze uitgewerkt en wordt de totale evaluatie met ideeën voor beleid ter besluitvorming voorgelegd.

Overzicht Transformatiefonds						bedragen in €
Jaar verstrekking	Project	Netto aantal woningen	Max. toegekend bedrag	Uitbetaald t/m 2022	Begroot 2022 t/m 2026	Toelichting
2017	Mauritsstraat	150	*	*		* Het toegekende en uitbetaalde bedrag is vertrouwelijk vastgesteld en wordt hier dus niet opgenomen.
2018	Verkadebuurt	400	1.640.000	-	-	Geen bijdrage benodigd.
2019	Meneba	630	1.000.000	-	-	Betreft een garantstelling. Is vooralsnog niet nodig gebleken.
2019	Hofwijk Noord fase 1	702	3.225.000	550.000	3.225.000	
2020	Breedweer	14	109.642	-	-	
2021	Woningbouwimpuls - gelden voor Zaanstad Noord, kogerveldwijk, (Midden) en Centrum	7.872	25.253.577	1.166.220	5.059.000	Van het max. toegekende bedrag is € 2.422.314 voor de Peperstraat t.b.v. 408 tot 428 woningen (2021/21762)
2021	Hoornseveld	320	3.200.000	500.000	500.000	
2021	Mauritsstraat	-	946.000	946.000		Raadsbesluit 2021/18086. Aanvullende bijdrage.
Totaal		10.088	35.374.219	3.162.220	8.784.000	

Prestatie 7.2.3

Beheersing interne processen

Een goede beheersing van de interne processen is een randvoorwaarde om het beleid binnen de vastgestelde financiële kaders uit te voeren. Die beheersing van interne processen maakt het mogelijk dat bestuur en organisatie op tijd beschikken over juiste, volledige en actuele informatie, zodat tijdig kan worden geanticipeerd op afwijkingen en onzekerheden.

Activiteiten en realisatie

Vorbereiding opstellen rechtmatigheidscontrole 2022

De wet die de financiële rechtmatigheidsverantwoording regelt heeft een nieuwe ingangsdatum, namelijk januari 2023. Hierdoor was 2022 een extra proefjaar. De voorbereiding op de nieuwe wet was al gestart. In 2022 heeft de organisatie hier verder aan gewerkt. Zo zijn de kwaliteitstoetsen verbeterd. De raad heeft een interne managementletter ontvangen over de kwaliteit van de grote financiële proces-

sen in de organisatie. Het uitvoeren van kwaliteitstoetsen en verbijzonderde interne controles zijn nodig voor een oordeel over de beheersing van de processen en de geconstateerde financiële onrechtmatigheden. Het college legt in de volgende jaarrekening over 2023 voor het eerst verantwoording af over financiële rechtmatigheid. Ter voorbereiding geven we in de paragraaf Bedrijfsvoering van deze jaarrekening voor het eerst een toelichting op de financiële rechtmatigheid van gemeente Zaanstad.

Prestatie 7.2.4

Heffing vennootschapsbelasting

Als gevolg van de invoering van de 'Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen' zijn gemeenten sinds 1 januari 2016 verplicht vennootschapsbelasting (Vpb) te betalen als zij een fiscale onderneming hebben. Deze wet is, mede onder druk van de Europese Commissie, ingevoerd om een gelijk speelveld te maken voor overheidsondernemingen en private ondernemingen. Op grond van artikel 8 lid 1d van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is de gemeente verplicht het bedrag voor de heffing voor de vennootschapsbelasting in de begroting op te nemen. Voor Zaanstad betreft het drie activiteiten: de facilitaire dienstverlening van de omgevingsdienst, het slagboomparkeren en de reclameinkomsten.

Prestatie 7.2.5

Onvoorzien

Op grond van artikel 8 lid 6 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is de gemeente verplicht een post onvoorzien op te nemen in de begroting. Het budget onvoorzien wordt ingezet voor uitgaven die als onuitstelbaar en onvermijdbaar worden aangemerkt en waarvoor in de begroting verder geen raming is opgenomen.

Doelstelling 7.3

Duurzaam financieel beleid: algemene dekkingsmiddelen

Op grond van artikel 8 lid 5 van het [Besluit Begroting en Verantwoording \(BBV\)](#) is de gemeente verplicht een onderdeel algemene dekkingsmiddelen op te nemen in de begroting. Algemene dekkingsmiddelen onderscheiden zich van specifieke dekkingsmiddelen doordat zij vrij aan te wenden zijn. Met de algemene dekkingsmiddelen wordt een groot deel van de taken uit de begroting bekostigd. Onder de algemene dekkingsmiddelen vallen: algemene uitkeringen, lokale heffingen waarvan de besteding niet is gebonden, dividend, saldo financieringsfunctie en overige algemene dekkingsmiddelen.

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties:

Prestatie 7.3.1

Algemene uitkering

Jaarlijks ontvangt Zaanstad volgens een bepaald verdeelstelsel een uitkering uit het Gemeentefonds. De uitkering is bestemd voor de bekostiging van autonome taken van de gemeente. Het verdeelstelsel is opgenomen in de Financiële verhoudingswet. In de verdeling wordt rekening gehouden met onderlinge verschillen in kosten waarmee de gemeenten te maken hebben en met de draagkracht van de gemeenten (de belastingcapaciteit). De omvang van het gemeentefonds is gekoppeld aan de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Karakteristiek voor de algemene uitkering is dat elke gemeente vrij is in de besteding van het geld.

Prestatie 7.3.2

Lokale heffingen

De opbrengst van de algemene belastingen vloeit naar de algemene middelen en is voor de gemeente ter vrije besteding. Dit geldt echter niet voor de rechten (retributies) en de bestemmingsbelastingen (Afvalstoffenheffing en Rioolheffing). Deze opbrengsten worden besteed aan het doel waarvoor is geheven. In de paragraaf [Lokale heffingen](#) wordt een toelichting gegeven op het beleid en op de (begrote) opbrengsten van de lokale heffingen (belastingen en rechten).

Prestatie 7.3.3

Dividend

Dividenden zijn inkomsten die de gemeente ontvangt van instellingen waarvan zij aandeelhouder is. Voor een nadere toelichting op de deelnemingen van de gemeente wordt verwezen naar de paragraaf [Verbonden partijen](#). Het beleid is vastgelegd in de nota [Verbonden partijen](#).

Prestatie 7.3.4

Saldo financieringsfunctie

Zaanstad werkt volgens een door de raad vastgesteld treasurybeleid. Het saldo financieringsfunctie is het verschil tussen de toegerekende rekenrente aan de begrotingsprogramma's en de werkelijk betaalde rente over de lang- en kortlopende leningen. In de paragraaf [Financiering](#) wordt ingegaan op de financiering van de gemeente en de ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt. Voor een toelichting op de ontwikkeling van het resultaat op geldleningen en op bespaarde rente verwijzen wij naar deze paragraaf.

Prestatie 7.3.5

Overige algemene dekkingsmiddelen

De overige algemene dekkingsmiddelen zijn de overige inkomsten van de gemeente waarvoor geen bestedingsdoel is bepaald.

Doelstelling 7.4 Overhead

Onder overheadkosten verstaan we alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van het primaire proces. Overhead is noodzakelijk om de beleidsdoelen in de begrotingsprogramma's op een effectieve en efficiënte manier te realiseren. Volgens het gewijzigde Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn gemeenten sinds 2017 verplicht om een apart overzicht van de kosten van de overhead op te nemen in het programmaplan. Met ingang van de begroting 2019 zijn de overheadkosten apart zichtbaar in het programma Bestuur en financiën.

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestatie:

Prestatie 7.4.1 Overhead

In de beleidsprogramma's van deze begroting worden alleen de directe kosten opgenomen van het primaire proces, ofwel de uitvoering. De kosten worden daarbij zoveel mogelijk direct toegerekend aan de betreffende taken en activiteiten. Naast directe kosten, maakt de gemeente ook indirecte kosten, ofwel overheadkosten. Onder overhead zijn noodzakelijke en cruciale functies voor de gemeentelijke organisatie opgenomen. De kosten zijn grofweg in te delen in:

- ondersteunende afdelingen, zoals personeelszaken, facilitaire zaken en huisvesting, financiën en control, communicatie en juridische zaken
- ondersteunende personen, zoals leidinggevenden en het secretariaat.
- overige kosten zoals ICT en huisvesting

Financiën

Programma Onderwijs, jeugd en zorg		(Bedragen x € 1.000)	
	Begroting na wijziging	Realisatie	Verschil
Lasten	74.380	74.657	277
Baten	-421.155	-428.206	-7.051
Toevoegingen reserves	49.308	49.620	312
Onttrekkingen reserves	-38.457	-27.040	11.417
Saldo	-335.924	-330.970	4.955

Toelichting op afwijkingen per programma

Het financiële resultaat op programma Bestuur en Financiën bedraagt **€ 4,96 mln.** nadelig. Onderstaand wordt dit resultaat op hoofdlijnen toegelicht.

Lasten

De lasten op programma Bestuur en Financiën zijn € 0,28 mln. hoger dan begroot. Dat komt ten eerste doordat er, door de gestegen rente, meer rente is betaald op voor zowel kort- als langlopende leningen (€ 0,72 mln.). Tevens waren er hogere uitvoeringskosten bij de belastingen (€ 0,51 mln.). Er is € 1,67 mln. toegevoegd aan de nieuwe voorziening Verlofsparen. De BBV verplicht gemeenten hiervoor een voorziening te vormen omdat het sparen van bovenwettelijke verlofuren (een nieuw recht voor medewerkers vanuit de CAO in 2022) leidt tot arbeidskostengerelateerde verplichtingen die een niet voorspelbare opbouw en daarmee ook onvoorspelbare afbouw kennen.

Aan de andere kant zijn er minder vergoedingen uitbetaald aan raadsleden en steunfractieleden als gevolg van verloop rondom de gemeenteraadsverkiezingen (-€ 0,18 mln.). Bij de najaarsrapportage werd door onze energieleverancier WeSpark geadviseerd om met fors stijgende energiekosten voor het stadhuis rekening te houden. Dat viel echter mee. De energieprijzen zijn in het vierde kwartaal zelfs gedaald. Omdat WeSpark tegen dagkoersen inkoop op de energie-

beurs profiteerde Zaanstad direct van die lagere prijzen (-€ 0,48 mln.). Een aantal projecten van de Samenwerkingsagenda Zaanstreek-Waterland, waarvan Zaanstad penvoerder is, schuift door naar 2023 (-€ 0,39 mln.). Hiertegenover staan voor hetzelfde bedrag lagere baten. De WW-kosten zijn -€ 0,13 mln. lager als gevolg van de krappe arbeidsmarkt. Er is minder dan begroot uitgegeven aan opleidingen (-€ 0,18 mln.). In 2021 zijn verplichtingen opgenomen waarvoor in 2022 geen facturen meer zijn gekomen. Deze verplichtingen kunnen daarom vrijvallen (-€ 0,24 mln.). Er zijn in 2022 middelen voor nieuwe zonwering voor de Prins Bernhard kazerne gereserveerd. Door langere levertijden schuift dit project echter door naar het eerste kwartaal van 2023 (-€ 0,15 mln.). De kosten van inhuur flexibele schil waren -€ 0,14 mln. lager, er werd -€ 0,20 mln. minder uitgegeven aan postkamer en repro, en als gevolg van de voorgenomen verbouwing van het stadhuis in verband met het hybride werken wordt een aantal facilitaire projecten, zoals schilderwerk, uitgesteld tot na 2022 (-€ 0,23 mln.). Tot slot zijn de ICT-kosten lager omdat er in 2022 minder eenmalige projecten waren (-€ 0,13 mln.).

Baten

De baten op programma Bestuur en zijn -€ 7,05 mln. hoger dan begroot. Dat komt onder andere door de gedeeltelijke vrijval van de pensioenvoorziening wethouders als gevolg

van de gestegen rekenrente, waardoor er nu minder in kas hoeft te zijn (-€ 0,49 mln.). Ook de voorziening Reorganisatie kon deels vrijvallen omdat enkele potentieel boven-tallige medewerkers een andere baan hebben gevonden (-€ 0,63 mln.). Daarnaast zijn er bij de decembercirculaire extra rijksmiddelen ontvangen (-€ 4,89 mln.). De opbrengsten toeristenbelasting en onroerende zaak belasting waren hoger dan verwacht (-€ 0,71 mln.), en er is meer rente ontvangen op uitgegeven leningen (-€ 0,22 mln.). Daarentegen vielen de reclame-inkomsten tegen (€ 0,15 mln.) en was er sprake van een nadeel omdat als gevolg van de lagere regiokosten Samenwerkingsagenda Zaanstreek-Waterland er minder kosten konden worden doorbelast naar de andere Za-Wa gemeenten (€ 0,19 mln.). Tot slot is er eindelijk overeenstemming met het rijk over de compensatie inkomstenderving als gevolg van de coronapandemie over het jaar 2021 (-€ 0,42 mln.).

Mutaties reserves

Bij de mutaties in de reserves op het resultaat na bestemming is er per saldo sprake van een nadeel van € 11,73 mln. Dit wordt ten eerste veroorzaakt door lagere onttrekkingen aan het Investeringsfonds en het Transformatiefonds (€ 3,1 mln.). Voor de hele gemeente is dit saldoneutraal omdat zich op andere programma's voordelen voordoen waardoor deze reserves minder aangesproken hoeven te worden. Het betreft onder andere sportpark Hoornseveld en hockeycomplex de Kraaien.

Er is € 0,12 mln. meer toegevoegd aan reserve budget-overhevelingen voor niet bestede incidentele middelen in 2022. Aan de reserve Samenwerkingsagenda Zaanstreek-Waterland is € 0,17 mln. minder onttrokken omdat de regionale kosten lager uitvielen.

Tevens is € 1,51 mln. minder onttrokken aan de corona-reserve. Deze middelen worden in 2023 besteed. Voor nadere toelichting wordt verwezen naar de coronarapportage. Tot slot is sprake van een hogere toevoeging aan de reserve Vooruitontvangen Algemene Uitkering (€ 6,85 mln.). Deze rijksmiddelen zijn ontvangen bij de decembercirculaire en worden aan de reserve toegevoegd en in 2023 besteed. De toevoeging aan de reserve Vooruitontvangen AU is € 1,9 mln. hoger dan de extra ontvangen middelen van -€ 4,89 mln. Dat leidt per saldo dus tot een nadeel van € 1,9 mln. Dit nadeel wordt veroorzaakt door een neerwaartse bijstelling van het aantal bijstandsgerechtigden en hogere WOZ-waarden (wat eigen inkomsten genereert en daarom tot een korting op de Algemene Uitkering leidt).

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen hebben een relatie tot dit programma:

- Rekenkamer Metropool Amsterdam
- Bank Nederlandse Gemeenten
- Dimpact

Zie voor een verdere toelichting de Paragraaf Verbonden Partijen.

Kerncijfers

Zaanpeiling en andere enquêtes					
	2019	2020	2021	2022	Bron
% Inwoners dat vindt dat zij door de gemeente bij het bestuur worden betrokken	18%	19%	15%	12%	Zaanpeiling
% Inwoners dat zegt het (zeer) eens te zijn met de stelling 'De gemeente is geïnteresseerd in de mening van haar inwoners'	35,2%	34%	30%	26%	Zaanpeiling

Kerncijfers

	2019	2020	2021	2022	Bron
Aantal gehouden hoorzittingen afgezet tegen het aantal ingediende bezwaarschriften	50%	20%	24%	33%	Gemeentelijke registratie
% Besluiten ruimtelijk domein dat na beroep in stand blijft	87%	91%	82%	85%	Gemeentelijke registratie
% Besluiten ruimtelijk domein dat na bezwaar in stand blijft*	82%	57%	66%	81%	Gemeentelijke registratie
% Besluiten sociaal domein dat na beroep in stand blijft	91%	88%	87%	80%	Gemeentelijke registratie
% Besluiten sociaal domein dat na bezwaar in stand blijft**	77%	89%	73%	67%	Gemeentelijke registratie
% Ingetrokken bezwaren na contact	28%	39%	18%	26%	Gemeentelijke registratie
Aantal artikel 51 vragen	165	92	92	60	Gemeentelijke registratie
Aantal verzoeken Wet Openbaarheid Bestuur / Wet Open Overheid	125	156	115	170	Gemeentelijke registratie
Formatie (aantal Fte)	1.254	1.273	1.337	1.408	Gemeentelijke registratie
Bezetting (aantal Fte)	1.164	1.183	1.223	1.302	Gemeentelijke registratie
Aantal WOZ beschikkingen	112.917	113.634	113.840	115.712	Gemeentelijke registratie
Aantal WOZ bezwaren	1.506	1.891	2.227	2.044	Gemeentelijke registratie
Aantal pre-prioritaire besluiten met financiële gevolgen (begrotingswijziging)	1	4	4	nbn	Gemeentelijke registratie
Totale omvang originele begroting (x € 1.000)	547.130	565.969	571.392	nbn	Gemeentelijke registratie
Resultaat jaarrekening (x € 1.000)	-1.053	-1.758	-10.659	nbn	Gemeentelijke registratie
% Rijksbudget van totale baten	55%	53%	51%	nbn	Gemeentelijke registratie
% Rentelasten van totale lasten	2,4%	2,0%	2,0%	nbn	Gemeentelijke registratie
% Facturen betaald binnen 30 dagen	89%	91%	91%	94%	Gemeentelijke registratie

* Dit is inclusief besluiten onjuist aangeboden afval. Exclusief onjuist aangeboden afval blijft 86% van de besluiten in stand.

** Dit is inclusief de onderwerpen:

- TOZO terugvordering (nieuwe categorie in 2022): 60% blijft na bezwaar in stand.
- Bijzondere bijstand: 65% blijft na bezwaar in stand.

BBV indicatoren

	2019	2020	2021	2022	Bron
Gemiddelde WOZ waarde van woningen x € 1.000	228	255	281	308	CBS
Woonlasten éénpersoonshuishoudens	837	856	898	963	Gemeentelijke registratie
Woonlasten meerpersoonshuishoudens	837	856	898	963	Gemeentelijke registratie
Overhead (% van totale lasten)	10,3%	9,1%	8,8%	8,1%	Gemeentelijke registratie
Formatie (Fte per 1.000 inwoners)	8,0	8,1	8,4	8,7	Gemeentelijke registratie
Bezetting (fte per 1.000 inwoners)	7,5	7,5	7,7	8,25	Gemeentelijke registratie
Apparaatskosten (kosten per inwoner)	654	709	775	812	Gemeentelijke registratie
Externe inhuur (kosten als % van de totale loonsom)	15,2%	17,7%	19,7%	21,6%	Gemeentelijke registratie

Beleidsnota's

- [Besluit begroting en verantwoording \(BBV\)](#)
- [Financiële verordening Zaanstad 2019](#)
- [Nota reserves en voorzieningen 2019](#)
- [Nota kostentoerekening 2017](#)
- [Leidraad Invordering gemeentelijke belastingen](#)
- [Nota Verbonden partijen](#)
- [Afwegingskader taakuitvoering](#)
- [Controleverordening gemeente Zaanstad 2019](#)
- [Verordening onderzoek doelmatigheid en doeltreffendheid 213a](#)
- [Nota financiering](#)
- [Nota investeringen](#)

3. Paragrafen

3.1 Lokale heffingen	103
3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	108
3.3 Onderhoud kapitaalgoederen	119
3.4 Financiering	125
3.5 Bedrijfsvoering	132
3.6 Verbonden partijen	142
3.7 Grondbeleid	178
3.8 Corona	183
3.9 Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid	196

3.1 Lokale heffingen

Het beleid ten aanzien van tarieven en heffingen is vastgelegd in:

- Nota kostentoerekening 2017

Tarieven belastingen

Ontwikkelingen 2022

Tarieven OZB

Om de tarieven van de onroerendezaakbelasting (OZB) te berekenen wordt de WOZ-waarde van de woningen en overige gebouwen binnen de gemeentegrenzen gebruikt. Het college is verantwoordelijk voor de uitvoering van de

Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ) en daarmee het bepalen van de WOZ waarden. De Waarderingskamer is wettelijk toezichthouder en houdt toezicht op de kwaliteit en de uitvoering van de Wet WOZ.

Percentage bezwaarschriften 2022				bron: Waarderingskamer	
	Woningen	Niet-woningen	Woningen	Niet-woningen	
Landelijk	2,1%	4,6%	2,9%	6,4%	
Zaanstad	2,3%	4,7%	2,8%	7,7%	

Belastingopbrengsten

De gemeente verzendt jaarlijks circa 115.000 WOZ beschikkingen en 320.000 aanslagen belastingen en lokale heffingen, daarnaast wordt opbrengst gerealiseerd van producten

die worden afgenomen via het digitale loket, de publieksbalies en betaald parkeren. De begrote en werkelijke belastingopbrengsten zijn:

Belastingopbrengsten				(Bedragen x € 1.000)
Omschrijving	Begroting 2022	Werkelijk 2022	Werkelijk 2021	
Onroerendezaakbelastingen	38.487	39.203	37.810	
Roerende ruimtebelasting	57	43	73	
Leges Algemene dienstverlening	2.573	2.357	2.445	
Leges onder dienstverlening WABO (omgevingsvergunning)	5.891	6.202	5.772	
Leges onder dienstverlening Europese dienstenrichtlijn	152	149	107	
Hondenbelasting	615	542	540	
Toeristenbelasting	1.844	1.998	670	
Vermakelijkhedenretributie	125	111	34	
BIZ heffing Stadshart Zaandam	185	187	187	
Precariobelasting	266	201	311	
Reclamebelasting	376	313	310	
Reclameopbrengsten	736	586	615	
Rioolheffing	22.374	22.287	22.463	
Afvalstoffenheffing	23.031*	23.034	22.758	
Begraafrechten	938	1.197	1.114	
Marktgeden	218	188	149	
Parkeerbelasting**	1.769	1.808	868	
Parkeervergunningen	437	545	568	
Parkeerautomatengelden	2.287	2.036	1.658	
Zeehavengeld	131	158	190	
Totaal	102.492	103.145	98.642	

* Bedrag wijkt af van hetgeen gepresenteerd in de begroting 2022 omdat naast de opbrengst heffingen ook andere baten (Afvalfonds/Wecycle) waren opgenomen. Door deze aanpassing wordt alleen de opbrengst heffingen gepresenteerd.

** Inclusief baten wielklem

Toelichting afwijkingen op belastingopbrengsten

Onroerendezaakbelastingen (ozb)

2022 wordt afgesloten met een positief saldo, onder meer als gevolg van gestarte ontwikkelingen in de stad en incidentele opleggingen over voorgaande jaren.

Leges algemene dienstverlening

De baten zijn lager dan begroot. Dit wordt met name verklaard door minder aanvragen van Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) en lagere inkomsten op rijbewijzen.

Leges onder dienstverlening WABO (omgevingsvergunning)

De baten zijn hoger dan begroot. Dit heeft onder andere te maken met het vergunnen van grotere projecten.

Hondenbelasting

De baten zijn lager dan begroot. In 2022 heeft een huis-aan-huis controle op hondenbezit plaatsgevonden. Daaruit bleek een lager aantal honden dan bij de begroting was verwacht.

Toeristenbelasting

Bij de begroting is rekening gehouden met lagere baten door de coronapandemie. Er is welswaar een geringe meeropbrengst zichtbaar, maar de opbrengsten zijn nog niet op het niveau van 2019 (pré Corona).

Precario- en reclamebelasting

Deze opbrengst is afhankelijk van de ontwikkeling in de markt (uitstallingen van winkels, terrassen, evenementen, etc.). Het algemene beeld is dat er minder meldingen/vergunningen zijn geweest en er daardoor minder gebruik is gemaakt van de openbare ruimte.

Reclameopbrengsten

Als gevolg van het vervallen van een contract zijn er minder opbrengsten voor reclame opgehaald.

Begraafrechten

De baten over 2022 zijn (opnieuw) hoger dan begroot. Dit wordt veroorzaakt doordat niet alle baten in het boekjaar worden gerealiseerd waarop zij betrekking hebben. Hiermee is bij het begroten van de baten geen rekening mee gehouden.

Verder is in 2022 een toename zichtbaar van (meer vraag naar) verlengingen en/of afkoop onderhoud van bestaande graven wat ook tot meer inkomsten heeft geleid. In 2023 zal bij de voorjaarsnota een bijstelling worden gedaan om de begroting en de te verwachten baten met elkaar in evenwicht te brengen.

Parkeerbelasting

Er is rekening gehouden met lagere baten door de coronapandemie. Als gevolg hiervan, zijn de verwachte baten automatengelden bij de voorjaarsnota naar beneden bijgesteld (€ 0,7 mln.).

Parkeervergunningen

Het aantal afgenomen parkeervergunningen is hoger dan in voorgaande jaren. Dit als gevolg van werkzaamheden in de stad en diverse binnenstedelijke uitbreidingen.

Woonlasten

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (verder: COELO) vergelijkt de lokale lasten van gemeenten met een inwonersaantal van > 90.000. In onderstaande tabel de woonlasten van Zaanstad ten opzichte van 39 andere gemeenten.

Woonlasten 2022 Zaanstad t.o.v. overige 39 grote gemeenten				(Bedragen x € 1.000)
	OZB-eigenaar	Reinigingsheffing (afvalstoffenheffing)	Rioolheffing	
Zaanstad	340,16	338,69	284,41	
Laagste	207,00	39,00	108,00	
Hoogste	766,00	441,00	295,00	
Gemiddelde	347,00	342,00	186,00	

Bron: Kerngegevens belastingen grote gemeenten 2022 COELO

Kwijtschelding

Kwijtschelding heffingen				(Bedragen x € 1.000)
	Rekening 2022	Begroot 2022	Rekening 2021	
Afvalstoffenheffing	1.599	1.795	1.715	
Rioolheffing	1.345	1.575	1.458	
Hondenbelasting	27	30	33	
Totaal	2.971	3.400	3.206	

Zaanstad hanteert een kwijtscheldingsnorm van 100% en voert daarmee een maximaal kwijtscheldingsbeleid.

Kwijtschelding kan o.a. worden verleend indien men:

- AOW heeft, eventueel aangevuld met een klein pensioen;
- een bijstandsuitkering heeft;
- een inkomen uit werk heeft dat niet hoger is dan een bijstandsuitkering;
- studiefinanciering krijgt en niet al te hoge bijverdiensten heeft;
- een zakgeldregeling heeft.
- een bedrijf of zelfstandig beroep uitoefent, de zogenoemde kleine ondernemers, alleen voor kwijtschelding van de privé-belastingsschulden.

Kwijtschelding kan worden verleend voor de volgende belastingen en heffingen:

- Afvalstoffenheffing
- Rioolheffing
- Hondenbelasting voor de eerste hond

In het jaar 2022 zijn 3.791 verzoeken om kwijtschelding geautomatiseerd afgehandeld.

Daarnaast ontvingen 543 cliënten kwijtschelding op basis van toetsing door het Hoogheemraadschap (samenwerkingsafspraken) en zijn 1.140 verzoeken handmatig afgedaan. In totaal leidde dit tot 519 geheel of gedeeltelijk toegewezen kwijtscheldingsverzoeken. Dit maakt het totaal aan toegewezen kwijtscheldingsverzoeken 4.853. Op het moment van schrijven van deze tekst, is dit nog niet de eindstand over 2022. De verwachting is dat die rond de 5.300 komt.

Kwijtschelding heffingen					
(Bedragen x € 1.000)					
	2019	2020	2021	Begroot 2022	Rekening 2022
Totaal	3.231	3.046	3.206	3.400	2.971

Tarieven rechten (leges)

De Leges Verordening bestaat uit drie hoofdstukken. Binnen hoofdstuk 1 en 2 is kruissubsidiëring mogelijk en mag de opbrengst maximaal 100% kostendekkend zijn. Voor hoofdstuk 3 geldt een kostendekkendheid van 100% binnen de paragraaf.

Uitgangspunt is de originele begroting op basis waarvan de dekking en tarieven zijn bepaald. Bij de realisatie wordt uitgegaan van de capaciteit die is begroot. Dit komt omdat er geen uren worden geschreven en capaciteit in de begroting gedurende het jaar (nauwelijks) wordt bijgesteld. Het (even-

tueel) bijstellen van capaciteit gebeurt bij het opstellen van de nieuwe kostenramingen in het opvolgende jaar.

Hoofdstuk 1

De producten in hoofdstuk 1 bestaan voor 95% uit diensten die geleverd worden aan individuele inwoners zoals informatie uit het Gemeentearchief, paspoorten, identiteitskaarten, rijbewijzen en huwelijksvoltrekkingen. Ongeveer 5% van de diensten wordt geleverd aan (kleine) ondernemers zoals standplaatsen en vergunningen Winkeltijdenwet.

Hoofdstuk 1		
(Bedragen x € 1.000)		
Dekking volgens model	Begroot	Realisatie
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	1.630	1.935
Inkomsten taakvelden, excl. Heffingen	-	-
Netto kosten taakveld	1.630	1.935
Toe te rekenen kosten: Overhead incl. (omslag)rente	712	712
Btw	-	-
Totale kosten	2.342	2.647
Opbrengst heffingen	2.280	2.357
Dekking	97,3%	89,0%

Hoofdstuk 2

De producten in hoofdstuk 2 betreffen met name de dienstverlening voor het verlenen van omgevingsvergunningen op het gebied van bouwen (bijna 95%). Daarnaast betreft het

vergunningaanvragen voor sloop, asbestverwijdering, het maken van een uitrit, kap en monumenten.

Hoofdstuk 2			(Bedragen x € 1.000)
Dekking volgens model	Begroot	Realisatie	
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	3.779	4.774	
Inkomsten taakvelden, excl. Heffingen	-	-	
Netto kosten taakveld	3.779	4.774	
Toe te rekenen kosten: overhead incl. (omslag)rente	1.887	1.887	
Btw	125	334	
Totale kosten	5.791	6.995	
Opbrengst heffingen	5.791	6.202	
Dekking	100,0%	88,7%	

Hoofdstuk 3

Binnen hoofdstuk 3 worden vrijwel alle diensten geleverd aan (kleine) ondernemers zoals horeca-exploatievergunningen en evenementenvergunningen (buurtfeesten, kleine braderieën, Koningsdag, muziekfestivals e.d.). Deze vergun-

ningen dragen bij aan een prettig leef- en vestigingsklimaat in onze stad en de regionale en landelijke promotie van Zaanstad.

Hoofdstuk 3			(Bedragen x € 1.000)
Dekking volgens model	Begroot	Realisatie	
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	461	173	
Inkomsten taakvelden, excl. Heffingen	-	-	
Netto kosten taakveld	461	173	
Toe te rekenen kosten: overhead incl. (omslag)rente	288	95	
Btw	-	-	
Totale kosten	749	268	
Opbrengst heffingen	732	149	
Dekking	97,7%	55,6%	

Rioolheffing			(Bedragen x € 1.000)
Dekking volgens model	Begroot	Realisatie	
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	20.972	20.885	
Inkomsten taakvelden, excl. Heffingen	-	-	
Netto kosten taakveld	20.972	20.885	
Toe te rekenen kosten: overhead incl. (omslag)rente	1.362	1.362	
Btw	627	627	
Totale kosten	22.961	22.874	
Opbrengst heffingen	22.374	22.874	
Dekking	97,4%	100,0%	

* In 2014 heeft het Rijk de gemeenten met hogere onderhoudslasten als gevolg van een 'slappe bodem' (veengrond) financieel gecompenseerd. Zaanstad ontvangt hiervoor jaarlijks via de Algemene Uitkering € 0,587 mln.

Afvalstoffenheffing			
(Bedragen x € 1.000)			
Dekking volgens model	Begroot	Begroot (herzien)	Realisatie
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	23.030	23.030	22.536
Inkomsten taakvelden, excl. Heffingen	334	1.946	1.780
Netto kosten taakveld	22.696	21.084	20.756
Toe te rekenen kosten: overhead incl. (omslag)rente	893	893	893
Btw	1.547	1.547	1.547
Totale kosten	25.136	23.524	23.196
Opbrengst heffingen	24.977	23.031	23.034
Dekking	99,4%	97,9%	99,3%

Begraafrechten			
(Bedragen x € 1.000)			
Dekking volgens model	Begroot	Begroot	Realisatie
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	768		893
Inkomsten taakvelden, excl. Heffingen	-		-
Netto kosten taakveld	768		893
Toe te rekenen kosten: overhead incl. (omslag)rente	308		309
Btw	-		-
Totale kosten	1.076		1.202
Opbrengst heffingen	938		1.197
Dekking	87,3%		99,6%

Marktgelden			
(Bedragen x € 1.000)			
Dekking volgens model	Begroot	Begroot	Realisatie
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	152		208
Inkomsten taakvelden, excl. Heffingen	-		-
Netto kosten taakveld	152		208
Toe te rekenen kosten: overhead incl. (omslag)rente	54		54
Btw	12		24
Totale kosten	218		286
Opbrengst heffingen	218		188
Dekking	100%		65,7%

Parkeerbelasting (naheffing)			
(Bedragen x € 1.000)			
Dekking volgens model	Begroot	Begroot	Realisatie
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	1.246		1.225
Inkomsten taakvelden, excl. Heffingen	-		-
Netto kosten taakveld	1.246		1.225
Toe te rekenen kosten: overhead incl. (omslag)rente	270		270
Btw	-		-
Totale kosten	1.516		1.495
Opbrengst heffingen	1.516		1.764
Dekking	100%		118,0%

De inzet van de scanauto heeft met hetzelfde aantal rondes meer gescand dan van tevoren was ingeschat. Er is dus geen extra inzet gepleegd, maar wel meer naheffingen met als gevolg meer opbrengsten.

3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Weerstandsvermogen

Risicobeheer

Deze paragraaf beschrijft de voor de gemeente Zaanstad relevante financiële risico's, uitgaande van de actuele situatie, zowel in- als extern. Risicomanagement is een integraal onderdeel van de bedrijfsvoering van de gemeente. Hierdoor is het mogelijk om bij besluitvorming eventuele risico's op een juiste wijze te wegen. Deze paragraaf start met een toelichting op het doel van risicobeheer. Daarna wordt het risicoprofiel uiteengezet door de benodigde weerstandscapaciteit te relateren aan de beschikbare reserves. Vervolgens worden de belangrijkste risico's weergegeven. Het kader is vastgelegd in de nota risicomanagement en weerstandsvermogen 2021, welke op 18 februari 2021 is vastgesteld. Deze paragraaf is volgens deze nota opgesteld.

Doel van risicobeheer

Risicobeheer is gericht op het verschaffen van een redelijke mate van zekerheid ten aanzien van de realiseerbaarheid van de gemeentelijke doelstellingen, de beheersing van risico's in bedrijfsprocessen en projecten, de betrouwbaarheid van de financiële verslaglegging en de naleving van relevante wet- en regelgeving. Bij het nemen van belangrijke beslissingen met een onzekere uitkomst worden de risico's overwogen alvorens tot een besluit te komen. Hierbij wordt dus expliciet de mate van risicoacceptatie bepaald en worden de financiële risico's die van invloed zijn op de beleidsuitvoering inzichtelijk en beheersbaar gemaakt. Door het inzicht in de risico's worden de raad, het college en de organisatie in staat gesteld om op een verantwoorde wijze besluiten te nemen, zodat de risico's nu en de risico's gerelateerd aan toekomstige ontwikkelingen/investeringen in verhouding staan tot de vermogenspositie van de organisatie.

Niet alle risico's laten zich financieel vertalen. Er zijn diverse risico's die geen financiële gevolgen hebben, maar wel belangrijk zijn om in beeld te hebben. In deze paragraaf ligt de nadruk op de financiële risico's omdat aan de hand daarvan het weerstandsvermogen wordt bepaald. Dit is een wettelijke verplichting die uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) komt.

Om inzicht in de risico's van de gemeente te verkrijgen, is een risico-inventarisatie uitgevoerd die twee keer per jaar wordt geactualiseerd. Door een risicosimulatie wordt het benodigde weerstandsvermogen berekend. Het weerstandsvermogen geeft de verhouding weer tussen de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit. De beschikbare weerstandscapaciteit is een optelling van de algemene reserves en de post onvoorzien. De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald door kans en financiële gevolgen bij optreden van de aanwezige risico's.

In de nota weerstandsvermogen en risicomanagement is bepaald dat de bandbreedte van de weerstandsratio (verhouding tussen de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit) tussen de 1,4 en 1,8 moet liggen. Bij de bepaling van het gewenste weerstandsratio is uitgegaan van de normtabel over de waardering van de weerstandsvermogen door het Nederlands adviesbureau voor risicomanagement (NAR) in samenwerking met de Universiteit Twente.

Normtabel		
Waardering	Ratio	Betekenis
A	> 2,0	Uitstekend
B	1,4 - 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 - 1,4	Voldoende
D	0,8 - 1,0	Matig
E	0,6 - 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

Normtabel is opgesteld door het Nederlands adviesbureau voor risicomanagement (NAR) i.s.m. Universiteit Twente.

Belangrijkste risico's

In de nota risicomanagement en risicobeheersing 2021 is opgenomen dat in deze paragraaf de belangrijkste risico's opgenomen worden. Dat zijn de risico's met de grootste financiële impact die gezamenlijk 80% van het totaal beslaan. Bij deze simulatie betreft dat 20 risico's. Dit overzicht treft u verderop in deze paragraaf. Eerste wordt inzicht gegeven in enkele andere belangrijke aspecten waaraan onzekerheden kleven. Hiervan wordt uitgelegd hoe (of waarom niet) deze zijn verwerkt bij het berekenen van het weerstandsvermogen.

Corona

Het Coronavirus raakt (voorlopig) niet weg uit de samenleving. Het lijkt er inmiddels wel op dat de virusmutaties voor minder ontwrichting zorgen dan het aanvankelijke virus. Toch verwachten we ook in 2023 nog negatieve financiële gevolgen van het Coronavirus op met name het gebied van toerisme. Hiermee houden we rekening via de gevormde Coronareserve. Om die reden hebben we geen financieel risico meer opgevoerd voor de berekening van het weerstandsvermogen. Voor de jaren 2024 en verder gaan we er van uit dat er voor de gemeente Zaanstad geen nadelige financiële gevolgen zijn.

Oorlog Oekraïne

In februari 2022 is Rusland Oekraïne binnengevallen, met als gevolg een grote vluchtelingenstroom. Op dit moment worden nog steeds vluchtelingen uit Oekraïne opgevangen. Net als alle gemeenten wordt ook in Zaanstad een groep vluchtelingen voor langere tijd opvangen. Om deze mensen te helpen zijn (en worden) diverse oplossingsmogelijkheden verkend. Het rijk heeft gezegd dat de kosten hiervoor volledig vergoed zullen worden. Het risico is wel hoe het rijk tegen de gemaakte kosten aankijkt. Hoe wordt bijvoorbeeld met investeringen omgegaan of uren van personeelsleden. De insteek om afspraken te maken met het rijk is dat de vergoeding vanuit het rijk voldoende is om onze gemaakte kosten te dekken. Het financiële risico lijkt hiermee (voor een groot deel) te zijn afgewend. Om deze reden is dit punt niet als risico opgenomen en wordt dus niet meegenomen in de berekening van het weerstandsvermogen.

Klimaatverandering

Het klimaat is de laatste jaren aan verandering onderhevig. In ons ruimtelijk beleid proberen we hier zo goed als mogelijk rekening mee te houden. Denk aan hittestress en opvang van regenwater. Hoe de toekomst er verder uit gaat zien en welke gevolgen dit heeft voor onze gemeente is ongewis. Extremen die zich voor kunnen doen als gevolg van de verandering van klimaat (denk bijvoorbeeld aan de overstromingen in Zuid Limburg) zijn niet in deze risicoparaagraaf opgenomen. De redenen hiervoor zijn dat financiële gevolgen niet zijn in te schatten en we schatten de kans (in de 4 jaars begrotingstermijn) hierop lager dan 5%.

Prijsinflatie

De prijzen van met name grondstoffen zijn in 2022 hard gestegen. Het lijkt erop dat de lonen in dit stramien mee gaan. Geplande investeringen blijken duurder uit te pakken dan aanvankelijk was begroot. Dit zal tot nieuwe keuzes leiden. Voor geplande investeringen uit het investeringsfonds is een nieuwe afweging mogelijk. Voor vervangingsinvesteringen en investeringen in onderwijsgebouwen (zorgplicht) geldt dat niet. Vooral de prijsstijgingen op deze investeringen hebben directe financiële gevolgen. De kans op budgetoverschrijdingen worden in principe niet meegenomen in de risicoparaagraaf, omdat er in een normale situatie ook een kans op onderschrijding is. Daarnaast is de insteek om reëel te begroten, passen we de investeringsbedragen twee keer per jaar aan en nemen we de laatste inzichten omtrent de prijsontwikkeling mee in de begroting. Ook de reguliere budgetten voor de jaren 2023 en verder worden voor de hoge inflatie aangepast. Hiermee is voor een deel al rekening gehouden in de begroting 2023, maar wordt voor een deel ook meegenomen met het opstellen van de voorjaarsnota.

Indien de prijsontwikkeling toch hoger uitpakt zal zeer waarschijnlijk ook de algemene uitkering uit het gemeentefonds meegroeien. Hierdoor kan een deel van de extra kosten opgevangen worden. Om deze redenen is dit risico dan ook niet opgenomen.

Cybercrime

Met de toegenomen digitalisering en de afhankelijkheid van digitale systemen neemt de kans op cybercrime toe. Door de juiste beheersmaatregelen toe te passen proberen we dit risico te minimaliseren. De risico's die zich voor kunnen doen zijn het betalen van 'losgeld' of het opnieuw opstarten van alle systemen. In gemeenteland zijn er slechts enkele gemeenten die schade hebben ondervonden van cybercrime. De kans wordt hierom laag ingeschat, terwijl de financiële gevolgen bij het voordoen van het risico heel groot kunnen zijn. Het risico is hierom wel in de top 19 van financiële risico's gekomen.

Jeugd

De risico's bij de jeugd blijven bestaan. Ten eerste omdat dit een open einde regeling betreft, maar ook omdat de afspraken rond de hervormingsagenda maar moeizaam tot stand komen. Hierdoor is het lastig in te schatten of de geplande bezuinigingen ook daadwerkelijk kunnen worden gehaald.

Risicoprofiel

Om de risico's van de gemeente Zaanstad in kaart te brengen, is per risico een risicoprofiel opgesteld. Met behulp van een Monte Carlo analyse wordt het optreden van verschillende risico's gesimuleerd. De Monte Carlo analyse is een simulatietechniek waarbij door vele herhalingen (100.000), elke keer met een andere startwaarde, een verdelingsfunctie wordt verkregen. Met deze simulatie maken we een analyse van het benodigde vermogen om tegenvallers op te vangen, zonder dat hiermee de continuïteit van de organisatie in gevaar komt (ook wel weerstandsvermogen genoemd).

De simulatie geeft het onderstaande resultaat, waaruit blijkt dat bij een zekerheidspercentage van 90% alle risico's kunnen worden afgedekt met een weerstandscapaciteit van € 12,4 miljoen. Dat is een lichte stijging ten opzichte van de laatste berekening bij het opstellen van de begroting 2023.

Benodigde weerstandscapaciteit bij verschillende zekerheidspercentages					(bedragen x € 1 mln)
Percentage	Rekening 2020	Begroting 2022	Rekening 2021	Begroting 2023	Rekening 2022
85%	13,1	12,0	11,2	10,8	11,4
90%	14,0	12,8	12,3	11,9	12,4
95%	15,3	14,1	13,7	13,5	13,8

Bij een weerstandsratio van 1,4 kan berekend worden dat een benodigde weerstandscapaciteit van € 17,4 miljoen (12,4 x 1,4) minimaal noodzakelijk is.

De post onvoorzien is voor 2023 gebruikt voor een bijdrage aan de aardbevingsramp in Turkije en Syrië. Dus die kan niet meer ingezet worden. De Algemene reserves dienen dus minimaal uit te komen op € 17,4 miljoen.

Stand algemene reserve

De stand van de algemene reserves bedraagt per 31-12-2022 € 12,0 miljoen. De algemene reserves zijn dus lager dan de minimaal vereiste € 17,4 miljoen. Het weerstandsratio komt uit op 0,97. Dit is buiten de gewenste bandbreedte van 1,4 en 1,8. Er dient een extra storting gedaan te worden voor een minimaal bedrag van € 5,4 miljoen om aan het vereiste ratio van 1,4 te komen. De algemene reserve is in 2022 afgenomen door het ophogen van de verliesvoorziening met betrekking tot de grondexploitaties. Hierdoor is de algemene reserve grondzaken per saldo met € 7,5 miljoen afgenomen. De noodzakelijke extra storting vindt plaats bij de voorjaarsnota 2023.

Risico's grondzaken

De grondexploitatie wordt beschouwd als een 'gesloten systeem'. Hiermee wordt bedoeld dat voor en nadelen bin-

nen de grondexploitaties worden opgevangen. Dit houdt in dat voordelen uit grondexploitaties worden toegevoegd aan de algemene reserve grondzaken (ARG) en nadelen worden onttrokken. De bouwkosten (personeel en materiaal) zijn het afgelopen jaar flink gestegen. Dit kan vrijwel niet gecompenseerd worden in de verkoopprijzen. Door onder andere de hogere rente stijgen de verkoopprijzen niet mee met de inflatie. Hierdoor is eerder genoemde verliesvoorziening opgenomen waardoor de ARG flink is afgenomen.

In onderstaand overzicht wordt de hoogte van de ARG weergegeven in relatie tot de risicosimulatie voor deze specifieke reserve. Hiervoor geldt dat de reserve wordt opgehoogd indien de stand van de reserve lager is dan 75% van het benodigd bedrag en wordt afgeroomd indien de stand hoger dan 125% is. Uit de risicosimulatie volgt een risicobedrag van € 6,9 miljoen. Bij dit bedrag dient de ARG minimaal € 5,2 miljoen te zijn. De stand van de reserve na besluitvorming van de jaarrekening 2022 bedraagt € 0,6 miljoen. Dit valt buiten de marges. Een ophoging van de reserve met € 4,6 miljoen is hiermee noodzakelijk. Dat zal geschieden uit het 'algemene deel' van de algemene reserve.

Benodigde weerstandscapaciteit ARG				(bedragen x € 1 mln)
	Jaarrekening 2022	Benodigd o.b.v simulatie	minimale stand (75%)	Maximale stand (125%)
ARG	0,6	6,9	5,2	8,6

Overzicht belangrijkste risico's

Nr	Gebeurtenis	Oorzaak	Gevolg	Beheersmaatregel	Invloed	Programma
1	Algemeen afzetrisico bij het voeren van grondexploitaties	Extern - Slechte markt-omstandigheden	Geld - Uitgifte van kavels vertraagt door het doorschuiven van deelprojecten in de tijd.	-	14,43%	4. Ruimtelijke en gebieds-ontwikkeling
2	De vraag naar en/of inzet van jeugdzorg in Zaanstad is groter dan waar in de begroting rekening mee is gehouden. De Jeugdwet is een open einde regeling. Dit houdt in dat het niet goed mogelijk is om de inzet van jeugdzorg (financieel) te begrenzen. Daarbij is de gemeente niet de enige verwijzer naar jeugdzorg. Onder andere huisartsen en jeugdbeschermers kunnen ook bepalen dat een inwoner hier recht op heeft. Hierdoor is de gemeente wel volledig verantwoordelijk voor de Jeugdwet en de kosten voor de uitvoering hiervan, maar komt een deel van de kosten voort uit externe verwijzingen.	Extern - Maatschappelijke (en vaak landelijke) ontwikkelingen kan de vraag naar jeugdzorg toeneemen. Voorbeelden hiervan zijn de toename van stress binnen gezinnen doordat er meer zorgen zijn over geld(problemen) en de toename van mentale druk op jongeren, onder andere door het gebruik van sociale media. Als de vraag naar jeugdzorg toeneemt, neemt ook de inzet van jeugdzorg toe.	Geld - De begrote kosten voor jeugdzorg worden overschreden.	In voorbereiding - Landelijk: Om de jeugdzorg te verbeteren en financieel beheersbaar te houden is de Hervormingsagenda Jeugd opgesteld. Deze agenda is eind 2022 nog niet vastgesteld, omdat gemeenten vinden dat het Rijk onvoldoende middelen beschikbaar stelt voor de uitvoering van de Jeugdwet én de financiële risico's nu volledig voor gemeenten zijn. Landelijke afspraken over verbeteringen en de financiële beheersbaarheid van de Jeugdwet, zouden het risico op budgetoverschrijdingen bij gemeenten moeten verkleinen., Actief - Lokaal: In de begroting van Zaanstad is rekening gehouden met 5% groei van de kosten voor jeugdzorg. In de afgelopen jaren lag deze groei (gecorrigeerd voor indexatie) gemiddeld rond 8% tot 10%. Vandaar dat het financieel verwacht risico is bepaald op 5% groei (10% minus 5%) waar in de begroting geen rekening mee is gehouden (= € 2,8 miljoen).	8,39%	1. Zorg

Overzicht belangrijkste risico's

Nr	Gebeurtenis	Oorzaak	Gevolg	Beheersmaatregel	Invloed	Programma
3	Heroverweging kaders projectopdracht In't Veld noodzakelijk als gevolg van vastgestelde cultuurhistorische waarde.	Extern - Wijziging landelijke wetgeving maakt cultuurhistorie onderdeel van vergunningswetgeving.	Geld - vertraging en extra kosten agv extra noodzakelijk onderzoek, noodzaak extra ontwerp met behoud waarde en financiële doorrekening, hogere gebouwkosten bij behoud cultuurhistorische waarde	Actief - Inhuren gespecialiseerd bureau voor uitwerking projectplan met behoud cultuurhistorische waarde, Actief - nauwe samenwerking tussen afdeling onderwijs en afdeling erfgoed, gezamenlijke afweging in prioriteiten	7,56%	3. Maatschappelijke voorzieningen
4	Het later sluiten van overeenkomsten met ontwikkelaars en vertraging in het vaststellen van bestemmingsplannen en verlenen van vergunningen.	Juridisch / Wettelijk - Onzekerheid m.b.t. stikstof, corana, druk op elektriciteitsvoorzieningen en algemene economische ontwikkelingen.	Geld - Kostenstijging door hogere doorlopende plankosten als gevolg van vertraging.	Actief - Volgen van landelijke ontwikkelingen.	6,11%	4. Ruimtelijke en gebiedsontwikkeling
5	Liander kan niet de gevraagde E-aansluiting op tijd leveren Energieaansluiting is er niet op het moment van oplevering nieuwbouw.	Extern - Liander kan niet de gevraagde E-aansluiting op tijd leveren	Geld - Noodstroomvoorziening nodig of alternatief voor stroomopslag.	Actief - NOM realiseren en onderzoek doen naar opslag opgewekte energie (batterijen/accu's). En vroegtijdig aansluiting aanvragen.	5,06%	3. Maatschappelijke voorzieningen
6	De uitstroom van uitkeringsgerechtigden uit de uitkering is relatief laag ten opzichte van de landelijke uitstroom.	Extern - Uitkeringsgerechtigden - die het meest kwetsbaar zijn op de arbeidsmarkt - blijken minder succesvol in het zelfstandig of begeleid uitstromen naar werk.	Geld - Als de ontwikkeling van het uitkeringsbestand ongunstiger is dan de gemiddelde landelijke ontwikkeling, is het aandeel van Zaanstad in het macrobudget voor de uitkeringslasten niet toereikend.	Actief - Negatief: De vangnetvoorziening is niet beschikbaar doordat de afgelopen drie jaar voor delen op de buig zijn gerealiseerd., Actief - Positief: Continuering van de aanpak Werk of meedoen, aanpak die zicht richt op doelmatige en rechtmatige uitkeringsverstrekking. Hierdoor is het uitkeringsbudget beschikbaar voor de mensen voor wie de stap naar werk (nog) niet haalbaar is. Door krappe arbeidsmarkt is sprake van lage instroom en kan meer aandacht worden besteed aan mensen die juist meer aandacht nodig hebben.	4,15%	2. Werk, inkomen en economie

Overzicht belangrijkste risico's

Nr	Gebeurtenis	Oorzaak	Gevolg	Beheersmaatregel	Invloed	Programma
7	Een overeenkomst over de (sociale) grondprijs leidt tot een herziening van de grondexploitatie.	Omgeving - In de SOK Pact P&P zijn ambities uitgesproken om tot gewijzigde grondprijs te komen voor sociale huurwoningen. Poelenburg-Oost is een pilot hiervoor.	Geld - De grondexploitatie sluit met een verlies.	Actief - Doorrekenen van de gevolgen in de Grex en mogelijk bijsturen.	3,68%	4. Ruimtelijke en gebiedsontwikkeling
8	De besparende maatregelen die Zaanstad inzet leiden tot onvoldoende besparingen om de financiële taakstelling vanuit het rijk te behalen. Onderdeel van de Hervormingsagenda Jeugd is een structurele besparing van landelijk € 1 miljard per jaar. Dit bedrag komt uit het rapport van de 'Commissie van Wijzen'. Dit is de commissie die het Rijk en de VNG opdracht heeft gegeven om in een hervormingsagenda maatregelen uit te werken die deze besparing zou moeten realiseren. Gemeenten zijn geadviseerd om deze landelijke taakstelling te verwerken in de eigen begroting. Dit leidt voor Zaanstad tot een taakstelling die oploopt van € 2,1 miljoen in 2023 tot € 8,4 miljoen vanaf 2026. Bij het (landelijk) uitwerken van de maatregelen is gebleken dat de financiële effecten te hoog zijn ingeschat. Het Rijk houdt echter vast aan deze taakstelling en zoekt naar alternatieve maatregelen om de besparing toch te realiseren. De VNG is van mening dat het financiële risico niet reëel is en nu volledig bij gemeenten in belegd. Dat is de voornaamste reden dat de Hervormingsagenda eind 2022 niet is vastgesteld.	Extern - De besparende maatregelen leiden zeer waarschijnlijk tot lagere besparingen dan waar in de landelijke taakstelling vanuit is gegaan. Als de taakstelling (van € 2,1 miljoen in 2023) niet wordt behaald, leidt dit tot een risico dat de begroting voor jeugdzorg wordt overschreden.	Geld - De begrote kosten voor jeugdzorg worden overschreden.	In voorbereiding - Landelijk: In het voorjaar van 2023 gaan het Rijk en de VNG verder in gesprek/onderhandeling over de Hervormingsagenda en het financiële kader hierbij voor gemeenten. De VNG zet in op óf een lagere of meer gefaseerde taakstelling voor gemeenten óf de financiële risico's niet alleen bij gemeenten te beleggen, maar ook bij het Rijk., Actief - Lokaal: Er is structureel € 1,9 miljoen beschikbaar voor het uitvoeren van de besparende maatregelen in Zaanstad. Enkele maatregelen hebben ook al een meetbaar financieel effect. Andere maatregelen zijn pas later gestart en van diverse maatregelen zijn de besparingen lastig meetbaar. De maatregelen in Zaanstad worden doorlopend afgezet tegen de landelijke ontwikkelingen op dit gebied. Op deze manier wordt er ingezet op maatregelen die zowel inhoudelijk als financieel tot verbeteringen zouden moeten leiden.	3,59%	1. Zorg

Overzicht belangrijkste risico's

Nr	Gebeurtenis	Oorzaak	Gevolg	Beheersmaatregel	Invloed	Programma
9	Het risico op schade door cyberaanval neemt toe. Jaarlijks brengt het Nationaal Cyber Security Centrum een 'Cyber Security Beeld Nederland' uit. Voor overheden is de laatste jaren een trend zichtbaar: het risico op verstoring door 'cybervandalen en scriptkiddies' was al hoog en neemt toe. Het risico van verstoring door beroeps criminelen is ongewijzigd hoog. Een grote verstoring van de ICT is van een andere aard dan het risico op een reguliere ICT storing. Bij een reguliere ICT storing kan een systeem veelal op korte termijn worden hersteld.	Technisch - Afhankelijk van aard en omvang	Geld -	Actief - Continue aandacht voor inventarisatie van risico's die verwerkt worden in verbeterplannen en bedrijfsprocessen		8. (OUD) Burger en Bestuur
10	Rechter stelt aannemer in het gelijk in rechtszaak omtrent meerwerkkosten constructieaanpassingen.		Geld - Zaan Primair legt o.b.v. investeringsverbod en op basis van verordening deze (constructiefout) kosten als claim bij de gemeente neer.	Actief - Met de betrokken partijen wordt besproken wat de mogelijkheden zijn en daarnaar gehandeld.	3,06%	3. Maatschappelijke voorzieningen
11	Inverdan Centrum Oost: de BTW op de bijdrage aan de parkeergarage Peperstraat blijkt niet compensabel.	Treffen van externe voorzieningen om bedrijfsprocessen door te laten lopen (zonder eigen ict-systemen).	3,20%	3. Maatschappelijke voorzieningen	3,03%	4. Ruimtelijke en gebiedsontwikkeling
12	Hoornseveld: Liander geeft aan dat ze ivm overbelasting netwerk pas Q1 2026-2027 stroom kunnen leveren aan sportpark Hoornseveld.	Extern - I.v.m. overbelasting van het netwerk heeft Liander aangegeven dat ze niet eerder dan Q1 2026-2027 het sportpark Hoornseveld kunnen aansluiten aan het stroomnetwerk.	Geld - Als het project volgens de planning al in Q1 2026 gefinaliseerd is zal de gemeente een aggregaat van 5k per week moeten inzetten (3 tot 6 maanden voor 5000 per week).	0	2,92%	3. Maatschappelijke voorzieningen

Overzicht belangrijkste risico's

Nr	Gebeurtenis	Oorzaak	Gevolg	Beheersmaatregel	Invloed	Programma
13	De door de gemeente Zaanstad ingediende aanvraag in het kader van de Regeling Specifieke Uitkering Sport wordt niet 100% maar naar rato van de ingediende aanvragen toegekend.	Juridisch / Wettelijk - Het door de Rijksoverheid beschikbaar gestelde bedrag voor het toekennen van aanvragen in het kader van de Regeling Specifieke Uitkering Sport is niet toereikend.	Geld - De SPUK uitkering is lager dan de (niet-verrekenbare) BTW, die de gemeente en het Sportbedrijf hebben, waardoor de gemeente en het Sportbedrijf meer lasten voor eigen rekening moeten nemen dan waarop begrotingstechnisch is gerekend. Dit betekent een nadeliger resultaat.	-	2,64%	3. Maatschappelijke voorzieningen
14	Te weinig beschikbare parkeerplaatsen voor parkeervergunningen Gouwpark.	Extern - Er zijn teveel parkeerplaatsen verkocht aan bewoners.	Geld - Tekort aan ruimte om (openbare) parkeerplaatsen te realiseren waardoor mogelijk aanvullende kosten moeten worden gemaakt.	Actief - overleg met ontwikkelaar over mogelijke oplossingen, juridische actie jegens ontwikkelaar in verband met kosten.	2,54%	4. Ruimtelijke en gebiedsontwikkeling
15	De omvorming van vooral verblijfsvoorzieningen in de jeugdzorg leiden tot transformatie- of frictiekosten die niet kunnen worden opgevangen binnen de bestaande begroting. Landelijk is de ontwikkeling in gang gezet om grootschalige verblijfsvoorzieningen af te bouwen en om te vormen tot kleinschalige verblijfsvoorzieningen. Deze overgang leidt (tijdelijk) tot meer kosten, bijvoorbeeld door tijdelijke leegstand van grootschalige verblijfsvoorzieningen. Daarbij kunnen kleinschalige verblijfsvoorzieningen tot een grote verbetering leiden voor de jeugdigen die hierin verblijven, maar kunnen de kosten voor gemeenten toenemen.	Extern - Zorgaanbieders kunnen te maken krijgen met frictiekosten als gevolg van landelijk beleid, dat ook vanuit Zaanstad is onderschreven. Voor bepaalde kosten zijn landelijk regelingen opgesteld, maar in de praktijk blijkt dat niet voor alle frictiekosten landelijke regelingen zijn. In dat geval kan de zorgaanbieder frictiekosten in rekening brengen van gemeenten.	Geld - De begrote kosten voor jeugdzorg worden overschreden.	In voorbereiding - Waar mogelijk worden frictiekosten betaald vanuit landelijke regelingen. Als er sprake is van tijdelijke leegstand, door de afbouw van voorzieningen, dan gaat de gemeente in een vroeg stadium in gesprek met zorgaanbieders of de mogelijke financiële gevolgen hiervan.	2,09%	1. Zorg

Overzicht belangrijkste risico's

Nr	Gebeurtenis	Oorzaak	Gevolg	Beheersmaatregel	Invloed	Programma
16	De gemeente Zaanstad moet op grond van de Wmo voorzieningen verstrekken ondanks dat hiervoor onvoldoende budget beschikbaar is.	Extern - In de afgelopen jaren is al flink bespaard op de Wmo kosten. De instroom blijft echter nog steeds toenemen als gevolg van onder andere het abonnementstarief, groei van de stad, vergrijzing, tekort aan huisvesting. Omdat de Wmo een zogenaamde open-einderegeling betreft, kunnen voorzieningen niet geweigerd worden. Aanvragen die voldoen aan de regeling dienen gehonoreerd te worden.	Geld - Er ontstaan budgetoverschrijdingen.	Actief - Voor de Sociale Wijkteams zijn virtuele budgetten vastgesteld waarop actief gestuurd wordt door de gemeente. Maandelijks worden de budgetten gemonitord en afwijkingen worden met de wijkteams besproken.	1,89%	1. Zorg
17	Inverdan Knoop Centrum: mislukte aanbesteding; geen inschrijvingen tender Figaro.	Omgeving - Benodigde grondwaarde niet haalbaar vanwege locatie en programmering.	Geld - Extra plankosten omwille van vertraging en nieuwe aanbesteding. Tevens kan bouw Noordschebos niet starten.	Actief - Alternatief programma onderzoeken.	1,76%	4. Ruimtelijke en gebiedsontwikkeling
18	Bij het slopen of renoveren van onderwijsgebouwen blijkt dat er meer asbesthoudende onderdelen moeten worden verwijderd dan voorzien.	Technisch - In 56 schoolgebouwen van voor 1993 is asbest verwerkt. In voorkomende gevallen kan bij schade aan het schoolgebouw of bij renovatie asbest verwijderd moeten worden, hetgeen leidt tot extra kosten zonder dat de functionaliteit van het gebouw verbetert.	Geld - De sloop- of renovatiekosten stijgen met een autonoom bedrag. Dit heeft tot gevolg dat de asbestverwijderingskosten aditioneel moeten worden opgevoerd, welke kosten niet waren voorzien.; tijd -	In voorbereiding - Asbest inventarisatie A (bureau onderzoek) en B (optisch) uitvoeren.	1,71%	3. Maatschappelijke voorzieningen

Overzicht belangrijkste risico's

Nr	Gebeurtenis	Oorzaak	Gevolg	Beheersmaatregel	Invloed	Programma
19	Vanwege een fiscale procedure bestaat de kans dat leges moeten worden terugbetaald/ legesverordening onverbindend wordt verklaard	Extern - Als de rechter oordeelt dat er onvoldoende inzicht gegeven is in hoe geraamd is, of als de geraamde baten of lasten zodanig door de rechter gecorrigeerd worden dat er in het belastingjaar een overdekking van meer dan 10% ontstaat, wordt de verordening door de rechter onverbindend verklaard. Als dit gebeurt, wordt de aanslag door de rechter vernietigd.	Geld -	Actief - Jaarlijks wordt inzichtelijk gemaakt hoe de tarieven voor de leges tot stand zijn gekomen inclusief de geraamde kostendekking	1,62%	6. Veiligheid en publieke dienstverlening
20	Gevormde voorziening tbv warmtenet blijkt niet voldoende te zijn.	Milieu en natuur - Te weinig gebruik van het warmtenetwerk.	Geld - Voorziening moet aangevuld worden.	Actief - Sturen op iedere uitbreiding ligt voor in de AVA ter besluitvorming waar wethouder financiën in deelneemt. Gunstige transitie in de markt naar aardgasvrij.	1,52%	2. Werk, inkomen en economie
Totale invloed					80,95%	

Financiële kengetallen

Om de horizontale verantwoording te versterken zijn gemeenten verplicht om een basis set van vijf financiële kengetallen op te nemen in de paragraaf weerstandsvermogen. De kengetallen vormen een verbinding tussen de verschillende aspecten die de raad in haar beoordeling van de financiële positie kan betrekken om daar een verantwoord oordeel over te kunnen geven. Zij leveren daarmee ook een bijdrage aan hun kaderstellende en controlerende rol. Het gebruik van kengetallen heeft geen functie als normerings-

instrument in het kader van het financieel toezicht door de provincies of het Rijk. Het gaat om de volgende kengetallen:

1. Netto schuldquote
2. Solvabiliteitsratio
3. Kengetal grondexploitatie
4. Structurele exploitatieruimte
5. Belastingcapaciteit; woonlasten meerpersoonshuishoudens

Kengetallen schuld

Percentage	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Begroting 2022	Realisatie 2022
Netto schuldquote	113%	111%	123%	97%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	106%	103%	118%	91%
Solvabiliteit	17,7%	19,2%	16,4%	22,2%
Kengetal grondexploitatie	5,1%	8,6%	2,4%	5,7%
Structurele exploitatieruimte	3,0%	3,8%	2,8%	7,8%
Belastingcapaciteit	110,4%	110,4%	117%	106,6%

De schuld van Zaanstad is afgenomen. Dit blijkt uit een dalende schuldquote en een stijgende solvabiliteit. Tegelijkertijd is de betaalbaarheid van de schuld, mede door de gestaag dalende rentelasten tot en met 2022, de afgelopen jaren niet onder druk komen te staan. De kengetallen moeten ook tegen die achtergrond worden bezien. Hoge of lage rentestanden resulteren niet direct in andere kengetallen. Door de lage rente kon het risico voor de begroting beheersbaar blijven. De lage rente werd tevens gebruikt om de begroting weerbaar te maken tegen eventuele rentestijgingen. Door de looptijd van de leningen meerjarig uit te smeren en juiste lange leningen aan te gaan, leiden toekomstige rentestijgingen niet direct tot grote kostenstijgingen.

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft dus een indicatie van de mate waarin de kapitaallasten op de exploitatie drukken. De netto schuldquote wordt berekend door de netto schuld conform BBV te delen door de totale baten (exclusief mutaties reserves). Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote weergegeven zonder en met correctie voor verstrekte leningen. De gemeentelijke inkomsten (baten voor bestemming) zijn de afgelopen jaren geleidelijk gestegen. Hier tegenover staat dat de schulden in 2022 met € 21 mln. zijn afgenomen. Een gevolg hiervan is dat de schuldquote in 2022 met 14% is afgenomen.

Solvabiliteit

De solvabiliteitsratio geeft aan welk deel (percentage) van het totaal van wat de gemeente aan geldwaarde heeft (balanstotaal) wordt gevormd door het eigen vermogen.

De omvang van het eigen vermogen is in verhouding tot de omvang van de balans, de begroting en de lopende projecten relatief klein, maar wordt wel toereikend geacht. De komende jaren wordt weer een geleidelijke verbetering verwacht. De VNG geeft als signaalwaarde een percentage van 20%. Het percentage van Zaanstad bedroeg dit jaar 22,2%. Zaanstad voldoet dus op dit moment aan de VNG-norm. Nederlandse gemeenten gaan vanwege het artikel 12 vangnet uit de Financiële Verhoudingswet niet failliet en worden nooit geliquideerd. Daarom heeft dit kengetal ondanks deze signaalwaarde maar beperkte waarde. Ook worden investeringen in maatschappelijk nut geactiveerd die niet verkoopbaar zijn, zodat de reserves niet de liquiditeitswaarde weergeven. De vraag of de gemeente de schuld met zijn inkomen kan betalen, is daarom veel belangrijker.

Kengetal grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitaties een forse impact kunnen hebben op de financiële positie van een gemeente. Bij de grondexploitaties van de gemeente investeert de gemeente in bouwgrond. Een voorbeeld van een kostenpost in een grondexploitatie is aankoop van grond. Het saldo van de kosten en baten van een grondex-

ploitatie op een bepaald moment is de boekwaarde. Hoe hoger de boekwaarde op een bepaald moment, hoe hoger het geïnvesteerde vermogen dat de gemeente moet terugverdienen om minimaal op nul uit te komen.

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de terug te verdienen boekwaarde van alle lopende grondexploitaties is in relatie tot de totale geraamde baten van de gemeente. Het afzetten van de boekwaarde tegen de totale baten van de hele gemeente geeft een indicatie van hoeveel is momenteel geïnvesteerd in relatie tot de omvang van de gemeente. Een getal van 10% of hoger wordt gezien als kwetsbaar. Voor Zaanstad kwam het percentage dit jaar uit op 5,7%.

Kengetal structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken. De relevantie van dit kengetal voor de beoordeling van de financiële positie schuilt erin dat het van belang is om te weten welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Er is geen VNG-norm voor het niveau van dit kengetal. In 2022 zijn de structurele baten hoger dan de structurele lasten, net als in de afgelopen jaren het geval is geweest. Het percentage bedroeg 7,8%. De stijging van de structurele exploitatieruimte in 2022 ten opzichte van 2021 is met name te danken aan hogere baten uit het gemeentefonds. Die is gestegen van € 323 mln. in 2021 naar € 369 mln. in 2022. In hoofdstuk 4 is een overzicht van de incidentele baten en lasten opgenomen.

Belastingcapaciteit; woonlasten meerpersoonshuishoudens

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente.

De belastingcapaciteit van 106,6% geeft aan dat de lastendruk van Zaanstad boven het landelijk gemiddelde ligt. Er is wel een dalende trend zichtbaar, wat aangeeft dat we dichterbij het landelijk gemiddelde komen. De relatief hoge lokale lasten worden veroorzaakt doordat de gemeente een hoge rioolheffing heeft als gevolg van de slappe bodem-problematiek. Nu de rioolheffing niet meer 100% kostendekkend is, is hier formeel sprake van enige 'onbenutte belastingcapaciteit'.

Zie ook de paragraaf lokale heffingen.

3.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Deze paragraaf gaat over het onderhoud van de kapitaalgoederen in gemeentelijk bezit. Kapitaalgoederen zijn onderdelen van de openbare ruimte en accommodaties waarvoor langlopende investeringen nodig zijn. Het beheer en onderhoud hiervan is gericht op de duurzame instandhouding.

Deze paragraaf bevat een toelichting op het beleidskader, kwaliteitsniveau, onderhoudsplan en de financiën van de goederen op het gebied van:

- Openbare ruimte
- Riolen
- Onderwijshuisvesting
- Sport
- Gemeentelijk vastgoed

In de financiële begroting, paragraaf investeringen, zijn de investeringsuitgaven per beleidsterrein voor de komende vier jaren opgenomen.

In onderstaand overzicht wordt een totaalbeeld gegeven van de staat van onderhoud van de kapitaalgoederen. Dit wordt verder in de paragraaf nader toegelicht.

Staat onderhoud kapitaalgoederen

Categorie	Beleidskaders	Ge-wenst kwaliteits-niveau	Beheer- en onderhoudsplannen / looptijdplannen	Financiële consequenties conform plannen [2022]	Is sprake van achterstallig onderhoud (AOH)?	Zo ja, zijn er toereikende voorzieningen/ reserves voor AOH?
Grijs - Wegen - Kunstwerken - VRI - Verlichting	- Nota Onderhoud Kapitaalgoederen Openbare Ruimte - Openbare Verlichting Beleidsplan 2018-2027 - Financiële verordening 2019	C	- Meerjaren InvesteringsPlan (4jr) - Beheerplan Wegen (5jr) - Beheerplan Openbare verlichting (5jr) - Beheerplan Verkeersregelinstantaties (5jr) - Beheerplan Verkeersvoorzieningen (5 jr) - Beheerplan Civiele Kunstwerken (5 jr)	Vervangingen: - Wegen € 9,6 mln. - Kunstwerken € 4,1 mln. - VRI+OV: € 2,4 mln.	- Wegen € 20,4 mln. - Kunstwerken € 2,1 mln. - OV/VRI's € 5,8 mln.	- Wegen: Nee - Kunstwerken: Nee - VRI's: Nee - OV: Nee
Riolering	- VGRP 2020-2025 - Financiële verordening 2019	n.v.t.	- Meerjaren InvesteringsPlan (4jr) - Beheerplan Riolering (6jr)	Vervangingen totaal € 10,2 mln.	€ 1,2 mln.	Nee
Water	- Groen- en Waterplan Zaanstad 2018 - Nota Onderhoud Kapitaalgoederen Openbare Ruimte - Financiële verordening 2019	nvt	- Meerjaren InvesteringsPlan (4jr) - Beheerplan Watergangen (5jr)	Vervanging € 1,2 mln.	Watergangen (duikers) € 0,1 mln.	Nee
Groen (exclusief sportfaciliteiten)	- Groen- en Waterplan Zaanstad 2018 - Bomenbeleidsplan - Maaibeleidsplan - Nota Onderhoud Kapitaalgoederen Openbare Ruimte - Speelruimte-beleidsplan - Financiële verordening 2019	C	- Meerjaren InvesteringsPlan(4jr) - Beheerplan Bomen (5jr) - Beheerpl. Jagersveld (5jr) - Beheerpl. Speelvoorzieningen (5jr) - Beheerpl. Begraafplaatsen (5jr)	Vervanging Groen en speelplaatsen € 7,2 mln.	Groen en speelplaatsen € 7,4 mln.	Nee
Sport Gebouwen - Kunstgrasvelden	Subsidieregeling Meedoen in sport	1	- Meerjaren InvesteringsPlan (10 jr)	- € 2,0 mln. - € 7,5 mln.	Nee*	nvt
Gebouwen (inclusief onderwijs)	- Nota 'Aanpak gemeentelijk vastgoed' (december 2008) - Nota 'De gemeentelijke vastgoedportefeuille' (najaar 2012). - Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs Gemeente Zaanstad 2015 - Financiële verordening 2019	NEN 2767 Cat. 3-5 1	- Meerjaren onderhoudsplan, (10 jr) - Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs en Integraal Huisvestingsplan voortgezet onderwijs	- € 2,6 mln. - € 21,1 mln.	Nee	nvt

* Uit onderzoek naar de staat van het onderhoud op de sportparken blijken achterstanden. Het wegwerken van deze achterstanden is in beginsel de verantwoordelijkheid van de gebruikers/beheerders van de sportparken.

Openbare ruimte

Beleidskader

De openbare ruimte bestaat uit kapitaalgoederen zoals wegen, groen en speelplaatsen, bruggen, kades, openbare verlichting en verkeersregelininstallaties. Eind 2017 is de nota onderhoud kapitaalgoederen openbare ruimte (2017/39232) door de raad vastgesteld. Deze nota bevat het beleidskader voor de gemeentelijke kapitaalgoederen in de openbare ruimte. In 2021 is de openbare ruimte opnieuw geïnspecteerd en op basis hiervan is een geactualiseerde nota 'Onderhoud kapitaalgoederen 2022' opgesteld die in het tweede kwartaal 2023 samen met het Plan van aanpak onderhoudsachterstanden in besluitvorming gaat.

Kwaliteitsniveau

De Kwaliteitscatalogus van CROW (kennisinstituut voor de openbare ruimte) deelt de technische kwaliteit van de openbare ruimte op in vijf categorieën (A+, A, B, C en D). Kwaliteitsniveau A staat voor een hoog kwaliteitsniveau en kwaliteitsniveau D staat gelijk aan het hebben van een slecht onderhoudsniveau/onderhoudsachterstanden; deze delen van de openbare ruimte zijn niet acceptabel of hadden al vervangen moeten zijn.

De openbare ruimte in Zaanstad wordt ten aanzien van het aspect netheid op kwaliteitsniveau C onderhouden. Uitzondering hierop is het centrumgebied Inverdan bestaande uit de Gedempte Gracht, de Dam en het deel van de Westzijde dat deel uitmaakt van het kernwinkelgebied; dat onderhouden we op kwaliteitsniveau B. De vervanging (technische) van de openbare ruimte vindt plaats op kwaliteitsniveaus D ingepland in het meerjareninvesteringsplan openbare ruimte.

Onderhoudsplan

De nota 'Onderhoud kapitaalgoederen openbare ruimte' geeft inzicht in de onderhoudstoestand, legt de haalbare onderhoudskwaliteit vast en geeft inzicht in de hiertoe beschikbare en benodigde middelen. In de nota wordt vooruitgekeken naar de opgave voor de komende jaren. Zaanstad streeft ernaar om de onderhoudsachterstanden niet verder te laten oplopen dan 15% van het gemeentelijke areaal. Deze ambitie is vergelijkbaar met die van Amsterdam, Haarlem en Rotterdam.

Bij de beeldkwaliteitsinspectie, uitgevoerd in 2021, zijn de kapitaalgoederen in de openbare ruimte visueel beoordeeld conform de richtlijnen van de CROW. De onderhoudsachterstand in 2022 in Zaanstad is vastgesteld op € 32,8 miljoen. Voor de meeste onderdelen van de openbare ruimte zijn de onderhoudsachterstanden lager dan 15% van het areaal. Uitzondering daarop betreft het onderhoud van de wegen en de verkeersborden.

Jaarlijks wordt het meerjareninvesteringsplan(MIP) voor de openbare ruimte geactualiseerd waarbij rekening wordt

gehouden met woningbouw/bouwimpuls. Binnen de financiële ruimte worden de vervangingsinvesteringen voor de komende jaren benoemd.

Voor de grote vervangingsprojecten in de openbare ruimte van Zaanstad wordt verwezen naar de website geo.zaanstad.nl/geointer/kaarten/meerjarenplanning-openbare-ruimte.html

De investeringen in het MIP zijn de afgelopen jaren gekoppeld aan de woningbouwprogramma's in de stad. Deze investeringen dienen als gemeentelijke cofinanciering bij de subsidieaanvragen voor de bouwimpuls.

Financiën

Door loon- en prijsstijgingen zijn vervangingsprojecten MIP Openbare Ruimte duurder geworden. Voor de begroting 2022-2025 zijn de vervangingsinvesteringen geïndexeerd. In totaal is er in 2022 een bedrag van € 24,4 miljoen beschikbaar. In totaal is € 20,5 miljoen tot besteding gebracht. De verrekening hiervan wordt verwerkt in het MIP.

Met het actualiseren van de nota 'Onderhoud kapitaalgoederen' is in beeld gebracht in welke mate de komende jaren vervangingsinvesteringen nodig zijn en wat de bestaande onderhoudsachterstand is. Door schaarste van bouwmaterialen en onvoldoende capaciteit voor de projectvoorbereiding en bij aannemer zijn de onderhoudsachterstanden in 2022 toegenomen. De financiële middelen blijven beschikbaar in volgende jaren om de onderhoudsachterstanden in te lopen.

In 2022 is ingezet op het verbeteren van de integrale veiligheid van bruggen. Hiervoor zijn aanvullende middelen vrijgemaakt door de raad voor een bedrag van € 1,5 miljoen. In 2022 is ingezet op het optimaliseren van de camerabeelden in Zaanstad. Daarnaast worden minder urgente veiligheidskwesties meegenomen met gepland groot onderhoud. Voor de Nauernasche brug, de Bernhardbrug en de Reint Laan Juniorbrug is groot onderhoud uitgevoerd en is dit afgesloten met een veiligheidsscan.

Riolen

Beleidskader

Riolering zorgt voor de afvoer van ons afvalwater, waardoor overlast, stank en risico's voor de volksgezondheid worden beperkt. De riolerings- en waterzorgtaken zijn vastgelegd in de Waterwet en de Wet Milieubeheer. Het gemeentelijk beleid geeft invulling aan de zorg voor afvalwater, hemelwater en grondwater en is vastgelegd in het verbreed gemeentelijke rioleringsplan (VGRP). Dit plan is geschreven voor de periode 2020-2024.

Kwaliteitsniveau

De Zaanse riolering voldoet aan de landelijke richtlijnen voor milieutechnisch functioneren en aan de provinciale eis om het rioolstelsel kostendekkend en kwalitatief in stand te houden.

De gemeente streeft voor de riolering een situatie na waarbij alleen het echte vuile water wordt ingezameld en getransporteerd naar een rioolwaterzuivering. Door aanpak bij de bron wordt voorkomen dat vuilwater ontstaat. Dit geldt met name voor hemelwater, dat schoon moet blijven en bij voorkeur afgevoerd moet worden naar oppervlaktewater. Het afkoppelen van regenwater is duurzaam omdat het leidt tot lagere energiebelasting voor het zuiveren van afvalwater en het kostbare zoete water beschikbaar blijft voor de leefomgeving.

Onderhoudsplan

Regelmatige inspectie van riolering vindt plaats nadat de helft van de verwachte levensduur van een riool is verstreken, in de regel bij een ouderdom hoger dan 20 jaar. Door de slechte bodemopbouw is de levensduur verwachting van de Zaanse riolering relatief kort, gemiddeld 40 jaar. De frequentie is afhankelijk van de functie en het verwachte verloop van de kwaliteit in de tijd. Bij bedrijfskritische onderdelen als afsluiters, persleidingen en vrijvervalleidingen, overstorten en lozingspunten van persleidingen/grote lozers gelden specifieke frequenties. De onderhoudsachterstand is ingelopen.

Financiën

In 2022 was € 10,2 mln. gepland aan rioolvervangings. In 2022 is een bedrag van € 9,1 mln. tot besteding gebracht. De onderbesteding wordt onder meer veroorzaakt doordat:

- er sprake is van onvoorziene bodem vervuilingen;
- uitvoerings- en leveringsproblemen optreden die leiden tot vertragingen op en het verschuiven de plannings van projecten;
- er afhankelijkheden met andere (NUTS-)partijen zijn.

De niet bestede investeringskredieten van 2022 schuiven door naar 2023.

Onderwijshuisvesting

Beleidskader

De gemeente heeft op grond van de onderwijswetgeving een zorgplicht voor de huisvesting van scholen voor het basis-, (voortgezet) speciaal en voortgezet onderwijs. Deze zorgplicht is nader uitgewerkt in de 'Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs Gemeente Zaanstad 2015' (2015/96725). Deze regeling bevat vrij gedetailleerde 'spelregels' voor de schoolbesturen en het gemeentebestuur op het terrein van de onderwijshuisvesting. In de verordening is bepaald dat schoolbesturen in Zaanstad jaarlijks aanvragen kunnen indienen voor huisvestingszaken,

waaronder voor nieuwbouw en uitbreiding. Ontwikkeling van nieuwbouw is, vooral in binnenstedelijke situaties een kwestie van lange adem. Vanwege de dynamiek in de groei van Zaanstad wordt daarom regelmatig overleg gevoerd tussen gemeente en schoolbesturen, opdat tijdig kan worden ingespeeld op wijzigingen.

Ontwikkeling van nieuwbouw, vervangende nieuwbouw en renovatie is beleidsmatig gekaderd in twee Integrale huisvestingsplannen (IHP). Het IHP Primair en (Voortgezet) Speciaal Onderwijs (PO (V)SO) 2020-2035 (2022/9904) en het IHP Voortgezet Onderwijs (IHP VO) 2020 (2021/30065). De daarin vastgelegde ambitie voor nieuwbouw, vervangende nieuwbouw en renovatie is Energie Neutraal Gebouw (ENG).

Kwaliteitsniveau

In tegenstelling tot het overige gemeentelijke vastgoed zijn bijna alle schoolgebouwen niet juridisch in eigendom van de gemeente, maar van de schoolbesturen. Het beheer en onderhoud van deze gebouwen is vanaf 2015 primair de verantwoordelijkheid van de schoolbesturen. Zie hiervoor de wetgeving: Wet op het voortgezet onderwijs, Wet op de Expertisecentra en de Wet op het primair onderwijs. De schoolbesturen ontvangen hiervoor rechtstreeks middelen van het rijk. De gemeente blijft verantwoordelijk voor nieuwbouw van onderwijshuisvesting. Er zijn een paar schoolgebouwen die de gemeente (nog) niet juridisch heeft overgedragen, zoals een aantal tijdelijke schoolgebouwen en het schoolpand waarin de ISK-leerlingen zijn gehuisvest. In die gevallen zorgen de schoolbesturen overigens voor het onderhoud alsof het eigen panden betreffen.

Voor het vaststellen van de bouwkundige staat van het gebouw en om verschillen in de bouwkundige staat tussen verschillende gebouwen in een volgorde te kunnen plaatsen, wordt voor de bouwkundige rapportage vanuit de verordening als voorwaarde gesteld een rapportage op grond van NEN 2767. Uitgangspunt van de methode van conditiemeting NEN 2767 is dat voor alle bouwkundige elementen een conditie wordt toegekend. Met de 'conditie voor' wordt de kwaliteit van het totale schoolgebouw vastgesteld. Deze kwaliteit kan worden onderverdeeld in de volgende conditieschalen:

- Conditie 1 Nieuwbouwkwaliteit of met nieuwbouw vergelijkbare kwaliteit;
- Conditie 2 Een bouw- of installatiedeel vertoont kenmerken van een beginnende veroudering;
- Conditie 3 Het verouderingsproces is duidelijk op gang gekomen;
- Conditie 4 Het verouderingsproces is duidelijk zichtbaar;
- Conditie 5 Het verouderingsproces is niet meer te keren;
- Conditie 6 De bouwkundige staat is zo slecht dat deze niet meer onder conditie 5 kan worden gerangschikt.

Op basis van de vermelde condities wordt inzicht verkregen in de bouwkundige staat en kan worden vastgesteld of vervangende nieuwbouw noodzakelijk is. Het aanhouden van sec de NEN norm is echter geen verplichting, gemeente

en schoolbesturen kunnen ook buiten de verordening om afspraken maken omtrent (vervangende) nieuwbouw. In Zaanstad zijn de bouwplannen voor het primair, speciaal en voortgezet onderwijs opgenomen in Integraal Huisvestingsplannen, respectievelijk voor het primair/speciaal onderwijs (IHP PO) en het voortgezet onderwijs (IHP VO). In beide plannen worden, in aanvulling op de bouwkundige kwaliteit, extra criteria (o.a. duurzaamheid, binnenmilieu, onderwijskundige functionaliteit) opgenomen om te bepalen op welke termijn vervangende nieuwbouw of renovatie noodzakelijk is.

Onderhoudsplan

Het onderhoud van schoolgebouwen en daarmee het opstellen van onderhoudsplannen is de verantwoordelijkheid van schoolbesturen. Gemeente Zaanstad heeft een start gemaakt met het uitvoeren van conditiemetingen via de NEN 2767 methode. Voorheen kwam eventueel achterstallig onderhoud alleen aan het licht als het bevoegd gezag aan het college meldt dat een gebouw niet meer nodig is voor het huisvesten van een school. Door deze metingen uit te voeren kan eerder gesignaleerd worden of er sprake is van achterstallig onderhoud. In overleg met het schoolbestuur wordt vastgesteld welk deel hiervan voor rekening van het bevoegd gezag komt en of het bevoegd gezag opdracht verstrekt voor het uitvoeren van de werkzaamheden, of dat het bevoegd gezag een in overleg vast te stellen bedrag aan het college betaalt. Als geen overeenstemming wordt bereikt, stellen partijen vast welke handelwijze verder gevolgd wordt.

Op dit moment is voor drie schoolgebouwen opdracht gegeven voor een conditiemeting. Bij een van de schoolgebouwen is al daadwerkelijk achterstallig onderhoud geconstateerd. Het achterstallig onderhoud wordt bij opdracht in rekening gebracht bij het schoolbestuur.

Verduurzamen

De gemeente wil haar duurzaamheidsdoelstellingen gaan realiseren door ook te investeren in energieneutrale maatregelen bij onderwijshuisvesting deze ambitie is vastgelegd in het IHP PO en het IHP VO. Op dit moment is er nog geen energieneutrale onderwijshuisvesting opgeleverd.

Financiën

Met de uitvoering van het lopende Integrale Huisvestingsplan IHP PO en IHP VO wordt beoogd alle schoolgebouwen van het primair en voortgezet onderwijs in goede staat te brengen en/of te houden. Hierbij wordt de norm "de juiste school op de juiste plek en van de juiste kwaliteit" als uitgangspunt gehanteerd. Middels actualisaties van het IHP wordt de raad jaarlijks geïnformeerd over de voortgang van de projecten.

IHP Primair Onderwijs (PO)

De oplevering van Dynamica XL (speciaal basisonderwijs) en de Toermalijn (basisonderwijs), beide in Wormerveer, heb-

ben plaatsgevonden in 2022. Er is ingestemd met behoud van cultuurhistorische waarden voor de Herman Gorter locatie D. Doniastraat (Zaandam) en de vergunningsaanvraag voor deze school is in voorbereiding.

Lopende projecten uit het "oude" IHP die in uitvoering zijn: Wij-land Westzaan; Herman Gorter, D. Doniastraat; IKC Zaanse Hout (Inverdan); Rosmolen Noord: IKC In 't Veld; Behouden Haven; OBS Kogerveld; Populierenlaan (Palet); P.A. van Meverstraat.

IHP Voortgezet onderwijs (VO)

De derde fase van de renovatie van het Sint Michaël College (Zaandijk) is na een faillissement van de bouwkundige aannemer in uitvoering gegaan.. Samen met OVO is een haalbaarheidsonderzoek voor het Bertrand Russell College (Krommenie) opgesteld.

Sport

Beleidskader

Kapitaalgoederen die onder het programma sport vallen, zijn de gemeentelijke zwembaden, sporthallen, gymzalen en kunstgrasvelden. De exploitatie, inclusief dagelijks onderhoud, van zwembaden, sporthallen en gymzalen is ondergebracht bij het Sportbedrijf (zie Website Sportbedrijfzaanstad.nl). Afspraken zijn vastgelegd in een exploitatieovereenkomst. Voor het onderhoud van buitensportaccommodaties geldt een subsidieregeling Meedoen in sport.

Kwaliteitsniveau

Om de kwaliteit van de sportparken te kunnen waarborgen ontvangen de sportorganisaties een handleiding met richtlijnen voor het onderhoud van de velden en de buitenruimte. Daarnaast wordt elk sportpark minimaal eens in de drie jaar geschouwd op grond van cultuurtechnische kwaliteit en sporttechnische kwaliteit. Deze normen zijn gesteld door sportbonden, VNG en NOC*NSF. De gegevens van de schouw en keuringsrapporten worden gebruikt om de sportorganisaties te adviseren hoe ze hun sportvelden en buitenruimten efficiënter kunnen onderhouden.

Onderhoudsplan

Voor de zwembaden, sporthallen en gymzalen zijn meerjarenonderhoudsplannen opgesteld. Het dagelijks onderhoud van de kunstgrasvelden gebeurt door de verenigingen en/of beheerstichtingen die de sportparken beheren. Het groot onderhoud (renovatie en vervanging) van de kunstgrasvelden valt onder de verantwoordelijkheid van de gemeente.

Ten aanzien van het onderhoud van de buitensportaccommodaties in Zaanstad heeft bureau RIET in 2019 onderzoek gedaan naar de huidige onderhoudssituatie van de sportparken

Op basis van dit onderzoek hebben we in 2021 met de onderhoudsstichtingen gesproken. We hebben samen bekeken hoe en welke kosten van onderhoud op dit moment worden toegerekend, hoe subsidies worden bepaald en of de oorspronkelijke afspraken nog passen bij de huidige situatie.

Op basis van onze inventarisatie en de gesprekken worden in 2023 nieuwe afspraken hierover gemaakt.

Financiën

Het budget voor groot onderhoud van de zwembaden, sporthallen en gymzalen is opgenomen in een onderhoudsvoorziening bij de gemeente. Dagelijks onderhoud wordt uitgevoerd door het Sportbedrijf. Hiertoe betaalt de gemeente jaarlijks een exploitatiebijdrage aan het Sportbedrijf. Voor het dagelijks onderhoud van de kunstgrasvelden krijgen de verenigingen en/of beheerstichtingen een deel vergoed door de gemeente in de vorm van een onderhoudssubsidie. Voor het groot onderhoud (renovatie en vervanging) van de kunstgrasvelden is budget opgenomen in de investeringsbegroting

Gemeentelijk vastgoed

Beleidskader

De vastgoedportefeuille van Zaanstad is dynamisch in soort en aantal, er is een vaste strategische “kernvoorraad” die een bijdrage leveren of ondersteunend zijn aan het uitvoeren van gemeentelijk beleid, voorbeelden hiervan zijn zwembaden, ambtenarenhuisvesting, grotere sporthallen, gym locaties, Zaan theater en brandweerkazernes. Daarnaast is er een “wisselende voorraad” die of een relatie hebben tot toekomstige ontwikkelingen of verkocht worden zodra een goede gelegenheid zich voordoet, dit zijn veelal losse woningen, panden en/of stukken grond.

Kwaliteitsniveau

Het beheer en onderhoud van het gemeentelijk vastgoed wordt uitgevoerd door de afdeling Grondzaken welke fungeert als juridisch eigenaar. De kernvoorraad wordt zoveel mogelijk marktconform verhuurd of gebruikt waarbij de gebruiker/huurder zorg draagt voor de exploitatie. Dit alles wordt gedaan in overleg met de beleidsvelden en de betreffende gebruikers/huurders om het vastgoed af te stemmen op de vraag.

Verduurzaming en label C; alle kantoorlocaties (gemeentelijk eigendom) hebben in 2023 een label C of hoger, en 95 % van alle overige “permanente” locaties zullen in 2023 een label C of hoger “waardig” zijn omdat er verduurzamende maatregelen genomen zijn. Het moment van vaststellen van het label is afhankelijk of “alle” maatregelen al genomen zijn op een betreffende locatie, dus het feitelijke energieverbruik is overeenkomstig label C door genomen maatregelen, maar het label wordt pas later afgemeld om zodat we dit niet na elke maatregelen hoeven te herhalen.

Onderhoudsplan

Om het vastgoed te kunnen onderhouden is de technische staat bepaald op basis van genormeerde conditiemetingen, die metingen samen met een gewenste kwaliteitsniveau bepalen de mate en cyclus van het benodigde onderhoud, aanvullend is er een opgave tot verduurzaming bepaald. Dit alles is vastgelegd in een totaal Duurzaam Meerjaren Onderhouds Voorspelling (DMJOV). Die wordt jaarlijks bijgesteld en geactualiseerd. De uitvoering van het benodigde onderhoud wordt geregeld via langlopende prestatiecontracten met vaste partijen voor gevels, daken en installaties.

Financiën

In de begroting van 2022 stond een jaarbudget van circa € 3,4 mln. voor onderhoud met daarbij een eenmalige post van circa € 0,2 mln. voor indexatie van de voorziening voor het groot onderhoud. Op basis van verstreken technische levensduur worden jaarlijks een groot aantal installaties vervangen, indien mogelijk voor duurzamere efficiëntere varianten. Aanvullend hebben we in 2022 voor circa € 0,4 mln. aan verduurzamende maatregelen uitgevoerd op diverse locaties. Zo zijn op een aantal gymzalen en een brandweerkazerne zonnepanelen geplaatst. Andere maatregelen in het kader van verduurzamen zijn gevel- en dakisolatie en installatie technische aanpassingen zoals LED, warmtepompen en CO₂-gestuurde ventilatie. Deze worden over het gehele gemeentelijk bezit meegenomen.

De financiële voorziening is voor het groot onderhoud per saldo in 2022 met totaal € 0,8 mln. toegenomen waardoor deze € 3,2 mln. bedraagt. Tegelijkertijd ziet de gemeente in de recentste cijfers grote kostenstijgingen voor het onderhoud van het vastgoed. Naast het ophogen van de voorziening komt verdere actualisatie van het budget voor het onderhoud van vastgoed ook terug bij de komende voorjaarsnota van de gemeente.

3.4 Financiering

In deze paragraaf wordt verantwoording afgelegd over de schuldpositie van de gemeente. Er wordt uitgelegd met welk doel schulden zijn ontstaan, wat de hoogte van de schulden is en wat de vooruitzichten zijn.

Schuld en bezit

Schulden ontstaan voornamelijk doordat de gemeente investeert in de ontwikkeling van de stad. De investeringen vergroten het "bezit" van de stad. Dit wordt ook wel materiële vaste activa genoemd. Dit bezit is nodig om de stad goed te laten functioneren. Het gaat bijvoorbeeld om riolen, scholen, verkeersvoorzieningen, wegen en bedrijfsgebouwen. Om te investeren leent de gemeente geld en lost dit weer af over de levensduur van de activa. Dat kan verschillend zijn afhankelijk van de soort activa. Schoolgebouwen worden bijvoorbeeld in 40 jaar afgeschreven.

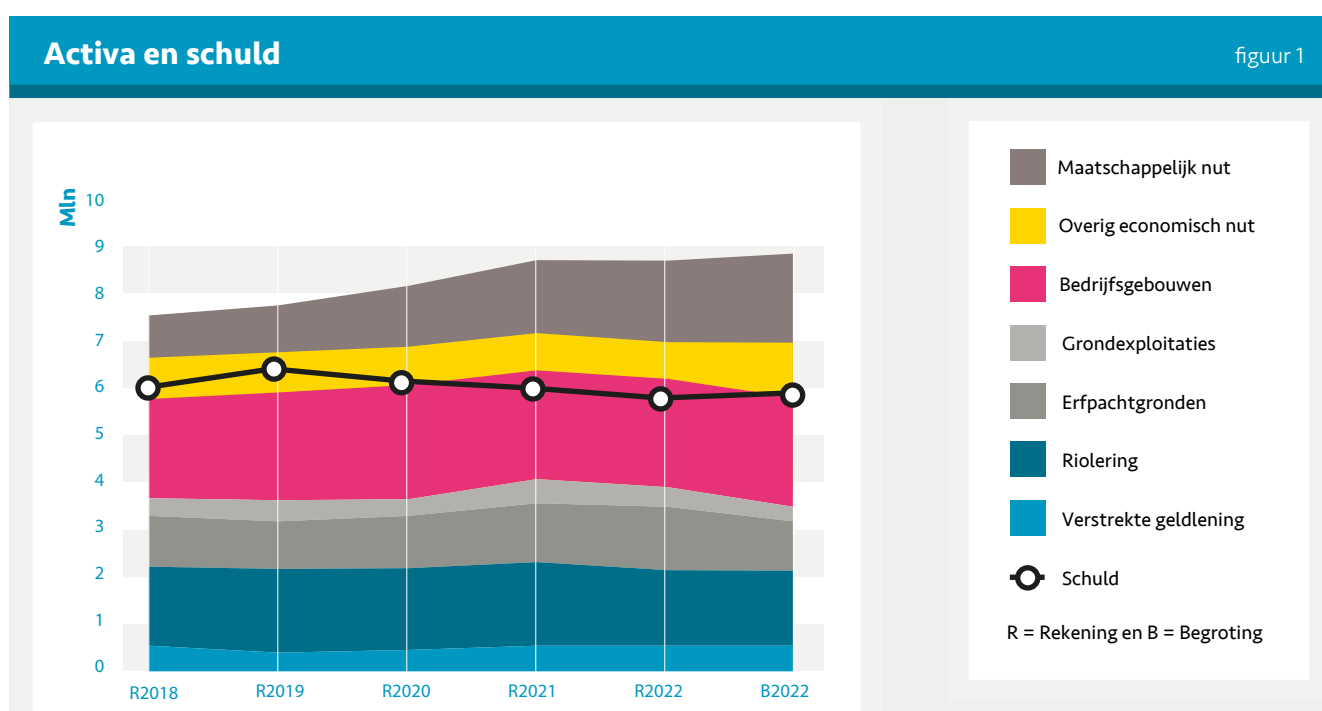
In figuur 1 is de ontwikkeling van het bezit weergegeven, verdeeld over een aantal categorieën. Onder maatschappelijk nut vallen grond-, weg- en waterbouwwerken. De activa met overig economisch nut bestaan voornamelijk uit (onderwijs)gebouwen, gronden, terreinen en installaties.

Gebouwen staan voor € 232 mln. op de balans waarvan ruim € 160 mln. onderwijsgebouwen. De overige gebouwen betreft ambtenarenhuisvesting, sporthallen, of in het verleden verworven gebouwen (bv buurthuizen). De grond waarop erfpacht rust is apart weergegeven in de figuur. Onder ons bezit vallen ook de geldleningen die aan derden zijn verstrekt, zoals de Betaalbare Koopwoningen Zaanstad (€ 10 miljoen).

Bij het aangaan van schuld zijn de volgende twee punten uitgangspunten bij onze gemeente:

1. *Dat er tegenover de schuld bezit staat*
In figuur 1 is naast het bezit ook de schuld in beeld gebracht. Daarbij wordt duidelijk dat het bezit hoger is dan de schuld.
2. *Dat de kosten van de schuld (rente en aflossing) betaalbaar zijn in de begroting*
De kosten van de schuld worden in de begroting "kapitaallasten" genoemd, bestaande uit de rente en afschrijving. De rentelasten zijn de laatste jaren erg gedaald als gevolg van de gedaalde rente (zie ook verderop in deze paragraaf).

In 2022 kende ongeveer een derde van de kapitaallasten structurele dekking in de begroting in de vorm van leges, erfpacht, rentebaten uit verstrekte leningen of grondverkoop. Het betreft hier de activa voor riolen, erfpachtgronden, verstrekte geldleningen en grondexploitaties. Deze kosten van de gemeente worden dus direct gedekt door inkomsten van derden. Dat betekent dat een verandering van het renteomslagpercentage daardoor direct effect op de tarieven kan hebben.

Figuur 1 toont de ontwikkeling en opbouw van de activa en schuld van de jaarrekening 2018 tot en met de begroting en jaarrekening van 2022.

In 2022 bedroegen de kapitaallasten ten laste van de algemene middelen ruim € 31 mln., deze maken 4% uit van de totale begrotingsomvang. Dit percentage is door de lagere rentekosten de afgelopen jaren gedaald.

Schulden

Het ontstaan en de ontwikkeling van schulden in de gemeentelijke rekening kent globaal gezien twee oorzaken:

1. De gemeente investeert (of lost af)

De gemeente investeert in activa waarvan het nut zich uitstrekt over meerdere jaren. Om te investeren moet de gemeente geld lenen. De uitgaven voor investeringen komen niet rechtstreeks ten laste van de exploitatie in de programmabegroting maar worden geactiveerd op de balans. Omdat de investeringen langer dan een jaar meegaan worden de kosten in het lasten- en baten stelsel over meerdere jaren als afschrijvingen ten laste van de exploitatie gebracht.

2. De gemeente maakt "verlies" (of "winst") en heeft "tekorten" (of "overschotten")

Als de lasten in de programmabegroting hoger zijn dan de baten moet er onttrokken worden aan de reserves om de begroting sluitend te maken. Er is dan sprake van een negatief exploitatieresultaat, of anders gezegd de gemeente maakt verlies. In Zaanstad is de afgelopen jaren geen verlies gedraaid.

In onderstaande tabel wordt de afname van de schuldpositie in 2022 verklaard:

Schuldpositie 2022		(bedragen x € 1 mln.)
Investeringen		52
Saldo rekening voor bestemming		-/-36
Afschrijvingen en afwaardering		-/-31
Toename werkkapitaal		-/-7
Afname schuldpositie		-/-22

Er is voor € 52 miljoen geïnvesteerd in nieuw bezit. Hiervan bestaat ruim € 6 mln. uit uitgaven voor onderwijshuisvesting. Er is voor ruim € 33 mln. aan vervangingsinvesteringen

uitgegeven (wegen, civiele kunstwerken, groen & speelplaatsen, riolen)

Daarnaast was er een positief rekeningssaldo voor bestemming van € 36 mln. en is er afgeschreven op de bestaande activa portefeuille ter orde grootte van € 31 mln. Beide componenten verlagen de gemeentelijke schuld.

Als laatste is er een toename van het werkkapitaal groot € 7 mln. oftewel alles op de balans wat nog op korte termijn in geld omgezet kan worden. Per saldo resulteert dit in een afname van de schuld in 2022 met € 22 mln.

Schuldbeïnvloeding

De schuld van de gemeente is dus op verschillende manieren te beïnvloeden:

- meer investeren dan aflossen betekent een groei van de schuld. De toekomstige investeringen van de gemeente worden jaarlijks bij de begroting voorgesteld, waarmee de sturing bij de raad ligt.
- Een positief saldo voor bestemming bij de jaarrekening zorgt ervoor dat de schuld afneemt, mits dit (nog) niet wordt aangewend wordt voor incidentele beleidskeuzes.

Hierbij gelden wel enkele kanttekeningen. Investeringen in bijvoorbeeld wegen, riolen, en schoolgebouwen, hangen direct samen met de groei van de stad en zijn in die zin moeilijker beïnvloedbaar. Andere posten, zoals gebouwen en grond (op erfpacht) zijn meer variabel. De keuze om gebouwen te (ver)kopen of grond te (ver)kopen kent vaak een businesscase waarbij wordt afgewogen wat de waarde (rendement) is voor de stad. De gevolgen voor de schuldpositie wordt daarin altijd meegewogen.

Leningenportefeuille

De leningenportefeuille bestaat ultimo 2022 nog steeds voor het grootste deel uit fixe-leningen. Dit zijn leningen met een vaste looptijd die aan het eind van de looptijd in zijn geheel worden afgelost. De gemiddelde rente over de langlopende leningenportefeuille (swaps en leningen) is ultimo 2022 gedaald tot net onder 1,3 %.

Leningenportefeuille kort en lang				(Bedragen x € 1.000)
Omschrijving	Opgenomen	Uitgezet	Saldo	
Stand per 1 januari 2022	599	46	553	
Stand per 31 december 2022	579	43	536	
Gemiddelde rente per 1 januari 2022	1,3 %			
Gemiddelde rente per 31-12 2022	1,2 %			
Gemiddelde looptijd langlopende leningen	8,7 jaar			

Ondanks de in 2022 sterk gestegen rente is de gemiddelde rente zelfs nog iets gedaald. Dat komt omdat onze herfinancieringen in het begin van 2022 zijn uitgevoerd tegen op dat moment nog lage rentes.

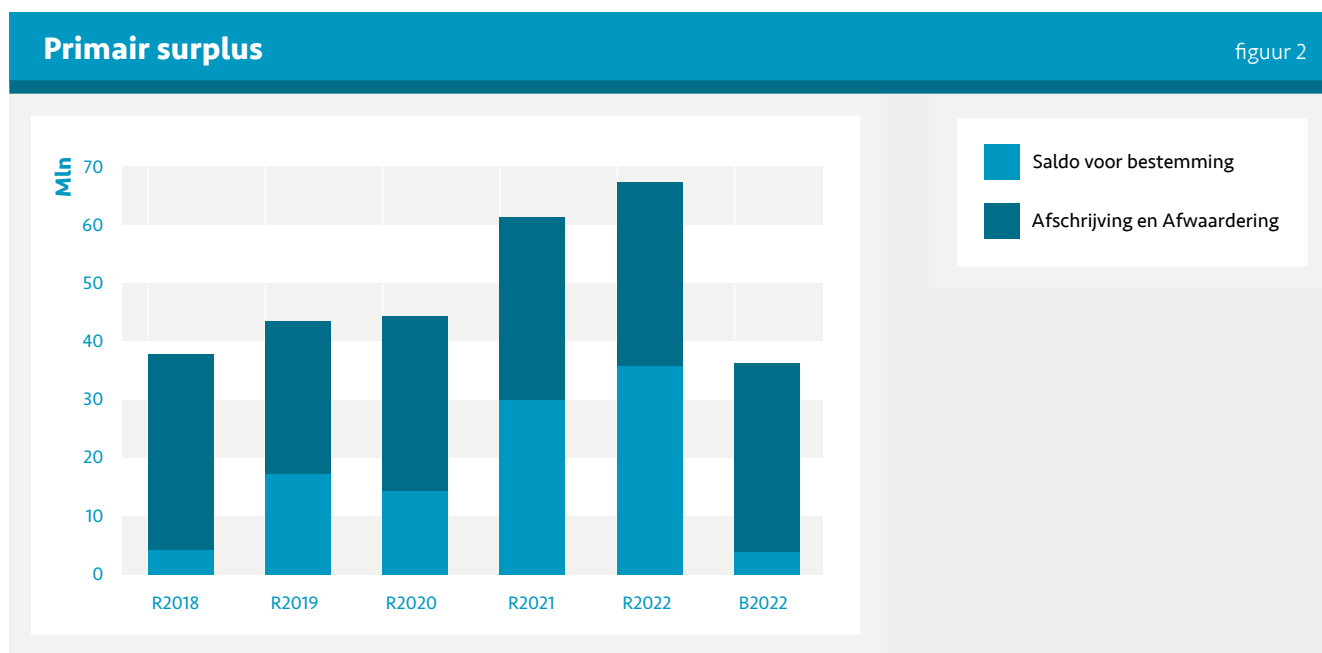
In de leningportefeuille zijn ook de kasgeldleningen onder Swaps opgenomen. Momenteel lopen er nog 5 Swaps waarvan 3 bij de Rabobank en 2 bij de Deutsche Bank. Met de Deutsche Bank zijn in 2022 twee swaps beiden groot € 10 mln. afgewikkeld en doorgezakt naar de BNG. Dit wil zeggen dat ze zijn omgezet in een langlopende geldlening.

Primair surplus

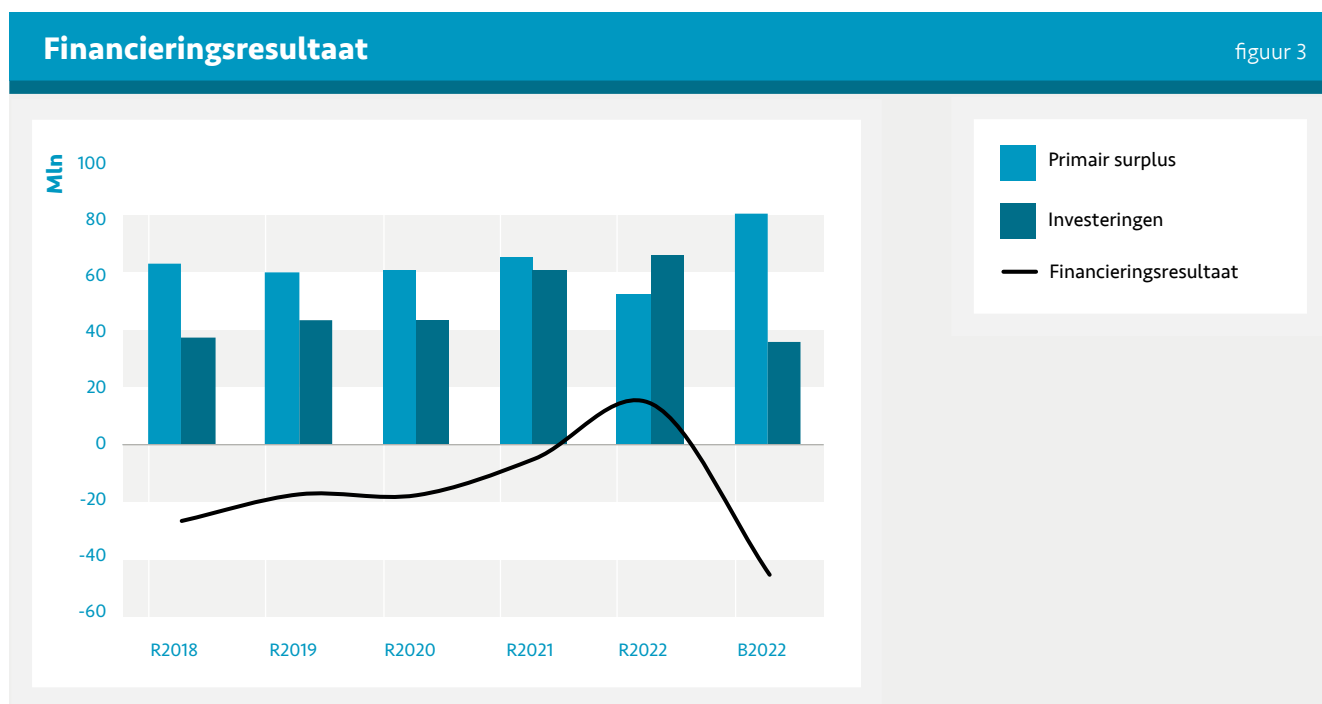
Het primair surplus geeft aan hoeveel budget er jaarlijks beschikbaar is voor het aflossen van de schuld. Dit surplus bestaat uit twee componenten:

- De afschrijvingen in de begroting
- Resultaat op de begroting vóór de mutaties reserves (exploitatieresultaat)

In onderstaande grafiek wordt de ontwikkeling van het primair surplus weergegeven over de afgelopen jaren:

Grafiek primair surplus jaarrekening 2018 tot en met de begroting en jaarrekening 2022.

Figuur 3 toont het primair surplus afgezet tegen het investeringsvolume van de jaarrekening 2018 tot en met de begroting en jaarrekening van 2022.

Figuur 2

Als we het primair surplus oftewel de aflossingscapaciteit vanuit de begroting afzetten tegen het investeringsvolume wordt daarmee zichtbaar of de schuld groeit of daalt (het financieringsresultaat).

Figuur 3

Zolang het financieringsresultaat negatief is neemt de schuld normaliter toe. De afgelopen jaren is dit niet gebeurd vanwege de ontvangst van veel rijkssubsidies.

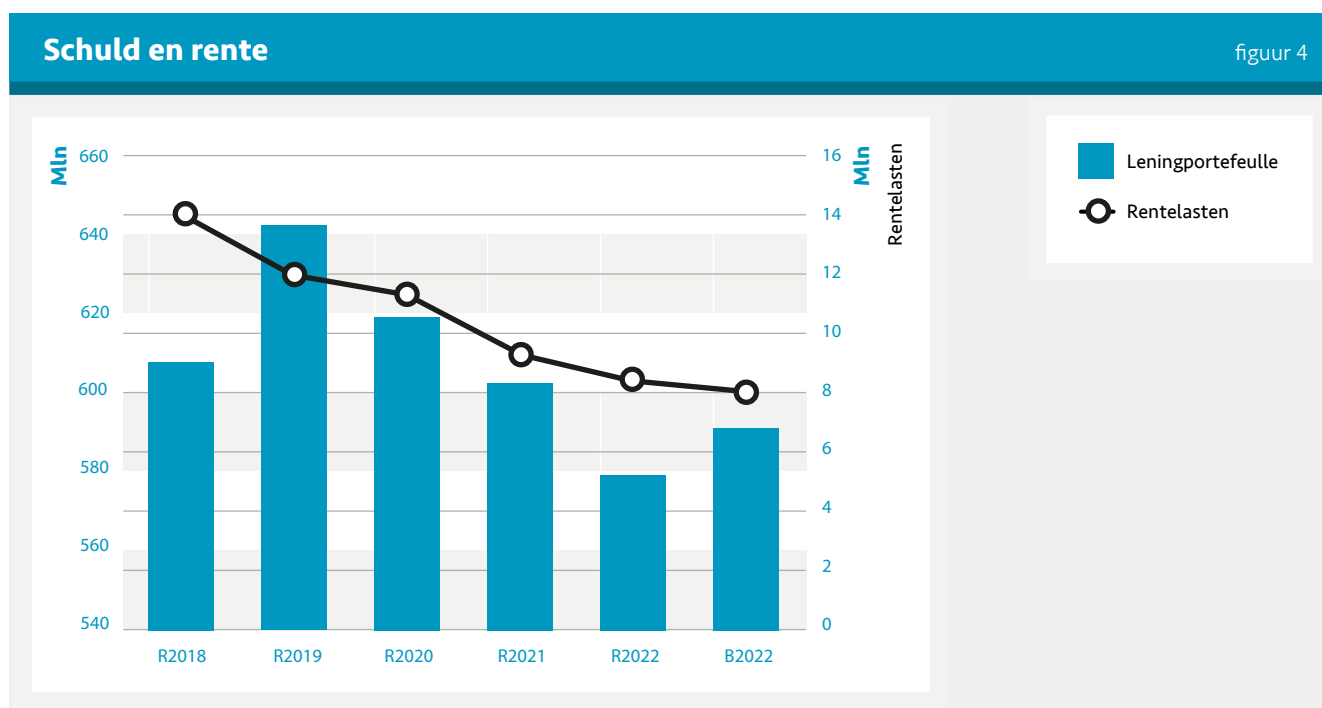
In de afgelopen jaren is, met uitzondering van 2015, zichtbaar dat de investeringen hoger zijn dan er beschikbaar is vanuit het primair surplus. Ook voor de begrote bedragen vanaf 2022 is zichtbaar dat de schuld verder toeneemt. Opgemerkt wordt dat de begrote investeringen nooit volledig gerealiseerd worden. In de praktijk is de gemiddelde realisatie 75 %. Het financieringsresultaat is in 2022 hierdoor

minder negatief dan geraamd. Over 2022 is 58 % van de investeringen gerealiseerd.

Tegenover nieuwe schuld staat ook nieuw bezit. Investeringen die er in veel gevallen ook voor zorgen dat de baten voor bestemming (leges, OZB, erfpacht) stijgen. Het gevolg van de ambitieuze investeringsstrategie in Zaanstad betekent ook een toename van de afschrijvingslasten. Investeringen leiden tot nieuwe leningen. De rente en aflossing voor deze leningen moeten betaald worden uit de totale kasstromen vanwege de integrale financiering door de gemeente.

De uitbreidingsinvesteringen die via Investeringsfonds en Transformatiefonds hun beslag krijgen zullen de raad in staat stellen ambities bij te stellen en prioritering aan te brengen waarbij de nadruk wordt gelegd op rendabiliteit en waardecreatie voor de stad.

Rente

In figuur 4 wordt de schuldontwikkeling afgezet tegen de investeringen van de jaarrekening 2018 t/m de begroting en jaarrekening van 2022.

Figuur 4

Door de tot eind 2021 gestaag dalende rente maken de rentelasten inmiddels minder dan 1,2 % uit van de totale begrotingsomvang. De verwachting is dat dit percentage vanwege de in 2022 sterk gestegen rente gaat stijgen. Door tijdige financiering in 2022 (februari) is het percentage zelfs nog iets gedaald. Tegelijkertijd stelt het de gemeente in staat te blijven investeren in de stad zonder dat dit gepaard gaat met stijgende kapitaallasten. De schuld stijgt echter wel.

In de buffer tegen een eventuele rentestijging is er sprake van meerdere verdedigingslijnen:

- Feitelijk is een groot deel van de rentelasten van de huidige schuld van Zaanstad "ongevoelig" voor rente-

stijgingen. Het gaat hier bijvoorbeeld om de kapitaallasten gedekt door leges alsmede erfpachtbaten en grondexploitaties.

- Beheersing van het renterisico door looptijdverlenging van de leningenportefeuille zodat er minder blootstelling is aan de rente door herfinanciering in toekomstige jaren.
- In de meerjarenbegroting wordt rekening gehouden met een stijgende lange rente en stijgende korte rente.
- De looptijdverlenging van de leningenportefeuille bij de dalende rente van de afgelopen jaren stelt de gemeente in staat ook bij een mogelijke rentestijging de komende jaren de rentelasten toch relatief laag te houden door tegen kortere looptijden te financieren.

Rente-ontwikkelingen dit jaar

Het jaar 2022 was niet alleen voor de rente en de hoge inflatie een roerig jaar. De ECB heeft de rente in 2022 vier maal verhoogd tot in totaal 2 % eind december 2022. Voor 2022 is in totaal € 90 mln. aan nieuwe langlopende leningen afgesloten (herfinanciering en nieuwe leningen) met een gemiddelde looptijd van 11,7 jaar tegen een gemiddeld percentage van 1,1%. Het beleid is erop gericht om in toekomstige jaren bij een eventuele stijging van de lange rente ook tegen lage rente te kunnen financieren door bijvoorbeeld voor kortere looptijden te kiezen. Daarnaast blijft optimale benutting van de kasgeldlimiet het streven. Dit

gebeurde met zogenaamde kasgeldleningen met looptijden die variëren van een week tot enkele maanden. In 2022 hebben we hier minder gebruik van gemaakt. Vanaf september 2022 zijn de rentepercentages op kasgeldleningen in de plus gekomen. Ultimo 2022 bedroeg de korte financiering uit kasgeldleningen dan ook € 0 mln. We hebben alleen voor € 52 mln. kasgeldleningen aangetrokken om onze Swaps af te dekken.

Renteschema conform BBV

Schema met rentetoerekening			(Bedragen x € 1.000)
2022	Begroting	Realisatie	
Schema toerekening:			
Externe rentelasten lang/kort OG	8.197	8.520	
Externe rentebaten	731	1.109	
Totaal door te rekenen externe rente	7.466	7.411	
Minus:			
Rente aan grexen door te berekenen	381	683	
Plus:			
Rentevergoeding over EV	1.992	2.197	
Rentevergoeding over Voorzieningen CW	140	218	
Bedrijfsvoeringslasten / kosten betalingsverkeer	84	134	
Totaal plus	2.216	2.549	
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	9.301	9.277	
Renteresultaat:			
De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente	10.280	9.724	
Renteresultaat taakveld treasury	979	447	
Omslagpercentages:			
Boekwaarde relevante/integraal gefinancierde activa 1 jan	822.400	780.980	
Uitkomst aan taakvelden toe te rekenen percentage	1,13 %	1,19 %	
Gehanteerde rekenrente	1,25 %	1,25 %	

De rekenrente mag met een marge van 0,5 % worden afgerond. Het renteresultaat bedraagt € 0,4 mln. Dit is € 0,4 mln. lager dan geraamd bij de primitieve begroting. De verschillen zijn verklaard bij het product financiering en het programma bestuur en financiën.

Kengetallen

Er zijn verschillende invalshoeken om schuld en de houdbaarheid ervan te beoordelen. Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft het rapporteren over een verplichte set van financiële kengetallen in de begroting en jaarrekening voor. Dit is om de financiële positie en wendbaarheid van de gemeente transparanter en begrijpelijker te maken. Van deze kengetallen worden de netto schuldquote

en de solvabiliteitsratio in deze paragraaf verder toegelicht, samen met de vanuit de Wet Fido verplichte kengetallen kasgeldlimiet en renterisiconorm. In onderstaande tabel staan de kengetallen die gerelateerd zijn aan de schuld.

Kengetallen schuld				
	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Begroting 2022	Realisatie 2022
Netto schuldquote	113 %	111 %	123 %	97 %
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	106 %	103 %	118 %	91 %
Solvabiliteit	17,7 %	19,2 %	16,4 %	22,2 %
Kasgeldlimiet (realisatie)	6,6 %	2,6 %	nvt	0 %
Kasgeldlimiet (norm)	8,5 %	8,5 %	8,5 %	8,5 %
Renterisiconorm (realisatie)	10 %	9 %	nvt	10 %
Renterisiconorm (norm)	8 %	8%*	10 %	14 %

* De realisatie 2021 is aangepast van de norm (10%) naar de werkelijke realisatie.

Zaanstad heeft ten opzichte van andere gemeenten een hoge schuldquote en een lage solvabiliteit. Voor de schuldquote hanteert de VNG een signaalwaarde van 130%. Tegelijkertijd is de betaalbaarheid van de schuld, mede door de gestaag dalende rentelasten, de afgelopen jaren niet onder druk komen te staan. De kengetallen moeten ook tegen die achtergrond worden gezien, hoge of lage rentestanden resulteren niet direct in andere kengetallen. Door de lage rente kan het risico voor de begroting beheersbaar blijven. De lage rente wordt nu tevens gebruikt om de begroting weerbaar te maken tegen eventuele rentestijgingen. Door de looptijd van de leningen meerjarig uit te smeren en juiste lange leningen aan te gaan, zullen toekomstige rentestijgingen niet direct tot grote kostenstijgingen leiden.

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft dus een indicatie van de mate waarin de kapitaallasten op de exploitatie drukken. De netto schuldquote wordt berekend door de netto schuld conform BBV te delen door de totale baten (exclusief mutaties reserves). Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote weergegeven zonder en met correctie voor verstrekte leningen. De gemeentelijke inkomsten (baten voor bestemming) zijn de afgelopen jaren geleidelijk gestegen. Hier tegenover staat dat de schulden in 2022, net als in 2020 en 2021 zijn afgenomen. Een gevolg hiervan is dat de netto schuldquote in 2022 met 25% is afgenomen. Hierbij moeten we ons realiseren dat de begrotingsomvang met name door incidentele oorzaken zoals Corona (Tozo) en vluchtelingen is gestegen zodat de verwachting is dat deze ook weer gaat dalen.

Solvabiliteit

De solvabiliteitsratio geeft aan welk deel (percentage) van het totaal van wat de gemeente aan geldwaarde heeft (balanstotaal) wordt gevormd door het eigen vermogen.

De omvang van het eigen vermogen is in verhouding tot de omvang van de balans, de begroting en de lopende projecten relatief klein, maar wordt wel toereikend geacht. De komende jaren wordt weer een geleidelijke verbetering verwacht. De VNG geeft als signaalwaarde een percentage van 20%. Nederlandse gemeenten gaan vanwege het artikel 12 vangnet uit de Financiële Verhoudingswet niet failliet en worden nooit geliquideerd. Daarom heeft dit kengetal ondanks deze signaalwaarde maar beperkte waarde. Ook worden investeringen in maatschappelijk nut geactiveerd die niet verkoopbaar zijn, zodat de reserves niet de liquiditeitswaarde weergeven. De vraag of de gemeente de schuld met zijn inkomen kan betalen, is daarom veel belangrijker.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet beoogt de budgettaire gevolgen van schommelingen in de rente op korte leningen te beheersen en bedraagt conform de Wet Fido maximaal gemiddeld 8,5% van het begrotingstotaal. Hierbij geldt dat een overschrijding van de kasgeldlimiet twee achtereenvolgende kwartalen is geoorloofd. Zaanstad probeert de kasgeldlimiet optimaal te benutten. Dit zorgt ervoor dat het gemiddelde voor een heel jaar boven 8,5% uit kan komen. Inmiddels zitten we weer in een situatie dat de korte rente ongeveer gelijk is aan de lange rente. In 2022 hebben we de kasgeldlimiet niet overschreden. Tot en met begin september was de rente op kort geld ongeveer minus 0,5% en daarna is het behoorlijk in de plus gekomen. Eind 2022 was het tarief voor een 1-maands Euribor 1,9%.

Renterisiconorm

De renterisiconorm stelt een limiet aan het renterisico voor de lange termijn financiering. Het renterisico is het geldbedrag aan leningen dat in een bepaald jaar aan renteherziening en herfinanciering onderhevig en is gerelateerd aan de begrotingsomvang. De renterisiconorm bedraagt maximaal 20% van de begrotingsomvang van het begrotingsjaar.

Als de jaarlijkse aflossingen en renteherzieningen worden begrensd tot 20% van de begroting, leidt een rentestijging van 1 procentpunt tot maximaal 0,2 procentpunt hogere rentelasten op de begroting. Zaanstad heeft als beleid een renterisiconorm van maximaal 10% oftewel ca. € 60 mln.

Borgstellingen

In 2019 is de nieuwe nota Financiering vastgesteld door de gemeenteraad. Het doel van deze nota is beheersing van risico's. Hierin zijn richtlijnen opgenomen voor het aanvragen, beoordelen, verstrekken en beheersen van (achter) borgstellingen die de gemeente verstrekt aan belanghebbenden. Een belangrijke doelstelling van de nieuwe nota Financiering is het verder beperken van risico's die met het afgeven van een borgstelling of het verstrekken van een geldlening gemoeid gaan alsmede de monitoring op de bestaande borgstellingen te verscherpen. De totale borgstelling exclusief Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) is in 2022 met € 3 mln. gedaald tot € 62 mln. Dit betreft reguliere aflossingen.

De financiering van de volkshuisvesting in Nederland krijgt vorm in het 'borgstelsel'. WSW is een privaatrechtelijke stichting en heeft als 'hoeder van de borg' de cruciale rol dat stelsel in stand te houden en zo optimale financiering van de volkshuisvesting mogelijk te maken. Corporaties zijn in staat om zich tegen zo laag mogelijke kosten te financieren ten opzichte van de 'benchmark', 'de Nederlandse staat'. Voor de woningcorporaties is WSW feitelijk een onderlinge waarborgmaatschappij die steunt op "solidariteit" binnen het borgstelsel en de zekerheidsstructuur.

Om te voorkomen dat WSW een aanspraak krijgt op zijn borgstelling zijn er verschillende vangnetten en buffers. Om te beginnen is er de kasstroom en de vermogensbuffer van de corporatie zelf. Dan is er de saneringssteun, opgebracht door de sector en geaccordeerd door de minister. Het eigen risicovermogen van WSW is daarna de eerste buffer om aanspraken op de borg op te vangen. Deze reserve kan WSW zo nodig aanvullen door het onderpand van de noodlijdende corporatie uit te winnen. De tweede buffer is de onderlinge waarborg van corporaties (het obligo). Corporaties voldoen op eerste verzoek 3,85% van hun geborgde schuldrestant aan WSW. De derde buffer bestaat uit de afspraak met Rijk en gemeenten (de "achtervang"). Met ingang van 1 juli 2015 is de Autoriteit woningcorporaties (Aw) opgericht. De Aw ziet, naast het financiële toezicht, ook toe op de governance, integriteit en rechtmatigheid bij corporaties. In 2021 is een nieuwe achtervangovereenkomst afgesloten met het WSW. Dit heeft tot gevolg dat vanaf 1 juli 2021 gemeenten niet meer één op één gekoppeld kunnen worden aan een geborgde lening. In 2022 is de garantiestelling met WSW achtervang met € 52 mln. toegenomen tot een bedrag van € 862 mln.

3.5 Bedrijfsvoering

Algemeen

Doel 1: De organisatie ontwikkelt zich om de (strategische) opgaven van de stad te realiseren

De ontwikkeling van de stad vraagt om een organisatie die zich makkelijk aanpast.

In 2022 hebben we de volgende resultaten neergezet:

Medewerkers leren van elkaar en leren door terug te kijken naar hun proces en resultaat

In 2022 zijn belangrijke gesprekken gevoerd over de manier van werken in de gemeente Zaanstad. En wat ambtenaren kunnen en moeten doen om onze missie en visie waar te maken in het belang van onze inwoners en partners in onze gemeente. We hebben scherp gekregen waar we voor staan en wat dat betekent voor het leren in het werk. We zijn daarom ook aan de slag gegaan met onze nieuwe waarden: lef, ruimte, waardering en vertrouwen.

Collega's uit verschillende vakgebieden werken samen aan de opgaven

In 2022 is het nieuwe organisatiemodel in potlood neergezet. We hebben de eerste concrete stappen gezet naar duidelijke management aansturing op de strategische opgaven. Ook doen we dat nu voor het gebied Zaandam Oost. Zodat ambtenaren, inwoners en partners in 2023 weten wie verantwoordelijk is voor welk onderdeel van het werk en daar ook op aanspreekbaar zijn.

Sterker leiderschap

We hebben dit jaar veel tijd en energie geïnvesteerd in ons gezamenlijke leiderschap. Dit verdiende veel aandacht, omdat het hard nodig was om meer rust te krijgen in de organisatie. De focus lag daarom op de samenwerking binnen de top van de ambtelijke organisatie. Ook zijn alle ruim 80 leidinggevendenden met elkaar aan de slag gegaan met leiderschap. Aandacht was hier voor de ontwikkeling van het openbaar bestuur en goed werkgeverschap. Denk aan thema's als vertrouwen, diversiteit en inclusie, leren om gaan met ongemak en dilemma's. We hebben een medewerkerbetrokkenheidsonderzoek gehouden in de laatste maanden van het jaar. De resultaten nemen we als belangrijke inzichten mee in het vervolg van de organisatie ontwikkeling. De eerste inzichten laten een verbetering zien van het leiderschap.

Alle medewerkers zijn zich bewust van het politieke proces

We zijn op uiteenlopende manieren met dit doel aan de slag gegaan. Zeker de uitkomsten van het rapport van &vdlaar zijn hier van groot belang. Dat gaat over het beter krijgen van het samenspel tussen raad, college en ambtelijke organisatie. We werken daarom aan het verbeteren van de cultuur in onze organisatie. Dat gaat over de rol en verantwoordelijkheid die ons topmanagement heeft om het werk

en de bestuurlijke wensen in goede banen te leiden richting alle medewerkers.

Doel 2: De organisatie zoekt actief het contact met de stad

De organisatie zoekt in het werk steeds meer de verbinding met inwoners en partners: voor burger- en/of overheidsparticipatie, dienstverlening en juridische procedures. Dat doen we zowel in persoonlijk contact (offline) als via digitale kanalen (online).

Met het aflopen van de bestuursperiode in 2022 hebben we de bestuursopdracht Zaans Samenspel afgerond die in 2020 was vastgesteld (Raadsinformatiebrief 2020/11608). We hebben de gemeenteraad over de resultaten van de drie sporen van deze bestuursopdracht geïnformeerd (Raadsinformatiebrief 2022/11147).

Doel 3: De organisatie van Zaanstad stuurt op betrouwbaarheid van haar handelen

Natuurlijk moeten we ons houden aan wetten en regels. We kijken bij lastige keuzes naar kansen en risico's. Bij besluiten laten we duidelijk zien waarom we daarvoor kiezen. Ook kijken we goed naar de gevolgen van besluiten.

Informatiebeveiliging en privacy

In de jaarrapportages Informatiebeveiliging en Privacy leest u uitgebreid over informatiebeveiliging en privacy. In 2022 is een eerste aanzet gemaakt om de directie en management te wijzen op de gevolgen van een cybercrisis. Dit gebeurde door een cybercrisisgame.

Wet open overheid

In 2022 is de Wet open overheid in werking getreden. In de paragraaf Wet open overheid gaan we hier verder op in. In het jaarverslag integriteit (zie verderop in deze paragraaf) gaan we in op de ontwikkeling van het integriteitsbeleid.

Doel 4: De organisatie van Zaanstad heeft een maatschappelijk verantwoorde bedrijfsvoering

Wij willen met onze bedrijfsvoering doen wat wij van onze inwoners en ondernemers vragen als het gaat om duurzaamheid en goed werkgeverschap. Wij willen een voorbeeldfunctie vervullen.

Een maatschappelijke verantwoorde bedrijfsvoering gaat over twee onderwerpen:

1. de gemeente in de rol van opdrachtgever met ambities voor maatschappelijk verantwoord inkopen (MVI).

2. het als werkgever betrekken van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Met de ondertekening van het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen 2022-2025 geeft Zaanstad aan de effectiviteit en de impact van maatschappelijk verantwoord inkopen verder te vergroten.

In 2022 zette Zaanstad bij 8 van de 38 Europese aanbestedingen in op CO2 reductie, hergebruik materialen en nul uitstoot. Bij de overige 30 Europese aanbestedingen waren hiervoor geen mogelijkheden. Daarbij ging het om diensten waar grotendeels een indirecte relatie zit met duurzaamheid en circulariteit. Deze opdrachten bevatten geen fysieke of logistieke componenten.

Door middel van bijeenkomsten en trainingen vergroot Zaanstad bewustzijn, kennis en expertise op deze onderwerpen. Onze in TenderNed gepubliceerde aanbestedingen (dat zijn alle Europese aanbestedingen en de meervoudig onderhandse aanbestedingen van het Ingenieursbureau) registreren en monitoren we op eenduidige wijze in de landelijke MVI ZET tool. Verder loopt er een pilot met een effectmonitoringssysteem voor CO2-reductie en circulariteit.

Door corona en het nieuwe werken is de aanbesteding van het multiservices contract (catering, schoonmaak, beveiliging) met een jaar uitgesteld. In 2022 was nog niet precies duidelijk wat we in de nieuwe situatie voor diensten nodig hebben. Bij aanschaf van meubilair is gekozen voor hergebruik.

Duurzame inzetbaarheid van medewerkers

In 2022 is een start gemaakt met de vernieuwing van het anti-agressie beleid. Ook is er flink geïnvesteerd in het opleiden van onze medewerkers. Daarnaast is eind 2022 een beleidsadviseur Verzuim en Vitaliteit geworven, om de organisatie te adviseren over duurzame inzetbaarheid binnen Zaanstad.

Doel 5: De organisatie werkt aan haar voorbeeldrol als inclusieve organisatie. Wij investeren in diversiteit voor betere oplossingen bij maatschappelijke vraagstukken

Wij willen een organisatie zijn met een open en waardevolle cultuur, waarin de stad zich kan herkennen. De kracht van onze organisatie zit in het bij elkaar brengen en waarderen van verschillen. Wij omarmen de diversiteit van mensen en hun denken.

We begrijpen zo de vragen van inwoners en ondernemers beter. We komen tot oplossingen met draagvlak in de stad. Behalve de maatschappelijke vragen, geldt dit ook voor de medewerkers die zichtbaar in de wijken werken en werken in onze dienstverlenende processen.

In 2022 hebben we leidinggevenden getraind in inclusief leiderschap en objectief selecteren en beoordelen. Ook is de workshop #Zaanstadinclusief! opnieuw aangeboden. De structuur van het programma Diversiteit & Inclusie kreeg vorm en is bemenst. De Ondernemingsraad heeft aandacht voor het onderwerp met een commissie D&I. Inmiddels zijn er met 18 nieuwe leden nu 35 ambassadeurs voor D&I binnen de organisatie. Onze wervingsinstrumenten maken we inclusiever en neutraler, om mensen met diverse achtergronden te bereiken. Er is veel aandacht voor signalen van sociale onveiligheid. Hierover zaten ook vragen in het medewerkersonderzoek. De norm voor diversiteit en inclusie van de directie uit 2020 is aangescherpt. Deze biedt meer houvast over welk concreet gedrag nodig is van medewerkers, leidinggevenden, directie en vakafdelingen om inclusief te werken en denken. Daarbij kijken we ook naar kanselijkheid en het zijn van een veilige organisatie waar je kunt zijn wie je bent.

Doel 6: De organisatie van Zaanstad benut de mogelijkheden van data gestuurd werken

Wij weten dat slim omgaan met gegevens en informatie leidt tot een gerichtere aanpak en betere resultaten voor inwoners. De mogelijkheden van data gestuurd werken zijn enorm. Denk aan schonere straten, veiligere buurten en betere voorzieningen. Maar hoe benut je die mogelijkheden en kom je daadwerkelijk tot de betere resultaten op basis van data?

In Zaanstad werken we met veel ambitie om goede keuzes te kunnen maken. De kennis en systemen zijn grotendeels aanwezig. Het draait nu vooral om cultuurverandering om beschikbare data veel beter te benutten.

- We hebben samen met maatschappelijke partners de Data Labs huiselijk geweld en kwetsbare burgers uitgevoerd.
- We hebben een datastraat ontwikkeld voor toekomstige Data Labs. Hierdoor kunnen we technisch snel en veilig data delen tussen de gemeente, GGD en Parteon. Terwijl de privacy gewaarborgd is.
- We zijn in staat om geautomatiseerd, gecontroleerd en op veilige wijze data te leveren via ons Datapakhuis. Waarbij de privacy gewaarborgd is
- Er zijn verbeteringen gerealiseerd in de informatieketens 1) Jeugd, 2) Participatie, 3) WMO, 4) Burgerzaken, 5) Vergunningen & Handhaving, 6) Inkoop en 7) belastingen, zoals het goedkeuren van data, het ontwikkelen van operationele dashboards, rolinvulling en samenwerking in de informatieketens is verbeterd, de besturing is versterkt, etc.
- De datageletterdheid van de organisatie is vergroot door inspiratiesessies, trainingen en workshops in de Data Academy.

Rechtmatigheidsverantwoording

Vanaf 2023 verantwoorden we ons op een nieuwe manier aan de gemeenteraad op basis van de gewijzigde regelgeving. De onafhankelijke accountant geeft niet langer het oordeel over de rechtmatigheid in de controleverklaring af. Dit gaan wij, als College van B&W, zelf doen. In programma 7 gaan we verder in op de beheersing van de interne processen. De raad heeft een interne management-letter ontvangen over de kwaliteit van de grote financiële processen in de organisatie.

Hieronder een opsomming van de geconstateerde fouten en onzekerheden over 2022 in relatie tot de financiële rechtmatigheid. Het betreft een fout wanneer de geldende wet- en regelgeving niet is nageleefd. Bij een onduidelijkheid kan het college (nog) niet aangeven is er sprake van een fout of niet. In het accountantsverslag over 2022 noemt men dit een onzekerheid.

Fouten en onzekerheden over 2022 in relatie tot de financiële rechtmatigheid

	Beschrijving	Betreft	Fout	Onduidelijkheid
1	Het ten onrechte niet-Europees aanbesteden van terugkerende opdrachten.	Inkoop en aanbestedingen	€ 1.408.991	-
2	Nog niet ontvangen definitieve productieverantwoording met controleverklaringen van enkele zorgleveranciers Wmo, waardoor niet kan worden vastgesteld of de prestatie is geleverd.	Wmo	-	€ 3.336.416
3	Nog niet ontvangen definitieve productieverantwoording met controleverklaringen van enkele zorgleveranciers Jeugd, waardoor niet kan worden vastgesteld of de prestatie is geleverd.	Jeugd	-	€ 4.554.026
4	De onafhankelijke accountant van SVB of de gemeente voert geen controle uit op de prestatievering van uitgeleerde PGB's.	PGB	-	€ 3.665.304
5	Het betreffende bedrag is onder de crediteuren verantwoord, maar hoort onder de vorderingen gerubriceerd te worden.	Crediteuren	€ 661.566	-
6	Restitutie geïnde naheffingen bij overschrijding maximale parkeerduur.	PGB	€ 300.000	-
		Totaal	€ 2.370.557	€ 11.555.746

Inkoop en aanbestedingen

Binnen Zaanstad worden niet Europese aanbestedingen decentraal uitgevoerd zonder een eenduidig proces. Gevolg is dat documenten niet centraal worden bewaard en achteraf moeilijk opvraagbaar zijn. Het risico is dat blijkt dat een niet-Europese aanbesteding achteraf toch Europees had moeten worden aanbesteed. Dit is uit de interne controle ook gebleken voor een aantal aanbestedingen. Hierdoor is een financiële fout ontstaan van € 1.408.991, circa 0,7% van de totale inkoop over 2022.

Wmo en Jeugd

Voor de controle op prestatievering binnen het sociale domein zijn wij afhankelijk van productieverantwoordingen met een controleverklaring van de zorgleveranciers. Een

aantal zorgleveranciers hebben deze (nog) niet aangeleverd. Dit leidt tot een onduidelijkheid over de financiële onrechtmatigheidsfout.

PGB

Binnen Zaanstad worden geen controles uitgevoerd op of controleverklaring ontvangen van de prestatievering van de uitgekeerde PGB-bedragen. Het risico bestaat dat het uitgekeerde PGB voor andere doeleinden wordt gebruikt. Dit leidt tot een onduidelijkheid over de financiële onrechtmatigheidsfout.

Naar aanleiding van de uitgevoerde controles en de geconstateerde fouten en onzekerheden zijn de onderstaande aanbevelingen gedaan:

Aanbevelingen financiële rechtmatigheid

oktober 2022

Proces	Beschrijving
Inkoop en aanbestedingen	Implementeer met prioriteit het nieuwe proces met centrale archivering van niet-Europese aanbestedingen
Wmo	<ul style="list-style-type: none"> - Beoordeel de interne beheersing van de sociaal wijkteams. - Implementeer benodigde aanvullende beheersmaatregelen bij de sociaal wijkteams. - Implementeer kwaliteitstoetsen binnen sociaal wijkteams en beoordeling hiervan door Maatschappelijk domein
Jeugd	<ul style="list-style-type: none"> - Beoordeel de interne beheersing van het jeugdteam - Implementeer benodigde aanvullende beheersmaatregelen bij het jeugdteam. - Implementeer kwaliteitstoetsen binnen het jeugdteam en beoordeling hiervan door Maatschappelijk domein
PGB	<ul style="list-style-type: none"> - Beoordeel de interne beheersing van de jeugd- en sociaal wijkteams. - Implementeer benodigde aanvullende beheersmaatregelen bij jeugd- en sociaal wijkteams. - Implementeer kwaliteitstoetsen binnen jeugd- en sociaal wijkteams en beoordeling hiervan door Maatschappelijk domein

Frauderisico's

Het oordeel over de financiële rechtmatigheid is de conclusie van de uitgevoerde kwaliteitstoetsen en verbijzonderde interne controles. Hiermee stellen we voor een steekproef vast dat de output van een proces voldoet aan de geldende wet- en regelgeving. Bij het uitvoeren van de controles kan een mogelijke fraude worden gesignaleerd. Deze signalen worden overgedragen aan de coördinator integriteit. De coördinator rapporteert hierover in het jaarverslag. In 2023 zal een notitie over het beheren van frauderisico's binnen gemeente Zaanstad opgesteld worden.

Onze mensen en middelen

Deze paragraaf gaat over de ontwikkelingen binnen het capaciteitsbudget, de inhuur (kosten en percentages) en personele kengetallen. Daarnaast wordt er aandacht besteed aan in-, door- en uitstroom, verzuim, medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt, overige ontwikkelingen op het gebied van personeel en het jaarverslag integriteit. De rapportage laat afwijkingen zien ten opzichte van de Najaarsrapportage 2022.

Werking van het capaciteitsbudget

Het capaciteitsbudget bestaat uit drie componenten: de salariskosten personeel, de inhuur bij ziekte/vacatures en de inhuur flexibele schil. Dit zijn communicerende vaten, d.w.z. dat salariskosten omgezet kunnen worden naar inhuurbudget en vice versa. Uitgangspunt hierbij is dat het totale budget niet overschreden wordt. Het capaciteitsbudget kan wel incidenteel worden opgehoogd, mits de toename van het capaciteitsbudget wordt gedekt door de inzet van materiële budgetten dan wel additionele baten (rijksbijdragen, projectgelden, subsidies en overige baten).

Het beleid is dat een budgethouder ("op basis van geplande bedrijfsvoering en geplande prioriteiten") zijn capaciteitsbudget over de drie componenten (salariskosten, inhuur ziekte/ vacature en inhuur flexibele schil) kan verdelen. Het uitgangspunt hierbij is dat vast werk wordt uitgevoerd door medewerkers vast in dienst. Om diverse redenen kan echter gekozen worden voor externe inhuur. Bijvoorbeeld wanneer het werk tijdelijk is of wanneer er sprake is van tijdelijke gelden.

Met een jaarrekeningresultaat van 1% verschil op het bruto capaciteitsbudget doen we het heel goed. Het voordeel ten opzichte van de Najaarsrapportage bedraagt ca. €1,3 mln.

Capaciteitsbudget				(Bedragen x € 1.000)
	Jaarrekening 2021	Najaarsrapportage 2022	Jaarrekening 2022	Vershil
Salaris personeel	98.393	104.800	102.851	-1.949
Eenmalige CAO uitkering	0	0	710	710
Externe inhuur bij ziekte en vacatures	6.929	7.900	8.577	677
Externe inhuur uit hoofde van flexibele schil	14.826	16.800	16.052	-748
Totaal bruto capaciteitsbudget	120.148	129.500	128.190	-1.310

Het resultaat kan als volgt worden verklaard:

- lagere lasten voor de uitvoering van de energietoeslag
- minder uitkeringsaanvragen
- lagere lasten voor de ondersteuning van de "ondertussengroep" (wet inburgering)
- lagere lasten door het uitstellen van de Omgevingswet

De verwachting is dat deze lasten in 2023 alsnog tot uiting komen. Tevens zien we voordelen door moeilijk vervulbare vacatures door krapte op de arbeidsmarkt maar ook nadelen wegens verzuim dat wordt opgevangen door tijdelijk in te huren en verkoop van verlof.

Tot slot is er in december 2022 een eenmalige uitkering uitbetaald. Voor de toelichting hierop wordt verwezen naar het kopje "Overige ontwikkelingen op het gebied van personeel" in deze paragraaf.

Realisatie salariskosten 2021 versus 2022

De stijging van de salariskosten kan worden verklaard door de salarisverhoging per 1 april 2022 van 2,4%. Daarnaast is er in december een eenmalige uitkering uitbetaald. Tot slot is het personeelsbestand met 79 fte toegenomen wat tot extra salarislasteren leidt.

Inhuurkosten				(Bedragen x € 1.000)
	Jaarrekening	Najaarsrapportage	Jaarrekening 2022	Vershil
Externe inhuur bij ziekte en vacatures	6.929	7.900	8.577	677
Externe inhuur uit hoofde van flexibele schil	14.826	16.800	16.052	-748
Inhuur m.b.t. externe expertise	2.512	3.500	3.897	397
Totale inhuurkosten	24.267	28.200	28.526	326

De inhuurkosten zijn 1,2 % hoger dan begroot. Dit bedrag wordt volledig gecompenseerd door lagere salariskosten zodat er per saldo een voordeel voor de jaarrekening is ontstaan.

Toelichting inhuur externe expertise

De inhuurkosten van de gemeente bestaan naast de inhuurkosten van het capaciteitsbudget (zie toelichting capaciteitsbudget) uit inhuur m.b.t. externe expertise. Het gaat hier om tijdelijke inhuur van experts voor werkzaamheden waarvoor specifieke kennis vereist is of waarbij juist het netwerk van een externe medewerker (doordat hij in meerdere organisaties werkt) in het voordeel van Zaanstad is. Dekking voor deze inhuur wordt gevonden in andere bronnen, zoals projectgelden of subsidies.

Aan externe expertise is meer besteed dan begroot. Dit nadeel wordt onder andere veroorzaakt door meer inzet van externe expertise voor MAAK opgaven en invulling

die gegeven is aan de Woningbouwimpuls (WBI). Dekking hiervoor is gevonden in projectgelden, rijksbijdragen en het transformatiefonds.

Apparaatslasten

Bij de apparaatslasten hebben we per saldo een voordeel van € 0,4 mln. Dit is het saldo van een voordeel op het capaciteitsbudget (€ 1,3 mln.), een nadeel op de gerealiseerde uren € 0,1 mln. , een nadeel op uitbesteed werk van € 0,4 mln. en een nadeel bij externe expertise van € 0,4 mln. Capaciteitsbudget en externe expertise zijn hiervoor toegelicht. Nadeel bij uitbesteed werk komt voornamelijk door externe inzet bezwaaraafhandeling bij belastingen. Het verschil bij gerealiseerde uren is verwaarloosbaar.

Kengetallen			
	Jaarrekening 2021	Najaarsrapportage	Jaarrekening 2022
Capaciteitsbudget per inwoner*	€ 759	€ 821	€ 812
Percentage inhuur (€)	19,8%	21,2%	21,6%
Percentage inhuur (fte)	16,9%	17,6%	17,0%

* Aantal inwoners per 1 januari 2021 (prognose): 158.273, per 1 januari 2022 (prognose): 157.785 Bron: Zaanstad in Cijfers.

Inhuurkosten (2021 versus 2022)

De totale inhuurkosten zijn 21,6% van de totale salarisbegroting. Dit is hoger dan 2021. Met betrekking tot inhuur worden altijd 2 uitgangspunten gehanteerd. Namelijk vast werk door vaste mensen en bij tijdelijke gelden (langer dan 2 jaar) wordt ervoor gekozen iemand in vaste dienst te nemen.

Er is een aantal redenen voor de stijging van externe inhuur. Ten eerste zijn er incidenteel gelden ontvangen. Hierop is ingehuurd en geen personeel aangenomen, omdat het tijdelijke werkzaamheden betreft. Ten tweede lukt het door de krappe arbeidsmarkt niet altijd om meteen nieuwe medewerkers aan te nemen en huren we tijdelijk in. Ten derde heeft de organisatie te maken met een hoger ziekteverzuim dan de jaren ervoor. Bij langdurige uitval is het soms noodzakelijk om in te huren. Tot slot is de inhuur ook toegenomen vanwege hoge werkdruk op sommige plekken in de organisatie.

Inhuur als percentage van de totale bezetting in fte (2021 versus 2022)

Het inhuurpercentage (fte) is in 2022 ongeveer gelijk aan vorig jaar. De inhuur is wel iets gestegen met ca. 17,5 fte. Die inzet was om een aantal redenen noodzakelijk.

Zo was er meer langdurig verzuim, waarbij externe inhuur is ingezet om de werkzaamheden (tijdelijk) op te vangen. Ook merken we een voortdurende krapte op de arbeidsmarkt. Het lukt daarom niet altijd voor alle functies tijdig een geschikte kandidaat te vinden. Dit vangen we tijdelijk op door in te huren.

Daarnaast zien we ook dat er wordt ingehuurd voor regionale projecten, waarbij de inhuur geplaatst wordt bij Zaanstad. Een voorbeeld hiervan is project AVANT. Dit betekent overigens niet dat Zaanstad ook altijd de volledige kosten draagt. De kosten worden in deze situaties vaak gedeeld met andere partijen (zoals andere gemeenten).

Tot slot is er ook ingehuurd om (tijdelijke) extra werkzaamheden op te vangen, zoals bijvoorbeeld vanwege stedelijke en bouwkundige projecten. Maar ook wordt ingehuurd om inwoners compensatie voor de stijgende energierekening toe te kennen. Daarnaast vraagt ook de opvang en registratie van (Oekraïense) vluchtelingen extra inzet in zowel het maatschappelijke als het stedelijke domein.

Kengetallen personeel

	Jaarrekening 2021	Najaarsrapportage 2022	Jaarrekening 2022
Werkelijke bezetting in fte's	1.223	1.287	1.302
Bezetting per 1.000 inwoners' in fte's	7,73	8,16	8,25
Aantal personeelsleden	1.323	1.395	1.408

* Aantal inwoners per 1 januari 2021 (prognose): 158.273, per 1 januari 2022 (prognose): 157.785 Bron: Zaanstad in Cijfers.

Toelichting op kengetallen personeel

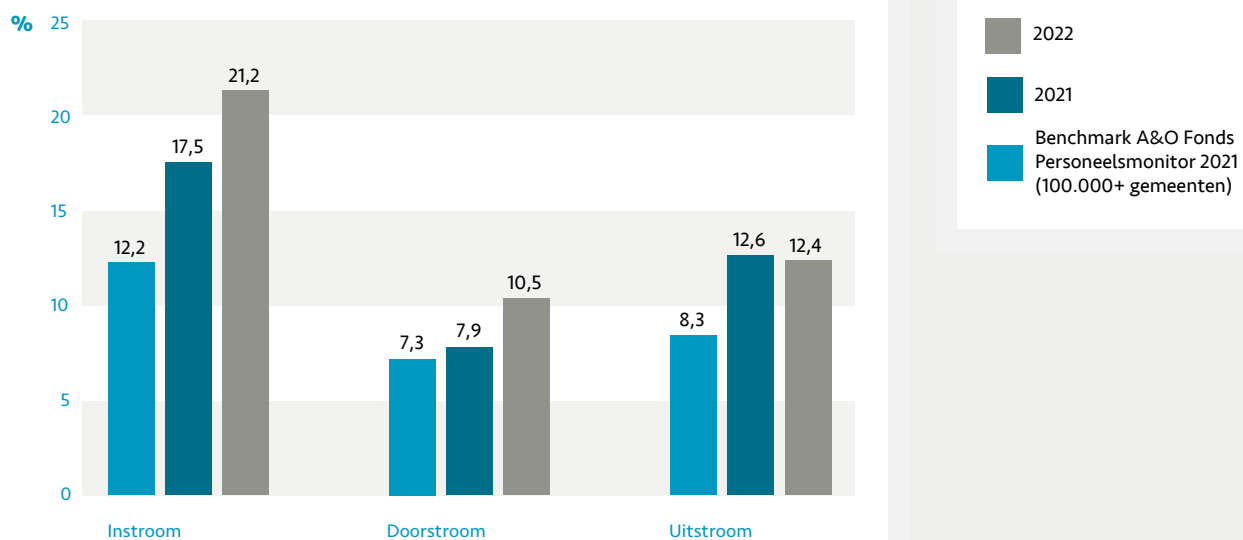
Bezetting (aantal daadwerkelijke medewerkers omgerekend naar fte (36 uur)): +15 fte.

De organisatie is dit jaar gegroeid. Er zijn na de najaarsrapportage op veel verschillende plekken in de organisatie vacatures vervuld. Ook zijn er medewerkers vertrokken. Per saldo is de bezetting gestegen met ca. 15 fte. De toename van de bezetting komt voornamelijk voort uit het vervullen van reguliere vacatures die ontstaan zijn door

vertrek of doorstroom van medewerkers. Op veel afdelingen in de organisatie zien we kleine uitbreidingen, zoals bijvoorbeeld uitbreiding van capaciteit op minimaregelingen. Ook zien we dat er medewerkers zijn aangenomen op taken die eerder werden uitgevoerd door externe inhuur. Bij Straattoezicht zien we bijvoorbeeld een uitbreiding met betrekking tot het Team Wijkgerichte Overlast.

In-, door- en uitstroom 2022 (2021 versus 2022)

In-, door- en uitstroom (%)

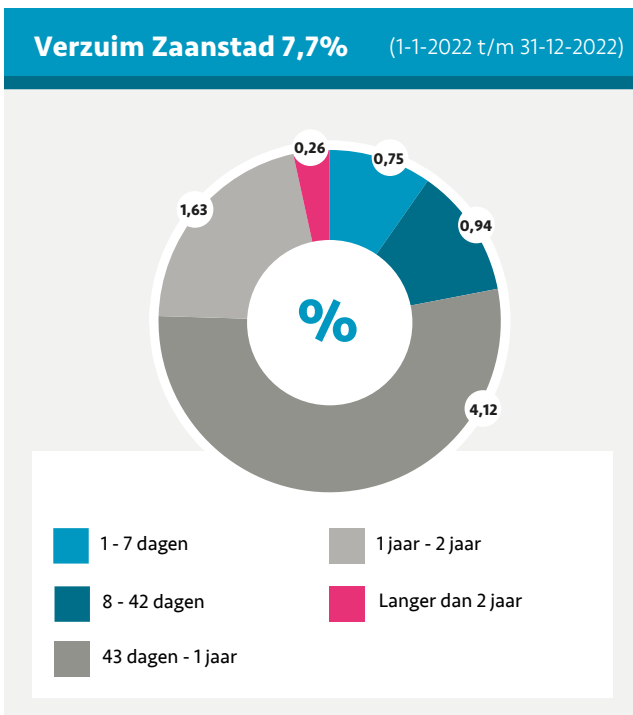
Deze staafgrafiek toont het percentage in-, door- en uitstroom in 2021 en 2022, afgezet tegen de benchmark van het A&O fonds 2021.

In 2022 zijn er in totaal 246 medewerkers ingestroomd (21,2%). Dat zijn er zo'n 50 meer dan vorig jaar en dit is hoger dan de benchmark van het A&O Fonds 100.000+ gemeenten 2021: 12,2%. In 2021 was dit bij Zaanstad 17,5%.

Daarnaast zijn er in 2022 139 medewerkers doorgestroomd (10,5%). De doorstroom bij Zaanstad ligt boven de benchmark van het A&O Fonds 100.000+ gemeenten 2021 (7,3%). Net als vorig jaar zien we medewerkers doorstromen naar

hogere functies, naar functies van gelijk niveau en naar lagere functies. In het kader van duurzame inzetbaarheid is dit een positieve ontwikkeling. In 2021 was het doorstroompercentage bij Zaanstad 7,9%.

In 2022 zijn er in totaal 164 medewerkers uitgestroomd (12,4%). Dat zijn er twee meer dan vorig jaar en dit is hoger dan de benchmark van het A&O Fonds 100.000+ gemeenten 2021: 8,3%. In 2021 was dit bij Zaanstad 12,6%.

Verzuim (2021 versus 2022)

Deze afbeelding toont het verzuim in Zaanstad in 2022 en de procentuele verdeling naar het aantal dagen verzuim. Over 2022 was het gemiddelde verzuimpercentage 7,7%. Dat is 1,6 procentpunt hoger dan in 2021 (6,1%). In 2021 was het gemiddeld verzuim van de 100.000+ gemeenten 5,4% (A&O Fonds).

Het verzuim laat een stijgende lijn zien. Dit is in lijn met het landelijk beeld: o.a. krapte op de arbeidsmarkt en mentale klachten zorgden voor het hoogste verzuim in de afgelopen 20 jaar*. Bij Zaanstad zien we vooral meer verzuimgevallen tot 43 dagen (kort en middellang verzuim). In het langdurende verzuim (43 dagen of langer) is het aantal ziektegevallen vrijwel gelijk, maar zien we wel dat het verzuim langer duurt. Om zieke medewerkers en leidinggevenden de juiste begeleiding te bieden is er in 2022 ingezet op extra capaciteit van de bedrijfsarts. Ook is er een aanbesteding geweest voor een nieuwe arbodienstverlener. In de start van de hernieuwde samenwerking is ingezet op nauwere samenwerking tussen arbodienst en gemeente. Met het aantrekken van een beleidsadviseur Verzuim en vitaliteit in het najaar is o.a. beoogd om meer te gaan doen aan preventie en daarmee nieuw verzuim te laten afnemen. Ook is in het najaar onderzocht waar nog kan worden verbeterd in de verzuimbegeleiding van de zieke medewerkers met als doel herstel waar mogelijk te bevorderen.

Medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt

Wettelijk gezien is Zaanstad verplicht om omgerekend ca. 36,5 fte (voor 2022) in te vullen met medewerkers met een

ziekte of handicap (de zogeheten quotumheffing). Zaanstad voldoet aan deze wettelijk verplichting met het vervullen van 36,6 fte.

Zaanstad wil een voorbeeldwerkgever zijn als inclusieve organisatie, zoals door de raad vastgesteld in het Koersbesluit Participatie. Dit is breder dan alleen mensen met een ziekte of handicap en richt zich ook op mensen die op een andere manier een afstand tot de arbeidsmarkt hebben. Het vorige college heeft de ambitie uitgesproken om 5% van het personeelsbestand (omgerekend ca. 65,1 fte in 2022) te reserveren voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

De organisatie heeft zich hard gemaakt om deze doelstelling te behalen. In 2022 is voor 55,8 fte ingevuld door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, 19 fte boven het wettelijke vereiste. De ambitie van 2022 trekken we door naar 2023 en we werken toe naar de realisatie van 5%.

Overige ontwikkelingen op het gebied van personeel

Ten aanzien van de ontwikkelingen op het gebied van personeel verwijzen wij naar de burap. Daarnaast hebben wij de volgende aanvulling hierop:

Eenmalige uitkering

Het overleg over de cao voor 2023 gaat trager dan gewenst. De VNG heeft daarom met de vakbonden afgesproken om medewerkers in december 2022 een eenmalige uitkering te geven. Deze afspraak geldt alleen voor 2022 en staat los van de onderhandelingen over de cao voor 2023. Alle medewerkers met een arbeidsovereenkomst, uitzendkrachten en oproepkrachten die op 1 december 2022 in dienst waren, hebben de eenmalige uitkering uitbetaald gekregen bij het salaris van december 2022. De eenmalige uitkering was voor medewerkers tot en met schaal 8 € 750 bruto, en voor medewerkers vanaf schaal 9 € 375 bruto. Deeltijders hebben het bedrag naar rato van het dienstverband ontvangen.

Thuiswerkvergoeding

Verder verlengden cao partijen de afspraak over de thuisvergoeding van € 2,- netto per dag, totdat zij iets anders afspreken in de cao voor 2023.

Reiskosten

Eén van onze arbeidsvoorwaarden is de fiscale uitruil woon-werkverkeer. Fiscaal uitruilen van reiskosten leidt tot belastingvoordeel voor de medewerker. Op die manier komen we tegemoet aan de reiskosten die medewerkers maken. Sinds 2021 kunnen medewerkers, als gevolg van de coronacrisis, op basis van hun werkelijke reisdagen uitruilen. Per 1 januari 2023 wordt het totale belastingvoordeel van medewerkers verhoogd (van € 0,19 in 2022) naar € 0,21 per kilometer woon-werkverkeer.

* Nationale Nederlanden. (2022). Ziekteverzuimpercentage 2022 na twintig jaar weer boven 5%. Geraadpleegd op 9 januari 2022, van: [nn.nl/Over-NationaleNederlanden/Actualiteiten/Persbericht/Ziekteverzuimpercentage-2022-na-twintig-jaar-weer-boven-5.htm](https://www.nn.nl/Over-NationaleNederlanden/Actualiteiten/Persbericht/Ziekteverzuimpercentage-2022-na-twintig-jaar-weer-boven-5.htm)

Wanneer medewerkers met het OV reizen ontvangen zij (voor het deel vanaf 10 km t/m 40 km woon-werkreis) een netto vergoeding van € 0,10 per kilometer (deze netto vergoeding blijft ongewijzigd in 2023). Bovenop deze netto vergoeding ontvangen zij (voor het deel vanaf 10 km t/m 40 km woon-werkreis) fiscale uitruil, die vanaf 2023 wordt verhoogd (van € 0,09 in 2022) naar € 0,11 per kilometer. Hiermee is de totale onbelaste vergoeding voor deze kilometers € 0,21 per kilometer.

Vanaf 2023 geldt deze OV vergoeding ook voor medewerkers die vanwege hun rooster voor 7.00 uur of na 22.00 uur moeten reizen en hierdoor niet met het OV de werklocatie of het woonadres kunnen bereiken

Harmonisatie bovenwettelijk verlof

Het bovenwettelijk verlof wordt geharmoniseerd. Er komt een einde aan de verschillen tussen gemeentelijke organisaties en tussen verschillende (groepen) medewerkers. Vanaf 1 januari 2023 heeft elke medewerker 6 bovenwettelijke vakantiedagen per jaar (43,2 uur voor een voltijds dienstverband). De 6 bovenwettelijke vakantiedagen in de CAO komen in de plaats van lokale bovenwettelijke vakantie-uren, lokale feestdagen en lokale vormen van verlof. Medewerkers die op 31 december 2022 in dienst zijn en door de verlofharmonisatie in verlof afbouwen, krijgen van de directie ter verzachting van de verlofharmonisatie twee jaar tijdelijk vitaliteitsverlof. Dat betekent dat er in 2023 en 2024 nog niets verandert aan hun verlofuren.

Jaarverslag integriteit

Het jaarverslag integriteit geeft inzicht in de wijze waarop invulling is gegeven aan het integriteitsbeleid in 2022. Het gaat daarbij om het gehele terrein van integriteit inclusief omgangsvormen en omvat beleid en kaderstelling, bewustwording en preventie, advisering, handhaving en afdoening. In het verslag zit een geanonimiseerd overzicht van het aantal integriteitsmeldingen en -schendingen in 2022, de aard van de schending en hoe deze schendingen zijn afgedaan.

Het is belangrijk om vermoedens van integriteitsschendingen, de aard van het daaropvolgend onderzoek en de afdoening zo veel mogelijk in lijn met elkaar af te handelen. Hierdoor geeft het management inzicht in de aard, omvang en afhandeling van integriteitsschendingen en kunnen er gerichte maatregelen genomen worden om schendingen in de toekomst te voorkomen. Daarbij heeft de opvolging effect op meldingsbereidheid. In de kern komt het integriteitsmanagement erop neer dat de organisatie in haar formele en informele (structuur en cultuur) een consistente boodschap uitzendt over de gewenste waarden en normen. Belangrijke signalen herkennen en elkaar aanmoedigen daar iets mee te doen is essentieel om verder te komen.

Meldpunt integriteit

Analyse meldingen

In 2022 zijn 50 meldingen van vermoedens van integriteitsschendingen ontvangen. Een stijging van ruim 19 meldingen ten opzichte van het vorig jaar. Hiervan zijn 34 vermoedens

weerlegd of bleken niet te onderzoeken. 16 schendingen zijn vastgesteld. Het aantal meldingen die door een ambtenaar zijn gemeld is 40 en extern 10. Van de 16 schendingen gingen er 13 over ongewenst gedrag. Te specificeren in discriminatie (2), seksuele intimidatie (3) verbale agressie (2) en overige (6).

Eén schending ging over misbruik van bedrijfsmiddelen en

twee over gedrag in de privésfeer.

In het medewerkersbetrokkenheidsonderzoek zijn ook vragen opgenomen over integriteit en sociale veiligheid. De sociale veiligheid wordt gemiddeld genomen als goed beoordeeld. Verbale agressie is nog wel iets wat met enige regelmaat voorkomt en aandacht vraagt.

Het aantal meldingen over ongewenst gedrag is toegenomen ten opzichte van voorgaande jaren. Deze stijging is waarschijnlijk toe te schrijven aan de aandacht voor de vernieuwde gedragscode en de aandacht voor het onderwerp in de media.

Er is naar aanleiding van de schendingen 6 keer een schriftelijke waarschuwing gegeven, 1 keer ontslag op staande voet, 1 keer schorsing als strafmaatregel en 1 keer het direct beëindigen van een stage. Er is 15 keer advies gegeven over de opvolging van een melding of afgegeven signaal waarbij een aantal keer een gesprek naar aanleiding van een melding schriftelijk is vastgelegd. Uitgangspunt bij advies over de opvolging is navolgbaarheid en een uitlegbare samenhang in de afhandeling van meldingen binnen onze organisatie.

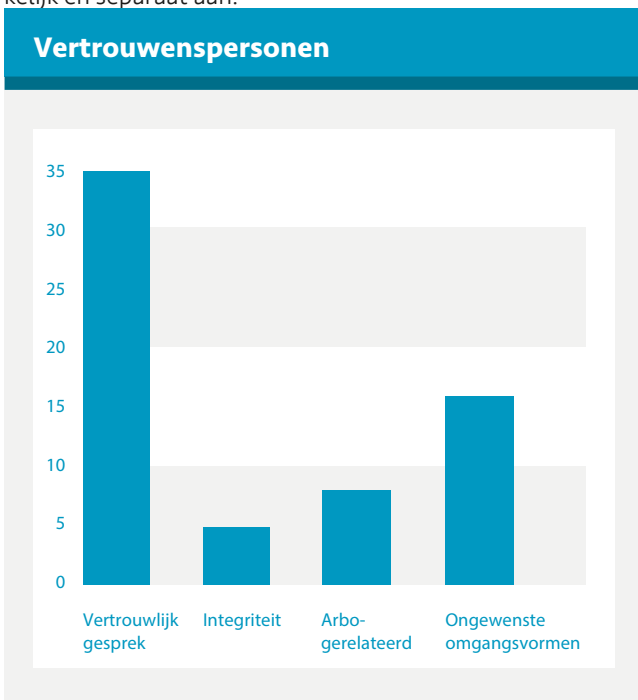
Vertrouwenspersonen

Het is een gezonde organisatiecultuur als we in gesprek kunnen gaan over zaken waar we ons onprettig over voelen. Waar het normaal is om twijfels en dilemma's te bespreken

en waar tegenspraak wordt gewaardeerd.

Het afgelopen jaar zijn er veel gesprekken gevoerd over ongewenst gedrag. Ook bij onze vertrouwenspersonen. Bij arbeidsconflicten blijkt ook nog steeds, dat mensen het gesprek met hun manager niet aan durven te gaan. De vertrouwenspersonen geven aan dat collega's die zich met hen in gesprek gingen het moeilijk vonden om in gesprek te gaan met de collega of leidinggevende. Het is voor iedereen juist belangrijk om eerst het goede gesprek met elkaar te voeren. Alleen bij integriteitschendingen, of als een gesprek niet helpt: ga je melden.

NB. Vertrouwenspersonen leveren tekst en cijfers onafhankelijk en separaat aan.

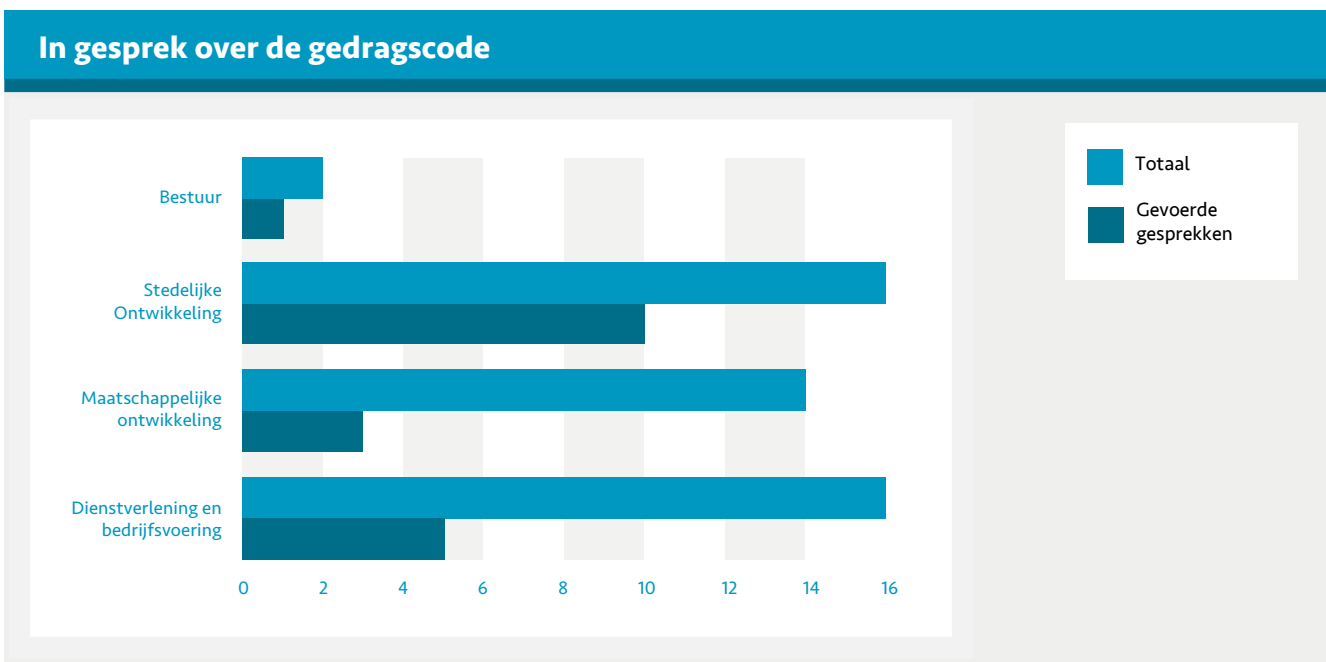

In 2022 zien we een flinke toename in het aantal gesprekken ten opzichte van de voorgaande jaren. Er zijn 70 gesprekken met 64 collega's gevoerd. Het merendeel van deze gesprekken (35) is gekwalificeerd als vertrouwelijk gesprek. Onderwerp is in een ruime meerderheid van de gevallen de wijze van én communiceren met de leidinggevende. Medewerkers geven aan dat zij zich niet veilig voelen om hun mening te geven. In een aantal gevallen ervaren de medewerkers dat de leidinggevende té emotioneel of té dwingend reageert. Ook is af en toe door medewerkers gespard met de vertrouwenspersonen over moeizame communicatie met collega's. Wanneer er door de vertrouwenspersonen meerdere signalen over een betreffende afdeling zijn dan hebben zij hierover contact gezocht met de HR Businesspartner en de coördinator Integriteit.

Er is een duidelijke toename van gesprekken over ongewenste omgangsvormen. Specificatie ongewenste omgangsvormen – 16 gesprekken waarvan gesprekken vaak meerdere onderwerpen hadden: 5 betreffende 'intimidatie', 2 betreffende 'roddelen', 3 betreffende discriminatie, 2 betreffende seksuele intimidatie, 4 betreffende verbale agressie en 5 betreffende 'pesten'.

In gesprek over de gedragscode

Goed en effectief integriteitsbeleid vraagt om voortdurend onderhoud om te kunnen meebewegen met de maatschappelijke ontwikkelingen. Daarom is in 2021 onze gedragscode aangepast aan de huidige tijd. Doelstelling is gerichte aandacht aan weerbaarheid in een dynamische omgeving zodat onze medewerkers steeds hun rol ten behoeve van de Zaanse samenleving zuiver kunnen blijven vervullen. In januari 2022 hebben alle medewerkers de in december 2021 vastgestelde gedragscode thuis ontvangen. Nieuwe medewerkers ontvangen de gedragscode bij hun arbeidsovereenkomst en deze komt aan de orde bij de ambtseed.

Gedragsregels formuleren heeft alleen zin als het leidt tot herleving van het gesprek over de maatschappelijke taak, de eigen rol en verantwoordelijkheid bij die rol. Goed bestuur en ambtelijk handelen is geen resultaat van procedures of protocollen, wel van het feitelijk handelen van mensen. Het is daarom verstandig de praktijk van het gedrag als uitgangspunt te nemen. Daarom hebben we in 2022 gewerkt aan het bekendmaken en doorleven van de nieuwe gedragscode. Naast dat de gedragscode is verstuurd en onder de aandacht is gebracht op ons sociale intranet Zaanlink zijn er met behulp van een spel "dilemma" gesprekken gevoerd over de inhoud van de gedragscode. Het kaartspel maakt ons bewust van de vele manieren waarop integriteit een rol speelt in ons werk. Het maakt dilemma's bespreekbaar en kweekt begrip voor de zienswijze van collega's. Uit het medewerkersbetrokkenheidsonderzoek blijkt dat verreweg de meeste medewerkers weten dat er een gedragscode is en dat een groot deel ook de inhoud hiervan kent.

In totaal zijn er 19 gesprekken gevoerd over de gedragscode. De directie gaat op maandelijkse basis met elkaar in gesprek met behulp van het spel. 5 MT's hebben het spel gespeeld en 17 afdelingen zijn met behulp van het spel in gesprek gegaan over de gedragscode. Dat betekent dat er op nog 29 afdelingen het gesprek over de gedragscode gevoerd gaat worden. Raadsleden zijn met burgemeester en college tijdens de raadsconferentie in gesprek gegaan over de dilemma's die zij in hun werk tegenkomen en relateren aan onderwerpen in de gedragscode voor raadsleden.

Introductieprogramma met ambtseed en training morele oordeelsvorming

Vanaf september 2010 leggen alle nieuwe ambtenaren verplicht de ambtseed af. Zonder ambtseed (en zonder overleggen van de VOG) wordt de arbeidsovereenkomst ontbonden. Vanaf 2018 maakt dit, net als de training Morele Oordeelsvorming, deel uit van het introductieprogramma. In 2022 hebben 187 van de 249 nieuwe medewerkers van Zaanstad de training Morele Oordeelsvorming gevolgd. De overige 69 medewerkers worden uitgenodigd in 2023. In 2022 hebben 249 medewerkers de ambtseed afgelegd.

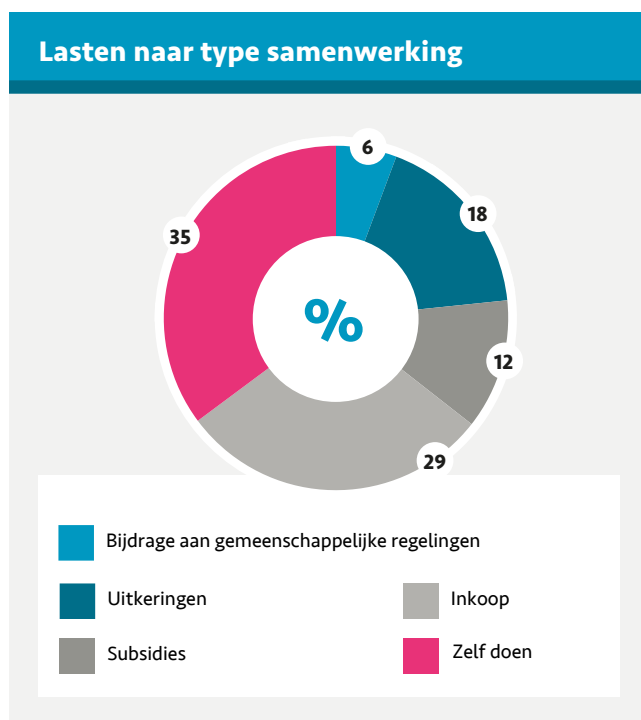
3.6 Verbonden partijen

Gemeenten werken steeds meer samen met andere gemeenten e/o organisaties. Het bedrag dat gemeenten uitgeven via (regionale) samenwerking is in de afgelopen jaren sterk gegroeid doordat zij steeds vaker op tal van terreinen kiezen voor samenwerking.

Met samenwerking komen gemeentelijke taken meer op afstand te staan. Hoe houden we vanuit de gemeente grip op deze samenwerking?

Ook kiezen gemeenten vaker voor andere vormen van samenwerking die niet onder de reikwijdte van verbonden partijen vallen. Er ontstaan daardoor situaties waarin er geen formele verplichting is om de raad te informeren, terwijl deze informatie de raad kan helpen om haar controlerende taak uit te voeren.

Gemeente Zaanstad geeft 35% van het geld uit aan activiteiten die de gemeente zelf uitvoert en 47% aan samenwerking met externe partijen door middel van inkoop, subsidie en verbonden partijen. In 2022 heeft gemeente Zaanstad 120 mln aan uitkeringen uitgekeerd (18% van het totaal).

Dit cirkeldiagram toont de lasten naar het type samenwerking in percentage van de totale uitgaven voor samenwerking.

Gemeente Zaanstad voert veel taken uit met andere gemeenten e/o privaatrechtelijke organisaties. Dit kan zijn door middel van inkoop, subsidies, leningen, verbonden partijen of een combinatie daarvan. Bijvoorbeeld met de GGD werken we samen in een gemeenschappelijke regeling, inkoop (jeugdteam) en door het verstrekken van

subsidies. In dit overzicht wordt duidelijk gemaakt welk deel van onze lasten we uitgeven aan samenwerking (47%, € 320 mln), hoeveel we zelf doen en uitkeringen verstrekken (53%, € 358 mln).

Deze paragraaf gaat in op de samenwerkingsvorm verbonden partijen. De paragraaf Financiering gaat in op leningen en garanties en in de paragraaf Bedrijfsvoering komt inkoop aan de orde.

Kader verbonden partijen

Op 1 januari 2022 is de nieuwe nota verbonden partijen ingegaan. In de nota staat de grip op samenwerking door de raad centraal. De nota speelt in om de ontwikkeling dat samenwerking lang niet altijd meer plaats via een verbonden partij. Vaak wordt er gekozen voor lichtere vormen van taakuitvoering. Deze lichtere vormen kennen, naast de actieve informatieplicht, geen andere formele informatieplicht naar de raad. De nota bevat spelregels waar de grip van de raad ook op die taakuitvoeringen op afstand worden versterkt.

Gemeente Zaanstad ziet de volgende partijen als verbonden partijen:

1. Partijen waarmee gemeente Zaanstad een financieel en bestuurlijk belang heeft (definitie BBV)
2. Partijen die de gemeente Zaanstad
 - a. structureel bekostigt via één of meer geldstromen. Denk aan begrotingsfinanciering, subsidie of een overeenkomst van opdracht en een bestuurlijk belang (aanbeveling commissie BBV)
 - b. structureel bekostigt en voldoet aan één of meer van de volgende voorwaarden:
 - i. gemeente Zaanstad stelt de begroting van de partij vast of
 - ii. gemeente Zaanstad heeft benoemingsrecht of voordrachtsrecht in bestuur of raad van toezicht
3. Partijen waarmee de gemeente nauw samenwerkt bij strategisch belangrijke programma's. Deze partijen hebben noch een financieel, noch een bestuurlijk belang.
4. De onder (3) genoemde partijen worden aan het begin van elke coalitieperiode benoemd door de raad met een maximum van 2. Ook wordt dan afgesproken over welke onderwerpen de raad in de paragraaf verbonden partijen wordt geïnformeerd.

Stichting Jeugdteam Zaanstad, stichting Sportbedrijf en de Metropool Regio Amsterdam (MRA) worden vanuit deze bredere definitie toegevoegd als verbonden partij.

Gemeente Zaanstad heeft 25 verbonden partijen

- 11 publiekrechtelijke verbonden partijen (gemeenschappelijke regelingen)
- 11 privaatrechtelijke verbonden partijen
- 3 overige verbonden partijen (Stichting Jeugdteam, stichting Sportbedrijf en de MRA)

Ontwikkelingen

Nieuw wetsvoorstel Wet Gemeenschappelijke Regelingen

Op 1 juli 2022 is de Wet Gemeenschappelijke Regelingen (WGR) gewijzigd. De bedoeling van de wetswijziging is dat de gemeenteraden meer invloed hebben op de gemeenschappelijke regelingen. Een deel van de wetswijzigingen is verplicht en bij een deel is het aan de gemeenteraden hierover te beslissen. Eind 2022 zal het college een voorstel doen aan de raad hoe de wetswijzigingen worden ingevuld. Vóór 1 juli 2024 moeten de gemeenschappelijke regelingen zijn aangepast aan deze wetswijziging. Dit geldt voor alle gemeenschappelijke regelingen.

Rekenkameronderzoek Grip op Warmtenet Zaanstad

De Rekenkamer startte in de 2de helft van 2022 met het onderzoek Grip op Warmtenet Zaanstad.

De Rekenkamer onderzoekt in Grip op Warmtenetwerk Zaanstad of de gemeente Zaanstad voldoende grip heeft op het warmtebedrijf. De Rekenkamer kijkt daarbij onder meer naar wat de gemeente wil, of de doelen worden gehaald, of risico's in beeld zijn en hoe ze controleert. Ook onderzoekt de Rekenkamer of de gemeenteraad voldoende informatie krijgt over Warmtenetwerk Zaanstad B.V. om haar taken te uit te voeren.

Participatie in ROM InWest BV 2023

In het coalitieakkoord 2022-2026 Slagen Maken is opgenomen dat de gemeente gaat participeren in de ROM InWest BV. ROM InWest ondersteunt in de ontwikkeling

van de businesscases voor de energietransitie en de circulaire economie. De besluitvorming voor de participatie van gemeente Zaanstad is in 2022 afgerond. Per 1 januari 2023 zal ROM InWest dan een nieuwe deelneming zijn van gemeente Zaanstad.

RON NV

In 2021 is besloten om de samenwerking te beëindigen en de RON te ontmantelen. Hiervoor heeft de RON haar eigendommen overgedragen naar de verschillende aandeelhouders. De definitieve financiële afwikkeling en daarmee de formele beëindiging vindt plaats in 2023.

Totaaloverzicht verbonden partijen

Op basis van artikel 15 van de BBV is het verplicht om óók een totaal overzicht van de verbonden partijen op te nemen in de jaarrekening met daarin een aantal vaste onderdelen. Dit overzicht is onderstaand weergegeven.

Gemeenschappelijke regelingen

In het overzicht van gemeenschappelijke regelingen wordt tevens invullingen gegeven aan het verplicht register op basis artikel 27 in de Wet Gemeenschappelijke Regelingen. Per gemeenschappelijke regeling wordt een link gemaakt naar de meest actuele versie van de gemeenschappelijke regeling waarin de verplichte informatie is terug te vinden.

Overzicht

In de onderstaande tabellen wordt een overzicht gegeven van financiële gegevens en stemverhouding per verbonden partij. Er wordt onderscheid gemaakt naar publiekrechtelijke verbonden partijen en privaatrechtelijke verbonden partijen. Deze laatste wordt opgesplitst naar deelnemingen en overige privaatrechtelijke verbonden partijen.

Legenda	
Bijdrage GR	EUR geeft het bedrag weer dat gemeente Zaanstad betaalt aan de gemeenschappelijke regeling (GR), in euro's. Het % geeft het aandeel van gemeente Zaanstad weer in het totaal van de bijdragen die de GR van de deelnemers ontvangt.
Bestuurlijk	Stem% geeft het aandeel stemmen van gemeente Zaanstad aan in het Algemeen Bestuur.
EV	Eigen vermogen begin en eind van het jaar, gebaseerd op jaarrekening van de verbonden partij
VV	Vreemd vermogen begin en eind van het jaar, gebaseerd op de jaarrekening van de verbonden partij
NW	Nettowinst, gebaseerd op de jaarrekening van de verbonden partij
Belang	EUR geeft het financieel belang weer in de deelneming, stichting of vereniging. Het % geeft het % stemmen dat de gemeente Zaanstad heeft in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders in het geval van een deelneming. Bij een % van meer dan 50% is sprake van een meerderheidsbelang. In het geval van een stichting gaat het om het % stemmen dat gemeente Zaanstad heeft het bestuur van de stichting, in het geval van een vereniging om het % stemmen in de ledenvergadering
Leningen/Garanties	het bedrag dan gemeente Zaanstad heeft verstrekt aan leningen (L)/garanties (G) aan de verbonden partij

Publiekrechtelijk								
Gegevens o.b.v. jaarrekening 2021 (bedragen x € 1.000)								
Naam	Bijdrage GR		Bestuurlijk stem	EV		VV		NW
	EUR	% totaal		1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
Centraal Nautisch Beheer			15%	0	0	0	0	0
Ombudsman MRA	49	2,1%	nvt	279	440	338	290	161
GGD ZW	6.233	48	12%	959	1.130	10.732	13.560	149
MRA			nvt	nvt		nvt		
Omgevingsdienst NZKG	2.938	6	9,8%	3.254	4.010	17.650	17.171	832
Werkom	13.553		50%	2.549	2.504	3.201	2.729	-45
Recreatieschap RAUM	376	23	12,5%	1.407	1.761	425	330	354
Recreatieschap Twiske-Waterland	218	9	12,5%	4.971	5.092	392	306	120
Regionale samenwerking decentralisaties SD			n.v.t.	nvt		nvt		
Rekenkamer Metropool Amsterdam	213	9	nvt	597	702	358	254	62
Veiligheidsregio ZW	12.124	47	12,8%	2.932	2.082	16.223	16.642	620
Vervoerregio	0		11,3%	1.159.794	221.836	255.499.122	333.131.004	-938

Deelnemingen									
Gegevens o.b.v. jaarrekening 2021 (bedragen x € 1 mln.)									
Naam	Belang		EV		VV		NW	Leningen/Garanties	Dividend
	EUR	%	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec			
Alliander	0	0,9%	4.328	4.470	5.094	5.730	242	5,8	0,765
BNG	1	0,07%	5.097	5.062	155.262	143.995	236		0,753
BKZ	0,1	100%	17	19	18	15	2,9	11	
HVC		7,87%	142	169	837	833	26	47	
RON ASP	0	33,33%	0,6	0,7	0,3	0,3	0,1		
T2T	0	33,33%							
Vervoerregio	4	39%	7,8	7,4	0,338	0,748	-0,457		

Stichtingen en verenigingen								
Gegevens o.b.v. jaarrekening 2021 (bedragen x € 1.000)								
Naam	Belang		EV		VV		NW	
	EUR	%	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec		
Dimpact	3	1 van de 40 stemmen	2.351	2.335	1.981	3.219	-16	
Stichting Masterplan NZKG	32	17%	306	312	1.016	945	6	
Stichting Jeugdteam Zaanstad								
Stichting Sportbedrijf Zaanstad	3.049	nvt	3.209	3.803	2.545	2.060	374	
Vereniging Bedrijvenpark HoogTij		<1%	108	93	98	81	-15	

GGD Zaanstreek Waterland

Rechtsvorm: **Gemeenschappelijke regeling**
– **openbaar lichaam**

Oprichtings-/publicatiedatum: **01-09-2016**

Vestigingsplaats: **Zaandam**

Toezietsregime: **Hoog**

Openbaar belang

GGD Zaanstreek-Waterland beschermt, bewaakt en bevordert de gezondheid en de sociale veiligheid van alle mensen in de regio. Daarbij staat een preventieve en collectieve aanpak voorop, met specifieke aandacht voor bevordering van participatie en ondersteuning van de eigen regie van mensen. Als uitvoeringsorganisatie van de gemeenten sluit de GGD aan bij de gemeentelijke verantwoordelijkheden in het sociaal domein.

Bestuurlijk belang

Een lid van het Algemeen Bestuur (AB) heeft in de vergadering van het AB één stem. In die gevallen waarin Zaanstad en Purmerend zwaarwegende bezwaren hebben tegen een voorstel en met het oog daarop tegenstemmen, leidt die tegenstem tot verwerping van het voorstel. Het voorgaande is niet van toepassing op het voorstel tot vaststelling van de begroting respectievelijk de jaarrekening van de GGD. Wethouder Onclin is lid van het AB, plaatsvervanger wethouder Slegers.

Stemverhouding: 12%

Actualiteiten en risico's

Ontwikkelingen

Terugblik 2022

- Effecten van Corona
- Ontwikkelingen Veilig Thuis
- Onderzoek jongerenwerk/straathoekwerk
- Ontwikkelingen toegang jeugdzorg
- GGD 3.0

In 2022 is het GGD traject GGD 3.0 daadwerkelijk gestart. Dit traject, dat in gezamenlijkheid tussen GGD en gemeenten wordt uitgevoerd, richt zich op 3 hoofdlijnen: financiën, regionale gezondheidsvisie en governance structuur. Het traject heeft tot doel om te komen tot een meer transparante organisatie, die regionale en lokale taken uitvoert waar overeenstemming over is en die aansluiten bij een gedeelde visie.

Risicoprofiel

Gemeenten zijn wettelijk verplicht om een GGD in stand te houden voor de uitvoering van de taken op het gebied van de publieke gezondheidszorg. Het risicoprofiel van de GGD is hoog: de financiële bijdrage in de Gemeenschappelijke Regeling is groot (ruim € 6,6 mln. in 2022 obv meerjarenbe-

groting 2022-2025), terwijl de gemeente Zaanstad, in verhouding tot deze financiële bijdrage, maar beperkte invloed heeft in het Algemeen Bestuur. Iedere gemeente heeft één stem. Dit betekent voor Zaanstad een stemverhouding van 12% en een financiële bijdrage van 48% in het gemeenschappelijke deel. De politieke en maatschappelijke betrokkenheid zijn eveneens groot: de activiteiten van de GGD betreffen de gezondheid van de inwoners. Een probleem op het gebied van volksgezondheid haalt direct de pers en heeft zijn weerslag op de politiek.

Een actuele reden voor hoge risicoprofilering is de noodzaak om van de GGD een meer toekomstbestendige organisatie te maken.

Financiële positie

Jaarrekening 2022

De conceptcijfers over de jaarrekening 2022 zijn nog niet beschikbaar. Bij de halfjaarrapportage over 2022 werd een negatief jaarresultaat van € 350.000 verwacht (nadeel). Incidenteel is extra inzet gepleegd voor GGD 3.0 en versterking van het management. Daar tegenover staan ook incidentele meevallers als gevolg niet ingevulde vacature-ruimte. Structureel laat de begroting van bedrijfsvoering een omvangrijk tekort van ongeveer € 700.000 zien. Er is onvoldoende dekking voor de kosten van de bedrijfsvoering. Daarbij is vanuit onderzoek geadviseerd om de bedrijfsvoering van de GGD te versterken. Hiervoor worden via de Kadernota 2024 van de GGD extra middelen gevraagd.

Weerstandvermogen

Het algemeen bestuur heeft op 8 april 2022 besloten om een minimaal weerstandvermogen van 5% van de deelnemersbijdrage te hanteren én om de huidige benoemde risico's te kwantificeren in de begroting.

De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit de algemene reserve wettelijke taken en de algemene reserve markttaken:

- De algemene reserve wettelijke taken heeft ultimo 2021 een omvang van € 612.891.
- De algemene reserve markttaken heeft ultimo 2021 een omvang van € 124.397.

Risico's en beheersmaatregelen

In de begroting 2023-2026 benoemt de GGD als risico:

- Eigen risicodragers WW-verplichting. Dat betekent dat bij ontslag of einde dienstverband (bij tijdelijke aanstellingen) de eventueel uit te betalen WW-uitkering verhaald wordt op de GGD.
- Omvang van de projectenportefeuille. De projectenportefeuille voorziet voor een groot deel in de dekking van de overhead van de GGD. Mocht de omvang van de projectenportefeuille worden verkleind, dan wordt

de bijdrage vanuit de projecten in de overhead van de Gemeenschappelijke Regeling kleiner waardoor de lasten in de Gemeenschappelijke Regeling onder druk komen te staan.

- Calamiteiten binnen het taakveld van de GGD. Als zich in de regio calamiteiten voordoen die een bedreiging vormen voor de volksgezondheid (bijvoorbeeld uitbraak infectieziekte), of in het kader van de rampenbestrijding inzet vragen van de GGD, zullen hieruit kosten voortvloeien. Met deze kosten is in de begroting geen rekening gehouden.

Wij vullen deze risico's vanuit onze gemeentelijke risico-inventarisatie aan met:

- De decentralisaties leiden tot meer verscheidenheid in (de uitvoering van) beleidskeuzes bij de deelnemende gemeenten op gebieden als participatie en (jeugd) gezondheidszorg. Wanneer de behoeften of verwachtingen van de gemeenten in de GR uiteen gaan lopen als het gaat over dienstverlening en bekostiging, maar slechts gestuurd kan worden met elkaar, dan kan een bestuurlijk spanningsveld ontstaan. Het risico is dat geen vorm gevonden wordt om ruimte te bieden aan het eigen beleid van de deelnemende gemeenten en dat de dienstverlening van de GGD aan de inwoners van Zaanstad niet in overeenstemming is met de wens van het bestuur
- Toekomstbestendigheid van de organisatie van de GGD. Er zijn nu meerdere knelpunten op het gebied van bedrijfsvoering. Het Dagelijks bestuur heeft inmiddels de Kadernota voor 2024 aangeleverd voor zienswijze. Hierin staan een aantal punten opgenomen die noodzakelijk zijn om de bedrijfsvoering weer op orde te krijgen, de stabiliteit van de GGD te versterken en beter voorbereid te zijn op toekomstige ontwikkelingen. Aan de gewenste investeringen op bedrijfsvoering zit een prijskaartje. Of en in welke mate dit kan worden gehonoreerd zal worden afgewogen via de zienswijzen op de Kadernota en Begroting 2024 van de GGD en de Voorjaarsnota en Begroting 2024 van de gemeente Zaanstad.
- De GGD merkt dat de achterstanden in dienstverlening als gevolg van de Coronamaatregelen eind 2022 nog niet volledig zijn ingelopen. Daarnaast speelt de krapte op de arbeidsmarkt mee bij het kunnen aantrekken van personeel, voornamelijk rondom de taken op het gebied van de jeugdgezondheidszorg. Hierdoor kan de dienstverlening niet altijd met de gewenste frequentie plaatsvinden.

Beheersmaatregelen

- Om samen te kunnen blijven sturen is het van belang dat in het bestuur gesproken kan worden over de belangen van individuele gemeenten en dat oplossingen gezocht en gevonden worden die zoveel mogelijk recht doen aan de ruimte die gemeenten vragen. Dit vraagt bereidheid van alle deelnemers, maar zeker ook van het GGD management, om met gevoel voor verhoudingen en rollen deel te nemen aan de discussies en een open dialoog te faciliteren. Zaanstad zal hier aandacht voor blijven vragen.
- De GGD wordt verzocht om de gemeente tijdig te informeren over eventuele wijzigingen in het compensatiebeleid van het Rijk, zodat de gemeente (eventueel in VNG verband) invloed kan uitoefenen op de compensatieafspraken.
- De contractmanager, kennisspecialist gezondheid en kennisspecialist jeugd hebben minimaal twee keer per jaar overleg met het Management team van de GGD over de resultaten en financiën van de contracttaken om zo vroeg mogelijk aan te kunnen geven of een contracttaak zal worden beëindigd.
- Door intern goed te blijven afstemmen met betrekking tot de GGD ontstaat er meer grip op de uitvoering en kosten van taken van de GR-GGD en de overige niet GR-taken (contracttaken) van de GGD. Sinds 2022 vindt deze interne afstemming zoveel mogelijk integraal plaats tussen alle betrokken afdelingen (kennis, business control, contractmanagement en waar nodig Staf).
- De GGD is gevraagd om een plan van aanpak op te stellen voor de aanpak van de knelpunten binnen de JGZ. Dit plan wordt voorgelegd aan Zaanstad ter goedkeuring, waarna de uitvoering ervan moet starten. De verwachting is dat dit in het eerste kwartaal van 2023 zijn beslag krijgt.

Rechtsvorm: **Gemeenschappelijke regeling**
– **openbaar lichaam**

Oprichtings-/publicatiedatum: **17 december 2015**

Vestigingsplaats: **Zaandam**

Toezichtsregime: **Hoog**

Openbaar belang

De regeling wordt getroffen ter ondersteuning van de colleges bij de uitvoering van hun taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder, alsmede de taken op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht op grond van de in artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht genoemde wetten. Voorts wordt de regeling getroffen ter behartiging van de taken voortvloeiend uit het Besluit risico's zware ongevallen 1999.

Bestuurlijk belang

Wethouder Onclin is lid van het Algemeen Bestuur, plaatsvervangend door wethouder Breunnesse.

Er is sprake van duale aansturing waarbij de wethouder financiën invulling geeft aan de eigenaarsrol en het inhoudelijk opdrachtgeverschap is belegd bij de beleidsportefeuillehouder.

Stemverhouding: 9,8%

Actualiteiten en risico's

Ontwikkelingen

De inhoudelijke activiteiten van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied liggen voor een groot deel vast vanuit wet- en regelgeving en beleidsdoelstellingen van de opdrachtgevers.

Financiële positie

Jaarrekening 2022

De jaarrekening is op moment van schrijven nog niet beschikbaar. Ten aanzien van de uitvoeringsovereenkomst met Zaanstad toont de voorlopige afrekening een voordeel voor de gemeente ten opzichte van de voorschotnota's van € 68.629. Dit is als zodanig verwerkt in de jaarrekening van Zaanstad.

Eind 2022 is aangekondigd dat de omgevingsdienst een fors nadeel verwacht bij de jaarrekening. De prognose gaat uit van een te verwachten negatief jaarresultaat, met een bandbreedte van 0,5 – 1,5 mio. negatief. Het tekort wordt voornamelijk veroorzaakt door het achterblijven van de aangevraagde bouwvergunningen. Het bestuur heeft mitigerende maatregelen getroffen. In het AB van 21 december is besloten dat een overschot dan wel tekort over het boekjaar 2022 naar rato wordt terugbetaald dan wel in rekening gebracht bij alle opdrachtgevers.

Het definitieve tekort en de afrekening per deelnemer wordt pas bekend bij het vaststellen van de jaarrekening van de omgevingsdienst in juli 2023. De verwachting is dat hier nog een negatieve afrekening voor Zaanstad op zal kunnen volgen.

Risico's en beheersmaatregelen

Risico's

De noodzakelijke weerstandscapaciteit van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied wordt bepaald door kwantificering van de gewogen risico's. Deze risico's zijn:

- veranderende wetgeving primair proces
- personele consequenties t.g.v. kwaliteitsborging bouw en prestatiegericht financieren (PGF)
- bedrijfsvoering

Op basis van de risico-inventarisatie in relatie tot de weerstandscapaciteit is het weerstandsvermogen van 2021 naar verwachting tussen 1,1 en 1,6. Dit valt binnen de bestuurlijk vastgestelde norm (1-1,5) en is daarmee voldoende.

Beheersmaatregelen

Om risico's op te kunnen vangen heeft de OD NZKG een risicobuffer in het leven geroepen.

Daarnaast zijn er frequent overleggen tussen gemeente en OD, zowel bestuurlijk als ambtelijk op diverse niveaus.

Rechtsvorm: **Gemeenschappelijke regeling**

- **bedrijfsvoeringsorganisatie**

Oprichtings-/publicatiedatum: **01-01-2018**

Vestigingsplaats: **Purmerend**

Toezichtsregime: **Hoog**

Openbaar belang

De gemeenschappelijke regeling is getroffen voor het doeltreffend en doelmatig uitvoeren of doen uitvoeren van de taken van de colleges voortkomend uit of samenhangend met de Participatiewet en de Wet sociale werkvoorziening.

Bestuurlijk belang

Per 1 januari 2018 hebben de gemeenten Purmerend en Zaanstad samen het Participatiebedrijf opgericht om effectiever te zijn in de uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening en de Participatiewet. Namens Zaanstad heeft wethouder Onclin zitting in het bestuur en wethouder Groothuismink is waarnemer. Er is sprake van duale aansturing waarbij de wethouder financiën invulling geeft aan de eigenaarsrol en het inhoudelijke opdrachtgeverschap is belegd bij de beleidsportefeuillehouder

Stemverhouding: 50%

Actualiteiten en risico's Ontwikkelingen

Risicoprofiel

Het risicoprofiel is hoog. Het maatschappelijk belang is groot, het gaat om kwetsbare mensen. De financiële bijdrage van de gemeente is aanzienlijk.

Risico-analyse

Governance

De governance van Werkom is dual. We sturen als eigenaar van het bedrijf, maar ook als opdrachtgever van het bedrijf. Om die rollen duidelijk te scheiden is ervoor gekozen om de rol van eigenaar bij de wethouder financiën neer te leggen. De rol van opdrachtgever ligt bij de vakwethouder, zijnde de portefeuillehouder Werk en Inkomen. Dat heeft ook tot gevolg dat de risicobeheersing ook dual is en dat verschillende aspecten van risico en beheersing onder de verantwoordelijkheid van verschillende rollen valt. De rollen kunnen niet los van elkaar opereren. Het gaat om het samenspel van de rollen.

- **Eigenaarsrol**

Vanuit de eigenaarsrol wordt gestuurd op een meerjarig sluitende begroting. De begroting 2023 en het meerjarenbeeld 2024-2026 van Werkom was niet sluitend. In februari 2022 heeft de raad de vernieuwde koers vastgesteld. Berenschot heeft advies uitgebracht over duurzame bekostiging van die koers. Werkom maakt een plan van aanpak voor de implementatie van het koersbesluit en de kortetermijnmaatregelen uit het Berenschot-rapport. Berenschot verwacht dat deze maatregelen binnen drie jaar kunnen leiden tot resultaatverbetering.

Door ontwikkeling in de WSW-loonkosten is ruimte ontstaan in het WSW-budget. Reservering van deze ruimte biedt dekking voor de begrote tekorten tot en met 2026.

- **Opdrachtgeversrol**

De opdrachtgeversrol wordt gestuurd vanuit de dienstverleningsovereenkomst 2018-2022 en de jaarlijkse nadere dienstverleningsovereenkomst. In de periodieke voortgangsgesprekken over re-integratie wordt met Werkom gesproken over instroom, uitstroom, doorlooptijden, klanttevredenheid en de mogelijkheden voor bijsturing.

- **Samenspel rollen**

De wisselwerking tussen de eigenaarsrol en opdrachtgeversrol is belangrijk. De meerjarige kaders vanuit de eigenaarsrol werken door in dienstverleningsovereenkomsten in de opdrachtgeversrol. Signalen vanuit de voortgangsgesprekken worden meegenomen in de eigenaarsrol. Dit samenspel wordt ambtelijk en bestuurlijk georganiseerd door een goede overlegstructuur.

Financiële positie

Jaarrekening 2022

De jaarrekening 2022 is nog niet beschikbaar.

Risico's en beheersmaatregelen

Risico's

Werkom staat voor een flink transformatieopgave om de herijking te implementeren. Tegelijkertijd staat in het regeerakkoord dat het Rijk de arbeidsmarktinfrastructuur wil uitbreiden om meer mensen te helpen bij de overgang van werk-naar-werk of van uitkering-naar werk. Het is van belang dat Werkom zich zodanig ontwikkelt dat zij in die vernieuwde arbeidsmarktinfrastructuur een rol kan spelen. In de begroting 2023-2026 zijn conform BBV-voorschriften, in de risicoparagraaf expliciete risico's benoemd:

- Omzetverlies in de leerwerkbedrijven door een daling van het aantal medewerkers met een SW-indicatie
- Acquisitie van nieuwe opdrachten leidt niet tot het benodigde resultaat
- Grotere groei van mensen met een Beschut Werk-indicatie dan begroot, omdat een Beschut werkplek binnen de Participatiewet het duurste instrument is
- Privacy- en informatiebeveiliging

Beheersmaatregelen

- Nadere dienstverleningsovereenkomst tussen Zaanstad en Werkom
- Gevraagde plan van aanpak voor de implementatie van het koersbesluit en de kortetermijnmaatregelen uit het Berenschot-rapport
- Het samenspel tussen de verschillende rollen van de gemeente richting Werkom goed organiseren
- Goed monitoren en tijdig in gesprek gaan met de gemeenten om landelijke ontwikkelingen goed te volgen
- Werkom heeft een functionaris gegevensbescherming die jaarlijks rapporteert over de risico's en de ondernomen of te ondernemen verbeteringen.

Rechtsvorm: **Gemeenschappelijke regeling - openbaar lichaam**

Oprichtings-/publicatiedatum: **26-01-2017**

Vestigingsplaats: **Zaandam**

Toezichtsregime: **Hoog**

Openbaar belang

Door intergemeentelijke samenwerking uitvoering geven aan:

- a. het inventariseren van risico's van branden, rampen en crises;
- b. het adviseren van het bevoegd gezag over risico's van branden, rampen en crises in de bij of krachtens de wet aangewezen gevallen alsmede in de gevallen die in het beleidsplan zijn bepaald;
- c. het adviseren van het college van B&W over de taak, bedoeld in artikel 3, eerste lid;
- d. het voorbereiden op de bestrijding van branden en het organiseren van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing;
- e. het instellen en in stand houden van een brandweer;
- f. het instellen en in stand houden van een GHOR;
- g. het voorzien in de meldkamerfunctie;
- h. het aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel;
- i. het inrichten en in stand houden van de informatievoorziening binnen de diensten van de veiligheidsregio en tussen deze diensten en de andere diensten en organisaties die betrokken zijn bij de onder d, e, f, en g genoemde taken.

Bestuurlijk belang

Burgemeester Hamming is voorzitter van het AB, vervanging wethouder Van der Laan.

Stemverhouding: 12,8%

Actualiteiten en risico's

Ontwikkelingen

- Corona & de VrZW
- Energietransitie
- Traject taakdifferentiatie brandweervrijwilligers vertraagd
- Invoering Omgevingswet
- Evaluatie wet veiligheidsregio's
- Huisvesting Prins Bernardplein

Risicoprofiel

Financiële positie

De begroting van VrZW bedraagt in 2022 € 33,3 miljoen. Het budget van VrZW wordt gevormd door de bijdrage van het Rijk in de Brede doeluitkering Rampen (BDUR) en de bijdragen van de gemeenten.

In de kaderbrief 2022 is besloten tot een verhoging

van de gemeentelijke bijdrage (€ 112.000) ter dekking van de hogere huurkosten van de het pand op de Prins Bernhardplein in Zaanstad. Deze huurverhoging is het gevolg van een verbouwing van de werkplaatsen. Deze verbouwing wordt gefinancierd door gemeente Zaanstad (eigenaar pand) en doorbelast aan de Veiligheidsregio.

Vanwege de herindeling van de gemeenten Beemster en Purmerend (per 1-1 -2022) is de bijdrage van de gemeente Beemster vanaf 2022 samengevoegd met die van gemeente Purmerend.

Reactie zienswijze

Gemeente Zaanstad heeft een positieve zienswijze gegeven op de begroting, de begroting is in juli conform vastgesteld in het Algemeen Bestuur. De vraag van gemeente Zaanstad "In hoeverre begroot de VrZW structureel te hoog, en kan de gemeentelijke bijdrage naar beneden bijgesteld worden?" wordt als volgt beantwoord:

Nee, er is geen sprake van structurele meevallers of onderbestedingen. De gemeentelijke bijdrage is al lager als gevolg van de eerder doorgevoerde structurele bezuinigingen. Dit terwijl het aantal inwoners met 3% is gestegen. Verdere verlaging van de begroting heeft als risico dat de kwaliteit van de dienstverlening lager wordt. De huidige werkwijze geeft bovendien meer financiële rust.

Jaarrekening 2022

De begroting van VrZW bedraagt in 2022 € 33,3 miljoen.

Op 8 juli jl. is de 1e bestuursrapportage 2022 door het Algemeen Bestuur vastgesteld met een nihil exploitatiesaldo. Met de voorgestelde wijzigingen uit deze 2e bestuursrapportage komt het verwachte exploitatiesaldo uit op € 159.000 voordelig.

Het jaar 2022 werd gekenmerkt door de vluchtelingencrisis. Het Rijk heeft de 25 Veiligheidsregio's betrokken bij het realiseren van opvang voor de groep Oekraïners vanwege de inval van Rusland in Oekraïne. Voor de regio Zaanstreek-Waterland betekende dit het realiseren van gemeentelijke (crisis)noodopvanglocaties voor 2.371 Oekraïense ontheemden. Om dit evenredig te verdelen in de regio is een quotum per gemeente vastgesteld. VrZW heeft een coördinerende rol gekregen om de gemeenten te ondersteunen bij het realiseren van locaties. Daarnaast is er in Assendelft een crisisnoodopvang gerealiseerd voor 225 vluchtelingen. Voor de opvang van asielzoekers is een projectorganisatie ingesteld onder regie van de VrZW. Bij de voorbereiding en uitvoering is nauw contact onderhouden met medewerkers van de gemeente Zaanstad en verschillende organisaties die actief zijn in Assendelft.

Door het Algemeen Bestuur van Veiligheidsregio Zaanstreek Waterland (VrZW) is het Regionaal repressief dekkingsplan 2022-2025 vastgesteld. Er zijn vier knelpunten

geconstateerd die de continuïteit van de brandweezorg onder druk zetten: het in de toekomst niet meer mogen kazerner en consigner van vrijwilligers vanwege Europese regelgeving, de afnemende beschikbaarheid van duikteams en redvoertuigen, de bereikbaarheid van posten in de stedelijke omgeving die steeds lastiger wordt en het dalende aanbod van voldoende vrijwilligers. Het Algemeen Bestuur van Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland (VrZW) heeft opdracht gegeven om de inrichting van de repressieve brandweezorg via een geleidelijke weg meer toekomstbestendig te maken, startend met het op orde brengen van de basis in met name het zuidelijk deel van Zaanstad.

Risico's en beheersmaatregelen

Risico's

- De dubbele rol van de gemeente Zaanstad in het Algemeen Bestuur in de rol van voorzitterschap en de rol van vertegenwoordiging van Gemeente Zaanstad kan leiden tot conflicterende belangen.
- Onvoldoende sturing op de exploitatie van de restcapaciteit van het oefencentrum voor commerciële activiteiten. De Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland is verantwoordelijk voor de uitvoering van de exploitatie van het oefencentrum, Gemeente Zaanstad kan hier beperkt op sturen, maar is wel financieel verantwoordelijk.

Beheersmaatregelen

- In samenwerking met de andere gemeenten in Zaanstreek-Waterland wordt het proces om te komen tot een integraal (ambtelijk) advies aan de burgemeesters in het veiligheidsbestuur op belangrijke financiële / beleidsvraagstukken gemonitord.
- De gemeenteraad wordt jaarlijks de mogelijkheid gegeven haar zienswijze te geven inzake de (meerjaren)program-mabegroting van de VrZW. Daarnaast is de VrZW transparant met haar overige P&C producten zoals de bestuurs-rapportages en de jaarrekening.

Rechtsvorm: **Gemeenschappelijke regeling**

- **bedrijfsvoeringsorganisatie**

Oprichtings-/publicatiedatum: **18-03-1994**

Vestigingsplaats: **Purmerend**

Toezichtsregime: **Middel**

Openbaar belang

Het Centraal Nautisch Beheer (CNB) heeft als doel het verkrijgen van eenheid in het beleid en de uitvoering van taken van gemeenten en het rijk die betrekking hebben op het scheepvaartverkeer binnen het Noordzeekanaalgebied. De regeling is ook bedoeld om een bijdrage te leveren aan het verbeteren van infrastructurele voorzieningen en de toegankelijkheid van de vaarweg.

Bestuurlijk belang

Wethouder Slegers is lid van het bestuur, plaatsvervanger wethouder Onclin.

Stemverhouding: 15%

Actualiteiten en risico's

Algemeen beeld

Het Centraal Nautische Beheer draagt zorg voor de begeleiding van het scheepvaartverkeer in het Noordzeekanaalgebied en het toezicht op de verwijdering van scheepsafval en veiligheidsaspecten rondom het scheepvaartverkeer.

Ontwikkelingen

- In 2022 zijn de corona-maatregelen grotendeels afgeschaald.
- Een belangrijke mijlpaal in 2022 is de oplevering van de nieuwe Zeesluis in IJmuiden.
- CNB blijft uit oogpunt van nautische belangen nauw betrokken bij ruimtelijke ontwikkelingen in de regio, zoals de inrichting van het IJ.
- Het monitoren van de Noordzee ten aanzien van scheepvaartontwikkeling en klimaatverandering.
- Het actualiseren van het Havenveiligheidsplan Noordzeekanaalgebied.
- In het kader van schone scheepvaart het veilig bunkeren van nieuwe brandstoffen waaronder waterstof en methanol in het Noordzeekanaalgebied mogelijk te maken.
- Er is gewerkt aan technische en inhoudelijke aanpassingen van de Regionale Havenverordening 2019. De inhoudelijke aanpassingen hebben betrekking op nieuwe regels t.a.v. gevaarlijke stoffen, het ontgassen en ontsmetten van scheepsladingen. Bestuurlijke besluitvorming hierover zal in 2023 plaatsvinden.
- De invoering van nieuwe Europese richtlijn voor havenontvangstvoorzieningen heeft gevolgen voor het Havenafstoffenplan. Door de hogere afgiffterechten/vergoedingen en als gevolg daarvan hogere milieueffingen zijn de tarieven in 2022 aangepast. De nieuwe tarieven

werken ook door in de Meerjarenbegroting.

- Impact van de EU-sancties als gevolg van de oorlog in Oekraïne voor het Noordzeekanaalgebied is beperkt. Vooralnog betreffen dit beperkingen ten aanzien van Russische schepen die op de sanctielijst staan. Daarnaast gelden beperkingen op specifieke ladingstromen. De douane is de bevoegde autoriteit om hierop te handhaven. Daarnaast zijn vanuit Havenbedrijf Amsterdam extra beveiligingsmaatregelen getroffen in het Noordzeekanaalgebied. Er wordt extra gelet op de Ship Security Pre-arrival Information van binnenkomende zeeschepen. Daarnaast zijn de ISPS-faciliteiten gevraagd om extra alert te zijn. Ook zijn er extra maatregelen getroffen op het gebied van cybersecurity.
- Door de impact van de droogte afgelopen zomer is het schutregiem in de monding van het Noordzeekanaal beperkt geweest. Vanaf 19 juli mochten er per dag maximaal 7 schuttingen plaatsvinden waarbij het gebruik van de Noordersluis als 1 schutting telt. Aangezien de Zeesluis IJmuiden groter is, telt deze voor twee als deze wordt gebruikt. Inmiddels zijn de beperkingen opgeheven. Ter beperking van de impact van de verzilting mede als gevolg van de droogte wordt een selectieve ontrekkingsinstallatie gebouwd naast het Sluizencomplex in IJmuiden die zout water afvoert naar zee Deze is volgens planning gereed eind 2024 of begin 2025.
- Nagaan in welke mate de gewijzigde Wet gemeenschappelijke regeling leidt tot aanpassing van de gemeenschappelijke regeling CNB Noordzeekanaalgebied. Besluitvorming hierover zal in de tweede helft van 2023 worden aangeboden.

Risicoprofiel

Het risicoprofiel van de gemeenschappelijke regeling Centraal Nautisch Beheer Noordzeekanaalgebied is "gemiddeld" laag. Financieel draagt de gemeente Zaanstad nauwelijks bij in de gemeenschappelijke regeling. Het Havenbedrijf Amsterdam NV draagt het exploitatiesaldo. Zaanstad heeft 15% van de stemmen in het Algemeen Bestuur.

Financiële positie

In de opzet van de Gemeenschappelijke regeling CNB draagt het Havenbedrijf van Amsterdam NV het exploitatiesaldo. Er zijn per balansdatum geen activa en passiva: daarom is er geen balans opgenomen in de jaarrekening CNB. Zaanstad draagt jaarlijks via een vaste bijdrage (€ 11.000) aan de uitvoering van verscheidenen taken van het CNB bij

Risico's en beheersmaatregelen

Risico's

Havenbedrijf Amsterdam NV hanteert een systeem van risicomangement gebaseerd op Enterprise Risk Management (COSO-ERM). Risico's op verschillende deelgebieden zijn geïnventariseerd en geclassificeerd op basis van kans en mogelijke impact. Periodiek wordt deze inventarisatie herhaald om gewijzigde of nieuwe risico's tijdig te kunnen onderkennen.

Beheersmaatregelen

Vanuit de verbonden partij zelf:

Het CNB heeft geen eigen weerstandsvermogen. De publieke taakuitoefening is door het CNB gemandateerd aan de Havenmeester Amsterdam van Havenbedrijf Amsterdam NV. De governance-regels waaraan Havenbedrijf Amsterdam NV moet voldoen, onder andere die van solvabiliteit en liquiditeit, waarborgen dat onverwachte financiële tegenvallers de publieke taakuitoefening niet in gevaar brengen. Naar de aard van de werkzaamheden is Divisie Havenmeester van het Havenbedrijf Amsterdam NV ingericht op het beheersen van mogelijke risico's aan de hand van de vijf productlijnen in het havenmeesterproces.

Beheersmaatregelen lopen uiteen van:

- goed opgeleid personeel (regelmatige oefening en bijscholing, eigen simulator);
- up-to-date-systemen en technische infrastructuur tot heldere processen & procedurebeschrijvingen met duidelijke bevelstructuur;
- het onderhouden van nauwe contacten met belangrijke externe belanghebbenden zoals Rijkswaterstaat;
- periodieke evaluatie of de bestaande beheersmaatregelen nog afdoende zijn en of aanvullende maatregelen nodig zijn.

Vanuit gemeente Zaanstad:

- Begroting en jaarrekening van de afgelopen drie jaren zijn beschikbaar.
- Zaanstad neemt deel aan het Algemeen bestuur van CNB. Minimaal twee keer per jaar is er een bestuursvergadering. De vaststelling van de begroting en jaarrekening vindt plaats in het Algemeen bestuur CNB. Alvorens de jaarstukken ter vaststelling voor te leggen, kunnen de gemeenteraden jaarlijks een zienswijze geven op de jaarstukken.
- Zaanstad participeert in het Beleidsoverleg van het CNB. Dat komt elke twee maanden bij elkaar.
- Voorstellen van Verbonden Partijen tot aanpassing van de statuten en gemeentelijke deelname worden altijd besproken met sector Strategie en Control.

Rechtsvorm: **Gemeenschappelijke regeling**

- **gemeenschappelijk orgaan**

Oprichtings-/publicatiedatum: **07-02-2017**

Vestigingsplaats: **Amsterdam**

Toezichtsregime: **Middel**

Openbaar belang

Deze regeling is aangegaan om op een effectieve en efficiënte wijze vorm en inhoud te geven aan de door de Gemeentewet aan de raad gegeven mogelijkheid om voor de behandeling van verzoekschriften een gezamenlijke ombudsman in te stellen. Het betreft een gemeenschappelijk orgaan.

Bestuurlijk belang

De gemeente Amsterdam krijgt mandaat om jaarlijks de begroting en jaarrekening van de ombudsman voor het volgende kalenderjaar vast te stellen. De ombudsman voert ten minste jaarlijks overleg met een vertegenwoordiging van de raden.

Er is in juridische zin geen bestuurlijk belang. Er kunnen binnen de MRA geen bindende besluiten worden genomen, dit is aan de gemeenteraden van de individuele deelnemers. Er is een informeel bestuurdersnetwerk

Stemverhouding: nvt

Actualiteiten en risico's

Ontwikkelingen

Opzetten Ombudsacademie

Het betreft hier een leerschool voor (o.a.) gemeenteamtbe-naren, werkzaam op verschillende niveaus (uitvoering, staf, beleid etc.), waarbij het bevorderen van behoorlijk overheidsfunctioneren en preventief onderzoek aan de hand van klachten vanuit de ombudsmanpraktijk en die uit de eerste-lijnsklachtbehandeling centraal staat.

Risicoprofiel

Financiële positie

Jaarrekening 2021

2021 is afgesloten met een positief resultaat van € 160.675.

Dit saldo is als volgt bestemd:

- Toevoeging aan bestemmingsreserve ICT € 50.000
- Toevoeging bestemmingsreserve Ombudsacademie € 95.000
- Toevoeging algemene reserve € 15.675

In artikel 12 van de gemeenschappelijke regeling is vastge-legd dat bij een positief exploitatieresultaat over een begro-tingsjaar dit resultaat in het volgende begrotingsjaar aan de begrotingspost algemene reserve wordt toegevoegd.

Begroting 2023

De Ombudsman heeft de begroting 2023 vastgesteld op een lastentotaal van €2.538.848. Het lastentotaal van de begro-ting 2022 na eerste wijziging is vastgesteld op €2.634.960.

Sinds 2014 voorziet de GROMA in de mogelijkheid een posi-tief resultaat toe te voegen aan de algemene reserve om een buffer op te bouwen van 10% van de totale bijdragen van alle deelnemer. Indien er sprake is van een overschrij-ding van de begroting dient deze reserve als eerste aange-sproken te worden. De verwachting is dat in 2023 de alge-mene reserve niet aangesproken hoeft te worden omdat inkomsten en uitgaven in balans zijn.

Zienswijze

Op grond van artikel 13 van de GROMA stelt de Ombudsman zelf jaarlijks de begroting voor het volgende kalenderjaar vast. Op basis van werkafspraken met deelne-mers wordt de begroting niet voor zienswijze aangeboden.

Risico's en beheersmaatregelen

De financiële risico's voor de Ombudsman zijn voornamelijk beperkt. Het belangrijkste risico is langdurige ziekte van personeel.

Om dat risico af te dekken is de afspraak gemaakt met gemeente Amsterdam dat de kosten voor personeel dat langdurig ziek is, niet meer volledig (maximaal voor de duur van 6 maanden) ten laste komen van het budget van de Ombudsman. De daarna beschikbaar komende middelen kan de Ombudsman dan inzetten voor vervangende perso-nele capaciteit.

De prijspeilstijgingen en inflatie in 2023 een vormen een belangrijk risico.

In de meerjarenraming is uitgegaan van een indexatie (op basis van loonkostenontwikkeling) van 3,6% ten opzichte van de begroting 2022. De indexatie heeft vooral effect op de baten (verhoging bijdragen deelnemende gemeenten) en op de lasten (verhoging van loonkosten).

Rechtsvorm: **De MRA is geen juridische entiteit en heeft geen mogelijkheden om bindende besluiten te nemen.** Het is een netwerk waarin wordt samengewerkt met provincies, gemeenten en de VRA. In de Samenwerkingsafspraken 2021 staat hoe de deelnemers met elkaar samenwerken.

Oprichtings-/publicatiedatum: **01-01-2007**

Vestigingsplaats: **Purmerend**

Toezichtsregime: **Middel**

Openbaar belang

Het gezamenlijk werken aan onderwerpen die de grenzen van de gemeenten overstijgen. Bijvoorbeeld duurzaamheid, economie, mobiliteit en ruimtelijke vraagstukken, maar ook vanuit een sociaal maatschappelijke invalshoek.

Bestuurlijk belang

Metropool Regio Amsterdam (MRA) kent geen bestuurlijke vertegenwoordiging. Er is in juridische zin geen bestuurlijk belang. Er kunnen binnen de MRA geen bindende besluiten worden genomen, dit is aan de gemeenteraden van de individuele deelnemers. Er is een informeel bestuurdersnetwerk.

Stemverhouding: nvt

Actualiteiten en risico's Ontwikkelingen

In 2021 zijn de nieuwe Samenwerkingsafspraken vastgesteld door de deelnemers. 2022 was het jaar van de implementatie. De afspraken zijn in de praktijk steeds verder uitgewerkt. Er is bijvoorbeeld voor het eerst een Meerjarenbegroting 2021-2024 opgesteld die voor wensen en bedenkingen naar raden en staten is gestuurd. Ook is er eind 2022 voor het eerst een Termijnagenda opgesteld met op hoofdlijnen de voorgenomen activiteiten voor het komende jaar (2023). Dit is een afgeleide van de MRA Agenda en de Meerjarenbegroting.

Een andere ontwikkeling in 2022 die voortkomt uit de nieuwe Samenwerkingsafspraken is de professionalisering van de MRA Directie (voorheen: MRA Bureau). De deelnemers leveren sinds dit jaar 'om niet' capaciteit aan de MRA Directie. Op deze manier kan de MRA Directie uitvoering geven aan de doelstellingen van de samenwerking en MRA Agenda.

In 2022 heeft er ook een eerste overleg van de portefeuillehouders sociaal van gemeenten uit de MRA plaats gevonden. Formeel is dit portefeuillehoudersoverleg (nog) geen onderdeel van de MRA-samenwerking. Als informeel netwerk van bestuurders hebben zij wel afgesproken in 2023 hieraan een vervolg te geven.

Governance

In de MRA Samenwerkings-afspraken is omschreven hoe

de samenwerking is vormgegeven. De MRA bestaat uit 30 gemeentes, 2 provincies en de Vervoerregio Amsterdam (VRA). De deelnemende gemeenten werken vanuit zeven deelregio's. Uitgangspunt hiervoor is de huidige geografische indeling: Amsterdam, Amstelland-Meerlanden, Zuid-Kennemerland, IJmond, Zaanstreek-Waterland, Gooi en Vechtstreek, Almere-Lelystad. Iedere deelregio is met minimaal één afgevaardigde vertegenwoordigd in het Bestuur, de bestuurlijke platforms en de portefeuillehoudersoverleggen. In de Algemene Vergadering is iedere deelnemer vertegenwoordigd.

1. Algemene Vergadering

- De Algemene Vergadering (AV) is het algemeen bestuur van de MRA.
- Elke deelnemer aan de MRA heeft rechtstreeks zitting in de AV.
- De AV controleert het Bestuur en is de primaire link met de deelnemers.
- In de AV worden financiële en procesmatige kaders gesteld, en wordt het gesprek gevoerd over de langere termijn en de cultuur van de MRA-samenwerking.
- De vergaderingen van de AV gaan niet over inhoudelijke onderwerpen: deze zijn belegd bij de bestuurlijke platforms, de portefeuillehoudersoverleggen en het Bestuur.

2. Bestuur

- Heeft de dagelijkse leiding over de samenwerking in de MRA.
- Bewaakt de realisatie van de centrale ambitie, de drie inhoudelijke doelen en de samenhang.
- Gezicht naar buiten: coördineert de lobby in Den Haag en Brussel en zorgt dat met één mond wordt gesproken.
- Verantwoordelijk voor draagvlak voor te nemen besluiten.
- Legt verantwoording af aan algemene vergadering.
- Komt maandelijks bijeen.
- Bestaat uit: Burgemeester Amsterdam (voorzitter en formateur), Commissaris van de Koning Noord-Holland, Commissaris van de Koning Flevoland, en per Bestuurlijk platform één afgevaardigde, niet zijnde de voorzitter (geografisch verdeling). De directeur van de MRA is secretaris van het bestuur.

3. Bestuurlijke platforms.

- 3 platforms (Economie, Ruimte, Mobiliteit).
- 3 portefeuillehoudersoverleggen (Bouwen & Wonen, Metropolaan Landschap en Kunst, Cultuur & Erfgoed).

4. Raadtafel

- De Raadtafel geeft gevraagd én ongevraagd advies over de processen die de gemeenteraden en Provinciale Staten van de MRA-deelnemers aangaan, waaronder de jaarlijkse Voortgangsnota, de Termijnagenda en het proces van 'wensen en opvattingen'.
- Alle gemeenteraden en beide Provinciale Staten zijn met één lid vertegenwoordigd in de MRA Raadtafel.

5. Directie

- ondersteunt het Bestuur, de bestuurlijke platforms (en daaraan gekoppelde andere overleggen) en Algemene Vergadering in al hun werkzaamheden;
- draagt zorg voor een optimale betrokkenheid van raden en Staten bij de MRA-samenwerking en ondersteunt daartoe onder meer de MRA Raadtafel;
- voert de dagelijkse werkzaamheden uit voor de uitvoering van de MRA Agenda;
- voert een actieve interne- en externe communicatie;
- beheert de MRA-financiën en voert daartoe een deugdelijke administratie;
- signaleert en initieert thema's die regionale afstemming vereisen, en faciliteert het maken van regionale afspraken hierover;
- stelt elke vier jaar een directieplan op, waarin zij inzichtelijk maakt welke inzet nodig is om enerzijds de MRA-samenwerking mogelijk te maken (de kern van de Directie) en anderzijds de uitvoering van de MRA Agenda te bewerkstelligen (de flexibele schil). Het Bestuur komt op basis van dit plan met een voorstel aan de Algemene Vergadering om deze inzet beschikbaar te stellen.

Deelnemers MRA:

- Gemeenten (30)
Aalsmeer, Almere, Amstelveen, Amsterdam, Beverwijk, Blaricum, Bloemendaal, Diemen, Edam-Volendam, Gooise Meren, Haarlem, Haarlemmermeer, Heemskerk, Heemstede, Hilversum, Huizen, Landsmeer, Laren, Lelystad, Oostzaan, Ouder-Amstel, Purmerend, Uitgeest, Uithoorn, Velsen, Waterland, Wijdemeren, Wormerland, Zaanstad, Zandvoort.
- Provincies (2)
Noord-Holland, Flevoland
- Vervoerregio Amsterdam (VRA)

MRA Agenda

De MRA Agenda 2020-2024 vormt het beleidsmatige kader voor de MRA. Op basis van de MRA agenda 2020-2024 wordt gewerkt langs een aantal opdrachten:

- Opdracht 0: De samenwerking verder versterken
Metropoolregio Amsterdam
- Opdracht 1: Werk maken van een veerkrachtige, inclusieve en schone economie
- Opdracht 2: Bouwen voor de woningbehoefte en met groei de leefkwaliteit van het geheel versterken
- Opdracht 3: Vaart maken met het metropolitane mobiliteitssysteem

In 2023 en 2024 wordt gewerkt aan een nieuwe MRA Agenda.

Rechtsvorm: **Gemeenschappelijke regeling - openbaar lichaam**

Oprichtings-/publicatiedatum: **05-04-2007**

Vestigingsplaats: **Uitgeest**

Toezichtsregime: **Middel**

Openbaar belang

Het Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer (RAUM) is een samenwerkingsverband van twaalf omliggende gemeenten en de provincie Noord-Holland. Het zet zich in voor:

- het verzekeren van een evenwichtige ontwikkeling van de recreatie en de watersport op en rondom het meer en aangrenzende gebieden;
- het tot stand brengen, bewaren en onderhouden van het landschap en een evenwichtig natuurlijk milieu dat is afgestemd op het onder bovenstaande geformuleerde.

Bestuurlijk belang

Wethouder Breunese lid van het Algemeen Bestuur, plaatsvervangend door wethouder Tuijn.

Stemverhouding: 12,5%

Actualiteiten en risico's

Algemeen beeld

Het reguliere programma voor 2022 is voor het grootste deel conform de planning en begroting 2022 uitgevoerd. De voornaamste reguliere werkzaamheden bestaan uit het beheer en onderhoud van de recreatiegebieden, die onder het recreatieschap vallen. Daarnaast beheert het RAUM vastgoedcontracten, die ook opbrengsten genereren. Verder is ook het toezicht houden op het gebruik van de recreatiegebieden bij het RAUM ondergebracht. Tot slot werkt het recreatieschap aan het actueel houden en vernieuwen van het aanbod om aan te sluiten bij wensen en behoeften van de recreant.

Actualiteiten

- Aanpassen van de Gemeenschappelijke Regeling n.a.v. de gewijzigde Wet gemeenschappelijke regeling: de voorbereiding van de aanpassing is begonnen. Dat zal in 2023 leiden tot een voorstel tot aanpassing van de Gemeenschappelijke Regeling Alkmaarder- en Uitgeestermeer.
- Vanuit de vastgestelde visie is in 2022 het uitvoeringsprogramma opgesteld. Gelet op de financiën in het gebiedsdeel A-UM is er nauwelijks ruimte om nieuwe initiatieven te ontplooiën. Wel wordt gekeken of bestaande projecten als Natuurontwikkeling Dorregeest en Sakerleidam (fase 2) verder ontwikkeld kunnen worden. Het project waterkwaliteit Zwaansmeer is tijdelijk aangehouden i.v.m. te hoge kosten.
- In 2022 is het amfitheater/recreatieterrein De Hoorne (bij Akersloot) gereed gekomen en geopend.
- Het uitvoeringsprogramma voor IJmond-Zaanstad is

verder uitgewerkt qua planning, investeringen, kosten en eventuele opbrengsten. De volgende projecten in dit gebiedsdeel zijn in 2022 opgestart: doorontwikkeling Aagtenpark bij Beverwijk, Haalbaarheidsstudie herontwikkeling De Kil (restant Oer-IJ) en aanleg fietsroute Oer-IJ. Daarnaast ontwikkelt landgoed Rorik (restaurant) en Erfgoedpark de Hoop (inrichting informatiepunt in houtdroogloods) zich verder.

- In 2022 is gebruikt om het pontje Molletjesveer opnieuw in de vaart te brengen. In de nieuwe opzet wordt het pontje geschikt gemaakt voor elektrificatie en er wordt een schipper en vrijwilligers geworven.
- Realisatie boerenlandpad Busch & Dam – Noorderweg en wandelnetwerk Krommenie-Saendelft.

Risicoprofiel

Het risicoprofiel van deelname aan de gemeenschappelijke regeling is hoog. Het weerstandsvermogen is onvoldoende. De omvang van de huidige algemene reserve (weerstands-capaciteit) is € 45 en ligt onder het niveau van het benodigde weerstandsvermogen van € 390. Het bestuur van het RAUM heeft besloten aan te sluiten bij het uitgangspunt van de regio Noord-Kennemerland om slechts een beperkte algemene reserve aan te houden voor de GR: de norm is 2,5% van de lasten. De consequentie hiervan is dat een beroep op de participanten gedaan moet worden indien de risico's die zich voordoen het bedrag van de algemene reserve overschrijden.

Financieel beeld

De coronapandemie van de afgelopen jaren resulteerde voor het recreatieschap in extra kosten en het wegvallen van exploitatie inkomsten. Dat ging ten koste van de reserves van het recreatieschap. In die jaren is geprobeerd de kosten laag te houden. Economische onzekerheden, de inflatie en de loon- en prijsstijgingen (zoals energie, staal en hout) in 2022 leiden opnieuw tot de noodzaak om te besparen of tot het overschrijden van de begroting. En dat gaat weer ten koste van de reserves. De algemene prijsstijging van goederen en diensten is volgens de consumentenprijsindex in juni 2022 zelfs 8,6%. De begroting 2022 van het recreatieschap voorziet daar niet in. De prijzen zullen naar verwachting ook niet meer dalen naar het niveau van 2021. Dit betekent, dat in 2023 de kosten wel omhoog gaan en worden doorberekend in de participantenbijdrage (hogere indexering). Door de groei van het aantal bezoekers gedurende de Coronatijd zijn de kosten van schoonmaak, onderhoud en toezicht (als gevolg van vandalisme en overlast) ook omhoog gegaan. Daar stonden geen extra inkomsten tegenover.

Financieel beleid staat al enige jaren in het teken van het bereiken van evenwicht in inkomsten en uitgaven. In de Kadernota 2023 zijn de kaders en de financiële uitgangspunten voor het jaarprogramma 2023 aangegeven. Ten aanzien van het deelgebied A-UM heeft de gemeente als zienswijze meegegeven, dat er in 2022 meer duidelijkheid over het lange termijn evenwicht van investeringen, kosten en

de dekking daarvan voor dit deelgebied gaat komen. Daarbij wordt geduid op de diverse financieringsmogelijkheden, zoals subsidies, leningen en cofinanciering om een structureel sluitende meerjarenbegroting voor dit deelgebied te realiseren. Helaas is een dergelijke uitwerking in 2022 niet gelukt. De Kadernota 2024 geeft aan, dat bij de aanbidding van de programmabegroting 2024 een dergelijk beeld zal worden geschetst.

Het verwachten financieel resultaat over 2022 volgens de Najaarsrapportage 2022 van het RAUM eindigt met een positief saldo:

- Deelgebied Alkmaarder- en Uitgeestermeer
-/- € 110.992 negatief
- Deelgebied IJmond - Zaanstad
€ 240.223 positief
- Totaal
€ 129.231 positief

Financiële positie

Een sluitend meerjarenperspectief ter dekking van groot onderhoud voor het deelgebied Alkmaarder- en Uitgeestermeer met de huidige financiële middelen is onzeker. Voorstellen hieromtrent zullen in de eerste helft van 2023 aan de orde komen. De reservepositie van het deelgebied IJmond-Zaanstad is goed. Het berekende weerstandsvermogen is voldoende.

Risico's en beheersmaatregelen

Risico's:

- Nadelig effect nieuwe wet Vennootschapsbelasting

Beheersmaatregelen:

- Investeren in verdienvermogen en duurzaam beheer

Rechtsvorm: **Gemeenschappelijke regeling - openbaar lichaam**

Oprichtings-/publicatiedatum: **04-04-2013**

Vestigingsplaats: **Zaanstad**

Toezichtsregime: **Middel**

Openbaar belang

Het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling in de openluchtrecreatie - in samenhang met de vorenstaande Gemeenschappelijke Regelingen - tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu, het tot stand brengen en duurzaam in stand houden van het specifieke en gedifferentieerde karakter van het landschap door bescherming, ontwikkeling en consolidatie van de waarden die het in zich draagt.

Bestuurlijk belang

Wethouder Breunese is lid van het AB, plaatsvervangend door wethouder Tuijn

Stemverhouding: 12,5%

Actualiteiten en risico's

Algemeen beeld

Het reguliere programma voor 2022 is voor het grootste deel conform de planning en begroting uitgevoerd. De belangrijkste taak is het beheer en onderhoud van de binnen het recreatieschap Twiske-Waterland liggende recreatiegebieden, waaronder het Twiske. Daarnaast worden ook vastgoedcontracten beheerd, die ook inkomsten voor het schap opleveren. Tot slot werkt het recreatieschap aan het actueel houden en vernieuwen van het aanbod om aan te sluiten bij wensen en behoeften van de recreant.

Tijdens de coronapandemie waren de bezoekersaantallen beduidend hoger dan normaal. Dit komt mede door de reisbeperkingen naar het buitenland. Inmiddels zijn de beperkingen voorbij en keert het aantal bezoeken aan de recreatiegebieden weer terug naar een niveau van voor de crisis. Een van de graadmeters daarvoor is het aantal betalende bezoekers dat de slagbomen van het Twiske passeert. De parkeerinkomsten waren tot en met augustus 2022 ongeveer € 50.000 lager dan op dezelfde tijd in 2021. De zwemkwaliteit was eveneens van invloed op het dalende bezoek. De warmte droeg vroeger dan anders bij aan algenbloei. Vanaf 19 juli werd dat met tussenpozen op alle stranden in het Twiske waargenomen.

De coronapandemie betekende voor het recreatieschap extra kosten (afval en toezicht) en het wegvallen van exploitatie-inkomsten. Daar kwam in 2022 ook de plotseling grote inflatie bij. Dit leidde tot forse prijsstijgingen van specifieke producten, zoals brandstof en hout. De consumenten-prijsindex voor goederen en diensten is in juni 2022 zelfs gestegen naar 8,6%. De programmabegroting 2022 voorzag hierin niet. Voor 2023 zal dit wel leiden tot een forse stijging

van de kosten, die in de gewijzigde programmabegroting 2023 zullen doorwerken.

Ontwikkelingen

- Aanpassen van de Gemeenschappelijke Regeling n.a.v. de gewijzigde Wet gemeenschappelijke regeling: de voorbereiding van de aanpassing is begonnen. Dat zal in 2023 leiden tot een voorstel tot aanpassing van de Gemeenschappelijke Regeling Twiske-Waterland.
- Vernieuwen van erfpachtcontracten met Staatsbosbeheer, inclusief invoering van recreatiezonering voor bepaalde recreatiegebieden (w.o. Twiske). Vanuit een gezamenlijk belang en verantwoordelijkheid voor de recreatiegebieden worden langjarige afspraken gemaakt, ook t.a.v. de verlenging van lopende erfpachtcontracten. Bij recreatiezonering wordt ook specifiek gelet op de natuurlijke kwaliteiten van het (deel)gebied.
- Beheersbaar maken van de ganzenproblematiek: de populatie ganzen groeit zodanig, dat niet alleen in het Twiske het probleem met vraat en waterverontreiniging door uitwerpselen een rol speelt, maar ook voor de omgeving. De Faunabeheereenheid (FBE) heeft inmiddels een gemotiveerd verzoek gedaan om ook op het grondgebied van het Twiske de populatie te mogen verminderen. In 2023 zal hierover definitieve besluitvorming plaatsvinden.
- Aan o.a. de volgende projecten, voortvloeiend uit het Uitvoeringsprogramma, is gewerkt:
 - Uitvoeren van natuuronderzoeken in de recreatiegebieden en vervolgens herijken van de beheerplannen. Voor b.v. het Twiske is een Ecologisch Beheerplan opgesteld
 - Heropening Schanzichtpad: er zijn o.a. vier nieuwe bruggen in het pad aangebracht. Halverwege 2023 (na het broedseizoen) zal het pad worden heropend.
 - Realisatie TOP Purmerend en uitbreiding wandelnetwerk Purmerend.
 - Er is een zwerfafvalcampagne gevoerd.
 - De waterkwaliteit van het Doesstrand (Twiske) is verbeterd.
 - Bij de dijkverzwaring langs het Markermeer zijn ook de recreatieve voorzieningen (fiets- en wandelpaden) verbeterd.
 - Het rapport Recreatief Netwerk (Grid) Laag Holland nadert zijn voltooiing. Verwachting is, dat het rapport in 2023 bestuurlijk kan worden vastgesteld. Het rapport vormt de basis voor het realiseren van buitenpoorten, routes en verbindingzones om de toenemende druk van recreatie en toerisme binnen de regio in goede banen te leiden.
 - Omvormen van de Marsen tot zorgboerderij: in 2022 is een zorgontwikkelaar gevonden, die deze omvorming verder gestalte gaat geven. Voorwaarde daarbij is wel, dat de huidige dagbesteding kan worden voortgezet.
 - Aanleg van de themafietsroute Oer-IJ.
 - Verbeteren van vaarroutes en aanlegplaatsen in het buitengebied van Landsmeer en Oostzaan.

Risicoprofiel

Het risicoprofiel van deelname aan de gemeenschappelijke regeling is gemiddeld. Het berekende weerstandsvermogen is voldoende. Zaanstad heeft een stemverhouding van 14,8% bij besluitvorming over financiële documenten en 12,8% bij overige zaken.

Financiële positie

Jaarrekening 2022

De gemeente Zaanstad heeft een positieve zienswijze gegeven op de Kadernota 2023 en de programmabegroting 2023. De Najaarsrapportage 2022 gaat uit van een positief saldo van € 274.035 over 2022.

Risico's en beheersmaatregelen

De belangrijke risico's voor Twiske-Waterland zijn:

- Financiële positie wordt geleidelijk aan verbeterd en er zijn reserveringen voor de langere termijn vervangingsinvesteringen
- Nadelige effecten nieuwe wet Vennootschapsbelastingen
- Onzekerheid over de verlenging en voorwaarden erfpacht Staatsbosbeheer

Beheersmaatregelen:

- Investeren in verdienvermogen en duurzaam beheer

Rechtsvorm: **Gemeenschappelijke regeling**

- regeling zonder meer

Oprichtings-/publicatiedatum: **21-01-2016**

Vestigingsplaats: **Zaandam**

Toezichtsregime: **Middel**

Openbaar belang

Gezamenlijke inkoop en beleidsvoorbereiding en -uitvoering.

Bestuurlijk belang

Deze lichte vorm van publieke samenwerking kent geen bestuur.

Stemverhouding: n.v.t.

Actualiteiten en risico's

De RZM, een lichte variant van een gemeenschappelijke regeling, betreft de afspraak tot samenwerking op twee onderdelen van de drie decentralisaties (Jeugdhulp en Wmo) met de 7 andere gemeenten in Zaanstreek-Waterland (Beemster, Edam-Volendam, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Waterland en Wormerland). Om deze samenwerking in de praktijk te realiseren, heeft de gemeente Zaanstad vanaf 2014 met de regiogemeenten een Dienstverlenings- en samenwerkingsovereenkomst "Regionale Inkoop Sociale Domein" (hierna: DVO) afgesloten. In 2015 is de samenwerking geëvalueerd. De gemeenten Purmerend en Beemster hebben toen besloten om ten aanzien van de Wmo vanaf 1 januari 2016 zelf hun inkoop- en contractmanagement te organiseren. De gemeente Edam-Volendam doet met ingang van 1 juli 2016 zelf het inkoop- en contractmanagement t.a.v. de Wmo. Deze wijzigingen zijn verwerkt in de huidige DVO. De uitgetreden gemeenten willen de zorg dichter op hun inwoners organiseren. Voor de Jeugd regelt Zaanstad de inkoop en het contractmanagement van de Regionale raamovereenkomsten die de regio Zaanstreek-Waterland samen met de regio Amsterdam-Amstelland met zorgaanbieders heeft afgesloten.

De nieuwe gemeenschappelijke regeling en DVO is per 1 januari 2019 ingegaan. De looptijd is tot eind 2024.

Rechtsvorm: **Gemeenschappelijke regeling - openbaar lichaam**

Oprichtings-/publicatiedatum: **07-03-2017**

Vestigingsplaats: **Amsterdam**

Toezichtsregime: **Middel**

Openbaar belang

De Vervoerregio Amsterdam heeft als doel het, door samenwerking van gemeenten, oplossen van regionale problemen en benutten van regionale kansen in de regio Amsterdam.

Bestuurlijk belang

Wethouder Slegers is lid van het AB/DB. De wethouder van Amsterdam is voorzitter van het DB en tevens voorzitter van de Regioraad

Stemverhouding: 11,3%

Actualiteiten en risico's

Ontwikkelingen

Veranderende mobiliteitsontwikkelingen

De rijksregeling BVOV (beschikbaarheidsvergoeding OV) voor 2022 was verlengd van september 2022 tot en met december 2022. De raad is hier tevens nog op 20 december 2022 over geïnformeerd tijdens de regioraadsbijeenkomst bij de VRA. In de Zaanstreek weten de reizigers met ruim 90% het openbaar vervoer het beste terug te vinden ten opzichte van de andere regiodelen, en daardoor is in 2022 ook geen gebruik gemaakt van de BVOV. In de andere regio's gold dat er wel deels aanspraak is gemaakt.

Vervoerregio Amsterdam wordt aandeelhouder GVB

In Amsterdam gaan er zaken rondom de OV-samenwerking veranderen zodat er goed OV is en blijft voor de reiziger.

Eén van de beoogde veranderingen is dat de Vervoerregio aandeelhouder wordt van vervoerder GVB. Hiervoor moet de Gemeenschappelijke Regeling Vervoerregio Amsterdam gewijzigd worden. Eind 2021 is in de regioraadsvergadering instemming bereikt en is de gemeenschappelijke regeling aangepast.

Aanbestedingsproces concessiegebied Zaanstreek-Waterland

Op dit moment verzorgt Connexxion het openbaar vervoer in de Zaanstreek. De Vervoerregio Amsterdam heeft op 23 juni de concessie Zaanstreek-Waterland gegund aan vervoerder EBS en vanaf december 2023 biedt EBS het openbaar vervoer aan in de samengevoegde concessie Zaanstreek-Waterland. EBS biedt op de R-net lijnen ten opzichte van het Programma van Eisen meer ritten in de spits, maar ook tussen de spitsperioden en in de avond. In het najaar zijn bestuur en raadsleden op hoofdlijnen bijgepraat over de inhoud van de bieding van EBS. Op dit moment wordt er hard gewerkt aan voorbereidingen voor de nieuwe concessie. In het PHO bereikbaarheid van 25 januari zullen de bestuurders verder worden bijgepraat

over de stand van zaken. Daarbij wordt onder andere kort ingegaan op welke momenten EBS de portefeuillehouders, gemeenteraadsleden, Reizigers Advies Raad en Regioraad uitgebreider zullen informeren/consulteren.

Financiële positie

Jaarrekening 2022

De jaarrekening over 2022 is nog niet beschikbaar.

Begroting 2023-2026

In de laatste regioraadsvergadering is een eerste wijziging van de begroting voor 2023 besproken. Deze begrotingswijziging voor 2023 vertaalt de ambities van het Bestuursakkoord en de afspraken die in het BO MIRT van 11 november 2022 met het Rijk zijn gemaakt naar de consequenties voor de begroting. Bij aanbidding van de eerste begroting werd tevens al een mogelijke begrotingswijziging aangekondigd.

De wijzigingen in de begroting van 2023 zijn grofweg onder te verdelen in 3 categorieën:

1. Financiële gevolgen van bestuursakkoord en afspraken n.a.v. het MIRT (extra budget voor: herstel OV, prijsstijgingen projecten en OV-schaalsprongprojecten)
2. Technische en kleine aanpassingen
3. Doorschuiven budgetten projecten die volgen uit de 1e bestuursrapportage

Er zijn hierop een aantal inspraakmogelijkheden:

- De raad heeft de mogelijkheid om de VRA uit te nodigen voor nadere toelichting en eventuele technische vragen over de inhoud van de begrotingswijziging.
- Tevens is/was er de mogelijkheid om tot driemaal te reageren tijdens regioraadsoverleg van 22 december 2022, op de regioraad van 3 maart 2023 en op 9 mei 2023.

Risico's en beheersmaatregelen

- Coronapandemie; de afname van OV-reizigers door COVID-19 kan leiden tot liquiditeitsproblemen bij de vervoerbedrijven. De beschikbaarheidsvergoeding van het Rijk is toegezegd tot en met eind 2022 → Om het vervoeraanbod aan te laten sluiten op de veranderde mobiliteitsbehoefte dienen andere accenten of prioriteiten in de meerjarenbegroting, investeringsprogramma's en beleid te worden gelegd. De VRA neemt hierin de regie.
- Zuidasdok; het project zorgt voor een betere bereikbaarheid van de Amsterdamse Zuidas en het noordelijke deel van de Randstad. Stagnatie van het project raakt ook andere ambities, zoals aanpassingen op Amsterdam CS → Om de voortgang gaande te houden, is er continu overleg met Amsterdam en het Rijk.
- Woningbouwopgave MRA; in een vroege fase moet al rekening worden gehouden met de toekomstige mobiliteitsbehoefte. Bij het Rijk staat echter het denken over de bouwopgave centraal. Dit kan leiden tot onwenselijke mobiliteitspatronen of complexe mobiliteitsopgaven naderhand → De VRA is in allerlei gremia actief om de

belangen van mobiliteit voor het voetlicht te brengen bij de planvorming.

- Tekort laadcapaciteit; het elektriciteitsnetwerk raakt vol hetgeen effect heeft voor de beschikbaarheid van laadcapaciteit voor elektrische bussen en de geplande instroom van elektrische bussen → De gemeente Amsterdam maakt deel uit van een taskforce om met oplossingen te komen. De VRA en GVB zijn via Amsterdam aangesloten hierbij.
- Duurzaamheidsambitie; voor het behalen van de duurzaamheidsdoelstellingen moeten veel partijen op veel niveaus in de regio samenwerken. De sturings- en beïnvloedingsmogelijkheden van de VRA zijn beperkt → De VRA houdt vinger aan de pols vanuit het programma Schoon en duurzaam en draagt zelf bij door in de bedrijfsvoering te werken op het hoogste niveau 5 van de duurzaamheidsprestatieladder.

Rechtsvorm: **Gemeenschappelijke regeling - gemeenschappelijk orgaan**
 Oprichtings-/publicatiedatum: **20-08-2015**
 Vestigingsplaats: **Amsterdam**
 Toezichtsregime: **Laag**

Openbaar belang

Deze regeling is aangegaan om gezamenlijk een rekenkamer in te stellen. Dit is wettelijk verplicht. Het betreft een gemeenschappelijk orgaan.

Bestuurlijk belang

De rekenkamer heeft één lid. Dit lid is tevens directeur. De raden benoemen het lid van de rekenkamer op voordracht van een afvaardiging van de raden door een gelijkkluidend besluit. Geen afvaardiging van een collegelid in deze regeling.

Stemverhouding: nvt

Actualiteiten en risico's

Ontwikkelingen

In de gemeenschappelijke regeling is geregeld dat de raden van de deelnemende gemeenten voor een periode van zes jaar hun jaarlijkse bijdrage aan de rekenkamer vaststellen. De huidige afspraak loopt tot en met het kalenderjaar 2021. Na afloop van de zes jaren maakt de rekenkamer een voorstel voor een eindafrekening met de gemeenten. Hierbij besteedt zij aandacht aan de gewenste startreserve voor de nieuwe periode. Daarnaast vindt een verrekening plaats voor meer- of minder geleverde onderzoeksinspanningen in verhouding tot de ontvangen financiële bijdragen.

Vanwege het aantreden van een nieuwe bestuurder per 1 maart 2022 heeft het presidium van Amsterdam, in overleg met betrokken raadsleden uit Zaanstad, besloten

de huidige bijdragen nog voor één jaar te baseren op de bijdragen van de voorgaande jaren. In het Overlegorgaan RMA is besproken dat de periode van afrekening om die reden ook met een jaar wordt verlengd.

Financiële positie

Jaarrekening 2021

De jaarrekening 2021 heeft een positief resultaat van € 62.251, het resultaat is als volgt bestemd:

- Toevoeging reserve symposium Waardevol bestuur € 15.000
- Toevoeging algemene reserve € 47.251

RMA houdt een algemene reserve aan van tussen de 10 en 15% van de te ontvangen jaarlijkse bijdragen. Eind 2023 bedraagt de algemene reserve naar verwachting circa € 349.000 of 14,5% van de jaarlijkse bijdragen. Wanneer de algemene reserve boven de 15% uitkomt, wordt in overleg met het Overlegorgaan RMA nagegaan hoe die middelen worden bestemd.

Begroting 2023 - 2026

De bijdragen voor 2023 zijn gebaseerd op de afspraak die gold voor de periode 2016-2021.

Het saldo van baten en lasten voor 2023 wordt begroot op € 46.770 (negatief). Dit tekort komt door de begrote kapitaallasten voor ICT- en huisvestingsinvesteringen. Door € 46.770 te onttrekken aan de bestemmingsreserves, ontstaat er een sluitende begroting.

Zienswijze

De raad van Zaanstad heeft een positieve zienswijze afgegeven en de begroting is ongewijzigd vastgesteld door het bestuur van de RMA.

Rechtsvorm: **Besloten Vennootschap**
Oprichtings-/publicatiedatum: **06-10-2005**
Vestigingsplaats: **Zaandam**
Toezichtsregime: **Hoog**

Openbaar belang

Het doel van Betaalbare Koopwoningen Zaanstad (BKZ) is tweeledig:

- Het bevorderen van de volkshuisvesting overeenkomstig het beleid van de gemeente Zaanstad
- Het realiseren van kwalitatief hoogwaardige sociale koopwoningen in de gemeente Zaanstad; het via erfpacht beschikbaar stellen van deze woningen aan de gewenste doelgroep en het uitvoeren van een beleid teneinde deze woningen zoveel mogelijk voor de doelgroep te behouden

Bestuurlijk belang

Gemeente Zaanstad is voor 100% eigenaar van de aandelen. Het voltallig college vertegenwoordigt de enige aandeelhouder gemeente Zaanstad.

Er is sprake van duale aansturing waarbij de wethouder financiën invulling geeft aan de eigenaarsrol en het inhoudelijk opdrachtgeverschap is belegd bij de beleidsportefeuillehouder.

Stemverhouding: 100%

Actualiteiten en risico's Ontwikkelingen BKZ

BKZ Holding kent diverse modellen met elk een aparte BV:

- De portefeuille van BKZ BV traditioneel omvat op 1 januari 2023 nog ca. 144 contracten.
- De portefeuille van GRZ BV omvat op 1 januari 2023
 - BKZ erfpachtvariant 102 contracten.
 - BKZ instap ca. 33 contracten.
 - BKZ Starterswoning: hier worden in 2023 ca. 10 contracten in uitgegeven.

Ontwikkeling nieuw model: BKZ Starterswoning

Voor de modellen "traditioneel", "erfpachtvariant" en het "instapmodel" zit BKZ in een beheer fase, waarbij de nadruk komt te liggen om een goede beheersing van de financiën en cashflow en inzicht in het risico van het niet aflossen (afnemen van tranches). De overspannen woningmarkt van de laatste jaren heeft geleid tot een sterke stijging in de mate van tranche en grondafname. In 2020 is het model BKZ Starterswoning door de Raad vastgesteld. Dit model is gericht op het realiseren en behouden van bereikbare koopwoningen voor starters en huishoudens met lage middeninkomens. Het model voldoet aan hetgeen is bepaald in de door de gemeente vastgestelde doelgroepenverordening Sociale Koop op basis waarvan in nieuwe bestemmings-

plannen een contingent sociale koopwoningen verplicht moet worden gerealiseerd. In 2022 is een aparte BV voor dit model opgericht en is het eerste project voor totaal 10 starterswoningen in verkoop gegaan bij het project Oostzijderpark te Zaandam.

Ontwikkeling nieuw model / BV Duurzaam Funderingsherstel Zaanstad

In samenwerking met de gemeente Zaanstad ontwikkelde BKZ het model DFZ. Dit model combineert funderingsherstel met verduurzaming.

In juli 2017 heeft de gemeenteraad ingestemd met de start van een DFZ-pilot op basis van de doorgerekende businesscase. De pilot betreft twaalf woningen met funderingsproblemen, verdeeld over twee blokken van zes woningen. De nieuwe aanbesteding begin 2021 is mislukt. Men vindt de risico's niet passen bij de hoge bouwkosten en het beschikbare budget met een plafondbedrag. BKZ heeft zich in 2021 georiënteerd op andere mogelijkheden, waarbij BKZ zoekt naar meer keuze voor de woningeigenaren en meer verduurzaming van de woningen. BKZ onderzoekt of een bijdrage vanuit het Volkshuisvestingsfonds (VHF) mogelijkheden biedt.

Binnen het mandaat van het raadsbesluit uit 2017 heeft BKZ in 2019 twee woningen in het pilotproject in de Molenstraat aangekocht. In 2022 heeft BKZ een derde woning in dit project aangekocht. Deze aankopen vergroten de kans tot uitvoering van de DFZ-pilot, die nu gepland staat voor 2023. De DFZ pilot zal in 2023 onderdeel worden van de uitvoering van de VHF middelen.

Risicoprofiel

Het zwaartepunt van de risico's van BKZ liggen op het politieke en financiële vlak. De doelstelling van BKZ is bijdragen aan de volkshuisvesting binnen de gemeente Zaanstad. Deze doelstelling heeft politiek de aandacht. Vanwege de rekening courant en de leningsovereenkomst, die BKZ heeft afgesloten met de gemeente Zaanstad voor BKZ traditioneel tot een maximumbedrag van respectievelijk € 5,5 mln. en voor de Garantieregelingen tot € 31 mln., is het financieel belang groot te noemen. Voor het inzetten van het DFZ VHF model zal in 2023 een besluit worden voorgelegd voor nog eens € 30 mln.

Financiële positie

Jaarrekening 2021

De jaarrekening 2021 is vastgesteld in de AvA van 12 oktober 2022. BKZ heeft het jaar 2021 afgesloten met een positief resultaat van € 2,9 mln., hiervan is € 0,4 mln. toegevoegd aan de overige reserves en 2,5 mln. aan de herwaarderingsreserve.

Door de waardestijging op de woningmarkt heeft de afname trend van tranches en gronden zich ook in 2022 voortgezet. Voor BKZ Traditioneel is er een rekening courant verhouding tussen BKZ en de gemeente met een maximum van +/- € 5,5 mln. Op 1 januari 2021 was de stand hiervan +/- € 1,5 mln. Door inkomsten uit verkopen en het afnemen van tranches is het saldo ten opzichte van begin 2021 in de loop van het jaar met € 2 mln. gestegen naar +/- € 3,5 mln.

De hoogte van de lening aan BKZ Instap en Erfpacht die maximaal € 31 mln. mag zijn, is op 1 januari 2021 nog € 13,7 mln., een verlaging van € 1,6 mln. ten opzichte van een jaar geleden.

Verder is er met BKZ Instap en Erfpacht een rekening courant verhouding waarvan de stand op 1 januari 2022 +/- € 4,5 mln. bedroeg. Van dit bedrag wordt in 2022 € 2,7 mln. gebruikt om de lening verder af te lossen.

Het eigen vermogen bedraagt per 1-1-2022 ca € 19,4 mln.

Risico's en beheersmaatregelen

Risico's

- Het trancherisico op de opstal bestaat nog wel. Hierbij worden de tranches (20% (traditioneel) en 30% (afzetgarantiewoningen) van de opstalwaarde) niet afgenomen door de kopers (en dus niet terugbetaald op korte termijn). Dit komt omdat er geen inkomensstijging plaatsvindt. Gevolg is dat pas bij (door)verkoop de resterende tranches worden gerealiseerd (afgelost). BKZ monitort dit. Het risico wordt vertaald in de kasstroom.
- Risico van waardevermindering van de grond in de toekomst. De grond wordt na 25 jaar geherwaardeerd.
- Hoogconjunctuur leidt tot positieve kasstroom door afname van tranches en grond. Echter hierdoor daalt het aantal BKZ woningen en beschikbaarheid van woningen voor de doelgroep.

Beheersmaatregelen

- Jaarlijkse inkomensstoets bij kopers door BKZ;
- Periodieke rapportages naar verantwoordelijke wethouders (3x) en college en raad (1x). Deze rapportages bevatten gegevens met betrekking tot aantal woningen, liquiditeit, prognoses cashflow, risico's, etc.;
- 1 á 2 keer per maand overleg tussen ambtenaren en de directeur van BKZ; de samenwerkingsrelatie is goed;
- Operationalisering van het nieuwe model (BKZ Starterswoning) waarbij BKZ woningen langer voor de doelgroep kan behouden.

Uitstaande lening		(Bedragen x € 1.000)		
	Max lening	Mutatie 2021	Bedrag 31-12-2021	
BKZ Instap en Erfpacht	€ -31 mln.	€ + 1,6 mln.	€ -13,7 mln.	
RC Instap en Erfpacht	€ 0	€ + 0,9 mln.	€ +4,5 mln. (geen lening)	
RC Traditioneel	€ -5,5 mln.	€ + 2 mln.	€ +3,5 mln. (geen lening)	

Rechtsvorm: **Besloten Vennootschap**
 Oprichtings-/publicatiedatum: **02-01-1991**
 Vestigingsplaats: **Alkmaar**
 Toezichtsregime: **Hoog**

Openbaar belang

De Huisvuil Centrale (HVC) heeft als doel het zeker stellen dat tegen de laagste kosten en op verantwoorde wijze het Zaanse rest-, grof- en gft-afval wordt verwerkt.

Bestuurlijk belang

De gemeente Zaanstad heeft 265 aandelen in HVC. Wethouder Onclin vertegenwoordigt de gemeente in de AvA, plaatsvervangend wethouder Tuijn.

Er is sprake van duale aansturing waarbij de wethouder financiën invulling geeft aan de eigenaarsrol en het inhoudelijk opdrachtgeverschap is belegd bij de beleidsportefeuillehouder.

Stemverhouding: 7,87%

Actualiteiten en risico's

Ontwikkelingen

A. Zaanstad als eigenaar (aandeelhouder)

HVC is een ketenbedrijf met focus op hergebruik en duurzame energie, van en voor haar publieke aandeelhouders. Krachtenbundeling maakt het mogelijk om complexe projecten voortvarend aan te pakken. Door de organisatorische inrichting wordt geborgd dat er focus is op de verschillende hoofdactiviteiten. Activiteiten renderen zelfstandig en leveren een verantwoord rendement. Er is geen sprake van kruissubsidiëring. Risico's zijn in beeld en beheersbaar. Het aanwezige risico houdt vooral verband met afvalverbranding en betreft een marktrisico: de bedrijfsafvaltarieven, de energieprijzen, prijsprikkels van de overheid (verbrandingsbelasting, importheffing, CO₂-heffing). Dit marktrisico is sinds 2015 niet afgenomen. Door robuust afschrijven is de omvang van het risico wel afgenomen. Het liquiditeitsrisico is evenwel klein omdat het samenhangende herfinancieringsrisico beperkt is. Er is voldoende ruimte om binnen de bestaande afspraken met aandeelhouders en banken herfinanciering met garanties van aandeelhouders aan te trekken. Daarnaast zijn er voor kortlopende financieringsbehoeften als gevolg van timingverschillen of calamiteiten aanvullende financieringsfaciliteiten beschikbaar. HVC is een gezond bedrijf met het netto financiële resultaat over 2021 van € 26 mln., een eigen vermogen van € 169 mln. en een solvabiliteit van 16,6%.

B. Zaanstad als opdrachtgever

DVO HVC-gemeente Zaanstad

Zaanstad neemt ook diensten af van de HVC, waaronder afvalinzameling en gladheidsbestrijding. Deze taken zijn vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst (DVO). Begin 2020 is een DVO met HVC afgesloten voor de periode van 7 jaar.

Risicoprofiel

Beschrijving tot standkoming risicoprofiel door strategie en regie.

Financiële positie

Jaarrekening 2021

Het jaar 2021 is afgesloten met een positief saldo van € 26,4 miljoen, in de jaarrekening is voorgesteld is om het resultaat toe te voegen aan de algemene reserves. In de Algemene vergadering van Aandeelhouders van 2 juni 2022 is ingestemd met dit voorstel.

Algemene Vergadering van aandeelhouders 2 juni 2022

In de raadsinformatiebrief 2022/11165 zijn de besluiten en een toelichting hierop opgenomen. De belangrijkste punten zijn:

- De Ontwikkeling warmtesysteem Westland - investering geothermieproject Polanen. HVC ontwikkelt een samenhangend warmtesysteem, het 'Warmte Systeem Westland'. De ontwikkeling van het deelproject Polanen is vrijwel gereed en de realisatie van dit geothermie project met een jaarlijkse energieopbrengst van 140.000 MWh en een CO₂-besparing van 17.000 woningequivalenten is besloten.
- De uitgifte van aandelen A aan de gemeente Waterland - De gemeente Waterland heeft besloten toe te willen treden bij HVC.

Risico's en beheersmaatregelen

Risico's

De risico's van warmte-activiteiten zijn in beeld en beheersbaar, op de risico's wordt ingespeeld.

Beheersmaatregelen

- Annotaties van de agenda van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders in het college van B&W
- Ambtelijk overleg met verschillende klankbordgroepen (zowel financiële als beleidsmatige) met de overige aandeelhouders van HVC.

Rechtsvorm: **Stichting**

Oprichtings-/publicatiedatum: **01-01-2022**

Vestigingsplaats: **Zaandam**

Toezichtsregime: **Hoog**

Openbaar belang

Het verlenen van jeugdhulp aan jeugdigen in Zaanstad, het beoordelen en doorverwijzen naar specialistische jeugdhulp en het voeren van regie op ondersteuningsplannen van gezinnen. Dit doet het jeugdteam door integraal samen te werken met de Sociale Wijkteams, het onderwijs, de huisartsen, specialistische aanbieders en andere partners in de wijken.

Bestuurlijk belang

Gemeente Zaanstad heeft geen zetel in het bestuur, maar benoemt wel de directeur-bestuurder en de leden van de Raad van Toezicht van de stichting.

Actualiteiten en risico's

Governance

- Er is een dienstverleningsovereenkomst afgesloten voor onbepaalde tijd (2022/14158).
- Gemeente Zaanstad benoemt de directeur-bestuurder van de stichting.
- De directeur-bestuurder is eindverantwoordelijk voor de prestaties van de stichting en voor de uitvoering van de opdracht zoals verstrekt door de gemeente Zaanstad. De directeur-bestuurder is eerste aanspreekpunt voor de gemeente en de Raad van Toezicht.
- Gemeente Zaanstad benoemt de leden van de Raad van Toezicht van de stichting.
- De Raad van Toezicht houdt integraal toezicht op de besturing van de organisatie van de stichting. Onder het houden van toezicht vallen bijvoorbeeld het goedkeuren van besluiten van het bestuur alsmede het monitoren van het functioneren van het bestuur.
- De strategische visie is conform de Statuten ter goedkeuring aan de Gemeente Zaanstad voorgelegd. Na de goedkeuring van de Gemeente Zaanstad, heeft de Raad van Toezicht de Strategische visie en (meerjaren) begroting overeenkomstig vastgesteld.
- Voorgangsgesprekken Zaanstad – stichting:
- Er is een governance structuur afgesproken. Elk kwartaal zijn er voortgangsgesprekken met de directeur waarin de managementrapportage wordt besproken, elke maand is er een operationeel overleg (teamleiders) met de gemeente en een ontwikkeloverleg (meer tactisch overleg over de ontwikkelingen).

Ontwikkelingen

- De verwachting is dat de Hervormingsagenda Jeugd in het eerste kwartaal van 2023 wordt vastgesteld. Hier kunnen ontwikkelingen uit voortkomen die gevolgen hebben voor (de taken van) het jeugdteam.
- Het college heeft met de raad afgesproken eens per kwartaal de voortgang van de jeugdhulp in Zaanstad te rapporteren, via een voortgangsrapportage. Hiermee wordt een van de aanbevelingen van het rekenkameronderzoek Jeugdhulp in Zaanstad opgevolgd. In de voortgangsrapportage staat een update de aantallen jeugdigen in de jeugdhulp, de kostenontwikkeling, de besparende maatregelen en de lopende trajecten rondom jeugd. In november 2022 is de laatste voortgangsrapportage verstuurd. De volgende voortgangsrapportage komt in het 1e kwartaal van 2023.

Financiën

Voor het contractjaar 2022 wordt aan door gemeente Zaanstad een lumpsum bedrag van € 9,35 mln. inclusief BTW, ter beschikking gesteld aan de stichting Jeugdteam. Over 2022 is Stichting Jeugdteam binnen de begroting gebleven.

Risico's

Het risicoprofiel is hoog. Het maatschappelijk belang is groot, het gaat om kwetsbare kinderen. De financiële bijdrage van de gemeente is aanzienlijk.

Personele risico's

- Hoge werkdruk als gevolg van wachtlijsten
- Moeilijk vervullen van vacatures (dit speelt voor alle ketenpartners)

Rechtsvorm: **BV**

Oprichtings-/publicatiedatum: **01-01-2019**

Vestigingsplaats: **Zaandam**

Toezichtsregime: **Hoog**

Openbaar belang

Het op gang brengen van de transitie naar een aardgasloze gebouwde omgeving. De legitimering van een overheidsinterventie op basis van marktfaalen is hier van toepassing op de casus warmtenet in Zaandam-Oost. Het doel is het transporteren van warmte uit o.a. biomassa van Bio Forte aan afnemers in Zaanstad.

Bestuurlijk belang

Wethouder Onclin vertegenwoordigt de gemeente in de AvA, plaatsvervangend wethouder Tuijn.

Gemeente Zaanstad is samen met Duurzame Energienetwerken Noord-Holland (DENH) eigenaar van het Warmtenet Zaanstad BV. Gemeente Zaanstad heeft een belang van 39% in de Aandelen (uitsluitend stemrechtig), alsmede een belang van 100% in de Aandelen C (stemrechtloos).

Er is sprake van duale aansturing waarbij de wethouder financiën invulling geeft aan de eigenaarsrol en het inhoudelijk opdrachtgeverschap is belegd bij de beleidsportefeuillehouder.

Stemverhouding: 39,0%

Actualiteiten en risico's Ontwikkelingen

Het huidige warmtenet van Warmtenetwerk Zaanstad B.V. in Zaandam-Oost (fase 1) voorziet in de levering van 77.963 gigajoule (GJ) in 2026. In 2022 zijn er nieuwe aansluitingen gerealiseerd, waarmee samen met de bestaande aansluitingen 62.478 GJ wordt geleverd. Aanvankelijk was er een levering beoogd van 87.365 GJ (met nog een aanvulling van projecten van 6.096 GJ), maar door het wegvallen en vertragen van projecten is deze prognose aangepast.

Er zijn in 2022 319 woningen aangesloten die jaarlijks 4.082 GJ aan warmte gebruiken (Gouwpark deel 2 en eerste deel van Oostzijderpark fase 1). Tevens is het uitdijtgebouw van het regionale veiligheidskantoor aangesloten met een gebruik van 3.165 GJ per jaar. De aansluiting Zwembad De Slag is gereedgemaakt. Omdat het zwembad nog gebouwd moet worden zal hier pas in de toekomst warmtelevering plaatsvinden.

Resultaten op de businesscase

De vertragingen die sinds 2019 zijn opgelopen, hebben grote impact gehad op de begrote warmtelevering van WNZ en daarmee op de inkomsten, doordat er minder GJ's kunnen worden gefactureerd. De schatting van het aantal aan te

sluiten woningequivalenten in fase 1 is daarom ook aangepast. Deze vertraging leidt ook in 2022 tot hogere kosten en lagere inkomsten.

Maatschappelijk draagvlak biomassacentrale

Het maatschappelijk draagvlak voor de verbranding van houtige biomassa is weggevallen. Dit heeft in april 2022 geleid tot het stopzetten van de subsidie voor nieuwe biomassacentrales door de Rijksoverheid (het gaat hier om de subsidie voor houtige biomassa, bedoeld om gebouwen mee te verwarmen). Omdat WNZ houtige biomassa beschouwt als een transitiebrandstof is een zoektocht voor een alternatief (binnen ongeveer 15 jaar) voorzien. De uitdaging hiervoor is het vinden van een oplossing die voldoende CO2 reduceert, betaalbaar is en genoeg draagvlak geniet. Op dit moment is er nog geen alternatief in zicht dat aan al deze voorwaarden voldoet.

Korte terug- en vooruitblik 2022-2023

In maart 2022 heeft de gemeente te horen gekregen dat de aanvraag voor de BZK-regeling Proeftuin Aardgasvrije Wijken, die in 2021 was aangevraagd niet is gehonoreerd.

In verschillende bestuurlijke overleggen in 2022, is gesproken over de behoefte (vanuit Zaanstad) aan een gemeenschappelijke visie en strategie voor WNZ om tot snellere uitrol te kunnen komen. WNZ heeft toegezegd om het initiatief te nemen voor het ontwikkelen van een uitrolstrategie (2022-2030). Deze zal in 2023 aan de AvA worden voorgelegd ter besluitvorming.

In juni 2022 heeft de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA) plaatsgevonden. Hier is de jaarrekening van 2021 vastgesteld. Tevens is besloten om het verlies van 346.000 euro aan de reserves te onttrekken.

Voor de AvA in 2023 wordt besluitvorming over de volgende stukken voorzien: de jaarrekening van 2022, het annual businessplan 2023-2027 en de uitrolstrategie van WNZ (2022-2030).

Financiële positie / Onderbouwing voorziening

Er is op dit moment geen aanleiding om de voorziening aan te passen. Hoewel enkele risico's nog steeds gelden (beperking van ammoniak en stikstofuitstoot, verminderd draagvlak voor aansluiting op een biomassagestookt warmtenet) is het nog niet te zeggen of deze risico's negatieve invloed hebben op de lange termijn uitrol van het warmtenet. De volgende overwegingen liggen hier aan ten grondslag:

- De grote projecten zoals Oostzijderpark (1 en 2) zijn nog niet uit beeld, ondanks vooralsnog tegenvallende resultaten door vertraging en mogelijk lagere afname door BENG-eisen.
- Ook lopen er verschillende gesprekken met potentiële nieuwe afnemers (nieuwbouw Kogerveldwijk en Peperstraat).

- Daarmee is er geen aanleiding om de aandelen af te waarderen. De vooruitzichten zijn nog verre van concreet, dus er is ook nog geen toekomstige geldstroom die vrijvallend van de voorziening onderbouwd.
- Indien toekomstige resultaten achterblijven ontstaat wellicht op een moment wel de vraag in hoeverre de solvabiliteit van WNZ in gevaar komt. Daar is nu nog geen sprake van.
- Voor onderbouwing van het risico gaat het vooral om de vraag hoe concreet uitbreiding van het warmtenet in beeld komt. Dat wordt in 2023 en 2024 duidelijker als WNZ haar uitrolstrategie gaat uitwerken. We staan nu nog steeds relatief aan het begin van de ontwikkeling van het warmtenet en er is nog geen aanleiding om het risico te herwaarderen.
- Ook belangrijk is de zoektocht naar nieuwe warmtebronnen en de financiering hiervan, aangezien er na afronding van fase 1 nog maar weinig GJ's van de biomassa-centrale over zullen zijn (ook als de centrale op volle capaciteit draait) om gebouwen mee te verwarmen. Dit maakt onderdeel uit van de nog te ontvangen uitrolstrategie van WNZ.

Risicoprofiel

Het financieel belang is hoog. De gemeentelijke deelneming is onderhandeld op € 4,25 miljoen. Deze deelneming is op die basis nu gewaardeerd op € 1,95 miljoen. Gemeente Zaanstad heeft een voorziening getroffen voor het verschil van € 2,3 miljoen. Het risico dat de getroffen voorziening te klein blijkt (omdat de marktwaarde van de deelneming daalt) is opgenomen als risico voor het weerstandvermogen. De politieke en maatschappelijke betrokkenheid zijn groot: de activiteiten van Warmtenetwerk Zaanstad B.V. richten zich op het leveren van warmte aan inwoners. De gemeente participeert in het Warmtenetwerk Zaanstad B.V. vanuit het publieke belang en de maatschappelijke doelen die de gemeente wil realiseren

Risico's en beheersmaatregelen

Risico's

- Als er onvoldoende voortgang wordt geboekt op het ontwikkelen van alternatieve warmtebronnen, heeft dit tot gevolg dat:
 - Uitbreiding van het warmtenet langer duurt
 - Biomassa-centrale mogelijk langer blijft werken
- Upward potential businesscase wordt niet gerealiseerd, door te weinig zicht op potentiële afnemers. Een accountmanager die zich volledig richt op het sluiten van nieuwe contracten zou een uitkomst kunnen bieden.
- Landelijke businesscases van biomassa-centrales staan onder druk omdat ze minder tot geen SDE-subsidie meer kunnen ontvangen door de koppeling van de SDE-subsidie aan de aardgasprijs. Dit vormt een risico voor de instandhouding van de niet-fossiele warmtebron.
- Publieke opinie over het gebruik van op hout gestookte biomassa-centrales, zoals in de biomassa-centrale voor het warmtenet in Zaandam-Oost, wordt negatiever. Hierdoor is er een risico dat eigenaren van bestaande bouw niet meer willen aansluiten op het biomassa-gestookte warmtenet, terwijl de biomassa-centrale juist aansluitingen van

bestaande bebouwing nodig heeft om op de beoogde capaciteit te kunnen produceren (door middel van intern salderen).

- De mogelijkheden om te stikstofuitstoot te compenseren door middel van salderen staat onder druk. Juridische uitspraken die op dit vlak worden gedaan, kunnen zorgen voor een verdere inperking van de mogelijkheden tot salderen. Dit vormt een risico voor de niet fossiele bron van het warmtenet, de biomassa-centrale, die nog niet op de capaciteit draait waarvoor hij is ontworpen.
- De continuïteit van de directie van WNZ. De huidige directeur van WNZ gaat binnen enkele jaren met pensioen. Er wordt gezocht naar een vervanger (zodat de huidige directeur langzaam kan afbouwen) alleen is deze tot nu toe nog niet gevonden.
- Vormgeving van de open structuur van het warmtenet. Er nog geen praktische uitwerking van de open structuur van het warmtenet in het geval meerdere bronexploitanten en warmteleveranciers gaan leveren aan afnemers binnen één fysiek net.

Beheersing

- De raadsleden informeren over de ontwikkelingen op het gebied van alternatieve warmtebronnen indien hier nieuwe ontwikkelingen zijn.
- Samen met provincie en met MRA gemeenten actief optrekken in dit dossier.
- WNZ gaat met BioForte en andere betrokken partijen in het warmtenet, met elkaar in gesprek om uit te zoeken of de beperking in de warmteproductie van BioForte kan worden opgelost.
- Gemeente Zaanstad zal actief bijdragen aan de uitwerking van de door WNZ op te leveren uitrolstrategie (2022-2030).

Rechtsvorm: **Naamloze Vennootschap**
Oprichtings-/publicatiedatum: **01-07-2009**
Vestigingsplaats: **Arnhem**
Toezichtsregime: **Middel**

Openbaar belang

Netbeheer en distribueren van elektriciteit en gas voor producenten en afnemers. Voor burgers en ondernemers is een goed werkend en betaalbaar distributienetwerk van gas en elektriciteit cruciaal. Alliander heeft een belangrijke rol in het mogelijk maken van verdere verduurzaming van de Nederlandse energievoorziening.

Bestuurlijk belang

Wethouder Onclin vertegenwoordigt de gemeente in de AvA, plaatsvervangend wethouder Tuijn.

Er is sprake van duale aansturing waarbij de wethouder financiën invulling geeft aan de eigenaarsrol en het inhoudelijk opdrachtgeverschap is belegd bij de beleidsportefeuillehouder.

Stemverhouding: 0,9%

Actualiteiten en risico's

Ontwikkelingen

Kapitaalversterking

Als gevolg van de oplopende investeringen in de energietransitie en het oplossen van de acute capaciteitsproblemen van het elektriciteitsnetwerk, heeft Alliander kapitaal nodig. Gemeente Zaanstad als aandeelhouder heeft hiervoor € 5,4 mln in een reverse coverteerbare hybride obligatielening ter beschikking gesteld. De netbeheerders hebben ook overeenstemming met het Rijk bereikt over haar deelname in de kapitaalversterking en daarmee ook na besluitvorming in de AvA in 2023 toetreding als aandeelhouder. Verder kampt Alliander met een krappe arbeidsmarkt, vooral voor de dringend noodzakelijke technische beroepen.

Financiële positie

Jaarrekening 2022

Over het eerste halfjaar van 2022 rapporteert Alliander een nettowinst van € 107 miljoen (2021: € 119 miljoen). De bedrijfsopbrengsten over de eerste zes maanden zijn met € 14 miljoen gestegen naar € 1.095 miljoen (2021: € 1.081 miljoen). De totale bedrijfskosten zijn het afgelopen halfjaar met € 5 miljoen opgelopen ten opzichte van dezelfde periode in 2021. Deze stijging van de kosten komt voornamelijk door de hogere doorbelasting van TenneT, de stijging van de kosten voor netverliezen en toenemende afschrijvingen. Dit laatste wordt veroorzaakt door de stijging van onze investeringen in de afgelopen jaren in verband met de energietransitie.

Begroting 2023

De begroting voor 2023 is niet beschikbaar.

Risico's en beheersmaatregelen

Risico's

Alliander onderkent de volgende risico's in de SWOT-analyse:

- Cybercriminaliteit
- Onvoldoende langetermijnooriëntatie van wet- en regelgeving
- Krapte technische arbeidscapaciteit
- Schaarste in componenten en grondstoffen
- Lange termijn financierbaarheid
- Sterk groeiend werkpakket

Beheersmaatregelen

De hierboven benoemde risico's worden door Alliander afgedekt met beheersmaatregelen.

Vanwege het beperkte belang wordt voor gemeente Zaanstad de beheersmaatregelen beperkt tot:

- Annotaties van de agenda van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders in het college van B&W

Rechtsvorm: **Naamloze Vennootschap**
 Oprichtings-/publicatiedatum: **23-12-1914**
 Vestigingsplaats: **Den Haag**
 Toezichtsregime: **Middel**

Openbaar belang

De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is de bank van en voor overheden en instellingen met een maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak.

Bestuurlijk belang

Wethouder Onclin vertegenwoordigt de gemeente in de AvA, plaatsvervangend wethouder Slegers. Zaanstad is niet vertegenwoordigd in de RvC.

Er is sprake van duale aansturing.

Stemverhouding: 0,07%

Actualiteiten en risico's

Ontwikkelingen

In 2020 heeft BNG Bank haar strategie aangescherpt. Op basis van haar purpose 'gedreven door maatschappelijke impact' kiest de bank ervoor om zich exclusief te richten op de publieke sector. Daarbij ligt de focus op vier Sustainable Development Goals (SDG's) waarmee de bank samen met publieke klanten het verschil wil maken:

- goede gezondheid en welzijn (SDG 3)
- kwaliteitsonderwijs (SDG 4)
- betaalbare duurzame energie (SDG 7)
- duurzame steden en gemeenschappen (SDG 11).

Deze strategie is in 2022 nog volledig actueel.

Financiële positie

Jaarrekening 2021

BNG Bank streeft niet naar winstmaximalisatie, maar naar maatschappelijke impact en een redelijk rendement voor de aandeelhoudende overheden. De nettowinst over 2021 is uitgekomen op € 236 mln., ondanks de zeer lage rentetarieven. De winststijging van 7% is vooral veroorzaakt door het positieve resultaat op financiële transacties van € 100 mln. als gevolg van marktwaardeveranderingen.

In september 2022 heeft de BNG cijfers over het eerste halfjaar van 2022 gepubliceerd. Hierin is onder andere te lezen dat BNG Bank er financieel gezond voor staat. De langlopende kredietportefeuille is met een nieuw volume van € 6,6 miljard aan verstrekte langlopende kredieten gestegen naar € 87,8 miljard. Verder is in het eerste halfjaar van 2022 een bedrag van € 8,7 miljard aan langlopende funding opgehaald, waarvan meer dan € 3,5 miljard aan SDG Bonds. Het renteresultaat komt uit op € 220 mln. en de nettowinst

is gestegen naar € 206 mln. De kapitaalpositie van BNG Bank blijft goed. In maart 2023 wordt het jaarverslag 2022 gepresenteerd.

Het dividend van de BNG wordt altijd verantwoord in het jaar dat de aandeelhoudersvergadering plaatsvindt. Ondanks de genoemde tegenvaller van € 57 mln. heeft de BNG bank over 2021 (te verwerken in boekjaar 2022) het dividend vastgesteld op totaal € 127 mln. Voor ons komt dit uit op € 950.000. De tegenvaller van € 50.000 voor 2022 is verwerkt bij de Burap. Hierdoor is er bij de jaarrekening 2022 geen verschil te verklaren. Naar verwachting wordt het dividend over 2022 wat lager vastgesteld gelet op de in september 2022 voorspelde winst.

Risico's en beheersmaatregelen

Het risico is dat het begrote dividend niet wordt gerealiseerd. Hiertoe volgen we de tussentijdse berichten en de jaarrekening van de BNG. We hebben er nauwelijks zelf invloed op.

Rechtsvorm: **Stichting**
Vestigingsplaats: **IJmuiden**
Toezichtsregime: **Middel**

Openbaar belang

Het op duurzame wijze versterken van de regionale economie in het Noordzeekanaalgebied door het benutten van de potentie van het regionale haven- en industrieel complex.

Bestuurlijk belang

Wethouder Onclin en wethouder Tuijn zijn beiden lid van het stichtingsbestuur

Stemverhouding: 17%

Actualiteiten en risico's**Ontwikkelingen**

Het Stichtingsbestuur NZKG ziet toe op de bedrijfsvoering van het Programmabureau NKZG en is verantwoordelijk voor de jaarrekening. Het stichtingsbestuur stelt op voordracht van het Bestuursplatform NZKG de directie aan en besluit over de meerjarige begroting en het jaarplan. Het Bestuursplatform NZKG benoemt uit haar leden de leden van het stichtingsbestuur. Het stichtingsbestuur bestaat louter uit publieke leden waaronder de gemeente Zaanstad. De provincie Noord-Holland levert tevens de voorzitter van het stichtingsbestuur.

Het Programmabureau NZKG is een initiatief van het regionaal samenwerkingsverband Noordzeekanaalgebied waarvan het Bestuursplatform Noordzeekanaalgebied (BPF NZKG) opdrachtgever is. Het BPF NZKG heeft op hoofdlijnen een tweeledige opdracht vertaald in de Bestuurscommissies Ruimte en Energietransitie. Op het gebied van Energietransitie is in 2022 verder gewerkt aan de regionale propositie en oplossingsrichtingen zoals vertaald in de Cluster Energie Strategie (CES). Op het gebied van Ruimte hebben Rijk en regio verdere stappen gezet in het Novex traject wat in 2023 moet leiden tot besluitvorming.

Financiële positie

Jaarrekening 2022

De jaarrekening 2022 is nog niet beschikbaar.

Risico's en beheersmaatregelen

Financieel gezien zijn er geen risico's op dit moment.

Rechtsvorm: **Besloten Vennootschap**
Oprichtings-/publicatiedatum: **20 december 2005**
Vestigingsplaats: **Amsterdam**
Toezichtsregime: **Middel**

Openbaar belang

De RON Achtersluispolder I is het uitvoeringsinstrument voor het (her)ontwikkelen van bedrijventerreinen in de Achtersluispolder.

Bestuurlijk belang

Gemeente Zaanstad is houder van 33 1/3% van de aandelen. Wethouder Onclin vertegenwoordigt de gemeente in de AvA, plaatsvervangend wethouder Slegers.

Er is sprake van duale aansturing waarbij de wethouder financiën invulling geeft aan de eigenaarsrol en het inhoudelijk opdrachtgeverschap is belegd bij de beleidsportefeuillehouder.

Aandelenkapitaal € 18.000

Stemverhouding: 33,33%

Actualiteiten en risico's

Ontwikkelingen

De RON Achtersluispolder I BV heeft één deelneming van 50,3 % in de vorm van het Houtcentrum BV. Het Houtcentrum BV heeft in 2022 een gezond resultaat behaald van € 0,34 mln. Hierdoor heeft ook de RON Achtersluispolder I BV een positief resultaat behaald van € 0,3 mln.. Voor de RON Achtersluispolder I BV is het belangrijkste punt dat het onroerend goed en alle overige materiële vaste activa in BV Houtcentrum (eind 2022 gewaardeerd op € 8,7 mln.) stelselmatig gewaardeerd wordt naar aanleiding van het laatst bekende taxatierapport. Het laatste bekende taxatierapport is uit 2010. In februari 2022 is er stormschade ontstaan aan de opstallen van het Houtcentrum (€ 0,18 mln.), die grotendeels is gedekt uit een verzekeringsuitkering (€ 0,17 mln.).

Risicoprofiel

Beschrijving tot standkoming risicoprofiel door strategie en regie.

Financiële positie

Jaarrekening 2021

Het jaar 2021 is afgesloten met een positief saldo van € 0,13 mln. Het resultaat is als volgt bestemd door het toe te voegen aan de overige reserves die hierna € 0,7 mln. bedragen. Het balanstotaal is € 1,0 mln. dus de financiële positie is goed. De bezitting bestaat voornamelijk uit de deelneming (50,3 %) in het Houtcentrum BV € 0,9 mln. Het Houtcentrum heeft een eigen vermogen van € 3,8 mln. op een balanstotaal van € 9,2 mln. ultimo 2021.

Jaarrekening 2022

De jaarrekening over 2022 is nog niet beschikbaar.

Risico's en beheersmaatregelen

Het risico bestaat uit het bedrag waarvoor we deelnemen namelijk € 0,2 mln. en de uitgegeven geldlening € 0,2 mln. Beheersmaatregel bestaat uit het beoordelen van de jaarrekening van RON Achtersluispolder. Gelet op de financiële positie van RON Achtersluispolder BV is er geen aanleiding om een voorziening op te nemen.

Rechtsvorm: **Stichting, geen bestuurlijke deelname, quasi inbesteding**

Oprichtings-/publicatiedatum: **01-01-2015**

Vestigingsplaats: **Amsterdam**

Toezichtsregime: **Middel**

Openbaar belang

Het Sportbedrijf is verantwoordelijk voor de exploitatie van sporthallen, gymzalen en zwembaden en de uitvoering van sportstimuleringsactiviteiten en de impuls onderwijs, sport en cultuur. De opdracht van de gemeente Zaanstad aan het Sportbedrijf is vastgelegd in een exploitatieovereenkomst.

Bestuurlijk belang

De leden van de Raad van Toezicht worden door het College van burgemeester en wethouders van de gemeente Zaanstad benoemd, geschorst en ontslagen.

Stemverhouding: nvt

Actualiteiten en risico's

Ontwikkelingen

- De indexeringswijze die de gemeente toepast blijkt onvoldoende om jaar over jaar een sluitende exploitatie te behouden. Het boekjaar 2022 sluit naar verwachting met een klein tekort. Vorig jaar was er nog een overschot van € 0,37 mln.
- Eind 2022 is duidelijk geworden dat renovatie van het binnenbad van de Crommenije onvermijdelijk gaat worden. De toegepaste coating van het zwembad blijkt niet te herstellen. 1 week na herstel laat het al weer los op een aantal plaatsen. De verzakkingen bij het buitenbad moeten ook structureel opgepakt gaan worden.

Financiën

De Gemeente stelt aan de Stichting gedurende de looptijd van deze Overeenkomst ten behoeve van de Exploitatie van de Accommodaties en de uitvoering van de activiteiten jaarlijks een budget ter beschikking (Exploitatiedbijdrage). Jaarlijks stelt de stichting de begroting op voor het komende jaar en legt deze voor ter goedkeuring aan de gemeente. De jaarrekening wordt 4 maanden na einde boekjaar aan de gemeente aangeboden.

Jaarrekening 2022

Het boekjaar 2022 sluit naar verwachting met een klein tekort. Dat zal worden aangevuld vanuit de reserve Nog te besteden exploitatie Sportbedrijf.

Begroting 2023

- Deze begroting gaat uit van een weer genormaliseerde situatie en niet van lagere omzet door een langdurige sluiting als gevolg van Corona.
- De gasprijs is voor het Sportbedrijf de belangrijkste kostenpost. Het Sportbedrijf krijgt momenteel gas geleverd via hun contract bij Sportfondsen. Dat contract loopt t/m 31 december 2023, het tarief bedraagt € 0,18 per kuub. Voor 2023 worden hier dus nog geen problemen verwacht.
- Het herstel van zwembad de Crommenije zal extra middelen vragen van het Sportbedrijf en de gemeente. Hiervoor zal een apart voorstel worden gemaakt.

Rechtsvorm: **Besloten Vennootschap**
 Oprichtings-/publicatiedatum: **29-01-2020**
 Vestigingsplaats: **Wormerveer**
 Toezichtsregime: **Middel**

Openbaar belang

Het op gang brengen van de transitie naar een circulaire verwerking van textiel afval. De legitimering van een overheidsinterventie op basis van marktfalen is hier van toepassing. Het doel is textiel afval verwerken tot grondstof voor de kledingindustrie.

Bestuurlijk belang

Gemeente Zaanstad is houder van 33 1/3% van de aandelen. Wethouder Onclin vertegenwoordigt de gemeente in de AvA, plaatsvervangend wethouder Tuijn.

Er is sprake van duale aansturing waarbij de wethouder financiën invulling geeft aan de eigenaarsrol en het inhoudelijk opdrachtgeverschap is belegd bij de beleidsportefeuillehouder.

Stemverhouding: 33,33%

Actualiteiten en risico's Ontwikkelingen

Textiles2Textiles ondervindt net als veel andere bedrijven hinder van de vertragingen in levertijden. Hierdoor loopt het bedrijf achter op het in 2021 opgestelde businessplan. Een nieuwe machine die de volgende stap (cutting/cleaning) in het textiel verwerken uitvoert, is daar namelijk een belangrijk onderdeel van. Er worden momenteel proeven uitgevoerd met een pilotopstelling, en de volledige Trim clean machine wordt eerste kwartaal 2023 verwacht.

Financiële positie

Jaarrekening 2021

In december 2022 is de Algemene Vergadering van Aandeelhouders geweest. Hierin is de jaarrekening 2021 vastgesteld, decharge aan het bestuur verleend en zijn twee leden van de Raad van Commissarissen benoemd. Zie hieronder meer toelichting. Hierover is tevens een raadsinformatiebrief (2023/201) verstuurd aan de raad.

De jaarrekening 2021 is vastgesteld (met een stemverklaring van gemeente Zaanstad). Over 2021 is er een verlies gemaakt door T2T van € 0,27 mln. Dit is veroorzaakt door: de vertraging van de trimclean-machine, een essentieel onderdeel in de business case. Het verlies is zo veel mogelijk beperkt door eind 2021 te stoppen met de inhuur van personeel die ingezet zou worden op de lancering van de volledige productie. Met de stemverklaring is aangegeven dat nu de jaarrekening kan worden vastgesteld en dat decharge aan het bestuur kan worden verleend, maar dat er aankomend jaar zaken zullen moeten veranderen. Gemeente Zaanstad wil intensiever samenwerken om zo sneller op de

hoogte te zijn van ontwikkelingen over de financiële positie van T2T (1) en de ontwikkelingen rondom de trimcleaner en gevolgen voor de tijdlijnen uit het ondernemingsplan (2). Afgesproken is dat de formele afspraken rondom informatievoorziening op orde worden gebracht en dat informeel vaker bijgepraat gaat worden.

Risicoprofiel

Het financieel belang is beperkt. De gemeentelijke deelneming is onderhandeld op € 0,2 mln., waarvan € 0,05 mln. via een eerder verstrekte subsidie. Voor de deelneming is een voorziening van € 0,2 mln. gevormd. Daarnaast heeft Zaanstad een lening verstrekt ter grootte van € 0,2 mln., voor deze lening is een voorziening opgenomen van € 0,2 mln.

De maatschappelijke betrokkenheid is beperkt: de activiteiten van Textiles2Textiles B.V. richten zich op het verwerken van textiel afval van inwoners. De gemeente participeert in Textiles2Textiles B.V. vanuit het publieke belang en de maatschappelijke doelen die de gemeente wil realiseren.

Risico's en beheersmaatregelen

Risico's

Als er onvoldoende voortgang wordt geboekt in de oplevering en het in bedrijf nemen van de machines, heeft dit tot gevolg dat:

- Sprake is van steeds verder oplopende vertraging in de business case met daaraan gekoppeld financiële consequenties.
- Toeleveranciers / inkopers eindproduct vinden via andere kanalen (afname interesse uit de markt).
- Concurrentie ontwikkelingen.

Beheersmaatregelen

- Actief in gesprek blijven met de bestuurders.
- Samen met andere gemeenten optrekken in de MRA, opgave duurzaamheid en circulaire economie.
- Deelname aan de Denim Deal door Zaanstad.
- Actieve deelname door ZNSTD in verschillende gremia om te kunnen anticiperen / invloed uit te kunnen oefenen op de ontwikkelingen rondom circulaire textiel.
- Annotaties B&W AvA Textiles2Textiles.
- Herijking van de business case.

Rechtsvorm: **Vereniging**
Vestigingsplaats: **Haarlem**
Toezichtsregime: **Laag**

Openbaar belang

Bevordering van het kwaliteitsniveau en de behartiging van de gezamenlijke belangen van de eigenaren van de gronden en gebouwen op bedrijventerrein HoogTij in Westzaan.

Bestuurlijk belang

Er participeert niemand van het college in het bestuur van de vereniging. Ieder lid is bevoegd tot het uitbrengen van een zodanig aantal stemmen als overeenkomt met iedere vierkante meter grond in het bedrijvenpark waartoe het lid is gerechtigd. Het algemeen bestuur bestaat uit 4 leden.

De gemeente wordt als grondeigenaar en ontwikkelaar in de ledenvergadering vertegenwoordigd door een medewerker van de gemeente Zaanstad die is benoemd.

Stemverhouding: <1%

Actualiteiten en risico's Ontwikkelingen

Zaanstad is als grondeigenaar/ontwikkelaar lid van de Vereniging Bedrijvenpark HoogTij (VBH). VBH is een vereniging waarin grondeigenaren van nog uit te geven gronden op HoogTij en de gevestigde ondernemers participeren. KG Parkmanagement geeft in opdracht van de grondeigenaren en de VBH invulling aan het parkmanagement. De vereniging is verantwoordelijk voor een blijvende kwaliteit van de openbare ruimte en bedrijfskavels. Dit is van cruciaal belang voor een goed vestigingsklimaat, nu en in de toekomst. De vereniging is daarnaast het eerste aanspreekpunt voor de ondernemers op HoogTij. Zo kunnen ondernemers wensen en ideeën over bijvoorbeeld de uitstraling van het terrein, collectief in te kopen diensten en veiligheid op het terrein bespreken. Zaanstad heeft zich ingespannen en zal zich blijven inzetten om, samen met de grondeigenaren en ondernemers, de kwaliteit van het bedrijventerrein te behouden en te versterken.

De vereniging bestaat per 31 december 2022 uit ca 65 leden, de verwachting is dat dit aantal zal groeien vanwege de resterende gronduitgiften op HoogTij. De bijdrage per lid wordt berekend op basis van m² prijs en kavelgrootte: t/m 30.000 m² (€ 0,28 per m²) deel boven de 30.000 m² (€ 0,14 per m²). Daarnaast betalen nieuwe leden/kopers eenmalig een calamiteitenbijdrage na levering kavel van € 0,20 per m².

Gemeente Zaanstad betaalt de vereniging een vergoeding voor het laten uitvoeren van het beheer en onderhoud aan het openbaar gebied en nog niet uitgegeven kavels. In 2021 bedroeg deze vergoeding € 0,1 mln.

Op 7 juli 2022 is de jaarrekening 2021 van de vereniging vastgesteld.

Risicoprofiel

Het risico voor de gemeente bij de VBH is laag. Zaanstad is lid van de vereniging en betaalt de werkelijke kosten voor het beheer en onderhoud van nog niet uitgegeven kavels en de openbare ruimte op HoogTij. De organisatiegraad op HoogTij is hoog, alle bedrijven zijn lid van de vereniging. Het bestuur van de vereniging staat in samenhang met KG Parkmanagement in nauw contact met de bedrijven/leden, behartigt de belangen van de leden en voert structureel overleg met de gemeente over ontwikkelingen op HoogTij.

Financiële positie

Jaarrekening 2021

De jaarrekening 2022 is nog niet beschikbaar.

Risico's en beheersmaatregelen

Het risico voor de gemeente is laag, aangezien de bijdrage van de gemeente aan de VBH is gebaseerd op de werkelijke onderhoudskosten voor het beheer van nog niet uitgegeven bedrijfskavels en de openbare ruimte. Over de hiermee gepaard gaande kosten vindt structureel overleg plaats tussen de vereniging en de gemeente.

Rechtsvorm: **Coöperatie**

Oprichtings-/publicatiedatum:

lidmaatschap gestart in oktober 2020

Vestigingsplaats: **Enschede**

Toezichtsregime: **Laag**

Openbaar belang

Binnen de onafhankelijke coöperatie Dimpact werken 40 gemeenten samen. Zij co-creëren en leren van elkaar op het gebied van digitale innovatie van dienstverlening. Als lid van Dimpact kan Zaanstad (tegen betaling) gebruik maken van de producten die onder regie van Dimpact ontwikkeld zijn door de leden en evt externe partijen.

Bestuurlijk belang

Gemeente Zaanstad heeft één stem in de Algemene Ledenvergadering van Dimpact.

Stemverhouding: 1 van de 40 stemmen

Actualiteiten en risico's

In 2017 zijn de gemeenten Deventer, Enschede, Groningen en Zwolle met ondersteuning van Dimpact gestart met het programma I4Sociaal. I4Sociaal heeft als doel om inwoners sneller, slimmer, effectiever en efficiënter de weg te wijzen en te begeleiden in het sociaal domein. In het tweede kwartaal 2019 hebben de gemeente Leeuwarden en Zaanstad besloten om aan te sluiten bij het programma I4Sociaal en daarmee ook lid te worden van de coöperatie Dimpact.

In de zomer 2022 heeft gemeente Zaanstad besloten niet door te gaan met I4Sociaal. De functionaliteiten zijn nog onvoldoende ontwikkeld om op korte termijn (2 jaar) van meerwaarde te zijn voor de uitvoering. Mogelijk kan in de toekomst alsnog aangesloten worden op het Open Inwonerplatform als dit verder is doorontwikkeld. Voor nu levert gemeente Zaanstad hier geen actieve (financiële) bijdrage meer aan.

In het 4de kwartaal 2022 wordt in een voorstel voorgelegd of het lidmaatschap van gemeente Zaanstad in Dimpact wordt voortgezet of beëindigd.

3.7 Grondbeleid

De gemeente Zaanstad heeft ervoor gekozen om het grondbeleid niet via een nota vast te leggen, maar via de paragraaf grondbeleid aan te geven hoe het grondbeleid wordt ingezet om de bestuurlijke doelstellingen te realiseren. De gemeente is voornemens in 2023 de artikelen omtrent Grondzaken uit de Financiële Verordening op te nemen in een nota Grondbeleid.

Waar moet de paragraaf Grondbeleid aan voldoen?

In het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zijn eisen gesteld aan de inhoud van de paragraaf grondbeleid:

- een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
- een aanduiding van de wijze waarop de provincie onderscheidenlijk gemeente het grondbeleid uitvoert;
- een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
- een onderbouwing van de geraamde winstneming;
- de beleidsuitgangspunten omtrent de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van grondzaken

Daarnaast zijn in de Financiële Verordening van de gemeente Zaanstad ook een aantal verplicht op te nemen onderdelen opgenomen:

- de totaal geraamde kosten en opbrengsten van de actieve gemeentelijke grondexploitaties;
- de ontwikkeling van de grondprijzen;
- de ontwikkeling van de reserves van grondzaken.

De meer inhoudelijke rapportage omtrent kosten en opbrengsten van de actieve gemeentelijke grondexploitaties en de reserves van grondzaken vindt plaats in het Meerjaren Perspectief Grondzaken (MPG 23.1). Deze rapportage wordt tegelijk met deze jaarrekening verwacht.

Visie op het grondbeleid

De gemeente Zaanstad heeft diverse doelstellingen op beleidsterreinen als maatschappelijke voorzieningen, wonen, economie, etc. Deze doelstellingen worden geformuleerd in raads- en collegeprogramma's en in beleidsnota's. De doelstellingen kennen vervolgens elk hun eigen vertaling naar een bepaald ruimtegebruik, c.q. ruimtelijk beleid. Grondbeleid is een middel om de doelstellingen van dat ruimtelijk beleid op een zo economisch verantwoord mogelijke wijze te realiseren. Het grondbeleid is dus geen doel op zich. Dit betekent ook dat het grondbeleid geen visie omvat over hoe de gemeente zich in ruimtelijk opzicht zou moeten ontwikkelen. Deze visie biedt onder andere MAAK-Zaanstad.

Grondbeleid biedt wel de instrumenten om de regie over die ruimtelijke ontwikkeling te kunnen voeren. Door een goede regievoering kunnen vervolgens opbrengsten worden gegenereerd die de kosten kunnen dekken die gepaard gaan met de verwezenlijking van de ruimtelijke ontwikkeling.

Het geformuleerde beleid vormt een instrument dat mede ondersteuning biedt aan het realiseren van beleidsdoelstellingen op het gebied van ruimtelijke ordening, volkshuisvesting, economische ontwikkeling en milieu. De nagestreefde hoofddoelstellingen betreffen:

- Het bevorderen van maatschappelijk gewenst ruimtegebruik,
- Het verhogen van de kwaliteit van het ruimtegebruik binnen de gemeente, de zeggenschap voor de burger en de marktwerking op de grondmarkt.
- Het bevorderen van een rechtvaardige verdeling van kosten en opbrengsten over gebruikers, exploitanten, eigenaren en de gemeente Zaanstad.

Vormen van grondbeleid

Vormen van grondbeleid en beleidsuitgangspunten

De gemeente Zaanstad voert vanaf 2005 een sturend grondbeleid, waarbij zowel actief of faciliterend grondbeleid als combinaties mogelijk zijn. De voorkeur ligt bij het faciliteren van ruimtelijke ontwikkelingen door externe partijen. Indien externe partijen geen of onvoldoende initiatieven ondernemen kan de gemeente ook besluiten een actieve rol in te nemen om de gemeentelijke doelstellingen op ruimtelijk gebied te realiseren. Hiermee komt de gemeente tot een sterk initiërende en regisserende rol met, waar mogelijk, meer marktwerking.

Bij actief grondbeleid (her)ontwikkelt de gemeente zelf de locaties om de ruimtelijke doelstellingen te realiseren. De gemeente heeft de gronden in bezit, koopt de gronden of koopt gevestigde erfpachtrechten terug. Vervolgens worden voor eigen rekening en risico de gronden bouwrijp gemaakt en verkocht aan derden. De gemeente legt de publieke voorzieningen aan en kan in beginsel alle productiekosten doorberekenen in de gronduitgifteprijsen.

Bij faciliterend grondbeleid verwerft de gemeente geen gronden. De gemeente probeert haar doelen te bereiken door het geven van heldere kaders via het bestemmings-/omgevingsplan en in overleg met grondeigenaren door middel van anterieure overeenkomsten. De private eigenaar van grond en/of vastgoed zorgt voor de ruimtelijke ontwikkeling/transformatie van het gebied.

De gemeente Zaanstad hanteert de volgende beleidsuitgangspunten:

- De gemeente behoudt haar strategische grondposities en waar mogelijk en gewenst worden strategische grondposities verworven dan wel versterkt.
- Grondexploitaties dragen bij aan de opbouw van een financiële buffer binnen Grondzaken voor de opvang van risico's, onvoorziene kosten en mogelijkheden tot verevening.
- Nieuwe grondexploitaties zijn minimaal kostendekkend.
- Gronden worden uitgegeven op basis van waardering in relatie tot de functionele bestemming.
- Onrendabele exploitaties van maatschappelijke voorzieningen worden niet gesuppleerd via gereduceerde grondprijzen.
- Op gronden die tegen gereduceerde prijs worden/zijn uitgegeven, is bij doorverkoop en/of gebruiksverandering het profijtbeginsel van toepassing, waardoor een eventuele waardevermindering aan de gemeente toekomt.
- Door concurrentie tussen marktpartijen, via tenders, te bevorderen streeft de gemeente naar een optimalisatie van grondopbrengsten.

Grondbeleid vergt maatwerk

Van belang is flexibel te zijn in de aanpak naar aanleiding van doelen en omstandigheden. Er is sprake van verschillende soorten locaties met ieder hun eigen doelstellingen ten aanzien van die locaties. Daarnaast zijn de grondposities van gemeente en marktpartijen ook sterk bepalend voor de strategie die kan worden gevolgd. Helder is dat de gemeente, indien zij een grondpositie heeft, een sterkere positie in het ontwikkelingsproces heeft dan in die gevallen waarin zij geen grondpositie heeft.

Grondprijnsbeleid

De gemeente Zaanstad hanteert bij de uitgifte van commerciële gronden een marktconform grondprijnsbeleid, waarbij de methodiek van de residuele grondwaardeberekening of de comparatieve methodiek wordt toegepast. Uit oogpunt van de eigen financiële (onderhandelings)positie worden commerciële grondprijzen niet gepubliceerd.

De residuele grondwaarde wordt berekend door de investeringskosten (bouw- en bijkomende kosten) in mindering te brengen op de commerciële waarde (verkoopwaarde). Het restant (residu) is de grondprijs. Bij de comparatieve berekeningswaarde wordt de prijs vastgesteld op basis van vergelijking met gerealiseerde prijzen voor soortgelijke gronden.

Bij niet-commerciële gronden, stroken grond (snippergroen), buitensportaccommodaties en bij grond ten behoeve van de bouw van woningen via het model van de Betaalbare Koopwoningen Zaanstad (BKZ) gelden andere berekeningswijzen. Een aantal van deze uitgangspunten voor de berekening van deze grondprijzen worden door het college vastgesteld en gepubliceerd in de uitvoeringsregels grondprijzen.

Gronduitgifte

De gemeente Zaanstad kiest niet voor een bepaalde systematiek van gronduitgifte, maar weegt per geval af welke systematiek van gronduitgifte en/of selectie wordt toegepast. Op deze manier kan per geval maatwerk worden geleverd met als doel een opbrengstoptimalisatie en een kwalitatief hoogwaardig product. Het kiezen van een bepaalde wijze van uitgifte is daarbij afhankelijk van de locatie en het doel.

Ten aanzien van de wijze van gronduitgifte door middel van verkoop zijn diverse methoden te onderscheiden. Dit kan bijvoorbeeld via een marktinitiatief of via competitie (selectie of aanbesteding). Hierbij worden de regels van staatssteun en aanbesteding in aanmerking genomen.

Erfpacht

In de gemeente Zaanstad heeft de afnemer van gemeentelijke grond bij gronduitgifte de keuze uit verwerving in vol eigendom of met recht van erfpacht.

De gemeente Zaanstad zet, ook via het model van de Betaalbare Koopwoningen Zaanstad, het instrument erfpacht gericht in om de financiële haalbaarheid van ruimtelijke ontwikkelingen te verbeteren en/of de woningbouw dan wel bedrijfsvestigingen te stimuleren, alsmede funderingsherstel en verduurzaming van het bestaande vastgoed te bevorderen.

Erfpacht omzetten naar vol eigendom

In de gemeente Zaanstad kunnen erfpachters het recht van erfpacht omzetten naar vol eigendom. De erfpachter betaalt hiervoor een vergoeding (koopsom) aan de gemeente. Ook hier hanteert de gemeente een marktconformiteit voor de berekening van de koopsom. De methodiek hiervoor is vastgelegd in de Uitvoeringsregels omzetting erfpacht 2022. De parameters voor het berekenen van de koopsom worden jaarlijks vastgesteld.

Wettelijk kostenverhaal

De gemeente Zaanstad kiest bij voorkeur voor wettelijk kostenverhaal via het privaatrechtelijk spoor (sluiten van anterieure overeenkomsten). Met de inwerkingtreding van de nieuwe Wet op de ruimtelijke ordening (Wro) per 1 juli 2008 is de gemeente verplicht de kosten van de grondexploitatie volledig te verhalen op particuliere grondeigenaren. Het kostenverhaal in de Wro kent twee sporen: een privaatrechtelijk spoor van overeenkomsten en een publiekrechtelijk spoor van exploitatieplannen:

- **Privaatrechtelijk spoor: overeenkomsten**
De wet maakt onderscheid in "anterieure overeenkomsten", dit zijn overeenkomsten die worden gesloten als alternatief voor een exploitatieplan, en "posterieure overeenkomsten", dit zijn overeenkomsten die zijn gesloten nadat het exploitatieplan is vastgesteld. De gemeente Zaanstad heeft de voorkeur om het kostenverhaal overeen te komen en te verzekeren door middel van een anterieure overeenkomst over de grondexploitatie. In een

dergelijke overeenkomst wordt, naast allerlei inhoudelijke afspraken, een afspraak gemaakt over een bijdrage van de grondeigenaar in de gemeentelijke (plan)kosten van de grondexploitatie.

- **Publiekrechtelijk spoor: exploitatieplan**
Indien het niet mogelijk is voorafgaand aan de vaststelling van een bestemmingsplan een overeenkomst aan te gaan met de grondeigenaar, is de gemeente verplicht een exploitatieplan vast te stellen. Met de vaststelling van een exploitatieplan wordt het kostenverhaal verzekerd doordat het de mogelijkheid biedt aan een te verlenen bouw-/omgevingsvergunning een financiële voorwaarde te verbinden ter voldoening van de bijdrage aan de kosten van de grondexploitatie. Naast dit financiële aspect kunnen in een exploitatieplan locatie-eisen worden opgenomen. Deze locatie-eisen bieden de gemeente de mogelijkheid om, ook in geval van een particuliere grondexploitatie, invulling te geven aan de door de gemeente gewenste regierol. Het exploitatieplan is daarmee een uitvoeringsinstrument voor door de gemeente gewenste ontwikkelingen.

Vastgoedbeleid

De gemeente Zaanstad streeft naar een compacte vastgoedportefeuille voor het faciliteren van de gemeentelijke kerntaken en de ondersteuning van gebiedsontwikkelingen. De gemeente hanteert hierbij een drietal categorieën te weten: permanent beheer, tijdelijk beheer en voorraad. Het gemeentelijk vastgoed bestaat uit de categorieën:

- **Permanent beheer;** dit betreft panden die voor onbepaalde tijd in beheer worden gehouden omdat de bestemming aansluit bij een gemeentelijk beleidsveld. Deze panden blijven voor langere tijd in bezit waardoor de

gemeente verplicht is deze te verduurzamen. Voor deze panden wordt gestreefd naar een kostendekkende exploitatie. Deze objecten zijn vooral in eigendom, omdat de normale vastgoedmarkt deze niet aanbiedt of omdat het voordeliger is om eigenaar te zijn.

- **Tijdelijk beheer;** dit zijn objecten binnen een grondexploitatie die tot het moment van herontwikkeling tijdelijk worden beheerd.
- **Voorraad;** dit betreft panden en gronden die niet binnen een beleidsveld passen of vanuit de categorie tijdelijk beheer in de voorraad zijn opgenomen na stagnatie van een exploitatieplan of ruimtelijke ontwikkeling. De voorraad komt voor verkoop of herontwikkeling in aanmerking.

Vastgoed dat niet nodig is voor het faciliteren van de kerntaken van de gemeente wordt tegen marktconforme prijzen verkocht. Voor de panden die in permanent beheer zijn bij de gemeente streeft de gemeente naar een marktconforme huur en in ieder geval kostprijsdekkendheid.

Financieel

Meerjaren Perspectief Grondzaken (MPG) 23.1

Een grondexploitatie is een middel om de meerjarige kosten en opbrengsten van projecten die gepaard gaan met de ruimtelijke ontwikkeling te beheersen. De grondexploitaties van de gemeente zijn de plannen die vallen onder actief grondbeleid. Voor een uitgebreide beschrijving en toelichting van de lopende grondexploitatie projecten wordt verwezen naar het MPG 23.1.

In de tabel hieronder wordt de ontwikkeling van de boekwaarde van de grondexploitaties weergegeven.

Grondexploitaties			
(Bedragen x € 1.000)			
Boekwaarde 1-1-2022	Gerealiseerde kosten 2022	Gerealiseerde opbrengsten 2022	Boekwaarde 31-12-2022
53.860	13.665	20.056-	47.469

In 2022 is er per saldo voor € 6,3 mln. meer aan opbrengsten dan kosten gerealiseerd, waardoor de boekwaarde is afgenomen tot € 47 mln. De standaard inkomsten van grondexploitaties zijn grondverkoop en uitgifte in erfpacht. In de kosten van 2022 zaten ook voor € 3,0 mln. aan interne afdrachten aan reserves die boekhoudkundig als winstneming vanuit grondexploitaties zijn te zien.

Uiteindelijk is het streven om de boekwaarde minimaal naar nul te krijgen met de verkoop van de gronden en mogelijke subsidies. De tabel hieronder geeft de verwachting voor het eindresultaat van de grondexploitaties weer. In deze tabel worden in deze jaarrekening verwerkte winstnemingen van (deel)plannen niet geteld. De tabel telt alleen de kosten en opbrengsten aan de hand van de bijgestelde ramingen voor 2023 en verder.

Grondexploitaties				
(Bedragen x € 1.000)				
Boekwaarde 31-12-2022	Geraamde kosten 2023 t/m eindjaar	Geraamde opbrengsten 2023 t/m eindjaar	Geraamd eindresultaat	Contante waarde per 31-12-2022
47.469	106.889	159.927-	5.569-	4.617-

De verwachting van de nog te maken kosten, de nog te realiseren opbrengsten en het eindresultaat voor de grondexploitaties wordt hierboven weergegeven. Uiteraard is er onzekerheid of de totaal geraamde voordelige eindwaarde van € 5,6 mln. ook daadwerkelijk behaald zal worden. Het is mogelijk om de eindwaarde terug te rekenen naar 31-12-2022. Bij de berekening hiervan wordt gebruik gemaakt van een percentage van 2%, waardoor de verwachte contante waarde op € 4,6 mln. voordelig komt.

Het beleidsuitgangspunt is dat grondexploitaties minimaal kostendekkend moeten zijn. Op basis van de meest recente ramingen is het de verwachting dat dit niet voor alle grondexploitaties (meer) gaat lukken. Totaal is een verliesvoorziening gevormd van € 10,1 mln. op contante waarde. Deze was € 1,3 mln. bij de vorige jaarrekening. Het grootste deel van de toename wordt verklaard door de hoge inflatie van 2022 en de hogere inflatie verwachting voor de eerst komende jaren. Hierdoor zijn een aantal kostenposten flink toegenomen. Op eindwaarde is het totale verlies € 11,3 mln., waardoor er voor de komende jaren waarschijnlijk nog aanvullingen vanuit de ARG zullen moeten worden gedaan voor het verschil van € 1,2 mln. In de tabel van de ARG staan deze aanvullingen voor de komende jaren al aangegeven.

In de tabel hieronder zijn de acht grondexploitaties van de gemeente Zaanstad opgesomd die onderdeel uitmaken van de bovenstaande cijfers. De kolom met het eindjaar geeft aan tot wanneer een project volgens de geactualiseerde raming loopt.

Grondexploitatie		
	Plaats	Eindjaar
Inverdan	Zaandam	2028
Poelenburg Oost	Zaandam	2028
Herontwikkeling	Zaandijk	2024
Oostzijderveld	Zaandam	2026
HoogTij	Westzaan	2030
Centrumgebied Westerkoog	Koog a/d Zaan	2025
Provilv Slibkuil	Zaandam	2027
Gasfabriekterrein	Krommenie	2024

In de tabel hieronder staan bedragen voor plannen waarvoor een anterieure (exploitatie) overeenkomst is gesloten. Plannen waarbij de grond niet van de gemeente zelf is, vallen in de boekhouding onder de noemer faciliterend grondbeleid. Voor het verhaal van de kosten maakt de gemeente gebruik van anterieure (exploitatie) overeenkomsten.

Exploitatie-overeenkomsten		
(Bedragen x € 1.000)		
Boekwaarde 1-1-2022	Gerealiseerde kosten en opbrengsten 2022	Boekwaarde 31-12-2022
763	2.954-	2.191-

Veelal worden op basis van de overeenkomsten door ontwikkelaars bedragen aan de gemeente overgemaakt als vergoeding voor gemaakte en voor nog te maken kosten. De eindstand van € 2,2 mln. is een saldo van nog te ontvangen bedragen en van vooruit ontvangen bedragen voor faciliterend grondbeleid.

Per 31-12-2022 is hiervan € 3,7 mln. aan vooruit ontvangen bedragen voor nog te maken kosten en € 1,5 mln. aan nog te ontvangen bedragen voor al gemaakte kosten.

Exploitatie-overeenkomsten				
(Bedragen x € 1.000)				
Boekwaarde 31-12-2022	Geraamde kosten 2023 t/m eindjaar	Geraamde opbrengsten 2023 t/m eindjaar	Geraamd eindresultaat	Contante waarde per 31-12-2022
2.191-	46.636	43.174-	1.271	1.099

Volgens de financiële tabel hierboven wordt een totaal nadelig eindsaldo van deze plannen verwacht van € 1,3 mln. Dit komt vooral omdat voor enkele plannen de gemeente zelf ook zorgt voor aanleg van openbare ruimte. Net als voor de grondexploitaties wordt de gemeente ook hier geconfronteerd met de effecten van de hoge inflatie. Deze kan niet altijd verhaald worden op de private ontwikkelaar en komt hiermee dan voor rekening van de gemeente. Bij de vorige jaarrekening was een verliesvoorziening getroffen van € 0,13 mln. Deze is in 2022 opgehoogd tot € 1,5 mln.

In het MPG is een lijst opgenomen met de actieve plannen waarvoor een exploitatie overeenkomst is gesloten. Hier

staat ook meer informatie over de projecten en bij welke grotere projecten de gemeente ook zelf investeert in aanleg van openbare ruimte.

De ontwikkeling van de Algemene Reserve Grondzaken

De Algemene Reserve Grondzaken (ARG) doet dienst als een buffer tussen de jaarlijkse algemene middelen van de gemeente en de grondexploitaties. De ARG dient tevens als een verevenings-reserve, omdat opbrengsten van rendabele plannen worden gebruikt om onrendabele plannen te dekken.

De belangrijkste resultaten uit de actualisatie van de grondexploitaties staan in onderstaande tabel. Voor de resultaten van plannen gaat het in de tabel zowel om ruimtelijke plannen zijnde grondexploitaties van de gemeente alsmede om plannen op basis van een anterieure overeenkomst.

Winsten kunnen pas worden ingeboekt als er voldoende zekerheid is voor winstnemen, hierbij wordt het percentage van gereedheid (completion methode) gevolgd. Bij het

eerder winstnemen dan op het moment van afsluiten van grondexploitaties wordt ook gekeken naar de risico's van de grondexploitatie. De tabel hieronder laat het verwachte verloop van de ARG zien.

Ontwikkeling van de ARG						(Bedragen x € 1.000)
	2022	2023	2024	2025	2026	
Beginsaldo ARG	8.197	610	5.087	5.199	5.392	
Actief Grondbeleid (grondexploitaties)	2.215	0	340	1	0	
Exploitatieovereenkomsten	0	74	7	427	0	
Te treffen voorzieningen	-9.335	-234	-236	-234	-236	
Begrote uitname ARG	-467	+4.637				
Saldo ARG	610	5.087	5.199	5.392	5.157	

De beginstand 2022 van de ARG was € 8,2 mln. Door winstneming in 2022 is voor € 2,2 mln. vanuit grondexploitaties bijgedragen aan de ARG. Vanuit de vorige jaarrekening was begroot om € 0,47 mln. te onttrekken aan de ARG, welke ook heeft plaatsgevonden. De verliesvoorziening is in 2022 met € 9,3 mln. opgehoogd ten laste van de ARG, waardoor de eindstand van de ARG per ultimo 2022 € 0,6 mln. is. Verreweg het grootste deel de ophoging van de verliesvoorziening komt door de bijgestelde ramingen van Inverdan. Voor meer informatie over de projecten wordt verwezen naar het MPG 23.1.

De benodigde weerstandscapaciteit voor het dekken van alle risico's uit ontwikkelactiviteiten is berekend op circa € 7,0 mln. Het beschikbare weerstandsvermogen tegenover de risico's uit ontwikkelactiviteiten wordt gevormd door de Algemene Reserve Grondzaken (ARG). De ARG heeft een bufferfunctie tussen de financiële schommelingen die eigen zijn aan ruimtelijke ontwikkeling en de gemeentelijke exploitatie. Die bufferfunctie van de ARG brengt rust in de begroting. Dit omdat alleen tot aanvulling vanuit de algemene middelen naar de ARG wordt overgegaan als de ARG onder de benedengrens (75%) van het benodigde weerstandsvermogen zou uitkomen. En alleen als de bovengrens (125%) wordt overschreden, vindt afdracht aan de algemene middelen plaats.

Zoals de tabel laat zien, is de eindstand 2022 voor de omvang van de ARG € 0,6 miljoen. Dit is lager dan 75% van het benodigde weerstandsvermogen. Dit betekent dat op basis van deze cijfers € 4,6 mln. aan de ARG moet worden toegevoegd. Voor meer informatie omtrent de ARG wordt verwezen naar het MPG 23.1. In de bovenstaande tabel is deze benodigde toevoeging alvast weergegeven in het jaar 2023.

3.8 Corona

Dit is de zevende rapportage die is opgeleverd met een overzicht van de financiële impact van corona op de begroting van gemeente Zaanstad voor 2020, 2021 en 2022 en een doorkijk naar 2023. Op het moment van schrijven van deze paragraaf ziet de situatie er goed uit en zijn we al ruim een jaar teruggekeerd naar het 'normaal'.

De crisissituatie die er was als gevolg van corona is voorbij. Dit blijkt ook uit het advies van het OMT van eind februari waarin het OMT aangeeft dat we in de endemische fase terecht zijn gekomen en geen sprake meer is van een pandemie. Dit betekent ook dat de coronareserve niet meer benodigd is voor het doel waarvoor het gevormd is. De coronareserve is ruim 2 jaar gebruikt om Zaanstad vitaal uit de coronacrisis te laten komen. De maatregelen die zijn getroffen en activiteiten die zijn georganiseerd lopen ten einde. In deze paragraaf corona leggen we verantwoording af over de besteding.

In deze paragraaf geven we een inzicht van de werkelijke financiële impact van corona op de begroting 2022 van gemeente Zaanstad. Daarnaast maken we ook een doorkijk

naar 2023. We zien namelijk dat het toerisme wel herstelt, maar het aantal toeristen is nog niet teruggekeerd naar het niveau van vóór de uitbraak van corona. Dit heeft in 2023 impact op de inkomsten toeristenbelasting en gemakkelikhedenretributie. Ook lopen er nog acties en maatregelen door in 2023 die in het kader van Vitaal Zaanstad zijn genomen om de zorgen voor inwoners en ondernemers te verlichten.

We geven eerst een samenvatting van de financiële gevolgen 2022 en een doorkijk naar 2023. Daarna zoomen we per categorie in op de specifieke maatregelen en gevolgen 2022 en geven we een toelichting. Als laatste nemen we een specificatie op van de verwachte uitgaven 2023 van de maatregelen die doorlopen in 2023.

Samenvatting financiële impact coronacrisis in 2022 en 2023				(Bedragen x € 1.000)
Onderdeel	Categorie 1 Autonome gevolgen en verplichte uitvoering	Categorie 2 Specifieke uitkeringen	Categorie 3: Keuzes aan de gemeente en algemene middelen van het Rijk	Saldo
Restant 2021	-1.726	0	-5.770	-7.496
2022				
Uitgaven/inkomstenderving	5.074	1.124	2.424	8.622
Compensatie	-4.594	-1.124	-657	-6.375
Saldo ultimo 2022*	-1.246	0	-4.002	-5.249
2023				
Uitgaven/inkomstenderving	1.387	0	1.043	2.430
Saldo ultimo 2023*	141	0	-2.960	-2.819

* + is nadeel, - is voordeel

Het positieve saldo van € 7,5 miljoen op de middelen ultimo 2021 wordt samen met de compensatie 2022 (€ 6,4 miljoen) ingezet in 2022. Er is totaal in 2022 voor € 8,6 miljoen gebruikt van de reserve. Per saldo is de eindstand van de reserve ultimo 2022 € 5,2 miljoen. Er zijn een aantal maatregelen die doorlopen in 2023 en is er nog een verwachte inkomstenderving voor toeristenbelasting en gemakkelikhedenretributie. Per saldo verwachten we voor 2023 nog € 2,4 miljoen aan uitgaven. In de coronareserve resteert ultimo 2023 naar verwachting € 2,8 miljoen. Zoals reeds in de inleiding genoemd, is de coronareserve niet meer benodigd voor het doel waarvoor het is ingesteld. Daarom zal bij de voorjaarsnota het voorstel worden gedaan om de coronareserve op te heffen. Het eindsaldo van € 2,8 miljoen, waar geen bestemming meer voor is, zal in de integrale afweging bij de voorjaarsnota worden betrokken.

Doo de coronareserve hebben we veel maatregelen en acties kunnen nemen om de stad vitaal te houden. Toch blijft er een behoorlijk saldo over in de reserve. Dit is niet alleen compensatie die we van het rijk hebben ontvangen. De coronareserve is in 2020 ontstaan vanuit het jaarrekeningresultaat 2019 (storting van € 0,6 miljoen). Er zijn kaders vastgesteld waar uitgaven uit de reserve aan moeten voldoen (2020/31207). Vanuit deze kaders is ook telkens beoordeeld welke maatregelen en acties in het kader van corona gedekt konden worden in onze bestaande begroting. Dit heeft tot gevolg gehad dat we ook maatregelen en acties gedekt hebben uit de algemene middelen van Zaanstad. Daarnaast hebben we veel werk in het kader van corona verzet met onze bestaande capaciteit, door werkzaamheden anders te prioriteren. In deze gevallen is er ander werk blijven liggen, dat nu nog uitgevoerd moet worden.

De compensatie die we ontvangen hebben om autonome gevolgen op te vangen en waar een verplichting zat op de uitvoering (categorie 1 van deze reserve) is volledig gebruikt. Categorie 1 van de reserve heeft ultimo 2023 een negatief saldo van € 0,1 miljoen.

Maatregelen en gevolgen 2022

Totaaloverzicht 2022

Als eerste is een tabel opgenomen die een totaalbeeld geeft van de financiële gevolgen voor 2022. We zien tot nu toe een financieel effect van € 8,6 miljoen in 2022 en een beschikbare financiële compensatie van € 13,9 miljoen. Per saldo resteert er € 5,2 miljoen ultimo 2022.

De samenvattende tabel wordt gevolgd door een overzicht van de compensatie die voor Zaanstad voor 2022 beschikbaar is gesteld door het Rijk

Totaaloverzicht 2022				(Bedragen x € 1.000)
Maatregelen en gevolgen	Onttrekking coronareserve 2022	Compensatie 2022	Saldo 2022	
Categorie 1 Autonome gevolgen en verplichte uitvoering				
Restant categorie 1 ultimo 2021		-€ 1.726	-€ 1.726	
Innen van lokale heffingen	€ 2.063	-€ 3.524	-€ 1.461	
Werk en inkomen	€ 1.894	-€ 314	€ 1.579	
Zorg	€ 379	-€ 446	-€ 67	
Veiligheid	€ 231	-€ 42	€ 189	
Bedrijfsvoering en dienstverlening	€ 506	-€ 267	€ 239	
Totaal categorie 1	€ 5.074	-€ 6.320	-€ 1.246	
Categorie 2 Specifieke uitkeringen				
Onderwijs en activiteiten jeugd	€ 1.124	-€ 1.124	€ 0	
Totaal categorie 2	€ 1.124	-€ 1.124	€ 0	
Categorie 3 Keuzes aan de gemeente en algemene middelen van het Rijk				
Restant categorie 3 ultimo 2021		-€ 5.770	-€ 5.770	
Uitgaven en compensatie 2021	€ 2.424	-€ 657	€ 1.768	
Totaal categorie 3	€ 2.424	-€ 6.427	-€ 4.003	
Totaal saldo ultimo 2022	€ 8.622	-€ 13.871	-€ 5.249	

+ is nadeel, - is voordeel

Overzicht compensatie

In onderstaande tabel is de compensatie voor 2022 opgenomen. De bedragen in de kolommen 'September-Decembercirculaire' zijn specifiek door het Rijk toegekend voor Zaanstad voor 2022. De bedragen in de kolom 'Specifieke uitkering' zijn uitkeringen die één op één worden afgerekend. Het bedrag in de kolom 'Verwachte compensatie' is een verwachting. Deze wordt toegelicht onder de tabel.

Overzicht compensatie 2022				
(Bedragen x € 1.000)				
	September- en December- circulaire 2021 en 2022	Specifieke uitkering	Toezegging van het Rijk	Totaal 2022
Categorie 1 Autonome gevolgen en verplichte uitvoering				
Compensatie inkomstenderving 2021	€ 1.164		€ 2.360	€ 3.524
Flankerend beleid - aanvullend pakket reïntegratiekosten	€ 127			€ 127
Flankerend beleid - bijzondere bijstand	€ 142			€ 142
Gemeenteraadsverkiezingen 2022	€ 267			€ 267
Exploitatietekorten van de Sociale Werkbedrijven	€ 46			€ 46
Continuïteit van zorg 2022	€ 446			€ 446
Handhaving quarantaine	€ 42			€ 42
Categorie 2 Specifieke uitkeringen				
Nationaal Programma Onderwijs		€ 1.124		€ 1.124
Categorie 3 Keuzes aan de gemeente en algemene middelen van het Rijk				
Flankerend beleid - impuls re-integratie	€ 373			€ 373
Flankerend beleid - gemeentelijk schuldenbeleid	€ 283			€ 283
Totaal	€ 2.891	€ 1.124	€ 2.360	€ 6.375

Compensatie inkomstenderving 2021

Dit betreft de compensatie voor gedeerde inkomsten in 2021. Op basis van de uitspraak van de commissie BBV dienen we deze opbrengst in 2022 te verantwoorden. In februari 2023 hebben we van het Rijk de toezegging ont-

vangen dat de compensatie inkomstenderving als gevolg van corona voor Zaanstad is vastgesteld op € 3,524 miljoen. € 1,164 miljoen is reeds via de decembercirculaire ontvangen. Het restant ontvangen we bij de meicirculaire 2023.

Categorie 1: autonome gevolgen en verplichte uitvoering

Hieronder is per onderdeel aangegeven wat de extra uitgaven of lagere opbrengsten als gevolg van corona voor 2022 zijn. Boven in de tabel zijn ook de beschikbare middelen uit

2021 opgenomen, zodat de tabel een totaal beeld geeft van de beschikbare middelen in de coronareserve voor 2022.

Financiële impact op 2022 voor Categorie 1			
Autonome gevolgen en verplichte uitvoering			
(Bedragen x € 1.000)			
	Uitgaven / lagere opbrengst	Compensatie	Toelichting
Restant compensatie cat. 1		-€ 1.726	
Innen van lokale heffingen			
Inkomstenderving toeristenbelasting	€ 824		Het toerisme is weer wat aangetrokken, maar de verwachting is dat het zeker tot 2024 duurt voordat het oude niveau weer bereikt is. In 2022 hebben we totaal € 0,8 miljoen minder opbrengsten uit de toeristenbelasting opgehaald. Dit is wel meer dan we hadden verwacht (inschatting was nog € 1 miljoen nadeel bij de narap).
Inkomstenderving gemakelijkheidsretributie	€ 514		Het aantal buitenlandse toeristen en betalende bezoekers op de Zaanse Schans is sterk achtergebleven, waardoor we € 0,5 mln. minder opbrengst hebben ontvangen.
Inkomstenderving parkeeropbrengsten	€ 725		Het aantal parkeertransacties is flink achtergebleven ten opzichte van de situatie voor corona.
Compensatie inkomstenderving 2021		-€ 3.524	Zie de toelichting onder tabel 3.

Financiële impact op 2022 voor Categorie 1

Autonome gevolgen en verplichte uitvoering

(Bedragen x € 1.000)

Werk en inkomen

Crisisdienstverlening in arbeidsmarktregio	€ 1.131		Zaanstad is centrumgemeente van de arbeidsmarktregio Zaanstreek Waterland en ontvangt de gelden voor crisisdienstverlening van het Rijk. Het geld wordt door de arbeidsmarktregio besteed. Het bedrag is gestort in de reserve arbeidsmarktregio. De compensatie is reeds in 2020 en 2021 ontvangen.
Flankerend beleid - aanvullend pakket reïntegratiekosten		-€ 127	Het Rijk stelt extra middelen beschikbaar voor de re-integratie van bijstandsgerechtigden. Gemeenten ontvangen deze extra middelen zodat zij de reguliere dienstverlening op peil kunnen houden nu de instroom in de bijstand toeneemt. Zaanstad heeft deze dienstverlening opgevangen binnen de eigen budgetten.
Extra instroom in de bijzondere bijstand en armoederegelingen (incl. uitvoeringskosten)	€ 258	-€ 142	Dit betreft een verhoogde instroom in de bijzondere bijstand. De middelen zijn volledig besteed in 2022. Het Rijk heeft in de septembercirculaire 2021 extra middelen voor de bijzondere bijstand beschikbaar gesteld voor 2022.
Extra capaciteit voor behandeling extra instroom Bbz en andere doelgroepen	€ 120		Er was een stijging in het aantal aanvragen Bbz. Ook had de afdeling meerwerk aan het bestandsbeheer en ondersteuning Bbz.
Uitvoeringskosten ToZo-Regeling voor zelfstandig ondernemers (Inkomensmaatregelen en kredietmaatregelen)	€ 0		De werkzaamheden voor de toetsing en handhaving op de TOZO zijn doorgeschoven naar 2023 (€ 0,225 miljoen).
Extra capaciteit voor uitvoeren Inkeerregeling TOZO	€ 105		Veel kleine zelfstandigen hebben door de coronacrisis weinig tot geen inkomen gehad. Om hen financieel te helpen heeft de rijksoverheid de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) in het leven geroepen. Wij hebben signalen ontvangen, dat veel zelfstandigen wel inkomsten uit hun bedrijf hebben gehad. Zij hebben dat echter niet aan de gemeente doorgegeven. Wij hebben deze zelfstandigen de kans gegeven alsnog hun juiste inkomen door te geven. Een grote groep heeft van deze mogelijkheid gebruik gemaakt. Om deze correcties te verwerken is tijdelijk ingehuurd.
Extra capaciteit JZ voor behandeling bezwaren TOZO	€ 213		Betreft de kosten voor inhuur om de bezwaren op de Inkeerregeling af te kunnen handelen. In 2022 besteden we € 0,213 miljoen. Een deel van het werk schuift door naar 2023, waardoor we € 0,225 miljoen meenemen naar 2023.
Mondkapjes en zelftesten voor minima	€ 20		Het Rijk heeft mondkapjes en testen voor minima beschikbaar gesteld. Wij zorgden ervoor dat deze hulpmiddelen bij de doelgroep kwamen. Wij maakten kosten voor de verzending.
Exploitatietekort WSW	€ 46	-€ 46	Het kabinet heeft voor de periode 1 januari tot 1 april 2022 een bijdrage verstrekt voor het opvangen van de exploitatietekorten van de Sociale Werkbedrijven als gevolg van de coronapandemie. Voor Zaanstad is dit € 0,046 mln. De afspraak met Werkom is dat we de werkelijke omzetsderving door corona compenseren, met een maximum van de extra bijdragen die we van het Rijk ontvangen. Dit bedrag is bepaald op € 0,046 miljoen.

Financiële impact op 2022 voor Categorie 1

Autonome gevolgen en verplichte uitvoering

(Bedragen x € 1.000)

Zorg			
Dak- en thuislozen opvang	€ 97		Dit betreft kosten van opvang in het hotel en beveiliging en coördinatie door het Leger des Heils. Van de hotelopvang is gebruik gemaakt in de periode van 1 januari 2022 tot 20 februari 2022. De lockdown is beëindigd op 26 januari 2022, maar conform de Richtlijn opvang dak- en thuisloze mensen is sprake geweest van een afbouwperiode tot 20 februari 2022.
Meerkosten zorgaanbieders	€ 282		Betreft extra bedrijfsvoeringskosten van een aantal zorgverleners Wmo die buiten de afgesproken tarieven zijn gemaakt als gevolg van corona.
Nadere compensatie Continuïteit van zorg (Covid-19)		-€ 446	Dit betreft compensatie voor meerkosten binnen het sociaal domein (Jeugdwet en Wmo 2015). In opdracht van de ministeries van VWS, Financiën, BZK en de VNG is een onderzoek naar de omvang van de totale meerkosten in het sociaal domein uitgevoerd. Op basis van dit onderzoek is de totale hoogte van de compensatie met betrekking tot de Jeugdwet en Wmo 2015 in een bestuurlijk overleg tussen VWS en VNG gezamenlijk vastgesteld op € 54,8 miljoen. Zaanstad heeft € 0,446 ontvangen.
Veiligheid			
Handhaving quarantaineplicht	€ 100	-€ 43	Vanuit het Ministerie van Justitie en Veiligheid is in 2021 € 0,12 miljoen beschikbaar gesteld om de quarantaineplicht in de gehele regio Zaanstreek Waterland te handhaven en de bezwaar en beroepsprocedures die kunnen volgen te handhaven. In 2021 is hiervan € 0,02 miljoen uitgegeven voor dit doel. Daarnaast heeft handhaving met eigen capaciteit plaatsgevonden. Hierdoor zijn andere werkzaamheden blijven liggen. Het resterende bedrag (€ 0,1 miljoen) is in 2022 gebruikt om de achtergebleven werkzaamheden in te halen. Voor 2022 zijn de gemaakte afspraken uit 2021 verlengd voor de eerste 4 maanden in 2022. Zaanstad heeft daarom in 2022 € 0,043 miljoen ontvangen.
Uitvoering Noodverordening Covid-19	€ 131		Dit is de bijdrage van Zaanstad voor de voortzetting van de intergemeentelijke samenwerking voor de coronacrisis voor het 1e half jaar 2022.
Bedrijfsvoering en dienstverlening			
Meerkosten Corona bij Bedrijfsvoering	€ 239		Het betreft de kosten voor het faciliteren van videobellen en de inhuurkosten voor de uitgifte en serviceverlening van thuiswerkapparatuur. Daarnaast zijn meer kosten gemaakt voor juridische zaken (afhandeling bezwaren, o.a. bij de tozo-regeling) en voor extra inzet op webcare / social media om in nauw contact te blijven met de inwoners van Zaanstad. Daar tegenover is, als gevolg van meer thuiswerken, bespaard op het gebied van beveiliging in het stadhuis, catering, schoonmaak en openbaar vervoer
Verkiezingen	€ 267	-€ 267	Dit zijn extra kosten die zijn gemaakt om de Gemeenteraadsverkiezingen op een Corona-veilige en verantwoorde wijze te laten plaatsvinden.
Totaal categorie 1	€ 5.074	-€ 6.320	+ is nadeel, - is voordeel
Saldo -€ 1.246			

Categorie 2: specifieke uitkeringen

Hieronder zijn de specifieke uitkeringen per beleidsveld opgenomen die we ontvangen hebben voor 2022.

Financiële impact op 2022 voor Categorie 2: Specifieke uitkeringen				(Bedragen x € 1.000)
	Uitgaven / lagere opbrengst	Compensatie	Toelichting	
Onderwijs en activiteiten jeugd				
Nationaal Programma Onderwijs	€ 1.124	-€ 1.124	<p>Het Rijk heeft voor de periode 2021-2025 (de oorspronkelijke bestedingstermijn is met twee schooljaren verlengd van 31 juli 2023 naar 31 juli 2025) via het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) € 8,5 miljard beschikbaar gesteld. Gemeenten krijgen budget voor hun rol in voorschoolse educatie, primair en voortgezet onderwijs tot en met schooljaar 2022-2023. Voor Zaanstad gaat het om € 3 miljoen. In 2022 is € 1,12 miljoen uitgegeven.</p> <p>Met dit extra geld zijn in samenwerking met scholen, kinderdagopvang, buitenschoolse opvang, (jeugdgezondheids)zorg, bibliotheken en andere partijen maatregelen genomen om de vaardigheden van leerlingen op cognitief, executief, sociaal en emotioneel vlak te helpen stimuleren. Dit is in aanvulling op en ter ondersteuning van de middelen die scholen zelf krijgen, en de aparte steunpakketten die voor de jeugd beschikbaar zijn.</p>	

Categorie 3: keuzes aan de gemeente en algemene middelen van het Rijk

Hieronder zijn de financiële consequenties voor 2022 uitgewerkt voor de onderdelen die in categorie 3 vallen. Het totaaloverzicht van categorie 3 voor 2022 is als volgt:

Totaaloverzicht categorie 3 (Bedragen x € 1.000)	
Onderdeel	Bedrag
Restant ultimo 2021 in categorie 3	-€ 5.770
Compensatie categorie 3	-€ 657
Onttrekking coronareserve	€ 2.424
Saldo (+ is nadeel, - is voordeel)	-€ 4.003

Inclusief het restant van 2021 is in 2022 in categorie 3 een bedrag van € 6,4 miljoen compensatie beschikbaar. Hier tegenover staat voor € 2,4 miljoen aan genomen besluiten om maatregelen uit te voeren. Dit resulteert voor categorie 3 in een positief saldo van € 4,0 miljoen.

Overzicht compensatie

Onderstaande tabel geeft inzicht in de opbouw van de compensatie van het Rijk die opgenomen is in categorie 3.

Totaaloverzicht categorie 3			(Bedragen x € 1.000)
Onderdeel	Compensatie	Toelichting	
Flankerend beleid - impuls re-integratie	-€ 373	Gemeenten ontvangen in 2022 een tijdelijke impuls voor re-integratie die gemeenten in staat stelt om de dienstverlening aan mensen die nu als gevolg van de crisis de bijstand instromen te intensiveren.	
Flankerend beleid - gemeentelijk schuldenbeleid	-€ 283	Het Rijk stelt extra middelen voor het gemeentelijk schuldenbeleid. Gericht op het bieden van snelle hulp en ondersteuning aan mensen die vanwege de crisis te maken krijgen met (dreigende) schulden- en armoedeproblematiek.	
Totaal	-€ 657		

Uitgaven

In onderstaande tabel zijn de uitgaven opgenomen van besluiten die zijn genomen in 2021 en 2022. In een aantal gevallen betreft het maatregelen die doorlopen vanuit 2021 en waarvan de uitgaven dus ook doorlopen vanuit 2021. Daarnaast betreft het nieuwe besluiten die volledig betrekking hebben op 2022. Sommige uitgaven lopen door in 2023, dit is dan aangegeven.

In de kolom 'onttrekking coronareserve' is alleen de daadwerkelijke onttrekking uit de coronareserve opgenomen. Voor elke uitgave is bij de Narap 2022 beoordeeld welk deel

binnen het reguliere begrotingsbudget gedekt kon worden. Dit deel is niet als onttrekking aan de coronareserve opgenomen. Dit was dan immers niet nodig. In die gevallen is in de toelichting opgenomen wat de totaal gemaakte kosten zijn voor het onderdeel.

Financiële impact op 2022 voor categorie 3 Keuzes aan de gemeente en algemene middelen van het Rijk (Bedragen x € 1.000)			
Genomen besluiten categorie 3	Bedrag besluit	Onttrekking coronareserve	Toelichting
Cultuur en evenementen			
Leges evenementen	€ 52	€ 24	Dit betreft de uitvoering van motie 14 ingediend bij de begroting 2022 om voor 2022 de leges op kleine evenementen niet te verhogen tot 100% kostendekkendheid, maar te houden op 33,3% + 1,5%. Omdat het aantal georganiseerde evenementen hoger is uitgevallen dan verwacht, is de benodigde dekking uit de coronareserve lager.
Aanvulling basisinfrastructuur cultuur 2021	€ 300	€ 264	Dit bedrag is gebruikt voor maatwerk voor culturele organisaties van de culturele basisinfrastructuur door het verlenen van extra subsidie voor 2022 voor het Zaan Museum voor € 0,224 miljoen en De Groote Weiver voor € 0,04 miljoen. Er was tevens € 0,036 miljoen beschikbaar voor het verhogen van het subsidieplafond voor de subsidieregeling Stimulering lokale culturele infrastructuur Zaanstad 2021 met € 0,036 miljoen (aangepast subsidieplafond wordt € 0,236 miljoen). De subsidieperiode is verlengd naar 1 december 2022. Deze verhoging is echter niet nodig gebleken, zie ook de regel hieronder met de teruggaven van verstrekte subsidies 2021.
Teruggave subsidies instandhouding en stimulering lokale culturele infrastructuur 2021		-€ 52	Betreft teruggave van verstrekte subsidies 2021. De reden voor de teruggave is dat achteraf de verliezen bij de betreffende instellingen minder groot zijn geweest dan verwacht tijdens de Corona-pandemie.
Steun- en stimuleringsmaatregelen culturele sector 1e tranche	€ 350	€ 350	Dit betreft: <ul style="list-style-type: none"> - subsidieregeling Corona (COVID-19) schade lokale culturele organisaties Zaanstad 2022 (€ 0,1 miljoen) voor dekking van aantoonbare schade geleden door coronamaatregelen - subsidieregeling Stimulering lokale culturele infrastructuur Zaanstad 2022 (€ 0,1 miljoen) ter stimulering van nieuwe/vernieuwende culturele activiteiten en projecten door culturele organisaties en makers - opdracht voor extra promotieactiviteiten voor de culturele sector en terugbrengen van het publiek (€ 0,05 miljoen) - opdracht aan Fluxus voor het aanstellen van een kwartiermaker/stadsprogrammeur (€ 0,05 miljoen). - (extra) ambtelijke inzet om uitvoering te geven aan dit voorstel (€ 0,05 miljoen)

Financiële impact op 2022 voor categorie 3

Keuzes aan de gemeente en algemene middelen van het Rijk

(Bedragen x € 1.000)

Genomen besluiten categorie 3	Bedrag besluit	Onttrekking coronareserve	Toelichting
Steun- en stimuleringsmaatregelen culturele sector 2e tranche	€ 300	€ 127	Het budget is beschikbaar gesteld voor: <ul style="list-style-type: none"> - het verlenen van extra subsidie voor 2022 op basis van de Algemene Subsidieverordening 2018 (ASV 2018) voor het Zaantheater (€ 0,1 miljoen) - ophoging van het subsidieplafond van de tijdelijke subsidieregeling Corona (COVID-19) schade lokale culturele organisaties Zaanstad 2022 met € 0,1 miljoen waarmee het totale subsidieplafond voor deze regeling komt op € 0,2 miljoen. - ophoging van het subsidieplafond van de tijdelijke subsidieregeling Stimulering cultuur Zaanstad 2022 met € 0,1 miljoen waarmee het totale subsidieplafond voor deze regeling komt op € 0,2 miljoen. <p>Er is echter minder aanvragen ingediend dan verwacht, waardoor niet het gehele beschikbare bedrag gebruikt is.</p>
Reuring Zaanstad 2022	€ 340	€ 222	Vervolg op Reuring Zaanstad 2021. Met als doel het stimuleren van activiteiten voor de stad, waar mensen elkaar ontmoeten en meedoen. Er zijn minder aanvragen ingediend dan verwacht, waardoor niet het gehele beschikbare bedrag gebruikt is.
Afrekening Reuring Zaanstad 2021		- € 26	Betreft terugontvangen subsidie omdat bij de verantwoording bleek dat subsidieontvanger geen recht had op de subsidie.
Zorg			
Wijkmanagement	€ 150	€ 104	Betreft het doorlopen van de maatregel uit 2021. In 2021 is € 0,046 miljoen uitgegeven. Het resterende budget bleef beschikbaar in 2022 voor initiatieven voor inzet in de wijken tot maximaal € 15.000 per initiatief. Dit budget is geheel besteed in 2022.
Eenzaamheid ouderen	€ 50	€ 10	Betreft het doorlopen van de maatregel uit 2021. In 2021 is € 0,016 miljoen uitgegeven. In 2022 is het project digitalisering ouderen georganiseerd.
Luchtkwaliteit huisvesting jeugd- en wijkteams	€ 73	€ 45	Betreft het doorlopen van de maatregel uit 2021. In 2021 zijn de uitgaven zeer beperkt (€ 0,003 miljoen). In 2022 zijn de overige werkzaamheden uitgevoerd, waaronder de noodzakelijke aanpassingen bij Wijkteam Westerkoog, Rooswijk en Poelenburcht. Daarnaast extra onderhoud aan ventilatiesystemen bij jeugdteams en sociaal wijkteams.
Moeders van Zaandam	€ 175	€ 38	Betreft de intensivering van de begeleiding van zwangere vrouwen en ouders van hele jonge kinderen die in risicovolle omstandigheden leven. De middelen uit de coronareserve worden gebruikt voor het opstarten van de pilotfase (duur 2 jaar) van de interventie gecombineerd met de BZK middelen voor Leefbaarheid en Veiligheid Zaandam Oost. Het bedrag van € 0,175 miljoen is dus voor 2022 (€ 0,087) en 2023 (€ 0,088). In 2022 is € 0,038 uitgegeven, het restant van het budget 2022 (€ 0,137 miljoen) wordt meegenomen naar 2023.
Capaciteit stichting Mee 1e tranche	€ 80	€ 0	Dit bedrag is bedoeld voor het inlopen van achterstanden cliëntondersteuning door de inzet van extra menskracht. De kosten zijn € 0,08 miljoen in 2022. Deze konden we dekken binnen de bestaande begroting. De onttrekking aan de coronareserve is daarom niet benodigd.
Capaciteit stichting Mee 2e tranche	€ 69	€ 0	Dit bedrag is aanvullende op de 1e tranche en eveneens bedoeld voor het inlopen van achterstanden cliëntondersteuning door de inzet van extra menskracht. De kosten zijn € 0,069 miljoen in 2022. Deze konden we dekken binnen de bestaande begroting. De onttrekking aan de coronareserve is daarom niet benodigd.

Financiële impact op 2022 voor categorie 3

Keuzes aan de gemeente en algemene middelen van het Rijk

(Bedragen x € 1.000)

Genomen besluiten categorie 3	Bedrag besluit	Onttrekking coronareserve	Toelichting
Versterken wijkteams	€ 512	€ 0	Wij willen de sociale wijkteams tijdelijk versterken, om de achterstanden die zijn ontstaan door corona in te lopen. Ook doen we méér inwoners een aanbod tot hulp bij het oplossen van schulden en andere problematiek. Hiervoor gebruiken we € 0,231 miljoen in 2022 en € 0,281 miljoen in 2023. De kosten 2022 konden we dekken binnen de bestaande begroting. De onttrekking aan de coronareserve is daarom niet benodigd.
Werk en inkomen			
Extra capaciteit i.v.m. schuldenproblematiek	€ 247	€ 0	Betreft het doorlopen van de maatregel uit 2021. In 2021 is € 0,195 miljoen uitgegeven. Het restant van € 0,41 miljoen is in 2022 uitgegeven aan extra capaciteit. De kosten 2022 konden we dekken binnen de bestaande begroting. De onttrekking aan de coronareserve is daarom niet benodigd.
Ondersteuning van inwoners die door corona in hun inkomen zijn geraakt	€ 999	€ 50	Dit betreft een pakket maatregelen om de negatieve gevolgen van de beëindiging van de generieke rijks- en gemeentelijke ondersteuningsregelingen voor bewoners te verlichten. Het gaat om: <ul style="list-style-type: none"> - Extra personele inzet bij de sociale wijkteams om de verwachte toestroom van meldingen i.v.m. schuldproblematiek aan te kunnen (€ 0,349 miljoen). - We zien dat hier goed gebruik van is gemaakt, waardoor dit bedrag volledig besteed is. Deze kosten 2022 konden we dekken binnen de bestaande begroting. De onttrekking aan de coronareserve is daarom niet benodigd. <p>Schuldhelpverleningstrajecten en trajectbegeleiding (€ 0,2 miljoen). Ondernemers maken geen gebruik van deze regeling, waardoor dit bedrag terugvloeit naar de coronareserve. Budget om corona gerelateerd maatwerk mogelijk te maken (€ 0,4 miljoen).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ondernemers maken veel minder gebruik van deze regeling dan verwacht, waardoor de uitputting € 0,055 miljoen. Deze kosten 2022 konden we dekken binnen de bestaande begroting. De onttrekking aan de coronareserve is daarom niet benodigd. - Inzet personele capaciteit ten behoeve van de controle op rechtmatige besteding van uitkeringsgelden (€ 0,05 miljoen). Dit bedrag is volledig besteed. <p>Per saldo is er € 0,454 miljoen gebruikt van deze maatregel omdat er minder gebruik werd gemaakt van de regeling dan verwacht. € 0,404 kon gedekt worden in de bestaande begroting. De onttrekking aan de coronareserve is daarom slechts € 0,05 miljoen voor deze maatregel.</p>
Aanpak preventie en begeleiding uitkeringsgerechtigden	€ 600	€ 600	Dit budget is gebruikt voor het uitvoeren van de aanpak preventie en begeleiding in de participatiewet - als vervolg op de aanpak nieuwe instroom die in 2020 en 2021 is uitgevoerd. Dit budget is volledig toegekend aan Werkom.

Financiële impact op 2022 voor categorie 3

Keuzes aan de gemeente en algemene middelen van het Rijk

(Bedragen x € 1.000)

Genomen besluiten categorie 3	Bedrag besluit	Onttrekking coronareserve	Toelichting
Sport, buurthuizen en maatschappelijke instellingen			
Buurthuizen	€ 182	€ 20	Betreft het doorlopen van de maatregel uit 2021. In 2021 is € 0,121 miljoen uitgegeven. Bij de afrekening van de buurthuissubsidie 2021 (in 2022) is € 0,02 miljoen na betaald.
Buurthuizen – aanvullend budget	€ 60	€ 0	Er is geen gebruik gemaakt van deze regeling, omdat de aanvragen niet voldeden aan het uitvoeringskader (subsidie was bedoeld voor exploitatietekorten van buurthuizen, maar daar was geen sprake van).
Reuring Zaanstad: compenseren tekort onderhoud buitenaccommodaties	€ 152	€ 152	Betreft een incidentele bijdrage aan het beheer van sportparken in 2022.
Exploitatietekort ZNMC	€ 37	€ 37	Bijdrage in het exploitatietekort van het ZNMC en hiermee een doorstart mogelijk maken. Het ZNMC is een vitale organisatie die bijdraagt aan de strategische pijlers (duurzaamheid, onderwijs, kansengelijkheid) van de stad en zich richt op jongeren.
Exploitatietekort st. Dierenzorg	€ 25	€ 0	Bijdrage in het exploitatietekort van stichting Dierenzorg. Dierenzorg Zaanstreek heeft aangegeven geen gebruik te willen maken van de vitale stad, omdat zij financieel toch het hoofd boven water kunnen houden.
Onderwijs en activiteiten jeugd			
Extra inzet jongerenwerk en activiteiten voor jongeren	€ 250	€ 77	Betreft het doorlopen van de maatregel uit 2021. Deze maatregel had een geplande looptijd tot 1 december 2021, maar door het later ingaan van de werkzaamheden loopt de inzet langer door. In 2021 is € 0,173 miljoen uitgegeven. In 2022 is het restant van € 0,077 miljoen uitgegeven.
Extra inzet jongerenwerk en activiteiten voor jongeren - vervolg	€ 130	€ 84	Dit betreft de voortzetting van de extra inzet jongerenwerk om in samenwerking met het onderwijs de kwetsbare jongeren beter in beeld te krijgen, en samen met hen te kijken hoe zij het beste individueel en gezamenlijk ondersteund kunnen worden en aan welke activiteiten zij behoefte hebben. Daarnaast betreft het de uitvoering van (sport)activiteiten voor de leeftijd 12-18 jaar. Er is € 0,046 miljoen minder besteed doordat een deel van de kosten binnen de NPO gelden gedekt is.
ZNMC busvervoer	€ 5	€ 5	Busvervoer van school naar het ZNMC in de periode dat beperkende coronamaatregelen gelden. Daarnaast busvervoer voor jongeren uit kwetsbare wijken om hen de kans te geven naar het ZNMC te komen.
Young leaders	€ 150	€ 150	Betreft een bijdrage voor cofinanciering voor de subsidieaanvraag MDT Young Leaders in Saendelft en Zaanstad Noord 2023 – 2025 bij het ministerie van VWS. De subsidieaanvraag is voor de uitvoering van Maatschappelijke diensttijd Young Leaders in Saendelft en Zaanstad Noord dat zal worden uitgevoerd door st. Toekomst voor de Buurtjeugd. De subsidiegelden bij het ministerie van VWS (uit tranche 5a) zijn echter niet toegekend aan Zaanstad. Wel is aangegeven dat de subsidievoorwaarden voor tranche 6 beter aansluiten bij het project en daarom wordt daar nu een aanvraag voor ingediend. Het project, de uitgangspunten, periode, doelgroep etc blijven exact hetzelfde. De cofinanciering vanuit de coronareserve is daarom doorgezet van 2022 naar 2023.

Financiële impact op 2022 voor categorie 3

Keuzes aan de gemeente en algemene middelen van het Rijk

(Bedragen x € 1.000)

Genomen besluiten categorie 3	Bedrag besluit	Onttrekking coronareserve	Toelichting
Bijdrage Sk-coaching	€ 98	€ 2	Betreft een bijdrage aan SK-Coaching, voor uitbreiding van coaching van jongeren door middel van sportieve activiteiten in Zaandam-Oost. Het was de bedoeling dat een deel van de activiteiten zou starten in 2022 (€ 0,025 miljoen). Echter, wegens vertraging bij de start van het project, is het grootste deel van de activiteiten verschoven naar 2023. Het project vindt nu bijna volledig in 2023 plaats.
Stedelijke ontwikkeling en wonen			
Ondersteuning aan ondernemers	€ 327	€ 0	Betreft het doorlopen van de maatregel uit 2021. Het hele project is vertraagd als gevolg van de verlenging van de lockdowns in 2021. Ondernemers maken minder gebruik van ons aanbod voor schulddienstverlening dan wij hadden verwacht. In 2021 is € 0,018 miljoen uitgegeven. Voor 2022 is € 0,136 uitgegeven en dit kon gedekt worden binnen de bestaande begroting. De onttrekking aan de coronareserve is daarom niet benodigd.
Bijdrage investering Wandelweg 196	€ 50	€ 14	Met deze bijdrage wordt het voormalige schoolgebouw Wandelweg 196 gereed gemaakt voor tijdelijke huisvesting van maatschappelijke instellingen. Hiermee kunnen twee belangrijke maatschappelijke voorzieningen voor jongeren tussen de 0-18 jaar worden behouden. Dit zijn de Speelgoed en Kinderkledingbank en Next level Chill Academy en de hiermee onlosmakelijk verbonden dansschool Jemisquare. De kosten zijn lager uitgevallen dan verwacht.
Bedrijfsvoering en dienstverlening			
Ondersteuning capaciteit afdeling belastingen	€ 50	€ 50	Er is extra ambtelijke inzet nodig om zorgvuldig uitvoering te blijven geven aan een toegenomen aantal aanvragen van inwoners om uitstel van betaling, betalingsregelingen of kwijtschelding. De toename in aantal aanvragen is een direct gevolg van de coronapandemie. Het bedrag is volledig uitgegeven in 2022.
Ondersteuning capaciteit belastingen bij aanvragen crediteurenakkoord	€ 25	€ 25	Er is extra ambtelijke inzet nodig voor de opvang van extra aanvragen van ondernemers om kwijtschelding (aanvragen om een crediteurenakkoord) a.g.v. (dreigende) faillissementen. Het bedrag is volledig uitgegeven in 2022.
Capaciteit vitale stad	€ 10	€ 10	Betreft inzet van capaciteit die noodzakelijk is om de taken van werkgroep Vitale Stad uit te voeren voor de periode vanaf 1 januari 2022 tot en met 30 juni 2022.
Geen precario terrassen in 2022	€ 43	€ 43	Ter ondersteuning van Zaanse ondernemers wordt, in navolging van 2021, voor 2022 een vrijstelling opgenomen voor het hebben van een terras.
Totaal categorie 3		€ 2.424	

Doorkijk naar 2023

Als eerste is een tabel opgenomen die een totaal beeld geeft van de financiële gevolgen voor 2023. We zien een financieel effect van € 2,4 miljoen in 2023 en een beschik-

bare financiële compensatie van € 5,2 miljoen. Per saldo resteert er € 2,8 miljoen ultimo 2023.

Totaaloverzicht 2023			
(Bedragen x € 1.000)			
Maatregelen en gevolgen	Onttrekking coronareserve 2023	Compensatie 2023	Saldo 2023
Categorie 1 Autonome gevolgen en verplichte uitvoering			
Restant categorie 1 ultimo 2022		-€ 1.246	-€ 1.246
Innen van lokale heffingen	€ 937	€ 0	€ 937
Werk en inkomen	€ 450	€ 0	€ 450
Bedrijfsvoering & Dienstverlening	€ 0	€ 0	€ 0
Totaal categorie 1	€ 1.387	-€ 1.246	€ 141
Categorie 3 Keuzes aan de gemeente en algemene middelen van het Rijk			
Restant categorie 3 ultimo 2022		-€ 4.003	-€ 4.003
Uitgaven en compensatie 2023	€ 1.043	€ 0	€ 1.043
Totaal categorie 3	€ 1.043	-€ 4.003	-€ 2.960
Totaal saldo ultimo 2023 (+ is nadeel, - is voordeel)	€ 2.430	-€ 5.249	-€ 2.819

Hieronder is per categorie een specificatie opgenomen van de verwachte uitgaven 2023 van de maatregelen die doorlopen vanuit 2022 en de verwachte lagere opbrengsten als gevolg van corona.

Verwachte uitgaven 2023 Categorie 1		
Autonome gevolgen en verplichte uitvoering		
(Bedragen x € 1.000)		
	Onttrekking coronareserve	Toelichting
Inkomstendering toeristenbelasting	€ 700	Als gevolg van de Corona pandemie is het toerisme ingezakt. De verwachting is dat het toerisme in 2023 nog niet op het niveau van voor de pandemie zal zijn. De baten toeristenbelasting zullen naar verwachting 25% lager uitvallen dan eerder begroot (€ 0,7 mln.). Voor 2024 is de verwachting dat het toerisme weer op het oude niveau zal zijn.
Inkomstendering vermakelijkheidsretributie	€ 237	Het aantal bezoekers aan de Zaanse Schans is naar beneden bijgesteld. Dit is tweeledig: Minder bezoekers in de nasleep van corona. Ook is het gemiddeld aantal bezoeken per betaalde gemakkelikheden (zoals museum e.d.) gewijzigd van 1,5 miljoen naar 0,5 miljoen bezoekers. Een kostendekkend tarief vereist een tariefverhoging. Omdat de reden van deze verhoging ligt in het lagere aantal bezoekers, is het mogelijk de tariefstijging niet door te voeren en de lagere opbrengst (€ 0,24 mln.) te dekken uit de coronareserve. Het tarief blijft dan gehandhaafd op € 0,25 per bezoeker.
Uitvoeringskosten ToZo-Regeling voor zelfstandig ondernemers (Inkomensmaatregelen en kredietmaatregelen)	€ 225	In 2021 hebben wij uitkeringen en leningen gegeven aan ondernemers vanuit de Tijdelijke Ondersteuningsregeling Zelfstandige Ondernemers (Tozo). Wij hebben de wettelijke taak de rechtmatigheid van de Tozo-verstrekingen te controleren. De afronding van de controle gaat door in 2023.
Extra capaciteit JZ voor behandeling bezwaren TOZO	€ 225	Betreft de kosten voor inhuur om de bezwaren op de Inkeerregeling af te kunnen handelen. In 2022 besteden we € 0,213 miljoen. Een deel van het werk schuift door naar 2023, waardoor er € 0,225 miljoen nodig is in 2023.
Totaal	€ 1.387	

Verwachte uitgaven 2023 Categorie 3

Keuzes aan de gemeente en algemene middelen van het Rijk

(Bedragen x € 1.000)

Genomen besluiten	Bedrag besluit	Ottrekking coronareserve	Toelichting
Versterken wijkteams	€ 512	€ 281	Betreft het doorlopen van het project uit 2022. In 2022 is € 0,23 miljoen uitgegeven. Het project wordt in 2023 afgerond.
Bijdrage Sk-coaching	€ 98	€ 96	Betreft het doorlopen van het project uit 2022. Een klein deel van de activiteiten is in 2022 gestart, dit wordt doorgezet in 2023.
Moeders van Zaandam	€ 175	€ 137	Betreft het doorlopen van het project uit 2022.
Extra inzet voor SWT medewerkers voor schuldenaanpak	€ 528	€ 528	Betreft extra inzet van SWT-medewerkers voor het aanbieden van hulp aan inwoners in de wanbetalersregeling CAK en het uitvoeren van extra vroeg signalering om de gevolgen van corona te beperken. Beoogd wordt de extra inzet voor de duur van 12 maanden te plegen.
Totaal		€ 1.043	

3.9 Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid

Algemeen

De Wet open overheid is op 1 mei 2022 in werking getreden. Bij het vaststellen van de Begroting 2022 was deze wet nog niet van kracht. Om die reden was deze nieuwe paragraaf nog niet in de Begroting 2022 opgenomen en kan er niet worden gereflecteerd aan de Begroting. De Wet verplicht ons om zoveel mogelijk informatie vanuit onszelf openbaar te maken. Zodat inwoners, bedrijven, raadsleden, journalisten en andere geïnteresseerden deze informatie kunnen gebruiken om met ons samen te werken, aan ons vragen te stellen en eerlijke procedures te kunnen voeren.

In deze paragraaf wordt verslag gedaan van de uitvoering in 2022 van de Wet open overheid, mede in relatie tot de beleidsvoornemens.

De programmadoelstelling programma 7 Bestuur en Financiën begroting 2022 zegt over openbaarheid Een goed openbaar bestuur is essentieel voor het functioneren van onze democratische rechtsstaat. Het bestuur weet wat er leeft in Zaanstad, is bereikbaar voor inwoners en ondernemers en trekt samen met hen op. Het bestuur neemt heldere besluiten en is daar open en transparant over.

Voor de **implementatie van de Wet open overheid** is het programma 'Zaanstad Open' ingesteld. Vanuit dit programma wordt in Zaanstad gestuurd op de volgende onderdelen:

1. Governance (besturen, in de organisatie opnemen) en cultuur.
2. Informatiebeheer op orde (informatie opslaan, kunnen terugvinden, op tijd vernietigen).
3. Openbaar maken van overheidsinformatie (op verzoek van inwoners, journalisten en anderen en uit onszelf).

Het programmaonderdeel Governance en cultuur

- Opzetten en bemensen programma Zaanstad Open (aan-trekken informatieadviseur/informatiemanager en adviseur procesmanagement).
- Opstellen scenario's om de Wet openbare overheid in te voeren in Zaanstad.
- Gesprekken met de raad (technisch sessie over privacy en de Wet open overheid en uitvragen van zienswijze over de scenario's aan de raad).

Op het **programmaonderdeel Informatiebeheer** op orde zijn divers projecten begonnen. Essentie van deze projecten is dat medewerkers en inwoners, bedrijven en organisaties de juiste informatie op een gemakkelijke manier kunnen terugvinden. Maar ook dat bekend is waar hulp hiervoor beschikbaar is.

Er wordt gewerkt met verschillende informatiesystemen, hierdoor is informatie in het verleden versnipperd geraakt. Ook zijn deze informatiesystemen op dit moment niet geschikt om de informatie vanuit dat systeem op de website te plaatsen, daar waar dat verplicht is of wordt. Om dit te verbeteren brengen we de informatiehuishouding op orde. In 2022 is gestart met het opstellen van een projectplanning hiervoor. Ook zijn een aantal projecten al opgestart of al afgerond. Denk hierbij aan:

- Uitvraag aan 'de markt' (commerciële partijen) voor informatiesystemen die vervangen moeten worden, denk aan website en documentsysteem.
- Opzetten en vaststellen kwaliteitssysteem voor de informatiehuishouding.
- Besluit vervanging richting digitaal werken waardoor alle papieren stukken die in/door de organisatie gemaakt en ontvangen worden digitaal worden gemaakt.
- Opstellen plan van aanpak voor wegwerken achterstanden vernietiging zodat geen oude informatie wordt gebruikt.
- Overbrenging bouwvergunningen 1974-1984, deze zijn voor 80% digitaal te raadplegen via de website van het Gemeentearchief Zaanstad.

Op het programma-onderdeel **Openbaar maken overheidsinformatie** wordt gewerkt aan een aanpak. Deze aanpak moet o.a. de volgende vragen beantwoorden: Wat is er veranderd voor de inwoner door WOO-verzoeken? Op welke informatie heeft een inwoner recht? Waarom is niet alles openbaar (bijvoorbeeld spelen er privacy, belangen van bedrijven en de gemeente)? Hoe informeren we de burger het beste over het omgaan met en gebruik maken van dit recht? In 2022 zijn de volgende onderdelen gerealiseerd:

- Op de website is de informatie voor de inwoner aangepast van de Wet openbaarheid van Bestuur naar zijn vervanger de Wet open overheid.
- De in de Wet open overheid vereiste contactpersoon is aangesteld en op de website is uitgelegd hoe je hiermee in contact komt.
- Het oude WOB proces is WOO-'proof' gemaakt. WOO-verzoeken kunnen via de website worden ingediend, maar ook telefonisch en per brief.
- De nieuwe termijnen van de WOO zijn ingesteld zoals in de Wet staat en zijn opgenomen en verwerkt in het systeem dat voor de behandeling van WOO-verzoeken is ingericht.
- Opvolging adviezen rekenkamerrapport 'Openbaar maken Overheidsinformatie in Zaanstad' d.d. 1 april 2022: de raad heeft beleid vastgesteld over openbaar maken van documenten van de Raad, een gesprek over de implementatie van de Wet open overheid heeft plaatsge-

vonden in een Zaanstad Beraad. De raad heeft een raad-informatiebrief ontvangen over de voortgang van het rapport en verschillende over de Wet gedane toezeggingen. In deze Raadinformatiebrief is ook een plan van aanpak opgenomen (wanneer voeren we welke adviezen van de rekenkamer uit).

Voor meer informatie over de implementatie van de Wet Open Overheid heeft de Archiefinspectie begin 2023 een onderzoek uitgevoerd. De uitkomsten van dit onderzoek zijn terug te vinden in de bijlage van deze jaarrekening: "Jaarverslag Toezicht 2022, Archief- en informatiemanagement".

4. Financiële jaarrekening

4.1	Overzicht van baten en lasten	199
4.2	Analyse resultaat op hoofdlijnen	200
4.3	Overzicht van incidentele baten en lasten	204
4.4	Begrotingsrechtmatigheid	209

4.1 Overzicht van baten en lasten

Overzicht van baten en lasten				
(Bedragen x € 1.000)				
2022	Begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Begroting vs Realisatie
Lasten				
Onderwijs, jeugd en zorg	160.000	164.500	158.053	-6.447
Werk, inkomen en economie	105.692	119.107	111.221	-7.886
Maatschappelijke ontwikkeling	45.427	65.879	65.016	-863
Ruimtelijke en gebiedsontwikkeling	55.025	81.485	65.396	-16.089
Buitenruimte, vastgoed en bereikbaarheid	96.637	100.317	101.272	955
Veiligheid, handhaving en publieke dienstverlening	36.287	40.536	41.154	619
Bestuur en financiën	70.601	74.380	74.657	277
- Overhead	59.676	63.251	62.487	-764
- Lokale heffingen	543	543	568	25
- Vennootschapsbelasting	240	240	193	-47
- Dividend	30	30	-	-30
- Onvoorzien	101	101	4	-97
- Algemene uitkeringen	-	-	-	-
- Overig	10.011	10.215	11.405	1.190
Totaal Lasten	569.668	646.205	616.769	-29.435
Baten				
Onderwijs, jeugd en zorg	-14.179	-14.003	-13.521	482
Werk, inkomen en economie	-66.905	-66.657	-64.914	1.743
Maatschappelijke ontwikkeling	-2.010	-16.962	-18.502	-1.540
Ruimtelijke en gebiedsontwikkeling	-34.671	-58.362	-38.878	19.484
Buitenruimte, vastgoed en bereikbaarheid	-71.390	-74.827	-77.211	-2.384
Veiligheid, handhaving en publieke dienstverlening	-10.772	-11.172	-11.963	-791
Bestuur en financiën	-375.741	-421.155	-428.206	-7.051
- Overhead	-5.200	-6.754	-7.133	-379
- Lokale heffingen	-43.279	-42.880	-43.595	-715
- Vennootschapsbelasting	-	-	-	-
- Dividend	-2.549	-3.515	-3.587	-72
- Onvoorzien	-53	-53	-	53
- Algemene uitkeringen	-320.116	-363.916	-369.233	-5.317
- Overig	-4.544	-4.037	-4.658	-621
Totaal Baten	-575.669	-663.138	-653.195	9.943
Saldo	-6.001	-16.933	-36.426	-19.493
Toevoegingen reserves				
Onderwijs, jeugd en zorg	0	1.291	1.471	180
Werk, inkomen en economie	399	9.466	9.466	0
Maatschappelijke ontwikkeling	0	0	0	0
Ruimtelijke en gebiedsontwikkeling	1.954	3.593	4.667	1.073
Buitenruimte, vastgoed en bereikbaarheid	0	200	208	8
Bestuur en financiën	30.858	49.308	49.620	312
Totaal toevoegingen reserves	33.210	63.858	65.432	1.574
Onttrekkingen reserves				
Onderwijs, jeugd en zorg	0	-1.842	-719	1.123
Werk, inkomen en economie	-3.742	-9.054	-7.278	1.776
Maatschappelijke ontwikkeling	-435	-481	-365	115
Ruimtelijke en gebiedsontwikkeling	-5.294	-7.320	-11.626	-4.306
Buitenruimte, vastgoed en bereikbaarheid	-11	-11	-11	0
Bestuur en financiën	-17.726	-38.457	-27.040	11.417
Totaal onttrekkingen reserves	-27.209	-57.165	-47.040	10.126
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	6.001	6.692	18.392	11.700
Resultaat	0	-10.241	-18.034	-7.793

4.2 Analyse resultaat op hoofdlijnen

Het financiële resultaat over 2022 bedraagt € 18,0 mln. positief. Vergelijken we dit met de originele en bijgestelde begroting dan zien we de volgende fluctuaties:

Financiële resultaat				(bedragen x € 1 mln.)
2022	Primaire begroting	Begroting na Narap	Rekening	
Resultaat voor bestemming	0,6	-3,8	-36,4	
Mutaties reserves	2,3	3,3	18,4	
Resultaat na bestemming	0,0	-10,2	-18,0	

Verloop rekeningresultaat afgelopen jaren

Rekeningresultaat				(bedragen x € 1 mln.)
Jaar	Gewijzigde Begroting	Rekening	Verschil	
2019	-1,0	-1,1	-0,1	
2020	0,6	-1,8	-2,4	
2021	-0,5	-10,8	-10,3	
2022	-10,2	-18,0	-7,8	

Analyse resultaat

Het resultaat over 2022 is -€ 18,0 mln. positief. In de Najaarsrapportage (Narap) verwachtten wij nog een resultaat van -€ 10,2 mln. positief.

Het voorspelde resultaat in de Narap was als volgt opgebouwd:

- Een positief saldo (-€ 11,5 mln.) in de Bestuursrapportage (Burap).
- Een eenmalige dotatie (€ 9,8 mln.) aan de egalisatie-reserve via de Kaderbrief. Aan deze egalisatiereserve wordt meerjarig onttrokken om een sluitende meerjaren-begroting te kunnen presenteren.
- Een incidenteel budget (€ 0,1 mln.) voor een extra wethouder.
- Een positief saldo (-€ 8,6 mln.) aan overige mutaties in de Narap.

Voor meer toelichting verwijzen wij u naar de Burap en de Narap die u op Financiën.Zaanstad.nl aantreft.

Het verschil tussen het resultaat 2022 en het voorspelde resultaat in de Narap is -€ 7,8 mln. positief.

Als rode draad in de verschillen zien we twee hoofdoorzaken:

1. Een aantal incidentele meevallers (-€ 9,8 mln.) en tegenvallers (€ 5,1 mln.).
2. Onderbesteding van diverse incidentele exploitatie-budgetten (-€ 3,2 mln.). De werkzaamheden hiervan lopen door in het jaar 2023. Dit was nog onvoldoende in te schatten bij het opstellen van de Narap. Voor de restantbudgetten hiervan op 31 december 2022 wordt in de Voorjaarsnota 2023 een voorstel voor resultaatbestemming gedaan.

Hieronder lichten we de verschillen ten opzichte van de Narap en de voorstellen voor resultaatbestemming verder toe.

Saldo Narap

(bedragen x € 1 mln.)

2022		-10,2
Voorstellen voor resultaatbestemming		
Restantbudgetten van incidentele exploitatiebudgetten waarvan werkzaamheden doorlopen in 2023	-3,2	
Voordelen bij jaarrekening		
P1; Lagere lasten jeugdhulp	-2,3	
P7; Hogere baten OZB	-0,7	
P5; Hogere baten verhuur, servicekosten en erfpacht	-0,6	
P1; Lagere lasten Eigen kracht inwoners	-0,6	
P7; Lagere lasten (vrijval) reorganisatievoorziening digitale informatievoorziening	-0,6	
P2; Lagere lasten inburgering	-0,6	
P1; Lagere lasten Een veilig thuis	-0,6	
P7; Lagere lasten elektra stadhuis	-0,5	
P7; Lagere lasten (vrijval) voorziening voor wethouderpensioenen	-0,5	
P2; Lagere kosten Stadspas invoeringsbudget	-0,3	
P4; Vrijval RRE niet uitgegeven subsidie	-0,3	
P7; Vrijval verplichtingen 2021	-0,3	
P2; Lagere lasten loonkosten WSW-medewerkers Werkom	-0,2	
P2; Lagere lasten loonkostensubsidie	-0,2	
Overige voor- en nadelen	-1,5	
Nadelen bij jaarrekening		
P7; Lagere baten algemene uitkering	2,0	
P7; Hogere lasten dotatie voorziening verlofsparen	1,7	
P5; Hogere lasten prijsontwikkeling brandstof, energie en materialen	0,7	
P7; Hogere lasten rente kort- en langlopende leningen (financieringsfunctie treasury)	0,5	
P7; Hogere lasten dotatie voorziening leningen	0,2	
Resultaat 2022		-18,0

Toelichting op voor- en nadelen

Voordelen:

P1; Lagere lasten jeugdhulp (-€ 2,3 mln.)

Er was een terugloop in het aantal cliënten bij de gecertificeerde instellingen (jeugdbescherming). Dit is een gevolg van een andere manier van werken en personeelstekorten bij jeugdbescherming. Daarnaast hebben de overeenkomsten voor (hoog)gespecialiseerde jeugdhulp en verblijf een andere indeling gekregen (segmenten B, C en V). Dit leidde tot prijsaanpassingen en per saldo lagere lasten.

P7; Hogere baten OZB (-€ 0,7 mln.)

De baten uit onroerende zaak belasting (OZB) vielen dit jaar hoger uit. Dit kwam hoofdzakelijk door gestarte ontwikkelingen in de stad en opleggingen over voorgaande jaren.

P5; Hogere baten verhuur, servicekosten en erfpacht (-€ 0,6 mln.)

Er was een toename van het aantal overeenkomsten met betrekking tot de verhuur van stukjes openbaar groen. Ook was de werkelijke indexatie van de tarieven voor huur (grond en gebouwen) en door te berekenen servicekosten hoger dan geraamd. Daarnaast is er een nieuwe erfpachtovereenkomst afgesloten op Hoogtij.

P1; Lagere lasten Eigen kracht inwoners (-€ 0,6 mln.)

De eindafrekening met Stichting Jeugdteam over het jaar 2021 viel lager uit. Als gevolg van vacatureruimte waren er minder personeelslasten van het Jeugdteam in 2021. Daarnaast haalden we een aantal in 2022 gestelde doelen niet. Dit betrof onder meer de inzet ervaringsdeskundigheid voor kwetsbare groepen en inzet casusregie voor personen met verward gedrag. Hierdoor waren de lasten ook lager.

P7; Lagere lasten reorganisatievoorziening DIV (-€ 0,6 mln.)

De voorziening die getroffen was als gevolg van de reorganisatie bij DIV (digitale informatievoorziening) is voor een deel vrijgevallen. Medewerkers die per 1 januari 2023 boventalig zouden worden, hebben voor die tijd een andere baan gevonden.

P2; Lagere lasten inburgering (-€ 0,6 mln.)

De inburgering van statushouders onder de nieuwe Wet inburgering startte later in het jaar. Hierdoor zijn de lasten ook lager.

P1; Lagere lasten Een veilig thuis (-€ 0,6 mln.)

De Opvang voor Jongvolwassenen vond dit jaar nog niet plaats. Deze is gekoppeld aan de verbouwing van de Klaas Katerstraat die medio 2023 plaats vindt. Dit leidde tot lagere lasten.

P7; Lagere lasten elektra stadhuis (-€ 0,5 mln.)

In de Narap was het budget voor energielasten voor het stadhuis verhoogd. Toen was de inschatting dat de energielasten bleven stijgen. Door een afvlakkende stijging en zelfs een daling in het vierde kwartaal, ontstaat nu een voordeel.

P7; Lagere lasten voorziening voor wethouderpensioenen (-€ 0,5 mln.)

Voor toekomstige pensioenverplichtingen aan (oud-) wethouders wordt jaarlijks de benodigde omvang van de hiervoor gevormde voorziening vastgesteld. Als gevolg van een forse stijging van de rekenrente naar 2,472% (vorig jaar nog 0,528%) kon een deel van de voorziening vrijvallen. Hierdoor ontstaat een voordeel.

P2; Lagere kosten Stadspas invoeringsbudget (-€ 0,3 mln.)

De implementatie van Stadspas is vertraagd en loopt door in 2023. Hierdoor is circa -€ 0,3 mln. van het daarvoor geraamde budget niet uitgegeven.

P4; Vrijval RRE niet uitgegeven subsidie (-€ 0,3 mln.)

Er zijn meer inkomsten uit de subsidie Reductie Regeling Energieverbruik (RRE) ontvangen dan er aan subsidiabele kosten is gemaakt. Omdat de prestatiedoelstellingen wel zijn bereikt, hoeft het overschot aan inkomsten niet te worden terugbetaald.

P7; Vrijval verplichtingen 2021 (-€ 0,3 mln.)

In het boekjaar 2021 waren verplichtingen opgenomen, waarvoor dit jaar geen facturen zijn ontvangen of waarvan de factuur lager uitvalt dan de ingeschatte verplichting in 2021. In de Narap was hier al voor -€ 0,55 mln. opgeanticipeerd. Bij de jaarrekening ontstaat nog een extra voordeel van -€ 0,3 mln.

P2; Lagere lasten loonkosten WSW-medewerkers Werkom (-€ 0,2 mln.)

De loonkosten voor medewerkers onder de Wet sociale werkvoorziening (WSW) bij Werkom waren lager dan verwacht. Dit was het gevolg van een hogere uitstroom van medewerkers.

P2; Lagere loonkostensubsidie (-€ 0,2 mln.)

We verstrekten een lager bedrag aan loonkostensubsidie dan geraamd. De plaatsing van het aantal hiervoor in aanmerking komende medewerkers was lager dan het verwachte aantal. Ten opzichte van 2021 is de totale verstrekking van loonkostensubsidie wel toegenomen.

Overige verschillen (-€ 1,5 mln.)

Op de diverse programma's waren er meerdere kleine verschillen die per saldo een voordeel opleveren van -€ 1,5 mln.

Nadelen

P7; Lagere baten algemene uitkering (€ 2,0 mln.)

Een aantal parameters binnen de algemene uitkering is bijgesteld. Dit betrof een verlaging van het aantal bijstandsgerechtigden en een verhoging van WOZ-waarden. Deze

bijstellingen leiden tot een verlaging van de uitkering. .

P7; Hogere lasten dotatie voorziening verlofsparen (€ 1,7 mln.)

Gemeenten moeten sinds 2022 een voorziening vormen voor gespaarde bovenwettelijke verlofdagen van medewerkers. Deze nieuwe voorziening is berekend bij de jaarrekening en komt uit op een bedrag van € 1,7 mln. Aangezien de voorziening niet was begroot, vormt het hele bedrag een nadeel.

P5; Hogere lasten prijsontwikkeling brandstof, energie en materialen (0,7 mln.)

De stijgende prijzen van brandstof, energie en (bouw) materialen hadden een forse invloed op de grond-, weg- en waterbouw. Dit leidde tot hogere lasten.

P7; Hogere lasten rente kort- en langlopende leningen (€ 0,5 mln.)

De landelijk stijgende rente had ook zijn effect op de kort- en langlopende leningen van Zaanstad. Hierdoor vallende de rentelasten per saldo hoger uit.

P7; Hogere lasten dotatie voorziening leningen (€ 0,2 mln.)

Er is een voorziening getroffen voor de verstrekte lening aan Textiles2Textiles B.V. vanwege onzekerheid over de continuïteit van deze deelneming.

Voorstellen voor resultaatbestemming

De werkzaamheden van een aantal incidenteel in 2022 beschikbaar gestelde exploitatiebudgetten loopt door in 2023. Voor de restantbudgetten hiervan op 31 december 2022 doen we in de Voorjaarsnota 2023 een voorstel tot resultaatbestemming. Dit betreft:

• Energietoeslag regulier	-€ 2,4 mln.
• Lerarentekort / zij-instromers onderwijs	-€ 0,2 mln.
• Breed offensief participatie	-€ 0,1 mln.
• Invoeringsbudget stadspas	-€ 0,1 mln.
• Zonwering Prins Bernard Kazerne	-€ 0,1 mln.
• Structuurschets Dam en omgeving	-€ 0,1 mln.
• Regionale middelen Zorg- en Veiligheidshuis	-€ 0,1 mln.
• Legal quick scan (POK-middelen)	-€ 0,1 mln.

	-€ 3,2 mln.

Corona

Ook dit jaar heeft corona nog enige impact gehad op de taken van Zaanstad. In de paragraaf 3.8 van deze jaarrekening lichten wij toe wat de financiële impact van corona is geweest op de baten en lasten in dit boekjaar.

Weerstandscapaciteit en risicobeheersing

In de nota weerstandsvermogen en risicomanagement is bepaald dat de bandbreedte van de weerstandsratio (verhouding tussen de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit) tussen de 1,4 en de 1,8 moet liggen. Om de risico's van Zaanstad in kaart te brengen, zijn de risico's voor de gemeente geïnventariseerd en is per risico een risicoprofiel opgesteld. Met behulp van een Monte Carlo analyse is het optreden van de verschillende risico's gesimuleerd. Uit de simulatie blijkt dat bij een zekerheidspercen-

tage van 90% alle risico's kunnen worden afgedekt met een weerstandscapaciteit van € 12,4 mln. Bij een weerstandsratio van 1,4 is de benodigde weerstandscapaciteit € 17,4 mln. Dit betekent dat € 17,4 mln. moet worden opgevangen door de algemene reserves.

De stand van de algemene reserves bedraagt € 12 mln. De algemene reserves zijn dus lager dan de minimaal vereiste € 17,4 mln. Het weerstandsratio komt uit op 0,97. Dit is buiten de gewenste bandbreedte van 1,4 en 1,8. Er dient een extra storting gedaan te worden voor een minimaal bedrag van € 5,4 mln. om aan het vereiste ratio van 1,4 te komen.

De algemene reserve grondzaken is in 2022 afgenomen door het ophogen van de verliesvoorziening met betrekking tot de grondexploitaties. Hierdoor is de algemene reserve grondzaken per saldo met € 7,5 mln. afgenomen. De noodzakelijke extra storting vindt plaats bij de voorjaarsnota 2023.

Meer gedetailleerde informatie is te vinden in de paragraaf 3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

4.3 Overzicht van incidentele baten en lasten

Op basis van het BBV dient een overzicht van de geraamde incidentele baten en lasten per programma te worden opgenomen in de jaarrekening. Op grond van de notitie incidentele baten en lasten is het onderscheid tussen incidenteel en structureel vormgegeven. Hierbij is de richtlijn dat, als de tijdelijke baten en/of lasten zich gedurende maximaal drie jaar voordoen, het gaat om 'eenmalige zaken'. Voor onttrekkingen aan reserves wordt in beginsel gesteld dat deze incidenteel van aard zijn. Onderstaand een nadere verheldering:

- Incidentele baten en lasten zijn baten en lasten die onder ongewijzigd beleid en omstandigheden voor maximaal drie jaar vaststaan. Rijksbijdragen, subsidies en projecten die langer dan 3 jaar lopen, maar waar vooraf van bekend is dat die bijdrage, subsidie of het project op termijn stopt, worden als incidenteel beschouwd.

- Toevoegingen en onttrekking aan reserves en voorzieningen worden altijd als incidenteel beschouwd.
- Indien bestaand structureel beleid, niet zijnde een tijdelijke geldstroom, binnen drie jaar een wijziging ondergaat dan worden de daarmee samenhangende baten en lasten in het begrotingsjaar niet als incidenteel aangemerkt.

Incidentele baten en lasten				
(Bedragen x € 1.000)				
Programma	Lasten 2022	Lasten 2022 Incidenteel	Baten 2022	Baten 2022 Incidenteel
Onderwijs, jeugd, zorg	158.053	172	-13.521	-278
Werk, inkomen en economie	111.221	4.051	-64.914	-4.348
Maatschappelijke ontwikkeling	65.016	15.534	-18.502	-15.177
Ruimtelijke gebiedsontwikkeling	65.396	41.163	-38.878	-29.511
Buitenruimte, vastgoed en bereikbaarheid	101.272	10.340	-77.211	-14.281
Veiligheid, handhaving en bereikbaarheid	41.154	326	-11.963	-851
Bestuur en Financiën	74.657	2.234	-428.206	-1.510
Totaal programma's (resultaat voor bestemming)	616.769	73.819	-653.195	-65.956
Reserves				
Bijdrage uit reserve	-	-	-47.040	-39.468
Storting in reserve	65.432	65.432	-	-
Totaal programma's (resultaat na bestemming)	682.201	139.251	-700.235	-105.424

Hieruit volgt dat we voor € 139,3 mln. incidentele lasten en € 105,4 mln. aan incidentele baten hebben gerealiseerd. Per saldo € 33,8 mln. minder aan incidentele baten. Sinds het boekjaar 2019 geldt de notitie incidentele baten en lasten van de commissie BBV en daarom presenteren wij de volgende tabel:

Presentatie van het saldo	
(Bedragen x € 1.000)	
	2022
Saldo baten en lasten	-36.426
Toevoegingen en onttrekkingen uit reserves	18.392
Jaarrekeningsaldo na bestemming (voordelig)	-18.034
waarvan incidentele baten en lasten (nadelig)	33.827
Jaarrekeningresultaat gecorrigeerd voor incidentele baten en lasten	-51.861

Overeenkomstig de op 12 december 2019 vastgestelde financiële verordening lichten we incidentele baten en lasten > € 0,2 mln. toe.

Programma 1 Onderwijs, jeugd en zorg			(Bedragen x € 1.000)
	Lasten	Baten	
Goed onderwijs	15	-	
Eigen kracht inwoners	10	-278	
Specialistische ondersteuning	36	-	
Veilig thuis	111	-	
Totaal	172	-278	
Reserve mutatie	1.471	-719	
Totaal programma 1	1.643	-997	

Toelichting		
	Lasten	Baten
Exploitatie	-	Eigen kracht: Dit betreft de baten uit het volkshuisvestingsfonds (€ 0,09 mln.) en incidentele inkomsten voor het veiligheidshuis (€ 0,18 mln.).
Reserves	<ul style="list-style-type: none"> • € 0,17 mln. toevoeging reserve transformatie jeugdhulp • € 0,35 mln. toevoeging reserve laaggeletterdheid 	<ul style="list-style-type: none"> • € 0,38 mln. onttrekking reserve transformatie jeugdhulp • € 0,24 mln. onttrekking reserve laaggeletterdheid • € 0,11 mln. onttrekking reserve plan Blokhuis

Programma 2 Werk, inkomen en economie			(Bedragen x € 1.000)
	Lasten	Baten	
Toerisme bevorderen	11	-	
Energietransitie	298	-486	
Duurz. ontw. arbeidspotentieel	0	-60	
Aansl. onderwijs en arbeidsmar	36	-	
Bevorderen zelfredzaamheid	637	-662	
Verstrekken inkomen	3.069	-3.140	
Totaal	4.051	-4.348	
Reserve mutatie	9.466	-7.278	
Totaal programma 2	13.517	-11.626	

Toelichting		
	Lasten	Baten
Exploitatie	<ul style="list-style-type: none"> • De lasten zelfredzaamheid betreffen de hulp aan de gedupeerden van de kinderopvangtoeslag (zie ook de hieraan gerelateerde baten). • Voor de energietransitie heeft incidentele besteding plaatsgevonden van een specifieke uitkering (zie de baten). 	<ul style="list-style-type: none"> • De baten zelfredzaamheid betreffen de hulp aan de gedupeerden van de kinderopvangtoeslag (zie ook de hieraan gerelateerde lasten). • Voor de energietransitie is een incidentele specifieke uitkering ontvangen en ook grotendeels besteed (zie de lasten).
Reserves	<ul style="list-style-type: none"> • € 4,87 mln. toevoeging reserve arbeidsmarktregio • € 1,13 mln. toevoeging crisisdienstverlening (later opgegaan in arbeidsmarktregio) • € 0,86 mln. toevoeging reserve duurzaamheidsfonds • € 1,04 mln. toevoeging reserve herijking Werkom • € 1 mln. toevoeging reserve inflatiefonds • € 0,19 mln. toevoeging reserve MDT Young Leaders • € 0,46 mln. toevoeging reserve ondertussen groep 	<ul style="list-style-type: none"> • € 1,38 onttrekking reserve actieplan perspectief op werk (overgeheveld naar arbeidsmarktregio) • € 0,85 mln. onttrekking reserve arbeidsmarktregio • € 1,13 mln. onttrekking reserve crisisdienstverlening (opgegaan in arbeidsmarktregio) • € 1,27 mln. onttrekking reserve nieuwe instroom. • € 0,14 mln. onttrekking reserve ondertussen groep • € 0,89 mln. onttrekking reserve Regio deal • € 0,34 mln. onttrekking reserve regionaal werkbedrijf • € 0,75 mln. onttrekking reserve risicobuffer BUIG • € 0,46 mln. onttrekking reserve versterking arbeidsmarktregio's (opgegaan in arbeidsmarktregio)

Programma 3 Maatschappelijke ontwikkeling

(Bedragen x € 1.000)

	Lasten	Baten
Multicultureel samenleven	13.021	-14.380
Maatschappelijke initiatieven	-	-35
Gevarieerd cultuuraanbod	-8	-567
Sportvoorzieningen	2.441	-165
Multifunctionele scholen	79	-29
Verstrekken inkomen	3.069	-3.140
Totaal	15.534	-15.177
Reserve mutatie	-	-365
Totaal programma 3	15.534	-15.816

Toelichting

	Lasten	Baten
Exploitatie	<ul style="list-style-type: none"> Multicultureel: Voor de vluchtelingen uit Oekraïne is voor ruim € 13 mln. aan lasten verantwoord als incidenteel. De verplaatsingsbijdragen Hoornse veld zijn als incidenteel verantwoord (€ 2,4 mln.) 	<ul style="list-style-type: none"> Multicultureel: Voor de vluchtelingen uit Oekraïne is voor ruim € 14,4 mln. aan baten verantwoord als incidenteel (het verschil met de lasten komt door de personele component). Cultuuraanbod: dit betreft een incidentele subsidie van het rijk en de provincie. Sportvoorzieningen: dit betreft een incidentele rijkssubsidie
Reserves		<ul style="list-style-type: none"> € 0,35 mln. onttrekking reserve Sport a fonds perdu.

Programma 4 Ruimtelijke gebiedsontwikkeling

(Bedragen x € 1.000)

	Lasten	Baten
Int.aanpak gebiedsontwikkeling	5	-
Gezond leefklimaat	2.064	-1.758
Gebiedsontwikkeling	37.086	-27.097
Strategieontwikkeling MAAK	1.238	-537
Versterken kwaliteit woningvoorraad	770	-118
Totaal	41.163	-29.511
Reserve mutatie	4.667	-11.626
Totaal programma 4	45.829	-41.137

Toelichting

	Lasten	Baten
Exploitatie	<ul style="list-style-type: none"> Alle baten en lasten rondom gebiedsontwikkeling en Maak zijn aangemerkt als incidenteel. De uitgaven met betrekking tot gezond leefklimaat betreffen aanpak diffuus lood. De uitgaven met betrekking tot versterken kwaliteit woningvoorraad betreft GAF en de pilot woondeal. De uitgaven met betrekking tot integrale aanpak gebiedsontwikkeling hebben te maken met Covid-19. 	<ul style="list-style-type: none"> De baten van verbeteren van de bestaande woningvoorraad betreffen subsidie ontvangsten voor de pilot woondeal.
Reserves	<ul style="list-style-type: none"> € 2,2 mln. toevoeging algemene reserve grondzaken € 0,6 mln. toevoeging reserve Infra € 0,6 mln. toevoeging reserve omgevingswet € 0,38 mln. toevoeging reserve uitkoop hoogspanningsmasten € 0,43 mln. toevoeging reserve Wijkgebonden kosten besteding Kogerveldwijk € 0,37 mln. toevoeging reserve de Hemmes 	<ul style="list-style-type: none"> € 0,62 mln. onttrekking reserve bodembeheer € 9,8 mln. onttrekking algemene reserve grondzaken € 0,61 mln. onttrekking reserve infrastructurele werken € 0,15 mln. onttrekking reserve MAAK Zaanstad € 0,16 mln. onttrekking reserve PRI.

Programma 5 Buitenruimte, vastgoed en bereikbaarheid

(Bedragen x € 1.000)

	Lasten	Baten
Kwaliteit binnen en buitenstad	124	-221
Goede bereikbaarheid en parkeren	419	-
Onderhoud openbare ruimte	676	-47
Onderhoud gem. voorzieningen	9.121	-13.738
Afvalinzameling	-	-274
Totaal	10.340	-14.281
Reserve mutatie	208	-11
Totaal programma 5	10.548	-14.292

Toelichting

	Lasten	Baten
Exploitatie	<ul style="list-style-type: none"> Werkplan verkeersveiligheid is incidenteel (€ 0,42 mln.) De regiodeal groenprogramma is incidenteel (€ 0,68 mln.) Product vastgoed is voor zowel de baten als de lasten als incidenteel aangemerkt. 	<ul style="list-style-type: none"> Product vastgoed is voor zowel de baten als de lasten als incidenteel aangemerkt. Voor de afvalinzameling is € 0,27 mln. onttrokken uit de egalisatie voorziening
Reserves	<ul style="list-style-type: none"> €0,02 mln. toevoeging reserve noodbrug 	

Programma 6 Veiligheid, handhaving en bereikbaarheid

(Bedragen x € 1.000)

	Lasten	Baten
Uitvoeren handhavingsprogramma	3	-535
Integraal veiligheidsplan	324	-316
Totaal	326	-851
Reserve mutatie	-	-
Totaal programma 6	326	-851

Toelichting

	Lasten	Baten
Exploitatie	<ul style="list-style-type: none"> De incidentele uitgaven betreffen het integrale veiligheidsplan wat gedekt is door een incidentele rijksbijdrage. 	<ul style="list-style-type: none"> Voor het handhavingsprogramma is een rijksbijdrage verantwoord. Hier staan structurele personeelslasten tegenover. De incidentele baten betreffen het integrale veiligheidsplan wat gedekt is door een incidentele rijksbijdrage.

Programma 7 Veiligheid, handhaving en bereikbaarheid

(Bedragen x € 1.000)

	Lasten	Baten
College van B&W	244	-488
Algemene uitkering	-	277
Dividend	-	-1.200
Overhead	1.990	-99
Totaal	2.234	-1.510
Reserve mutatie	49.620	-19.742
Totaal programma 7	51.854	-21.252

Toelichting		
	Lasten	Baten
Exploitatie	<ul style="list-style-type: none"> • € 0,24 mln. toevoeging. pensioenvoorziening B&W • € 1,68 mln. toevoeging voorziening verlofsparen • € 0,28 mln. extra toevoeging voorziening onderhoud stadhuis 	<ul style="list-style-type: none"> • € 0,48 mln. vrijval pensioenvoorziening B&W • Afrekening over het jaar 2020 van de algemene uitkering (€ 0,28 mln.) • € 1,2 mln. dividend RON
Reserves	<ul style="list-style-type: none"> • € 0,22 mln. toevoeging reserve wachtgelden bestuur • € 11,57 mln. toevoeging reserve egalisatie begroting • € 7,51 mln. toevoeging reserve transformatiefonds • € 2,99 mln. toevoeging reserve afschrijvingslasten • € 6,85 mln. toevoeging reserve vooruit ontvangen bedragen algemene uitkering • € 17,63 mln. toevoeging reserve investeringsfonds • € 2,86 mln. toevoeging reserve budgetoverhevelingen 	<ul style="list-style-type: none"> • € 0,5 mln. onttrekking algemene reserve • € 10,88 mln. bestemming resultaat 2021 • € 0,87 mln. onttrekking reserve wachtgelden wethouders • € 0,39 mln. onttrekking reserve afschrijvingslasten • € 7,18 mln. onttrekking reserve investeringsfonds • € 3,06 mln. onttrekking reserve transformatiefonds • € 1,76 mln. onttrekking resultaatbestemming • € 1,65 mln. onttrekking reserve vooruit ontvangen bedragen algemene

(Bedragen x € 1.000)

Totaal	73.819	-65.956
Totaal reserve	65.432	-39.468
Totaal incidenteel	139.251	-105.424

4.4 Begrotingsrechtmatigheid

Bij de rechtmatigheidscontrole vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. Begrotingsrechtmatigheid wordt omschreven als: *“Financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan de baten en lasten, alsmede de balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma’s”*. In de begroting zijn de maxima voor de lasten vermeld die door de raad zijn vastgesteld. Dit houdt in dat de financiële beheershandelingen dienen te passen binnen de begroting, waarbij het juiste programma, de toereikendheid van het begrotingsbedrag, alsmede het begrotingsjaar van belang zijn.

Indien op programmaniveau de gerealiseerde lasten hoger zijn dan de begrote lasten (exploitatie en investeringen) is er sprake van een begrotingsafwijking. Op grond van

ons controleprotocol worden begrotingsafwijkingen van minimaal € 0,2 mln. gerapporteerd. Begrotingsafwijkingen hoeven niet altijd te leiden tot een onrechtmatigheid die meeweegt in het accountantsoordeel. Indien er bijvoorbeeld sprake is van budgetoverschrijdingen waar direct gerelateerde opbrengsten tegenover staan, dan is er geen sprake van een onrechtmatigheid die meeweegt in het accountantsoordeel. Op programmaniveau dient aangegeven te worden of de uitgaven binnen het door de Gemeenteraad uitgezette beleid passen dan wel dat er sprake is van strijdigheid met een wettelijke bepaling c.q. met een door de Gemeenteraad genomen beslissing. Hieronder is een overzicht van de begrotingsafwijkingen op programmaniveau opgenomen.

Begrotingsafwijkingen					(Bedragen x € 1 mln)
Programma	Begroot na wijziging	Realisatie	Afwijking	Conclusie	
Lasten					
5. Buitenruimte, vastgoed en bereikbaarheid	100,3	101,3	1,0	wordt gecompenseerd door hogere baten binnen het programma en past binnen het bestaande beleid.	
6. Veiligheid, handhaving en publieke dienstverlening	40,5	41,2	0,7	wordt gecompenseerd door hogere baten binnen het programma en past binnen het bestaande beleid.	
7. Bestuur en financiën	74,4	74,7	0,3	wordt gecompenseerd door hogere baten binnen het programma en past binnen het bestaande beleid.	

Bij drie programma's is een overschrijding van de lasten geconstateerd. De hogere lasten worden binnen het programma gecompenseerd door hogere baten.

5. Balans en toelichting

5.1 Balans	211
5.2 Toelichting op de balans	213

5.1 Balans

Activa		(Bedragen x € 1.000)	
		31-12-2022	31-12-2021
Vaste activa			
1	Immateriële vaste activa	1.751	1.421
	- Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	125	-
	- Bijdragen aan activa in eigendom van derden	1.626	1.421
2	Materiële vaste activa	794.691	776.559
	- Investerings met een economisch nut	312.000	315.983
	- Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	179.447	182.291
	- Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	172.616	153.692
	- In erfpacht uitgegeven gronden	130.628	124.593
3	Financiële vaste activa	46.820	49.197
	- Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	3.102	3.097
	- Leningen aan openbare lichamen	2.214	2.269
	- Leningen aan deelnemingen	16.492	20.135
	- Overige langlopende leningen	25.012	23.697
Totaal vaste activa		843.262	827.177
Flottende activa			
4	Voorraden	36.550	53.222
	- Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	35.775	52.447
	- Gereed product en handelsgoederen	775	775
5	Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	85.758	66.639
	- Vorderingen op openbare lichamen	52.301	41.403
	- Rekening courant verhoudingen met niet financiële instellingen	4.506	1.743
	- Overige vorderingen	28.951	23.493
6	Liquide middelen	674	289
	- Kassaldi	7	10
	- Banksaldi	667	279
7	Overlopende activa	36.034	26.224
	- Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	13.457	11.581
	- Overige nog te ontvangen bedragen	13.113	13.028
	- De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	9.464	1.615
Totaal flottende activa		159.016	146.374
Totaal generaal		1.002.278	973.551

Passiva		(Bedragen x € 1.000)	
		31-12-2022	31-12-2021
Vaste passiva			
Eigen vermogen			
8	Algemene reserves	12.028	20.150
9	Bestemmingsreserves	192.852	155.571
10	Gerealiseerd Resultaat	18.034	10.767
Vreemd vermogen			
11	Voorzieningen	20.500	17.450
	- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	8.848	7.905
	- Voorzieningen ter egalisering van kosten	3.580	2.616
	- Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	8.072	6.929
12	Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	526.758	511.741
	- Obligatieleningen	70.000	70.000
	- Onderhandse leningen	456.300	441.600
	- Waarborgsommen	458	141
Totaal vaste passiva		770.172	715.679
Vlottende passiva			
13	Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	87.464	118.360
	- Kasgeldleningen	52.000	88.000
	- Overige schulden	35.464	30.360
14	Overlopende passiva	144.642	139.512
	- Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot uitbetaling komen	33.843	31.458
	- De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	101.912	98.686
	- Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	8.887	9.368
Totaal vlottende passiva		232.106	257.872
Totaal generaal		1.002.278	973.551

	31-12-2022	31-12-2021
Waarborgen en garanties	922.388	875.571
Langlopende financiële verplichtingen	76.980	85.322

5.2 Toelichting op de balans

Grondslagen balans

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling Inleiding

De jaarrekening is opgesteld volgens de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa vindt plaats tegen verkrijgingsprijs en passiva tegen nominale waarde tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Met betrekking tot de verwerking van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling, die doorgaans is opgenomen in de september circulaire van het boekjaar.

Personeelslasten

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Door het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; hierbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie voor gepensioneerden en overlopende verlofaanspraken.

Eigen bijdragen CAK

Een aanvrager van een WMO-voorziening, hulp in de huishouding of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de WMO een bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatievoorziening van het CAK naar de gemeente is om privacy redenen beperkt. Hierdoor kan de gemeente niet de juistheid en volledigheid op persoonsniveau en op totaalniveau van de eigen bij-

dragen vaststellen. In de kadernota rechtmatigheid 2018 van de commissie BBV geeft de commissie aan dat de wetgever in feite bepaald heeft dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdrage geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat wij als gemeente geen zekerheid omtrent de omvang en de hoogte van de eigen bijdrage kunnen krijgen. In onze jaarrekening is dus sprake van een (marginale) onzekerheid ten aanzien van deze eigen bijdrage, ook al ligt de oorzaak hiervan niet bij ons als gemeente.

Balans

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn.

Als onderzoek en ontwikkeling betrekking heeft op toekomstige grondexploitaties, dan mogen de kosten gedurende 5 jaar worden geactiveerd tot een maximum cumulatief bedrag van € 350.000 per jaar. Als na het 5e jaar nog geen overgang naar Bouwgronden in Exploitatie heeft plaatsgevonden, dan worden de kosten uit het eerste jaar afgeschreven. Deze komen ten laste van de algemene reserve grondzaken. Voor de voorbereidingskosten voor grondexploitaties geldt dat de plannen tot ontwikkeling van de grond waarvoor voorbereidingskosten worden gemaakt bestuurlijke instemming moeten hebben.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De afschrijvingsduur is maximaal de afschrijvingstermijn (gebruiksduur) van het betreffende actief bij de derde.

Materiële vaste activa

Investerings met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht.

Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven. Onder grondbezit met economisch nut vallen ook de gronden die we nog niet kwalificeren als bouwgrond in exploitatie (BIE).

De in erfpacht uitgegeven gronden zijn gewaardeerd tegen de waarde die bij de eerste uitgifte als basis voor de canon

berekening in aanmerking is genomen. De in erfpacht uitgegeven gronden waarvan de erfpacht voor eeuwig is afgekocht, zijn tegen registratiewaarde (de woningwaarde op het moment van transactie) opgenomen.

Bij de waardering van de vaste activa met economisch nut die een economische functie hebben wordt rekening gehouden met waardevermindering, indien deze vermindering naar verwachting duurzaam is. Indien sprake is van een naar verwachting duurzaam lagere marktwaarde ten opzichte van de boekwaarde, wordt dus een duurzame waardevermindering verantwoord.

Een beknopt overzicht van de afschrijvingstermijnen voor de verschillende soorten activa is in onderstaande tabel weergegeven. Voor de volledige beleidslijn (waaronder de afschrijvingssystematiek) verwijzen wij naar de bijlage bij de Financiële Verordening 2019 (vastgesteld door de gemeenteraad op 12 december 2019).

Gehanteerde afschrijvingstermijnen (in jaren)	
Soorten activa	Afschrijvingstermijnen in jaren
Gronden	n.v.t.
Terreinen	- Aanleg bos, park, begraafplaats 40 - Sportpark, sportveld, speelplaats 20 - Top/ onderlaag kunstgrasveld 20
Grond-, weg en waterbouwkundige werken	- Riolen, bruggen en wegen 40 - Fiets- en wandelpaden 20 - Levensduur verlengend onderhoud 20
Installaties	- Waterzuiveringsinstallatie 40 - Zonnepanelen 25 - Complexe gebruiksinstallatie 20 - Overige elektrische installaties 15 - Overige machines 5
Gebouwen	- Gebouw van steen 40 - Gebouw van hout 20 - Grote verbouwingen 20 - Kleine verbouwingen 10
Vervoermiddelen	Vrachtauto, tractor, hoogwerker, reinigingsvoertuigen, brandweervoertuigen 10

Door ons wordt geen rekening gehouden met een restwaarde.

Investerings met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Wanneer investeringen worden gedaan voor riolering of het inzamelen van huishoudelijk afval, dan worden deze investeringen op de balans opgenomen in een aparte categorie: de investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven. De grondslagen voor waardering wijken niet af van de reguliere investeringen met economisch nut.

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Overeenkomstig de door de gemeenteraad vastgestelde financiële verordening worden infrastructurele werken in de openbare ruimte, zoals wegen, pleinen, bruggen, viaducten en parken geactiveerd en afgeschreven conform de in de financiële verordening gestelde afschrijvingstermijnen. De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd (en hierop wordt dus ook afgeschreven).

De verplichting om alle investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut te activeren volgens de nieuwe methode geldt voor investeringen die vanaf 1 januari 2017 zijn gedaan.

In erfpacht uitgegeven gronden

De in erfpacht uitgegeven gronden zijn gewaardeerd tegen de waarde die bij de eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen. De in erfpacht uitgegeven gronden waarvan de erfpacht voor eeuwig is afgekocht, zijn tegen registratiewaarde opgenomen.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g, zijn opgenomen tegen nominale waarde. Indien noodzakelijk is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van N.V.'s en B.V.'s (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs, dan vindt afwaardering plaats of wordt er een voorziening getroffen. Bij een voorziening hebben we de keuze om in latere jaren weer op te waarderen.

Van een deelneming is krachtens artikel 1 lid e BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een N.V. of B.V.

Vlottende activa Voorraden

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken). Tevens wordt een reëel deel van de rente-, de administratie en beheerskosten toegerekend.

Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Bij winstneming wordt de percentage of completion methode gevolgd: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd wordt tussentijds naar rato van de voortgang van grondexploitaties winst genomen. Dit wil zeggen percentage gerealiseerde kosten x percentage gerealiseerde opbrengsten x geraamde winst. Van de geraamde winst worden eerst de risico's in mindering gebracht.

De verliesvoorziening is gebaseerd op de contante waarde van de toekomstige geldstromen ten opzichte van de boekwaarde. Als deze berekening een nadelig verschil oplevert dan wordt een voorziening gevormd.

Gereed product wordt gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich vooral voor indien voorraden incourant worden. De kostprijs bestaat uit verrekenprijzen van grond- en hulpstoffen en de loon- en machinekosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Het saldo van de voorraden betreft hoofdzakelijk de complexen van het grondbedrijf. Een aantal complexen heeft een eigen programma, waar de voornaamste mutaties op worden toegelicht. Daarnaast wordt voor een nadere specificatie van de mutaties verwezen naar paragraaf 3.7 Grondbeleid.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid wordt een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt op statische wijze bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting of het voorzienbare verlies. Onderhoudsegalisatievoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenramingen van het uit te voeren groot onderhoud aan de gemeentelijke kapitaalgoederen. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen in het jaarverslag is het beleid nader toegelicht.

De vervanging van rioleringen wordt deels ten laste van de voorziening riolen bijdrage toekomstige vervangingsinvesteringen gebracht. De pensioenvoorziening ten behoeve van wethouders is echter tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling om in de toelichting onder punt "15 Borg- en garantstellingen" een overzicht opgenomen van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar.

1 Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa			(Bedragen x € 1.000)
	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021	
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	125	-	
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	1.626	1.421	
Totaal	1.751	1.421	

In 2022 is voor € 0,4 mln. geïnvesteerd in immateriële vaste activa. Hiervan is € 0,1 mln. geïnvesteerd in kosten van onderzoek en ontwikkeling van gebiedsontwikkeling. Deze investering heeft betrekking op gebiedsontwikkeling Kerkstraat Noord en Oostzijderveld fase 2. De investering in activa in eigendom van derden betreft het restant van de totale investering op basis van de cultuuragenda.

Het verloop van de immateriële vaste activa is als volgt:

Verloop van de immateriële vaste activa					(Bedragen x € 1.000)
	Boekwaarde 01-01-2022	Investeringen	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2022	
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	-	125	-	125	
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	1.421	248	-43	1.626	
Totaal	1.421	373	-43	1.751	

2 Materiële vaste activa

Materiële vaste activa			(Bedragen x € 1.000)
	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021	
Investerings met een economisch nut	312.000	315.983	
Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	179.447	182.291	
Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	172.616	153.692	
In erfpacht uitgegeven gronden	130.628	124.593	
Totaal	794.691	776.559	

Per saldo is de boekwaarde van de Materiële Vaste Activa (MVA) in 2022 gestegen met € 18,1 mln. De toename heeft met name betrekking op Maatschappelijk nut: € 18,9 mln. De boekwaarde van de categorie Investerings met economisch nut waarvoor ter bestrijding een tarief kan worden geheven is met € 2,8 mln. afgenomen. Dit komt met name doordat het gespaarde bedrag in de vervangingsvoorziening in mindering gebracht is op de gereed gemelde investeringen. De categorie Economisch nut is met € 4,0 mln. afgenomen. De boekwaarde van in erfpacht uitgegeven gronden is gestegen met € 6,0 mln.

De boekwaarde van Investerings met economisch nut (inclusief in erfpacht uitgegeven gronden) heeft over het begrotingsjaar 2022 het volgende verloop:

Investerings met economisch nut en in erfpacht uitgegeven gronden								
(Bedragen x € 1.000)								
	Boekwaarde 01-01-2022	Investerings	Verhuizing	Desinvestering	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2022
Bedrijfsgebouwen	234.898	7.097	-	-14	-9.098	-232	-434	232.217
Gronden en terreinen	36.703	-	-34	-1.264	-	-	-67	35.338
In erfpacht uit- gegeven gronden	124.593	7.394	34	-1.393	-	-	-	130.628
Grond-, weg- en waterbouw werken	11.154	2.175	-	-	-995	-376	-	11.958
Machines, apparaten en installaties	20.260	463	-	-	-1.940	-	-	18.783
Vervoermiddelen	2.211	41	-	-	-577	-	-	1.675
Woonruimten	323	2.582	-	-	-3	-	-	2.902
Overig	10.434	1.360	-	-	-2.667	-	-	9.127
Totaal	440.576	21.112	-	-2.671	-15.280	-608	-501	442.628

Toelichting

In 2022 is veel grond uitgegeven in erfpacht € 7,3 mln. Daarmee komt het totaal aan investeringen met economisch nut op € 21,1 mln. Verder speelde de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne een belangrijke rol. Er werd € 2,6 mln. uitgegeven aan woonunits. Verder werd voornamelijk geïnvesteerd in onderwijshuisvesting en de sportparken Hoornse Veld en De Kraaien.

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen staan in onderstaand overzicht vermeld.

Gedane investeringen met economisch nut			
(Bedragen x € 1.000)			
	Beschikbaargesteld krediet	Werkelijk besteed in 2022*	Cumulatief besteed t/m 2022
Oekraïne TR woonunits	11.450	2.582	2.582
Dynamica XL (Watering)	7.499	2.442	7.271
Sportpark Hoornse Veld	4.753	1.131	1.741
Dynamica (gymzaal)	1.483	1.069	1.276
Toermalijn (KDV)	562	682	682
Sportpark De Kraaien (Acc.)	4.147	668	1.085
Zwembad De Slag (nieuwbouw)	25.800	523	1.637
Toermalijn Nieuwe locatie	6.104	436	5.042
MFA Overtuinen Schoolgeb. Verv.	267	400	400
Werkpl. Thin cl. Beeldsch '22	267	303	303

* Bij het werkelijke investeringsbedrag wordt het bedrag vermeld inclusief bijdragen van derden en/of desinvesteringbedragen

De boekwaarde van Investerings met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven, heeft over het begrotingsjaar 2022 het volgende verloop:

Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

(Bedragen x € 1.000)

	Boekwaarde 01-01-2022	Investerings	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2022
Grond-, weg- en waterbouw werken	178.725	9.159	-11.432	-88	-	176.364
Machines, apparaten en installaties	2.292	-	-142	-	-	2.150
Vervoermiddelen	763	-	-242	-	-	521
Overig	511	-	-99	-	-	412
Totaal	182.291	9.159	-11.915	-88	-	179.447

Toelichting

De investeringen in economisch nut waarvoor ter bestrijding een tarief kan worden geheven € 9,2 mln., hebben voornamelijk betrekking op het rioleringsstelsel in het Kalf Meren en Beken, Grote Tocht en de Schrijfstersbuurt.

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen staan in onderstaand overzicht vermeld

Gedane investeringen met economisch nut

waarvoor ter bestrijding een tarief kan worden geheven

(Bedragen x € 1.000)

	Beschikbaargesteld krediet	Werkelijk besteed in 2022*	Cumulatief besteed t/m 2022
Kalf Meren B Beken riool	4.566	2.195	3.366
Grote Tocht riool	1.337	1.127	1.187
Schrijfstersbuurt riool	1.537	1.084	1.154
Kleurenbuurt fase 2 riool	3.211	807	807
Venenbuurt riool	1.008	746	805
Schildersbuurt riool	2.729	455	1.109
Paukenhof riool	839	411	839
Noorddijk-Noordeinde riool	1.643	269	359
Elektrabuurt fase 2 riool	1.146	246	1.126
Zaans Hout riolering	362	213	302

* Bij het werkelijke investeringsbedrag wordt het bedrag vermeld inclusief bijdragen van derden en/of desinvesteringsbedragen

De boekwaarde van Investerings met maatschappelijk nut, heeft over het begrotingsjaar 2022 het volgende verloop:

Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut

(Bedragen x € 1.000)

	Boekwaarde 01-01-2022	Investerings	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2022
Maatschappelijk nut vóór 2017						
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	27.514	-	-1.227	-	-	26.287
Maatschappelijk nut vanaf 2017						
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	114.987	22.463	-3.255	-854	-49	133.292
Machines, apparaten en installaties	10.448	1.831	-393	293	-15	12.164
Overig	742	131	-	-	-	873
Totaal	153.692	24.425	-4.875	-561	-64	172.616

Toelichting

In het verloopoverzicht worden, conform BBV voorschrift, de investeringen tot en met 2016 en vanaf 2017 afzonderlijk gepresenteerd. De investeringen in openbare ruimte met

Maatschappelijk Nut € 24,4 mln., betreffen dit jaar voornamelijk de herbestrating van de Schildersbuurt, Grote Tocht e.o., Paukenhof en Kalf Meren en Beken.

In onderstaande tabel worden de tien belangrijkste investeringen in 2022 weergegeven.

Gedane investeringen met maatschappelijk nut				(Bedragen x € 1.000)
	Beschikbaargesteld krediet	Werkelijk besteed in 2022*	Cumulatief besteed t/m 2022	
Schildersbuurt wegen	2.291	1.146	2.150	
Grote Tocht eo wegen	1.661	1.123	1.281	
Paukenhof wegen	1.558	1.118	1.558	
Kalf Meren B Beken A wegen	2.715	1.063	1.767	
Zaanstad speelplaatsen 2022	1.407	998	998	
Zaanbrug Vervanging	8.271	916	1.547	
Kleurenbuurt fase 2 wegen	2.553	877	2.526	
Groenrenov. Noord 2022-2023	3.164	675	675	
De Omzoom fietspaden	708	668	837	
P.Ghijsenlaan-G. Kiststr. wegen	807	624	772	

* Bij het werkelijke investeringsbedrag wordt het bedrag vermeld inclusief bijdragen van derden en/of desinvesteringsbedragen

3 Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa over het boekjaar 2022 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

Verloop financiële vaste activa						(Bedragen x € 1.000)
	Boekwaarde 01-01-2022	Investeringen	Afschrijving aflossing 2022	Voorziening	Boekwaarde 31-12-2022	
Kapitaalverstrekkingen aan:						
- deelnemingen	3.097	5	-	-	3.102	
Leningen aan:						-
- openbare lichamen	2.269	-	-55	-	2.214	
- woningbouwcorporaties	-	-	-	-	-	
- deelnemingen	20.135	200	-3.643	-200	16.492	
Overige langlopende leningen	23.697	6.296	-4.981	-	25.012	
Totaal	49.197	6.501	-8.679	-200	46.820	

Toelichting

Ultimo boekjaar bedraagt het saldo aan kapitaalverstrekkingen en uitgegeven leningen € 46,8 mln. Ten opzichte van vorig jaar betekent dit een afname van € 2,4 mln.

De afname komt voornamelijk door aflossingen op de verstrekte lening aan deelneming BZK Garantie B.V. € 3,6 mln. Daarnaast is een voorziening getroffen voor de verstrekte lening aan deelneming Textiles2Textiles B.V. € 0,2 mln. Vanwege de onzekerheid over de continuïteit van de deelneming is zowel een voorziening getroffen voor de deelneming als de verstrekte lening € 0,2 mln.

De toename van de overige langlopende leningen hebben voornamelijk betrekking op verstrekte leningen aan ZMC voor € 6 mln., waarvan ook weer € 3 mln. is afgelost. Naast de aflossing van ZMC hebben Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland (SVN) € 0,8 mln. afgelost en is er op de Tozo leningen € 0,7 mln. afgelost. De overige aflossingen bedragen € 0,5 mln.

Het verloop van de kapitaalverstrekkingen is als volgt:

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen			(Bedragen x € 1.000)
	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021	
Warmtenetwerk Zaanstad B.V.:	1.899	1.899	
- Deelneming Warmtenetwerk Zaanstad B.V.	4.199	4.199	
- Voorziening Warmtenetwerk Zaanstad B.V.	-2.300	-2.300	
Aandelen BNG	945	945	
RON Achtersluispolder 1 B.V.	203	203	
Textiles2Textiles B.V.	-	-	
- Deelneming Textiles2Textiles B.V.	200	200	
- Voorziening Textiles2Textiles B.V.	-200	-200	
Aandelen BKZ Holding B.V.	50	50	
Divers	5	-	
Totaal	3.102	3.097	

4 Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar onderstaande categorieën.

Voorraden			(Bedragen x € 1.000)
	31-12-2022	31-12-2021	
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	47.470	53.860	
Voorziening gebiedsontwikkeling	-11.695	-1.413	
Gereed product en handelsgoederen	775	775	
Totaal	36.550	53.222	

Toelichting

Het saldo van de voorraden heeft betrekking op de complexen van het grondbedrijf en daarnaast terreinen en enkele panden. Het betreffen objecten die binnen de vastgoedportefeuille onder de categorie voorraad vallen en daarmee integraal deel uitmaken van de gebiedsontwikkeling van de bouwgronden in exploitatie. Objecten die onder meer voor eigen gebruik zijn, staan niet binnen de voorraad maar binnen de materiële vaste activa.

De afname van het onderhanden werk met € 6,4 mln. wordt veroorzaakt, doordat er meer opbrengsten dan kosten zijn gerealiseerd. De opbrengsten zijn gerealiseerd door grondverkoop en uitgifte van gronden in erfpacht.

Door de verwachte resultaten op grondexploitatie op basis van actuele ramingen in MPG 23.1 is de voorziening gebiedsontwikkeling gestegen met € 10,3 mln. (waarvan € 9,3 mln. onttrokken aan de Algemene Reserve Grondzaken en € 1,0 mln. aan het Transformatiefonds). Dit is onder andere het gevolg van de huidige economische omstandigheden.

De voorraad gereed product en handelsgoederen heeft betrekking op twee vastgoedobjecten in voorraad. Er zijn geen aan- of verkopen geweest in 2022.

De aard en omvang van de complexen 'bouwgrond in exploitatie' wordt nader toegelicht in de paragraaf grondbeleid en het MPG 23.1.

Verloop voorraden					(Bedragen x € 1.000)
	01-01-2022	Toevoeging	Onttrekking	31-12-2022	
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	53.860	13.666	-20.056	47.470	
Voorziening gebiedsontwikkeling	-1.413	-10.282	-	-11.695	
Gereed product en handelsgoederen	775	-	-	775	
Totaal	53.222	3.384	-20.056	36.550	

5 Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		(Bedragen x € 1.000)	
	31-12-2022	31-12-2021	
Vorderingen op openbare lichamen	52.301	41.403	
Rekening courant verhoudingen met niet financiële instellingen	4.506	1.743	
Overige vorderingen	28.951	23.493	
Totaal	85.758	66.639	

Toelichting

Bovenstaande tabel geeft inzicht in de kortlopende vorderingen die de gemeente heeft. Het totaal ad € 85,8 mln. is uit te splitsen in:

- **Vorderingen op openbare lichamen:** Dit betreft een vordering op de belastingdienst van € 27,3 mln. in het kader van het BTW-compensatiefonds (BCF). Daarnaast is een kasgeldlening verstrekt aan gemeente Utrecht voor € 25,0 mln.
- **De Rekening Courant verhoudingen met niet financiële instellingen** betreft de positie met Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten (SVN) voor in totaal € 2,6 (2021: € 1,7 mln.) en schatkistbankieren via ministerie van financiën voor € 1,9 mln.
- **De overige vorderingen**, waarop uit hoofde van voorzichtigheid een voorziening voor oninbaarheid op in mindering is gebracht, betreffen private vorderingen € 4,8 mln.

- (2021: € 5,7 mln.), vorderingen voor inning van onder meer belastingen, bouwleges € 16,8 mln. (2021: € 12 mln.) en de Participatiewet € 16,9 mln. (2021: € 15,0). Het totaal aan voorzieningen voor de drie vorenge-noemde categorieën bedraagt € 9,5 mln. (2021: € 9,2 mln.).
- **De voorziening is getroffen voor:**
 - private debiteuren € 0,3 mln. (2021: € 0,3 mln.)
 - sociale zaken debiteuren € 7,4 mln. (2021: € 7,5 mln.)
 - publiek rechtelijke belasting debiteuren € 1,8 mln. (2021: € 1,4 mln.)

Door het college van B&W zijn kaders gegeven voor de bepaling van de voorzieningen.

6 Liquide middelen

Liquide middelen		(Bedragen x € 1.000)	
	31-12-2022	31-12-2021	
Kassaldi	7	10	
Banksaldi	667	279	
Totaal	674	289	

Toelichting

Ultimo boekjaar 2022 bestaat het saldo Liquide Middelen uit de saldi van diverse bankrekeningen bij een viertal ban-ken en uit een tweetal kassen.

In de toelichting bij punt 17 (financieringsbehoefte) is informatie opgenomen omtrent het drempelbedrag dat Zaanstad gemiddeld per kwartaal buiten 's Rijks schatkist mag aanhouden. Decentrale overheden zijn verplicht om

hun overtollige (liquide) middelen aan te houden in de schatkist. Het woord 'overtollig' verwijst naar alle middelen die decentrale overheden niet onmiddellijk nodig hebben voor de publieke taak; publiek geld verlaat hiermee niet eer-der de schatkist dan noodzakelijk is voor de uitvoering van die publieke taak.

7 Overlopende activa

Overlopende activa			(Bedragen x € 1.000)
	31-12-2022	31-12-2021	
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van de volgende begrotingsjaren komen	13.457	11.581	
Overige nog te ontvangen bedragen	13.113	13.028	
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	9.464	1.615	
Totaal	36.034	26.224	

Toelichting

De overlopende activa hebben betrekking op vooruitbetaalde lasten in 2022 en de nog te ontvangen bedragen die betrekking hebben op het jaar 2022, maar welke pas in 2023 zullen worden afgewikkeld.

De in de balans opgenomen bedragen van Europese Unie (EU), Rijk, provincies en Stadsregio Amsterdam (SRA) die zijn ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, zijn in onderstaand overzicht nader uiteengezet:

Specifieke uitkeringen					(Bedragen x € 1.000)
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	31-12-2021	Toevoegingen	Onttrekking	31-12-2022	
Europese Unie					
Empower	90	532	-591	31	
Nederlandse overheidslichamen					
Oekraïne Ontheemden	-	13.904	-6.698	7.206	
Kinderopvangtoeslagaffaire	224	627	-604	247	
Overige Nederlandse overheidslichamen					
Hofwijk noord fase 1	-	550	-	550	
HIRB Noorderveld fase 3 2018-19	231	151	-	382	
Inrichting Rosmolenbuurt	325	-	-	325	
Hoogtij fietspad	127	-	-	127	
30 km Kalf	120	-	-	120	
Maatschappelijk diensttijd	188	62	-250	-	
Diversen	310	166	-	476	
Totaal	1.615	15.992	-8.143	9.464	

De saldi ultimo 2022 boven de € 0,1 mln. worden gespecificeerd. Onder de noemer 'diversen' zijn de specifieke uitkeringen kleiner dan € 0,1 mln. samengevoegd.

8 Algemene reserves

Verloop algemene reserves				
(Bedragen x € 1.000)				
	31-12-2021	Toevoegingen	Onttrekking	31-12-2022
Algemene reserve	11.953	-	-535	11.418
Algemene reserve grondzaken	8.197	2.215	-9.802	610
Totaal	20.150	2.215	-10.337	12.028

Toelichting

De mutaties in de reserves worden toegelicht bij de programmavelden (hoofdstuk 2) en de afwijkingen ten opzichte van de begroting in het resultaatmodel (hoofdstuk 4.1).

Het totaal saldo van de algemene reserves is afgenomen met € 8,1 mln. De algemene reserve is afgenomen met € 0,5 mln. De onttrekking heeft voor € 0,2 betrekking op

zomerroute GFT en voor € 0,3 mln. op aanpak fraude zorg-aanbieders. De algemene reserve grondzaken is in 2022 afgenomen met € 7,6 mln. Dit komt door winstneming € 2,2 mln., aanvulling verliesvoorziening € 9,3 mln. en dotatie aan het investeringsfonds op basis van MPG 21.1 € 0,5 mln.

9 Bestemmingsreserves

Verloop bestemmingsreserves				
(Bedragen x € 1.000)				
	31-12-2021	Toevoeging	Onttrekking	31-12-2022
Bestemmingsreserves	155.571	63.217	-25.936	192.852
Totaal	155.571	63.217	-25.936	192.852

Toelichting

De op 30 januari 2020 door de raad vastgestelde nota reserves en voorzieningen is het kader. De specificatie van de bestemmingsreserves is opgenomen in de bijlage met een toelichting per reserve.

Het totaal van de bestemmingsreserves ultimo 2022 bedraagt € 192,9 mln. hetgeen een toename is van € 37,3 mln. ten opzichte van 2021. Er is € 63,2 mln. toegevoegd en € 25,9 mln. onttrokken.

Bij de najaarsrapportage is besloten om de bestemmingsreserves regionaal werkbedrijf, actieplan perspectief op het werk, versterking arbeidsmarkt regio's en crisisdienstverlening arbeidsmarkt regio samen te voegen tot één bestemmingsreserve arbeidsmarkt regio.

De grootste mutaties in de bestemmingsreserves betreffen:

- Arbeidsmarkt regio: Voor de arbeidsmarkt regio zijn via de algemene uitkering middelen ontvangen welke zijn gedoteerd aan de "nieuwe" bestemmingsreserve € 4,9 mln. De totale besteding voor 2022 bedraagt € 0,9 mln. en is onttrokken aan de bestemmingsreserve.
- Herijking Werkom: Om de kosten van de herijking Werkom te kunnen betalen is het voordelig participatiebudget over 2022 € 1,0 mln. gedoteerd aan de bestemmingsreserve.

- Inflatiefonds: Om financiële steun te kunnen bieden aan burgers, instellingen en bedrijven die te lijden hebben van de hoge inflatie is een dotatie van € 1,0 mln. gedaan aan de bestemmingsreserve inflatiefonds.
- Nieuwe instroom: In 2022 is € 1,3 mln. conform begroting onttrokken voor dekking van inzet op activeren actief bijstand bestand.
- Regiodeal: In 2022 is een bedrag € 0,9 mln. onttrokken voor kansen jeugd en het groenprogramma.
- Budgetoverheveling: In 2022 is er € 2,9 mln. gedoteerd aan de bestemmingsreserve. Dit betreft incidenteel beschikbaar gestelde budgetten die niet zijn besteed in 2022, maar waarvoor nog wel uitvoering dient plaats te vinden in 2023. De budgetten van 2021 zijn onttrokken € 0,1 mln. en toegevoegd aan het exploitatiebudget in 2022.
- Reserve corona ontvangsten: In 2022 is voor € 2,2 mln. onttrokken aan de corona reserve. Deze middelen zijn ingezet ter compensatie van corona gevolgen.
- Egalisatie begroting: In 2022 is € 11,6 vanuit het exploitatiebudget gedoteerd om uitvoering van activiteiten en bijbehorende lasten in toekomstige begrotingsjaren te dekken.
- Afschrijvingslasten: In 2022 is er een dotatie gedaan van € 3,0 mln. aan de bestemmingsreserve afschrijvingslasten die is ingesteld om de afschrijvingslasten van

investeringsprojecten (zodra ze gereed zijn) te dekken. In 2022 is voor € 0,4 mln. onttrokken ter dekking van afschrijvingslasten van investeringsprojecten.

- Investeringsfondsen: In 2022 is een dotatie gedaan van € 17,6 mln. vanuit de algemene middelen € 15,4 mln., reserve infrastructuur € 0,6 mln., verkoop vastgoed € 1,4 mln., opbrengst reclame belastingen € 0,2 mln. De totale onttrekking is € 7,2 mln. Dit is voornamelijk voor het sportpark Hoornse veld € 4,8 mln., Hockey club 'de Kraaien' € 0,8 mln., kwaliteit bestaande woningvoorraad € 0,5 mln., de bereikbaarheidsdeal € 0,5 mln., werkplan verkeersveiligheid € 0,2 mln., overige projecten € 0,4 mln.
- Transformatiefonds: Als gevolg van de wijziging in het BBV worden vanaf 2017 geen investeringen van maatschappelijk nut meer direct uit de exploitatiebegroting gedekt, maar op de balans geactiveerd. Dat heeft tot gevolg dat er (vooral) in de eerste jaren tijdelijk begrotingsruimte niet besteed blijft en in latere jaren een groter beslag wordt gedaan op de structurele begrotingsruimte. De vrijvallende begrotingsruimte 2022 € 7,5 mln. is gedoteerd aan de reserve. De onttrekking € 3,1 mln. heeft betrekking op kosten voor woningbouwimpuls, Hoornse veld, Hofwijk Noord en de Mauritsbuurt.
- Vooruitontvangen bedragen algemene uitkering: Via de decembercirculaire van 2022 zijn middelen ontvangen die betrekking hebben op komende jaren € 6,8 mln. De middelen die in 2021 vooruitontvangen waren zijn in 2022 onttrokken conform begroting € 1,7 mln.

Van de materiële bestemmingsreserves boven de € 5 mln. lichten wij de aard en reden toe per 31 december 2022:

- Regiodeal (€ 6,0 mln.): Vanaf 2021 zijn er extra bijdragen ontvangen (via het gemeentefonds) voor versterking arbeidsmarkt regio's. Hiertoe moet een plan worden ontwikkeld. Het geld wordt tot die tijd in een bestemmingsreserve gestort.
- Bodembeheer (€ 9,2 mln.): De bodemreserve wordt gebruikt om langlopende bodemsaneringen en nazorgtrajecten te financieren. In de meicirculaire 2015 is een decentralisatie uitkering Bodem toegekend ter grootte van € 10,5 mln. Hier bovenop heeft de gemeente in de meicirculaire 2016 over de periode 2016 t/m 2020 aanvullende middelen verkregen ten bedrage van € 5,4 mln. als onderdeel van het covenant 'Bodem en Ondergrond 2016-2020'. In de meicirculaire 2018 is er een aanvullend bodembudget beschikbaar gesteld van € 4,8 mln.
- Afschrijvingslasten (€ 17,4 mln.): Zodra de investeringen die via het investeringsfonds gedekt worden gereed zijn dan vindt overheveling plaats naar de bestemmingsreserve dekking afschrijvingslasten. De afschrijvingen worden dan gedekt door een vrijval uit deze bestemmingsreserve.
- Corona ontvangsten (€ 5,0 mln.): Deze bestemmingsreserve is ingesteld om niet bestede ontvangen corona compensatie van het rijk en provincie beschikbaar te houden voor het opvangen van corona gevolgen. Het bekostigen van te maken keuzes om Zaanstad vitaal uit de corona crisis te laten komen. Bij de voorjaarsnota worden reeds toegezegde corona middelen toegekend en het

restant van de bestemmingsreserve zal vrijvallen.

- Egalisatie begroting (€ 11,6 mln.): Niet aangewende middelen kunnen aan het exploitatiebudget worden toegevoegd. Deze extra middelen worden gebruikt als dekking voor uitvoering van activiteiten en bijbehorende lasten in toekomstige begrotingsjaren.
- Investeringsfonds (€ 69,2 mln.): Het investeringsfonds is ingesteld om investeringen beter tegen elkaar af te wegen en de financiële beheersing te versterken. De begrote toevoeging en onttrekking wordt onderbouwd in de bestuursrapportages en via losse besluiten.
- Transformatiefonds (€ 47,3 mln.): Dit is een bestemmingsreserve die gevoed wordt met de niet benutte exploitatielasten (begrotingsruimte) die is ontstaan als gevolg van het verplicht activeren van alle investeringen met maatschappelijk nut in de openbare ruimte. Het doel van het fonds is het bevorderen van de maatschappelijk gewenste (versnelde) realisatie van woningbouwlocaties. Uit het fonds worden bijdragen aan investeringen gedekt indien aan de voorwaarden uit de financiële verordening is voldaan.

Vooruitontvangen bedragen algemene uitkering (€ 6,8 mln.): Deze bestemmingsreserve wordt gebruikt voor integratie en decentralisatie uitkeringen die via de decembercirculaire worden ontvangen en leiden tot uitgaven in de komende jaren. Een dotatie vindt plaats in het lopende jaar waarna in het jaar van de kosten de onttrekking gedaan wordt. Betreffende budgetten zijn direct in het nieuwe jaar beschikbaar en worden technisch verwerkt in het eerste P&C document van het jaar via een pre prioritaire begrotingswijziging.

10 Gerealiseerd resultaat

Het resultaat 2022 en de bestemming van het resultaat 2021 wordt in onderstaand overzicht toegelicht:

Gerealiseerd resultaat				(Bedragen x € 1.000)
	Resultaat 2021	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Resultaat 2022	
Gerealiseerd resultaat	10.767	-10.767	18.034	
Totaal	10.767	-10.767	18.034	

Toelichting

In de Raadsvergadering van 16 juni 2022 is besloten om van het jaarrekeningresultaat 2021 ad € 10,8 mln. een bedrag van € 10,62 mln. toe te voegen aan het investeringsfonds, € 0,15 mln. budget beschikbaar te stellen voor implementatie vergunningsstelsel glazenwassers en € 0,03 mln. toe te

voegen aan de bestemmingsreserve budgetoverhevelingen voor het zorgvuldig verwijderen en opslaan van het kunstwerk van Zwembad de Slag.

11 Voorzieningen

Verloop voorzieningen						(Bedragen x € 1.000)
	31-12-2021	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	31-12-2022	
Voorzieningen	17.450	12.055	-1.103	-7.902	20.500	
Totaal	17.450	12.055	-1.103	-7.902	20.500	

Toelichting

Het totaal van de voorzieningen ultimo 2022 bedraagt € 20,5 mln. (2021: € 17,5 mln.) waarmee per saldo de voorzieningen met € 3,1 mln. is toegenomen. In de bijlage voorzieningen is een toelichting per voorziening opgenomen. De belangrijkste mutaties betreffen:

- Voorziening pensioen wethouders: Jaarlijks wordt er op basis van de begroting € 0,2 mln. toegevoegd aan de voorziening. Op basis van actuariële berekeningen is de pensioenvoorziening bijgesteld. Onder andere door de toegenomen rekenrente is er sprake van een vrijval € 0,5 mln.
- Voorziening reorganisatie: De voorziening is gevormd om de loonkosten van boventallige medewerkers te dekken. Medewerkers die per 1 januari 2023 boventallig zouden worden, hebben voor die tijd een andere baan gevonden. Hierdoor is € 0,6 mln. vrijgevallen.
- Voorziening sloopkosten vastgoed: In 2022 zijn sloopwerkzaamheden uitgevoerd aan vastgoedobjecten waarvoor een voorziening was gevormd voor € 0,6 mln. De resterende voorziening € 0,1 mln. is benodigd voor afrondende werkzaamheden in 2023.
- Voorziening verlofsparen: In de CAO Gemeenten 2022 is overeengekomen dat bovenwettelijke verlofuren mogen worden gespaard. Er is een voorziening gevormd voor de totaal uitstaande bovenwettelijke verlofuren minus 48 uur per medewerker (interne richtlijn) vermenigvuldigd met de huidige uurtarieven. De dotatie in 2022 bedraagt € 1,7 mln.

- Voorziening wachtgelden wethouders: In verband met de verkiezingen in 2022 is er € 0,8 mln. gedoteerd aan de voorziening. De werkelijk uitbetaalde wachtgelden bedraagt € 0,3 mln.
- Voorziening onderhoud vastgoed: De dotatie (€ 1,6 mln.) aan de voorziening sluit aan met het Meerjarig Onderhoudsplan Vastgoed (MJOP). De onttrekkingen (€ 0,8 mln.) betreft het in 2022 uitgevoerde groot onderhoud aan het gemeentelijk vastgoed. Het bedrag dat ultimo 2022 in de voorziening zit (€ 3,2 mln.) is bestemd voor de uitvoering van het MJOP de komende jaren.
- Voorziening afvalstoffen egalisatievoorziening: De voorziening wordt gebruikt voor het egaliseren van de lasten voor huishoudelijke afvalstoffen. In verband met een voordelig exploitatieresultaat afvalinzameling is een bedrag € 1,8 mln. toegevoegd aan de voorziening. Op basis van de begroting en tariefbepaling is € 0,3 mln. onttrokken.
- Riolen bijdrage toekomstige vervangingsinvestering: Het bedrag van € 5,1 mln. is gebruikt om vervangingsinvesteringen af te schrijven.
- Riolen egalisatievoorziening: Het bedrag wat per balansdatum in de egalisatievoorziening Riolen zit (€ 3,7 mln.) is om de tarieven de komende jaren te egaliseren.

12 Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		(Bedragen x € 1.000)	
	31-12-2022	31-12-2021	
Opgenomen langlopende leningen (binnenlandse banken)	526.300	511.600	
Waarborgsommen	458	141	
Totaal	526.758	511.741	

Het saldo van de langlopende geldleningen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer is als volgt weer te geven:

Verloop vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		(Bedragen x € 1.000)		
	31-12-2021	Vermeerdering	Aflossing	31-12-2022
Obligatieleningen	70.000	30.000	-30.000	70.000
Onderhandse leningen	441.600	60.000	-45.300	456.300
Waarborgsommen	141	367	-50	458
Totaal	511.741	90.367	-75.350	526.758

Toelichting

De gemeente heeft de mogelijkheid voor de financieringsbehoefte gebruik te maken van langlopende leningen (restant hoofdsom ultimo 2022 € 527 mln. Deze hebben een gemiddeld rentepercentage van 1,2 %. In 2022 zijn drie nieuwe fixe langlopende leningen aangetrokken voor in totaal € 50 mln. Dit betreffen leningen met gedurende de looptijd alleen rentebetalingen en aflossing ineens aan het einde van de looptijd. De rentepercentages zijn 0,42 % (€ 20 mln.), 0,97 % (€ 20 mln.) en 0,942 % (€ 10 mln.) De looptijden bedragen 4, 6 en 11 jaar. Hiernaast hebben we de looptijd van een fixe lening verlengd tot zes jaar (rentepercentage 0,97 %). Een tweetal swaps zijn doorgezakt bij de BNG voor in totaal € 20 mln. Hierbij zijn de coupons overgenomen plus een opslag. Een nadere toelichting staat in de financieringsparagraaf.

Toelichting renteswaps

Naast leningen heeft de gemeente nog een vijftal renteswaps lopen met een looptijd tot 2042 (2 maal), 2043 en 2051 (twee maal) voor een totale hoofdsom van € 52 miljoen ultimo 2022. Deze zijn door de gemeente afgesloten in de periode 2010-2012 om het risico van rentestijgingen af te dekken. Er is ultimo 2022 in totaal voor € 52 mln. aan kortlopende schulden (kasgeldleningen) als 'hedge' met de renteswaps omgevormd tot langlopende schulden met een vaste rente.

Het vastgestelde maximale bedrag waarover swaps afgesloten kunnen worden is bepaald op 20% van de restant hoofdsom van de langlopende leningen. De hoofdsom van de swaps van € 52 miljoen is 9,9% van de stand van de opgenomen langlopende leningen ultimo 2022. Dat valt ruim binnen het plafond van 20%.

Het gebruik van deze derivaten (o.a. renteswaps) is zo vormgegeven dat onder alle derivaten kortlopende kasgeldleningen liggen, zodat sprake is van 100% 'hedge'. De looptijden van de kasgeldleningen worden afgestemd op de renteherzieningen van de swap. De beschikbaarheid van financiering voor gemeenten is door de goede kredietwaardigheid (gelijk aan Nederlandse staat) uitstekend. Daarmee is zij in staat de kasgeldleningen onder de swap tegen zeer scherpe rentetarieven te financieren.

De regelgeving vereist niet voor dat derivaten (o.a. renteswaps) tegen marktwaardes in de jaarrekening gewaardeerd moet worden. Wel zijn ter toelichting in onderstaande tabel de derivaten nader uitgesplitst; de onderliggende kasgeldleningen zijn volgens de voorschriften onder de vlottende passiva gerubriceerd. Een renteswap heeft bij afsluiten geen marktwaarde. Afhankelijk van ontwikkelingen in de marktrente kan zich gedurende de looptijd van een renteswap een (positieve of negatieve) marktwaarde ontwikkelen. De marktwaarde van de renteswaps zal echter aan het einde van de looptijd altijd weer teruglopen tot nihil. De theoretische marktwaarde van de vijf renteswaps samen bedroeg ultimo 2022 +/- € 13 mln. (ultimo 2021 was dit +/- € 51 mln.). De afname van de negatieve marktwaarde wordt verklaard door het in 2022 sterk gestegen renteniveau. De marktwaarde is alleen van belang indien er sprake zou zijn van een bijstortverplichting van de gemeente aan de betreffende bank(en) of als er voortijdig moet worden afgekocht. Omdat voor de gemeente geen bijstortverplichting geldt is de marktwaarde voor de gemeente bij het huidige beleid van voortzetten van de swaps tot einde van de looptijd niet relevant.

Renteswaps								(Bedragen x € 1.000)
Derivaat/ referentienummer bank	Omvang	Relatie	Rating S&P	Loop-tijd	Afloop	Betalen	Ontvangen	
interest swap:12U04256 / 25609752	€ 12.000	Rabo	A+	30 jr	18-mei-42	2,12%	3M euribor	
interest swap:11U04212 / CD19532910	€ 10.000	Rabo	A+	30 jr	19-jul-43	3,44%	6M euribor	
interest swap: 11U01270 / CD16950513	€ 10.000	Rabo	A+	38 jr	2-jan-51	3,70%	6M euribor	
interest swap: 3888885L	€ 10.000	Deutsche	A-	39 jr	1-mrt-51	3,69%	6M euribor	
interest linked swap: 4543000L	€ 10.000	Deutsche	A-	30 jr	6-jan-42	4,90%	3M euribor	
Totaal	€ 52.000							

Toelichting

In bovenstaande tabel is zichtbaar dat de te betalen rente voor vier van de vijf renteswaps hoger is dan de huidige markrente. Dit leidt tot een negatieve marktwaarde van deze renteswaps. De positie is 100% effectief geweest in 2022. In bovenstaande tabel is ook zichtbaar dat één interest linked swap is afgesloten. Deze wijkt af van de gewone renteswaps. De te betalen rente op deze swap is niet vast maar is gekoppeld aan de pulse index van de Deutsche Bank. Bij dit derivaat is het renterisico tot 4,9% via een

renteplafond afgedekt. Hier kwam tot en met september 2022 een opslag bovenop omdat de euribor rente negatief was. Vanaf september is deze rente weer positief geworden en dat betekent dat er een bedrag afgetrokken kan worden van de coupon. Het percentage wordt per kwartaal aangepast.

De gerealiseerde externe rentelasten van alle opgenomen langlopende geldleningen (incl. swaps) samen bedragen in 2022 € 8,5 mln. (begroot € 8,2 mln.).

13 Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar			(Bedragen x € 1.000)
	31-12-2022	31-12-2021	
Kasgeldleningen	52.000	88.000	
Overige schulden	35.464	30.360	
Totaal	87.464	118.360	

Toelichting

De overige schulden bestaan uit het crediteurensaldo € 23,9 mln. (2021: € 21,6 mln.), rekening-courant verhoudingen met fonds de Hoop € 0,7 mln. (€ 0,7 mln.) en de rekening courant met Betaalbare Koopwoningen Zaanstreek € 8,7 mln. (2021: € 8 mln.) en te betalen BTW € 2,2 mln. (€ 0,0). De toename van de overige schulden wordt voornamelijk veroorzaakt door stijging van de crediteuren met € 2,3 mln., de toename van de rekening courant BKZ € 0,7 en de BTW

verplichting € 2,2 mln. dit betrof voorgaand jaar een vordering. Daarnaast heeft Zaanstad kasgeldleningen. Dit zijn leningen met een korte looptijd, vaste rente en een relatief geringe omvang.

Het saldo van de aangetrokken kasgeldleningen is als volgt weer te geven:

Kasgeldleningen			(Bedragen x € 1.000)
	31-12-2022	31-12-2021	
Achmea B.V.	12.000	-	
Aegon Custody B.V.	10.000	32.000	
Aegon N.V.	10.000	6.000	
SRLEV N.V.	-	20.000	
Stichting Pensioenfonds Rail & Openbaar Vervoer	10.000	10.000	
Triodos Bank N.V.	10.000	-	
Zilveren Kruis Zorgverzekering N.V.	-	20.000	
Totaal	52.000	88.000	

14 Overlopende passiva

Overlopende passiva	(Bedragen x € 1.000)	
	31-12-2022	31-12-2021
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot uitbetaling komen	33.843	31.458
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	101.912	98.686
Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van de volgende begrotingsjaren komen	8.887	9.368
Totaal	144.642	139.512

Toelichting

De nog te betalen kosten zijn toegenomen met € 2,4 mln. De toename wordt voornamelijk veroorzaakt door een opgenomen verplichting voor de afrekening 2022 met betrekking tot de TOZO middelen € 3,5 mln. Deze verplichting is ontstaan door terugvorderingen en ontvangen aflossingen op verstrekte kredieten. Daarnaast is er sprake van een hogere verplichting loonheffing € 0,7 mln. Dit is het gevolg van uitbetaling van de eenmalige uitkering in december 2022.

De overige vooruitontvangen bedragen zijn afgenomen met € 0,5 mln. Dit komt voornamelijk door de ontvangen aflossingen op de TOZO kredietverstrekkingen € 0,7 mln. Deze zijn onderdeel van de eindafrekening 2022.

De verantwoording van het in de balans opgenomen bedrag van € 101,9 mln. (2021: € 98,7 mln.) aan ontvangen voorschotten op specifieke uitkeringen is in de onderstaande tabel weergegeven:

Van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen				
die ontstaan door uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel				
(Bedragen x € 1.000)				
Naam specifieke uitkering	31-12-2021	Verlening	Vrijval	31-12-2022
Europese overheidslichamen				
Arbeidstoeliding (ESF)	-	725	-361	364
Het Rijk				
Volkshuisvestingsfonds	43.953	-2.094	-978	40.881
Maak bouwimpuls	31.949	-	-119	31.830
Onderwijs Achterstanden beleid (OAB)	3.520	8.484	-7.477	4.527
Huisvesting kwetsbare jongeren	2.958	-	-	2.958
Energie armoede	-	3.053	-252	2.801
Spuk Bodem Lood 2021	4.910	-	-2.304	2.606
Uitkoop woningen Hoogspanning	1.709	90	203	2.002
Spoorse doorsnijdingen	1.460	-	-	1.460
Specifieke uitkering sport (SPUK)	920	2.164	-1.866	1.218
Nationaal programma onderwijs	631	1.514	-941	1.204
Voorkomen georganiseerde en ondermijnende jeugdcriminaliteit	-	1.000	-	1.000
Huisvesting ontheemden en statushouders - flex en transformatiewoningen	-	864	-27	837
Ventilatie in scholen	800	-	-	800
Proeftuinen regionaal veiligheidsteam	-	800	-	800
Preventieve aanpak ondermijning (BOTOC)	686	500	-494	692
Inburgering	-	1.015	-435	580
Corona toegangsbewijs	-	600	-51	549
Noodopvang Achtersluispolder	230	398	-213	415
Spuk Bodem Lood 2022	-	628	-254	374
Educatie middelen	246	1.338	-1.213	371
Versterking lokale integrale aanpak radicalisering, extremisme en terrorisme	282	370	-317	335
Reductie energiegebruik woningen	1.023	-	-826	197
Onderwijsroute	-	135	-	135

Van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen

die ontstaan door uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel

(Bedragen x € 1.000)

Naam specifieke uitkering	31-12-2021	Verlening	Vrijval	31-12-2022
BKZ reductie energie	371	-	-371	-
Sanering Verkeerslawaaai	225	-	-225	-
Overige Nederlandse overheidslichamen				
Regiodeal ZaanIj	700	750	-47	1.403
Riviercruise voorziening Prins Hendrik kade	206	-	-	206
Regionale energiebesparing	151	30	-	181
VSV subsidie	176	176	-176	176
RMC middelen	95	313	-296	112
Woonvisie Noord Holland	116	-	-81	35
Local Heroes	303	45	-347	-
BOS-gelden	202	-	-202	-
Noodsteun Covid 19	190	-	-190	-
Coffeeshopketen experiment	150	-	-150	-
Diversen	524	339	-	863
Totaal	98.686	23.237	-20.011	101.912

De saldi ultimo 2022 boven de € 0,1 mln. worden gespecificeerd. Onder de noemer 'diversen' zijn de overige specifieke uitkeringen kleiner dan € 0,1 mln. samengevoegd.

15 Waarborgen en garanties

Waarborgen en garanties

(Bedragen x € 1.000)

Risico-categorie	Portefeuille	Restant hoofdsom 31-12-2021	Aflossing 2022	Stortingen/klimeningen 2022	Restant hoofdsom 31-12-2022	Aantal 2022	Aantal 2021
Minimaal	Woningbouw incl. WSW	810.429	-	51.880	862.309	151	126
Totaal minimaal		810.429	-	51.880	862.309	151	126
Laag	Divers	2.791	-122	-	2.669	5	6
Laag	Sociaal	173	-7	-	166	3	3
Laag	Sport	1.223	-159	-	1.064	13	13
Laag	Woningbouw excl. WSW	3.048	-892	-	2.156	2	2
Laag	Zorg	2.463	-222	-	2.241	4	4
Totaal laag		9.698	-1.402	-	8.296	27	28
Middel	Divers	4.000	-	-	4.000	2	2
Middel	Milieu	46.549	-2.303	-	44.246	1	1
Totaal middel		50.549	-2.303	-	48.246	3	3
Hoog	Ziekenhuis	4.895	-1.358	-	3.537	5	5
Totaal Hoog		4.895	-1.358	-	3.537	5	5
Totaal		875.571	-5.063	51.880	922.388	186	162

Toelichting

In het boekjaar 2022 zijn de totaal verstrekte borgstellingen en garanties met € 46,8 mln. toegenomen tot een bedrag van Toelichting € 922,4 mln. Verreweg de grootste garantie is afgegeven voor de woningbouwsector. Hiervan is ultimo

boekjaar € 862 mln. het schuldrestant voor WSW leningen. Zaanstad is "achtervanggemeente". Dit betekent dat Zaanstad tot maximaal 50% van dit bedrag kan worden aangesproken. De kans dat aanspraak gemaakt wordt op de

gemeentelijke achtervang is minimaal. De financiële positie van de corporatiesector is de afgelopen periode verbeterd.

De mutatie 2022 wordt verder voornamelijk veroorzaakt door gedaalde garanties bij de woningbouw door aflossingen (€ 0,9 mln.) Het Zaans Medisch Centrum (ZMC) is gedaald met ruim € 1,3 mln.

Het ziekenhuis is vanwege hun matige financiële positie in de categorie hoog geplaatst. Het ZMC is opgenomen in de risicoparagraaf.

16 Langlopende financiële rechten en verplichtingen

In aanvulling op de balans wordt inzicht verschaft in de niet uit de balans blijvende rechten die de gemeente heeft of verplichtingen die de gemeente is aangegaan.

Rechten

De verliescompensatie krachtens de *Wet op de vennootschapsbelasting* wordt ingeschat als 'nihil', en is derhalve buiten de balanstelling gehouden.

Verplichtingen

De gemeente heeft op grond van aanbestedingsregels met diverse organisaties (raam)overeenkomsten over meerdere jaren afgesloten. Deze overeenkomsten leiden, in tegenstelling tot huur- en of lease overeenkomsten, op voorhand niet tot onvoorwaardelijke verplichtingen. Onderstaand in de tabel de financiële verplichtingen met vervaldata:

Financiële verplichtingen met vervaldata				(Bedragen x € 1.000)
	Leverancier	Laatste jaar van de verplichting	Jaarlijkse verplichting	Totaal
Huisvuil	HVC	2026	16.871	67.484
Gladheidsbestrijding	HVC	2026	600	2.400
Huurovereenkomst locatie "de Spierling"	HVC	2026	353	1.412

Voor het oorspronkelijke contract van HVC is in 2009 is er geen aanbesteding gevoerd, maar heeft het college alleenrecht verleend en is de uitzondering van de Aanbestedingswet gebruikt. In 2016 is er dan ook een uitvoeringsbesluit afvalstoffenverordening in het leven geroepen. Het betreft een verlenging van een bestaand contract onder hernieuwde condities tot en met 2026.

De jaarlijkse verplichting voor huisvuil aan HVC betreft € 16,9 mln. excl. BTW. Hierin zit een incidentele korting van € 1,5 mln. die over de looptijd van het contract weer wordt terugbetaald (6x € 0,25 mln.).

Onderdeel van het contract met HVC is sneeuw- en gladheidsbestrijding. De jaarlijkse verplichting voor gladheidsbestrijding bedraagt € 0,6 mln.

Voor de locatie "de Spierling" is er een nieuwe huurovereenkomst aangegaan. De ingangsdatum betreft 1 januari 2020, en is aangegaan voor de duur van 7 jaar. De huurlasten bedragen per jaar € 0,35 mln.

Verlofdagen: ultimo 2022 heeft de gemeente een verplichting ontstaan bij het personeel voor ruim 94.637 uur (2021: 80.000 uur). Dit is omgerekend € 5,7 mln. (2021: € 4,7 mln.). De verplichting is berekend op basis van een gemiddeld uurtarief op basis van de interne uurtarieven exclusief overhead het tarief bedraagt in 2022 € 60,07 (2021: € 58,61). De toename van de verplichting wordt onder andere veroorzaakt door toename FTE 1.302 (2021: 1.223) en de mogelijkheid tot verlofsparen. Voor de bovenwettelijke verlofuren is vanaf 2022 een voorziening verlofsparen gevormd.

Tabel langlopende financiële verplichtingen:

Langlopende financiële verplichtingen		(Bedragen x € 1.000)
	31-12-2022	31-12-2021
Huisvuil	67.484	78.905
Gladheidsbestrijding	2.400	-
Huren	1.412	1.710
Verlofdagen	5.684	4.707
Totaal	76.980	85.322

17 Financieringsbehoefte

Voor de invulling van de financieringsbehoefte kan de gemeente gebruik maken van een kortlopende kredietfaciliteit (tot een maximum van € 10 mln.) bij de BNG. Per 29 november 2021 is hier de bankgarantie voor Ikea ad € 1 mln. van afgetrokken zodat de beschikbare ruimte op de kredietfaciliteit nog € 9 mln. bedraagt. De hoogte en het gebruik van deze faciliteit is onderdeel van de uitvoering van de treasuryfunctie, welke elders in de jaarstukken wordt toegelicht in de paragraaf financiering.

Per 1 juli 2021 is de wet op het schatkistbankieren aangepast. De drempel voor het afkomen van positieve saldi naar de schatkistbankieren is verhoogd van 0,75 procent naar 2 procent van het begrotingstotaal – met een minimum van € 1 mln. Voor gemeenten met een begrotingstotaal van € 500 mln. of meer is de drempel € 10 mln. euro plus 0,2 procent van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 mln. te boven gaat. Dat hebben de fondsbeheerders Binnenlandse Zaken en Financiën met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de koepelorganisaties van de provincies en de waterschappen afgesproken. Voor gemeente Zaanstad bedraagt de drempel voor het afkomen van € 10,3 mln.

De wijziging valt samen met de datum dat de BNG start met het in rekening brengen van rente op positieve saldi boven de € 0,5 mln. Met de BNG hebben we daarom een overeenkomst afgesloten om dagelijks positieve saldi boven de € 0,4 mln. af te romen naar de schatkist. Hiermee voorkomen we onnodige rentelasten. Sinds 14 september 2022 wordt weer een rentevergoeding ontvangen op het geld dat uitstaat bij de schatkist. Per 30 december 2022 bedraagt deze rente 1,9%.

Voor 2022 bedroegen de middelen die we in de schatkist hebben aangehouden per kwartaal (gebaseerd op de limiet van € 0,4 mln.):

- 1e kwartaal 2022 € 15,4 mln.
- 2e kwartaal 2022 € 8,0 mln.
- 3e kwartaal 2022 € 22,1 mln.
- 4e kwartaal 2022 € 10,7 mln.

18 Wet Normering Topinkomens (WNT)

Vanuit de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) worden jaarlijks de financiële arbeidsvoorwaarden van topfunctionarissen van de gemeentepubliceerd. Onder topfunctionarissen van de gemeenten vallen in ieder geval de

gemeentesecretaris en de griffier, ongeacht of zij de norm overschrijden. Indien salarissen van andere functionarissen van de gemeenten de norm overschrijden, moeten deze ook openbaar gemaakt worden. Politieke ambtsdragers vallen niet onder deze wet. De WNT is ook van toepassing op verbonden partijen die onder de reikwijdte van die wet vallen. De gemeente wijst de verbonden partijen op de wet- en regelgeving en de publicatieplicht.

De WNT is van toepassing op Gemeente Zaanstad. Het voor Gemeente Zaanstad toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2022 € 216.000 (algemeen bezoldigingsmaximum).

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met en zonder dienstbetrekking

vanaf de 13e maand van de functievervulling

(Bedragen x € 1)

Gegevens 2022	G. Blom	A.D. Jongbloed	R.G.R. Jeene	A.P. Maaskant
Functie	Gemeentesecretaris	Griffier	Griffier	Griffier (waarnemend)
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 t/m 31/12	01/01 t/m 30/04	15/08 t/m 13/10	01/05 t/m 21/08 en 14/10 t/m 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja	Ja
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	137.588	41.343	19.333	52.953
Beloningen betaalbaar op termijn	22.624	6.329	3.620	7.061
Subtotaal	160.212	47.672	22.953	60.013
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000	71.014	35.507	113.622
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terug- ontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	160.212	47.672	22.953	60.013
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschul- digde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2021	F.H.M. Apeldoorn	A.D. Jongbloed
Functie	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 t/m 16/08	01/01 t/m 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	88.745	97.507
Beloningen betaalbaar op termijn	14.066	18.985
Subtotaal	102.811	116.492
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	129.981	209.000
Bezoldiging	102.811	116.492

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking

in de periode kalendermaand 1 t/m 12

(Bedragen x € 1)

Gegevens 2022	J.W.A. Kradolfer
- Functie	Gemeentesecretaris
- Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	16/08 – 31/12
- Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	5
- Omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar	593
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	
- Maximum uurtarief in het kalenderjaar	199
- Maxima op basis van de normbedragen per maand	22.624
- Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	138.500
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)	106.740
- Werkelijk uurtarief lager dan het maximum uurtarief?	Ja
- Bezoldiging in de betreffende periode	106.740
- Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	106.740
- -/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
- Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
- Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.

19 Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die van belang zijn om hier op te nemen.

6. Bijlagen jaarrekening

6.1 Taakvelden

Taakvelden						
(Bedragen x € 1.000)						
Taakveld	Begroting lasten na bw	Begroting baten na bw	Begroting baten na bw	Realisatie lasten	Realisatie baten	Realisatie saldo
0.1 Bestuur	6.302	0	6.302	6.246	-527	5.719
0.2 Burgerzaken	13.161	-2.359	10.802	5.605	-2.324	3.281
0.3 Beheer ov. gebouwen en gronden	12.893	-14.744	-1.851	6.946	-9.101	-2.155
0.4 Overhead	62.727	-6.744	55.983	62.181	-7.118	55.063
0.5 Treasury	-28	-6.815	-6.843	662	-7.110	-6.448
0.7 AU en overige uitk. gem.fonds	0	-363.916	-363.916	0	-369.232	-369.232
0.8 Overige baten en lasten	101	-59	42	4	0	4
0.9 Venootschapsbelasting	240	0	240	193	0	193
0.10 Mutaties reserves	63.858	-57.165	6.693	65.432	-47.040	18.392
0.61 OZB woningen	3.846	-20.217	-16.371	2.522	-20.516	-17.994
0.62 OZB- niet woningen	0	-18.814	-18.814	1.695	-19.334	-17.639
0.63 Parkeerbelasting	0	-4.493	-4.493	0	-4.389	-4.389
0.64 Belastingen Overig	279	-2.175	-1.896	297	-1.821	-1.524
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	14.179	-88	14.091	15.483	-1.102	14.381
1.2 Openbare orde en Veiligheid	2.843	-1.609	1.234	6.963	-1.920	5.043
2.1 Verkeer en vervoer	35.272	-6.044	29.228	30.894	-4.430	26.464
2.2 Parkeren	767	-219	548	927	-263	664
2.3 Recreatieve Havens	0	-2	-2	0	0	0
2.4 Economische Havens en waterw.	2.935	-1.023	1.912	3.577	-1.521	2.056
2.5 Openbaar vervoer	0	0	0	10	0	10
3.1 Economische ontwikkeling	4.249	-418	3.831	3.494	-269	3.225
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-343	0	-343	7.010	-8.734	-1.724
3.3 Bedrijfsloket en -regelingen	101	-510	-409	138	-511	-373
3.4 Economische promotie	123	-2.008	-1.885	100	-2.142	-2.042
4.2 Onderwijshuisvesting	14.295	-510	13.785	14.265	-763	13.502
4.3 Onderwijsbel.& leerlingenzaken	16.689	-10.577	6.112	15.818	-10.198	5.620
5.1 Sportbeleid en activering	1.310	-346	964	1.168	-290	878

Taakvelden

(Bedragen x € 1.000)

Taakveld	Begroting lasten na bw	Begroting baten na bw	Begroting baten na bw	Realisatie lasten	Realisatie baten	Realisatie saldo
5.2 Sportaccommodaties	15.485	-1.168	14.317	16.529	-5.864	10.665
5.3 Cultuurpres., -prod. en -part.	8.705	-252	8.453	9.789	-2.074	7.715
5.4 Musea	3.160	-87	3.073	3.262	-99	3.163
5.5 Cultureel erfgoed	561	0	561	469	-45	424
5.6 Media	3.357	0	3.357	3.453	-4	3.449
5.7 Openb.groen en recreatie	7.940	-108	7.832	12.043	-1.521	10.522
6.1 Samenkracht en burgerpart.	29.509	-15.616	13.893	23.307	-16.223	7.084
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorz.	34.234	-269	33.965	34.709	-511	34.198
6.3 Inkomensregelingen	91.222	-62.384	28.838	86.919	-62.123	24.796
6.4 WSW en beschut werk	8.104	0	8.104	8.105	-3	8.102
6.5 Arbeidsparticipatie	13.474	-1.959	11.515	11.598	-1.580	10.018
6.6 Maatwerkvoorzieningen(WMO)	5.422	-1.095	4.327	5.312	-266	5.046
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	28.304	-711	27.593	29.897	-1.211	28.686
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	50.939	-22	50.917	51.475	-151	51.324
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	19.154	-821	18.333	17.658	-515	17.143
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	2.585	-267	2.318	2.349	-312	2.037
7.1 Volksgezondheid	265	-15	250	272	-21	251
7.2 Riolering	19.436	-23.332	-3.896	19.877	-23.248	-3.371
7.3 Afval	20.677	-25.340	-4.663	20.837	-25.180	-4.343
7.4 Milieubeheer	11.981	-4.880	7.101	10.469	-3.773	6.696
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	873	-1.027	-154	1.007	-1.286	-279
8.1 Ruimtelijke Ordening	6.636	170	6.806	11.947	-6.223	5.724
8.2 Grondexpl. (niet bedr.terr.)	55.304	-49.925	5.379	27.425	-16.195	11.230
8.3 Wonen en bouwen	16.941	-10.345	6.596	21.864	-11.153	10.711
Totaal	710.067	-720.308	-10.241	682.202	-700.236	-18.034

6.2 SiSa

Verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking SiSa - d.d. 9 maart 2023

JenV	A5	Specifieke uitkering versterking van de lokale integrale aanpak van radicalisering, extremisme en terrorisme	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
			Naam hoofdcategorie	Bestedingen (jaar T) komen overeen met activiteitenplan per hoofdcategorie (Ja/Nee)	Besteding uitvoering activiteiten (jaar T) per hoofdcategorie.	Cumulatieve besteding uitvoering activiteiten (t/m jaar T) per hoofdcategorie	Afwijking t.o.v. aanvraag overeengekomen (Ja/Nee) in (jaar T) per hoofdcategorie - bij Ja is indicator 06 verplicht	Toelichting afwijking besteding (jaar T) volgens projectplan per hoofdcategorie
		Gemeenten	Aard controle n.v.t. Indicator: A5/01	Aard controle D1 Indicator: A5/02	Aard controle R Indicator: A5/03	Aard controle R Indicator: A5/04	Aard controle n.v.t. Indicator: A5/05	Aard controle n.v.t. Indicator: A5/06
		1	Analyse van de lokale problematiek met betrekking tot radicalisering en extremisme en de evaluatie van de aanpak van radicalisering en extremisme;	Ja	€ 0	€ 0	Nee	
		2	Persoonsgerichte aanpak van geradicaliseerde personen;	Ja	€ 0	€ 9.645	Nee	
		3	Opbouwen, behouden en faciliteren van een netwerk van personen en organisaties die betrokken zijn bij de preventie van radicalisering;	Ja	€ 0	€ 21.439	Nee	
		4	Deskundigheidsbevordering en voorlichting van personen en organisaties die betrokken zijn bij de preventie van radicalisering;	Ja	€ 0	€ 51.754	Nee	

			5	Preventie-activiteiten gericht op specifieke kwetsbare doelgroepen;	Ja	€ 0	€ 0	Nee	
			6	Evalueren van de activiteiten die zijn verricht in het kader van het tegengaan van radicalisering, extremisme en terrorisme.	Ja	€ 0	€ 0	Nee	
				Eindverantwoording (Ja/Nee)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)				
				Aard controle n.v.t. Indicator: A5/07	Aard controle n.v.t. Indicator: A5/08				
				Ja	Ja				
JenV	A6	Specifieke Uitkering Preventieve Aanpak tegen Ondernijning (onderdeel BOTOC)							
				Totale besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Totale cofinanciering (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
					Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen.				
		Gemeenten		Aard controle R Indicator: A6/01	Aard controle n.v.t. Indicator: A6/02	Aard controle n.v.t. Indicator: A6/03	Aard controle n.v.t. Indicator: A6/04		
				€ 494.525	€ 938.192	€ 0	Nee		
				Projectnaam/nummer	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per project aangeven	Toelichting op niet-afgeronde projecten en afwijking t.o.v. de toekenning - Bij afwijkingen is afstemming met ministerie verplicht.			
				Aard controle n.v.t. Indicator: A6/05	Aard controle n.v.t. Indicator: A6/06	Aard controle n.v.t. Indicator: A6/07			
			1	Aanpak risicojongeren	Nee	Loopt door 2023			
			2	Shool als centrale plek in de wijk	Nee	Loopt door 2023			

			3	Digitale leefwereld	Nee	Loopt door 2023			
			4	Leren, ontwikkelen en regie op integraal dynamisch project	Nee	Loopt door 2023			
JenV	A9	Specifieke uitkering versterking van de lokale integrale aanpak van radicalisering, (gewelddadig) extremisme en terrorisme in 2021		Naam hoofdcategorie	Bestedingen (jaar T) komen overeen met activiteitenplan per hoofdcategorie (Ja/Nee)	Besteding uitvoering activiteiten (jaar T) per hoofdcategorie	Cumulatieve besteding uitvoering activiteiten (t/m jaar T) per hoofdcategorie	Afwijking t.o.v. aanvraag overeengekomen (Ja/Nee) in (jaar T) per hoofdcategorie - bij Ja is indicator 06 verplicht	Toelichting afwijking besteding (jaar T) volgens projectplan per hoofdcategorie
						Zelfstandige uitvoering (excl. SiSa tussen medeoverheden)	Vanaf SiSa 2021 Incl. SiSa tussen medeoverheden		
		Gemeenten		Aard controle n.v.t.	Aard controle D1	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.
				Indicator: A9/01	Indicator: A9/02	Indicator: A9/03	Indicator: A9/04	Indicator: A9/05	Indicator: A9/06
			1	Analyse van de lokale problematiek met betrekking tot radicalisering, (gewelddadig) extremisme en de evaluatie van de aanpak van radicalisering naar (gewelddadig) extremisme;	Ja	€ 30.000	€ 30.000	Nee	
			2	Persoonsgerichte aanpak van geradicaliseerde personen;	Ja	€ 0	€ 8.694	Nee	
			3	Opbouwen, behouden en faciliteren van een netwerk van personen en organisaties die betrokken zijn bij het signaleren van mogelijke radicalisering	Ja	€ 7.500	€ 42.405	Nee	
			4	Deskundigheidsbevordering en voorlichting van personen en organisaties die direct betrokken zijn bij de lokale integrale aanpak;	Ja	€ 2.950	€ 10.974	Nee	

			5	Preventie-activiteiten voor radicaliserende personen en de directe omgeving;	Ja	€ 0	€ 42.701	Nee	
			6	Preventie-activiteiten die de weerbaarheid versterken van specifieke groepen en individuen die mogelijk vatbaar zijn voor radicalisering;	Ja	€ 0	€ 0	Nee	
			7	Evalueren van de activiteiten die zijn verricht in het kader van het tegengaan van radicalisering, (gewelddadig) extremisme en terrorisme.	Ja	€ 0	€ 0	Nee	
				Eindverantwoording (Ja/Nee)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)				
				Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.				
				Indicator: A9/07	Indicator: A9/08				
				Ja	Ja				
JenV	A12B	Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangs-bewijzen		Naam veiligheids-regio	Besteding (jaar T)	Besteding volgens besluit van de veiligheidsregio uitgevoerd (Ja/nee)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
		Gemeenten		Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	
				Indicator: A12B/01	Indicator: A12B/02	Indicator: A12B/03	Indicator: A12B/04	Indicator: A12B/05	
				050624 Veiligheids-regio Zaanstreek-Waterland	€ 127.303	Ja	€ 370.290	Ja	
JenV	A13	Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangs-bewijzen		Besteding in (jaar T) (zelfstandige uitvoering inclusief uitvoering door andere partijen, niet zijnde medeoverheden)	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1) Vanaf SiSa 2023 van toepassing i.v.m. SiSa tussen medeoverheden	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) in inclusief uitvoering door andere mede-overheden vanaf SiSa 2023	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
		Gemeenten		Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	

			Indicator: A13/01	Indicator: A13/02	Indicator: A13/03	Indicator: A13/04	Indicator: A13/05	
			€ 50.553	Ja	€ 0	€ 50.553	Ja	
JenV	A14	Specifieke uitkering versterking van de lokale integrale aanpak van radicalisering, (gewelddadig) extremisme en terrorisme in 2022	Besteding in (jaar T) (zelfstandige uitvoering inclusief uitvoering door andere partijen, niet zijnde medeoverheden)	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1) Vanaf SiSa 2023 van toepassing i.v.m. SiSa tussen medeoverheden	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) in inclusief uitvoering door andere medeoverheden vanaf SiSa 2023	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
		Gemeenten	Aard controle n.v.t.	Aard controle D1	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.
			Indicator: A14/01	Indicator: A14/02	Indicator: A14/03	Indicator: A14/04	Indicator: A14/05	Indicator: A14/06
		1	Analyse van de lokale problematiek met betrekking tot radicalisering, (gewelddadig) extremisme en de evaluatie van de aanpak van radicalisering naar (gewelddadig) extremisme;	Ja	€ 0	€ 0	Nee	
		2	Persoonsgerichte aanpak van geradicaliseerde personen;	Ja	€ 70.215	€ 70.215	Nee	
		3	Opbouwen, behouden en faciliteren van een netwerk van personen en organisaties die betrokken zijn bij het signaleren van mogelijke radicalisering	Ja	€ 0	€ 0	Nee	
		4	Deskundigheidsbevordering en voorlichting van personen en organisaties die direct betrokken zijn bij de lokale integrale aanpak;	Ja	€ 11.550	€ 11.550	Nee	

			5	Preventie-activiteiten voor radicaliserende personen en de directe omgeving;	Ja	€ 64.650	€ 64.650	Nee	
			6	Preventie-activiteiten die de weerbaarheid versterken van specifieke groepen en individuen die mogelijk vatbaar zijn voor radicalisering;	Ja	€ 68.175	€ 68.175	Nee	
			7	Evalueren van de activiteiten die zijn verricht in het kader van het tegengaan van radicalisering, (gewelddadig) extremisme en terrorisme.	Ja	€ 48.150	€ 48.150	Nee	
				Eindverantwoording (Ja/Nee)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)				
				Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.				
				Indicator: A14/07	Indicator: A14/08				
				Nee	Ja				
JenV	A16	Bekostigings-regeling opvang ontheemden Oekraïne		Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) 1 maart tot en met 14 oktober 2022	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) met ingang van 15 oktober 2022 (jaar T)	Vul in verschil werkelijke bestedingen ten opzichte van de gecombineerde uitkomst van A16/01 en A16/02 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO)
		Gemeenten		Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R
				Indicator: A16/01	Indicator: A16/02	Indicator: A16/03	Indicator: A16/04	Indicator: A16/05	Indicator: A16/06
				€ 535.500	€ 291.330	€ 10.228.754	€ 1.178.384	€ 571.222	€ 740.006

			Totaal bedrag vorderingen uitgereekte verstrekkingen (jaar T) POO	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) in (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
		Gemeenten	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.
			Indicator: A16/07	Indicator: A16/08	Indicator: A16/09	Indicator: A16/10	Indicator: A16/11
			-€ 4.230	€ 362.880	€ 13.903.846	€ 13.903.846	Nee
JenV	A17	Regeling specifieke uitkering voorkomen georganiseerde en ondermijnende jeugdcriminaliteit	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Project afgerond in jaar T (Ja/Nee)	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld	
		Gemeenten	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	
			Indicator: A17/01	Indicator: A17/02	Indicator: A17/03	Indicator: A17/04	
			€ 0	€ 0	Nee	Subsidie gestart in 2022 met een looptijd van 4 jaar.	
JenV	A18B	Bekostiging eerste opvang ontheemden Oekraïne door Veiligheidsregio's (SiSa tussen medeoverheden)	Naam veiligheidsregio	Naam kostensoort	Besteding per kostensoort (jaar T)		
		SiSa tussen medeoverheden	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle R		
			Indicator: A18B/01	Indicator: A18B/02	Indicator: A18B/03		
		1	050624 Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland	Meerkosten coördinerende gemeente	€ 105.173		
		2	050624 Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland	Hotels/centra	€ 0		

			3	050624 Veiligheids-regio Zaanstreek-Waterland	Overige specifieke meerkosten	€ 0			
			4	050624 Veiligheids-regio Zaanstreek-Waterland	Overige Meerkosten	€ 138.710			
				Project afgerond in jaar T? (Ja/Nee)	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld				
				Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.				
				Indicator: A18B/04	Indicator: A18B/05				
				Nee					
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek		Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T)	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T)	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee) (vanaf 2021)	Normbedragen voor e (ja/nee) (vanaf 2021)
								Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2	Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2
		Gemeenten		Aard controle R Indicator: B2/01	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/02	Aard controle D2 Indicator: B2/03	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/04	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/05	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/06
			64	698	41	162	Ja	Nee	
				Eindverantwoording (Ja/Nee)	Reeks 1	Reeks 1			
					Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3)			
					Keuze werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten			
				Aard controle n.v.t. Indicator: B2/07	Aard controle R Indicator: B2/08	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/09			
				Nee					

			Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1
			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)
			Werkelijke kosten	Werkelijke kosten	Werkelijke kosten	Werkelijke kosten	Werkelijke kosten	Werkelijke kosten
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R
			Indicator: B2/10	Indicator: B2/11	Indicator: B2/12	Indicator: B2/13	Indicator: B2/14	Indicator: B2/15
			€ 198.570	€ 322.584	€ 177.786	€ 345.491	€ 0	€ 0
			Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2
			Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)
			Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R
			Indicator: B2/16	Indicator: B2/17	Indicator: B2/18	Indicator: B2/19	Indicator: B2/20	Indicator: B2/21
			€ 24.320	€ 265.240	€ 142.188	€ 561.816	€ 0	€ 0
			Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2
			Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling	
			Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	
			Indicator: B2/22	Indicator: B2/23	Indicator: B2/24	Indicator: B2/25	Indicator: B2/26	
					€ 0	€ 0	€ 542.864	

BZK	C9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls	Projectnaamnummer	Aantal woningen waarvan bouw is gestart in (jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaanvraag (Ja/ Nee) - bij Nee is indicator 05 verplicht	Aantal woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Uitvoering WBI-maatregelen verloopt conform fasering projectaanvraag (Ja/ Nee) - bij Nee is indicator 05 verplicht	Toelichting afwijkingen in faseringen (indicatoren 02 en 04)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)
		Tranche 1 t/m 3						
		Gemeenten	Aard controle n.v.t. Indicator: C9/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C9/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C9/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C9/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C9/05	Aard controle D2 Indicator: C9/06
		1	2021-0000014542	Ja	228	Ja		€ 1.497.270
		2	2020-0000079166	Ja	533	Ja		€ 0
		3	2020-0000079662	Ja	607	Ja		€ 5.962.461
			Kopie projectnaam/ nummer	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T)	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/ Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Toelichting afwijking(en) prijscategorieën woningen	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Eindverantwoording/ project afgerond (ja/ nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: C9/07	Aard controle D2 Indicator: C9/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C9/09	Aard controle n.v.t. Indicator: C9/10	Aard controle n.v.t. Indicator: C9/11	Aard controle n.v.t. Indicator: C9/12
		1	2021-0000014542	€ 0	Ja		106	Nee
		2	2020-0000079166	€ 0	Ja		192	Nee
		3	2020-0000079662	€ 0	Nee	Onderschrijding totaal aantal betaalbare woningen. Compensatie wordt gezocht.	170	Nee
BZK	C31	Regeling vaststelling regels verstrekken eenmalige specifieke uitkering aan gemeenten huisvesting kwetsbare doelgroepen	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Besteding (jaar T) aan projecten die niet zijn opgenomen in de toezegging	Eventuele toelichting op niet volgens plan/ aanvraag uitgevoerde projecten. Verplicht als bij indicator 03 een bedrag is ingevuld.	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
		Gemeenten	Aard controle R Indicator: C31/01 € 0	Aard controles n.v.t. Indicator: C31/02 € 0	Aard controle n.v.t. Indicator: C31/03 € 0	Aard controle n.v.t. Indicator: C31/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C31/05 Nee	

BZK	C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	Beschikking-nummer /naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 augustus 2022 (Ja/Nee)	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
		Gemeenten	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/01	Aard controle R Indicator: C32/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/03	Aard controle D2 Indicator: C32/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/06
	1	SUVIS21-00813472	€ 0	€ 0	Ja			Nee
		Kopie Beschikking-nummer/Naam	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.)	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld)				
		Aard controle n.v.t. Indicator: C32/07	Aard controle D2 Indicator: C32/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/09				
	2	SUVIS21-00813472	Nee	De werkzaamheden lopen door.				
BZK	C43	Regeling reductie energiegebruik woningen	Beschikking-nummer/naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Aantal bereikte woningen	Toelichting	Eindverantwoording (Ja/Nee)
		Gemeenten	Aard controle n.v.t. Indicator: C43/01	Aard controle R Indicator: C43/02	Aard controle R Indicator: C43/03	Aard controle D1 Indicator: C43/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C43/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C43/06
		RREW2020-00450152	€ 825.948	€ 825.948	9.125			Nee
		Totaal aantal bereikte huurwoningen	Is minstens 70% van de uitgekeerde specifieke uitkering bestemd voor activiteiten als bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder a, b of c van de regeling (Ja/Nee)?					
		Aard controle D1 Indicator: C43/07	Aard controle n.v.t. Indicator: C43/08					
		9.125	Ja					
BZK	C47	Volkshuisvesting	Deelplannaam	Aantal woningen waarvan de herstructurering gestart is in (jaar T)	Aantal woningen waarvan de herstructurering gestart is (t/m jaar T)	Aantal volledig gerealiseerde geherstructureerde woningen (inclusief labelstappen) (t/m jaar T)	Besteding (jaar T) - per deelplan	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per deelplan - inclusief uitvoering door derden vanaf sisa 2022

							Zelfstandige uitvoering	
		Gemeenten	Aard controle n.v.t. Indicator: C47/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C47/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C47/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C47/04	Aard controle R Indicator: C47/05	Aard controle R Indicator: C47/06
		1	Deelplan 1 Zaandam Oost	0	0	0	€ 2.065.922	€ 2.564.833
			Kopie deelplannaam	Totale opbrengsten (jaar T) per deelplan	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) per deelplan - inclusief uitvoering door derden vanaf sisa 2022	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) per deelplan		
				Zelfstandige uitvoering				
			Aard controle n.v.t. Indicator: C47/07	Aard controle R Indicator: C47/08	Aard controle R Indicator: C47/09	Aard controle R Indicator: C47/10		
		1	Deelplan 1 Zaandam Oost	€ 0	€ 0	€ 769.450		
			Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: C47/11	Aard controle n.v.t. Indicator: C47/12				
			Ja	Nee				
BZK	C55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten
			Aard controle n.v.t. Indicator: C55/01	Aard controle R Indicator: C55/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/04	Aard controle R Indicator: C55/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/06
			44	€ 119.275	€ 119.275	0	€ 0	€ 0

			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten			
			Aard controle n.v.t. Indicator: C55/07	Aard controle R Indicator: C55/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/09			
			234	€ 137.949	€ 137.949	0	€ 0	€ 0
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen
			Aard controle n.v.t. Indicator: C55/10	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/11	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/12	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/13	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/14	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/15
BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle R Indicator: C62/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C62/04				
			€ 27.543	Nee				

BZK	C85	Stimuleringsregeling flex- en transformatiewoningen	Projectnaam	Cumulatief aantal flex- of transformatiewoningen gerealiseerd per project (t/m jaar T) - betreft totalen	Cumulatief aantal woningen gerealiseerd voor Ontheemden of vergunninghouders per project (t/m jaar T) - betreft totalen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project – inclusief uitvoering door derden	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) per project – inclusief uitvoering door derden	
		Gemeenten	Aard controle n.v.t. Indicator: C85/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C85/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C85/03	Aard controle R Indicator: C85/04	Aard controle R Indicator: C85/05	
		1	Programma Flexwonen	0	0	€ 26.769	€ 0	
			Kopie projectnaam	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: C85/06	Aard controle n.v.t. Indicator: C85/07	Aard controle n.v.t. Indicator: C85/08			
		1	Programma Flexwonen	Ja	Nee			
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
		Gemeenten	Aard controle R Indicator: D8/01	Aard controle R Indicator: D8/02	Aard controle R Indicator: D8/03	Aard controle R Indicator: D8/04	Aard controle R Indicator: D8/05	
			€ 5.630.466	€ 2.055.085	€ 117.513	-€ 325.952	€ 3.519.813	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	In 2022 opgebouwde reserve om mee te nemen naar volgende vierjarige periode	
				Bedrag		Bedrag	Bedrag	
			Aard controle n.v.t. Indicator: D8/06	Aard controle R Indicator: D8/07	Aard controle n.v.t. Indicator: D8/08	Aard controle R Indicator: D8/09	Aard controle R Indicator: D8/10	
		1					€ 4.242.213	

OCW	D10	Volwassenen- educatie	Verstreckte uitkering (jaar T) (inclusief eventuele prijsbijstel- ling)	Reservering educatie voorgaand jaar (jaar T-1) [beschikking OCW]	Totaal beschikbare middelen educatie (jaar T)	Besteding (jaar T) van educatie	Reservering besteding van educatie in (jaar T) voor volgend kalenderjaar (jaar T+1)	Onttrekking besteding van educatie in (jaar T) van volgend kalenderjaar (jaar T+1)
		Contactgemeenten					Bij lagere besteding dan beschikbare middelen	Bij hogere besteding dan beschikbare middelen
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R
			Indicator: D10/01	Indicator: D10/02	Indicator: D10/03	Indicator: D10/04	Indicator: D10/05	Indicator: D10/06
			€ 1.377.519	€ 115.685	€ 1.493.204	€ 1.184.809	€ 153.666	€ 0
OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerela- teerde onderwijs- vertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	
			Indicator: D14/01	Indicator: D14/02	Indicator: D14/03	Indicator: D14/04	Indicator: D14/05	
			€ 855.758	€ 0	€ 85.112	€ 0	€ 630.770	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsin- formatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeen- ten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsin- formatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeen- ten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs		
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle R		
			Indicator: D14/06	Indicator: D14/07	Indicator: D14/08	Indicator: D14/09		
		1						

OCW	D19	Tijdelijke onderwijs-huisvesting ontheemden	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen(t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle R Indicator: D19/01	Aard controle n.v.t. Indicator: D19/02	Aard controle n.v.t. Indicator: D19/03			
			€ 30.017	€ 30.017	Nee			
OCW	D21	Specifieke uitkering Impuls Jongeren-cultuur	Naam instelling of samenwerkingsverband	Besteding (jaar T) per instelling of samenwerkingsverband	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per instelling of samenwerkingsverband	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Eventuele toelichting	
			Aard controle n.v.t. Indicator: D21/01	Aard controle R Indicator: D21/02	Aard controle R Indicator: D21/03	Aard controle n.v.t. Indicator: D21/04	Aard controle n.v.t. Indicator: D21/05	
		1	Stichting Raaz	€ 145.040	€ 145.040	Nee	Activiteit(en) vangen tenminste en niet later aan dan 31 december 2022; de voorbereidingstijd van uw activiteiten vallen hier ook onder. De activiteiten mogen (deels) uitgevoerd worden tot en met 31 december 2023. Verantwoording door instelling uiterlijk 31 maart 2024	
		2	Stichting FluXus	€ 99.100	€ 99.100	Nee	Activiteit(en) vangen tenminste en niet later aan dan 31 december 2022; de voorbereidingstijd van uw activiteiten vallen hier ook onder. De activiteiten mogen (deels) uitgevoerd worden tot en met 31 december 2023. Verantwoording door instelling uiterlijk 31 maart 2024	

			3	Buurtcentr de Grootte Weiver	€ 32.980	€ 32.980	Nee	Activiteit(en) vangen tenminste en niet later aan dan 31 december 2022; de voorbereidingstijd van uw activiteiten vallen hier ook onder. De activiteiten mogen (deels) uitgevoerd worden tot en met 31 december 2023. Verantwoording door instelling uiterlijk 31 maart 2024	
			4	Stichting de Theatermijn	€ 32.880	€ 32.880	Nee	Activiteit(en) vangen tenminste en niet later aan dan 31 december 2022; de voorbereidingstijd van uw activiteiten vallen hier ook onder. De activiteiten mogen (deels) uitgevoerd worden tot en met 31 december 2023. Verantwoording door instelling uiterlijk 31 maart 2024	
IenW	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï		Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding (t/m jaar T)	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmid-delen
		Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)		Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R
				Indicator: E3/01	Indicator: E3/02	Indicator: E3/03	Indicator: E3/04	Indicator: E3/05	Indicator: E3/06
			1	IenM/BSK-2017/230364	€ 0	€ 0	€ 0	€ 194.200	€ 0

			Kopie beschikkingsnummer	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T)	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
				Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie		
			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.
			Indicator: E3/07	Indicator: E3/08	Indicator: E3/09	Indicator: E3/10	Indicator: E3/11	Indicator: E3/12
		1	lenM/BSK-2017/230364	€ 217.467	€ 0	€ 0		Ja
lenW	E26	Spoorse doorsnijdingen, tranche 1	Aantal projecten (waarvoor een beschikking ontvangen is)	Aantal afgeronde projecten (jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Afspraak	Realisatie				
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.			
			Indicator: E26/01	Indicator: E26/02	Indicator: E26/03			
		1	1	0	Nee			
lenW	E44 B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.
			Indicator: E44B/01	Indicator: E44B/02	Indicator: E44B/03	Indicator: E44B/04	Indicator: E44B/05	Indicator: E44B/06
		1	060398 Gemeente Heerhugowaard	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			Kopie CBS(code)	Naam/nummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel			
			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.			
			Indicator: E44B/07	Indicator: E44B/08	Indicator: E44B/09			

		1	060398 Gemeente Heerhugowaard		Nee			
IenW	E58	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem overbruggingsjaar 2021	Projectnaam / nummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1)	Project afgerond (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.
			Indicator: E58/01	Indicator: E58/02	Indicator: E58/03	Indicator: E58/04	Indicator: E58/05	Indicator: E58/06
		1	Zaans Lood	€ 546.676	€ 546.676	Ja	€ 0	Nee
		2	Diffuus Lood	€ 1.757.578	€ 1.757.578	Ja	€ 0	Nee
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t.					
			Indicator: E58/07					
			Nee					
IenW	E83	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022	Projectnaam / nummer	Besteding (jaar T) per project	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie Jaar T-1 per project ivm SiSa tussen medeoverheden (Jaar T-1)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project	
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	
			Indicator: E83/01	Indicator: E83/02	Indicator: E83/03	Indicator: E83/04	Indicator: E83/05	
		1	25 SPUK Spoedopgaven	€ 253.837	Ja	€ 0	€ 253.837	
			Kopie projectnaam / nummer	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee), zo nee geef in indicator 08 de reden aan.	Optionele toelichting. Verplicht als bij 07 nee is ingevuld	Project afgerond (Ja/Nee)		
			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.		
			Indicator: E83/06	Indicator: E83/07	Indicator: E83/08	Indicator: E83/09		
		1	25 SPUK Spoedopgaven	Ja		Nee		
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t.					
			Indicator: E83/10					
			Nee					

EZK	F1	Regeling aankoop woningen onder een hoogspanningsverbinding	Projectnaam/ UWHS-nummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per woning	Is de bestemming gewijzigd (Ja/Nee)	Eindverantwoording per woning (Ja/Nee)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: F1/01	Aard controle R Indicator: F1/02	Aard controle D1 Indicator: F1/03	Aard controle D1 Indicator: F1/04	Aard controle R Indicator: F1/05	
		1	UWHS170073 (JJA116/ sub 11)	€ 11.400	Nee	Nee	€ 545.096	
		2	UWHS170060 (JJA119/ sub 12)	€ 0	Nee	Nee	€ 836.426	
		3	UWHS170050 (JJA 125/ sub 14)	€ 0	Nee	Nee	€ 399.837	
		4	UWHS170182 (KD 144/ sub 22)	€ 1.448	Nee	Nee	€ 429.412	
		5	UWHS170167 (PW 304/sub 24)	€ 0	Nee	Nee	€ 652.504	
		6	UWHS170016 (PW 306/sub 25)	€ 0	Nee	Nee	€ 281.201	
		7	UWHS170093 (PW308/sub 26)	€ 0	Nee	Nee	€ 321.191	
		8	UWHS170210 (VL 25/ sub 27)	€ 0	Nee	Nee	€ 362.364	
		9	UWHS170260 (BA 6/ sub 32)	€ 0	Nee	Nee	€ 296.643	
		10	UWHS170227 (BA 8/ sub 33)	€ 0	Nee	Nee	€ 246.135	
		11	UWHS170017 (BA 10/ sub 34)	€ 0	Nee	Nee	€ 133.701	
		12	UWHS170253 (BA 12/ sub 35)	€ 750	Nee	Nee	€ 269.326	
		13	UWHS170018 (BA 14/ sub 36)	€ 0	Nee	Nee	€ 165.222	
		14	UWHS170053 (BA 16/ sub 37)	€ 0	Nee	Nee	€ 159.366	
		15	UWHS170077 (BA 20/ sub 39)	€ 1.728	Nee	Nee	€ 352.977	
		16	UWHS170169 (WZ 253A/sub 42)	€ 0	Nee	Ja	€ 610	

			17	UWHS170019 (WZ 434/sub 49)	€ 0	Nee	Nee	€ 232.452	
			18	UWHS170178 (WZ 436/sub 50)	€ 0	Nee	Nee	€ 309.812	
			19	UWHS170022 (WZ 444/sub 54)	€ 0	Nee	Nee	€ 221.387	
			20	UWHS170208 (WZ 446/sub 55)	€ 0	Nee	Nee	€ 407.553	
			21	UWHS170034 (WZ 448/sub 56)	€ 0	Nee	Nee	€ 282.479	
			22	UWHS170219 (O 307c/sub 61)	€ 0	Nee	Ja	€ 610	
			23	UWHS170137 (PW 310/sub 62)	€ 0	Nee	Nee	€ 342.042	
			24	UWHS170239 (DS 217/sub 15)	€ 645	Nee	Ja	€ 645	
			25	UWHS170019 (WZ 434/sub 49)	€ 645	Nee	Ja	€ 645	
			26	UWHS170178 (WZ 436/sub 50)	€ 895	Nee	Ja	€ 895	
			27	UWHS170022 (WZ 444/sub 54)	€ 413	Nee	Ja	€ 413	
			28	UWHS170208 (WZ 446/sub 55)	€ 413	Nee	Ja	€ 413	
			29	UWHS170034 (WZ 448/sub 56)	€ 413	Nee	Ja	€ 413	
			30	UWHS170219 (O 307c/sub 61)	€ 895	Nee	Ja	€ 895	
			31	UWHS170137 (PW 310/sub 62)	€ 895	Nee	Ja	€ 895	
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2022		Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
				Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente

	Alle gemeenten verantwoord voor het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
		Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R
		Indicator: G2/01	Indicator: G2/02	Indicator: G2/03	Indicator: G2/04	Indicator: G2/05	Indicator: G2/06
		€ 49.131.471	€ 1.150.414	€ 2.121.154	€ 17.191	€ 206.624	€ 2.926
		Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire
		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
		I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)	Participatiewet (PW)
		Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R
		Indicator: G2/07	Indicator: G2/08	Indicator: G2/09	Indicator: G2/10	Indicator: G2/11	Indicator: G2/12
		€ 1.216.290	€ 12.055	€ 0	€ 1.097.513	€ 0	€ 0
		Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)				
		Gemeente					
		Participatiewet (PW)					
		Aard controle D2	Aard controle n.v.t.				
		Indicator: G2/13	Indicator: G2/14				
		€ 71.068	Ja				

SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2022	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)
		Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004						
		Alle gemeenten verantwoord voor hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R
			Indicator: G3/01	Indicator: G3/02	Indicator: G3/03	Indicator: G3/04	Indicator: G3/05	Indicator: G3/06
			€ 76.993	€ 8.827	€ 109.508	€ 0	€ 0	€ 126.944
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire		
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	
			Indicator: G3/07	Indicator: G3/08	Indicator: G3/09	Indicator: G3/10	Indicator: G3/11	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	

SZW	G4	Tijdelijke overbrug-Tijdelijke overbrug-gingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2022	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)
		Alle gemeenten verantwoordt hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr						
				Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R
			Indicator: G4/01	Indicator: G4/02	Indicator: G4/03	Indicator: G4/04	Indicator: G4/05	Indicator: G4/06
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 73.542	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 26.952	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 48.112	€ 0	€ 2.504.499	€ 604.699	€ 38.277
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 17.823	€ 0	€ 349.339	€ 0	€ 0
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 28.421	€ 0	€ 209.113	€ 0	€ 0
		6	Totaal	€ 194.850	€ 0	€ 3.062.951	€ 604.699	€ 38.277
			Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
				Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.		
			Indicator: G4/07	Indicator: G4/08	Indicator: G4/09	Indicator: G4/10		

		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja		
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja		
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja		
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja		
		6	Totaal	0	0			
			Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maas-tricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maas-tricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maas-tricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maas-tricht)	
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	
			Indicator: G4/11	Indicator: G4/12	Indicator: G4/13	Indicator: G4/14	Indicator: G4/15	
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)					
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)					
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)					
		6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud-Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire		

				Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle D2	Aard controle R		
			Indicator: G4/16	Indicator: G4/17	Indicator: G4/18	Indicator: G4/19		
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
		6	Totaal	0	0	0		
SZW	G10	Wet inburgering 2021_gemeentedeel 2022	Besteding (jaar T)	Baten (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			
		Alle gemeenten verantwoord voor het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gemeente	Gemeente	Gemeente			
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.			
			Indicator: G10/01	Indicator: G10/02	Indicator: G10/03			
			€ 415.312	€ 0	Ja			

SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoe- slagaffaire_gemeen- tedeel	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbe- steed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr						
			Aard controle R Indicator: G12/01	Aard controle R Indicator: G12/02	Aard controle n.v.t. Indicator: G12/04			
			€ 51.579	€ 0	Nee			
SZW	G13	Onderwijsroute 2022_deel gemeente	Bestedingen onder- wijsroute (jaar T)	Baten onderwijsroute (jaar T)	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T)	Baten overige voorzieningen (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbe- steed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			Aard controle R Indicator: G13/01	Aard controle R Indicator: G13/02	Aard controle R Indicator: G13/03	Aard controle R Indicator: G13/04	Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	

VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimuleringsport	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende subsidie				
		Gemeenten	Aard controle R	Aard controle n.v.t.				
			Indicator: H4/01	Indicator: H4/02				
			€ 2.772.085	€ 1.554.419				
			Activiteiten	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.
			Indicator: H4/03	Indicator: H4/04	Indicator: H4/05	Indicator: H4/06	Indicator: H4/07	Indicator: H4/08
		1	Nieuwbouw, renovatie en onderhoud	€ 1.554.419	€ 613.988	€ 844.615	€ 95.816	
VWS	H7	Regeling specifieke uitkering aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling	Projectnaam/nummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Project is volgens plan/aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee)	Toelichting	
		Gemeenten		Zelfstandige uitvoering	Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2021			
					Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie			
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	
			Indicator: H7/01	Indicator: H7/02	Indicator: H7/03	Indicator: H7/04	Indicator: H7/05	
		1	330776	€ 55.997	€ 144.345	Ja		
			Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Projectwerkzaamheden afgerond? (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.				
			Indicator: H7/06	Indicator: H7/07				
			Ja	Ja				

VWS	H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	Beschikkingnummer	Totaal bedrag volgens beschikking	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T)	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T)	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T)
					Gerealiseerd	Gerealiseerd	Gerealiseerd	Gerealiseerd
			Aard controle n.v.t. Indicator: H8/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/02	Aard controle R Indicator: H8/03	Aard controle R Indicator: H8/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/06
		1	1105015-1042474-Dienst	€ 150.866	€ 0	€ 80.000	€ 0	€ 80.000
		2	1037707	€ 340.569	€ 0	€ 0	€ 0	€ 339.769
			Kopie beschikkingnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: H8/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/08				
		1	1105015- 1042474-Dienst	Nee				
		2	1037707	Nee				
VWS	H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	Besteding (jaar T)	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/ Nee)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)			
			Aard controle R Indicator: H12/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H12/02	Aard controle n.v.t. Indicator: H12/03			
			€ 123.130	Ja	Nee			
VWS	H22	Regeling specifieke uitkering regionaal projectleider aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling 2022	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Gerealiseerde activiteit aanstellen regionaal projectleider voor het uitvoeren van activiteiten in het kader van het programma 'Geweld hoort nergens thuis' in het jaar 2022? (Ja/ Nee)	Toelichting (Toelichting verplicht indien bij H22/03 ""Nee"" is ingevuld)	Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)
			Zelfstandige uitvoering	Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2023				

		Gemeenten		Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie				
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.
			Indicator: H22/01	Indicator: H22/02	Indicator: H22/03	Indicator: H22/04	Indicator: H22/05	Indicator: H22/06
		1	€ 75.000	€ 75.000	Ja		Ja	Ja
VWS	H25	Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden (ronde 3)	Beschikingsnummer / kenmerk	Ontvangen Rijksbijdrage (Jaar T)	Totale definitieve exploitatietekort	Totale cumulatieve besteding	Eindverantwoording	
				Automatisch berekend	Automatisch berekend	Automatisch berekend		
			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	
			Indicator: H25/01	Indicator: H25/02	Indicator: H25/03	Indicator: H25/04	Indicator: H25/05	
		1	SPUKIJZ21-22116	-€ 164.769	€ 164.769	€ 164.769	Ja	
			Naam locatie	"Betreft periode Nov + dec 2021 of Jan 2022?"	Totale toezegging per locatie	Hoogte definitief exploitatietekort per locatie	Besteding per locatie	Cumulatieve besteding per locatie (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.
			Indicator: H25/06	Indicator: H25/07	Indicator: H25/08	Indicator: H25/09	Indicator: H25/10	Indicator: H25/11
		1	De Slag	Nov + dec 2021	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		2	De Crommenije	Nov + dec 2021	€ 13.445	€ 13.445	€ 13.445	€ 13.445
		3	Zaangolf	Nov + dec 2021	€ 49.427	€ 49.427	€ 49.427	€ 49.427
		4	De Slag	Jan/22	€ 41.692	€ 41.692	€ 41.692	€ 41.692
		5	Cromenije	Jan/22	€ 9.831	€ 9.831	€ 9.831	€ 9.831
		6	Zaangolf	Jan/22	€ 50.374	€ 50.374	€ 50.374	€ 50.374

6.3 Bestemmingreserves

Bestemmingsreserves (Bedragen x € 1.000)				
	01-01-2022	Toevoeging	Onttrekking	Boekwaarde 31-12-2022
01 - Onderwijs, jeugd en zorg				
Jeugd Transformatieplan	377	170	-377	170
Laaggeletterdheid	237	350	-237	350
Plan Blokhuis	1.003	-	-105	898
Vrouwenopvang	300	951	-	1.251
Totaal 01 - Onderwijs, jeugd en zorg	1.917	1.471	-719	2.669
02 - Werk, inkomen en economie				
Actieplan Perspectief op Werk	1.376	-	-1.376	-
Arbeidsmarkt regio	-	4.866	-852	4.014
City Deal	81	25	-41	65
Crisisdienstverlening arbeidsmarkt regio	-	1.131	-1.131	-
Duurzaamheidsfonds	50	859	-25	884
Herijking Werkom	-	1.039	-	1.039
Inflatiefonds	-	1.000	-	1.000
MDT Young Leaders	-	190	-	190
Nieuwe instroom	2.024	-	-1.268	756
Ondertussengroep vluchtelingen	247	356	-143	460
RegioDeal	6.859	-	-895	5.964
Regionaal werkbedrijf	337	-	-337	-
Risicobuffer BUIG	749	-	-749	-
Versterking Arbeidsmarkt regio's	462	-	-462	-
Werkgelegenheidsprojecten	49	-	-	49
Totaal 02 - Werk, inkomen en economie	12.234	9.466	-7.279	14.421
03 - Maatschappelijke ontwikkeling				
Nationaal Actieplan Sport & Bewegen	33	-	-20	13
Sport a fonds perdu	2.188	-	-345	1.843
Wijkactieplan Poelenburg	189	-	-	189
Zaanse Schans	214	72	-	286
Totaal 03 - Maatschappelijke ontwikkeling	2.624	72	-365	2.331
04 - Ruimtelijke en gebiedsontwikkeling				
Bodembeheer	9.792	-	-620	9.172
Cofinanciering Hembrugterrein	129	-	-79	50
De Hemmes	-	368	-	368
Gemeentelijk adviesbureau funderingsherstel (GAF)	406	-	-85	321
Gebiedsoverstijgende besteding	-	-	-	-
Infrastructurele werken	423	600	-610	413
Invoering Omgevingswet	44	611	-61	594
MAAK.Zaanstad	153	-	-153	-
Prioritering ruimtelijke investeringen (PRI)	164	-	-164	-
Uitkoop Hoogspanning	-	376	-	376
Wijkgebonden kosten besteding Kogerveldwijk	-	425	-	425
Wettelijke taken woonwagens	560	-	-	560
Zijkanaal D kadevoorzieningen	196	-	-51	145
Totaal 04 - Ruimtelijke en gebiedsontwikkeling	11.867	2.380	-1.823	12.424

05 - Beheer openbare ruimte				
Bediening noodbrug	-	208	-	208
Openbare Ruimte	11	-	-11	-
Totaal 05 - Beheer openbare ruimte	11	208	-11	208
07 - Bestuur en financiën				
Afschrijvingslasten	14.764	2.990	-393	17.361
Amendement extra wethouder	119	-	-119	-
Budgetoverhevelingen	133	2.855	-133	2.855
Corona ontvangsten	7.496	-	-2.247	5.249
Egalisatie begroting	-	11.570	-	11.570
Investeringsfondsen	58.703	17.632	-7.179	69.156
Samenwerkingsagenda MRA - Zaanstreek Waterland	327	-	-90	237
Transformatiefondsen	42.853	7.508	-3.055	47.306
Vooruitontvangen bedragen algemene uitkering	1.648	6.849	-1.648	6.849
Wachtgeld bestuurskosten	873	216	-873	216
Afronding	2	-	-2	-
Totaal 07 - Bestuur en financiën	126.918	49.620	-15.739	160.799
Totaal bestemmingreserves	155.571	63.217	-25.936	192.852

Verloopoverzicht individuele bestemmingsreserves:

Jeugd transformatieplan

Doel:

Vanuit het Rijk heeft de regio Zaanstreek-Waterland in de jaren 2018 tot en met 2020 middelen ontvangen voor de uitvoering van het regionale transformatieplan. Voor een aantal bovenregionale projecten werkt de regio Zaanstreek Waterland samen met regio Amsterdam Amstelland. Een groot deel van de plannen is uitgevoerd. Echter door corona en het niet kunnen vinden van geschikt personeel (Sociaal psychiatrisch verpleegkundige) is een deel niet uitgevoerd. Dat zal in 2022 plaatsvinden.

Raadsbesluit instelling reserve:

RB Narap 2019 december 2019

Voeding:

Via de Narap 2019

Looptijd:

van 2019 tot 2022

Verloop afgelopen drie jaar:

Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2020	600	237	-	837
2021	837	-	-460	377
2022	377	170	-377	170

Laaggeletterdheid

Doel:	Het opstellen van een uitvoeringsplan laaggeletterdheid waarvoor in 2020 regionale middelen beschikbaar zijn gekomen. Bij de uitvoering van het plan is vertraging opgelopen de regionale middelen welke niet zijn besteed in 2022 zijn toegevoegd voor 2023.			
Raadsbesluit instelling reserve:	2021/7932 Jaarrekening 2020			
Voeding:	Rekeningresultaat 2020			
Looptijd:	van 2020 tot geen einddatum			
Verloop afgelopen drie jaar:				
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2020	-	237	-	237
2021	237	350	-237	350

Plan Blokhuis

Doel:	Het Plan Blokhuis wordt gefinancierd vanuit de Blokhuismiddelen in 2021. Dit budget is beschikbaar gesteld voor de aanpak van dak- en thuisloosheid. De uitvoering neemt meer tijd in beslag.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB 2021/25956 Najaarsrapportage 2021			
Voeding:	Decembercirculaire 2020			
Looptijd:	van 2021 tot 2023			
Verloop afgelopen drie jaar:				
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2021	-	1.003	-	1.003
2022	1.003	-	-105	898

Vrouwenopvang

Doel:	De reserve heeft als doel om vrouwen in nood hulpverlening aan te kunnen bieden. Zij zullen ondersteuning krijgen bij het opbouwen van een nieuw bestaan, op deze manier krijgen hun een kans op een nieuwe start.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB 2020/26817 d.d. 17 december 2020			
Voeding:	Storting gedaan van € 0,3 mln. op basis van het bedrag dat is overgebleven in 2020 voor de vrouwenopvang.			
Looptijd:	van 2020 tot geen einddatum			
Verloop afgelopen drie jaar:				
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2020	-	328	-	328
2021	328	300	-328	300
2022	300	951	-	1.251

Actieplan Perspectief op Werk

Doel:	Werkgeversorganisaties, gemeenten, UWV, MBO-Raad, ministerie van OCW en SZW hebben in een gezamenlijke intentieverklaring aangegeven de huidige kansen op de arbeidsmarkt optimaal te willen benutten. Met deze intentieverklaring willen de partijen samen een extra impuls geven aan de arbeidstoeleiding van mensen die willen en kunnen werken, maar niet zelfstandig de weg naar werk vinden. Arbeidsmarktregio's zijn opgeroepen tot een regionaal actieplan en hiermee een doe-agenda voor de korte termijn op te stellen. In de arbeidsmarktregio Zaanstreek-Waterland (hierna: onze regio) geven we hier graag gehoor aan. De gemeente Zaanstad voert voor onze regio de administratie.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB 2020/11042 Voorjaarsnota 2020			
Voeding:	Bijdragen via de algemene uitkering uit het gemeentefonds voor het Actieplan Perspectief op Werk			
Looptijd:	van 2020 tot 2022			
Verloop afgelopen drie jaar:				
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2020	-	2.000	-131	1.869
2021	1.869	-	-493	1.376
2022	1.376	-	-1.376	-

Arbeidsmarkt regio

Doel:	De arbeidsmarkt regio heeft van het Rijk geld gekregen voor de uitvoering van zijn taken. De gemeente Zaanstad beheert deze gelden omdat Zaanstad centrumgemeente is.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB 2022/22778 Najaarsrapportage 2022			
Voeding:	Algemene uitkering Arbeidsmarkt regio gelden			
Looptijd:	van 2022 tot geen einddatum			
Verloop afgelopen drie jaar:				
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2022	-	4.866	-852	4.014

City Deal

Doel:	In de City Deal Eenvoudig Maatwerk werken vijf steden samen aan innovatieve, baanbrekende aanpakken in het sociaal domein. De gemeente Zaanstad voert de administratie voor de City Deal.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB 2020/11042 Voorjaarsnota 2020			
Voeding:	Rijksbijdragen City Deal			
Looptijd:	van 2020 tot 2023			
Verloop afgelopen drie jaar:				
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2020	-	225	-113	112
2021	112	-	-31	81
2022	81	25	-41	65

Crisisdienstverlening arbeidsmarkt regio

Doel:	De arbeidsmarktregio heeft van het Rijk geld gekregen voor crisisdienstverlening n.a.v. de coronacrisis. De gemeente Zaanstad beheert deze gelden omdat Zaanstad centrumgemeente is.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB 2022/10273 Bestuursrapportage 2022			
Voeding:	Algemene uitkering (€ 1,1 mln.)			
Looptijd:	van 2022 tot 2022			
Verloop afgelopen drie jaar:				
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2022	-	1.131	-1.131	-

Duurzaamheidsfonds

Doel:	Het stimuleren van initiatieven voor duurzame ontwikkelingen.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB 2010 / 6723 en RB 2014 / 164804			
Voeding:	Incidentele milieubaten en goodwill HVC			
Looptijd:	van 2010 tot 2024			
Verloop afgelopen drie jaar:				
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2020	950		-875	75
2021	75		-25	50
2022	50	859	-25	884

Herijking Werkom

Doel:	Het voordeel op het participatiebudget in 2022 wordt gereserveerd om de kosten van herijking Werkom te kunnen betalen vanaf 2023.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB 2022/22778 Najaarsrapportage 2022			
Voeding:	Eénmalige storting in 2022 (€ 1,0 mln.)			
Looptijd:	van 2022 tot geen einddatum			
Verloop afgelopen drie jaar:				
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2022	-	1.039	-	1.039

Inflatiefonds

Doel:	Dekking kosten financiële steun aan burgers, instellingen en bedrijven die te lijden hebben van de hoge inflatie.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB 2022/22778 Najaarsrapportage 2022			
Voeding:	Eénmalige storting ten laste van algemene middelen in 2022 (€ 1,0 mln.)			
Looptijd:	van 2022 tot 2023			
Verloop afgelopen drie jaar:				
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2022	-	1.000	-	1.000

MDT Young Leaders

Doel:	Er wordt een vervolg geven aan het programma om jongeren persoonlijk en maatschappelijk te activeren (Young Leaders). Hiervoor is bij het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) een subsidie aangevraagd. Het ministerie vraagt hiervoor een cofinanciering van de gemeente Zaanstad. De uitvoering van Young Leaders vindt plaats in de periode 2023-2025			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB 2022/22778 Najaarsrapportage 2022			
Voeding:	Eénmalige storting in 2022 (€ 0,19 mln.)			
Looptijd:	van 2022 tot 2025			
Verloop afgelopen drie jaar:				
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2022	-	190	-	190

Nieuwe instroom

Doel:	Dekking van de kosten van het activeren van het zittend bestand in de bijstand.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB 2020/26817 Najaarsrapportage 2020			
Voeding:	ESF-subsidie 2014-2020, voordelig saldo BUIG			
Looptijd:	van 2020 tot 2023			
Verloop afgelopen drie jaar:				
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2020	-	810	-	810
2021	810	1.619	-405	2.024
2022	2.024	-	-1.268	756

Ondertussengroep vluchtelingen

Doel:	Ten behoeve van het realiseren van de visie op de opvang en integratie van vluchtelingen in Zaanstad. Concrete uitwerking van de visie is vastgelegd in het uitvoeringsprogramma Vluchtelingen 2019 dat ter info aan de Raad is voorgelegd (2018/36052).			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB 2016/248765 en Najaarsrapportage 2021/25956			
Voeding:	Eenmalig			
Looptijd:	van 2021 tot 2023			
Verloop afgelopen drie jaar:				
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2021	-	247	-	247
2022	247	356	-143	460

Regiodeal

Doel:	Bij de meicirculaire 2020 gemeentefonds is vanaf 2021 een extra bijdrage ontvangen voor versterking arbeidsmarktregio's. Hiertoe moet een plan worden ontwikkeld. Het geld wordt tot die tijd in een bestemmingsreserve gestort.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB jaarrekening 2019 d.d. 28 mei 2020			
Voeding:	Rijksbijdrage via decembercirculaire 2019			
Looptijd:	van 2020 tot 2025			
Verloop afgelopen drie jaar:				
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2020	-	2.870	-	2.870
2021	2.870	4.150	-161	6.859
2022	6.859	-	-895	5.964

Regionaal werkbedrijf

Doel:	Voor nader te bepalen bestedingen met betrekking tot Regionaal Werkbedrijf.			
Raadsbesluit instelling reserve:	Narap 2015 RB 2015/253747 d.d. 17 december 2015			
Voeding:	Eénmalige dotatie in 2015 (€ 0,58 mln.), in 2017 (€ 0,25 mln., Narap raadsbesluit 2017/49775) en 2018 (€ 0,25 mln. Burap raadsbesluit 2018/18821).			
Looptijd:	van 2015 tot 2022			
Verloop afgelopen drie jaar:				
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2020	394	-	-55	339
2021	339	-	-2	337
2022	337	-	-337	-

Risicobuffer BUIG

Doel:	Dekking van de tekorten op de BUIG en dekking van extra maatregelen met als doel meer mensen naar werk te begeleiden, kosten taskforce BUIG en vrijval op grond van coalitieakkoord (€ 0,75 mln.) in 2021 en 2022.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB 2017/18891 d.d. 8 juni 2017			
Voeding:	Dotatie € 4,50 mln. in 2017 vanuit het rekeningsaldo 2016, dotatie € 0,76 mln. in 2018 (RB 2018/18821 d.d. 19 juli 2018 en € 0,87 mln. 2020 RB 2019/11788 d.d. 11 juli 2019).			
Looptijd:	van 2017 tot 2022			
Verloop afgelopen drie jaar:				
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2020	780	869	-	1.649
2021	1.649	-	-900	749
2022	749	-	-749	-

Versterken Arbeidsmarkt regio's

Doel:	Reserveren regionale middelen voor versterking arbeidsmarktregio's (Zaanstad is centrumgemeente).			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB 2020/26817 Najaarsrapportage 2020			
Voeding:	Bijdragen via de algemene uitkering uit het gemeentefonds voor de versterking van de arbeidsmarktregio's.			
Looptijd:	van 2020 tot 2022			
Verloop afgelopen drie jaar:				
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2020	-	77	-	77
2021	77	385	-	462
2022	462	-	-462	-

Werkgelegenheidsprojecten

Doel:	<p>Met de beschikbare middelen de druk op de bijstand in Zaanstad 'te lijf' te gaan met een pakket aan intensiveringsmaatregelen dat kan worden gerubriceerd naar onderstaande vijf categorieën:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Instroom beperkende maatregelen; • Intensivering handhaving (voorkoming misbruik); • Aanbodversterking van de mensen die nu een bijstandsuitkering ontvangen en onvoldoende aansluiting vinden bij de arbeidsmarkt; • Maatregelen die leiden tot meer werk voor mensen in de bijstand; • Maatregelen die leiden tot het beter matchen van werkzoekenden met vacatures & werk. 			
Raadsbesluit instelling reserve:	Jaarrekening 2012 RB 2012/102869 d.d. 6 juni 2013			
Voeding:	Eénmalige dotatie van € 1 mln. (bestemming rekeningresultaat 2012)			
Looptijd:	van 2013 tot 2023			
Verloop afgelopen drie jaar:				
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2020	272	-	-173	99
2021	99	-	-50	49
2022	49	-	-	49

Nationaal actieplan sport en bewegen

Doel:	<p>De reserve Nationaal actieplan Sport & Bewegen is ingesteld met als doel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het terugdringen van de beweegarmoede bij vooral de te weinig actieve burgers en hiermee het verminderen van overgewicht onder de Nederlandse bevolking; • Het terugdringen van andere gezondheidsproblemen zoals diabetes, hart- en vaatziekten en depressie en het realiseren van een meer beweeg vriendelijke omgeving. 			
Raadsbesluit instelling reserve:	2011			
Voeding:	Eenmalige middelen beschikbaar gesteld uit de rijksbijdrage en cofinanciering sport.			
Looptijd:	van 2011 tot 2023			
Verloop afgelopen drie jaar:				
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2020	73	-	-20	53
2021	53	-	-20	33
2022	33	-	-20	13

Sport a fonds perdu

Doel:	<p>Voor het inlopen van onderhoudsachterstanden op sportaccommodaties. Het betreft hierbij onder meer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kapitaallasten van reeds geactiveerde kunstgrasvelden en vervangingsinvesteringen nieuwe kunstgrasvelden; • Subsidieregeling kleedkamer accommodaties (afgerond in 2014); • Reservering levensverlengend onderhoud van De Slag <p>Bijdragen meerjarige investeringsprojecten (MIP) en kosten, die volgens regelgeving niet als investering geactiveerd kunnen worden.</p>			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB november 2006 begroting 2007			
Voeding:	Enmalige middelen beschikbaar gesteld bij het collegeprogramma 2006-2010 (€ 8,68 mln.)			
Looptijd:	van 2007 tot 2026			
Verloop afgelopen drie jaar:				
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2020	2.924	-	-345	2.579
2021	2.579	-	-391	2.188
2022	2.188	-	-345	1.843

Wijkactieplan Poelenburg

Doel:	<p>Het uitvoeren van projecten in het kader van het wijkactieplan Poelenburg. Het kunnen projecten betreffen in het kader van veiligheid, leren en opgroeien en integratie en sociale samenhang.</p>			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB 2010/86510 d.d. 1 juli 2010			
Voeding:	Reserve is ontstaan uit door het rijk in 2008 -2010 voor Poelenburg beschikbaar gestelde gelden (Vogelaargelden). Bij het rapport Poelenburg vijf jaar onderweg in 2013 zijn resterende middelen toegevoegd aan de bestemmingsreserve.			
Looptijd:	van 2010 tot 2025			
Verloop afgelopen drie jaar:				
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2020	414	-	-120	294
2021	294	-	-105	189
2022	189	-	-	189

Zaanse Schans

Doel:	Voor de uitvoeringskosten Zaanse Schans 2023 en 2024 zijn geen programmakosten opgenomen. De kosten 2023 en mogelijk nog 2024 worden uit deze reserve gedekt. Het gaat hierbij voornamelijk om onderzoeks- en programmamanagementkosten inzake de ontwikkeling van de Zaanse Schans.			
Raadsbesluit instelling reserve:	2021/7879			
Voeding:	Eenmalig			
Looptijd:	van 2021 tot 2024			
Verloop afgelopen drie jaar:				
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2021	-	225	-11	214
2022	214	72	-	286

Bodembeheer

Doel:	De gestelde landelijke doelen en termijnen uit het bodemconvenant, de gemeentelijke Zaanse doelen uit de Ruimtelijke Milieuvisie, en de wettelijke kaders vertalen naar een planning van activiteiten voor de totale periode. Daarnaast spant Zaanstad zich in bedrijven/marktpartijen te stimuleren bodemonderzoek en bodemsanering in eigen beheer uit te voeren. Hiermee draagt het programma bij aan het terugdringen van het aantal milieu belaste woningen.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB 2014/ 177767 d.d. 25 november 2019			
Voeding:	In het Zaans bodemprogramma 2016-2020 (27-01-2016 / 816) is vermeld dat de - onder meer uit de decentrale uitkering bodem - beschikbaar gestelde middelen t/m 2015 niet geheel zijn uitgegeven en voor een bedrag van € 5,4 miljoen in de reserve bodembeheer zijn gedoteerd en in de periode 2016-2020 ingezet zullen worden. Voor de uitvoering van Zaans bodemprogramma 2016-2020 is gedurende de programmaperiode jaarlijks € 1,86 miljoen gedoteerd. Daar bovenop zijn in 2016 een bedrag van € 5,3 miljoen (specifiek bedoeld voor de aanpak van Diffuus lood) en in 2019 een bedrag van € 4,85 miljoen (specifiek bedoeld voor de sanering van Kan Palen e.o. en de aanpak van het Diffuus lood) gedoteerd. In 2021 is een uitkering van €0,86 miljoen gedoteerd voor de aanpak van bodemprojecten in 2021.			
Looptijd:	van 2014 tot 2023			
Verloop afgelopen drie jaar:				
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2020	15.017	4.251	-7.197	12.071
2021	12.017	863	-3.142	9.792
2022	9.792	-	-620	9.172

Cofinanciering Hembrugterrein

Doel:	Ten behoeve van monumentenbehoud op het Hembrugterrein.			
Raadsbesluit instelling reserve:	2011/160555			
Voeding:	De reserve is opgebouwd uit € 0,55 mln. (Concern) en € 0,15 mln. Aanzet en € 0,3 mln. Investeringsfonds.			
Looptijd:	van 2010 tot 2023			
Verloop afgelopen drie jaar:				
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2020	129	-	-	129
2021	129	-	-	129
2022	129	-	-79	50

De Hemmes

Doel:	Met deze ontvangen gelden vanuit de aanvraag Erfgoed Deal en de door de raad zelf beschikbaar gestelde gelden wordt het mogelijk om het project 'Molenaarserf Hemmes' te realiseren, waarbij een deel van deze middelen bestemd is voor de bouw van molen De Zaaizaaijer op de Hemmes. Een groot deel van deze kosten zijn reeds gemaakt in 2022 en het overige deel wordt via deze reserve meegenomen naar 2023.			
Raadsbesluit instelling reserve:	2022/22778 (origineel 2022/20456)			
Voeding:	Ontvangen decentralisatie uitkering Erfgoed Deal en beschikbaar gestelde budgetten hiervoor door de raad, waarvan het onbestede deel nu wordt meegenomen via deze reserve.			
Looptijd:	van 2022 tot geen einddatum			
Verloop afgelopen drie jaar:				
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2022	-	368	-	368

Gemeentelijk adviesbureau funderingsherstel (GAF)

Doel:	De reserve is bedoeld om verbetering aan te brengen van de funderingen van particuliere woningen in Zaanstad. In het kader van het Volkshuisvestingsfonds (VHF) draagt funderingen € 1,5 mln bij. Dit wordt deels gedekt uit deze reserve en deels uit de reguliere middelen Funderingen. Het programma VHF loopt t/m 2032. Bij overschotten wordt de reserve verder gevuld tot max. € 1,5 mln. De verwachting is dat het programma in 2032 zal zijn afgerond.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB november 2011 Begroting 2012-2015			
Voeding:	Begroting 2012			
Looptijd:	van 2012 tot 2032			
Verloop afgelopen drie jaar:				
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2020	552	-	-	552
2021	552	-	-145	406
2022	406	-	-85	321

Gebiedsoverstijgende besteding

Doel:	Doel is dat nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen volgens een eenduidige systematiek gaan bijdragen aan de financiering van gebiedsoverstijgende kosten die de hele stad of belangrijke delen daarvan dienen.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB 2020/23226			
Voeding:	Investeringsfonds/ MIP/ Transformatiefonds			
Looptijd:	van 2020 tot geen einddatum			
Verloop afgelopen drie jaar:				
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2021	-	128	-128	-
2022	-	-	-	-

Infrastructurele werken

Doel:	Bekostigen van infrastructuurle werken van civieltechnische aard, met een openbaar nut, welke niet rechtstreeks ten laste van één plan gerekend kunnen worden.			
Raadsbesluit instelling reserve:	Onbekend			
Voeding:	Uit getekende exploitatieovereenkomsten en grondexploitaties			
Looptijd:	van 2005 tot geen einddatum			
Verloop afgelopen drie jaar:				
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2020	338	389	-437	290
2021	290	605	-472	423
2022	423	600	-610	413

Invoering omgevingswet

Doel:	Dekking van kosten die samenhangen met de invoering omgevingswet.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB 2017/18891			
Voeding:	Uit rekeningresultaat 2016 (€ 1,7 mln.) en algemene uitkering 2022 (september circulaire).			
Looptijd:	van 2017 tot 2023			
Verloop afgelopen drie jaar:				
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2020	735		-487	248
2021	248		-203	44
2022	44	611	-61	594

Maak Zaanstad

Doel:	Gereserveerde middelen voor gedeeltelijk in uitvoering genomen plannen beschikbaar houden.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB december 2017 Narap 2017			
Voeding:	Besluit Narap 2017 om € 0,3 mln. in deze bestemmingsreserve te storten.			
Looptijd:	van 2017 tot 2022			
Verloop afgelopen drie jaar:				
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2020	261	204	-261	204
2021	204	150	-201	153
2022	153	-	-153	-

Prioritering ruimtelijke investeringen (PRI)

Doel:	Ter dekking van apparaatskosten van projecten in voorbereiding indien de kosten meer bedragen dan het reguliere budget ad € 0,7 miljoen dat in de begroting is opgenomen.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB november 2005 begroting 2006			
Voeding:	Uit de voormalige reserve PMZ			
Looptijd:	van 2006 tot geen einddatum			
Verloop afgelopen drie jaar:				
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2020	356	-	-335	21
2021	21	142	-	164
2022	164	-	-164	-

Uitkoop Hoogspanning

Doel:	Nadat de gronden waar de woningen stonden een andere bestemming krijgt dan zal het resterende bedrag aan het einde van dit project, uiterlijk 2027 (na goedkeuring herbestemming overig aangekochte woningen binnen de Uitkoopregeling), terugvloeien naar de Algemene Middelen.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB 2022/22778 Najaarsrapportage 2022			
Voeding:	De extra opbrengsten uit de verkoop van de woningen (minus het verlies op de huuropbrengsten) komen ten goede aan het project 'Uitkoop woningen onder hoogspanningskabels'.			
Looptijd:	van 2022 tot 2028			
Verloop afgelopen drie jaar:				
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2022	-	376	-	376

Wijkgebonden kosten besteding Kogerveldwijk

Doel:	Met de ontvangen bijdragen van private initiatiefnemers en gemeentelijke grondexploitaties die in de Kogerveldwijk nieuw vastgoed realiseren kunnen i.c.m. de ontvangen WBI-Kogerveldwijk subsidie de Wijkgebonden (bovenwijkse) kosten Kogerveldwijk worden gedekt.			
Raadsbesluit instelling reserve:	2020/30404			
Voeding:	Per nieuw te ontwikkelen m2 vastgoed in de Kogerveldwijk, conform een eenduidige methode, een vaste bijdrage voor wijkgebonden kosten wordt gevraagd van € 23,23 per m2 bvo, hetgeen neerkomt op ca €2.300,- per 100 m2 aan woon-, bedrijf-, kantoor- of winkelruimte. Deze bijdrage wordt gevraagd aan private initiatiefnemers die in de Kogerveldwijk nieuw vastgoed realiseren en geldt voor nieuwe bouwplannen van 5 of meer woningen. Ook gemeentelijke grondexploitatieprojecten (eigen grondverkoop) hetzelfde bedrag per m2 bvo gaan bijdragen.			
Looptijd:	van 2022 tot geen einddatum			
Verloop afgelopen drie jaar:				
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2022	-	425	-	425

Wettelijke taken woonwagens

Doel:	De brandveiligheid op de woonwagens locaties Piet Kuiperlaan in Westknollendam, de Ringweg in Zaandam en de Rosariumlaan in Krommenie te gaan verbeteren. Hiervoor is een bedrag van € 0,56 mln. benodigd voor een projectmanager € 0,12 mln., Ringweg € 0,3 mln., Rosariumlaan € 0,1 mln. en Pieter Kuiperlaan € 0,04 mln.			
Raadsbesluit instelling reserve:	Narap 2021/25956			
Voeding:	Eénmalige storting in 2021 (€ 0,56 mln.)			
Looptijd:	van 2021 tot 2023			
Verloop afgelopen drie jaar:				
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2021	-	560	-	560
2022	560	-	-	560

Zijkanaal D kadevoorziening

Doel:	Treffen van kadevoorzieningen bij de ligplaatsen van de woonschepen aan Zijkanaal D.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB d.d. 17 december 2020 (bij het vaststellen van de Narap 2020)			
Voeding:	Eénmalige storting in 2020			
Looptijd:	van 2020 tot geen einddatum			
Verloop afgelopen drie jaar:				
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2020	-	266	-	266
2021	266	-	-70	196
2022	196	-	-51	145

Bediening noodbrug

Doel:	Met de gevormde reserve worden in 2023 de kosten gedekt van de benodigde personele capaciteit om de tijdelijke noodbrug te bedienen. De tijdelijke noodbrug is nodig tijdens de periode dat de nieuwe Zaanbrug wordt gerealiseerd.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB 2022/22778 Najaarsrapportage 2022			
Voeding:	Vrijval vanuit de exploitatie			
Looptijd:	van 2022 tot 2024			
Verloop afgelopen drie jaar:				
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2022	-	208	-	208

Openbare ruimte

Doel:	Bij de begroting 2012 is besloten (2011/53) om tot en met 2020 jaarlijks € 0,32 mln. aan de reserve Openbare ruimte te onttrekken voor de gladheidsbestrijding (beleidsplan 2011/256768). Met het aannemen van amendement 53H (pluspakket gladheidsbestrijding) is dit verhoogd naar € 0,35 mln.. Daarnaast wordt tot en met 2022 jaarlijks € 0,01 mln. onttrokken voor de exploitatielasten van het DRIS informatiesysteem. De DRIS panelen zijn met bijdragen van de Provincie gerealiseerd en de gemeente heeft instandhoudingsplicht gedurende 10 jaar (2013 tot en met 2022).			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB 2011/53			
Voeding:	Jaarlijkse voeding vindt niet plaats.			
Looptijd:	van 2012 tot 2022			
Verloop afgelopen drie jaar:				
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2020	373	-	-350	23
2021	23	-	-11	11
2022	11	-	-11	-

Afschrijvingslasten

Doel:	Dekking van afschrijvingskosten van investeringen waarvan besloten is dat de afschrijvingskosten ten laste van de reserve komen.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB 2010/325028 d.d. 14 oktober 2010			
Voeding:	Na besluitvorming over investeringen waarvan de dekking van de afschrijvingslasten komt uit het investeringsfonds (IF) vindt een overheveling plaats uit deze reserve naar de reserve Afschrijvingslasten zodra de investering gereed is gekomen. Het gaat om de afschrijvingslasten. De dekking van de rentelasten loopt via het product treasury.			
Looptijd:	van 2017 tot geen einddatum			
Verloop afgelopen drie jaar:				
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2020	13.265	663	-365	13.563
2021	13.563	1.577	-376	14.764
2022	14.764	2.990	-393	17.361

Amendement extra wethouders

Doel:	Bij de bespreking van de begroting 2020 is een amendement aangenomen voor de dekking van een zevende wethouder inclusief ambtelijke ondersteuning. Vanuit het overschot gemeld in de voorjaarsnota voor het jaar 2019, wordt hier een reserve van € 0,6 miljoen voor gevormd.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB Narap 2019 december 2019			
Voeding:	Via de Narap 2019			
Looptijd:	van 2019 tot 2022			
Verloop afgelopen drie jaar:				
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2020	578	-	-194	384
2021	384	-	-265	119
2022	119	-	-119	-

Budgetoverhevelingen

Doel:	Deze bestemmingsreserve wordt ingesteld voor het overhevelen van budgetten die niet of nog niet geheel zijn uitgevoerd. Het gaat om incidenteel beschikbaar gestelde budgetten, waarbij er een bestuurlijk en maatschappelijke noodzaak is tot uitvoering in het volgende jaar. De bedragen die zijn overgeheveld vanuit het jaar t moeten in het jaar t+1 gebruikt worden.			
Raadsbesluit instelling reserve:	Narap 2021/25956			
Voeding:	Per aanvraag budgetoverheveling			
Looptijd:	van 2021 tot geen einddatum			
Verloop afgelopen drie jaar:				
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2021	0	133	-	133
2022	133	2.855	-133	2.855

Corona ontvangsten

Doel:	Het beschikbaar houden van de nog niet bestede ontvangen coronacompensatie van het Rijk voor het opvangen van coronagevolgen in 2021 en verder. Het bekostigen van te maken keuzes om ondersteuning te bieden om Zaanstad vitaal uit de coronacrisis te laten komen.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB d.d. 17 december 2020 (bij het vaststellen van de Narap 2020)			
Voeding:	Deze reserve is het saldo van de extra corona kosten/tegenvallende inkomsten en daar tegenover de meevallers op de uitgaven en de extra inkomsten van het rijk. Het saldo wordt jaarlijks toegevoegd of onttrokken uitde reserve.			
Looptijd:	van 2021 tot geen einddatum			
Verloop afgelopen drie jaar:				
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2020	-	5.729	-	5.729
2021	5.729	1.767	-	7.496
2022	7.496	-	-2.247	5.249

Egalisatie begroting

Doel:	Bij het vaststellen van de jaarrekening 2013 is voorgesteld om de niet aangewende middelen aan het exploitatiebudget voor het nieuwe jaar toe te voegen. Met deze extra middelen wordt dan de uitvoering van de activiteiten en de bijbehorende lasten in het nieuwe begrotingsjaar gedekt. Sindsdien wordt deze reserve hier structureel voor gebruikt.			
Raadsbesluit instelling reserve:	Raadsvoorstel 2013, in 2014/ 06732			
Voeding:	Algemene middelen			
Looptijd:	van 2013 tot geen einddatum			
Verloop afgelopen drie jaar:				
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2020	-	895	-895	-
2021	-	918	918	-
2022	-	11.570	-	11.570

Investeringsfonds

Doel:	<p>Betere afweging van investeringen met als doel de financiële beheersing te versterken. De middelen worden beschikbaar gesteld voor dekking (van afschrijvingslasten) van Gebiedsgerichte investeringen (ontwikkellocaties en stedelijke vernieuwingslocaties);</p> <ul style="list-style-type: none"> • Infrastructurele projecten; • Maatschappelijke voorzieningen voor zover het niet vervangingsinvesteringen of onderhoud betreft. 			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB 2010/325028 d.d. 14-10-2010			
Voeding:	De voeding van de reserve Investeringsfonds bestaat uit onttrekkingen reserve Infrastructurele werken, Plannen Met Zaanstad (PMZ), verkoop vastgoed en opbrengst abri's Daarnaast kan bij de resultaatbestemming van jaarrekening worden besloten tot een dotatie aan de reserve uit het rekeningresultaat.			
Maximum	€ 148 mln.			
Looptijd:	van 2011 tot geen einddatum			
Verloop afgelopen drie jaar:				
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2020	52.958	1.493	-2.024	52.428
2021	52.428	9.263	-2.987	58.703
2022	58.703	17.632	-7.179	69.156

Samenwerkingsagenda MRA Zaanstreek Waterland

Doel:	Concrete activiteiten in het kader van MRA actieagenda 2016-2020 en samenwerkingsagenda Zaanstreek Waterland.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB 2017/49775 d.d. 21 december 2017			
Voeding:	Eénmalige storting van € 0,82 mln.			
Looptijd:	van 2017 tot 2023			
Verloop afgelopen drie jaar:				
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2020	428	103	-	531
2021	531	-	-204	327
2022	327	-	-90	237

Transformatiefonds

Doel:	Het fonds wordt ingezet voor het bevorderen van de maatschappelijk gewenste (versnelde) realisatie van woningbouwlocaties. Daarbij is een vereiste dat de projecten die ondersteund worden vanuit het fonds aantoonbaar bijdragen aan de verbetering van de (basis)kwaliteit van de fysieke en sociale leefomgeving van de inwoners van de stad.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB 2016/204455 d.d. 10 november 2016			
Voeding:	<p>De voeding van het transformatiefonds is gevonden in de wijziging van het BBV, waarbij gemeenten vanaf 2017 verplicht zijn alle activa - inclusief maatschappelijk nut - te activeren. In de begroting tot en met 2016 waren deels middelen beschikbaar (ongeveer € 10 miljoen per jaar) om dit type investeringen ineens vanuit de exploitatiebegroting te dekken.</p> <p>Het saldo van het reguliere budget wordt met ingang van 2017 gedoteerd aan het transformatiefonds, minus het deel dat nodig is ter dekking van de kapitaallasten;</p> <p>Dit betekent over de periode 2017-2023 een jaarlijkse (aflopende) dotatie van ca € 9,3 mln. in 2017 tot ca € 7,1 mln. in 2023.</p> <p>Over de totale voedingsperiode zal cumulatief ca. € 115 mln. aan het fonds worden gedoteerd.</p>			
Looptijd:	van 2017 tot 2040			
Verloop afgelopen drie jaar:				
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2020	26.724	8.323	-	35.047
2021	35.047	7.913	-107	42.853
2022	42.853	7.508	-3.055	47.306

Vooruitontvangen bedragen algemene uitkeringen

Doel:	Deze reserve wordt gebruikt voor integratie en decentralisatie uitkeringen die via de decembercirculaire worden ontvangen en leiden tot uitgaven in de komende jaren. Storting vindt plaats in het lopende jaar waarna in het jaar van de kosten de onttrekking gedaan wordt. Betreffende budgetten zijn direct in het nieuwe jaar beschikbaar en worden technisch verwerkt in het eerste P&C document van het jaar via een pre prioritaire begrotingswijziging.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB 2019/8255 d.d. 28 mei 2019			
Voeding:	Bedragen die ontvangen worden voor decentralisatie of integratie uitkeringen in de december circulaire (jaarlijks).			
Looptijd:	van 2019 tot geen einddatum			
Verloop afgelopen drie jaar:				
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2020	4.490	4.111	-4.490	4.111
2021	4.111	1.648	-4.111	1.648
2022	1.648	6.849	-1.648	6.849

Wachtgelden bestuur

Doel:	Jaarlijks wordt een bedrag aan de reserve Wachtgelden bestuur toegevoegd. Elke vier jaar (verkiezingsjaar) wordt de inhoud van deze reserve overgeheveld naar de voorziening Wachtgelden wethouders. De voorziening is ten behoeve van het kunnen voldoen aan de betalingsverplichting ten aanzien van eventuele wachtgelden aan de toekomstige ex-wethouders van de gemeente Zaanstad. Wanneer het bedrag dat aan de voorziening wordt toegevoegd te hoog of te laag is voor de verplichting wachtgelden wordt extra aan de voorziening toegevoegd of valt een deel vrij naar de algemene middelen.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB 2012/78119 d.d. 7 juni 2012			
Voeding:	Jaarlijkse dotatie gebaseerd op prognose wachtgeld toekomstige ex-wethouders			
Looptijd:	van 2012 tot geen einddatum			
Verloop afgelopen drie jaar:				
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2020	410	232	-	642
2021	642	232	-	873
2022	873	216	-873	216

6.4 Voorzieningen

Voorzieningen (Bedragen x € 1.000)					
	31-12-2021	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	31-12-2022
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's					
Afwikkeling gebiedsontwikkeling	298	38	-	-36	300
Asbest sanering onderwijsgebouwen	142	-	-	-25	117
Kunstgrasvelden	327	-	-	-47	280
Pensioen wethouders	3.628	244	-478	-	3.394
Reorganisatie	1.228	-	-625	-28	575
Saneren vastgoed	1.300	194	-	-	1.494
Sloopkosten vastgoed	386	204	-	-560	30
Verlofsparen	-	1.677	-	-	1.677
Wachtgeld wethouders	356	812	-	-349	819
Wilhelminasluis	115	-	-	-115	-
Zaancampus sanering	126	36	-	-	162
	7.906	3.205	-1.103	-1.160	8.848
Voorzieningen ter egalisering van kosten					
Groot onderhoud facilitair	293	125	-	-3	415
Onderhoud vastgoed	2.322	1.613	-	-770	3.165
	2.615	1.738	-	-773	3.580
Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is					
Afvalstoffen egalisatievoorziening	1.186	1.806	-	-274	2.718
Begraafplaatsen egalisatievoorziening	277	154	-	-	431
Civiele kunstwerken	474	27	-	-	501
Parkeervoorziening	713	-	-	-	713
Riolen bijdrage toekomstige vervangingsinvestering	-	5.125	-	-5.125	-
Riolen egalisatievoorziening	4.279	-	-	-570	3.708
	6.929	7.112	-	-5.969	8.072
Totaal	17.450	12.055	-1.103	-7.902	20.500

Toelichting voorzieningen:

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's:

Afwikkeling gebiedsontwikkeling				
Doel:	Bij het afsluiten van gebiedsontwikkelingsplannen worden soms nog kosten verwacht, waarvoor deze voorziening is gevormd.			
Verloop afgelopen drie jaar:				
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	aanwending/ vrijval	stand 31 dec.
2020	374	-	-48	326
2021	326	8	-35	298
2022	298	38	-36	300

Asbest sanering onderwijsgebouwen

Doel:

Deze voorziening is in 2019 om asbestsanering in een aantal school gebouwen uit te voeren in 2020 en verder.

Verloop afgelopen drie jaar:

Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	aanwending/ vrijval	stand 31 dec.
2020	479	139	-211	406
2021	406	-	-264	142
2022	142	-	-25	117

Kunstgrasvelden

Doel:

Voor 15 kunstgrasvelden, waarvan het vervangen van de toplaag gepland staat in 2019 en verder is sprake van bodemvervuiling door destijds gebruikte rubberkorrels. Bij deze velden is sanering nodig. Voor de kosten ervan is een voorziening gevormd.

Verloop afgelopen drie jaar:

Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	aanwending/ vrijval	stand 31 dec.
2020	772	-	-332	440
2021	440	-	-113	327
2022	327	-	-47	280

Pensioen wethouders

Doel:

De pensioenvoorziening van wethouders van Zaanstad was de afgelopen jaren ondergebracht bij een verzekeraar. Omdat de dienstverlening niet werd gecontinueerd is de pensioenvoorziening in eigen beheer ondergebracht. De pensioenvoorziening is gevormd op basis van actuariële berekening.

Verloop afgelopen drie jaar:

Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	aanwending/ vrijval	stand 31 dec.
2021	-	3.628	-	3.628
2022	3.628	244	-478	3.394

Reorganisatie

Doel:

Dekking van kosten van boventallige medewerkers n.a.v. de reorganisaties.

Verloop afgelopen drie jaar:

Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	aanwending/ vrijval	stand 31 dec.
2020	-	75	-21	54
2021	54	1.205	-31	1.228
2022	1.228	-	-653	575

Sanering vastgoed

Doel:

Er zijn middelen van derden verkregen voor nog uit te voeren saneringswerkzaamheden van grond in de vastgoed portefeuille. De komende jaren zullen deze gelden worden aangewend voor saneringswerkzaamheden.

Verloop afgelopen drie jaar:

Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	aanwending/ vrijval	stand 31 dec.
2021	-	1.300	-	1.300
2022	1.300	194	-	1.494

Sloopkosten vastgoed

Doel:

Ter dekking van de toekomstige sloopwerkzaamheden van diverse vastgoedpanden van de gemeente.

Verloop afgelopen drie jaar:

Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	aanwending/ vrijval	stand 31 dec.
2020	-	394	-	394
2021	394	25	-33	386
2022	386	204	-560	30

Verlofsparen

Doel:

De arbeidskosten gerelateerde verplichtingen met een niet voorspelbare opbouw en niet voorspelbare afbouw naar rato over de jaren verdelen.

Verloop afgelopen drie jaar:

Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	aanwending/ vrijval	stand 31 dec.
2022	-	1.677	-	1.677

Wachtgelden wethouders

Doel:

Om aan de betalingsverplichting te kunnen voldoen ten aanzien van wachtgelden aan de ex-wethouders van de gemeente Zaanstad.

Verloop afgelopen drie jaar:

Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	aanwending/ vrijval	stand 31 dec.
2020	766	-	-345	422
2021	422	189	-255	356
2022	356	812	-349	819

Wilhelminasluis

Doel:

Deze voorziening is getroffen in 2016 voor onvoorziene kosten als gevolg van het vernieuwen van de Wilhelminasluis. De afwikkeling heeft in 2022 plaatsgevonden.

Verloop afgelopen drie jaar:

Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	aanwending/ vrijval	stand 31 dec.
2020	115	-	-	115
2021	115	-	-	115
2022	115	-	-115	-

Zaancampus sanering

Doel:

Deze voorziening is getroffen in 2021 voor onvoorziene kosten als gevolg van het mogelijke saneringen van het terrein waar de Zaancampus wordt gerealiseerd.

Verloop afgelopen drie jaar:

Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	aanwending/ vrijval	stand 31 dec.
2021	-	126	-	126
2022	126	36	-	162

Groot onderhoud facilitair

Doel:

Het gelijkmatig verspreiden van de kosten van groot facilitair onderhoud over de jaren.

Verloop afgelopen drie jaar:

Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	aanwending/ vrijval	stand 31 dec.
2020	302	150	-223	228
2021	228	125	-60	293
2022	293	125	-3	415

Onderhoud vastgoed

Doel:

Ter dekking van de onderhoudswerkzaamheden van diverse vastgoedpanden van de gemeente. De jaarlijkse onderhoudskosten liggen vast in een meerjarig onderhoudsplan (MJOP) dat jaarlijks per 1 januari wordt geactualiseerd.

Verloop afgelopen drie jaar:

Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	aanwending/ vrijval	stand 31 dec.
2020	2.141	1.473	-1.550	2.063
2021	2.063	1.282	-1.023	2.322
2022	2.322	1.613	-770	3.165

Afvalstoffen egalisatievoorziening

Doel:

De voorziening is in het leven geroepen om verrekening van specifieke kosten huishoudelijke afvalstoffen en verkregen inkomsten over meerdere begrotingsjaren mogelijk te maken. Het betreft van derden verkregen middelen die in dit kader moeten worden besteed. Zaanstad wil een gelijkmatig lastenpatroon realiseren welke wordt bereikt met behulp van deze egalisatievoorziening. Zonder deze egalisatievoorziening zouden er onnodige schommelingen ontstaan in de tarieven naar de burgers.

Verloop afgelopen drie jaar:

Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	aanwending/ vrijval	stand 31 dec.
2020	767	145	-315	597
2021	597	778	-189	1.186
2022	1.186	1.806	-274	2.718

Begraafplaatsen egalisatievoorziening

Doel:

Om verrekening van specifieke kosten begraafplaatsen en specifieke verkregen inkomsten uit grafrechten mogelijk te maken en over meerdere begrotingsjaren een stabiele tariefontwikkeling mogelijk te maken.

Verloop afgelopen drie jaar:

Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	aanwending/ vrijval	stand 31 dec.
2020	-	171	-	171
2021	171	106	-	277
2022	277	154	-	431

Civiele kunstwerken

Doel:

Betreft financiële bijdragen van gemeente Wormerland voor geplande onderhoudswerkzaamheden aan de Zaanbrug. De uitvoering staat gepland voor de komende jaren.

Verloop afgelopen drie jaar:

Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	aanwending/ vrijval	stand 31 dec.
2020	457	18	-	474
2021	474	-	-	474
2022	474	27	-	501

Parkeervoorziening

Doel:

Ten behoeve van de bereikbaarheid, waar parkeren een onderdeel van is.

Verloop afgelopen drie jaar:

Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	aanwending/ vrijval	stand 31 dec.
2020	733	-	-20	713
2021	713	-	-	713
2022	713	-	-	713

Riolen bijdrage toekomstige vervangingsinvestering

Doel: Ter dekking van nieuwe vervangingsinvesteringen van riolering.

Verloop afgelopen drie jaar:

Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	aanwending/ vrijval	stand 31 dec.
2020	-	3.608	-3.608	-
2021	-	4.193	-4.193	-
2022	-	5.125	5.125	-

Riolen egalisatievoorziening

Doel: Om verrekening van specifieke kosten riolen en specifieke verkregen inkomsten rioolheffing mogelijk te maken en over meerdere begrotingsjaren een stabiele tariefontwikkeling mogelijk te maken.

Verloop afgelopen drie jaar:

Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	aanwending/ vrijval	stand 31 dec.
2020	4.123	187	-429	3.882
2021	3.882	397	-	4.279
2022	4.279	-	-570	3.708

7. Overige bijlagen

7.1 Overzicht van baten en lasten per product

2022				
(Bedragen x € 1.000)				
Lasten	Begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Begroting vs Realisatie
Onderwijs, jeugd en zorg				
Kansen voor ieder kind door goed onderwijs	16.687	16.446	15.575	-1.112
Gezond en veilig opgroeien	317	385	389	72
Passende ondersteuning waar nodig voor ouders en jeugdigen	49.001	54.114	51.482	2.481
Versterken van de eigen kracht van inwoners en buurtkracht	28.621	30.469	29.385	764
Specialistische ondersteuning wanneer nodig	52.204	48.524	48.155	-4.049
Iedereen heeft een thuis en voelt zich daar veilig	13.169	14.561	13.066	-103
Onderwijs, jeugd en zorg	160.000	164.500	158.053	-1.948
Werk, inkomen en economie				
Meer ruimte voor ondernemerschap en werkgelegenheid	1.974	2.772	2.538	565
Kennis en inzicht voor economische ontwikkeling en innovatie	100	103	79	-21
Een meer divers en verspreid toeristisch aanbod in Zaanstad	317	529	447	130
Transitie naar een CO2-neutrale samenleving	1.081	2.026	1.530	449
Transitie naar een circulaire economie	589	857	930	341
Zowel werkenden als werkzoekenden hebben meer kansen zich duurzaam te ontwikkelen	18.653	23.565	20.327	1.674
Betere aansluiting van het onderwijs op de (huidige en toekomstige) vraag van de regionale arbeidsmarkt	208	251	242	34
Meer inwoners hebben handelingsperspectief en zijn financieel zelfredzaam	10.907	24.188	21.628	10.720
Inkomensverstrekking voor wie dat nodig heeft	71.864	64.815	63.499	-8.364
Werk, inkomen en economie	105.692	119.107	111.221	5.529
Maatschappelijke ontwikkeling				
Waarderen van diversiteit en zorgen dat niemand zich buitengesloten voelt	304	12.200	13.692	13.389
Werken aan open, diverse en kansrijke wijken	454	524	510	55
Stimuleren van een gezonde en actieve leefstijl	2.188	2.405	2.419	231
Ondersteunen van buurtcentra als plekken voor ontmoeting en activiteit	892	1.066	961	69
Stimuleren en waarderen van maatschappelijk initiatief	4.010	4.946	4.655	644
Bijdragen aan een gevarieerd cultuur aanbod voor bewoners en bezoekers	12.881	13.648	13.899	1.018
Faciliteren van sportvoorzieningen en activiteiten op alle niveaus	10.728	16.795	14.672	3.943
Investeren in voldoende multifunctionele en duurzame schoolgebouwen op de juiste plek in de stad	13.969	14.295	14.209	240
Maatschappelijke ontwikkeling	45.427	65.879	65.016	19.590

Ruimtelijke en gebiedsontwikkeling				
Creëren van randvoorwaarden voor aantrekkelijke woon-, werk- en leefmilieus waarin de kwaliteit van het gebied en de participatie van gebruikers centraal staan	2.501	3.821	3.643	1.142
Schoon en gezond leefklimaat	8.806	9.502	8.370	-436
Stimuleren en faciliteren van gebiedsontwikkeling	31.824	48.270	34.446	2.623
Strategieontwikkeling Maak.Zaanstad	5.432	9.768	9.428	3.996
Behouden en versterken van de cultureel-historische en landschapelijke waarden als drager en aanjager van ontwikkeling	1.006	1.111	1.026	20
Stimuleren nieuwbouw met meer diversiteit en voldoende passende huisvesting voor specifieke doelgroepen	1.814	2.260	2.244	430
Versterken van de kwaliteit en verduurzamen van de bestaande woningvoorraad	3.643	6.753	6.239	2.596
Ruimtelijke en gebiedsontwikkeling	55.025	81.485	65.396	10.372
Buitenruimte, vastgoed en bereikbaarheid				
Het versterken van de inrichting van de openbare ruimte en het landschap	1.672	1.853	1.997	326
Bevorderen klimaatadaptatie	243	298	358	115
Het verbeteren van de bereikbaarheid, parkeren en verkeersveiligheid	2.445	2.946	2.453	8
Beheer en onderhoud openbare ruimte en recreatiegebieden	39.070	39.852	41.267	2.197
Functionerende regen- en afwatersystemen	20.456	20.493	20.248	-208
Beheren en onderhouden van gemeentelijke grond- en vastgoedportefeuille	11.124	13.055	13.233	2.109
Duurzame inzameling van huishoudelijk afval	21.426	21.615	21.506	80
De openbare ruimte gaat duurzaam om met het milieu	20	25	25	5
Het bevorderen van biodiversiteit en de zorg voor dieren	180	180	186	5
Buitenruimte, vastgoed en bereikbaarheid	96.637	100.317	101.272	4.635
Veiligheid, handhaving en publieke dienstverlening				
Doorontwikkelen en digitaliseren van processen	11.372	13.430	13.864	2.491
Ontsluiten van informatie en Zaanse historie	1.017	1.024	1.022	5
Zorgen voor een schone, hele en veilige woon- en leefomgeving (Handhavingsprogramma)	8.247	10.057	10.186	1.939
Aanpak criminaliteit en overlast (Integraal Veiligheidsplan)	1.462	1.619	1.804	342
Interventies in RIEC-verband, Bibob en maatschappelijke weerbaarheid	186	227	229	43
Ramp en crisisbestrijding VrZW	14.003	14.179	14.050	47
Veiligheid, handhaving en publieke dienstverlening	36.287	40.536	41.154	4.868
Bestuur en financiën				
Gemeenteraad	1.822	1.846	1.663	-159
Griffie	726	731	748	22
College van Burgemeester en Wethouders	3.455	3.411	3.508	53
Beheersing interne processen	309	309	327	18
Innen lokale belastingen en heffingen	3.339	3.967	4.473	1.134
Heffing vennootschapsbelasting	240	240	193	-47
Onvoorzien	101	101	4	-97
Algemene uitkering	0	0	0	0
Lokale heffingen	543	543	568	25
Dividend	30	30	0	-30
Saldo financieringsfunctie	352	-58	662	310
Overige algemene dekkingsmiddelen	8	8	25	17
Overhead	59.676	63.251	62.487	2.811
Bestuur en financiën	70.601	74.380	74.657	4.056
Totaal Lasten	569.668	646.205	616.769	47.102

Baten	Begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Begroting vs Realisatie
Onderwijs, jeugd en zorg				
Kansen voor ieder kind door goed onderwijs	-11.448	-10.577	-10.198	1.250
Gezond en veilig opgroeien	-8	-14	-16	-8
Passende ondersteuning waar nodig voor ouders en jeugdigen	-212	-267	-365	-153
Versterken van de eigen kracht van inwoners en buurtkracht	-623	-1.151	-880	-257
Specialistische ondersteuning wanneer nodig	-1.874	-1.900	-1.844	30
Iedereen heeft een thuis en voelt zich daar veilig	-15	-93	-218	-203
Onderwijs, jeugd en zorg	-14.179	-14.003	-13.521	658

Werk, inkomen en economie				
Meer ruimte voor ondernemerschap en werkgelegenheid	-93	-50	-95	-2
Kennis en inzicht voor economische ontwikkeling en innovatie	0	0	0	0
Een meer divers en verspreid toeristisch aanbod in Zaanstad	-7	-35	-35	-28
Transitie naar een CO2-neutrale samenleving	0	-911	-481	-481
Transitie naar een circulaire economie	0	-137	-88	-88
Zowel werkenden als werkzoekenden hebben meer kansen zich duurzaam te ontwikkelen	-3	-3.079	-2.019	-2.015
Betere aansluiting van het onderwijs op de (huidige en toekomstige) vraag van de regionale arbeidsmarkt	-4	-7	-6	-3
Meer inwoners hebben handelingsperspectief en zijn financieel zelfredzaam	-296	-949	-1.131	-836
Inkomensverstrekking voor wie dat nodig heeft	-66.503	-61.491	-61.060	5.443
Werk, inkomen en economie	-66.905	-66.657	-64.914	1.991

Maatschappelijke ontwikkeling				
Waarderen van diversiteit en zorgen dat niemand zich buitengesloten voelt	-38	-14.026	-14.804	-14.765
Werken aan open, diverse en kansrijke wijken	-49	-51	-87	-38
Stimuleren van een gezonde en actieve leefstijl	-8	-15	-21	-14
Ondersteunen van buurtcentra als plekken voor ontmoeting en activiteit	-79	-80	-97	-18
Stimuleren en waarderen van maatschappelijk initiatief	-231	-514	-400	-169
Bijdragen aan een gevarieerd cultuuraanbod voor bewoners en bezoekers	-32	-252	-676	-643
Faciliteren van sportvoorzieningen en activiteiten op alle niveaus	-1.225	-1.514	-1.730	-505
Investeren in voldoende multifunctionele en duurzame schoolgebouwen op de juiste plek in de stad	-347	-510	-687	-340
Maatschappelijke ontwikkeling	-2.010	-16.962	-18.502	-16.492

Ruimtelijke en gebiedsontwikkeling				
Creëren van randvoorwaarden voor aantrekkelijke woon-, werk- en leefmilieus waarin de kwaliteit van het gebied en de participatie van gebruikers centraal staan	-342	-1.076	-1.075	-732
Schoon en gezond leefklimaat	-148	-4.019	-3.275	-3.126
Stimuleren en faciliteren van gebiedsontwikkeling	-31.062	-44.775	-25.765	5.297
Strategieontwikkeling Maak.Zaanstad	-1.549	-4.037	-4.277	-2.728
Behouden en versterken van de cultureel-historische en landschappelijke waarden als drager en aanjager van ontwikkeling	-33	-40	-94	-61
Stimuleren nieuwbouw met meer diversiteit en voldoende passende huisvesting voor specifieke doelgroepen	-85	-384	-321	-237
Versterken van de kwaliteit en verduurzamen van de bestaande woningvoorraad	-1.453	-4.029	-4.072	-2.618
Ruimtelijke en gebiedsontwikkeling	-34.671	-58.362	-38.878	-4.206

Buitenruimte, vastgoed en bereikbaarheid				
Het versterken van de inrichting van de openbare ruimte en het landschap	-22	-288	-462	-439
Bevorderen klimaatadaptatie	0	0	-17	-17
Verbeteren van de bereikbaarheid, parkeren en verkeersveiligheid	-5.225	-4.666	-4.562	663
Beheer en onderhoud openbare ruimte en recreatiegebieden	-6.508	-6.594	-7.372	-864
Functionerende regen- en afwatersystemen	-23.346	-23.332	-23.063	283
Beheren en onderhouden van gemeentelijke grond- en vastgoedportefeuille	-11.307	-14.744	-16.644	-5.337
Duurzame inzameling van huishoudelijk afval	-24.982	-25.203	-25.091	-109
De openbare ruimte gaat duurzaam om met het milieu	0	0	0	0
Buitenruimte, vastgoed en bereikbaarheid	-71.390	-74.827	-77.211	-5.821

Veiligheid, handhaving en publieke dienstverlening				
Doorontwikkelen en digitaliseren van processen	-8.566	-8.370	-8.717	-152
Ontsluiten van informatie en Zaanse historie	-46	-48	-49	-3
Zorgen voor een schone, hele en veilige woon- en leefomgeving (Handhavingsprogramma)	-1.781	-2.444	-2.774	-993
Aanpak criminaliteit en overlast (Integraal Veiligheidsplan)	0	-222	-409	-409
Interventies in RIEC-verband, Bibob en maatschappelijke weerbaarheid	0	-1	-1	-1
Ramp en crisisbestrijding VrZW	-380	-88	-13	367
Veiligheid, handhaving en publieke dienstverlening	-10.772	-11.172	-11.963	-1.191

Bestuur en financiën				
Gemeenteraad	0	0	-39	-39
College van Burgemeester en Wethouders	0	0	-488	-488
Innen lokale belastingen en heffingen	-1	-1	-22	-21
Onvoorzien	-53	-53	0	53
Algemene uitkering	-320.116	-363.916	-369.233	-49.117
Lokale heffingen	-43.279	-42.880	-43.595	-316
Dividend	-2.549	-3.515	-3.587	-1.037
Saldo financieringsfunctie	-3.636	-3.300	-3.523	113
Overige algemene dekkingsmiddelen	-906	-736	-586	320
Overhead	-5.200	-6.754	-7.133	-1.933
Bestuur en financiën	-375.741	-421.155	-428.206	-52.465

Totaal Baten	-575.669	-663.138	-653.195	-77.526
Saldo	-6.001	-16.933	-36.426	-30.425

Toevoegingen reserves				
Onderwijs, jeugd en zorg	0	1.291	1.471	1.471
Werk, inkomen en economie	399	9.466	9.466	9.067
Maatschappelijke ontwikkeling	0	0	0	0
Ruimtelijke en gebiedsontwikkeling	1.954	3.593	4.667	2.713
Buitenruimte, vastgoed en bereikbaarheid	0	200	208	208
Bestuur en financiën	30.858	49.308	49.620	18.762
Totaal toevoegingen reserves	33.210	63.858	65.432	32.221

Onttrekkingen reserves				
Onderwijs, jeugd en zorg	0	-1.842	-719	-719
Werk, inkomen en economie	-3.742	-9.054	-7.278	-3.536
Maatschappelijke ontwikkeling	-435	-481	-365	70
Ruimtelijke en gebiedsontwikkeling	-5.294	-7.320	-11.626	-6.332
Buitenruimte, vastgoed en bereikbaarheid	-11	-11	-11	0
Bestuur en financiën	-17.726	-38.457	-27.040	-9.314
Totaal onttrekkingen reserves	-27.209	-57.165	-47.040	-19.831

Saldo toevoegingen en onttrekkingen	6.001	6.692	18.392	12.391
Resultaat	0	-10.241	-18.034	-18.034

7.2 Investerings

In onderstaande tabel wordt de realisatie aangegeven van de in het Meerjaren investeringsplan (MIP) opgenomen investeringen. De verschillen tussen de bedragen in de Narap en de Realisatie 2021 worden met een toelichting verklaard. De bruto investering betreft het krediet waarbinnen uitgaven mogen worden verantwoord. In een aantal gevallen zijn er subsidies of rijksbijdragen ter beschikking. Het saldo vormt dan het netto bedrag.

Bruto investering (Bedragen x € 1.000)			
Productgroep investerings	Narap 2022	Realisatie 2022	Vershil
Vervangingsinvesteringen			
ICT	64	229	165
Totaal 01 Onderwijs, jeugd, zorg	64	229	165
Renovatie cultuurpanden	229	247	18
Onderwijs - IHP PO	10.511	5.833	-4.679
Onderwijs - IHP VO	3.726	338	-3.388
Sport - Sporthallen	202	273	70
Sport - Sportparken	80	201	121
Sport - Sportvelden	-	-	-
Sport - Zwembaden	788	627	-161
Vastgoed	11.450	2.582	-8.868
Totaal 03 Maatschappelijke ontwikkeling	26.987	10.100	-16.887
Natuur en milieu	-	-	-
Nauerna	798	457	-341
Totaal 04 Ruimtelijke en gebiedsontwikkeling	798	457	-341
Bedrijfsmiddelen stadsbeheer	1.713	41	-1.673
Handhaving	-	-	-
Parkeren	-	-	-
Civiel	4.287	2.787	-1.500
Civiel - Wilhelminasluis	137	138	1
Civiel - Zaanbrug	500	925	425
Groen en Speelplaatsen	7.160	5.320	-1.840
Natuur en milieu	56	115	58
VRI/OV	2.379	1.872	-507
Waterhuishouding	1.165	394	-771
Wegen en Verkeer	10.535	11.461	927
Bedrijfsmiddelen Stadsbeheer (TA)	251	-	-251
Riolen	9.544	9.159	-385
Vastgoed	2.462	879	-1.583
Totaal 05 Beheer openbare ruimte	40.189	33.090	-7.099
Handhaving Pr6	266	110	-156
Totaal 06 Veiligheid, handhaving en publieke dienstverlening	266	110	-156
Facilitair	925	13	-913
ICT	890	684	-206
Vastgoed	-	-	-
Totaal 07 Bestuur en financiën	1.815	696	-1.119
Totaal vervangingsinvesteringen	70.118	44.682	-25.436

Uitbreidingsinvesteringen			
Maatschappelijke Voorzieningen	-	-	-
Onderwijs - IHP PO	500	38	-462
Sport - Sportparken	8.522	2.761	-5.761
TF Sport - Sportparken	500	-	-500
Totaal 03 Maatschappelijke ontwikkeling	9.522	2.799	-6.723
Civiel	1.000	4.024	3.024
Verkeer en vervoer	10	12	2
VRI/OV	-	-	-
Wegen en Verkeer	300	77	-223
Totaal 05 Beheer openbare ruimte	1.310	4.114	2.804
Totaal Uitbreidingsinvesteringen	10.832	6.913	-3.920
Totaal investeringen	80.951	51.595	-29.356

Vervangingsinvesteringen (bijdragen) af:			
Onderwijs - IHP PO	-	-86	-86
Onderwijs - IHP VO	-450	-	450
Sport - Sporthallen	-35	-48	-12
Sport - Zwembaden	-112	-104	8
Civiel	-	-346	-346
Civiel - Zaanbrug	-	-9	-9
Groen en Speelplaatsen	-	-273	-273
Natuur en milieu	-	-18	-18
VRI/OV	-	-49	-49
Wegen en verkeer	-410	-281	130
Riolen	-5.125	-88	5.037
Vastgoed	-	-27	-27
ICT	-	-1	-1
Totaal vervangingsinvesteringen (bijdragen) af	-6.132	-1.329	4.803

Uitbreidingsinvesteringen (bijdragen) af:			
Sport - Sportparken	-501	-376	124
Civiel	-	-3.606	-3.606
Totaal uitbreidingsinvesteringen (bijdragen) af	-501	-3.982	-3.481
Correctie spaarvoorziening riolen*	5.125	-	-5.125
Totaal investeringen netto	79.443	46.284	-33.159

* De spaarvoorziening riolering is gecorrigeerd, omdat in werkelijkheid deze gebruikt is om bestaande investeringen versneld af te schrijven.

Toelichting

In totaliteit is 58 % van de planning gerealiseerd. Dit is een stuk lager als gebruikelijk (75 %). Hier zijn vele verklaringen voor te vinden zie hieronder.

Vervangingsinvesteringen

03 Maatschappelijke ontwikkeling

Onderwijs - IHP PO	Het nieuwe schoolgebouw van de Toermalijn en Dynamica xl zijn in het 2e halfjaar 2022 in gebruik genomen. Er is sprake van een lagere realisatie (- € 3,3 mln.) doordat de definitieve afrekeningen met het schoolbesturen in 2023 plaatsvinden. De budgetten worden bij de voorjaarsnota worden geactualiseerd en voor een deel neerwaarts bijgesteld. De aanbesteding van de tijdelijke lokalen van de Van Meverstraat zijn in 2023 aanbesteed, omdat de dekking van het aanbesteding in eerste instantie hoger was dan het beschikbaar budget €- 1,0 mln.).
Onderwijs - IHP VO	Zoals bij de narap is gemeld start de realisatie van de renovatie van het St Michael College pas in 2023, omdat het proces van aanbesteden na faillissement van de bouwondernemer langer tijd heeft gevegd. (- € 2,7 mln.). Tevens is de tijdelijke huisvesting aangekocht tegen een lagere bedrag (€ - 0,2 mln.).
Vastgoed	<p>Namens en met goedkeuring van de regiogemeenten heeft Zaanstad de opdracht gegeven om 312 units aan te schaffen voor vluchtelingen vanuit de Oekraïne. Hiervan zijn 100 units voor Zaanstad zelf, die in eerste instantie komen te staan aan de Noorderveenweg te Assendelft.</p> <p>Na het verstrekken van de opdracht tot bouw is er een voorschot betaald door Zaanstad namens de regiogemeenten aan de opdrachtnemer om te kunnen starten met de bouw van de 312 units. Bij levering en oplevering vanaf 2023 worden de restantbedragen betaald.</p> <p>Op dit moment (februari 2023) wordt met de regiogemeenten en de leverancier van de 312 units besproken om het contract dat Zaanstad is aangegaan met de leverancier over te laten nemen door iedere regiogemeente naar de aantallen units die zij afnemen. Hiermee kan iedere gemeenten dan ook rechtstreeks zijn betaling doen aan de leverancier en hebben ze door de geaccepteerde contract overnamen daar ook een juridische grondslag voor. Voor de geleverde units in 2022 aan Monnickendam, die ze ook al heeft betaald in 2022 aan de leverancier, dient dit achteraf nog gecorrigeerd te worden.</p> <p>Het uiteindelijke bruto investeringsbedrag voor Zaanstad zal, door de eventuele contract overnamen, teruggebracht worden naar ongeveer 1/3 (312/100) van de € 11,45 mln.</p> <p>Dit bedrag staat los van de eventuele geaccepteerde meerkosten, die hier nog bovenop komen. De uiteindelijke investeringssom voor Zaanstad m.b.t. de 100 units zal vanaf het moment van oplevering (2023) in drie jaar worden afgeschreven en ook in drie jaar worden vergoed vanuit het Rijk. Het nu geactiveerde bedrag kan gezien kunnen worden als een voorschot op het Zaanstaddeel (100 units), vanaf het moment dat de contract overnamen door de regiogemeenten een feit is. Plus dat dit ook is geaccepteerd door de leverancier.</p>

04 Ruimtelijke en gebiedsontwikkeling

Nauerna	Er is € 0,8 mln. begroot voor project Nauerna, hiervan was € 0,1 mln. voor een project met verkeersdrempel. Dit (deel)project is gerealiseerd. Het resterende krediet schuift door naar 2023. Daarnaast wordt een deel van het MIP openbare ruimte (€ 0,5 mln.) overgeheveld naar programma 4 "Gebiedsontwikkeling". Dit is voor openbare ruimte gerelateerd aan de gebiedsontwikkelingen Meneba en Brokking. In 2022 was hiervan al een deel uitgegeven (€ 0,34 mln.). Het project Nauerna en ook de gebiedsontwikkeling van Meneba en Brokking worden in het MPG 23.1 nader toegelicht.
---------	---

05 Beheer openbare ruimte

Bedrijfsmiddelen stadsbeheer	De aanbesteding van E-personenvoertuigen is ingetrokken. De belangrijkste reden is dat er geen ruimte en rechtvaardiging is om het budget te overschrijden op basis van de ontvangen aanbiedingen van leveranciers. Met de huidige personenauto's wordt een jaar langer gereden (€ 1,67 mln.).
Civiel	De schaarste van bouwmaterialen en gebrek aan personele capaciteit veroorzaken een lager volume aan uitgaven (€ 1,85 mln.).
Civiel - Zaanbrug	De aanleg van de wachtplaats is qua uitvoering naar voren gehaald. Daarom is er in de jaarschijf 2022 een overschrijding. Binnen het projectkrediet was de aanleg van de Zaanbrug geraamd (€ 0,42 mln.). Hierdoor blijven we per saldo binnen het krediet.
Groen en Speelplaatsen	Op basis van de beschikbare capaciteit is het niet gelukt om het vastgestelde volume aan vervangingen te realiseren. Deze achterstand zal de komende jaren worden ingehaald (€ 2,11 mln.).

05 Beheer openbare ruimte	
VRI/OV	De projecten in de Schrijfsterbuurt & Langenweide zijn samengevoegd. Op verzoek nutsbedrijf zijn de werkzaamheden Jupiterstraat doorgeschoven. Dit veroorzaakt lagere uitgaven in 2022 (€ 0,56 mln.).
Waterhuishouding	Op basis van de beschikbare capaciteit is het niet gelukt om het vastgestelde volume aan vervangingen te realiseren. Deze achterstand wordt de komende jaren ingehaald (€ 0,77 mln.).
Wegen en Verkeer	Geanticiperde werkzaamheden bij de Westzanerdijk, Rosmolen- en de Kleurenbuurt zorgen voor dat het krediet in 2022 is overschreden (€ 0,93 mln.). Dit wordt gecompenseerd met het krediet van de jaarschijf 2023.
Bedrijfsmiddelen Stadsbeh (TA)	De aanbesteding van E-personenvoertuigen is ingetrokken. De belangrijkste reden is dat er geen ruimte en rechtvaardiging is om het budget te overschrijden op basis van de ontvangen aanbiedingen van leveranciers. Met de huidige personenauto's wordt een jaar langer gereden (€ 0,25 mln.).
Riolen	De projecten in de Schrijfsterbuurt & Langenweide zijn samengevoegd. Op verzoek nutsbedrijf zijn de werkzaamheden Jupiterstraat doorgeschoven. Hiernaast is het budget Meren B aangepast op basis van voortschrijdend inzicht. Dit verklaard de verwachte daling. (€ 0,47 mln.).
Vastgoed	Voor verduurzamen levensduurverlengend onderhoud van vastgoed is € 0,8 mln. begroot. Hiervan is € 0,1 mln. gerealiseerd voor werkzaamheden aan één pand. Voor de andere twee panden is het nog niet opgestart en dit schuift door naar 2023 (€ 0,7 mln.). Voor verduurzamen van vastgoed is € 1,2 mln. begroot. Hiervan is € 0,3 mln. uitgegeven. Er was namelijk meer tijd nodig vanwege het aanvragen van SDE (subsidie). Enkele locaties voor gevel onderhoud schuiven door naar 2023 (€ 0,9 mln.). Tenslotte is voor de brandweer kazerne € 0,5 mln. begroot. Hiervan is € 0,4 mln. besteed in 2022. Het restant volgt alsnog in 2023.
07 Bestuur en financiën	
Facilitair	De investeringen in de bouwkundige aanpassingen van het stadhuis met betrekking tot het hybride werken (-€ 0,30 mln.), de uitbreiding van straattoezicht (-€ 0,24 mln.) en de klimaatinstallaties van de buitenlocaties (-€ 0,05 mln.) worden verschoven naar 2023. De begrote investering in vervoersmanagement is niet gedaan omdat de aanbesteding is ingetrokken (-€ 0,34 mln.).
ICT	Een aantal ICT-investeringen zoals Storage en Netwerken wordt verschoven naar 2023 (-€ 0,21 mln.).

Uitbreidingsinvesteringen

03 Maatschappelijke ontwikkeling

Onderwijs - IHP PO	De ontwerpfase is later opgestart dan eerder gepland vanwege de vele onzekerheden en randvoorwaarden inzake de kavel en gebrek aan capaciteit bij het schoolbestuur (- € 0,46 mln.)
Sport - Sportparken	<p>Twee sportparken zijn in de realisatie fase :</p> <p>Het sportpark Hoornse veld (lagere realisatie (- € 4,9 mln.) en het sportpark van de Kraaien (lagere realisatie - € 1 mln.):</p> <p>Sportpark Hoornse veld:</p> <p>De nieuwbouw van de voetbalaccommodatie stond gepland om in het 4e kwartaal 2022 aan te besteden. Dit is helaas niet gelukt omdat het ontwerp niet passend was binnen het budget. Tevens vindt de oplevering van de korfbal- en tennisvelden later plaats (in kwartaal twee van 2023) vanwege weersomstandigheden en omdat extra werkzaamheden vanwege sanering uitgevoerd moesten worden.</p> <p>Sportpark Hoornse veld wordt uit het Investeringsfonds en het Transformatiefonds gedekt. Vanuit voortschrijdend inzicht heeft er een verschuiving plaatsgevonden in de verantwoording; De verplaatsingsbijdragen, die voor een deel uit het transformatiefonds gedekt worden, zijn begroot en verantwoord in de exploitatie. Bij de voorjaarsnota 2023 wordt deze € 0,5 mln. van krediet afgeraamd.</p> <p>De Kraaien:</p> <p>Wegens de verschillende bezwaarprocedures passen wij elke keer de fasering aan op basis van de stand van zaken. We zijn gestart met het opruimen, egaliseren en het ophogen van het terrein. Een actualisatie van de planning wordt afgegeven nadat er een gerechtelijke uitspraak is gedaan. De zitting heeft op 17 januari 2023 plaatsgevonden en de uitspraak wordt op korte termijn verwacht. Bij de voorjaarsnota 2023 passen we de planning hierop aan.</p>
Sport - Sportparken	De verplaatsingsbijdragen zijn begroot en verantwoord in de exploitatie. Bij de voorjaarsnota wordt deze € 0,5 mln. van krediet afgeraamd.
05 Beheer openbare ruimte	
Civiel	Het betreft hier de investering in het project AVANT. Het project bevindt zich in de aanbestedingsfase. Om die reden zijn de begeleidingskosten in 2022 wat lager uitgevallen. Het niet bestede budget schuift door naar 2023 (€ 0,58 mln.).
Wegen en Verkeer	Het betreft hier de investering in het project de Busbrug. Het project staat stil in vanwege de stikstofproblematiek. Als er een oplossing wordt gevonden voor de stikstof wordt het project voortvarend herstart (€ 0,22 mln.).

7.3 BBV indicatoren

Vanaf de begroting 2017 is een verplichte set indicatoren toegevoegd. Dit is het gevolg van een wijziging van het BBV. De bedoeling hiervan is de onderlinge vergelijkbaarheid tussen gemeenten te vergroten. Via www.waarstaatjegemeente.nl is informatie per gemeente te raadplegen en kan een vergelijking worden gemaakt met andere gemeenten of landelijke gemiddelden. In het BBV is geen normering opgenomen voor deze indicatoren. Een aantal indicatoren is inmiddels vervallen.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van deze indicatoren, de toelichting daarop en in welke programma's deze zijn opgenomen.

BBV indicatoren			
Progr.	Naam indicator	Eenheid	Toelichting
P1	Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	Het aantal verwijzingen naar Halt, per 10.000 inwoners in de leeftijd 12-17 jaar.
P1	Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).
P1	Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.
P1	Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.
P1	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar.
P1	Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 180 deelnemende gemeenten.
P2	Funcziemenging	%	De funcziemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
P2	Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
P2	Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
P2	Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking.
P2	Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	Het percentage werkloze jongeren (16-22 jaar).
P2	Personen met een bijstands-uitkering	Aantal per 10.000 inwoners	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 10.000 inwoners.
P2	Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	Het aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.

BBV indicatoren

Progr.	Naam indicator	Eenheid	Toelichting
P1	Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen.
P1	Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen.
P1	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.
P3	Niet sporters	%	Het percentage inwoners dat niet sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners.
P4	Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen.
P7	Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	De gemiddelde WOZ-waarde van woningen
P5	Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	De hoeveelheid restafval per bewoner per jaar (kg)
P2	Hernieuwbare elektriciteit	%	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.
P6	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners.
P6	Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
P6	Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).
P6	Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.
P1	Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.
P6	Demografische druk	%	De som van het aantal personen van 0 tot 15 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 15 tot 65 jaar.
P7	Gemeentelijke woonlasten eenpersoons-huishouden	In Euro's	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
P7	Gemeentelijke woonlasten meerpersoons-huishouden	In Euro's	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
P7	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	
P7	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	
P7	Apparaats-kosten	Kosten per inwoner	
P7	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	
P7	Overhead	% van totale lasten	

7.4 Kengetallen bezwaar en beroep

Overzicht ingekomen en afgehandelde bezwaarschriften						
	2021			2022		
	Aantal	Aantal gegrond	% gegrond	Aantal	Aantal gegrond	% gegrond
Bezwaarschriften Ingekomen	1.699	-	-	1.580	-	-
Bezwaarschriften Afgehandeld	1.761	547	31	1.559	400	26
Top vijf afgehandelde bezwaarschriften:						
Handhaving	654	313	48	511	121	24
Participatiewet	356	119	33	415	127	31
Omgevingsvergunningen	250	31	12	228	17	7
TOZO	74	20	27	126	14	11
Urgentie woonruimte	74	10	14	76	10	13
Afgehandelde beroepszaken:						
Afgehandelde beroepszaken	212	30	14	190	32	17
Top drie afgehandelde beroepszaken:						
Participatiewet	85	10	12	56	9	16
Handhaving/ omgevingsvergunningen	84	17	20	79	12	15
Urgentie woonruimte	9	1	11	15	2	13

Het aantal ingekomen bezwaren Participatiewet (415) is toegenomen ten opzichte van het aantal bezwaren in 2021 (351).

Het aantal ingekomen bezwaren TOZO als gevolg van Corona (160) is toegenomen ten opzichte van het aantal bezwaren in 2021 (73), dit betreft met name terugvorderingen.

Het aantal ingekomen bezwaren woningurgentie (77) is toegenomen ten opzichte van 2021 (72).

Het aantal ingekomen bezwaren omgevingsvergunningen (204 bezwaren tegen 95 vergunningen) is toegenomen ten opzichte van 2021 (139 bezwaren tegen 93 vergunningen).

Het aantal ingekomen bezwaren tegen Omzettingsvergunningen (17) is afgenomen ten opzichte van 2021: 81 bezwaren ingekomen.

Het aantal bezwaren tegen handhavingsbesluiten (425 waarvan 51 tegen wegsleepbesluiten en 324 tegen onjuist aangeboden afval) is afgenomen ten opzichte van 2021 (548 waarvan 40 tegen wegsleepbesluiten en 494 bezwaren tegen besluiten onjuist aangeboden afval).

Sinds 1 juli 2018 wordt bestuursrechtelijk gehandhaafd op onjuist aangeboden afval.

7.5 Subsidies

Subsidies (Bedragen x € 1.000)						
Programma / Omschrijving	Product / Doel subsidie t.b.v. programma	Subsidieregeling	Begroting 2022	Bedrag begr. 2022	Jaar-rekening 2022	Ontvanger
1 Onderwijs, jeugd en zorg						
Kinderopvang	Stimuleren doorlopende leerlijn en betere aansluiting op onderwijs, voorkoming van onderwijsachterstanden (peuterspelen)	Subsidieregeling geharmoniseerde voorschoolse voorzieningen	243	243	246	Divers
Lokaal onderwijs-beleid	Realiseren van verbanden tussen onderwijs (Primair en Voortgezet) en de Jeugdteams	ASV/ begrotingssubsidie	380	380	101	Samenwerkingsverband Zaanstreek
		ASV/ begrotingssubsidie	0	0	107	Landzijde
	Keuzegids	ASV/ begrotingssubsidie	0	0	21	OVOZ
	Zomerschool	ASV/ begrotingssubsidie	0	0	188	Zaan Primair
Opvoed-ondersteuning		ASV/ begrotingssubsidie	72	72	173	Samenwerkingsverband Zaanstreek
		ASV/ begrotingssubsidie	0	0	271	Ihub
		ASV/ begrotingssubsidie	0	0	158	Babino
Onderwijs achterstands-beleid	Verminderen onderwijs-achterstanden bij jonge kinderen 2,5-4 jaar	Subsidieregeling geharmoniseerde voorschoolse voorzieningen	4.993	4.993	4.435	Kinderopvang-organisaties
	Verminderen onderwijs-achterstanden bij (jonge) kinderen 4-12 jaar	ASV/ begrotingssubsidie	2.060	2.060	866	Zaan primair
		ASV/ begrotingssubsidie	0	0	707	Agora
		ASV/ begrotingssubsidie	0	0	104	SIOZ
Maatsch. opvang / verslavings-zorg	Hulpverlening aan bewoners met psychische problemen	ASV/ begrotingssubsidie	2.430	2.430	737	Stg. Parnassia Groep
	Activiteiten o.h.g.v. OGGZ/in beeld houden van de doelgroep/ begeleiden zodat acceptatie ontstaat van passende zorg	ASV/ begrotingssubsidie	0	0	156	GGD Z'strek/W'land
	Verminderen en voorkomen dakloosheid, tegengaan overlast en bevorderen maatschappelijke participatie en rehabilitatie	ASV/ begrotingssubsidie	0	0	1.259	Leger des Heils

Subsidies (Bedragen x € 1.000)

Programma / Omschrijving	Product / Doel subsidie t.b.v. programma	Subsidieregeling	Begroting 2022	Bedrag begr. 2022	Jaar-rekening 2022	Ontvanger
1 Onderwijs, jeugd en zorg						
Vrouwen-opvang	Stimuleren van projecten en activiteiten gericht op het beëindigen van geweld in afhankelijkheidsrelaties	Subsidieregeling Regiovisie Zaanstreek Waterland Geweld in afhankelijkheidsrelaties	2.320	2.320	2.070	Divers
Ov. taken Wmo (wijkbewoner)	Ondersteunen van bewoners met een beperking i.h.k.v. de Wmo	ASV/ begrotingssubsidie	1.143	1.143	683	MEE Amstel en Zaan
		ASV/ begrotingssubsidie	0	0	269	RCO De Hoofdzaak
		ASV/ begrotingssubsidie	0	0	16	VOAZ
		ASV/ begrotingssubsidie	0	0	5	MOE
		ASV/ begrotingssubsidie	0	0	14	Odibaan
		ASV/ begrotingssubsidie	0	0	124	Zorgcirkel
		ASV/ begrotingssubsidie	0	0	10	Hospice
	Ondersteunen slachtoffers van het verwerken van verkeersongevallen, misdrijven en calamiteiten	ASV/ begrotingssubsidie	0	0	28	Slachtofferhulp Nederland
Totaal Onderwijs, jeugd en zorg			13.641	13.641	12.748	

2 Werk, inkomen en economie						
Economisch beleid	Parkmanagement	ASV/ begrotingssubsidie	546	38	20	Stg. Parkmanagement
	Binnenstadmanagement	ASV/ begrotingssubsidie	0	33	30	Stg. Binnenstadmanagement
	Bedrijveninvesteringszone	ASV/ begrotingssubsidie	0	180	209	Stg. BIZ Stadshart
		Subsidieregeling Reuring 2022	0	295	176	Divers
Armoede-bestrijding	Bevorderen zelfredzaamheid	ASV/ begrotingssubsidie	80	80	80	Stg. Leergeld
Totaal Werk, inkomen en economie			626	626	515	

Subsidies						
(Bedragen x € 1.000)						
Programma / Omschrijving	Product / Doel subsidie t.b.v. programma	Subsidieregeling	Begroting 2022	Bedrag begr. 2022	Jaar-rekening 2022	Ontvanger
3 Maatschappelijke ontwikkelingen						
Maatschappelijke initiatieven	Stimuleren en waarderen van vrijwilligersact. m.b.t. de Wmo en waarderen herdenkingsactiviteiten	Subsidieregeling Vrijwilligers- en herdenkings-activiteiten	0	0	81	Divers
	Stimuleren van initiatieven die bijdragen aan een sociale, veilige, gezellige, groene of gezonde buurt, wijk, stad of dorp	Subsidieregeling matchfunding	125	125	59	Divers
	Stimuleren van maatschappelijke initiatieven en activiteiten van vrijw.(organisaties) die bijdragen aan de opgaven van de Zaanse wijken/de stad en het stimuleren van partnerschap tussen de gemeente en inwoners	Subsidieregeling maatschappelijke initiatieven	125	125	34	Divers
	Ondersteunen van initiatieven van jongeren	ASV/ begrotingssubsidie	180	180	174	Stg. RAAZ
	Zaanse buurthuizen te ondersteunen zodat zij een bijdrage kunnen leveren aan de maatschappelijke opgaven in de wijk.	Subsidieregeling Buurthuizen	773	773	489	Divers
	Ondersteunen van vrijwillige inzet, uitvoering van Zaanse kanters voor elkaar	ASV/ begrotingssubsidie	535	535	403	SMD Z'strek/W'land
Sportvoorzieningen	Stimuleren eigen kracht van sportorganisaties	Subsidieregeling Meedoen in Sport	594	594	498	Divers
Sporthallen	Sportvoorzieningen	ASV/ begrotingssubsidie	67	67	52	stg. Beheer en expl.Volleyhal / Zaanl. West
		ASV/ begrotingssubsidie	0	0	14	Omniver.Theresia
Impuls breedtesport	Verhogen van sportdeelname van bewoners d.m.v. stimuleren van sportactiviteiten	Subsidieregeling Meedoen in Sport	12	12	9	Divers
	Verhogen van sportdeelname	ASV/ begrotingssubsidie	20	20	0	Choku
Sportbeleid	Topsporevenementen	ASV/ begrotingssubsidie	53	53	30	Divers
Musea	Beheer van ZOV collectie en expl. Honig Breethuis	ASV/ begrotingssubsidie	1.688	85	76	Honig Breethuis
	Uitvoeren taken Museumregister/ beheren collectie/aan- trekkelijk maken van ZM	ASV/ begrotingssubsidie	0	1.559	1.531	Zaans Museum
	Beheer gemeent.collectie	ASV/ begrotingssubsidie	0	13	13	Zaans Museum
	Monet atelier	ASV/ begrotingssubsidie	0	31	31	Stg. Monet

Subsidies						
						(Bedragen x € 1.000)
Programma / Omschrijving	Product / Doel subsidie t.b.v. programma	Subsidieregeling	Begroting 2022	Bedrag begr. 2022	Jaar-rekening 2022	Ontvanger
3 Maatschappelijke ontwikkelingen						
Bibliotheken	Mogelijk maken dat boeken,tijdschriften, muziek- dragers beschikbaar zijn om kennisgeving en interesses aan te wakkeren	ASV/ begrotingssubsidie	3.357	3.127	3.127	de Bieb
	Verzorgen op lokaal niveau publieke mediadiensten (radio,tv,internet)	ASV/ begrotingssubsidie	0	230	126	Radio Omroep Zaanstad
		ASV/ begrotingssubsidie	0	0	91	De Orkaan
Podium-kunsten	Aanbieden van kwaliteitsfilms	ASV/ begrotingssubsidie	3.650	195	195	Filmtheater de Fabriek
	Kwaliteitspodium voor podiumkunsten en musici/ cultureel startpunt theater en jeugd/thuispodium cult.ver./aanjagen cult. ontw./organis. Evenementen en bijeenk.	ASV/ begrotingssubsidie	0	2.964	2.964	Het Zaantheater
	School/pop- en cultuurpodium	ASV/ begrotingssubsidie	0	491	491	de Flux
Cultuur-participatie	Cultuurbevorderende (samenwerkings) projecten/	ASV/ begrotingssubsidie	2.415	2.089	2.099	Fluxus
	cultuureducatie in vrije tijd/cultuureducatie in en om school					
	Cultuurpart.-div. instellingen die op dit gebied aanvragen	ASV/ begrotingssubsidie	0	63	15	Divers
	Amateuristische kunstbeoefening en kleine culturele org.	Subsidieregeling Amateur- kunst en kleine culturele instellingen	0	263	197	Divers
Evenementen Zaanstad	Diverse evenementen (groot)	Subsidieregeling Evenementen	373	333	236	Divers
	Diverse evenementen (klein)	Subsidieregeling Evenementen	0	40	58	Divers
Overig kunst en cultuur	Overig	ASV/ begrotingssubsidie	209	7	0	Uitleenfaciliteit Kleurrijk
		ASV/ begrotingssubsidie	0	21	21	Grote Weiver
		ASV/ begrotingssubsidie	0	145	145	Theatermijn
		ASV/ begrotingssubsidie	0	36	36	Babel
		Coronasubsidie	714	714	736	Divers
Totaal Maatschappelijke ontwikkelingen			14.890	14.890	14.031	

Subsidies (Bedragen x € 1.000)						
Programma / Omschrijving	Product / Doel subsidie t.b.v. programma	Subsidieregeling	Begroting 2022	Bedrag begr. 2022	Jaar-rekening 2022	Ontvanger
4 Ruimtelijke en gebiedsontwikkeling						
Monumenten en archeologie	Diverse monumenten - participatie erfgoed	Subsidiereg. Instandhouding Erfgoed Zaanstad 2012	174	174	167	Divers
GAF	Stimuleren van woning-eigenaren om funderings-onderzoek te laten verrichten	Subsidieregeling funderings onderzoek	251	251	191	Divers
Totaal Ruimtelijke en gebiedsontwikkeling			425	425	358	
5 Beheer openbare ruimte						
Groen & speelplaatsen	Bijdragen aan onderhoud van het Wilhelminapark	ASV/ begrotingssubsidie	299	87	87	Stg. Wilhelminapark
	Bijdragen aan het onder-houd van de Zaanse Schans	ASV/ begrotingssubsidie	0	205	205	Stg. Zaanse Schans
	Bijdragen aan het onder-houd van Agathepark	ASV/ begrotingssubsidie	0	7	0	Stg. Agathepark
	Bijdragen aan het onder-houd van de Nauernase Venen	ASV/ begrotingssubsidie	23	23	0	Landschap NH
Begraaf-plaatsen	Begraven en begraafplaatsen	Begraven en begraafplaatsen				
Natuur- en Milieueducatie	Stg. Natuur- en Milieueducatie	ASV/ begrotingssubsidie	511	505	505	Stg. Natuur- en Milieueducatie
	Stg. Natuur- en Milieueducatie / contact milieu	ASV/ begrotingssubsidie	0	6	0	Stg. Natuur- en Milieueducatie
Totaal Beheer openbare ruimte			833	833	797	
6 Veiligheid, handhaving en publieke dienstverlening						
Openbare orde en veiligheid	Voorkomen en bestrijden van discriminatie	ASV/ begrotingssubsidie	259	259	162	Bureau discrimi-natiezaken ZW
			0	0	97	Overig
Totaal Veiligheid, handhaving en publieke dienstverlening			259	259	259	
Totaal			30.674	30.674	28.708	

7.6 Controle verklaring van de onafhankelijke accountant

De controleverklaring wordt separaat aangeboden in combinatie met het controleverslag

Tekst

Gemeente Zaanstad
Mei 2023

Fotografie

Mike Bink
Bart Homburg
Ton Lentz
Edwin Walvisch
Frionet fotografie
Pascal Flimicch

gemeente Zaanstad
Afdeling Communicatie

Stadhuisplein 100, 1506 MZ Zaandam
Postbus 2000, 1500 GA Zaandam

Telefoon 14 075
zaanstad.nl

